

BLASCO IBANEZ

KAN VE KUM

BLASCO IBANEZ
KAN ve KUM

BLASCO IBANEZ

ONA «XIX. yüzyılın Hemingway'i» diyebiliriz. ikisi de yaşadıkları maceraların içinden, yaşanmış, yaşayan, yaşayacak, güçlü, canlı romanlar çıkarmış yazarlardır. İkisi de onaltı yaşında evden kaçmış, hayatlarını kalemleriyle kazanmış, genç yaşta dünya çapında ünlü birer romancı olmuşlardı. Yalnız ilk delikanlılık yıllarında değil, orta yaşlarda bile onlar için sürüp giden «deli-kanlılık» yıllarında da maceradan maceraya sürüklenmişler, bu arada savaş her ikisi için de en büyük heyecan kaynağı olmuştu. İkisi de tehlikeden zevk alır, hayatlarını hiçe sayarlardı. Hemingvay'in bir ara merak sarıp boşalarla güreştiği İspanyol topraklarında, ondan yarım yüzyıl önce, gözünü budaktan sakınmayan bir delikanlı Blasco Ibanez de Kral XII. Alfonso'yu düelloya çağırmıştı. İki yazar arasında bir fark bulunabilirse, o da, Hemingway' in siyasetten oldukça uzak kalışı, Blasco Ibanez'in ise kendini bütünüyle siyasî dâvalara vermiş olmasıdır. Bu yüz-
- den otuz kere hapse girmişti.

* **

Vicente Blasco Ibanez (visente blasko ivanyes) 1867'de Valencia'da doğdu. Oldukça varlıklı bir ailenin oğluydu.

8

Küçük yaştan edebiyata, sanata heves sarmış, okuduğu kitaplar yoluyla kafası çağın yeni düşüncelerine açılmıştı. Bu arada, ailesinin tutucu çevresi onu sıkıyor, kişiliğini daha özgür bir çevrede arıyordu. Ortaokulu bitirdikten sonra, evinden uzaklaşıp, ekmeğini kendi kazanmak yolunu tuttu. İlk önce, günün ünlü İspanyol romancısı Fernandez y Gonzalez'in yanında çalıştı. Fernandez y Gonzalez tarihî-efsanevî romanlar yazan, hayali çok zengin, anlatımı çok güçlü bir yazardı. 1821 -1888 yılları arasında yaşamış, toplamı 500 cildi bulan 300 roman yazmıştır. Konuları öyle çabuk tasarlayıp kurardı ki yazmaya yetişemez, birçoğunu kendisi söyler, başkasına yazdırırdı. İşte şimdi Blasco Ibanez büyük yazara bu işlerde yardım ediyordu. Böylelikle, ustasından roman yazımı üzerine çok şey öğrendi. Yalnız, kendisi ondan daha çok edebiyat meraklısıydı, romanı daha bir sanat eseri olarak düşünüyordu. Bu ilk ustasının yanından ayrıldıktan sonra, gazeteciliğe başladı. Hayatını böylece kurtarıırken, bir yandan da, gece sabahlara kadar çalışarak, ilk yazı denemelerini yapıyordu. Fernandez y Gonzalez gibi çala-kalem yazmak istemiyor, belirli bir çerçeve, sağlam bir yapı üzerine sanat kaygısıyla, gerçek gözlemlerle, derin duygularla, duru bir üslûpla işlenmiş eserler yaratmayı düşünüyordu. Bu edebî çalışmaları arasında, düşünce savaşılarına da girişmiş bulunuyordu. Ateşli bir cumhuriyetçiydi, krallığa karşı yaylım ateş açmıştı. Bu arada, krala meydan okumuş, onu düelloya çağırmıştı. Bu yüzden, 22 yaşındayken, yurt dışına sürüldü. Genç yazar şimdi Paris'te cumhuriyetçi ülküsünün özgür havasına kavuşmuştu. Gene bir yandan edebiyat, bir yandan siyaset alanında kalem oynatıyor, her iki davasında ileri atılımlara girişiyordu. 1891' de cezası bağışlandı, yurduna döndü. Valencia'da 77 Pueblo (Halk) adında bir gazete çıkarmaya başladı.

1893'te «Valencia Hikâyeleri» adındaki kitabı yayımlandı. Yıllar gene siyasî kavgalarla, hapislerle, türlü maceralarla geçti. 1898'de, macerasever yazar, İspanya-Amerika savaşından yararlanarak, Arjantin'de, Paraguay'da iki sömürge kurdu. Bunlardan Arjantin'deki Tierra del Fuego (Ateş Ülkesi) oldukça geniş çaptaydı, ıspanya bu savaşta yenilip Küba, Puerto Rico, Filipin gibi topraklarını kaybedince, memlekette karışıklıklar başgösterdi. Cumhuriyetçiler gittikçe güçleniyorlardı. 1902'de XIII. Alfonso tahta çıkınca, istibdat daha korkunç bir hal aldı. Blasco Ibanez yeniden ıspanya'dan uzaklaşmak zorunda kaldı. Fransa' da yaşıyor, eserlerini orada yazıyordu. 1930'da ıspanya'da cumhuriyet ilân edildiği vakit, bu dava uğruna çalışmış olan yazar, ülküsünün zaferini göremeden, iki yıl önce (1928) Fransa'nın Menton şehrinde ölmüş bulunuyordu. Arkada savaşçı bir ad, ölümsüz eserler, bunlardan kazandığı milyonları bırakmıştı.

Gerçekten, Blasco Ibanez daha ilk romanlarından beri bütün dünyanın ilgisini çeken bir yazar olmuştu. Bu arada, en güçlü eserlerinden biri olan Sangre y Arena (Kan ve Kum) bütün Batı dillerine çevrilmişti. Şaheseri sayılan bu roman gibi, daha birçok romanları filme alındı, yazara bu yoldan da büyük bir servet yağdı.

Blasco Ibanez çağdaş ıspanyol edebiyatının öbür romancıları arasından keskin çizgilerle, zengin bir kişilikle sivrilir. Bu da, onun Cervantes'leri, Lope De Vega'ları yetiştiren köklü ıspanyol edebiyatına gününün roman yapısını kazandırarak üstün bir aşamaya ulaşmış olmasından ileri gelir. Blasco Ibanez Fransa'da Zola'nın kurduğu doğalcılık akımının ıspanyol edebiyatındaki temsilcisi sayılır. Bu arada, Guy De Maupassant'm usta anlatım tarzını, bir hikâyeyi beklenmedik sonuca bağlama sanatım da benimseyip geliştirmiştir. Kan ve Kum Blasco Ibanez'in sanat gücünü, canlı, parlak, duru üslûbunu, renkli çizimleriyle açık yazımını hep bir arada, en iyi ortaya koyan romanlarından biridir.

Yazar burada ilk önce kahramanlarının kişiliğini bize düşünceleriyle, çeşitli ruh halleriyle tanıttıktan, olayların geçeceği çevreyi en canlı renkleriyle çizdikten sonra, çok meraklı bir konuyu sahne sahne işliyor, merakın yanma duygu, duygunun yanına düşünce katarak, renkli olduğu kadar canlı, derin, yüksek bir sanat anıtı kuruyor.

V. G.

ROMANDAKİ BAŞLICA KİŞİLER

JUAN GALLARDO (huan gayardo), ya da JUANILLO

CARMEN (karmen)

DONA SOL (donya sol)

ANGUSTIAS

ENCARNACION (enkarnasyon): ANTONIO

GARABATO (garavato)

DON JOSE (hose)

Genç bir boğa güreşçisi.

Juan'm karısı; iyi huylu, güzel bir kadın.

Soylu bir ailenin kızı; ihtiraslı bir genç kadın; Juan'm sevgilisi.

Juan'm annesi; bir ayakkabıcının dul kalan eşi; oğluna çok düşkün bir ana.

Juan'm ablası.

Encarnacion'un kocası; kötü ruhlu bir adam.

Juan'ın uşağı.

Juan'm işlerini yöneten arkadaşı.

Olay yirminci yüzyıl başlarında ıspanya'da geçer.

JUAN Gallardo, boğa güreşine çıkacağı için, o gün gene erken yemek yemişti. Sadece kızartılmış bir parça et yedi; formunda olabilmek için, önünde duran şarap şişesine de hiç dokunmadı. İki fincan koyu kahve içtikten sonra büyük bir puro yaktı. Çenesini ellerinin arasına alıp dirseklerini de masaya dayamış, uykulu gözleriyle, otelin lokantasında yavaş yavaş yerlerini alan müşterileri seyrediyordu. Matador olarak Madrid boğa güreş alanına seçileli birkaç yıl olmuştu. O zamandan beri hep Alcala Sokağı'ndaki otele inerdi, otelin sahipleri ona karşı sanki ailelerinden biriymiş gibi davranırlardı. Garsonlar, kapıcılar, aşçı yardımcıları, yaşlı hizmetçiler ise onun bir şeref misafiri olduğunu söylerler, ona sanki taparlardı.

Juan iki defa, bir boğanın yaralaması sonunda, sargılar içinde, sigara ile iyodoform kokan boğucu bir hava içerisinde, gene birkaç gün bu otelde kalmıştı. Yalnız, bu kötü hâтіranın etkisine hiçbir zaman kapılmadı. Hep tehlikelerle karşı karşıya idi. Birtakım inançları olduğundan bu otelin kendisine uğurlu geldiğine, burada başına hiçbir kötülüğün gelmeyeceğine inanıyordu. Mesleği dolayısıyla, beklenmedik kazalar atlatıp elbiseleri yırtılmış, vücudunun birçok yerlerinden yaralanmıştı. Ne var ki, öbür arkadaşlarının başına geldiği gibi bu olaylar onu ölüme sürüklemedi.

Boğa güreşine çıkacağı günler, yemeğini erken yedikten sonra, yabancı ülkelerden, ya da uzak illerden gelen yolcuların lokantaya girip çıkışını seyretmekten çok hoşlanırdı. Yolcular, ilk önce, kendisine bakmadan, önünden geçiyor, sonra garsonlardan beyefendi kılıkklı, kapkara gözlü, sinek-kaydı tıraşlı adamın Juan Gallardo olduğunu öğrenince, arkalarına

dönüp, merakla ona bakıyorlardı. Bu ünlü boğa güreşçisini herkes daha samimî bir hava yaratmak için El Gallardo (1) diye çağırıyordu.

İşte böyle, Juan Gallardo, o gün de, boğa güreşine gitme vaktini heyecanla beklerken gelip geçenleri merakla seyrederek avunuyordu. Zaman ne de yavaş geçiyordu! Bu bekleyiş sırasında ruhunun derinliklerinde kendine olan güvenini azaltan birtakım korkular duyuyordu. Bu durum mesleğinin en acı ânlarıydı. Boğa güreşinden sonraki yorgunluğu düşünerek, sokağa çıkmak istemiyor, dinlenmiş, çevik kalmak istiyordu. Yemeğini çabuk bitirmek için, o sırada kimseyle konuşmaz, alana da şişkin mideyle gitmemek için, az yerdi.

Yüzünü avuçlarının arasına almış, masanın başında oturuyor, purosunun dumanı bulut gibi dağılırken, kendisini ilgiyle seyreden kadınlara ara-sıra yüksekte bakıyordu. Bu bakışların iltifat dolu olduğunu anlayarak gururlanıyordu. Kendisini şık, yakışıklı buluyorlardı. Bu durum karşısında, her erkeğin bir topluluk önünde elinde olmadan takındığı emin tavırla, purosunun külü elbisesinin üzerine düşünce, tırnağıyla bir fiske vurdu; parmağını hemen bütününü kaplayan yüzünü düzeltti. Büyük elmas taşlı bu yüzükten fışkıran renk renk ışıklar bir aylayı andırıyordu.

Memnun bakışlarla kendi kendini süzüyor, üzerindeki şık kısa cekete, bitişikteki iskemlenin üzerinde duran kaskete, yeleğinin üst iki cebinin arasından geçen altın ince zincire, esmer yüzünü aydınlatan boyunbağıdaki inciye, Rus derisinden yapılmış ayakkaplarına, ayak bileğiyle pantolon paçalarının kenarından görünen işlemeli ipek çoraplarına hayranlıkla bakıyordu. Şakaklarına doğru düzlediği parlak dalgalı kapkara saçlarıyla elbiselerinden bir İngiliz lavantaçiçeği kokusu yayılıyordu.

Böylece kendisine merakla bakan kadınların önünde rahatça kuruluyordu. Tam bir boğa güreşçisi sayılırdı. Kadınların hoşuna giden daha efendi birini bulmak kolay değildi...

Yalnız, çok geçmeden, eski düşünceleri aklını kurcalamaya başladı. Gözlerindeki canlı

ifade sönmüş, çenesini avuçlarının arasına uzatmış, purosunu durmadan tütürüyor, çıkan dumanın arasından da dalgın bakışları görünüyordu: Boğa

(1) Şen, şakrak; kahraman anlamında da kullanılır. (Çeviren)
güreşinden terli, yorgun çıkmış, tehlikeyi yenmişti; karnı açtı; delice neşelenmek istiyor, arkasında dinlendirici, emin günlerin saklı olduğu gecenin gelmesini sabırsızlıkla bekliyordu. Daha önceki boğa güreşlerindeki gibi Tanrı bu sefer de yardımcısı olursa, açlıktan ağzı koktuğu zamanlardaki gibi oburca yemek yemek isteğini duyacaktı. Sonra biraz kafayı çekip bir kabareye giderek bir yolculukta tanıyıp da ilişki kuramadığı şarkıcı kızı elde etmeye bakacaktı. İspanya Yarımada-sı'nda bir yerden bir yere boyuna yaptığı yolculuklar yüzünden başka şeye vakit ayıramıyordu. Arkadaşları onu görebilmek için, yemek yemeye evlerine dönmekten önce, neşeyi otelin lokantasına giriyorlardı. Bunlar boğa güreşlerini pek severlerdi, Juan'a da taparlardı. Mesleğinin tehlikeli olması yüzünden, onun hesabına tasa çekereklerdi. Her fırsatta kendisine Lagartijo ile Frascuelo'yu hatırlatıp öğütte bulunurlardı. Sevgiyle konuşan bu kimseler ona sen diyorlardı; o ise onlara siz diyor, böylece aralarındaki sınıf farkını kendilerine hatırlatmaya çalışıyordu. Hayranları ise çalışma sonunda, dolayısıyla elde edilen tecrübelerle insanın kişilik kazanacağını anlatmak istiyorlardı. Sadece toreador ile torero'larm. tanıştığı eski Madrid boğa güreşi alanından söz açıyorlar, az zaman önceki olayları konuşurlarken de El Negro'yu (1), yani Frascuelo'yu hatırlayıp heyecandan titriyorlardı.

– «Onu bir görseydin! Gelgelelim, o zamanlar sen de, senin yaşatların da ya annenizin sütünü emiyordunuz, ya da daha doğmamıştınız bile!»
İçleri heyecan dolu, zavallı görünüşlü kimseler lokantaya giriyorlar, sadece toreadorların tanıdığı yazarlar Juan'a iltifat ediyorlardı. İşleri-güçleri belli olmayan birtakım kimseler de Juan'm orada olduğunu duyar duymaz ilk önce kendisine birsürü iltifatta bulunuyorlar, sonra boğa güreşine bilet vermesi için rahatsız edercesine yalvarıyorlardı. Esen bu samimî hava içinde, dış görünüşe, aldırış etmeden, orada bulunan tanınmış tüccarlarla, sanayicilerle, boğa güreşleri üzerine rahatça konuşuyorlardı. Matadoru görenler ona sarılıyor, elini sıkarak yüksek sesle soruyorlardı:

– «Carmen nasıl, Juanillo?»

– «Sağolun. İyidir.»

– «Ya annen Angustias nasıl?»

(1) Arap, zenci, esmer. (Çeviren)

KAN ve KUM

15

– «Oldukça iyi. Sağolun! Şimdi Rinconada'da.»

– «Kardeşinle yeğenlerin nasıllar?»

– «Hepsi çok iyiler. Sağolun!»

– «Ya o acayip enişten nasıl?»

– «O da iyi. Her zamanki gibi çok konuşuyor.»

– «Ailende yeni doğanlar yok mu? İleride olacağına dair umut var mı?»

– «Görünürde daha bir şey yok.»

Juan, sinirli, canı sıkkın bir tavırla, tırnağını dişlerinin arasında çıtlatıyor, yeni gelen birine o da sorular soruyordu. Bu adam üzerine pek bir bilgisi yoktu; sadece, boğa güreşlerini seven biri olduğunu biliyordu.

– «Sizin de aileniz iyi mi? Memnun oldum. Oturup bir şey için.»

Orada bulunan arkadaşlara birkaç saat sonra güreşeceği boğaları soruyordu. Çünkü bunlar o sabah, boğa güreşlerine katılacak boğaların ahırlardaki bölmelere ayrı ayrı nasıl yerleştirildiklerini görmüşlerdi. Ayrıca, boğa güreşlerine hayranlık duyan bu gençlerden, toplandıkları ingiliz kahvesi üzerine haberler de alıyordu.

Juan o bahar boğa güreşine ilk defa katılıyordu. Kalpleri heyecandan dolup taşan gençler kendisine çok güveniyorlardı. Son zamanlarda İspanya'nın daha başka yerlerindeki güreşlerde elde ettiği kahramanlıkları gazetelerde okumuşlardı. En çok sözleşme imzalayan toreadorlardan biriydi. İlk önce Pas-kalya'da, Sevilla'da yılın en önemli boğa güreşine katılmıştı. Bir alandan öbürüne giderek boğaları öldürüyordu. Ağustos, eylül aylarını ise, dinlenmeden, geceleri trende, akşamüstüle-rini ise güreş alanlarında geçirecekti. Sevilla'daki meneceri, aldığı mektuplardan, telgraflardan huzursuz olup deliye dönüyor, iki ay içinde bütün sözleşme tekliflerini nasıl düzenleyeceğini bilemiyordu.

Juan bir gün önce akşamüstü Ciudad Real'da güreşecekti. Şık gece kıyafetini çıkarmadan, ertesi gün Madrid'e ulaşmak üzere trene binmişti. O gece hemen hemen hiç uyuyamamıştı. Dinlenememesi için yolculardan birçoğu kendisine yer göstermişlerdi. Ertesi gün hayatı tehlikeye girecek olan bu toreador yanlarına sıkışıp oturmuştu. Hayranları onun gövde yapısına, boğaları öldüreceği sırada üzerlerine korkmadan saldırışına şaşırıp kalıyorlardı.

16

– «Bu akşam bakalım ne yapacaksın? Bizler sana güveniyor, senden çok şey bekliyoruz. Başarın büyük olacak. Se-vüla'da olduğu gibi burada da bakalım aynı şekilde başarı kazanabilecek misin?» diyorlardı.

Hayranlar, boğa güreşine erken gidebilmek için, evlerine yemeğe gidiyorlardı. Juan odasına çıkmaya hazırlanırken, gözüne biri çarptı. Adam sinirinden yerinde duramıyordu. İki çocuğunu ellerinden tutmuş, otelin lokantasına girerken iç kapının billur camını kırdı. Uşaklar istediğini sorunca da, hiç kulak asmadı. Toreadoru gördüğünde de melekler gibi gülümsedi. Gözlerini kendisine doğru dikmiş, nereye bastığına bakmadan, çocukları çekerek ona doğru ilerledi. Juan kendisine bakan bu adamı tanımıştı.

– «Nasılsın, ahbap?»

Her zamanki gibi ailesinin iyi olup olmadığını öğrenebilmek için daha birçok sorular sordu. Sonra adam çocuklarına doğru dönerek: «İşte her zaman sorduğunuz adam bu!» dedi. «Tıpkı resimlerdeki gibi.»

Çocuklar bu kahramana hayranlık, saygı dolu gözlerle bakıyorlardı. Onun birçok defa resimlerini görmüşler, fakir evlerinin odalarını da bu resimlerle süslemişlerdi. Kendisine bir tanrı gözüyle bakan bu çocuklar hayatta zenginlikle kahramanlığın varlığını ondan öğrenmişlerdi.

– «Juanillo, öp vaftiz babanın elini.»

Çocukların en küçüğü Juan'ın sağ elini öperken kırmızı yanağını da eline değdirdi. Yapacakları bu görüşme dolayısıyla annesi az önce çocuğun yüzünü yıkamıştı. Juan çocuğun kafasını dalgın dalgın okşadı. İspanya'da daha bir sürü vaftiz evlâtları vardı. Bu da onlardan biriydi. Hayranları ondan çocuklarının vaftiz babası olmasını isterler, böylelikle çocukların geleceklerinin güvenilir olacağına inanırlardı. Juan çok ünlü kişiliği yüzünden, birçok vaftiz törenine katılmıştı. Elini öpen bu küçük çocuğu görünce, mesleğine yeni başladığı güç zamanları hatırladı. Juanillo'nun babasına çok şey borçluydu. Herkesin ona hiç güvenemediği sıralarda, bu adam onu desteklemişti. Juan, çocuğun babasına: «İşler nasıl? İyi gidiyor mu?» diye sordu.

KAN ve KUM

17

Adam yüzünü buruşturdu. Cebada Çarşısı'nda simsarlık yaparak kıt-kanaat geçimini sağlıyordu.

Juan adamın üzerindeki elbiselere acıyarak baktı. Sonra: «Boğa güreşini görmek istersiniz değil mi?» diye sordu. «Odama çıkın da Garabato size bilet versin. Allahaismarladık, dostum! Çocuklar, siz de kendinize şu birkaç kuruşla ufak bir şey alm.» deyerek ayrıldı.

Juan'm vaftiz çocuğu onun elini bir daha öptüğü sırada o, öbür oğlana eliyle 1 duro uzattı.

Adam, çocuğunu geriye ittikten sonra, Juan'a utanarak teşekkür etti. Yüzündeki bu utanç ifadesi nedendi acaba? Juan'm çocuklara verdiği para için mi, yoksa Garabato'nun vereceği bilet için mi? Belli değildi.

Juan onlarla yukarıda yeniden karşılaşmamak için odasına daha sonra çıktı. Bir ara saatine baktı. Saat 1'di. Boğa güreşine daha vakit vardı.

Lokantadan çıkmış, merdivene doğru gitmeye hazırlanıyordu. Bu sırada, kapıcının odasından, omuzları eski bir şalla örtülü bir kadın çıktı. Garsonların engel olmalarına aldırmaz etmeden, teklifsizce Juan'm yolunu kesti.

– «Beni tanımadın mı Juanillo? Caracoles' dedikleri Do-lores'im ben; zavallı Lechugero'nun annesi.»

Ufak-tefek, buruşuk yüzlü, oldukça esmer bir kadındı bu. Juan ona gülümsedi. Yaşlı kadının büyüleyici gözleri öfkeden ateş püskürüyordu sanki. Juan onun durmadan konuştuğunu görünce, kadının asıl maksadını anladı, elini cebine uzattı.

– «Yoksulluk ne güç, oğlum! Sefalet içinde kıvranıp duruyorum. Bugün boğa güreşine çıkacağını öğrenince gelip görmeyi düşündüm. Zavallı arkadaşının annesini unutmamışsındır sanırım... Ne de yakışıklısın! Bütün kadınlar peşinden koşacaklar. Seni çapkın, seni! Ben ise çok kötü durumdayım, oğlum. Giyecek bir gömleğim bile yok. Sabahdan beri ağzıma bir lokma av etinden başka bir şey koymadım. Taşralı Pepona'mn evinde kalıyorum. Bana acıdıklarından evlerine aldılar. Ayda 5 duro ödüyorum. Çok rahat bir ev. Bizleri görmeye gel. Sana gerçekten pek değer veriyorlar. Kız çocukların saçlarını tarıyorum, oğlanların da birtakım işlerini görüyorum. Zavallı oğlum yaşasaydı... Pepio'yu hatırlıyor musun? Öldüğü geceyi hatırlar mısın?»

Juan durmadan konuşan bu kadının kurumuş eline de 1 duro sıkıştırmış, yanından kaçabilecek bir fırsat arıyordu.

Kan ve Kum : 2

20

Juan, odanın içinde dolaşıp dururken eşyalarına aptalca bakıyordu. Sonra, sanki vücudu gevşemiş gibi, koltukların birine çököverdi. Saatine her baktığında daha ikiye gelmediğini görüyordu. Vakit ne de yavaş ilerliyordu! Belki biraz sinirleri yatıştır diye, giyinip alana gitmek istiyordu. Kalabalık, gürültü, halkın merakı, herkesin önünde

sakin, rahat görünmek isteyişi, hele ölüm tehlikesinin yaklaşması yalnız olduğu şu sıradaki can sıkıntısını birden siliyeyirdi. Biraz oyalanmak ihtiyacını duyarak, yeleğinin iç ceplerini karıştırmaya başladı. Cebinden para cüzdanıyla, keskin, hoş bir lavanta kokusu saçan ufak bir zarf çıkmıştı. Bahçeden gelen bulanık bir ışık pencereden içeriye doğru sızıyordu. Juan pencerenin yanında ayakta duruyordu. Otele geldiğinde kendisine bir zarf vermişlerdi. Zarfın üzerindeki adresi okurken inci gibi dizili harflere hayranlıkla baktı. Zarfın içinden kâğıdı çıkarırken, o anlatılamaz harikulade lavanta kokusunu sevinçle içine çekti. Yüksek tabakadan olan, çok yer gezen insanların hali, taklit edilemeyecek şekilde, en ufak bir şeyden bile nasıl da belli oluyordu! Juan, kendisini eskisi gibi fakir sanarak, lavanta kokan mektubu vücudunun her yanına gezdiriyordu. Düşmanları pehlivan yapılı, güçlü-kuvvetli bu adamla, koku süründüğü için alay ediyorlar, cinsiyet değiştirmek istediğini söylüyorlardı. Hayranları ise onun böyle zayıf yaradılışlı oluşunu gülümseyerek karşılıyorlar, kimi vakit de, süründüğü kokular içlerini bulandırıldığından, yüzlerini çevirip kendisine bakıyorlardı. Yolculuğa çıktığında bu kokuların her türlüşünü yanında taşırdı. Can vererek barsak-ları dışarı fırlamış atların kanları arasında boğalarla güreşmek üzere alana çıktığında üstünden çevresine hep süründüğü kokular yayılırdı. Güney Fransa'da tanıdığı birtakım hafifmeşrep kadınlar ona bu acayip kokuların nelerle yapıldığını anlatmışlardı. Yalnız, mektubu açtığı vakit burnuna gelen o yabancı, hoş, iç açıcı, taklit edilemez kokunun ise bir hanımefendiden geldiği belliydi. Mektubu gururlanarak defalarca okudu, mutluluktan gülümsedi. Gerçekte önemsenecek bir şey yoktu bunda. Kadıncağız birkaç satırla Sevilla'dan selâm yolluyor, Madrid'de elde edeceği başarı için onu önceden kutluyordu. Sayın Bay Juan diye başlıklı, arkadaşınız Sol diye imzalanmış bu mektup yolda kayboldu Juan, birtakım yanlış düşüncelere saplanıp kadının günahını almış olmayacaktı. Mektup pek içten, saygılı bir dille yazılmıştı. Yazının

KAN ve KUM

21

güzelliği de Juan'm gözlerini kamaştırmıştı. Mektubu ilk okuduğunda içinde bir huzursuzluk doğmuştu. Pek okumuş bir insan olmadığı için, herkesçe horgörüldüğünü sanırdı. «Kâfir kadın!» diye söylendi. «Hele şuna bakın! Bana siz diyor.» Sonra, aklına gelen birtakım güzel hâtıralar onu gülümsetti. Mektubun bu türlü yazılmış oluşu bütün dünyayı gezip dolaşmış yüksek tabaka kadınlarının alışkanlıklarından ileri geliyordu. Bu düşünceler Juan'ın ruhunda şimdi hayranlık yaratmıştı. Bu kurnaz kadın meğer neler biliyormuş! Juan gülümsemeye başlamıştı. Yüzünde mesleğinden gurur duyduğu anlaşılıyordu, içi rahatlamıştı artık.

Juan mektuba baktığı sıralarda uşağı Garabato odaya girip çıkarak yatağın üzerine birtakım eşyalar yerleştiriyordu. Pek usta elleri vardı; davranışları sakindi. Juan'ın orada oluşunu fark etmemişe benziyordu. Birkaç yıldan beri yanında çalışmaktaydı. Juan boğa güreşine çıkacağı her sefer gerekli kılıçları hazırlardı. Boğa güreşlerine katılmaya o da Juan'la aynı zamanda başlamış, talihi yaver gitmemişti. Meslektaşısı ise başarıya, üne ulaşmıştı. Garabato kısa boylu, cılız, esmer, yüzü buruşuk bir gençti. Köyde katıldığı bir boğa güreşinde, yüzünden, vücudunun görülmeyen daha başka yerlerinden yaralanmıştı. Ölümünden talih eseri olarak kurtulmuştu. İşin kötüsü, boğaların saldırısına uğradığını görünce halk gülüp durumdan zevk duyuyordu. Bu talihsizlik üzerine Garabato meslektaşının sadık uşağı olmaya boyun eğdi. Her gittiği yere onunla giderdi. Juan'a en çok hayran olanlardan biriydi. Yalnız, aralarındaki samimiyeti ileri vardırıp ona birtakım uyarmalarda, kınamalarda da bulunurdu. Arkadaşları Garabato' nun uğradığı hayal kırıklığını alayla karşılarları, o ise bu alaylara kulak aşmazdı. Boğa güreşlerinden uzaklaşmak mıymış! Hayır! Eski hâtıralarının yaşaması için gençlik zamanlarındaki gibi, parlak saçlarını ensesinin arkasına örgü halinde toplar, kulaklarına doğru da favoriler uzatırdı. Bu saç biçimi boğa güreşlerine katılan matadorlara özgü bir şeydi. Juan kimi vakit Garabato'nun bu saç biçimini öfkeyle karşılardı.

– «Saçlarını böyle taramaktan utanmıyor musun? Senin şu sıçan kuyruğunu keseceğim! Seni beceriksiz matador, seni! Küstah!» diye azarlardı.

Garabato beyinin bu sözleri karşısında işi olgunluğa vu-

22

rup hiç karşılık vermezdi. Yalnız, Juan'm boğa güreşinden çocuk gibi sevinerek döndüğü geceler olurdu. İşte böyle bir durumda Garabato onun: «Nasıl, bugün kendimi iyi gösterebildim, değil mi?» sorusuna omuz silkerek karşılık verir, böylece öcünü alırdı. Macera arayan eski şövalyeler yaverleri ile nasıl samimî idiyeler onları de öyleydi. Eskiden arkadaş oldukları için konuşurken Garabato ona sen derdi; başka türlü konuşmaya alışık değildi. Yalnız, sen deyişinde bile bir saygı sezilirdi. Garabato'nun toredora benzeyen yanı saçlarını tarayış biçimiydi. Bütün öbür hallerinden ise uşak olduğu belliydi. Juan ona İngiliz kumaşından bir elbise hediye etmişti. Şimdi bu elbisenin bir kolu toplu iğneyle, iplik geçirilmiş dikiş iğneleriyle doluydu. Eşyaları o kara, kuru elleriyle becerikli bir kadın gibi düzeltirdi. Şimdi de Juan'm boğa güreşi için gerekli

bütün giyim eşyalarını yatağın üzerine yerleştirmişti. Sonra, eksik bir şeyin olup olmadığını anlayabilmek için bunlara bir daha göz gezdirdi. Juan'm orada olduğuna bakmadan, odanın ortasında durarak, tek başına konuşur gibi boşuk bir sesle: «Saat iki!» dedi.

Juan, uşağının orada olduğunu sanki görmemiş gibi, sinirli bir tavırla başını kaldırdı. Mektubu cebine sakladı, odanın öbür ucuna doğru yavaşça ilerledi. Boğa güreşine gitmek için giyinmek istemeyen bir hali vardı. Garabato'ya: «Her şey hazır mı?» diye sordu. Sonra, soluk yüzü birden kızarıp bozardı. Gözlerini faltaşı gibi açmıştı. Beklenmedik bir şeyle karşılaşmışa benziyordu.

— «Hangi elbiseyi getirdin?» diye sordu.

Garabato yataktan yana işaret etti. Daha konuşmaya vakit bulamamıştı ki Juan onu sert bir tavırla azarladı:

— «İşinden haberin yok,, uğursuz! Madrid'de Miura boğaları ile güreşmek için bana bu kırmızı elbiseyi mi getirdin? Zavallı Manuel aynı elbiseyi giymişti. Düşmanımın sanki!.. Alçak! Demek ölmemi istiyorsun!»

Uşağının bu dikkatsizliği bile bile yaptığını düşündükçe öfkesi gittikçe artıyordu. Olup bitenlerden sonra, Madrid'de boğa güreşine kırmızı elbiseyle mi çıkacaktı! İhanete uğradığını düşündükçe kızaran gözleri ateş püskürüyordu. Az daha, Garabato'nun üzerine çullanacaktı. Odanın kapısına birinin yavaşça vurması bu işi önledi.

-- «Buyrun!»

KAN ve KUM

23

Genç bir adam gelmişti. Üzerinde açık renk bir elbise, kırmızı boyunbağı vardı. Pırlanta yüzükler içindeki elinde bir Cordobes şapkası tutuyordu. Juan onu hemen tanıdı. Onun gibi kimselerin çevresi insan dolu olduğu için herkesin yüzünü tanımak güç olmuyordu. Yüzündeki ifade birden değişmiş, sakın, güleryüzlü olmuştu. Arkadaşını hiç beklemiyordu. Onun boğa güreşlerini pek seven, kendisini destekleyen bir arkadaş olduğunu hatırladı. Yalnız, adı neydi? Tanıdığı okadar insan vardı ki! Aralarında olan eski yakınlığa güvenerek senli-benli konuşması gerektiğini biliyordu yalnız.

— «Otursana!» dedi. «Hangi rüzgâr attı seni buraya? Ne zaman geldin? Ailen iyi mi?»

Misafir halinden memnun görünüyordu. Oturdu. Kilisede duasını sonuna kadar yapmaya gönüllü olan bir insana benziyordu. Juan'm ona sen demesi çok hoşuna gitmişti.

Duvarların, eşyaların, koridordan geçenlerin bu ünlü kişiyle aralarındaki yakınlığı bilmeleri için, iki kelimedeyken «Juan» de-ye onun adını tekrarlıyordu. Anlattı: Ertesi gün dönmek üzere sabahleyin Bilbao'dan yola çıkmış. Sırf Juan'ı görmek için gelmiş. Onun büyük başarılarını gazetelerden okuyup öğreni-yormuş. Mevsim iyi başlamış. Bu akşamki boğa güreşi başarılı olacaktı. Sabahleyin boğaları seçtiklerinde orada bulunmuş, koyu kestane renkli bir boğa gözüne çarpmış. Bu boğanın Juan'ı başarılı bir sonuca ulaştıracağına inanmış.

Juan adamın sözlerini aceleyle keserek: «Özür dilerim, şimdi geliyorum!» deyerek odadan çıktı. Koridorun dibinde, numarasız, ufak bir kapıya doğru ilerledi. Garabato onu bir ara durdurdu. Söz dinlemek isteyen bir sesle: «Hangi elbiseyi hazırlayalım?» diye sordu. Juan: «İster yeşili, ister kurşuniyi, ister maviyi... yani, canım hangisini isterse!» dedi.

Juan, biraz sonra odasına girdiğinde yeni bir misafirin kendisini beklediğini gördü. Ritz tanınmış bir doktordu. Madrid boğa güreşi alanında, boğaların yaraladığı toreadorlara bakar, bu gibi olaylarda raporlar imzalırdı. Juan'm bu adama karşı saygısı büyüktü. İyi kalpli bir adam olduğunu bilirdi. Yalnız, iyi giyinmesini bilmediğini kendisine de, hiç çekinmeden, şaka yollu söylerdi. Dr. Ritz sıradan kimselerden ancak kafasındaki bilgiyle, üstün ahlakıyla ayrılıyordu. Kısa boylu, çıkık karınlı, geniş yüzlü basık burunlu bir adamdı. Sakalı kirden sararmıştı. Sokrates'i andırması da bundandı. İri gö-

beği konuştuğu geniş, kısa ceketinin içinde oynuyor, oturduğunda da zayıf göğsüne doğru çıkıyordu. Birkaç günden beri giydiği eski, lekeli elbiseler üzerinden kaçıyor.

Böylelikle biçimsiz vücudunun zayıf, şişman yanlarını örtüyordu. Onları ödünç almıştı sanki. Juan onun çok temiz, altın kalpli bir insan olduğunu söyler, aynı zamanda da dangalak bulurdu. Çünkü hiçbir zaman cebinde meteliği bulunmazdı. Cebindeki paraları istiyenlere boşaltıp verir, buna karşılık hastalarından da ne verirlerse onu alırdı. Boğa güreşleriyle devrim onun hayatta en sevdiği şeylerdi. Avrupa'nın altını üstüne getirecek bir devrimin çıkacağını hayâl ederse de hiçbir zaman nedenlerini anlatmak zahmetinde de bulunmazdı. Bu konudaki düşüncelerini açıkça söylemekten de çekinmezdi. Boğa güreşçileri kendisiyle sanki babalarıymış gibi konuşurlar, o da onlara, konuşurken, sen derdi. İspanya'nın en uzak yerinde bile olsalar, boğa güreşinde yaralandıklarını bildiren bir telgraf alır almaz, trene atlar, yaralarını iyi etmeye giderdi. Bu zahmetine karşılık hiçbir mükâfat beklemeyen toreadorlar ise kendisine bir hediye sunmaktan çok memnun olurlardı. Dr. Ritz Juan'ı çoktandır görmemişti. Koca göbe-ğiyle onun heykel yapılı gövdesine doğru yaklaşıp: «Yaşasın yakışıklı delikanlılar!» deyerek sıkı sıkı sarıldı. Onu her zamankinden daha iyi bulduğunu söylüyordu.

Juan gülümseyerek: «Cumhuriyet ne zaman ilân ediliyor, bakalım?» diye sordu.
Dr. Ritz, alayla: «Sana ne oluyor!» dedi. «Sen hele şu zavallı Nacional'i kendi haline bırak, toreadorlara şişleri daha iyi batırmaya baksın!» dedi. «Sonra, seni ilgilendiren bir şey varsa o da, boğaları Tanrı'nın öldürdüğü gibi öldürmeye devam etmelidir. Bu akşamki boğa güreşi iyi olacak bence. Boğalar için dediklerine bakılırsa...»
Öbür adam Bilbao'dan gelen genç boğaların nasıl seçildiğini görmüştü ya, Dr. Ritz'in sözünü kesip kendisi anlatmaya başladı. Gözüne çarpmış olan koyu kestane renkli, hârikalar yaratacağını umduğu boğa ile ilgili haberler vermek için can atıyordu. Juan da onların konuşmasına katılmak istiyordu ama, kendisiyle senli-benli konuşan bu arkadaşın adı neydi? Düşünceli bir tavırla kaşlarını çatıp bir ara başını kaşıdıktan sonra: «Kusura bakma, senin adın neydi?» diye sordu. «Okadar çok insanla karşılaşıyorum ki...»
Bilbao'dan gelen genç adam, Juan'ın kendisini unuttuğu, nu görünce, üzüldü. Bunu belli etmen[^]j, için gülümseyerek adım söyledi. Juan bu adı duyar duyrn[^] geçmiş günleri h tırladı.

– «Ha, öyle ya! Bilbao'nun zengin t[^]den ocaklarının s* bibisin sen!» dedi.
Sonra onu Dr. Ritz'le tanıştırdı. He[^] psi birbirleriyle iyj kaynaşarak boğalar üzerine konuşmaya isladılar. Juan on. lara oradaki geniş kanepelere oturmaları[^] söyledi.
– «Sizi kimse rahatsız etmez, konanıza devam edebilirsiniz. Aramızda erkekten başka kinj[^] olmadığına göre., ben giyineceğim.»
Juan elbisesini çıkararak iç çamaş[^]ıyla kaldı. Sonra salonla yatak odasını ayıran yerde iskyeye oturarak ken. dini Garabato'nun ellerine bıraktı. Gar[^]to Rus derisinde[^] yapılmış bir çantanın içinden bir tuval[^] tutusu çıkardı. Bu kutu kadınların kullandıkları tuvalet koşunu andırıyordu Juan o gün tıraş olmuşken Garabato on[^]n yüzünü sabunlay[^]. rak ikinci bir sefer jiletle tıraş etti. Bu j j her gün yapmay[^] alışık bir insan olduğu hallerinden bellij[^]j Juan yıkandıktan[^] sonra yerine gelip oturdu. Garabato onı[^] 5açlarını briyantın ledikten sonra alnına, şakaklarına doğ[^] perçemler indirip taradı, arkadan da toreadorların taktıkla[^] ^ç örgüsünü taktj Sonra bunu çözüp titizlikle tarayarak ye[^]en ördü, iki tok 3 ile tutturdu.

Juan'm sağlam yapılı bir vücudu i'ar[^] Boğalardan aldığı[^] derin yaraların izleri iç çamaşırlarının çından bile gört[^]. nüyordu. Esmer kolları eski yaraların İ2|ei-j olan beyaz lek[^]. lerle doluydu. Tüysüz göğsünde mor iki ç[^]gi, ayak bileğinde de para gibi kırmızı, yuvarlak bir yara üj vjrdı. Kavgalı güir[^]. ler yaşayan bu erkek vücudundan kadının sürüldüğü kes[^]. kin kokular yayılıyordu. Garabato, kolla[^] pamuklarla, beya:[^]z sargı bezleriyle dolu, Juan'm ayaklarının [^]fiünde diz çöktük
Dr. Ritz, Bilbao'dan gelen misafirle Sofıbet ederken, söc[^]. zünü yarıda bırakıp Juan'a döndü.

– «Tıpkı eski gladyatorlara benziyor[^]! Romalı olmuşş ş. sun, Juan!» dedi.
Juan, üzgün bir tavırla: «Yaş ilerle[^] artık ihtiyarlıyoo[^]. ruz!» dedi. «Açlıktan karnım zil çalarken [^]fak boğalarla gü(j[^].

t

24

beği konuştukça geniş, kısa ceketinin içinde oynuyor, otur-[^] duğunda da zayıf göğsüne doğru çıkıyordu. Birkaç günden beri giydiği eski, lekeli elbiseler üzerinden kaçıyordu. Böylelikle biçimsiz vücudunun zayıf, şişman yanlarını örtüyordu. Onları ödünç almıştı sanki. Juan onun çok temiz, altın kalpli bir insan olduğunu söyler, aynı zamanda da dangalak bulurdu. Çünkü hiçbir zaman cebinde meteliği bulunmazdı. Cebindeki paraları istiyenlere boşaltıp verir, buna karşılık hastalarından da ne verirlerse onu ahrdı. Boğa güreşleriyle devrim onun hayatta en sevdiği şeylerdi. Avrupa'nın altını üstüne getirecek bir devrimin çıkacağını hayâl ederse de hiçbir zaman nedenlerini anlatmak zahmetinde de bulunmazdı. Bu konudaki düşüncelerini açıkça söylemekten de çekinmezdi.
Boğa güreşçileri kendisiyle sanki babalarıymış gibi konuşurlar, o da onlara, konuşurken, sen derdi. İspanya'nın en uzak yerinde bile olsalar, boğa güreşinde yaralandıklarını bildiren bir telgraf alır almaz, trene atlar, yaralarını iyi etmeye giderdi. Bu zahmetine karşılık hiçbir mükâfat beklemey, toreadorlar ise kendisine bir hediye sunmaktan çok memnun olurlardı. Dr. Ritz Juan'ı çoktandır görmemişti. Koca göbe-ğiyle onun heykel yapılı gövdesine doğru yaklaşıp: «Yaşasın yakışıklı delikanlılar!» deyerek sıkı sıkı sarıldı. Onu her zamankinden daha iyi bulduğunu söylüyordu.

Juan gülümseyerek: «Cumhuriyet ne zaman ilân ediliyor, bakalım?» diye sordu.
Dr. Ritz, alayla: «Sana ne oluyor!» dedi. «Sen hele şu zavallı Nacional'i kendi haline bırak, toreadorlara şişleri daha iyi batırmaya baksın!» dedi. «Sonra, seni ilgilendiren bir şey varsa o da, boğaları Tanrı'nın öldürdüğü gibi öldürmeye devam etmelidir. Bu akşamki boğa güreşi iyi olacak bence. Boğalar için dediklerine bakılırsa...»
Öbür adam Bilbao'dan gelen genç boğaların nasıl seçildiğini görmüştü ya, Dr. Ritz'in sözünü kesip kendisi anlatmaya başladı. Gözüne çarpmış olan koyu kestane renkli, hârikalar yaratacağını umduğu boğa ile ilgili haberler vermek için can atıyordu. Juan da onların konuşmasına katılmak istiyordu ama, kendisiyle senli-benli konuşan bu arkadaşın adı neydi? Düşünceli bir tavırla kaşlarını çatıp bir ara başını kaşıdıktan sonra: «Kusura bakma, senin adın neydi?» diye sordu. «Okadar çok insanla karşılaşıyorum ki...»

Bilbao'dan gelen genç adam, Juan'ın kendisini unuttuğunu görünce, üzüldü. Bunu belli etmemek için gülümseyerek adını söyledi. Juan bu adı duyar duymaz, geçmiş günleri hatırladı.

– «Ha, öyle ya! Bilbao'nun zengin maden ocaklarının sahibisin sen!» dedi.

Sonra onu Dr. Ritz'le tanıştırdı. Her ikisi birbirleriyle iyi kaynaşarak boğalar üzerine konuşmaya başladılar. Juan onlara oradaki geniş kanepeye oturmalarını söyledi.

– «Sizi kimse rahatsız etmez, konuşmanıza devam edebilirsiniz. Aramızda erkekten başka kimse olmadığına göre... ben giyineceğim.»

Juan elbisesini çıkararak iç çamaşırlarıyla kaldı. Sonra salonla yatak odasını ayıran yerde iskemleye oturarak kendini Garabato'nun ellerine bıraktı. Garabato Rus derisinden yapılmış bir çantanın içinden bir tuvalet kutusu çıkardı. Bu kutu kadınların kullandıkları tuvalet kutusunu andırıyordu. Juan o gün tıraş olmuşken Garabato onun yüzünü sabunlaya-rak ikinci bir sefer jiletle tıraş etti. Bu işi her gün yapmaya alışık bir insan olduğu hallerinden belliydi. Juan yıkandıktan sonra yerine gelip oturdu. Garabato onun saçlarını briyantın-ledikten sonra alnına, şakaklarına doğru perçemler indirip taradı, arkadan da toreadorların taktıkları saç örgüsünü taktı. Sonra bunu çözüp titizlikle tarayarak yeniden ördü, iki toka ile tutturdu.

Juan'ın sağlam yapılı bir vücudu vardı. Boğalardan aldığı derin yaraların izleri iç çamaşırlarının arasından bile görünüyordu. Esmer kolları eski yaraların izleri olan beyaz lekelerle doluydu. Tüysüz göğsünde mor iki çizgi, ayak bileğinde de para gibi kırmızı, yuvarlak bir yara izi vardı. Kavgalı günler yaşayan bu erkek vücudundan kadınların sürüldüğü keskin kokular yayılıyordu. Garabato, kolları pamuklarla, beyaz sargı bezleriyle dolu, Juan'ın ayaklarının önünde diz çöktü.

Dr. Ritz, Bilbao'dan gelen misafirle sohbet ederken, sözünü yarıda bırakıp Juan'a döndü.

– «Tıpkı eski gladyatorlara benziyorsun! Romalı olmuşsun, Juan!» dedi.

Juan, üzgün bir tavırla: «Yaş ilerledi, artık ihtiyarlıyoruz!» dedi. «Açlıktan karnım zil çalarken ufak boğalarla gü-

26

reştiğim vakitler ayaklarım demir gibiydi. O zaman bunlara ihtiyacım yoktu.»

Garabato Juan'm ayak parmaklarının arasına önce ufak pamuk parçaları yerleştirdi. Sonra ayak bileğiyle tabanlarının altına bu yumuşak pamuktan birer parça koyarak sargı bezleriyle mumyalar gibi sıkıca bağladı. Bu iş için de kolunda hep bulundurduğu dikiş iğnelerinin biriyle sargı bezlerinin uçlarını dikkatle dikti. Juan sıkıca sarılmış ayakları ile yere vurdu. Sargı bezlerinin içinde ayakları ona daha güçlü, çevik, rahat geliyordu. Bu iş de bittikten sonra uşak ona kalçasını yarıya kadar kaplayan, uzun çizmeye benzer yumuşak çoraplarını giydirdi. Toreador elbisesinin altında ayakları koruyan tek şey buydu. Juan, kırıksık çorap giymekten hoşlanmadığı için, Garabato'ya çoraplarının kırıkmamasına dikkat etmesini söyledi. Sonra eğilerek ellerini bacaklarının üzerinde gezdirip çoraplarını düzeltti. Yüzünü, ensesini görebilmek için de, yanında duran aynaya baktı. Daha sonra beyaz çoraplarının üzerine ipekli pembe çoraplarını geçirdi; böylece, beyaz çorapları görünmez oldu. Sonra, Garabato'nun bir sandığın üzerine koyduğu terliklerin arasından bir çiftini seçip ayağına giydi. Terliklerin hepsi yepyeniydi, altları beyaz köseleden yapılmıştı. Juan'm giyinmesi asıl şimdi başlıyordu. Garabato onun tütünrengi altın sırma işlemeli, ipekli elbisesini getirdi. Juan bunu giydikten sonra baktı: Uçları altın püsküller pantolonunun diz kapağına doğru sarkıyordu. Bacak kaslarını şişirmeye çalışırken, Garabato'ya bunları, korkmadan, iyice bağlamasını söyledi. Bağlanınca insanın bacağına daha bir güçlülük veren bu püsküllere machos deniyordu. Bir matadorun mac/ios'lar mı çok sıkı bağlaması gerekirdi. Yalnız, Garabato onları sıkıca bağladıktan sonra, el çabuk-luğuyla, biraz çekip gevşek bıraktı. Sonra kadın çamaşırı kadar yumuşak, patiskadan yapılmış, göğsü incecik tülден fırırlı gömleğini giydirdi. Bunu ilikledikten sonra boyunbağını bağladı. Boyunbağı, kırmızı çizgileriyle fırırlı ikiye bölüyor, pantolonun beline doğru uzanıyordu. Şimdi de odanın içini dolduran dört metrelik bir kuşak matadorun beline sarılacaktı. Giyinme faslının en zor kısmıydı bu. Yalnız, Garabato alışık olduğu için işini pek güzel becerirdi. Juan odanın öbür ucunda bulunan arkadaşlarının yanına gidip oturdu. Bu arada kuşağının bir ucunu da pantolonunun

KAN ve KUM

27

içine soktu. Sonra, Garabato'ya: «Hadi bakalım, dikkatli ol, ustalığını göster!» dedi. Kuşağın beline pek düzgün sarılmasını isterdi. Kuşağın bir ucunu tutan Garabato'nun yanına çömeldi, topuklarının üzerinde yavaş yavaş dönerek yaklaştı. İyi sarılmış bir kuşağın beli daha ince gösterdiğini düşünüyordu. Garabato ise, gene el çabukluğuyla, kuşağı eğri-büğrü sardı. Kuşak bele kimi yerde tek, kimi yerde de çift kat olarak dolanmıştı; gene de hiçbir kabarıklık görülüyordu. Juan halini beyenmi-yor, üzerinde titizlikle duruyordu. Aynada kendini daha iyi görebilmek için, geriye iki, üç adım attı. Sonra, sinirli bir tavırla: «İyi olmadı, körolasica! Dikkat etsen-e!» diye bağırdı.

Birkaç defa duraklayarak, kuşağı beline yeniden doladı. Becerikli uşak Juan'm giydiği elbiseleri kimi yerinden dikiş iğnesiyle dikip çengelli iğnelerle de tutturmuştu; öyle ki hepsi bir parçaymış gibi görünüyordu. Bu elbiseleri çıkarabilmesi için matadorun ya makas kullanması, ya da başkalarını yardımına çağırması gerekiyordu. Alanın ortasında bir boğanın saldırısına uğrayıp hastahfaneye kaldırılmadıkça giydiği elbiselerin çıkmasına imkân yoktu.

Juan gene gelmiş, eski yerine oturmuştu. Bunun üzerine, Garabato onun başındaki tokaları çıkarıp takma saç örgüsüne siyah bir kurdele bağladı. Juan, arkaya doğru gerileyerek, Garabato'dan gece masasının üzerine bıraktığı purosunu istedi. Elbisesinin iyice sıkılmasını geciktirmek ister gibi bir hali vardı. Bu arada saati soruyor, bütün saatlerin ileri gittiğine inanmak istiyordu.

– «Boğa güreşine erken gitmekten hiç hoşlanmam. Saat daha erken. Öbür arkadaşlar da daha gelmemişlerdir.» diyordu.

Bu sırada bir garson geldi, içinde üç kişi olan bir arabanın Juan'ı aşağıda beklediğini bildirdi. Artık gitme zamanı gelmişti. Gecikmek için hiçbir neden yoktu. Juan, kuşağının üstüne altın şeritli yeleğini geçirdikten sonra, kabarık parlak işlemeli, zırh kadar ağır o kısa ceketim giyiverdi. Tütün rengi kumaş yalnız kollarının içinden, bir de sırtında birer üçgen biçiminde görünüyordu. Kısa ceketinin üstü hep renkli taşlarla işlenmiş çiçeklerle doluydu. Cebinde kuşağı ile boyun-bağı gibi kırmızı bir mendilin uçları görünüyordu. Garabato' dan başlığını da istedi. Garabato, büyük bir dikkatle, yumurta

28

biçimi bir sandıktan toreadorların taktığı pomponlu başlığı çıkardı. Juan, saçının görülmesine, örgünün de sırtının tam ortasına doğru sarkmasına dikkat ederek, başlığı kafasına geçirdi. Boğaları kışkırtmak için giyilen pelerini istedi. Gara-bato bir iskemlenin üzerinde duran pelerini alıp getirdi. Juan, pelerini bir omzuna attıktan sonra, aynaya baktı. Boğa güreşine gitmek için artık hiçbir eksiği kalmamıştı. Yapılan bütün hazırlıklar hoşuna gitmişti. Prenslerin giydiği bu pelerin elbisesiyle aynı renkteydi, onun gibi bol bol altınla işlenmişti.

Juan'm Odasındaki iki arkadaş da, kendisine yetiştirmek için, acele, bir arabaya binip gittiler. Garabato da, bir koltuğunun altına bir bohça sıkıştırmıştı. İçinde birkaç kırmızı bez bulunan bu bohçadan kılıçların kınları görünüyordu.

Juan, otelin avlusuna inince, sokakta,, sanki büyük bir zafer elde edilmiş gibi, bir sürü insanın arı kovana gibi kaynaştığını gördü. Ayrıca, kapının öbür yanında duran başka bir kalabalığın da gürültüsünü duydu. Bu durum üzerine, otelin sahibi, bütün ailesiyle birlikte gelerek, herkesi oradan uzaklaştırmaya çalıştı. Matador sanki uzun bir yolculuğa çıkacakmış gibi, herkes ellerini ona doğru uzatarak talih açıklığı diliyordu. Otelin hademeleri arayı açmaya çalışırlarken, halk gene: «Talihin açık olsun, Juan!» deye bağırarak elini sıkmaktan geri kalmıyordu. O da, oteldeki kadınların üzgün yüzlerine aldırış etmeden, sağa, sola bakıp gülümsüyor, başını çevirerek, herkese: «Sağ olun! Yakında görüşürüz!» diyordu.

Göz alıcı pelerini omzuna attığından beri kendini başka bir insan oluvermiş gibi görüyordu. İçten gelen bir gülüş yüzüne ışık saçıyordu sanki. Gene de, hastaymış gibi, yüzü soluk, terliydi. Yaşamaktan, halkın önüne çıkmaktan duyduğu sevinçten gülüyordu. Halkın önüne çıkabilmesi için güler-yüzlü olmak zorundaydı.

Pelerini omzunda, sol elinde de purosunu tütüre tütüre, kibirle kasılarak, sert adımlarla yürüyordu. Kendinden emin görünüyordu. Kendisini coşkun gösterilerle karşılayanlara yol vermeleri için yalvarıyor, sonra: «Sağ olun! Sağ olun!» diyordu. Otelin kapısına dayanan pis giyinmiş bu insan kalabalığının arasından geçerken elbisesinin onlara değmemesine dikkat ediyordu. Boğa güreşine gidecek paraları olmayanlar, KAN ve KUM

29

fırsattan yararlanarak, Juan'm elini sıkıp elbisesine el değdirmekle yetinmeye çalışıyorlardı.

Kaldırımın yanında, dört katır koşulmuş bir araba bekliyordu. Katırların üstü çingiraklarla, pomponlarla süslüydü. Garabato, bohçasını koltuğunun altına alarak, arabacının yanına yerleşti. Juan'ı arabanın içinde bekleyen üç boğa güreşçisinin dizleri omuzlarındaki pelerinle örtülüydü. Gümüşle işlenmiş, renkleri pek şatafatlı olan bu elbiseler oldukça göze çarpıyordu. Juan'ın elbisesi kadar güzel olmakla birlikte, aralarındaki tek fark gümüşle işlenmiş olmalarıydı.

Juan'ın arabaya binebilmesi için halkın arasından geçmesi gerekiyordu. Geçerken sağa, sola itildiğini gördükçe, dir-sekleriyle vurarak kendini korumaya çalışıyordu. Arabaya binmesine bir sürü insan yardım ederken herkesin ellerinin sırtına değdiğini duyuyordu. Arabaya bindi, içinde kendisini bekleyenlere: «Merhaba, arkadaşlar!» deyerek arabacının yanına oturdu. Böylece, herkes onu görebiliyordu. Elbiseleri yırtık-pırtık kadınların bağırtılarına, gazete satan ufak çocukların alkışlarına başıyla karşılık veriyordu.

Arabanın katırları var güçleriyle koşarlarken çingırak sesleri de sokağı cınlatıyordu. Halk arabanın geçebilmesi için çekilip yol veriyordu. Birçok kimseler, tekerleklerin altında ezilmek istemiş gibi, arabanın üzerine atlıyorlardı. Şapkalar, değnekler havada sallanıyor, herkes sevinçten titriyor, neden bağırdığını bilmeden de bağıırıyordu. Bağırarak, bulaşıcı bir hastalık gibi, herkesi sarmıştı. «Yaşasın İspanya! Yaşasın İspanya'nın kahraman kişileri!» gibi sesler işitiliyordu. Juan, yüzü hep soluk, gülümsüyor, «Sağolun!» deyerek halkı selâmlıyordu. Halkın bu coşkunluğu karşısında heyecanlanıyor, İspanya kahramanlarından biri olduğunu işitmesi de gururunu okşuyordu. Sokak serserilerine benzeyen birsürü kimseler, saçları dağınık ufak çocuklar arabanın arkasından koşu koşu geliyorlardı. Tehlikeli bir oyun olan boğa güreşinin sonunda olağanüstü bir şeyler olacaktı sanki. Bir saatten beri, arabalar bir dere gibi dolup taşarak, Alcalá Sokağı'ndan geçip şehrin dışına doğru ilerliyorlardı. En eski arabalardan tutun, otomobile varıncaya kadar türlü çeşit araba bu geçici, gürültülü olaya katılmıştı. Tranvaylar basamaklara kadar dolu olarak geçiyorlardı. Sevilla Sokağı'nın köşesinde o mini-

30

büsler yolcu almak üzere duruyorlardı. Şoförler de: «Boğa güreşine! Boğa güreşine!» diye bağıırıyorlardı. Birçok kadınlar üstü açık arabalara binmişlerdi. Arabaları çeken katırların çingırak sesleri duyuluyordu. Kadınların başlarında, göze çarpan çiçeklerle işlenmiş, beyaz örtüler vardı. Arabalar hızla ilerliyorlardı. Tehlikeyi gözönünde tutmadan, maymun gibi, bir yerden bir yere atlamayı başaran birtakım çocuklar tekerleklerin arasından fırlayıp bir kaldırımdan bir kaldırıma fırlıyorlardı. Bunu gördükçe kadınlar korkudan bağıırıyorlardı. Otomobiller borularını öttürüyor, arabacılar bağıırıyor, program satıcıları da boğa güreşine çıkacak olan ünlü güreşçilerin hayatları yazılı, resimleri basılı kâğıtları satıyorlardı. Bütün bu gürültü arasında bir de gösteride bulunanların gürültüsü duyuluyordu. Cılız, zavallı atların üzerinde esmer tenli adamlar geçiyorlardı. Sarı pantolon, sarı sırmalı ceketler, kurdele gibi sarkan pomponlu geniş kenarlı kürk şapkalar giymişlerdi. Bunlar sert görünürlü, dağcılara benzeyen pikador-lardı.

Toreadorlar ise, açık arabaların içinde, takım halinde geçiyorlardı. Sarı sırmayla işlenmiş elbiseleri akşam loşluğunda sanki ışık saçıp kalabalığı aydınlatıyor, neşeyi artırıyor. Herkes: «İşte Fuentes! İşte Bomba!» diye bağıırıyordu. Onları görmekten memnun olanlar arabaların uzaklaşmasını merakla seyreliyorlardı. Bunların başlarına sanki bir felâket gelecekmiş gibi, korku içinde, arkalarından hızla yürüyorlardı. Alcalá Sokağı'nın başından, ileride geniş bir yolun uzandığı kolaylıkla görünüyordu. Batmak üzere olan güneş her yanı hafifçe aydınlatıyordu. Baharın yeni yeşermiş ağaçları ise sıra halinde dizilmişti. Kara boyah balkonlar insan doluydu. Cibeles Çeşmesi'ne inen yolda da, boydan boya, karınca gibi insan kaynıyordu. Kıyı yolundaki ağaçlarla yüksek yapılar, Alcalá Sokağı'nda olduğu gibi, burada da sıra halinde dizilmişti. Beyaz bulutlarla süslü masmavi bir gökyüzü görünüyordu. Yalnız kalmış leylekler uçuşuyordu bu gökyüzünde.

Juan sessiz oturuyordu. Halkı yerinden kıpırdamadan se-lâmlamıştı. Yanındaki arkadaşlarıyla tek kelime bile konuş-mamıştı. Onların da yüzü solmuştu. Başlarına acaba bir felâket gelir mi diye düşünüp, sessiz, oturuyorlardı.

Juan, şimdi dalgın olduğundan, kendisine yapılan gösterilerin artık farkında bile değildi. Herkesi ancak dalgın dal-

KAN ve KUM

31

gın selamlıyordu. Yanında kendisin^, 0. . büyük olan, boğalara kargıyı ustaca batıran NÇn^ rmy0rdu. Ağ,, hareketli, kaşlar, çatık, iri, şişman }f ad°J M"esiek arka-daşları arasında iyi kalpli, namuslu^as Aen bir insan olarak tanınırdı. Juan'a: «Madrid'lik s%i J rler, onlardatl hiçbir şikayetin olmayacak...» diyoj^ SeV Juan, duygularını açığa vurmak ,r gj JL (<Bu akşam sanki bir şeyler olacaktı gibi içimdir &,tü var.» dedi.

Onlar böyle konuşurlarken, Cibe, -e d^,, ilerleyen ara-Datarı birden duruverdi.

Prado'dan ,tellsf,, 'Va doğ ru iler-leyen büyük bir cenaze alayı sürü halHe giSrabaları durdurmuştu. Juan, haçlı cenaze arab A p%an görünce onlara kaygıyla baktı, yüzü daha d^1 -a^lâhi söyleyen" papazların arasından kimisi arabala* * bıı> ilenmeye ko. şan, Tanrının unuttuğu bu kimseler." efref ,lı bakışlarla kimisi de gıpta ile bakıyordu. ^ '

d

Juan papazları görünce, Nacional. «Hev ,rsem! Kafan, dakmı çıkarsan-a!» diye bağıırdı. *s

Yüzüne sanki bir tokat atmak ısı ^iş öfkeyle bak!, yordu ona Bu adamı* dine saygıS]^Lvr "" smın basm büyük dertler getireceğine emindi. " " hm

rak:

çıkardı

deye de söylendi.

_ Uzun bir süre, cenaze alayının ge^sinil yediler. Juar>. sınırlı, titrek bir sesle: «Bu ne uğ^mluAa gürüşin^ giderken cenaze alayına rastlamak OWBJ Bugün bi^ şeyler olacak, demedim mi ben sizel^ye J0,Jdandı. i . N^cilonal' omuzlarını silkerek: «B, arin "si boşinanç-
ügnîez.»<<Tanrı' ^ ^ TaWat K>^m ^^ Juan bu sözlerle pek sinirlendi. (\ ^ arışlar düşününceye dalmışlardı. Nacional'in bu kon^a» ^atlerini çe-2 kerek, her zaman olduğu gibi, onunla JJe a&tiler. Tanrı^ Tabiat kelimeleri Nacional'in ağzmdaıf j* diiş ^di. Cenaze alayının uzaklaşmasıyla yol şaıJ^ Bunun üze-fe rme, Juan la arkadaşlarının bulundu^ arabf^İana gider», n otekı arabaların arasından geçerek, cgÜ\ smaya bas^t lamıştı. Sola dönüp bahçe ile ahırları^unlkf Caballeriasıl
30

büsler yolcu almak üzere duruyorlardı. Şoförler de: «Boğa gürüşüne! Boğa gürüşüne!» diye bağııyorlardı. Birçok kadınlar üstü açık arabalara binmişlerdi. Arabaları çeken katırların çingırak sesleri duyuluyordu. Kadınların başlarında, göze çarpan çiçeklerle işlenmiş, beyaz örtüler vardı. Arabalar hızla ilerliyorlardı. Tehlikeyi gözönünde tutmadan, maymun gibi, bir yerden bir yere atlamayı başaran birtakım çocuklar tekerleklerin arasından fırlayıp bir kaldırımdan bir kaldırıma fırlıyorlardı. Bunu gördükçe kadınlar korkudan bağııyorlardı. Otomobiller borularını öttürüyor, arabacılar bağııyor, program satıcıları da boğa gürüşüne çıkacak olan ünlü gürüşçilerin hayatları yazılı, resimleri basılı kâğıtları satıyorlardı. Bütün bu gürültü arasında bir de gösteride bulunanların gürültüsü duyuluyordu. Cılız, zavallı atların üzerinde esmer tenli adamlar geçiyorlardı. Sarı pantolon, sarı sırmalı ceketler, kurdele gibi sarkan pomponlu geniş kenarlı kürk şapkalar giymişlerdi. Bunlar sert görünüşlü, dağcılara benzeyen pikador-lardı.

Toreadorlar ise, açık arabaların içinde, takım halinde geçiyorlardı. Sarı sırmayla işlenmiş elbiseleri akşam loşluğunda sanki ışık saçıp kalabalığı aydınlatıyor, neşeyi artırıyor. Herkes: «İşte Fuentes! İşte Bomba!» diye bağııyor. Onları görmekten memnun olanlar arabaların uzaklaşım merakla seyrediyorlardı. Bunların başlarına sanki bir felâket gelecekmış gibi, korku içinde, arkalarından hızla yürüyorlardı. Alcalá Sokağı'nm başından, ileride geniş bir yolun uzandığı kolaylıkla görünüyordu. Batmak üzere olan güneş her yanı hafifçe aydınlatıyordu. Baharın yeni yeşermiş ağaçları ise sıra halinde dizilmişti. Kara boyalı balkonlar insan doluydu. Cibeles Çeşmesi'ne inen yolda da, boydan boya, karınca gibi insan kaynıyordu. Kıyı yolundaki ağaçlarla yüksek yapılar, Alcalá Sokağı'nda olduğu gibi, burada da sıra halinde dizilmişti. Beyaz bulutlarla süslü masmavi bir gökyüzü görünüyordu. Yalnız kalmış leylekler uçuşuyordu bu gökyüzünde.

Juan sessiz oturuyordu. Halkı yerinden kıpırdamadan se-lâmlamıştı. Yanındaki arkadaşlarıyla tek kelime bile konuş-mamıştı. Onların da yüzü solmuştu. Başlarına acaba bir felâket gelir mi diye düşünüp, sessiz, oturuyorlardı.

Juan, şimdi dalgın olduğundan, kendisine yapılan gösterilerin artık farkında bile değildi. Herkesi ancak dalgın dal-

KAN ve KUM

31

gın selâmlıyordu. Yanında kendisinden on yaş büyük olan, boğalara kargıyı ustaca batıran Nacional oturuyordu. Ağır hareketli, kaşları çatık, iri, şişman bir adamdı. Meslek arkadaşları arasında iyi kalpli, namuslu, siyaseti seven bir insan olarak tanınırdı.

Juan'a: «Madrid'liler seni severler, onlardan hiçbir şikâyetin olmayacak...» diyordu.

Juan, duygularını açığa vurmak ister gibiydi. «Bu akşam sanki bir şeyler olacakmış gibi içimde bir ürküntü var.» dedi.

Onlar böyle konuşurlarken, Cibeles'e doğru ilerleyen arabaları birden duruverdi. Prado'dan Castellana'ya doğru ilerleyen büyük bir cenaze alayı sürü halinde giden arabaları durdurmuştu. Juan, haçlı cenaze arabası ile papazları görünce, onlara kaygıyla baktı, yüzü daha da sarardı. İlâhi söyleyen papazların arasından kimisi arabalara binip eğlenmeye koşan, Tanrı'nm unuttuğu bu kimselere nefret dolu bakışlarla, kimisi de gıpta ile bakıyordu.

Juan papazları görünce, Nacional'e: «Hey, sersem! Kafan-dakini çıkarsan-a!» diye bağırdı.

Yüzüne sanki bir tokat atmak istermiş gibi öfkeyle bakıyordu ona. Bu adamın dine saygısız davranmasının basma büyük dertler getireceğine emindi.

Nacional, Juan'm bu sözleri üzerine, çocuklar gibi kızarak: «Peki, peki!» dedi, cenaze arabası uzaklaşırken, başlığını çıkardı. Sonra: «Başlığımı ölüye saygı olarak çıkarıyorum!» diye de söylendi.

Uzun bir süre, cenaze alayının geçmesini beklediler. Juan sinirli, titrek bir sesle: «Bu ne uğursuzluk! Boğa gürüşüne giderken cenaze alayına rastlamak da n'oluyor! Bugün bir şeyler olacak, demedim mi ben size!» diye mırıldandı.

Nacional, omuzlarını silkerek: «Bunların hepsi boşinanç-lar!» dedi. «Tanrı, ya da Tabiat böyle saçma-sapan şeylerle ilgilenmez.»

Juan bu sözlere pek sinirlendi. Öbür arkadaşlar düşünceye dalmışlardı. Nacional'in bu konuşması dikkatlerini çekerek, her zaman olduğu gibi, onunla gene alay ettiler. Tanrı, Tabiat kelimeleri Nacional'in ağzından hiç düşmezdi.

.Cenaze alayının uzaklaşmasıyla yol boşalmıştı. Bunun üzerine, Juan'la arkadaşlarının bulunduğu araba, alana giden öteki arabaların arasından geçerek, dört-nala koşmaya başlamıştı. Sola dönüp bahçe ile ahırların bulunduğu Caballerias

32

Kapısı'nın önüne gelince birden durdu. Yalnız, bir sürü insan onları orada beklediği için arabacı arabayı biraz geriye almayı daha doğru buldu. Juan, arkadaşlarıyla birlikte, arabadan indiği vakit onu orada bekleyenler çılginca alkışlayarak, karşıladılar. Juan, elbiselerinin pis, kılıksız kimselere değme-mesi için, herkesi elleriyle iterek geçiyor, sağ elini de, sıkmak isteyenlerden saklıyordu. Yalnız, selâm vererek: «Sağ olun, beyler. Bırakın da geçeyim!» diyordu. Boğaların dinlendiği büyük bahçe boğa güreşçilerini yerlerine gidip oturmadan önce yakından seyretmek isteyenlerle doluydu. Bu insan kalabalığının arasından, XVII yüzyıl kıyafetiyle giyinmiş, boğalara kılıçları saplayan pikadorların başları göze çarpıyordu. Boğaların dinlendiği büyük bahçenin bir yanında tek katlı tuğla evler yapılmıştı. Bu evlerin kapıları sarmaşıklarla, pencereleri de saksı saksı çiçeklerle süslüydü. Memur, işçi, doğramacı gibi kimselerle, ahırlarda çalışan, özellikle alanda yardımcı olarak görevli bulunanlar hep oraya toplanmıştı. Juan kalabalığın arasından zorlukla ilerliyordu. Adı ağızdan ağıza dolaşıyor, herkes: «İşte Juan or'da! Ole! Yaşasın İspanya!» diye bağırışlıyordu.

Birden, Juan'm burnuna bir şarap kokusu gelmişti. O sırada adamın biri, iki elini onun boynuna dolamış, «canımın içi! Yaşasın kahramanlar!» diye bağırıyordu. Orta tabakadan, hoş görünlü bir adamdı bu. Hayli sarhoştur. Arkadaşlarıyla yemek yedikten sonra, bir yolunu bulup yanlarından kaçırılmıştı. Gene de arkadaşları onun ardından gelmişlerdi; şimdi birkaç adım ileriden seyretiliyorlardı. Adam kafasını Juan'm omzuna dayamıştı; sevinçten, canı hep böyle kalıp uyumak istiyordu. Bu uzun sevgi gösterisinden kurtulabilmek için Juan'la arkadaşları onu hızla çekip ittiler. Adam Tanrı gibi taptığı Juan'm omzundan ayrılınca, millî duyulan taştı, herkesin önünde: «Yaşasın İspanya! Yaşa, evlâdım!» diye haykırdı. Dünyanın dört bucağından gelip seni görsünler. Herkes kıskançlıktan çatlayacak! Onların para gibi, gemi gibi değersiz şeyleri olabilir; böyle bir kahramanla boy ölçüşebilecek bir kimseleri varsa çıksın karşımıza bakalım!» Juan duvarları kireç sıvalı bomboş bir odaya girdi. Daha başka arkadaşları da oradaydı; bir sürü insanla çevrilmişlerdi. Odada bir kapı daha vardı. Önünde duran halk Juan'm geçebilmesi için çekilip yol verdiler. Juan kapıyı açtı, öbür ucunda ışıklar

KAN ve KUM

* 33

yanan dar, karanlık bir kiliseye girdi. Meryem Ana'nın resmi ile dört büyük mum mihrabın üstünü süslüyordu. Çini bir testinin içinde böceklerin kemirmiş olduğu tozlu, yapma çiçekler duruyordu.

Kilisenin içi kalabalıktı. Boğa güreşme ilgi duyan birtakım orta halli kimseler, karanlıkta başları açık, ünlü boğa güreşçilerini görebilmek için kilisenin içine yığılmışlardı. Kimisi ilk sıralarda duruyordu; birçoğu da, iskemlelerin üzerine çömelmiş, sırtları Meryem Ana'ya dönük, kapıdan giren şık giyimli kimselere bakarak aralarında bir şeyler fısıldıyorlardı. Boğalara kılıçları batıranlarla ata binmesini öğretenlerin de ünlü boğa güreşçileri gibi hayatları tehlikedeydi. Onların kiliseye girdiklerini görenlerin arasında hafif bir mırıldanma oluyordu. Hepsinin lâkaplarını da biliyorlardı. Çok geçmeden: «İşte bu Fuentes! Fuentes!» diye, ağızdan ağıza dolaşan bir fısıltı işitildi.

Fuentes zayıf, uzun boylu, şık bir gençti. Pelerini omzunda, kiliseye girmiş, Meryem Ana'nın heykeli önünde çalılımlı bir tiyatro oyuncusu gibi diz çökmüştü. Işıklar gözlerini kamaştırıyordu. Hoş yüzlü Fuentes dua etmek üzere başını öne eğip haç-put çıkardıktan sonra, halkı selâmlayan bir opera oyuncusu gibi, Meryem Ana'ya baka baka, kapıya doğru ilerledi.

Juan'ın davranışı ise daha sadeydi. Kiliseye girdiği vakit başlığını elinde tutuyordu. Omzundaki pelerini biraz toplayıp çalılımla yürümeye başlamıştı. Meryem Ana heykeli önüne gelince, diz çöküp kendisini Tanrı'ya vererek duasını okumaya başladı. Kilisedeki kalabalık gözlerini ona doğru çevirmişti. Onun ise buna aldıracağı yoktu. Dinine bağlı bir kimse gibi, yüreği korku, pişmanlık duygularıyla titriyordu. Aralıksız, tehlike içinde yaşayan, mucizeye inanan insanlar gibi Tanrı'ya kendisini koruması için yalvarıyordu. Bütün gün boyunca ancak şimdi karısıyla annesini düşünmüştü. Zavallı karısı Carmen ondan telgraf bekliyor, annesi Angustias ise, oğlunun nerede güreşeceğini bilmeden, Rinconada'da kümesteki tavuklara rahatça bakıyordu. Juan'ın içinde hep bu sefer başına bir dert geleceğini haber veren korkunç bir duygu vardı. Bu yüzden, Meryem Ana'ya kendisini biraz olsun koruması için yalvarırken, bundan sonra Tanrı'mn isteğine göre yaşayacağına andıçlıyordu. Böyle dua ederek, içindeki pişmanlık duygu-

Kan ve Kum : 3

larmı yatıştırmaya çalışıyordu. Gözleri bulanık, kiliseden çıktığında, yolunu kesen birsürü insanı görmüyordu bile. Öbür boğa güreşçilerinin beklediği odaya gitti. İçeri girdiğinde, iyi tıraş olmuş, üzerine pek yakışmayan siyah bir elbise giymiş bir adamın selâmiyle karşılaştı. Onu görünce, ileri doğru yürüyerek: «Bugün bir uğursuzluk var, demedim mi!» diye-mf-rıldandı. Juan'ı selâmlayan adam bir kilisenin başrahibiydi. Kısa ceketinin altına saklayarak, kutsal yağdan getirmişti. O da boğa güreşi hayranlarından biriydi. Bir komşusu ile birlikte, Prosperidad mahallesinden geliyordu. Bu komşusu ona kilise muhafızlığını yapmakta yardım ederdi; o da, buna karşılık, boğa güreşleri olduğu vakit kendisine bilet alırdı. Bu başrahip Madrid'deki başka bir kilise teşkilâtı ile çatışma halindeydi. Onlar boğa güreşlerinin yapıldığı yerdeki kilise törenlerini yönetmede kendilerinin daha yetkili olduklarını söylüyorlardı. Başrahip, boğa güreşi olduğu günler, kilise hesabına bir araba tutardı. Yola çıkmadan önce, arkadaşları arasından, yanında götüreceği kimseyi seçer, uzun paltosunun altına da kutsal yağı saklardı. İki bilet alıp en ön sıralardan birine oturlardı. Şimdi kiliseye sanki oranın sahibiymiş gibi girmişti. Halkın davranışını görünce şaşırıp kaldı. Kadınların başı açıldı; herkes yüksek sesle konuşuyor, kimisi sigara bile içiyordu. Bu durum karşısında rahip kızdı.

– «Burası kahve değil! Lütfen, dışarı çıkın! Boğa güreşi ner'deyse başlayacak!» diye haykırdı.

Halk, bunun üzerine, dışarı çıkmaya başladı. Rahip de, kilisenin boşalmasından yararlanarak, yanında getirdiği kutsal yağ kabını boyalı tahta bir sandığın içine sakladı. Bu işi bitirir bitirmez, boğalar alana çıkmadan önce yerini almak üzere, dışarı koştu. Halk dağılmış, herkes yerlerini almıştı. Boğaların dinlendiği bahçenin bir köşesinde yalnız işlemeli ipek elbiseler giymiş erkekler, sarı elbiseli, kürk şapkalı atlılar, atlı polisler, orada görevli bulunan kırmızılı, açık mavili elbiseler giymiş hademeler görölüyordu. Alanın bulunduğu yere bakan kemerin altında, Caballos Kapısı adını taşıyan yerde, boğa güreşçileri her zamanki gibi çabucak sıraya dizilmişlerdi. Matadorlar başta olmak üzere, boğalara güçlü kargıları saplayanlar uzun aralıklarla yerlerini almışlardı. Onların arkasında, boğaların dinlendiği bahçenin tam ortasında, yedek askerler, daha arkada da zırhlı süvari dağcı taburu, bir gözü bağlı cılız atların üzerine binmiş, bekliyorlardı. Bu

KAN ve KUM

35

ordunun arkasında ölüleri alandan alıp götüren üç katırlı iki araba duruyordu. Güçlü-kuvvetli olan bu hayvanlar tasalı görünüyorlardı. Üstleri temiz olup çingiraklarla, püsküllerle süslüydü. Tahta parmaklıkla çevrili anfiteatrın öbür ucundan gökyüzünün bir parçasıyla, üzerinde binlerce kişinin oturduğu basamaklar görünüyordu. Oraya doğru esen rüzgâr uzaktan bir nağmeyi getiriyordu. Halk parmaklığın arasından başını merakla uzatıp boğa güreşçilerini görmeye çalışıyordu.

Juan ile öbür iki boğa güreşçisi selâmlaştıktan sonra sıraya dizildiler. Aralarında ne gülen, ne de konuşan vardı. Herbiri, dalmış, kâh kendisini düşünüyor, kâh heyecandan hiçbir şey düşünemiyordu. Juan, heyecanla, durmadan pelerinin bir omzunu düzeltiyor, etek uçlarını beline sarıp ipekle, altın sırmayla işlenmiş paçalarının görünmesine çalışıyordu. Herkesin yüzü solmuştu. Yalnız, bu soluk yüzler donuk değildi, terden parlıyordu. Kapı kapalı olduğundan, alanı görememişlerdi. Bu arada, her şeyin nasıl geçeceğini, ansızın bir tehlikeyle karşılaştıklarında ne olacağını düşünüyorlardı. Matadorlar alanın başka yanından iki atın gelmekte olduğunu duymuşlardı. Bu gelenler siyah kısa palto, rahip şapkalarına benzeyen kırmızı, sarı tüylü şapkalar giymiş polislerdi. Alanda matadorların karşısına geçtiler. Kapılar açıldıktan sonra, alanın büyüklüğü daha iyi görüldü. Bu yusuvarlak alan kumla döşenmişti. Ondört bin kişinin heyecanlı, sevindirici dakikalar yaşayacağı gece işte burada geçecekti. Rüzgârın hızı ile uzaktan kulağa gelen nağme şimdi iyiden iyiye duyulmaya başlamıştı. Pek gürültücü âletlerle çalındığından, neşeli olduğu kadar acayıpti de. Çalgıcılar, kollarını, kalçalarını sallayarak, toreadorlara: «Hadi, arkadaşlar!» diye seslendiler.

Toreadorlar da, aldıkları bu emir üzerine alana doğru hızla ilerlediler. Bu, karanlıktan aydınlığa, durgunluktan gürültülü bir havaya geçişti onlar için. Halk, toreadorları daha iyi görebilmek için, merakla ayağa kalkıp basamaklara çıktı. Herkes bağıırıyordu.

Anfiteatrın çok büyük olması toreadorları alanda birden küçülümüşler gibi gösteriyordu. Cam gibi parlayan işlemeli elbiseleriyle, kuklalara benziyorlardı. Ritmik hareketleri herkesi oyuncakları önünde coşan çocuklar gibi coşturuyordu. İnsanların ruhunda anlaşılmaz bir delilik havası esiyordu. Heyecandan herkesin tüyleri diken diken

36

olmuştu. Anfiteatr yerinden oynuyordu sanki. Pek heyecanlı olanlar bağıırıyor, öbürleri de sadece alkışlıyorlardı. Orkestra bütün hızı ile çalışıyordu. Dört-bir yandan kopan bu

kıyamet arasında toreadorlar alana geldiler, kollarını sallaya sallaya yürüyerek, şeref locasına kadar ilerlediler. Gökyüzünde kanatlarını çırpıp beyaz güvercinler, bu gürültüden ürkmüşlerdi sanki. Toreadorlar alanda ilerlerken, kendilerini artık bambaşka insan olmuşlar gibi görüyorlardı. Hayatlarını feda etmeleri paradan üstün bir şey uğrunaydı. Başlarına gelebilecek felâketi düşündükçe duydukları güvensizlik, korku artık alanın dışında kalmıştı. Şimdi, halkın karşısında, kumlara ayak basmışlar, gerçekle karşı karşıya gelmişlerdi. Alçakgönüllü, gene de sert ruhlular olan bu delikanlılar zaferi elde etmek tasası içinde bulunuyorlardı. Öbür arkadaşlarından daha büyük başarı kazanmak isteği, gururun verdiği kuvvet, kabiliyet, korkularını giderip onlara vahşi bir cesaret veriyordu.

Juan çalışmaya yürüyerek poz değiştiriyordu. Rakipleri olan öbür iki arkadaşı yanında yoklarmış gibi kibirli bir tavırla yürüyordu. Gerek halk, gerekse alan sanki yalnız onundu. 0 sırada, kendini Andaluçia, Castilla otlaklarındaki bütün boğaları öldürebilecek kadar güçlü buluyordu. Halk yalnız kendisini alkışlıyor sanıyordu. Localarda yüzleri başörtülerle örtülü kadınların gözlerinin yalnız kendisine baktığından hiç kuşku yoktu. Halk ona tapıyordu. Juan kendisini en çok destekleyen arkadaşların anfiyatrm neresinde oturduğunu biliyordu. Bundan dolayı, hep onların önünden geçiyor, rakiplerini destekleyenleri de hiçe sayıyordu.

Yayalar, atlılar, kepleri elinde, başkanlarını selâmladıktan sonra, sırayı bozup ikiye ayrıldılar. Polislerden biri başkanın verdiği anahtarı yerden alırken, Juan arkadaşlarının yanına gidip pelerini saklamalarını istedi. Bunun üzerine, herkes, ellerini uzatıp, pelerini almaya çalıştı. Sonra da bir bayrak gibi parmaklığın üzerine astılar. Juan'ı tutanlar, ayağa kalkıp bastonlarını sallayarak, ona güvendiklerini belli etmeye çalışıyorlardı. Aralarında da: «Bakalım Sevilla'lı bu kahraman burada da, neler yapacak!» diyorlardı.

Juan, parmaklığa dayanmış, gülümsüyordu. İçinde duyduğu güçlülük onu memnun ediyor, herkese de: «Sağolun! İnsan, ne de olsa, ancak elinden geleni yapabilir.» diye karşılık veriyordu.

KAN ve KUM

37

Juan'a güveni olan seyircilerden başka, bütün halkın da gözü ondaydı. Herkes ondan büyük kahramanlıklar bekliyordu. Bir boğanın saldırısına uğrayıp öleceğine inandıkları için daha çok alkışlıyorlardı. Boğa güreşlerinde yaralanan toreadorların yaralarını iyi eden doktorlara göre, toreador güreşteki koşullara uygun davranırsa kaza olmazdı. Juan ise onların bu düşüncelerini alayla karşılardı; koşulları ne tanırdı, ne de öğrenmeyi düşünürdü. Gövde gücüyle cesaret ona yeterdi. Hiçbir dayanağı olmadan, beden yapısına, çüretliliğine güvenerek, böyle bir mesleği kısa zamanda, şaşılacak biçimde, elde etmeyi başarmıştı. Öbür matadorlar gibi önce yaya yürümesini, sonra da ata binmesini öğrenip kaplumbağa adımlarıyla ilerlememişti o. Boğaların boynuzları onu korkutmuyorsa da, açlık boynuzlardan korkunçtu. Önemli olan kılıçları boğalara çabucak saplayabilmektir. Kendini halka doğrudan doğruya espada olarak tanıtıp kısa zamanda herkesin kalbini fethetmişti. Onun başına bir felâket geleceğinden emin-mişler gibi heyecanlanıp sevinenler de vardı. Ölümü böyle körükörüne göze almasıyla keyiflenip duruyorlardı. Kendi hayatları tehlikede olmadıkça başkasının ölümüyle karşı karşıya oluşu onlar için pek heyecanlı bir eğlence oluyordu, doğrusu, işin sonunu merakla bekliyorlardı. Juan kendisini düşünen toreadorlardan değildi. O, her şeyini bu işe veriyordu ki canı da bunların arasındaydı. Kendisine ödenen parayı hak etmişti. Halkın arasından başka kimseler de onun, boğa ile güreştiği sırada, hayvanı kudurtacak tehlikeli oyunlardan vaz geçip temkinli davranmasını istiyorlardı. Oyun sırasında: «İnşallah başına bir dert gelmeden oyunu bitirir!» diye mırıldanıyorlardı.

Birinci boğanın arenaya çıkması için müzikle ilk işaret verilmişti. Juan, arkadaşlarının bulunduğu yere yakın, boğa ile güreşeceği zamanlar giydiği düz sade pelerini elinde tutarak duruyordu. Çalışma, durgun bir hali vardı. Alana ilk çıkan boğa ile Fuentes güreşecekti. Juan ise, sırasını bekliyordu. Yalnız, arkadaşları boğa ile güreşirken yaptıkları tehlikeli oyunlar dolayısıyla pek çok alkış toplamışlardı. Bunun üzerine, birden canlandı. Hemen boğanın yanına yaklaşıp tehlikeli oyunlar yaptı. Bunlar, mesleğinin gerektirdiği bilimden çok, cesarete dayanan hareketlerdi. Bu korkunç cesareti yüzünden birhayli alkış topladı. Sırası değilken oyuna katılmak daha önce aklından hiç geçmemişti.

38

Fuentes, ilk boğayı öldürdükten sonra, seyircilerin önünde selâm verip alkışlanırken Juan'ın yüzü bir kat daha soldu. Kendisinin alkışlanmamasını bir hakaret olarak kabul ediyordu. Neyse, şimdi marifetlerini göstermenin sırası gelmişti. Neler yapabileceğini pek bildiği yoktu. Yalnız, niyeti halkı korkutmaktı.

İkinci boğa alana çıkınca, Juan atik hareketleriyle, başarı kazanma isteğiyle, mesleğinin adamı olduğunu göstermeye çalıştı. Üzerindeki pelerin boğanın hep gözü önündeydi. Kendi takımında çalışan Potaje adında bir atlı, atından düşüp, kendisini

boğanın boynuzları yanında bulmuştu. Juan, Potaje kendini kurtarmaya kadar, hayvanı bütün gücüyle kuyruğundan tutup kendi çevresinde döndürdü. Seyirciler coşarak alkışladılar.

Nacional, hayvanı öldürmek için trompet seslerinin çalınmasını koridorda beklerken, sopalar elinde, boğayı kışkırtmaya çalışıyordu. Hareketlerinde ne bir zerafet, ne de bir cesaret alâmeti vardı. Onun için bütün iş etmek parasını kazanabilmekti. Sevilla'da kendisini bekleyen dört çocuğu vardı. O ölürse yerini alacak başka bir kimse yoktu. Gündelikçi bir işçi gibi, hiçbir aferin beklemeden, görevini yerine getirirdi. Yalnız, seyircilerin ıslık çalmamaları için bir şeyler becermeye çalışırdı.

Nacional sopaları boğaya batırdıktan sonra, seyirciler arasında alkış tutanlarla, «Siyasetle daha az uğraş da sopaları daha hızlı batır!» deyenler de vardı. Nacional, kendisiyle seyirciler arasında birhayli uzaklık olduğundan, söylenenleri iyi duyamamış, usta olan Juan gibi gülümsüyor, «Sağolun! Sağolun!» deyerek halkı selâmlıyordu. Juan talihini son olarak deneyecekti. Trompet çalındığını duyar duymaz, halkın heyecanla başırlaşmaları arasında, alana fırladı. Onların gözdesi olan bir matadordur. İyi bir gösteride bulunacaktı. Önce, parmaklığın arasından Garabato'nun uzattığı kırmızı çarşafa örtülü sopayı aldı. Sonra gene Garabato'nun verdiği kılıcı alıp, başlığı elinde, ağır ağır yürüyerek, herkesin önüne dikildi. Millet, boynunu uzatmış, hep ona bakıyordu.

Juan boğayı kimin şerefine öldüreceğini söylerken seyircilerden duyan olmamıştı. Sözlerinin daha iyi duyulabilmesi için, belini arkaya doğru gerdi. Onun bu çalımını hareketi in-

KAN ve KUM

39

sanları etki altında bırakan bir söylev gibi oldu. Boğayı kimin şerefine öldüreceğini bir daha söyledikten sonra, başlığını yere fırlattı. Bunun üzerine, halk: «Yaşasın Sevilla'lı evlât!» diye başırlaşmıştı.

Şimdi esaslı bir oyun başlıyordu. Oyunun olağanüstü başarılı olacağını herkes sessizce birbirine bakarak bildirmeye çalışıyordu. Halkta muhteşem bir olay seyreden insanların sessizliği vardı. Alan sanki bomboştur. Herkes dikkatle bakıyordu.

Juan, kırmızı çarşafa sarılı sopayı bayrak gibi karnına dayamış, öbür eliyle de kılıcını sallayarak, boğanın yanına yavaşça yaklaştı. Bir ara, başını çevirip de Nacional'la takımından başka birinin yardıma geldiklerini görünce: «Çekilin!» diye bağırdı. Ortalığın sessizliği yüzünden sesi en arka sıralara kadar duyuldu. Herkes: «Çekilin! Çekilin! diyor. Ne adam!» diye bağırlaşmıştı.

Juan azgın hayvanın yanına yapayalnız yaklaşıncı, alan birden gene eski sessizliğine kavuştu. Birkaç adım attıktan sonra kırmızı çarşafı sopayı boğanın gözüne batırırçasına değdirdi. Onun bu gözüpük davranışı karşısında hayvan korku, şaşkınlık içinde kaldı.

Halk arasında ne konuşan vardı, ne de soluk alan. Herkesin şaşkınlıktan gözleri parlıyor, «Bu ne adam! Boynuzların yanına kadar yaklaştı!» deyip duruyorlardı.

Juan, sabırsızlıkla, ayağı kumların üzerine vurarak, boğayı kışkırtmaya çalıştı. Bunun üzerine, sivri boynuzlu koca hayvan, böğürerek toreadora doğru atıldı. Çarşafa sarılı değnek boğanın boynuzlarına dokununca hayvanın boynuzları da Juan'm elbisesindeki püsküllere değdi. Bunun üzerine, Juan, yerinden kıpırdamadan, gövdesini arkaya doğru gerdi. Bu tehlikeli oyun karşısında halk: «Ole!» diye bağırlaşmıştı. Azgın hayvan bir ara gene arkasına dönerek toreadorun elindeki kırmızı çarşafa saldırdı. Yemden: «Ole!» sesleri duyuldu.

Hayvan, toreadorun aldatıcı hareketleri karşısında öfkelenerek, hep üzerine üzerine saldırıyor, o da kırmızı çarşafı değneğiyle onun üzerine yürüyordu. Oyunun boyuna böyle tehlikeli olması Juan'm cesaretini kırmıyordu; tersine, halkın hararetli alkışları onu sarhoş ediyordu sanki.

Juan sağında hayvanın ağzından akan salyalı soluğu duyuyordu. Bu durum karşısında bile zaferi kazanacağına emin-

40

ALTIN KALEM - KLASTK ROMANLAR

di. Hayvanın ölümü göze alacağına inanarak ona iyi bir arkadaş gözüyle bakıyordu.

Boğa, bu oyundan yorularak, birkaç saniye kımıldamadan kaldı. Bulanık gözlerle bir toreadora, bir de kırmızı çarşafı değneğe baktı. Kendisine yapılan her saldırışın onu ölüme sürükleyeceğini anlıyordu. Juan'ın yüreği ise umut dolu bir heyecanla çarpıyordu. Sol eliyle havada yarım daire çizerek, yerdeki kırmızı çarşafı toplayıp değneğe sardıktan sonra, sağ elini boğanın gözlerinin hizasına getirdi, değneği hayvanın ensesine doğru bükte. Bu durumu görünce, halk: «Saldırman için daha erken!» diye bağırlaşmıştı. Boğa oyunun bütün kurallarının dışına çıkıyor, yerinde duramıyordu. Toreadoru parçalayabilirdi. Can derdine düşmüş olan bu hayvanı oyun kuralları ilgilendirebilir miydi hiç!

Azgın hayvan toreadorun üzerine tam saldıracağı sırada o da kılıcını sapladı. Çok vahşi bir görünüşü olan bu olayda toreadorla boğa sanki tek vücut haline gelmişlerdi. İkisi birlikte birkaç adım attılar. Kimin kimi yendiği belli değildi. Juan'm bir eliyle yarı

gövdesi yaralanmıştı. Toreador boynuna renkli altından yapılmış bir uğur takmıştı. Boğa, başı eğik, toreadorun her sıçrayışında yerinden oynayan bu uğuru boynuzlarının arasına geçirebilmek için çırpıyordu.

Sonunda, birbirlerinden ayrılınca, kırmızı çarşaf yerde yırtık-pırtık kalmıştı. Toreadora gelince, yediği boynuzlardan serseme dönmüş, sendeleyip duruyordu. Dengesini ancak birkaç adım attıktan sonra bulabildi. Elbisesi dağılmış, boğanın bir boynuzuyla parçalanmış boyunbağı da ceketin dışına fırlamıştı. Boğa bir süre ilk başladığı gibi güreşti; sonra, sızlanarak durup, selâm verir gibi öne doğru eğildi. Ön ayaklarını bükerek, başını kuma doğru eğdiğinde burnundan böğürüyordu. Sonunda, can çekişir gibi titreyerek, yere serildi. Geniş boynuna saplanmış kılıcın sapı pek az görülüyordu. Güreşin sonunda, seyircilerin oturduğu yer çökecek gibi olmuştu. Damın kiremitleri birbirine vuruluyordu sanki. Herkes ayaklarıyla yere vuruyor, sararmış, titriyordu. Telâşa kapılıp kaçmak isteyen insanların hali vardı onlarda.

– «Boğayı öldürdü! Ne güreşçi!» diye haykırıyorlardı.

Boğa ikinci sefer saldırdığında herkes matadoru mutlak alanın ortasında kanlar içersinde ölü olarak görececeklerini sanmışlardı. Onu gülümseyerek ayakta gördükleri vakit şa-

KAN ve KUM

41

şa-kalmışlardı. Hayranlık duygularını belirtecek başka söz bulamayıp, «Ne cesur! Ne yaman adam!» diye bağılıyorlardı. Bir alkış tufanıdır gidiyordu.

Juan, alanın çevresini dolaşıp şeref locasının önüne gelince, kollarını açarak başkanın önünde eğilerek selâm verdi, işte o zaman herkes şapkasını alana fırlatıp alkıştan ortalığı cınlattı. Ona mükâfat verilmesini istiyorlardı. Geleneğe göre, bir matador boğayı ustaca öldürmeyi başarınca hayvanın bir kulağı kesilip kendisine verilirdi. Juan böyle bir mükâfatı iyice hak etmişti. Kimse kılıcını bundan daha iyi kullanamazdı. Alanda görevli biri kanlanmış kıllı bir et parçası getirdiği vakit halkın coşkunu daha da arttı. Azgın hayvanın kulaklarından biriydi bu.

Juan'a böyle yakınlık gösterilirken üçüncü boğa alanda çoktan yerini almıştı. Ne var ki, oyunun geriye kalanının sanki hiçbir değeri yokmuş gibi, halk durmadan Juan'ı alkışlıyor, birtürlü yatışmıyordu. Onun topladığı bu ilgiyi görünce, öbür güreşçilerin kıskançlıktan yüzleri solmuştu. Halkın dikkatini çekmek için ellerinden geleni yapıyorlardı. Bu arada, sürüp giden alkış sesleri kulağa artık daha baygın gelmeye başlamıştı. Herkes heyecandan sarhoş gibiydi. Alanda olup bitenlere dalgın dalgın bakıyorlardı. Ağızdan ağıza dolaşan heyecanlı konuşmalar duyuluyordu. Öbür toreadorları tutan birtakım kişiler Juan'a yapılan gösterinin etkisinden kurtulmuşlar, onu ellerinde olmadan beyenmekle birlikte, çekiştirmekten de geri kalmıyorlardı.

– «Evet, çok cesur, kabiliyetli bir oyuncu ama, boğa güreşçiliği denilen şey böyle olmaz ki!» diye söylenip duruyorlardı. Juan'ı tutanlar ise bunların bu türlü konuşmalarına pek öfkeleniyorlardı.

Bir ara, halkın dikkati dağıldı. Şimdi herkes üçüncü ile beşinci sıralarda kopan kavgayı görmeye çalışıyordu. Başlarını uzattılar, ancak kavganın olduğu yere doğru giden polisleri görebildiler. Geçebilmeleri için herkes çekilip yol veriyordu. Bu kavga ile ilgilenmek istemeyen kimseler ise: «Oturun! Toreadorları seyredemiyoruz!» diye bağılıyorlardı. Bunun üzerine, bir ara herkes yavaş yavaş gene yerlerini almaya başladı. Yalnız, şimdi halkın sinirli bir hali vardı. Bu yüzden, toreadorların oyununa karşı bir ilgisizlik duyuyorlardı. Bu da, elbette ki bir haksızlık sayılırdı. Can sıkıntılarını ye-

42

yip içerek gideriyorlardı. Satıcılar yiyecekleri şaşılacak bir ustalıkla fırlatıp atıyorlardı. Portakallar en arka sıralarda oturanların kucağına bile sanki iplikle çekiliyormuş gibi düşüyordu. Köpüklü içki şişeleri açılıyor, İspanyol şarabı bardaklarda parıldıyordu.

Fuentes boğaya kargıyı batıracağı sırada herkesi bir merak sarmaya başlamıştı. Yaman bir boğa güreşi seyredeceklerini umuyorlardı. Fuentes bir elinde kargıları tutarak, tek başına, ağır ağır alanın ortasına doğru yürüdü. Peleriniyle, boğanın ensesine kargıları saplayarak hayvanı kışkırtmaya çalışıyordu. Bütün bu gürültü-patırtıdan sonra, boğa korkudan şaşırıp kalmıştı. Toreadora kaygıyla bakıyordu. Sanki uyumuş, büyülenmişti. Fuentes boğanın ensesine kargıları batırabilecek kadar yanına yaklaştı. Sonra, koşarak birkaç adım daha attı. Boğa da, kendine inanmış olduğundan, onun ardından koşmaya başladı. Böylece ikisi de kendilerini alanın öbür ucunda buldular. Boğa toreadorun karşısında yumuşamış görünüyor, onun bütün hareketlerine boyun eğiyordu. Fuentes, fırsattan yararlanmayı akıl ederek, oyunu sona erdirebilmek için, her eline birer kargı alıp kollarını açtı. Sonra ince-uzun yapılı gövdesiyle, ayaklarının uçlarına basarak, şaşkına dönmüş boğanın yanına usulca yaklaştı, renkli sopaları hayvanın boynuna sapladı. Bunu, halkın alkışları sırasında, üç defa daha yaptı. Fuentes'in bu oyunu karşısında, Juan'dan yana olmayan birtakım seyirciler: «Gerçek bir toreador böyle olur işte!» deyerek, öç alıyorlardı.

Juan, ayakta, parmaklığın yanında duruyordu. Terli olduğundan Garabato'nun uzattığı havlu ile yüzünü kuruladı. Sonra biraz su içip, Fuentes'in boğa ile güreşirken yaptığı tehlikeli oyunları görmemek için, sırtını çevirdi. Boğa güreşleri oyununda ölme tehlikesi olduğu için, alanın dışında, arkadaşlarını sever, değer verirdi. Onları alanda görünce ise hepsine düşman gözüyle bakardı. Onların başarıları kalbini, hakarete uğramış gibi, incitirdi. Elde ettikleri zaferin kendi zaferini yok ettiğine inanırdı. Kendi güreşeceği boğa alana çıkınca herkeste hayranlık uyandırmaya hazırlanırdı. Attan biri düştüğü vakit onu alanın öbür ucuna kadar götürür, bu arada da peleriniyle hayvanın yerinden kıpırdamaya hali kalma-ymcaya kadar, oyunlar yapardı. Bir ayağıyla hayvanın yüzüne, dokunur, sonra da başlığını çıkararak boğanın boynuz-

KAN ve KUM

43

lan arasına yerleştirdi. Bütün bunlardan sonra, boğanın şaşkınlığından yararlanarak, önce cesurca karnını şişirir, arkadan da burnunun dibinde yatacak gibi numara yapıp yanına yaklaşırdı. Bir gün seyirciler: «Eskiden olsaydı bu türlü oyunlar kabul edilmezdi!» diye bağırdılar. Öbür seyircilerin coşkun alkışları üzerine, susmak zorunda kaldılar. Bu arada, zil çalmış, boğaya kargıları batırmanın sırası geldiği bildirilmişti. Juan, Nacional'in elinden sopalan alıp, azgm hayvanın yanma doğru ilerledi.

İşte o zaman: «Boğayı o mu öldürecek?» diye, halkın bağırıışları duyuldu. Herkes onun bu işte acemi olduğunu biliyordu. Çünkü boğalara kargıları batırabilmek için matador olmadan önce bu meslekte adım adım ilerleyip yıllarca maestro'lariü yanında çalışmak gerekirdi. Juan ise, alana çıktığından beri boğaları öldürmek için doğrudan doğruya matadorlar gibi kılıç kullanarak işe başladı. Herkes: «Hayır! Hayır!» diye bağırırken Dr. Ruiz adında biri de, ellerini sallayarak, halkın oturduğu yerle alanı birbirinden ayıran tahta parmaklığın arasından: «Sen bu işi bırak oğlum!» diye seslendi. Juan'm içinde onu bu işe iten bir duygu vardı. O bütün bu söylenenleri hiçe sayıp işi vurdu-duymazlığa döktü. Herkesin bağırdığı bir sırada, boğanın yerinden kıpırdamayışmdan yararlanarak, hop! deyip kargıları batırdı. Yalnız, boğanın birden sıçrayışıyla, kargıların bir tanesi, iyi saplanmayarak, yere düştü. Bunun hiçbir önemi yoktu. Juan sevildiği için, onun bu kusurlu hareketini gülümseyerek karşılayıp hoşgördüler. Bu olay Juan'm cesaretini kırmamıştı. Hayatının tehlikeye gireceğinden korkan kimselerin «Yapma!» demelerine aldırmayarak, kargıları boğaya bir daha sapladı. Bununla da yetinmeyerek, üçüncü bir sefer daha saplamaya kalkıştı. Ne yazık ki gene de beceremedi. Bu acemiliği başka bir toreador yapmış olsaydı ıslıklanır, yuhalanırdı. Onu hayranlıkla karşıladılar. Boğa kendisine batırılan altı kargının yalnız dördü ile kalmıştı. Bunlar da üstünde okadar gevşek duruyordu ki hayvan başına gelenlerin farkında bile değildi. Seyirciler arasında: «Boğa daha çok canlı duruyor!» deyenler vardı. Onlar böyle konuşurken Juan, talihine güvenerek, beresini başına geçirip eline de kargı ile bir de ince uzun bir kılıç

44

aldı, boğaya doğru çalımla yürüdü. Bu arada herkes: «Yaklaşmasın!» diye bağırışıyordu. Juan, bir ara, arkasında biri olduğunu tahmin ederek yüzünü çevirdi, Fuentes'i gördü. Fuentes, elinde bir pelerin, kendisi ile sanki dalga geçmek istermiş gibi göründü. Gerçekte ise, sanki Juan'ın başına bir felâket geleceğini sezmiş gibi, yardımına koşmak için orada bulunmak istiyordu.

Juan, Fuentes'in bu niyetini anlayarak, kendisinden yaşça daha büyük biriyle konuşur gibi, sinirli, gene de saygılı bir tavırla: «Bırakın, Antonio!» diye haykırdı. O da, hiçbir sorumluluk kabul etmiyormuş gibi, omuz silkti. Sonra, sırtını çevirip, yavaş yavaş yürüyerek uzaklaşmaya başladı. Gene de Juan'ın kendisine ihtiyacı olacağını düşünerek, bekliyordu.

Juan, peleriniyle, hayvanın üzerine saldırdı. Bunu görünce, seyirciler: «Ole! Pas ver!» diye bağırııştılar. Derken boğa, birden geriye dönüp matadora pek korkunç bir biçimde saldırdı. Kargıyı elinden kopardı. Juan, savunmasız kalınca, boğanın da arkasından geldiğini görünce, parmaklığa doğru koştu. Bu tehlikeli durum karşısında, Fuentes hemen elindeki pelerini boğanın çevresinde dolaştırarak hayvanı şaşırttı.

Juan, boğanın durakladığını görünce, parmaklığın üstünden atlamadı; birkaç dakika basamaklarda oturarak, düşmanını yakından seyretti. Onun bu soğukkanlılığı alkışlarla karşılandı. Sonra kargı ile kılıcını toplayıp kırmızı pelerinini de dikkatle düzelterek, gene boğanın yanma geçti. Bütün seyircilerin önünde kaçmasına yol açtığı için boğaya karşı büyük bir hınç duyuyordu. Hayvanı tez elden öldürmek istiyordu. Soğukkanlılığını kaybetmişti.

Hayvanı öldürmenin tam zamanı geldiğini düşünerek, kargıyı aşağıya doğru, kılıcın sapını da boğanın gözlerine yakın tuttu. Seyirciler, hayatının tehlikeye gireceğini görünce: «Hayır! Aman, yapma!» diye bağırdılar. Korku işareti olan bu sesler bütün ahaliyi ayağa kaldırıp yerinden oynattı. Herkesin gözleri dışarı uğramıştı. Kadınların kimisi yüzlerini örtüyor, kimisi de kol kola girerek birbirbirlerine sarılıyorlardı.

Juan, kılıcını boğaya batırdığı vakit, bir kemiğe değdiğini sezdi. Bu yüzden, zamanında çekilmeyince de boğanın saldırısına uğradı. Güçlü hayvan, kafasıyla vurarak, onu top gibi birkaç metre öteye fırlattı. Juan kumun üzerine düştü, ipekli,
KAN vesKUM

45

altın sırmalı elbiseler giydirilmiş bir kaplumbağa gibi yere serildi. Onun bu halini görünce seyirciler, telâşa düşerek, yerlerinden: «Öldü!» diye bağırmaya başladılar. Birçokları yanma koşup, pelerini üstüne örterek, kurtarmaya çalıştılar. Juan, gülümseyerek ayağa kalkınca, ilk önce üzerini yokladı; sonra da, hiçbir şeyi olmadığını bildirmek için, omuzlarını silktiler. Yalnız belindeki kuşağı parçalanmış, kendisi de yediği tostan biraz sersemlemişti. Boğanın boynuzu kat kat sarıh olan bu ipek kemerin içine saplanmıştı.

Juan bir ara gidip kılıçla kargıyı gene aldı. Bu sefer herkes oyunun kısa süreceğini, yalnız pek de korkunç olacağını düşünüyor, kimse yerine oturmak istemiyordu. Juan, hiçbir şeyden korkmadan boğaya doğru ilerledi. Bu işten bir defa sağ-salim kurtulduğu için boğanın boynuzları onu artık korkutmaz olmuştu. Tek isteği tez elden kazanmak, ya da kaybetmektir. Gözleri kızardığından, çevresini kıpkızıl görmeye başlamıştı. Herkes dikkatli olmasını söylüyor, o ise bu sesleri uzaktan gelen bir uğultu gibi duyuyordu. Juan boğaya yalnız iki defa pas vermişti. Sonra, yanında duran başka bir toreador gözlerini açıp kapayınca kadar, kılıcıyla boğanın üzerine saldırdı. Ona hayran olan birçok seyirci: «Yıldırım hızıyla saldırmak denir buna!» diyordu. Juan kılıcı hayvanın kafasına sapladığı vakit boynuzlardan bir tanesi eline değdi. Bunun üzerine, sendeleyerek birkaç adım ileri fırladı. Gene de kendisini ayakta tutabildi. Boğaya gelince, ayakları bükük, yüzü-koyun kumların üzerine yuvarlandı. Alanın öbür ucundan başka bir toreador kafasına kılıcı saplamaya gelinceye kadar da olduğu yerde kaldı. Seyirciler: «Çok yaman bir boğa güreşi!» deyerek haykırdılar, yerlerinde duramaz hale geldiler. Juan gibi bir oyuncuyu seyretmek için ödenilen bilet paraları hiç de çok sayılmazdı. Aldığı parayı hak etmişti. Milletin parasını haksızca cebine indirenlerden değildi o. Kahvelerde oturan boğa güreşi meraklıları şimdi ondan: «Ne cesur, ne yaman adam!» diye söz edeceklerdi. Birçok kişi, sağa-sola bakarak, kavgaya etmeye hazır değil, ünlü matadorun düşmanlarının kimler olduğunu gözleriyle anlamaya çalışıyorlardı. Aralarından kimisi: «Juan dünyanın en birinci matadorudur! Bunu kabul etmeyen varsa karşımıza çıksın bakalım!» diye bağıırışıyordu.

46

Güreşin geri kalan kısmına artık kimse ilgi duymamaya başlamıştı. Juan gibi bir oyuncunun oyununu seyrettikten sonra, öbürlerinki hoş gitmez olmuştu. Juan'm son olarak güreştiği boğa ölünce birçok kişi alanın çevresini sarmıştı. Onun elini sıkıp ellerini elbiselerine değdirebilmek için, şeref locasından sokak kapısına kadar, arkasından geldiler. Daha ateşli olanlar ise, Nacional'le öbür toreadorların ünlü matadoru korumak için yaptıkları yardımı göz önünde tutmayarak, Juan'ı bacaklarından tutup havaya kaldırdılar. Omuzlarındaki altın işlemeli peleriniyle bir tanrıya benzeyen matador, beresini çıkararak, yolunu kesenleri çalımla selâmlıyordu. Kendinlerine selâm verdiği kimseler de, berelerini, kasketlerini sallayarak, selâma karşılık veriyorlardı. Ayrıca, Alcalá Sokağı'mın aşağısında onu bekleyen arabaya bindiği vakit boğa güreşinde bulunmadıkları halde onun başarısını öğrenen birçok kimseler de onu coşkuyla selâmladılar. Juan'm yüzü terden parlıyor, heyecandan sararmış görünüyordu. Bu gösteriyi hak etmiş bir kimse gibi, herkese gülümsüyordu. Matadorun feci şekilde düşmesi Nacional'i tasalandırmıştı. Doktoru çağırmanın gerekli olup olmadığına karar verebilmek için Juan'a vücudunun herhangi bir yerinde ağrı olup olmadığını sormuştu. O da: «Boğa beni sadece biraz okşadı. Beni hiçbir boğa öldüremez!» demişti. Gene de, gururdan sarhoş gibi kafası dönerken, boğa güreşine çıkmadan önce geçirdiği korkuları unutmuş değildi. Nacional'in kendisine alaylı bir tavırla baktığını görünce şöyle karşılık verdi:

– «Alana çıkmadan önce geçirdiğim sıkıntılar geçici bir aşk gibidir. Yalnız, sen bir şey derdin, nasıldır? Tanrı, ya da Tabiat. Böyleydi, değil mi? Bence Tanrı, ya da Tabiat boğa güreşleriyle uğraşmaz. Herkes kabiliyeti, cesareti ölçüsünde, yerden, ya da gökten emir gelmeden, hareket eder. Sen kabiliyetli bir insansın, Sebastian bir meslek sahibi olmak için okumalıydın.»

Juan'm bu iltifatları Sebastian Nacional'in okadar hoşuna gitmişti ki kendisine bilgin gözüyle bakıyordu. Öyle ki sözlerinin alay dolu olduğunun farkında bile değildi. Juan otele vardığında koridorda kendisini kucaklamak isteyen birçok hayranlarının beklediğini gördü. Arenanın bulunduğu yerle otel arasındaki kısa yol boyunca herkes onun ka-

KAN ve KUM

47

bilijetini, cesaretini okadar mübalâğalı bir şekilde övüyordu ki bir ara: «Bütün bunlar benim için olamaz!» düşüncesine kapılmıştı. Odasına çıktığı vakit, içerisinin kendisiyle

senli -benli konuşan kimselerle dolu olduğunu gördü. Ayrıca, köylü ağzıyla konuşan, daha başka kaba-saba insanlar da vardı. Omzuna vurarak: «Çok iyiydin! Çok iyi!» diye söyleniyorlardı.

Juan ile Garabato bu kalabalığın arasından sıyrılarak koridora çıktılar. Juan uşağına evine bir telgraf çekmesini söyledi.

– «Nasıl yazacağını biliyorsun, değil mi?» dedi. «Yenilik yok!» diyeceksin.»

Garabato: «Ben sizin soyunmanıza yardım etmeliyim, bu işi otel uşaklarından biri de yapabilir.» dedi.

Juan: «Hayır, telgrafı senin çekmeni istiyorum!» dedi. «Sonra, çekilecek bir telgraf daha var, kimin için olduğunu da biliyorsun. Dona Sol için. Onun da telgrafına «Yenilik yok» diye yazacaksın.»

\
'^m11."

T~\ ONA Angustias'm kocası, Feria Sokağı'nm başında, tahta--L^ dan yapılmış bir dükkânda çalışan tanınmış bir ayakkabı tamircisiydi. Adamın ölümü karısını çok üzmüştü. Yalnız, büyük bir yükten kurtulduğu için de sevinçliydi. Çünkü, onunla geçen hayatında, uzun bir yolculuğa çıkmış bir insan gibi yorgun düşmüştü. Kimi vakit: «Ne iyi, ne çalışkan adamdı! Tanrı rahmet eylesin!» diye sızlanır dururdu. Yirmi yıl birlikte yaşamışlardı. Kocasından gördüğü eziyet çevrelerinde yaşayan öbür kadınların kocalarından gördükleri eziyetten fazla değildi. Günde hemen hemen üç peseta kazanan Don Juan Angustias bunun bir tanesini evin geçimi için karısına verir, ikisini de kendi ihtiyaçları ile keyfine harcardı. Sık sık, alışılmış kurallara uyarak, arkadaşlarıyla birlikte, şarap kadehlerini Tanrı'nm şerefine dikerlerdi. Bu da biraz tuzluya mal olurdu. Ayrıca, boğa güreşlerine de gitmesi şarttı. Çünkü içki içmeden, boğa güreşlerine de gitmeden yaşamanın bir erkek için ne anlamı vardı.

Bn. Angustias'm Encarnacion ile Juanillo adında, biri kız, biri oğlan, iki çocuğu vardı. Onların geçimini sağlayabilmesi için binbir çareye başvurması gerekirdi. Yakındaki zengin evlerinde hizmetçi olarak çalışır, komşuların evlerine dikişe giderdi. Ayrıca mücevherat satın alan bir arkadaşına da simsarlık yapardı. Bu işle de yetinemeyerek, sigara kâğıtlarına bütün sarıp erkeklere sigara hazırlardı. Gençliğinde, nişanlıyken, sigara fabrikasında çalışmıştı. Ona iltifat ederek duygularını açığa vurmasını iyi bilen nişanlısı onu gelip fabrikanın kapısında beklerdi. Dona Angustias bu gençlik günlerini hep hatırlardı. Kocasının kendisini aldatması gibi, ya da buna benzer herhangi bir kötü hareketle ilgili hiçbir şikâyeti yoktu. Don Juan arkadaşlarının yardımıyla gecenin geç saatlerinde

Kan ve Kum : 4
50

eve sarhoş gelince, karısına karşı pek şefkatli, neşeli davranırdı. Evden içeri girmek istemediği vakit karısı onu iterek içeriye almaya çalışırdı. O gene de kapının eşiğinden ayrılmak istemez, iri yapılı karısına gür sesiyle aşk şarkıları söylerdi. Yalnız, onun bu neşeli dakikalarına komşuların katılmasını istemediği için kapıyı kapamaya razı olup içeri girerdi. Sonra, bütün bu sarhoşluğuna rağmen, o saatte uyuyan çocuklarını görmek ister, yanlarına gidip hüngür-hüngür ağlar, onları öperdi. Öte yandan, karısı için aşk şarkısı söylerken, arkadan: «Ole! Dünyanın en güzel kadınısın sen!» diye iltifat da ederdi. Dona Angustias kocasının soyunmasına hasta bir çocukmuş gibi yardım ederken, hallerine daha fazla dayanamayarak gülümserdi. Zavallının tek kusuru da işte böyle içip içip sarhoş oluşuydu. Oyuna, kadına hiç düşkünlüğü yoktu. Yalnız, karısı, çocukları yırtık elbiselerle dolaşırken o şık giyinir, işinde kazandığı paranın çoğunu da kendine ayırırdı. Ne var ki, karısını, çocuklarını zengin aileler gibi gezmeye götürerek, kusurunu örtmeye de çalışırdı. Gezmeye çıktıklarında çocuklar önde, kendileri arkada giderlerdi. Don Juan başında bir İspanyol şapkası, elinde de gümüş başlı bir bastonla dolaşırdı. Dona Angustias'a gelince, o bu gezmelere de evlendiği zaman başına taktığı mantilla adlı başlıkla çıkardı. Onun için, bir bayram demek olan bu gezintileri gururlanarak hatırlardı. Ucuz boğa güreşleri olduğu vakit, oraya gitmeden önce, Nueva, ya da La Campana yakınlarındaki kahvelerden birine giderler, şarap, ya da kahve içerlerdi.

Don Juan iki yıl verem olarak yaşadı. Bu sırada Dona Angustias kocasına bakmak için büyük çabalar harcadı. Onun kazandığı parayı şimdi kendisi kazanabilmek için birtakım işler yaratmak zorunda kalmıştı. Don Juan, hastahanede, şarapla boğa güreşleri olmadan hayatın hiçbir anlamı olmadığına inanarak öldü. Karısına son olarak sevgi, minnet dolu bakışlarla bakması onu «Sen dünyanın biricik kadınısın!» demiş kadar memnun etti.

Dona Angustias iki çocuğu ile dul kalmasına rağmen hayattan ürkmüyordu. Kocasının hasta yattığı iki yıl içinde aile sorumluluğunu herkesten çok kendisi taşımıştı. Dul kalınca da istediği gibi düşünüp davranmaya başlamıştı. Çabuk karar veren, canlı bir kadındı. Çocuklarına hayatta bir yol çizebilmeleri için hemen yapacakları işleri de ayarlamıştı. Gençliğinde çalıştığı bütün fabrikasındaki arkadaşlarıyla iliş-

KAN ve KUM

kişini kesmemiştii. Ustabasıılığa yükselen işçilerden biri sayesinde, onyedi yaşındaki kızı Encarnacion'ua oraya yerleştirmeyi başardı. Juanillo'ya gelince, o da oniki yaşındayken, iyi -kötü okumayı öğrendiği okuldan ayrılıp, annesinin isteği üzerine, Sevilla'nm en iyi kundura mağazasında çalışmaya başladı. Küçükken, boş saatlerini babasının dükkânında geçirdiği için ayakkabıcılığı az-çok öğrenmişti. Ne yazık ki bu işte çalışmaya başlaması annesinin başına büyük dertler açtı. Kadıncağız: «Ah! bu ne çocuk! iyi aile çocukları nasıl da böyle davranırlar!» deye yakınip duruyordu. Oğlan, ustasının dükkânına gideceği yerde, serseri takımı arkadaşlarla buluşmaya başlamıştı. Mezbahaya gidip orada öküzlerle güreşiyorlardı. Çoğu zaman öküzlerin vurduğu tosla yere serilerek orada çalışan çocuklarla çobanların eğlencesi oluyorlardı.

Dona Angustias oğlunun, işe giderken, iyi giyinmesini isterdi. Bu yüzden kadıncağız gece geç saatlere kadar oturur, ona elbiseler dikerdi. Ne yazık ki oğlu eve pantolonu yırtık, ceketii pis, kafası şiş, yüzü tırmık içinde gelirdi. Bu yüzden, Juanillo, eve girmeye cesaret edemez, kapının eşiğinde dikilirdi. Bir gün kadıncağız, oğlunun bu halini görünce, oğlanın yüzündeki eziklere aldırış etmeden, tokatları yapıstırıp süpürgeyle yüzüne vurmaya başlamıştı. Juanillo sırf aç kalmamak için bütün bunlara razı olurdu. Yorucu dövüşmelerden sonra da, karnı çok acıkırdı. Bu yüzden, bayat ekmeği, bozuk kuru fasulyeleri, kokmuş morina balıgım çiğnemenen yutardı. Annesi, çocukların ihtiyaçlarını az parayla karşılayabilmek için, dükkân dükkân dolaşarak, ucuz yiyecek bulmaya çalışırdı. Bütün gün tanımadığı kimselerin evlerine gidip yerleri sildiği için, oğlunun durumu ile yalnız akşamdan akşama ilgilenebilirdi. İşte ilerleyip ilerlemediğini öğrenmek için, oğlunun çalıştığı dükkâna gider, oranın sahibiyle görüşürdü. Oğlunun işe gitmediğini öğrenince de küplere binip, yerinde duramaz hale gelirdi. Oğluna ağır bir ceza vermeyi aklına koymuştu.

Juanillo sabahları mezbahaya gider, akşamüstüleri de birtakım serseri arkadaşlarla, Sierpes Sokağı'nda, toreadorları karşıdan seyrederdi. La Campana'da toplanan bu toreadorların elbiseleri, şapkaları yepyeniydi; ceplerinde ise bir pesetadan fazla para bulunmazdı. Herkes kendi cesaretini över dururdu. Juanillo onları şaşılacak bir üstünlükte bulup hayranlıkla seyrederdi. Yüzlerinin sağlıklı oluşuna, kadınlara

sıkılmadan iltifat etmelerine gıpta ederdi. Onların üzerlerinde sımsıkı duran altın işlemeli elbiselerini, müzik çalarken halkın karşısına çıktıklarını düşündükçe duyulanıp tüyleri ürperirdi. Bu berbat kılıklı arkadaşları ona Ayakkabıcı adını takmışlardı. O da, alana çıkan büyük matadorlar gibi bir lâkabı olmasına pek sevinirdi. Her işin bir başlangıcı olmalıydı, değil mi ya! Boynuna ablasından aldığı kırmızı başörtüyü bağlamıştı; kasketinin altından çıkıp kulaklarına doğru uzanan saçlarını da tükürüğüyle düzleştirmeye çalışırdı. Kalın bezden yapılmış gömleğinin beline kadar bol dökümlü inmesini, babasından kalma eski pantolonların ise geniş paçalı, kalçası dar, beli geniş kemerli olmasını isterdi. Annesi onun bu dileklerini yapmak istemediği zaman, arkadaşlarına karşı küçük düşeceğini düşünerek ağlardı. Ah, bir pelerini olsaydı! Oyuna katılacağı zaman üzerine alacağı bir pelerin! Böylece, birkaç dakika için daha talihli olan arkadaşlarından ödünç istemek zorunda kalmayacaktı.

Evin bir köşesinde, içi boş, eski bir şilte duruyordu. Dona Angustias şiltenin içindeki yünü bir gün, para sıkıntısı yüzünden satmıştı. Juanillo, bir sabah, annesinin bir eve çalışmaya gitmesini fırsat sayarak, odaya kapanıp bu şilteden kendisine bir pelerin biçti. Issız bir adada yalnız kalmış, her işini kendi eliyle yapmak zorunda olan bir kimseye benziyordu. Sonra bir kâsenin içine, eczaneden alınmış bir avuç anilin boya atarak kaynatı, eski şiltenin kumaşını içine daldırdı. Kumaş kıpkırmızı bir renge boyanmıştı. Çocuk, bunu görünce, yaptığı işe hayran oldu. Görenler onu kimbilir nasıl kıska-nacaklardı! Şimdi boyanan bu kumaşın kuruması gerekiyordu. Sırılsıklam olan kumaşı gidip komşuların beyaz çamaşırlarının yanına astı. Rüzgâr da, herşeyi salladığı gibi, beyaz çamaşırları da kırmızıya boyadı. Komşular durumu görünce, çocuğa da, annesine de en çirkin küfürleri savurdular, oğlanı dövmeye kalktılar. Juanillo, pıllısını-pırtısını toplayarak, kaçmaya başladı. Yüzü, elleri adam öldürmüş gibi kıpkırmızıydı. Dona Angustias güçlü-kuvvetli, iri yapılı bir kadındı. Erkeklerden korkmaz, kadınlara da, kararlarında azimli olduklarını bildiği için, saygı gösterirdi. Oğlunun karşısında ise kendisini cesaretsiz, zayıf buluyordu. Ne yapılabilirdi ki? Kadıncağız oğlunu dövmekten bıkmış, usanmıştı. Süpürgeleri boş yere üzerinde kırıyordu. Ona göre, oğlunun etleri köpek etin-

KAN ve KUM

dendi. Juanillo, evinin dışında, ufak boğalardan yediği toslara, öküzlerin çiğnemelerine, çobanların, mezbahada hayvanları öldüren kasapların boğa güreşine meraklı olanları acımadan sopa ile dövmelerine alışıkı. Bu yüzden evinde annesinden yediği dayaklar dışarıda yaşadığı hayatın bir devamı gibi geliyordu ona. Bu niyetinden vaz geçeceği yoktu. Evde payına düşen yemeği yediği dayaklarla ödüyordu. Annesi omzuna

yumrukları indirirken o, hayatını açlıkla geçiren bir insanın özleyişiyle, yiyeceği bayat ekmeği düşünürdü. Karnını doyurur doyurmaz da, annesinin işe gidişinden» yararlanarak, evden kaçıp giderdi.

La Campana'da boğa güreşlerinin yapıldığı ünlü alanda amatörleri sevindiren haberler dolaşırdı. Juanillo arkadaşlarından: «Yarın boğa güreşi var!» diye haber alınca, sevinçten gözleri yaşarırdı. Köylüler bayramlarını boğa güreşleriyle kutlardı. Bu güreşler Aznalcollar, Bollullos, Mairena gibi ünlü alanlarda olurdu. Küçük toreadorlar boğaya kaç defa pas vereceklerini saymak hevesiyle sabırsızlanarak, oyuna katılmaya giderlerdi. Kışın pelerinlerine sıkıca sarınırlar, yaz geceleri ise pelerinlerini omuzlarına atarak giderlerdi. Yol boyunca aklıktan karınları zil çalarken durmadan boğalardan söz ederlerdi. Birkaç günlük yolculuğa çıktıkları vakit geceyi ya ay ışığında duraklayarak geçirirler, ya da bir çiftlikte konaklardı. Yolda gördükleri üzümün, kavunun, incirlerin vay haline! Üzüldükleri tek şey başkalarının da, onlar gibi akıl edip, ansızın rekabet etmeye gelmiş olmalarıydı. Yolculukları sona erdiği vakit, kaşları, ağızları kum içindeydi; yorgunluktan da yürüyemez haldeydiler. Bu durumda, aralarından en yüzüsüzü, başkanlık taslayıp, arkadaşlarını bir hanın ahırında misafir eder, içecek sıcak bir şey dilenirdi. Açlıktan, kaplan birkaç dakikada temizleniverirdi! Boğa güreşi olduğu günler, şehrin meydanı arabalarla dolar, tahtadan yapılmış tribünlerle kaplanırdı. Etli-butlu yaşlı boğalar meydanın ortasına fırlarlardı. Üzerlerinde kabuk bağlamış eski yaraların izleri, yıpranmış koca boynuzları görünürdü. Yıllarca, her bayramda yapılan boğa güreşlerine katılmış olan bu hayvanlar oyunun bütün hilelerini bilirlerdi. Şehirli çocukların boğalara kargı saplayışları halkı boğalardan daha çok eğlendirirdi. Çocuklar, korkudan dizleri çözülmüş bir halde, boğalara pelerinlerini uzatırlardı. Halkın heyecanından, gürültüsünden durulmazdı. Yeni yetişmekte olan torea-

54

dorların bu oyununu seyrederken, halk arasında bir bağırış-madır giderdi. Toreadorlardan biri, birden korkup, tahta parmaklıkların arkasına saklandığı vakit, seyirciler onun bu davranışını küfür savurarak karşılardı. Ellerini parmaklıklara vururlarken, bir yandan da yeniden alana gelmesi için, bir sopa ile, parmaklıkların arasından toreadorun bacaklarına vururlardı. Bu kadarla da yetinemezler, «Yalancı pehlivan! Çık bakalım boğanın karşısına!» diye de bağırırlardı. Kimi vakit, toreadorlardan biri, dört arkadaş arasında, benzi bembeyaz, gözleri cansız, başı düşük, göğsü ise çatlak bir körük gibi inip kalkarken, dışarı çıkartılırdı. Bu durum karşısında olup bitenleri incelemek üzere koşan doktor, kan olmadığını görünce, herkesi yatıştırmaya çalışırdı. Toreadorun, birkaç metre öteye top gibi düştüğünden, sersemlemiş olduğunu söylerdi. Toreadorun epey ağır bir boğanın altında ezilme tehlikesi ile karşılaştığı da olurdu. Ayılması için başından aşağı bir kova su dökerler, ayıldıgında da Cazalla de la Sierra rakısından koca bir bardak içirirlerdi. Bir prens bile bundan daha iyi bakılamazdı. Delikanlı sonra gene alana çıkardı. Ortalık kararıp, güreşecek başka boğa da kalmayınca, toreadorlardan iki kişi pelerinlerin arasından en iyisini seçerlerdi. Sonra, dört ucundan tutarak, para atmaları için halkın önünden geçerlerdi. Herkes gönlünden kopanı atar, gümüş paralar kırmızı pelerin için yağmur gibi yağmaya başlardı. Oyunlarını bitiren toreadorlar, misafir edildikleri yerde yapacak başka işleri kalmayınca, şehre dönmeye hazırlanırlardı. Yolda giderken düğümlemiş mendilin içindeki paraları paylaşmak için kavga ettikleri çok olurdu. Şehre geldiklerinde, haftanın büyük bir kısmını, kendileriyle birlikte gelmeyen arkadaşlarına boğalarla kahramanca nasıl güreştiklerini anlatmakla geçirirlerdi. Onlar da anlatılanları, şaşkınlıktan gözlerini açıp, merakla dinlerlerdi. Bizim kahramanlar El Garrobo'da, Lora'da, El Pedroso'da dövüşen boğa güreşçilerinin tavırlarını taklit ederek, boğalarla nasıl güreştiklerini anlatırlardı. Sözleşme imzalamayışlarının nedenini ise birsürü yalan uydurarak, haklı göstermeye çalışırlar, kendilerini de böylece avutmuş olurlardı. Çok defa, Dona Angustias'ın oğlundan bir hafta haber almadığı olurdu. Bir gün oğlunun Tocina'da bir boğa ile güreşirken yaralandığını söylediler. Bu haberi alınca, kadıncağız: «Hey yarabbim! bu şehir de neresi? Oraya nasıl gidilir?»

KAN ve KUM

55

diye tasalanmaya başladı. Oğlunun bulunduğu yere gitmek istiyordu. Tam yola koyulmaya hazırlanırken, Juanillo'nun yüzü solmuş, bitik bir halde geldiğini gördü. Oğlan başından geçen kazayı yiğitçe anlattı. Kalçasında birkaç santimetre derinliğinde bir yara açılmıştı. Elde ettiği başarıdan ötürü kendine kahraman gözüyle bakıyordu. Bu duygular yarasını komşulara göstermeye itiyordu onu. Her gittiği yerde yarasından saçılan tentürdiyot kokusu gururu okşuyordu. Herkese kendisine yapılan iltifatları anlatıyor, bunun İspanya'nın insana verebileceği en iyi şeylerden biri olduğunu söylüyordu. Soyluğu sayılabilecek birtakım zengin komşular onun durumuyla ilgileniyorlardı. Mahkeme başkanı da onun bulunduğu şehre gidip dönüş biletinin parasını vermişti. Juan cebinde sakladığı üç duro'yu, sanki büyük bir adam olmuş gibi, annesine cömertçe verdi.

Ondört yaşında bir çocuk için böyle bir para kazanmış olmak hiç de yabana atılır şey değildi. La Campana'daki güreşçiler bile onun yarasının durumu ile ilgileniyorlardı. Bu ise Juanillo'yu hepsinden çok sevindiriyordu.

Juanillo geçirdiği bu kazadan sonra bir daha ayakkabıcılıkta çalışmaz oldu. Boğa güreşinin ne olduğunu öğrenmişti artık. Yaralanmak onu daha da şımartmıştı. O şimdi yalnız toreador olmayı aklına koymuştu. Dona Angustias oğlunun bundan vaz geçmeyeceğini görünce, onu yok sayarak, kendi haline bıraktı.

Juanillo bir gece eve geldiği vakit annesiyle ablasının tek başlarına yemek yediklerini gördü. Belki inadından vaz geçer düşüncesiyle, ona yemeğini kendisiyle hiç konuşmadan verirlerdi. Gelgelelim, onu hiçbir şey düşüncesinden vaz geçirmi-yordu. Eve çok geç geldiğinde kendisi için bir lokma ekmek bile saklanmadığını görür, aç geldiği gibi aç yatmaya katlanırdı. Geceleri, kendisi gibi boğaları öldürmeyi öğrenen başka gençlerle birlikte, Alemada de Hercules dolaylarında dolaşırdı. Komşuları onun delikanlılarla konuştuğunu görür, gülerlerdi. Çok defa ağırbaşlı kimselerle konuştuğunu gördükleri de olurdu. Kimi vakit gazete satar, Kutsal Hafta gibi büyük bayramlarda da San Francisco güreş alanında kadınlara şeker dağıtırdı. Panayır zamanı gelince, bir İngiliz turistine rehberlik yapmayı umarak, otellerin çevresinde dolaşır, bu yüzden turistlerin hep İngiliz olmasını isterdi. Yabancı birini gördüğü vakit, boğa güreşçileri sanki mutlak olarak reh-

56

ber seçilirlermiş gibi, «Beyefendi! Ben boğa güreşçisiyim!» diye seslenirdi. Doğru söylediğine inanmaları için kafasının tepesine taktığı bereyi çıkarıp arkaya doğru sallardı.

Juanillo'nun kendisi gibi zavallı bir hayat süren, onunla yaşıt, Chiripa adında öksüz bir arkadaşı vardı. Üç yaşından beri tanışıklardı. Ufak-tefek bir çocuktuktu bu. Gözlerinde kötü bir bakış sezilirdi. Sevilla dolaylarında başı-boş bir hayat sürmüştü. Juanillo'dan daha görmüş-geçirmiş olduğunu ileri sürer, ondan daha üstün görünmeye çalışırdı. Bir boğa ile güreşirken yaralanmış, yüzünde iz kalmıştı. Juanillo bunu bir kahramanlık işareti sayar, kendi yarasının da vücudunun gö-2e çarpan bir yerinde olmasını isterdi. Memleketin yerli turistleri otel kapılarının önünde ufak boğa güreşçileriyle sohbet ederler, çocukların saç örgüleriyle yara izlerine hayranlık duyarlar, onlara para vermeye kalkışırldı. İşte Chiripa o Vakit, titrek bir sesle: «Ona vermeyin, onun annesi var, benim ise kimsem yok, hayatta yapayalnızım!» diye yalvarmaya başladı. Juanillo da, bu durum karşısında, üzülererek: «Doğru... doğrudur!» deyerek bütün parayı arkadaşının almasına göz yumardı. Onun bu iyi yürekliliği gene de yaşadığı hayatın değişmesine yardımcı olamamıştı. Evine her sefer biraz daha geç dönüyor, ikide-bir uzun yolculuklara çıkıyordu.

Chiripa aylıklık hayatını çok ustaca yaşayan bir çocuktuktu. Boğa güreşleri olduğu vakit alana gitmeyi kendisine bir hak sayardı. Bunun için de, duvarlardan atlayarak halkın arasına karışır, içeri girmesine izin vermeleri için orada çalışan hademelere tatlı tatlı yalvarıp binbir kurnazlığa başvururdu. Bir boğa güreşi olacaktı da onlar seyretmeyecek miydi?

Şehirde güreşecek boğa bulamayınca bu sefer Tablada otlaklarında otlayan genç boğalara başvururlardı. Gene de kan-rnazlardı. Chiripa çok gezdiği için arkadaşlarına uzak ülkelerde gördüğü harikulade oyunları anlatırdı. Kimseye görünmeden trenle bedava yolculuk etmeyi çok iyi becerirdi. Juanillo onun ıspanya üzerine bütün anlattıklarını hayranlıkla dinlerdi. Chiripa İspanya'nın güreş alanlarıyla dolu bir rüya âlemi olduğunu söylerdi. Bir delikanlı, onlarla biraz alay etmek için, Madrid'de Sierpes Sokağı'ndaki bir kahvenin önünde çok para kazanabileceklerini söylemişti. Çünkü boğa güreşçileri oraya pek gelmezlermiş. Bunu duyunca, Juanillo ile Chiripa, ceplerinde metelikleri olmadan, yola koyuldular. Yanlarında yalnız pelerinleri vardı. Bunlar da, düelloya çağ-KAN ve KUM

57

nlanların giymiş oldukları pelerinlerdi. Eski-püşkü eşyaların satıldığı bir dükkândan birkaç real'e alınmıştı.

İki arkadaş kimseye görünmeden, trenlere binip sıraların altına saklandılar. Yalnız, açlıktan, buna benzer daha başka ihtiyaçlardan dolayı yolculara görünmek zorunda kalıyorlardı. Onların bu haline acıyan yolcular acayip suratlarına, pelerinlerine, kafalarındaki örgüye gülüyor, artan yiyeceklerini onlara seve seve veriyorlardı. İstasyonlarda memurlar kovalayınca tren kalkıncaya kadar bir yere saklanıyorlar yüzü koyun yatıp bekliyorlardı. Birçok defalar kulakları çekilip tekme tokat kovuldukları oldu. Bu yüzden, ıssız istasyonlarda, ne yapacaklarını şaşırılmış durumda, trenin kalkıp gidişini seyrettiler, açık havada karargâh kurup başka bir trenin geçmesini beklediler. Gözetlendiklerini görünce, tepeleri aşıp öbür istasyona gidiyorlardı, işte böyle, birtakım zorluklarla, ancak birkaç günde Madrid'e vardılar. Arada dayak yedikleri de oldu. Oraya vardıkları vakit La Puerta del Sol ile Se-villa Sokağı'nda amatör olarak güreşen boğa güreşçilerini hayranlıkla seyre koyuldular. Yolculuğa devam edebilmek için

onlardan para dilendiler. Neyse Toros boğa alanında çalışan Sevilla'lı hademelerden biri imdatlarına yetişip ahırlarda uyumalarına izin verdi. Üstelik, ünlü bir alanda ufak boğalarla yapılacak boğa güreşlerine gitmelerini de sağladı. Juanillo ile Chiripa, Sevilla'ya döndüler. Yalnız, artık trenlerle kimseye görünmeden gizlice seyahat etmenin tadına varmışlardı. Daha başka şehirlerde de bayramlarda boğa güreşleri yapıldığı öğrendikleri vakit oralara gitmekten de geri kalmadılar. Mancha'ya, Extremadura'ya kadar gittikleri oluyordu. Birtakım kötü tesadüfler yollarına engel olunca köylülerin evlerinde barınacak yer arıyorlardı. Çocukların bu genç yaşta pek cesaretli olduklarını görünce, güler yüzlü, sâf kalpli köylüler, bütün uydurdukları yalanlara inanarak, onları gerçek toreador sanıyorlardı. İki arkadaş da, yaşadıkları bu göçebe hayatla, amaçlarına varıyorlardı. Yakınlarındaki köy evlerinden görünmeden sebze çalabilmek için tarlalarda yüzü-koyun yatarlardı. Kaybolmuş bir tavuğun yanlarına yaklaşması için saatlerce beklerler, hayvanı yakaladıktan sonra da boğazını sıkarak, yeniden yola koyulurlardı. Daha sonra, bir ormanın ortasında dururlar, tavuğu ateşte kızartarak, yarı çiğ yerlerdi. Boğalardan korkmazlardı da ormanlarda bekçilik eden köpeklerden korkarlardı. Onlarla dövüşmek daha.

58

zordu çünkü. Bu yabancı kılıklı çocukları görünce, köpekler, onların oraya bir kötülük yapmaya geldiklerini sanarak, dişlerini gösterip hırsıyla üzerlerine saldırırlardı. Birçok defa, açık havada uyuyup bir trenin geçmesini beklerlerken, jandarmaların yanlarına yaklaştıkları da olmuştu. Kırmızı pelerinlerini yastık yerine kullandıklarını görünce içleri rahatlar, kim olduklarını anlamak için, hoş bir hareketle, kafalarındaki kasketi kaldırırlardı. Saçlarının örgülü olduklarını görünce de, soru sormak lüzumunu görmeden, gülerek yanlarından ayrılırlardı. Hırsız olmayıp boğa güreşçileri olduklarını anlamışlardı. Bu hevesli çocukların ileride parlak birer boğa güreşçisi olmayacaklarını kim bilebilirdi? Belki de kralların önünde göreşecekler, onlarla ilgili en ufak bir olay bile gazetelere yazılacaktı.

Juanillo ile Chiripa bir gün öğleden sonra, Extremadura' daki alanda yalnız kalmışlardı. Sevilla'dan gelen ünlü toreadorları alkışlamış olan halkı şaşırtmak için yaşlı bir boğaya kargıları batırmak istediler. Juan, azgın hayvana değnekleri batırdıktan sonra, basamakların önünde duruvermişti. Herkes, «Aferin!» der gibi, onun omzuna hızla vuruyor, şarap kadehlerini şerefine kaldırıyordu. O da, zevkten bayılıyordu. Birden, bir çığlık onu bu sarhoşluktan uyandırdı. Baktı: Chiripa'nın alanın ortasından kaybolduğunu gördü. Toz-toprağın arasında yüzen kasketi, ayakkabısının bir teki ile kargıları kendisinden kalmış tek eşyalarıydı. Boğa, zor bir durumdan kurtulmak ister gibi, oradan oraya gidip geliyordu. Chiripa'nın üzerinden kopardığı elbiseler boynuzların birine takılmıştı. Kafasını hızla sallayarak onları havaya fırlatınca, tam yere düşecekleri sırada, bu sefer, kanlar içinde, öbür boynuzuna takıldılar.

Çobanın biri boğayı yularından çekerek bir avluya çıkardı. Kimse yanına yaklaşmaya cesaret edemiyordu. Zavallı Chiripa'yı da ottan yapılmış bir minderin üzerine yatırarak, Belediye Konağı'nda, hapisaneye benzer bir odaya götürdüler. Chiripa'nın gözleri cansız, yüzü alçı gibi beyaz, vücudu da kanlar içindeydi. Suyla, sirkeyle yapılan pansumanlara rağmen kanlar dindirilemiyordu.

Chiripa, can vermekte olduğunu anlayınca, arkadaşına: «Allahaısmarladık, Juan! Allahaısmarladık Ayakkabıcı!» diye seslendi. Juanillo, onun cansız gözlerini, korkunç inleyişini görünce, Sevilla'ya pek üzgün döndü. «Ya boğanın biri kar-

KAN ve KUM

59

şıma çıkar da beni de bu hale getirirse?» diye düşünürken, annesinin verdiği öğütleri hatırladı. Ayakkabı tamircisi olarak çalışıp yaşamak daha iyi değil miydi? Yalnız, bütün bu kararlar ancak yalnız kaldığı sürece devam etmişti. Sevilla'ya vardığında herkesin Chiripa'nın ölümü ile ilgilendiğini gördü. Arkadaşları yanına koşarak nasıl öldüğünü uzun uzun anlatmasını istiyorlardı. La Campana'daki toreadorlar hiçbir işe yaramayan, öyleyken gene de kendilerine iyiliği dokunan Chiripa'yı acıyarak soruyorlardı. Juanillo, Chiripa'ya yapılan bu gösteri karşısında, onu kurtarmak için boğanın üzerine nasıl saldırdığını, kuyruğunu nasıl tuttuğunu, buna benzer daha bazı kahramanca davranışlarını büyük bir ustalıkla uydurup anlatıyordu. Artık korkusu kaybolmuş, kendine olan güveni artmıştı. O ancak toreador olabilirdi. Herkes olur da o neden olamazmış? Annesinin verdiği bayat fasulyelerle kuru ekmeği düşünüyor, yeni bir pantolon istediği zaman çıkan kavgaları hatırlıyordu. Annesi onu evden kovduğunda açlık kendisine arkadaşlık eden tek şeydi. O ise şatafatlı yaşayışı pek seven bir insandı. Arabalara, atlara özenerek bakar, zengin evlerinin önünde durarak demir parmaklıkların arasından mermer kaldırımlı o muhteşem Doğu tarzı bahçelere, çini kaplı kapılara, gece-gündüz akan fıskiyeyle çeşmelere hayranlıkla bakardı. Kendisi için kaderi artık belliydi: Ölüm pahasına da olsa, boğa güreşçisi olacaktı. Zengin olmak istiyordu. Adı gazetelere geçecek, herkes saygı duyacaktı. Boğa güreşçiliğinde en yüksek mevki kazanmak isterdi o; yoksa, durumu aşağılık görür, beyenmezdi.

Boğalara kargıları batıranların hayatları da, tıpkı mata-dorlarmki gibi, tehlikedeydi. Büyük yorgunluklara, tehlikelere rağmen, her güreşte yalnız otuz duro kazanırlar, yaşlılık günlerinde, zor-belâ biriktirdikleri birkaç kuruşla, ya ufak çapta bir dükkân sahibi olurlar, ya da mezbahada çalışırlardı. Birçokları hastaneye düşer, genç arkadaşlarından para dilenirlerdi. Juan, sert bir matadorun yanında uşak olarak çalışmayı hiç istemediği için, alana doğrudan doğruya matador olarak ayak basmak istiyordu.

Zavallı Chiripa'nın başına gelen felâketten sonra Juan arkadaşlarının önünde kendisini pek güçlü görmeye başlamıştı. Yırtık-pırtık giyinen arkadaşları arasından dört kişi seçerek, ufak şehirlerde yapılan boğa güreşlerine onlarla bir:

60

likte katılmaya başladı. Arkadaşları ona saygı duyarlardı. Çünkü aralarından en cesaretlisi, en iyi giyineni oydu.

Juan'ın güzelliğine, başındaki saç örgüsüne hayran olan onyediy, onsekiz yaşlarındaki birtakım hoppa genç kızlar kendisine yararlı görünebilmek için yarışa girerler, aralarında kavgâ ederlerdi. Ayrıca, genç boğa güreşçilerine hayran olan bir Adliye memuru da Juan'm güvendiği kimselerden biriydi. Bu yakınlık annesini öfkeliendiriyor, tütün fabrikasında çalıştığı zamanlar öğrendiği en çirkin küfürleri savuruyordu. Juan hep yepyeni olan şapkası, atletik vücudunu sımsıkı saran ingiliz kumaşından elbiselerin içinde hindi gibi kabarırdı. Kendisine hayran olan hoppa hanımefendiler onun gömleklerinin yakasının göğüslük kısmının bembeyaz olmasına titizlikle dikkat ederlerdi. Juan'ın kimi gün yeleğine kadınlar gibi altın bir zincir taktığı da olurdu. Gerçek toreadorlarla konuşur, kendisine ünlü matadorlardan söz açan çobanlara içki ikram ederdi. Kendisine ilgi duyanlar, onu koruyanlar Sevilla'da genç boğalarla güreşebilmesi için ellerinden geleni yaparlardı.

Juan artık matador olmuştu. Bir gün, Librija'da güreşeceği sırada, arkadaşları: «Boğaya elini sürebilir misin?» diye sormuşlardı. O da, hayvana elini uzattı. Oldukça zor olan bu işi becerdikten sonra, daha birçok çiftliklerde ufak boğalarla güreşmek cesaretini kazandı.

La Rinconada'nın sahibi bu büyük çiftliğinde boğa güreşleri için ufak çapta bir alan ayırmıştı. Çiftliğindeki boğalarla güreşip kendisini eğlendirebilecek her boğa güreşçisine sofrasını açık tutardı. Juan, aç kaldığı günlerin birinde, yaralanmak tehlikesini göze alarak, öbür arkadaşlarıyla birlikte, beyzadenin çiftliğine gitti. İki gün yaya yürüdükten sonra, en sonunda çiftliğe vardılar. Toz-toprak içinde gelen bu gençleri çiftlik sahibi alayla karşıladı.

– «Boğalarla en iyi güreşecek olana dönüş biletinin parasını ödeyeceğim!» dedi. İki gün sonra çiftliğin beyefendisi, taraçaya oturmuş, sigarasını tütürerek, genç toreadorların oyununu seyrediyordu. Toreadorlardan biri boğanın saldırısına uğrayıp ezilince: «Beş para etmez beceriksiz! Yerden kalk da biraz şarap iç, kor-

KAN ve KUM

61

kun geçsin!» diye bağırdı. Yalnız, Juan tam onun istediği gibi bir boğa öldürünce beyefendi onu sofrasına davet etti. Bu sırada, Juan'm arkadaşları yemeklerini, çobanlarla, rençberler-le birlikte, boğaların boynuzlarından yapılmış kaşıkları kaynar büyük bir tencereye daldıra daldıra yiyorlardı.

Çiftlik sahibi, Juan'a: «Dönüş yolculuğunu trenle yapacaksın.» dedi. «Sen kabiliyetli bir insansın. Gayret edersen yükselebilirsin.»

Juan, Sevilla'ya doğru, ikinci mevki vagonda yolculuk ederken, arkadaşları evlerine yürüye yürüye döndüler. Yolda, Juan kendisi için yeni bir hayatın başladığını düşündükçe zeytin ağaçları, buğday tarlaları, değirmenlerle dolu, göz alabildiğine uzanan otlaklarda binlerce ineğin otlatıldığı bu çiftliğe hayranlıkla bakıyor, «Acaba bir gün ben de böyle zengin olabilecek miyim?» diye düşünüyordu.

Juan'ın gözüpek bir boğa güreşçisi oluşu ona Sevilla'nın köylerinde, kasabalarında ün kazandırmıştı. Boğa güreşlerine karşı büyük ilgi duyan amatörler onun bütün öbürlerini gölgede bırakacak bir yıldız gibi doğacağını umuyorlardı. Sier-pes Sokağı'ndan kollarını çalımla sallayarak ağır ağır geçerken, herkes: «Geleceği parlak bir çocuğa benziyor ama, onu gene de iş başında bir görelim bakalım!» diyorlardı. İş başı denince de Juan'la amatörlerin aklına Sevilla'daki güreş alanı gelirdi. Juan alana çıkıp boğa ile karşı karşıya gelmeye hazırdı. Ona cesaret veren çiftlik sahibi, kendisi için, ün kazanmış bir toreadorun az kullanılmış gece elbisesini satın almıştı. Yoksullar yararına, genç boğaların katılacağı bir boğa güreşi düzenleniyordu. Yeniliği seven, sözü geçer birçok kişi Juan'ın boğa güreşine matador olarak parasız katılmasını istiyordu.

Juan, kendisine eskiden takılan Ayakkabıcı lâkabını unutturmak istediği için, gazetelerde adının bu lâkapla çıkmasına karşı koydu. Babasının adıyla tanınmak istiyordu o. İleride arkadaş edineceği kimseler onun gerçek kimliğini bilsinler istemiyordu.

Feria yakınlarında oturanlar, iyi birer yurttaş olarak, toplu halde boğa güreşine koşuştular. Macarea'da oturanlar da boğa güreşine aynı ilgiyle katıldılar. Bütün o

dolaylarda oturanların da sevinci, ilgisi onlarınki kadar coşkundu. Se-villa'lı yeni bir matadoru seyredeceklerdi! Herkes içeri gire-

62

mediğinden binlerce kişi boğa güreşinin sonucunu dışarıda merakla bekliyordu. Juan boğa ile çok iyi güreşti, çok geçmeden kılıcını saplayıp hayvanı öldürdü. Güreş sırasında, boğanın saldırısıyla, bir kere yere devrilmişse de yaralanmadan kurtulmuştu. Onun korkmadan güreştiğini, çoğu zaman üstün geldiğini gördükçe, ahali boyuna heyecanla, sevinçle bağıırıyordu. Boğa güreşinden iyi anlayanlar da memnun memnun gülümsüyorlardı. Hele Juan'm hanım ahbabları heyecandan sarhoş gibiydiler. Yüzleri sinir nöbetine uğramış gibi buruşuyor, gözleri yaşa-rıyordu. Bu arada da yalnız geceleri dile getirdikleri aşk fermanını okuyorlardı. Aralarından biri şalını alanın ortasına fırlatıyor, bir başkası gömleğini çıkarıp atıyordu. Üçüncüsüne gelince, o da etekliğini çıkarmaya hazırlanıyordu. Bunu gördükçe halk, onların iç çamaşırlarıyla kalıp kendilerini de alanın ortasına atmalarından korkarak, şakalaşıp gülüyor, engel olmaya çalışıyorlardı. Öte yandan, La Rinconada Çiftliği'nin yaşlı sahibi, matadorun giydiği yeni elbisenin kendisine nasıl yakıştığını, boğayla nasıl zorlu güreştiğini gördükçe bıyık altından gülümsüyordu. Yalnız, bir ara onun yere serildiğini görünce, dayanamayarak, bayılır gibi, kafasını arkaya attı. Juan'ın eniştesi -Encarnacion'un kocası- seyircilerin arasında çalım satıp duruyordu. Uslu-akıllı bir adamdı bu. Dericilikle uğraşırdı. Derbeder hayat yaşayanlardan hiç hoşlanmazdı. Tütün satıcısı olan Encarnacion'dan pek hoşlanmıştı ama, onun Juan ile görüşmemesi şartıyla evlenmişti. Juan eniştesinin kendisine yüz vermeyişinden dolayı ona küsmüştü. Bu yüzden, adamın şehir dışındaki dükkânına ayak basmaz, evde onu gördüğünde de hep siz deye konuşurdu. O gün de enişte, Encarnacion'la birlikte, boğa güreşini seyretmeye gelirken: «Şu utanmaz kardeşini bir görelim! Bakalım kafasına portakalları nasıl fırlatacaklar!» diyordu. Şimdi ise durumu değişmişti. Güreşi seyrettikten sonra heyecanlanmış, bulunduğu yerden: «Juan!» deye bağıırıp el sallıyordu. Juan, eniştesinin kendisim durmadan çağırıldığını işittikçe, kılıcı ile selâm veriyor, eniştesi de sevinçten böbürlenip duruyordu. Yanmdakilerin kendisine bakması için: «O benim kayınım. Onun bu işte yükseleceğini hep söyledim ben. Karımla benim ona çok yardımımız olmuştur.» diyordu. Boğa güreşi büyük bir zaferle sona ermişti. Herkes matadora sevincini nasıl göstereceğini bilemiyordu. Neyseki eniş-

KAN ve KUM

63

tesi, herkesin önüne geçerek, Juan'ı arabaya götürmeye çalışıyordu. Arabaya bindiklerinde de Juan'm yanına oturdu. Feria yakınlarındaki o yıkık-dökük eve vardıkları sırada, birsürü insan arabanın arkasından koşup: «Yaşa! Aferin!» deye bağıırıyor, birçok kimseler de ne olduğunu merak edip, kapıların önüne çıkıyorlardı. Juan'ın elde ettiği zafer yaşadığı bu çevrede kendisinin gelişinden çok önce duyulmuştu. Bu yüzden, komşular onu yakından görüp elini sıkabilmek için koşuşup duruyorlardı. Encarnacion'un kocası Juan'm arabadan inmesine yardım etti. Ona sanki kucağına alır gibi sarılmıştı. Juan hastaymış gibi ona kimsenin dokunmaması için bağıırıyordu. - «Encarnacion! İşte Juan karşımızda! Sanki Roger De Flor'un ta kendisi!» deye seslendi.

Kocasının bu sözü üzerine Encarnacion Qna ayrıca bir şey sormak ihtiyacını duymadı. Çünkü onun tarihe geçmiş bu maceracı adamın adını yalnız kutsal saydığı olaylarda kullandığını biliyordu.

Boğa güreşinden gelen bazı komşular Bn. Angustias'a iltifatlar yağdırıp: «Böyle değerli bir evlât doğuran Ana'ya insan kurban olsun!» diyorlar, kimisi de: «Ne talihliymiş! Kim bilir ne para kazanacak!» deye bağıırıp kadıncağızı sersem ediyorlardı.

Juan'ın annesi gördüklerine inanamıyor, şaşkınlık, kuşku içerisinde öyle duruyordu. Herkesi böyle heyecandan koşturup deli eden onun oğlu muydu? Sanki oğluna yaptığı bütün işkencelere pişman olmuş gibi, aradaki üzüntüleri, dargınlıkları rüya sayarak, o porsumuş kollarını oğlunun boynuna doladı, yüzünü gözyaşlarıyla ıslattı.

- «Ah, Juan! Oğlum benim! Baban seni böyle görseydi!» deye sızlandı.

Juan, annesinin böyle üzüldüğünü görünce: «Anneciğim, bugün sevinç günüdür, ağlama.» dedi. «Talihim yaver giderse sana bir ev tutacağım. Arkadaşların seni, başında dantel örtü, arabayla gezmeye giderken görünce kıskançlıktan çatlayacaklar! »

Juan'ın annesine verdiği bütün bu umutları eniştesi de

64

paylaşıyor, karısına dönerek gülümsüyordu. Encarnacion onun Juan'a karşı beslediği bu değişik duygular karşısında şaşırıp kalmıştı. Kocası: «Evet, Encarnacion, Juan, isterse, bütün bu söylediklerini yapabilir. O harikulade bir insan, Ro-ger De Flor'dan bile kuvvetli!» diyordu.

O gece meyhanelerde, lokantalarda, her yerde hep Juan konuşuldu. Herkes onun geleceğın toreadoru olacağını, şanının Cordoba'lı halifeleri bile geçeceğini söylüyordu. Bu konuşmalar Sevilla'lılarla Cordoba'lıların boyuna yarış halinde olduklarını gösteriyordu. Çünkü Cordoba'lılar arasında da iyi toreadorlar bulunduğú bilinirdi.

* **

O günden sonra Juan'm talihi artık değışmişti. Kahvelerin önünde oturan gençler onu aralarına alıyorlardı. Eskiden onun karnını doyurup iyi giyinmesine yardım eden hanımlar ise, yavaş yavaş, gururlu bir nezaketle ondan uzaklaşıyorlardı. Juan'ı kanatları altına alan yaşlı çiftlik sahibi bile, onun ilgisizliğini gördükçe, yavaş yavaş ortadan çekiliyor, boğa güreşini yeni öğrenmeye başlayan başka toreadorları destekliyordu. La Plaza boğa alanının yöneticileri sanki büyük üne ulaşmış bir toreador gibi, Juan'ı arayıp yüzüne gülüyorlardı. Afişlere adı çıkar çıkmaz halkta büyük bir heyecan yaratacağından şüpheleri yoktu. Tribünler dolup taşacak, herkes. Bn. Angustias'ın oğlunu göklere çıkarıp alkışlayacaktı.

Juan'm adı bütün Andalucia'ya yayılmıştı. Eniştesi, kendisinden kimse bir şey istemediğđ halde, onun bütün işlerine yardım etmeyi üzerine almıştı. Ticaret işlerinde çok kabiliyetli, akıllı olduğuna inandığından, hayatta artık önünde yeni bir yol açıldığını düşünüyordu. Geceleri karısının yanında yatarken ona dil döküyordu:

– «Kardeşinin işlerine yardım edecek biri ister. Beni seçse fena mı olur dersin? Kendisi için büyük bir şey bu. Roger De Flor'dan bile daha iyi iş görürüm! Bizim için de iyi olur.»

Adam Juan'm kavuşacağı servetin kendi beş çocuğú ile ileride doğacak olanlara kalacağım hayal ediyordu. Karısına pek bağlı, çok çocuk sahibi olmak isteyen bir kocaydı.

Juan, bir buçuk yıl, İspanya'nın en ünlü güreş alanlarında boğaları öldürmüştü. Adı Madrid'e kadar yayılmıştı. Baş-

KAN ve KUM

65

kentin boğa güreşđ meraklıları gazetelerin bu kadar söz ettiğđ, herkesin göklere çıkardığı Sevilla'lı genci sabırsızlıkla tanımak istiyorlardı. Juan şimdi Madrid'li arkadaşlarıyla, Sevilla sokaklarında, İngiliz Kahvesi'nde böbürlenerek dolaşıyordu. Hafif kızlar ona iltifatlar yağdırarak gülümsüyorlar, belki ilk kazancıyla, belki de ileride kazanacağı paralara güvenerek borca girerek aldığı pırlantalı altın zincire de gözleri takılıyordu. Bir matador herkesi yemeğđ davet etmeli, mücevherat alacak kadar parası olduğunu da göstermeliydi.

Juan'm aynı kaldırımlar üzerinde, arkadaşı Chiripa ile, polisten kaçıp, toreadorlara hayranlıkla bakarak onların purolarından düşen izmaritleri topladıkları günler nasıl da geride kalmıştı! Madrid'de talihi yaver gitmiş, birçok kimselerle ahbap olmuştu. Herkes ona artık «geleceğın matadoru» diyor, resmen matador olarak ilân edilmeyişini de protesto ile karşılıyordu.

Eniştesi: «Başına bir felâket gelmezse, Juan günün birinde milyoner olacak!» diyordu. Hayatları kökünden değışmişti. Juan, Sevilla'lı iyi aile kızlarıyla görüştüğđ için, annesinin o eski yoksulluk günlerindeki evde oturmasını istemiyordu. Kadıncağız ise gençlik günlerini geçirdiğđ La Feria mahallesine bağlı kalıp gene orada yaşamaya devam etmek istiyordu. Yaşlanan alçakgönüllü kimselerin duygusuydu bu. Yalnız, şimdi daha iyi bir evde oturuyorlardı. Juan'ın annesi de, artık çalışmıyordu. Komşuları, zorluk günleri için para biriktirmesini iyi bildiğđinden, onun yüzüne gülüyorlardı.

Juan, üstünü-başını süsleyen değerli göz alıcı mücevheratından başka, her toreador gibi daha birçok gösterişli şeyler de edinmişti. Pek güçlü al bir atı vardı. Atma binip, arkadaşlarına caka satmak için, dolaşmaya çıkardı. İşte şimdilik ünlü bir insan olmak zevkini böylece tadıyordu. Sık sık, arkadaşlarıyla, Tablada otlaklarına gidiyorlar, ertesi gün büyük boğa güreşlerinde başka toreadorların öldürecekleri hayvanları gözden geçiriyorlardı.

Juan ilerisi için hayal ettiğđ birçok şeylerin gerçekleşmesi için resmen matador olarak ilân edilmesi gerektiğini söylüyordu. Annesini şaşırtacak birçok tasarıları vardı. Zavallı kadın hayatlarının böyle birden değışmesine inanamıyor, bundan daha iyisine imkân olmadığını düşünüyordu.

Kan ve Kum : 5

66

Sonunda, Juan'm resmen matador olarak ilân edileceğđ-gün gelmişti. Ünlü bir matador, Sevilla güreş alanında, bir-sürü insan topluluğú önünde kendisine kılıçla kırmızı bez örtülü sopayı verdi. Juan'm ilk vuruşta kılıcı ile önünde duran boğayı yere nasıl serdiğini görünce, halk sevinçten delirirce-sine alkışladı. Bir ay sonra Madrid'de Miura boğaları ile yapılan bir güreş sırasında da ünlü başka bir matador Juan'ı gene matador olarak ilân etti.

Juan, artık gerçek bir matador olduğundan, başlangıçta olduğđ gibi genç boğaları öldürmüyordu. Bir zamanlar ufak şehirlere boğalarla amatör olarak güreşmeye gittiğđinde tanrı gibi gördüğđ ünlü matadorların yanında şimdi onun adı da yer alıyordu. Bu ünlü

matadorların birini Cordoba yakınlarında, öbür dört arkadaşıyla birlikte, bir tren durağında, yardım dilenmek için beklediğini hatırlamıştı. Boğa güreşçileri biribirlerine bir duro ile bir puro vererek yardım edip el uzatırlardı.

Yeni matadora her yandan sözleşme imzalama teklifleri yağıyordu. İspanya'nın her yanında herkes onu görmek için sabırsızlanıyordu. Boğa güreşleriyle ilgilenen gazeteler onun resmini basıp hayatı üzerine birçok uydurma yazılar yazmışlardı. Hiçbir matador onun kadar çok teklif almıyordu. Onun bu başarısını eniştesi Antonio öfkeyle karşılayıp kaynanasının, karısının önünde, kaşları çatık, söyleniyordu.

– «Juan nankördür! Ne olacak sanki? Onunki de çabuk başarı kazananların hikâyesidir!» Sonra, kendisinin Juan için çok çalıştığını, ilk boğa güreşine katılacağı vakit emprezaryolarla nasıl konuştuğunu anlatıyordu. «Şimdi de, tuttu, işlerini daha yeni tanıdığı Jose adında birine verdi!» deyerek öfkeleniyordu.

Bu adam eski boğa güreşçilerinden biriydi. Bu yüzden Juan ona karşı büyük bir yakınlık duyuyordu. Eniştesi Antonio ise: «İnsanın ailesinden başka kimse daha yakın olamaz, o da elbette bir gün fikrini değiştirir! Onu küçüklüğünden beri tanıyoruz. Bizdeki sevgiyi başka kimde bulabilir! Kendisi kaybeder!» deye söyleniyordu. Sonra, «Ben onun işlerini Roger Flor'dan daha iyi görürüm!» diyeceği sırada, Juan'ın evine girip çıkan boğa güreşi meraklılarıyla boğalara kargıları batıranların alayına uğrayacağından korkarak lafını yuttu. Çünkü kendisini tarihe adı geçmiş bir kimseyle ölçtüğünü anlayacaklarını düşündü.

KAN ve KUM

67

Juan eniştesini yeni yaptırdığı evin işleriyle görevlendirmişti. Antonio istediği kadar masraf etmekte serbesti. Parayı böyle kolay kazandığına şaşırarak, eniştesinin biraz çalmasına göz yumuyor, onu böylece memnun etmeye çalışıyordu. Annesine böyle yeni bir ev yaptırmakla Juan'm hayalleri gerçekleşmişti. Hayatını zengin ailelerin evlerinde yerleri silerek geçiren zavallı kadının, sonunda mermer taşlı güzel bir bahçesi, soylu aileler gibi değerli eşyalarla döşenmiş bir evi, kendisine hizmet eden birsürü uşağı olacaktı. Juan gençliğini yoksulluk içinde geçirdiği çevreye sıkı sıkıya bağlıydı. Bir zamanlar babasının dükkânına ayakkap-larmı tamire getirenlere, ya da kendisine karnını doyurması için ekmek verenlere, bir gün para sıkıntısında olduklarını duyunca, hemen kesesini açıp yardım ediyordu. Böylelikle, annesinin eskiden ev işlerinde yardımcı olarak çalıştığı zengin aileleri şaşırtmakla büyük zevk duyuyordu. Öte yandan, birçok eski evleri de satın almıştı. Bunların bir tanesinde de bir zamanlar babası ayakkabı tamircisi olarak çalışmıştı. Onları yıktırıp yerine büyük bir ev yaptırdı. Bu evin duvarları beyazdı, pencerelerin parmaklıkları yeşile boyanmıştı; avludaki çiniler ise renk renkti. Çok ince işlenerek yapılan demir parmaklıklı kapı bir sanat eseri idi. Parmaklıkların arasından, ortasında çeşmesi olan bir bahçe, mermer sütunlara asılı, içinde şakıyan kuşların bulunduğu altın kafesler görölüyordu.

Juan evi yaptırmaya başladığı vakit eniştesini gereken bütün malzemeyi alması için görevlendirdi. Antonio'yu bu her-nekadar memnun ediyorsa da Juan'm nişanlı oluşu keyfini bozuyordu. Juan İspanyada bütün yaz süresince boğalarla güreşmek üzere bir alandan bir alana koşup hayranlıkla karşılanıyordu. Ne var ki, hemen hemen her gün, o yakınlarda oturan genç kızlara mektup yazıyor, boş vakitlerinde de, meslektaşlarını bırakıp, onlarla buluşmaya giderdi. En sonunda bir kızla insanlanmıştı. Eniştesi, karısının, kaynanasının önünde: «Beyefendi, ailesine bir şey söylemeden, evlenmeye kalkışıyor, bu ne edepsizlik! Bizlerden bıkmış olacak!» deyerek çatıp duruyordu. Encarnacion da, kardeşinin zenginliğini kıskandığından, kocasının bu sözlerine, o güzel yüzünü buruşturup, başını sallayarak: «Evet...» deye karşılıyor, «0 eskiden beri bir hiç olmuştur.» diyordu.

Annesi ise, çocuklarının bu sözlerine karşılığerek: «Hayır!» diyordu. «Kızın annesini fabrikadan tanırım. Terbiyeli,

68

temiz bir kadındır. Ben bu işin çabuk olmasını istediğimi Juan'a söyledim.»

Juan'ın nişanlı olarak seçtiği bu genç kız dayılarının yanında yaşayan öksüz bir kızdı. Dayıları geçimlerini ufak bir dükkânda besin maddeleri satarak sağlıyorlardı. Babası ise, sağlığında, rakı tüccarıydı. Macarea yakınlarında kızma iki ev bırakmıştı.

Dona Angustias: «Belki azdır ama, hiç değilse kız cırılçıplak gelmiyor, nesi varsa getiriyor. Görseniz ne de becerikli elleri var! Çeyizini öyle güzel hazırlıyor ki!» deyerek, kızıyla damadını kandırmaya çalışıyordu.

Juan, çocukluğunda, Carmen'le, babasının ayakkabıcı dükkânının önünde, annelerinin sohbet ettiği sırada oyun oynadığını hatırlıyordu. Gözleri açık mavi, kirpikleri siyah, kara-kuru bir şeydi bu kız. Erkek gibi koşarken, incecik bacakları gözükür, kafasındaki lüle lüle saçları ise kıvrılmış birer yılan benzerdi.

Juan ünlü bir insan oluncaya kadar, Carmen'i bir daha hiç görmemişti. Bir bayram günüydü. Kadınlar, evlerine kapanmış yaşarlarken, o gün, göğüsleri karanfilli, başları örtülü, özgürlüğe kavuşmuş Doğu kadınları gibi, sokağa fırlamışlardı. İşte o gün Juan ile Carmen yeniden biribirlerini gördüler.

Bu uzun boylu, güçlü-kuvvetli kızın sımsıkı bir beli vardı. Juan'ı görünce soluk yüzü kızarmış, parlayan gözleri uzun kirpiklerinin arasına saklanmıştı. Juan: «Bu piliç beni mutlak tanıyor!» deyerek, kızla teyzesinin arkasından gitti. Az sonra bu kızın çocukluk arkadaşı Carmen olduğunu anladı. Bir zamanlar kara-kuru bir şey olan bu kızın güzelliği karşısında hayranlık, utanç duydu.

Nişanlandılar. Şimdi bütün komşular onların aralarındaki aşkı konuşuyorlar, yaşadıkları çevreye şeref verdiklerini soluyorlardı.

Juan: «Ben böyleyimdir.» diyordu. «Başka toreadorlar gibi, kafalarına süslü-püslü şapkalar geçiren hanımlarla evlenmekten hoşlanmam. Boynuna güzel bir eşarp bağlayan, güzel vücutlu, iyi huylu bir kızla evlenmek isterim ben!» diyordu.

Juan'm nişanlanmasına arkadaşları pek sevinmişlerdi. Nişanlısının güzelliğini övüyorlar, «Kim olursa olsun, ona deli olabilirdi!» diyorlardı.

KAN ve KUM

69

Juan, kaşlarını çatarak: «Carmen'den daha az konuşursanız iyi olur!» diye öfkeleniyordu. Geceleri sevgilisiyle bir pencerenin parmaklıkları arasından konuşuyor, onun güzelliğini bir yığın çiçeklerin arasından seyreliyordu. Bu arada, yakındaki meyhanelerin birinde çalışan bir garson onlara, tepsi içinde, iki bardak dolusu beyaz şarap getiriyordu. Geleneğe göre, yeni tanışan, ya da nişanlanan çiftlere, şerefe içmeleri için, içki ikram edilirdi; buna karşılık, onlar da, içkiyi getirene bahşiş verirlerdi. Juan bardağın birini nişanlısına sunuyor, öbürünü kendi içiyordu. Sonra, garsona: «Şarabı gönderen beylere teşekkürlerimi bildir. Biraz sonra onları görmeye gidip hesabı kendim ödeyeceğimi söyle.» diyordu. Nişanlısıyla konuşmasını bitirdikten sonra da, içki içmek üzere, kendisini bekleyen arkadaşlarının yanına gidiyordu. Aralarında Juan'ı tanımayanlar da vardı. Herkes kadehleriîî onun şerefine kaldırıyordu.

Juan, kış geceleri, boğa güreşinden döndüğünde vaktini Carmen'in penceresinin altına gelip onunla konuşarak geçirirdi. Üzerinde geniş yeşil bir pelerin vardı. Pelerin siyah ipekle işli, siyah pomponlarla süslüydü.

Bir gece Carmen, içini çekip yüzünü demir parmaklıklara dayadı. Juan'a: «Çok içki içiyorsun, kadınların peşinden de çok koştüğünü işittim.» dedi.

Juan buna şöyle karşılık verdi:

– «Bir toreador papa gibi yaşayamaz. Kadınlara gelince, o eskidendi; seni tanıdıktan sonra her şey değişti. Senin kafanı bu sözlerle dolduran o öküzü tanımak isterdim!» Carmen, nişanlısını daha çok gücendirmemek için, sözü değiştirdi.

– «Peki, ne zaman evleniyoruz?» diye sordu.

Juan: «Evimiz bittiği vakit.» dedi. «Ciğeri beş para etmeyen eniştem kolaylıkla para kazanmanın yolunu bulduğundan, işi elinden geldiği kadar uzatıyor!»

Carmen: «Evlendiğimiz vakit ben her şeyi yoluna koyarım. Annen beni bak nasıl sevecek!» dedi.

İşte böylece iki sevgili, Sevilla'nın her yerinde söz konusu olan düşünlerini konuşmaya başladılar.

Juan nişanlısının evinin kapısına ayak bastığı her sefer, Carmen'in dayılarının düşün lafını ettiklerini duyardı. Juan'la

70

nişanlısı, geleneklere uyarak, biribirlerini ancak pencereden görürlerdi.

V

Mevsim sona ermişti. Juan, boğa güreşlerine yeniden başlayacağı zamana kadar vücudunun esnekliğini kaybetmemek için, sık sık ata biniyor, kendisiyle senli-benli konuşan zengin kişilerle ava çıkıyordu. Mesleği gereğince, kuş gibi hafif olmak zorundaydı. Bu hafifliği kaybetmekten korkuyordu.

Don Jose, Juan'ı «Benim matadorum!» diye çağırır, bıkmadan, usanmadan onu över dururdu. Bütün işlerine bakmakla görevliydi sanki. Her hareketine karışır, ailesinin bile büyüklük taslamasına razı olmazdı. Don Jose geçimini gelirleriyle sağlardı. Onun tek işi boğa güreşlerinden söz etmektir. Boğa güreşleri onun için dünyanın en önemli şeylerinden biriydi. Don Jose için insanlar ikiye ayrılmıştı. Birinciler, her yerde güreş alanları, boğaları olan seçkin kimselerdi; ikinciler de güneşi, neşesi, rakısı olmayan, acemilerin bile boğa güreşini seyretmeyen, gene de kendilerini mutlu bulan insanlar. Boğa güreşlerini çılgıncasına severdi o. Şişmandı, başında da saç kalmamıştı ama, genç görünüşlüydü; neşeli, alaycı bir adamdı. Yalnız, boğa güreşi seyrederken, yanında oturan seyircilerin düşünceleri kendi görüşüne uymadı mı, işte o zaman bildiğinden şaşmayan sert bir adam olurdu. Be-yendiği bir boğa güreşçisini korumak için herkesle kavga etmekten çekinmez, beyenmediği birisine gösteri yapıldı mı akla gelmeyecek şekilde itiraz ederdi. Eskiden süvari idi. O bunu, savaşı sevdiğinden değil, ata binmesini sevdiğinden seçmişti. Boğa güreşlerine olan düşkünlüğü ile şişmanlığı yüzünden ordudan ayrılmıştı. Yazları boğa güreşlerine gider, kışları ise yazın gördüklerini anlatmakla geçirirdi. Bir boğa güreşçisinin yöneticisi, kılavuzu olmak istiyordu. Bu isteği duyduğu vakit, bütün boğa güreşçilerinin birer yöneticisi vardı. Juan karşısına çıkınca bu onun

için büyük bir fırsat olmuştı. Matadoru aleyhine en ufak bir söz işitti mi sinirden kızarıp bozarırdı. Nerede bulunursa bulunsun, gürültü çıkarmaktan çekinmez, bu sırada kendini yiğitçe savaşıyor bir askere benzetirdi. Juan'm sokaklara yapıştırılan duvar afişlerini az görürdü. Kış sabahları, Sierpes Sokağı'nın biraz güneşli bir köşesinde durur, Juan'm oradan geçen arkadaşlarını görme-mezlikten gelerek: «Dünyanın en birinci boğa güreşçisi!» diye

KAN ve KUM

71

bağırmağa başladılar. Bunun üzerine oradan geçenler: «Kimmiş bu adam?» diye onu soru yağmuruna tutarlar, o da: «Kim olacak! Juan!» derdi. «Hangi Juan?» diye sorduklarında da, «Kaç tane Juan var ki! Juan Gallardo elbette!» diye karşılık verirdi. Onun Juan'a karşı aşırı sevgisini görenler Don Jose'ye: «Ona kızını verecek sanki sensin!» diye takılırlardı. Bütün bu konuşmalar sırasında Don Jose, başka arkadaşların da yanlarına yaklaştıklarını görünce, kendisine takılanları bir yana bırakarak, gene: «Dünyanın en birinci boğa güreşçisi! İnanmayan varsa ağzını açsın da göreyim!» diye bağırmağa

başlardı. Juan'm evlenmesi büyük bir düğünle kutlandı. Düğün günü, yaptırdığı yeni ev davetlilere açık tutuldu. Eniştesi An-tonio, evi kendi elleriyle yapmış gibi, bahçeyi, sütunları, çinileri göstererek övünüp duruyordu.

Juan'la Carmen, San Gil'de bir kilisede evlenmişlerdi. Kiliseden çıktıklarında ellerindeki çiçekler güneşte pırıl-pırıl parlıyordu. Birçok davetlilerin başlarındaki siyah-beyaz şapkalar arasında Juan'in eniştesinin, daha birkaç kişinin başlarına geçirdikleri sombrero biçimi geniş şapkalar göze çarpıyordu. #

Juan'm evinin önu bütün gün yoksul kimselerle dolup taştı. Bu saltanatlı düğünün haberini alan yoksul kimseler ta uzak köylerden bile geliyorlardı. Evin bahçesinde büyük bir şölen verildi. Gazeteciler Madrid gazetelerine göndermek üzere resim çekmeye geldiler. Juan'm düğünü memleket çapında bir olay sayılıyordu. Gece geç saatlere kadar kastanyet, gitar sesleri duyuldu. Genç kızlar, kollarını havaya kaldırarak, çalınan Sevilla havalarına uyup, ufacık ayaklarıyla yere vuruyor, eteklikle şallarını güzel vücutlarının çevresinde döndürüyorlardı. Düzinelerle değişik değişik az bulunur şaraplar açılıp bardaklar elden ele dolaşıyordu. Herkes çakır-keyifti. Birtakım kimseler içlerini çekerek ilâhiler okuyorlardı.

Misafirler geceyarısı evlerine dönünce, Dona Angustias ile genç evliler evlerinde yalnız kaldılar.

Juan'm eniştesiyle kızkardeşi matadorun evinden ayrıldıklarında umutsuz görünüyorlardı. Antonio sarhoş olmuştı, pek sinirliydi. Çünkü düğünde kendisiyle ilgilenen olmamıştı. O da bu aileden değil miydi? Karısına: «Bu melek yüzlü gördüğün kız her şeyi eline alıp bizleri hiçe sayacak!» diyordu.

72

İleride Juan'm çocuklarının kendi çocuklarının yerini alacağını düşündükçe sinirleniyordu.

Juan'la Carmen evleneli bir yılı geçmiş, Antonio'nun düşündüklerinin hiçbirini gerçekleşmemişti.

Juan ile karısı bütün ziyafetlere zengin birinin düğününe gider gibi giyinip giderlerdi. Carmen üzerine ayrıca bir şal alırdı. Onu görünce yoksul kadınlar hayranlıkla arkasından seslenirlerdi. Kocasını ise toplu halde gelen dilencilere para atmak için cüzdanını cebinden çıkarmaya hazırdı. Carmen'in çevresini saran Çingenelerin, büyücü kadınlar gibi, çeneleri açılmıştı. Kendisine binbir çeşit dualar ederek, yakında dünya güzeli bir bebeği olacağını gözlerinin beyazından okuduklarını söylüyorlardı. Carmen bütün bu sözlerin karşısında utanarak gözlerini yere eğiyor, Juan da yakında çocuğu olacağını düşünerek boşuna gururlanıp duruyordu. Çünkü ne yazık ki birtürlü çocukları olmuyordu. Böylece bir yıl daha geçmişti. Dona Angustias bu konu açıldığı vakit çok üzülürdü. Kızı Encarnacion'dan olan başka torunları vardı. Onlar, babalarının isteği üzerine, ninelerinin evinde kalıp dayılarının gözüne girmeye çalışıyorlardı. Gene de Dona Angustias bir zamanlar oğluna gösteremediği sevgiyi ondan dünyaya gelecek olan çocuğa göstererek kendi usullerine göre büyötmek istiyordu.

Dona Angustias gelini için üzölüyor, «Bu kızın içinde büyük bir üzgünlük var. Ben onun derdini iyi anlıyorum. Kocasını memleket turuna çıkıldığı vakit halini bir görmelisiniz!» deyip duruyordu.

Juan, kış günleri, boğa güreşlerine katılmayıp evinde dinlendiği ya da ava çıktığı, genç boğalar seçmeye gittiği vakit Carmen'in keyfi yerindeydi. Kocasının tehlikede olmadığını düşündükçe içi rahattı. En ufak bir şeye güler, iştahla yemek yer, yüzünden sağlık, neşe taşardı. Bahar gelip de Juan İspanya'nın çeşitli güreş alanlarında çarpışmak üzere evden çıktı mı Carmen'in yüzünün rengi solar, üzüntüden eli-ayağı kesilir, ne yapacağını bilemez hale gelirdi. En ufak gizli anlamlı bir söz onu hüngür-hüngür ağlatmaya yeterdi. Ahbaplar: «Hiçbir boğa güreşçisi onun kadar aranmıyor. Bu yıl yetmişiki sözleşme imzaladı!» dedikleri vakit o bu sözlerle acı acı gülümserdi. Demek ki üzüntüyle yaşayacağı yetmişiki gecesi daha vardı! Bu süre içinde kocasının telgrafını korkuyla

KAN ve KUM

bekleyecekti. Yetmişiki gün daha kuruntu içerisinde yaşayacaktı. Duasını okurken unutacağı en ufak bir kelime yanında olmayan eşinin hayatını etkileyebilirdi. Yetmişiki gün daha, aynı insanların arasında, ortada canı sıkılacak bir şey yokmuş gibi, günlük hayatın akışını, kocasının yeğenlerinin avluda oynadıklarını, sokaktaki çiçek satıcılarının türkü söyletiğini, görecek, Juan'ın çok uzak şehirlerde binlerce gözün bakışı önünde hayatını tehlikeye koyarak boğalarla güreştiğini düşünecek, meraktan ölüncesine yaşayacaktı. Ah, bu boğa güreşlerinin olduğu günler!.. Her yerde bayram havası eser, gökyüzü eskisinden daha güzel görünürdü. Sessiz sokaklar geçenlerin gürültüsüyle cınlar, köşe başlarındaki meyhanelerde gitar sesleri, şarkılar duyulurdu. Carmen, şalını yüzüne örtterek, eski bir elbiseyle, kiliselere gider, kocası için dua ederdi. Bir gün la Macarena kilisesine gitmiş, orada evlendiği günü hatırlamıştı. Hayatının en mutlu günüydü o gün. Meryem Ana'nın önünde diz çöker, kocası için mum yakardı. Dediklerine göre Meryem Ana da, uzun kirpikli, siyah gözlü olduğu için, kendisine benzermiş. Bunun için, yanan kırmızı mum ışığı altında, Meryem Ana'nın yüzünü uzun uzun seyrederdi. Sonra, kendine gelerek, onun da kendisi gibi bir kadın olduğunu düşünürdü. Bir kadın ne yapabilirdi ki! Kadınların kaderi acı çekip ağlamak değil miydi? O kocası için ağladığı gibi Meryem Ana da oğlu için ağlıyordu. Öyleyse, sözü geçen daha üst bir kattan yardım dilemesi gerekiyordu. Kalbindeki acının verdiği umursamazlıkla, arkadaşından soğuyan bir insan gibi, Macarena Kilisesi'nden ayrılarak San Lorenzo Kilisesi'ne gitti. Orada heykeltıraş Montnes'in terli, ağlayan, korkunç bir yüz ifadesi vererek yaptığı haçlı bir İsa Peygamber vardı. Carmen oha sığındı. Peygamberin bu haline bakıp üzüntüsünü dindirmeye çalışıyordu. Bu güçlü yüz onun ruhunu rahatlatıyordu. Altın işlemeli, kadife elbiseler giymiş olan bu Tanrı'nın Oğlu, o sırada alanda bulunan Juan için karısının içini çekerek okuduğu duayı ıslah etmek lütfunda bulunursa matadorun sağ-salim döneceğinden hiç kaygısı yoktu. Carmen, duasını okuduktan sonra, kilise bekçilerinden birine para vererek mum yaktırdı. Sonra heykelin yanındaki bu kırmızı ışığın gölgesi altında İsa Peygamberin yüzünde umut verici bir gülüş belirdiğine inandı. Evine dönünce de taptığı Peygamber'in onu aldatmadı-

ğmı gördü. Gelen mavi kâğıdı alıp elleri titreye titreye açtığında «Hiçbir yenilik yok» diye yazılı olduğunu gördü. Şimdi, bir zaman için ölümden kurtulan bir mahkûm gibi, rahat nefes alıp uyuyabilirdi. Yalnız, iki, üç gün sonra aynı heyecanlı ânlar yeniden çıkagelecekti.

Carmen bu hayata kocasına olan aşkı yüzünden dayanıyordu. Böyle olacağını hele daha önceden bir bilseydi! Belki bir haber alabilirim umuduyla, kocasıyla birlikte çalışanların evlerine gidip karılarından bir şeyler öğrenmeye çalışıyordu. Bir gün Nacional'in o yakınlarında bir meyhane işleten karısı, Carmen'i içeri alıp da telâşlı halini görünce şaşırıp kaldı. Bu hayata alışmıştı o. Kocasından haber alamadığı vakitler bile korkuya kapılmazdı. Matador olmayanların gelirleri çok azdı. Bu yüzden, telgraf çekmek onlar için pek tuzluya mal olacak bir şeydi. Gazete satıcıları bağırarak bir felâket haberi duyurtmadıkça, olağanüstü hiçbir olay olmadı demektir. Onun için, Nacional'in karısı kendisini böyle acı duygulara kaptırmaz, işine rahatça giderdi. Carmen'in, köprüyü geçerek, bir pikadorun dul kalan karısı Potaje'yi aramak üzere Triana yakınlarına gittiği de olmuştu. Bu kadıncağız, küme benzeyen bir evde, Çingene gibi yaşar, çevresini saran pis kılıkli çocuklarına da avazı çıktığı kadar bağırdı. Bir matadorun karısının onu görmeye gelmesi gururunu okşamıştı ama, onun üzüntülü haline de gülmüştü. Çünkü korkulacak bir şey yoktu. Matadorun arkasından gidenler boğaların saldırısından kaçmanın yolunu elbette bulurlardı. Matadora gelince, o tehlikeyi yenmekte çok talihli bir adamdı. Boğalar çok insan öldürmezdi, tşin kötü yanı attan düşenler içindi. Onların hayatları hep tehlikedeydi. Korkunç bir şekilde attan düşüp de birdenbire ölmeyenler bile sonunda delirerek hayata gözlerini yumarlardı. İşte zavallı Potaje de, başkaları dünyanın parasını kazanırken, o birkaç kuruş uğruna böylece ölmüştü. Potaje'nin karısı bütün bu gerçekleri Carmen'e söylemiyordu ama, ne demek istediği gözlerinden okunuyordu. Kendisi talihsizliğe uğramıştı. Kimi boğalara bir kılıç batırmakla şan-şeref, para sahibi olup alkış topluyor, kimi de canını veriyordu. Carmen bu yeni hayata yavaş yavaş alışmıştı. Heyecan dolu bekleyiş günlerini, kiliselere gidip dua etmeyi hayatının günlük olayları sayıyordu. Boğa güreşleri üzerine yapılan konuşmalarla, tehlike kelimesiyle, korku ile haşır-neşir öl-

KAN ve KUM

muştu. Eskiden biraz vahşi hayvan gözüyle baktığı boğalar artık gözünde asilleşmişlerdi; onların matadorların şan-şerefi için dünyaya geldiklerini düşünmeye başlamıştı. Kocasının genç boğalarla güreştiğini gördüğü günden beri bir daha o gibi yerlere ayak basmamıştı. Kendisinde o kuvveti birtürlü bulamıyordu. Kocasısı gibi aynı tehlikeyi atlatan başka kimseleri görürse bayılabileceğini söylüyordu.

Evliliklerinin üçüncü yılı Juan, Valencia'da, bir boğa güreşinde yaralanmıştı ama, karısının bundan haberi olmamıştı. Çünkü o «Yeni bir şey yok» diye her zaman aldığı telgrafı gene vaktinde almıştı. Don Jose bütün bir hafta Car-men'i her gün görmeye gelerek, kocasının geçirdiği kazayı öğrenmemesine çalıştı. Gazetelere göz gezdirmemesi için bin-bir dereden su getiriyordu. Gene de Carmen kocasının atlattığı kazayı, komşularının çenelerini tutamaması yüzünden, en sonunda öğrendi. Bu haberi alır almaz trene binip kocasının yanına koşmak istedi. Onun uzaklarda yapayalnız kaldığını sanıyordu. Neyse ki bütün bunlara lüzum kalmamıştı. Ünlü matador karısı yola çıkmadan önce evine geldi. Çok kan kaybetmiş olması yüzünden rengi solmuştu. Bacağı bir hayli zaman hareketsiz kalacaktı. Ev halkının üzülmemesi için neşeli, canlı görünmeye çalışıyordu.

Juan'm eve ayak bastığı ândan beri evleri bir tapınağa dönmüştü. Yüzlerce kişi onu selâmlamak için koşuyordu. Dünyanın en birinci boğa güreşçisi kemiş bir koltuğa oturarak ayağı bir iskemleye uzatmıştı. Sigarasını sakın sakın tüttürüyordu. Yüzü sanki hiç acı çekmiyormuş gibiydi. Dr. Ruiz onu evine kadar getirmiş, bir aya kadar ayağa kalkabileceğini söylemişti. Adamın vücudunun güçlü yapısına şaşıp kalmıştı. Kana bulaşmış pis boynuzu bir matadoru birkaç defa boynuzladıktan sonra etini delik-deşik edip derin yaralar açardı. Öyleyken, gene de bu yaralar basit yaralardan daha çabuk geçiyordu. Bu durum karşısında yaşlı doktor: «Bu iş nasıl oluyor anlıyamıyorum! Ya bu insanlarda köpek eti var, ya da boynuzda, bütün pisliğine rağmen, yaraları iyileştiren, daha tanımadığımız bir madde bulunuyor.» diyordu.

Kısa bir zaman sonra Juan yeniden boğalarla güreşmeye başlamıştı. Geçirdiği kaza onu hiç de düşmanlarının düşündüğü gibi mesleğinden vaz geçirmede. Evliliklerinin dördüncü yılı, Juan annesiyle karısını pek sevindirecek bir şey hazırlamıştı. İçinde zeytinlikleri, değirmenleri, sürüleri, ayrıca Sş-

76

villa'nm en zenginlerinin evleri gibi bir evi olan bir çiftlik alacaktı. Bütün toreadorlar gibi yüzlerce atı, domuzları olmasını istiyordu. Köylüler paraca zengin olmaya pek değer vermezlerdi. Boğalar, otlaklar, atlar onlar için daha değerliydi. Sonra, matadorların, kış ayları boyunca hep yürüyüşe, ava çıkmaları gerektiği için, toprak sahibi olmaları şarttı. Ayrıca Juan'a göre, bir insana zengin deyəbilmek için yüzlerce hayvanı olması gerekirdi. Yoksulluk günlerinde, yollarda yayan giderken, kimsenin girmemesi için telle çevrili zeytinliklerin yanından her geçişinde kendisi de böyle kilometrelerce toprak sahibi olmak isterdi. Don Jose de Juan'ın bu dileğini biliyordu. Onun bütün işleri ile kendisi ilgilenir, iş sahiplerinden aldığı paraların hesabını meteliğine kadar vermeye çalışırdı. Juan, bu gibi işleri anlamadığı için memnun görünerek, «Ben böyle şeylerden anlamam, ben yalnız boğa--ları öldürmesini bilirim. Siz istediğinizi yapabilirsiniz, benim size güvenim var, her şeyi benim iyiliğimi düşünerek yaptığınızı biliyorum.» derdi. Don Jose kendi servetinin yönetimini pek de becerikli olmayan karısının eline bırakmıştı. Buna karşılık, matadorun işlerini en iyi şekilde yönetmeye, parasını yüksek faizle tefecilere vermeye çalışırdı. Bir gün: «Hayallerin gerçekleşiyor, Juan.» dedi. «Tam istediğini buldum. Dünyalar kadar büyük bir ev. Hem de çok ucuz. Gerçekten, kelepircik bir şey. Gelecek hafta sözleşmeyi imzalayacağız.»

Juan evin nerede olduğunu öğrenmek istedi.

Don Jose: «La Rinconada'da.» dedi.

Juan'ın bütün istekleri artık gerçekleşmişti. Annesiyle, karısıyla birlikte, yeni aldıkları yeri görmeye gittiklerinde onlara bir zamanlar arkadaşlarıyla üzerinde yattığı hasın, oranın sahibi ile yemek yediği odayı, ufak bir boğa ile güreştiği alanı gösterdi. Sonra trenlerde sıraların altına saklanmadan yolculuk etme hakkını nasıl kazandığını anlattı.

JUAN'IN evde bulunduğu kış geceleri bir sürü arkadaşı, yemekten sonra, onlara gelir, hep birlikte oturma odasında toplanırlardı. İlk başta Juan'm kız kardeşiyle kocası gelirdi. Çocuklarının ikisi onlarda kalıyordu. Carmen anne olamamanın üzüntüsünü giderip yalnızlığı avutabilmek için, kocasının yeğenlerinin yanında kalmalarını kabul etmişti. Küçükler gerek yengelerinin sevdiklerinden, gerekse babalarının verdiği öğüdü yerine getirmek istediklerinden, günün her saatinde güzel yengeleriyle dayılarına sarılıp duruyor, onlara türküler söylüyorlardı. Encarnacion'un da, yaptığı doğumlar yüzünden, annesi gibi karnı gevşemiş, yaşının ilerlemesiyle de dudaklarının üstünde bıyık belirmişti. Bir gün, Carmen'e, ikiyüzlü bir insanın gülümseyişiyle üzüldü gibi: «Biliyorum, çocuklar sizi rahatsız ediyorlar...» diyordu.

Carmen'in tek söz söylemesine kalmadan, Antonio hemen karısına: «Canım, çocuklara darılma! Dayılarını okadar seviyorlar ki... Hele küçük kız yengesini görmeden edemez!» diye atıldı. Çocuklar adları ağızdan ağıza dolaşan dayılarıyla yengelerinden anneleriyle babalarının ne beklediklerini anlamışlardı. Bu yüzden, onları her gördüklerinde' daha sıkı sarılıp öpüyorlardı. Gece, yemeklerini yedikten sonra, yatmaya gitmeden, önce ninelerinin elini öper, sonra dayılarının, yengelerinin boynuna sarılırlardı. Nineleri

hep sofranın baş köşesindeki koltuğa otururdu. Yalnız, yemeğe tanınmış biri geldiği vakit yerini ona bırakmak isterdi. Bunun üzerine Juan: «Hayır, anneciğim baş köşede oturmalıdır! Yoksa, kimse sofraya oturmaz!» deyerek onu gene eski yerine oturturdu. Çocukluğundaki acı günleri unutmaması için annesine çılgın bir sevgi gösterirdi. Nacional, ünlü matadorla olan yakınlığını belirtmek için,

78

geceleri ona oturmaya giderdi. Oraya gelen bütün misafirler Juan'ı gördükleri vakit canlanır gibi olurlardı. Juan bir akşam köylüler gibi kuzu derisinden bir kürk ceket giymişti. Saçlarını tepeye doğru kaldırarak tutturmuş, misafirlerini başı açık, alaylı bir nezaketle karşılamıştı.

– «Güreş meraklıları ne diyorlar. Ortalıkta ne gibi yalanlar dolaşıyor? Cumhuriyetçilik meselesi nasıl gidiyor?» diye birtakım sorular sormaya başladı. Sonra, uşağından Nacional için bir bardak şarap istedi. Nacional, şarap içmediğinden, Juan'm ikramını kabul etmedi. Orada bulunanlara dönerek, niçin şarap içmediğini de anlattı:

– «İşçilerin geri kalıp ilerlemeyişi hep bu şarap yüzünden!»

Onun bu lafı üzerine herkes, sanki çok gülünç bir şey söylemiş gibi, gülmekten kırıldılar. Sanki onun bu sözünü bekliyorlardı!

Antonio ise Nacional'ı düşman gibi görüyor, ona sert sert bakıyordu. Antonio gibi Nacional'in de bir sürü çocukları vardı. Gündüzleri meyhanede annelerinin eteğinde dolaşıp dururlardı. Juan ile Carmen iki küçük çocuğun vaftiz babası, vaftiz anası olmuşlardı. Bu yüzden, aralarında bir akrabalık bağı kurulmuştu. Nacional'in çocukları pazar günleri Juan'la Carmen'in elini öpmeye gelirlerdi. Onlara herhangi bir hediye verildi mi Antonio, kendi çocuklarının payını alıyorlar diye, sinirden küplere binerdi. İleride mirastan Nacional'in çocuklarına da bir pay düşerse diye kuruntu ediyordu. «Bizim aileden olmayan bu insanların mirasa ortak olmaları doğru mu?» deyerek düşünüyor, içinden onlara: «Hırsızlar!» diyordu. Antonio, Nacional'e ters ters bakmasa bile, «Yalnız düşüncelerle insanın içini zehirleyen kimselerin tez elden kurşuna dizilmeleri gerekir!» deyerek onu iğnelemeye çalışırdı. Nacional Juan'dan on yaş büyüktü. Juan boğalarla güreşmeye başladığında o boğalara yalnız kargıları batırıyordu. İleride, boğaları öldürmek üzere Amerika'ya giderek, Lima güreş alanında güreşecekti. Bu mesleğe ilk başladığı vakit gençti, çevikti; bundan dolayı, adı her yerde duyuluyordu. Bir ara Sevilla halkı ona dünya çapında bir matador olacak gözüyle bakıyordu. Ne yazık ki bu düşünceleri çok sürmedi. Nacional Amerika' dan döndüğü vakit halk onu seyredebilmek için Sevilla güreş alanına koşmuştu. Sonuç hiç de beklendiği gibi olmamıştı. Herkes:

«Nacional bu defa hayvana acıdı!» diyordu. «Kargı-

KAN ve KUM

79

lan kendisine güvenerek batırdı ama, öldürmeye gelince, elinde olmayarak, çevik vücudundan, kollarındaki kuvvetten yararlanamadı.»

İşte bu olaydan sonra Nacional boğalara yalnız kargıları batırmakla kalıp işçi olarak çalışmaya boyun eğdi. Böylece, ailesini geçindirecek, biriktireceği birkaç kuruşla belki ileride ufak çapta ticari bir iş kurabilecekti. İyi huylu, dürüst bir insandı, meslektaşları arasında da iyi bir insan olarak tanınırdı. Juan'ın karısı onun huylarını çok beğendiğinden bir meleğe benzetir, kocasına da sadık bir insan olduğunu söylerdi. Juan, yaz günleri boğa güreşlerinden sonra, arkadaşlarıyla köyün bir kahvesine gülüp eğlenmeye giderdi. Nacional yüzü-gözü boyalı, sabahlık giymiş şarkıcı kızlara sessizce bakardı. Onları seyrederken hiç de heyecan duymazdı. Sevilla'da kendisini bekleyen karısıyla çocuklarını düşünürdü hep. Ona göre, dünyadaki bütün kötülükler, yoksulluklar bilgisizlikten ileri gelirdi. Nacional, bu zavallı kızların da, okuma-yazma bilmedikleri için, kendisiyle aynı durumda olduklarını düşünüyordu. Kendisi, bilgisiz, kafası boş olduğundan, hayatta silik bir insan olarak kalmıştı. İlk gençlik yıllarında işçi olarak çalışmış, işçi Birliği'ne üye olmuştu. Öbür üye olan arkadaşlarını halkın yararına olan birçok haberleri dağıtılan kâğıtlardan okumasını bildikleri için kıskanırdı. Millî Kuvvetler zamanında kırmızı bere giyilen tabura girmişti. Bu bere federalist ülkü güdenlerin şaşmaz timsaliydi. Günlerini, sabahtan akşama kadar, kürsülere çıkarak İsa Peygamber'in kutsallığı ile hayat pahalılığını konuları üzerinde verilen söylevleri dinlemekle geçirirdi. Bir gün bütün bunlar yasaklanınca, bir grev sonunda, devrim yaratıcı düşünceleri olması yüzünden hiçbir dükkân sahibi ona iş vermez oldu. Nacional, boğa güreşlerini sevdiği için, yirmidört yaşında toreador olmuştu. Olup bitenlerden haberi vardı. Bu yüzden de, yeni hükümetin giriştiği işleri saçma-sapan bulup kö-tülüyordu. Yıllarca gazetelerin okunmasını boş yere dinlememişti. Boğa güreşleri kendisi için ne kadar verimsiz olursa olsun becerikli bir işçiden daha çok para kazanıp daha zengin bir hayat sürebilecekti. Millî Kuvvetler zamanında, omuzda tüfek taşıması dolayısıyla kendisine Nacional (Milliyetçi) adı verilmişti. Boğa güreşçisi olalı birkaç yıl ancak olmuştu. Zaman zaman, bu işten hiç de memnun olmadığını üzümlere söylüyordu. Üyesi bulunduğu dernek boğa güreşlerini vahşi bir

80

ALTIN KALEM - KLASTK ROMANLAR

oyun olarak kabul ettiği için bu oyuna katılan bütün üyeleri dernekten atmak kararını almıştı. Nacional'e ise özel bir hak tanıyarak faal üye olarak kabul ettiler.

Nacional, Juan'ın yemek odasında, arkadaşlarına şöyle bir açıklamada bulundu:

– «Boğa güreşleri çok kıskırtıcıdır. Okuma-yazma bilmek insanlar için yemek kadar gerekli olduğu halde, halk paralarını bizleri seyretmek için harcıyor. Bu hiç de doğru değil. Bu söylediklerimi Madrid'den gelen gazeteler de yazıyor. Bütün arkadaşlar da düşüncelerimi doğru buluyorlar. Don Jo-selito'nun benim için dernekte yaptığı uzun konuşmadan sonra üyeliğe kabul edildim.»

Juan'la arkadaşları Nacional'in bu konuşmasını alayla karşıladılar. Nacional ise, dernek üyelerinin kendisine yakınlık göstermiş olmalarından gururlanarak, Juan'la arkadaşlarının davranışları karşısında hiç üzüntü duymadı.

Joselito ilkokul öğretmeni bir Musevi idi. Pek geveze bir gençti. İşçilerin görüşlerinin doğru olduğunu herkese kabul ettirmeye çalışıyordu. Yüzünün esmerliği ile, çiçek bozuğu olmasıyla biraz Danton'u andırırdı. Bundan dolayı da böbürlenip dururdu. Nacional onu hep ağzı açık dinlerdi.

Juan'ın arkadaşları, onun işlerini yöneten Don Jose düşüncelerini alayla karşıladıkları vakit zavallı Nacional ne yapacağını şaşırarak alnım kaşımişti. Sonra sözlerine şöyle devam etti:

– «Beyler, sizler okumuş kimselersiniz. Ben ise okuma-yazma bilmem. Don Joselito bur'da olsaydı her istediğini nasıl rahatlıkla anlattığını görürdünüz.»

Nacional kendisine yapılan bu alaylardan sonra içi ne de olsa biraz burkulmuştu. Kalkıp Don Joselito'yu görmeye gitti. Don Joselito öğretmendi, görevli olarak bulunduğu okulda, Enkizisyon çağında yapılan çeşitli işkenceleri gösteren bir müze kurmuştu. Orada, hapisane koruyucusunun kemiklerini öç alırcasma bir araya getirmeye çalışıyordu. Parşömen kâğıdı üzerine yazılmış, o devirden kalma kitaplar bir dolaba sıralanmıştı. İçinde de suçluları sorguya çekerken kullanılan birtakım sorular yazılıydı. Duvarda yeşil haçlı beyaz bir bayrak asılı duruyordu. Odanın dört köşesi işkence aleti olarak kullanılan korkunç demirlerle doluydu. Joselito hırdavatçı dükkânlarının raflarında insanı delik-deşik edecek nekadar araç varsa hepsini toplamıştı.

KAN ve KUM

81

İyi kalpli Nacional bunları görünce isyan edecek gibi oldu. İçten gelen bir istekle, arkadaşlarının alaylarına aldırmayarak, düşüncelerini her fırsatta açığa vurmaya başladı. Memleket meselelerine hiçbir ilgi göstermeyenlere küçük görür gibi bakıyordu. Onların yaptıkları bütün iş okuma-yaz-mayı öğrenmeleriydi. Kendisini ise böyle~ yeni bir işe girişmek için kalın kafalı buluyordu. Okuma-yazma bilmeyişinin kabahatini insanlara yüklüyordu.

Juan, yaz günleri meslektaşları ile birlikte trenle bir şehirden öbür şehre giderken, birinci mevkiden kalkarak, ikinci mevkide arkadaşlarının yanına giderdi. Bir gün, tren bir durakta durup kapılar açılınca içeri bir köy papazı ile iki rahip girmişti. Nacional'in arkadaşları onun rahipleri görünce takındığı yüz ifadesi karşısında birbirlerine dirsekleriyle vurup göz kırptılar. Aralarında bulunanlardan ikisi boğalara kargıları batıran Potaje ile Tragabuches, papaz kıyafetlerinden nefret ederlerdi. Şimdi de rahiplere iğneleyici laflar etmesi için Nacional'i kıskırtıyorlardı. Bu durum karşısında Juan hemen kendisini göstermeye çalıştı. Birlikte bulunduğu topluluğun başkanı sayıldığından, kimsenin en ufak bir söz söylemeye hakkı yoktu. Bu yüzden, gözlerini Nacional'in oturduğu yana doğru çevirdi. Nacional de Juan'ın bu bakışı üzerine, yerinden kıpırdamadı. Yalnız, içinde, ona karşı bağlılığından çok, kendisini düşüncelerini savunmaya iten bir duygu vardı. Trendeki yolculardan biri düşüncelerine karşıgeldi mi hemen isyan etmeye hazır olduğu görülürdü. O herkesi düşüncelerinin doğru olduğuna inandırmaya çalışırdı ama, her şeye rağmen, bunlar aslında Joselito'nun düşünceleri olduğu için, kendisine de karışık geliyordu. Onun gene de inandırıcı şekilde konuşmasını duydukça arkadaşları çok memnun oluyorlardı. Aralarından hiç değilse biri mevki sahibi bir adamla böyle boy ölçüşebiliyordu. Ne var ki rahipler de pek okumuş kimseler değillerdi. Bu yüzden böyle bir cesaret göstermek pek güç bir iş sayılmazdı. Rahipler Nacional'in konuşmasına şaşırıp kalmışlardı. Hayatları her ân tehlikede olan bu insanlar nasıl olur da Tanrı'ya inanmazlardı? Onlar boğalarla güreşirken anneleri, karıları onları koruması için Tanrı'ya dua etmiyorlar mıydı?

Bu konuşmalardan sonra Nacional'in birlikte yolculuk ettiği arkadaşlarının yüzlerinde sert bir ifade belirdi. Sevilla' dan ayrılmadan önce elbiselerine omuzlukla madalyonları ka-

Kan ve Kum : 6

82

dm elleri kutsal bir inançla dikmemiş miydi? Juan da, Nacional'in dine karşı gösterdiği saygısızlığın hayatı için tehlikeli olacağını düşünüyordu.

- «Böyle saçma-sapan lafları bırak, sesini kes!» diye çıkıştı. Sonra, rahiplere dönerek: «Başışlayın, efendiler.» dedi. «Arkadaş iyi bir insandır ama, kafasını birsürü yalanlarla doldurdular.» Sonra, gene Nacional'e dönerek: «Bir daha ağzını açarsan bilmem neyle doldururum!» diye söylendi.

Juan, kendilerine güvendiği bu insanları yatıştırmak için, işte böyle Nacional'e birsürü hakaretler savurup duruyordu.

Nacional ise bu durum karşısında hiç sesini çıkarmıyordu. Yalnız, ruhunun derinliklerinde, insanların bilgisizliklerinin boşançlarının nedenleri üzerinde ısrarla duruyordu. Juan'm sinirine aldırmadan, birkaç saat sonra aynı konuyu gene ele aldı. Güreş alanının ortasında, pikadorların boğalarla güreştiği sırada bile dine karşı hiçbir inancı yoktu. Oysaki onlar, dualarını yaptıktan sonra, herhangi bir tehlikeden korunmak için elbiselerine dikilen kutsal şeylere sığınırldı. Kalın boyunlu, iri-yarı kara bir boğa güreşçilerin karşısına çıktığı vakit, Nacional, kargıları elinde kollarını açarak, boğanın önüne rahiplerden birine küfür savurmuş gibi dikilerek: «Gel hele! Gel!» diye takılırdı. Şimdi de, rahiplerle, sanki karşısında boğa varmış gibi, kargı saplarcasma, hırsla konuşuyordu.

Nacional'in bu acayıplikleri karşısında Juan gülmeye başlamıştı. Nacional'e: «Beni rezil ediyorsun! Benimle olduğuna bakıp hepimizin dinsiz olduğunu düşünecekler. Bazı kimselerin bundan hoşlanmadıklarını bilirsin, Nacional. Onlarca bir toreador yalnız güreş işlerine karışmalıdır.» diye fısıldayarak gene çıkıştı.

Juan, her şeye rağmen, Nacional'i gene de çok severdi. Boğa güreşlerinde kendisi için hayatını vermeye kalkıştığını hiç unutmazdı. Nacional kargıları boğaya batırınca halkın ıslık çaldığı olurdu. O buna hiç aldırmaıdı. Çünkü bu işi şeref için değil, para kazanmak için yapıyordu. Juan, kılıcı elinde, tehlikeli bir boğaya doğru yaklaşınca, Nacional o sırada, kırmızı kaim peleriniyle, kuvvetli kollarıyla imdadına yetişebilmek için kendisine yakın dururdu. Böylece, boğa, utanmış gibi, kafasını öne doğru eğdi. Juan iki sefer alanın ortasında yere yuvarlanınca, Nacional, karısını, çocuklarını, unutarak, ölümü göze almış, boğaya saldırmıştı. Juan'm evine gittiği va-

KAN ve KUM

83

kit aileden bir kişiymiş gibi karşılanırdı. Dona Angustias onu pek sever, büyük bir yakınlık gösterirdi. Onu yanına oturtup, içki içip içmediğini, işlerin nasıl gittiğini, çocuklarla karısının iyi olup olmadıklarını sorardı. Nacional de, bunun üzerine, meyhanedeki işleri, evlere kaç bardak şarap sattıklarını anlatırdı. Dona Angustias bu anlatılanları bir zamanlar sıkıntılı bir hayat yaşamış olan, paranın en ufak kurusunun bile değerini bilen bir insan gibi dinlerdi. Nacional, bir ara, işlerini Juan'ın arkadaşlarının yardımı ile biraz da bütün satarak düzelterebileceğini söylemişti. Şimdi ise, nedense, kendisinden böyle bir yardımda bulunmasını istemekten çekiniyordu. Sonra Dona Angustias'a bunun nedenini anlattı.

- «Bu bir devlet işidir, benim ise kendi düşüncelerim var. Federalistim ben. Benimle aynı düşünceleri taşıyanlar bu işe ne derler sonra!» Dona Angustias Nacional'in siyasetle uğraşmasına sinirlenip duruyordu. Onun görevi günlük ekmeğini kazanabilmektir. Zavallı karısı Teresa, ufak çocuklarla ne yapıyordu acaba?

- «Şu saçma-sapan düşünceleri aklından çıkar, aptallık etme!» dedi. «Hayır, karşılık verme! Gene birtakım budalalıklar anlatıp durma bana! Düşün ki yarın La Macarena Kilisesi'ne sizler için dua etmeye gideceğim.»

Juan ile 'Don Jose, masanın öbür ucunda, sigara tütürüp şarap içiyorlardı. Canlan, Nacional'i konuşturup, onun ortaya atacağı düşüncelerle biraz gülüp eğlenmek istiyordu. Bu yüzden, Joselito'ya küfürler savurup Nacional'i sinirlendirmeye çalışıyorlardı. «Joselito ancak senin gibi kültür olmayan birinin başını döndürebilir!» diyorlardı. Nacional onların bu alaylarını önce iyimserlikle karşıladı. Joselito'dan kuşkulanan mı? Böyle aptalca bir söze Nacional'in aldıracağı bile yoktu. «Juan boğa öldürmesini bilmiyor!» demeye benzerdi bu.

Nacional, en sonunda, Carmen ile Dona Angustias'm orada bulunmalarına aldırış etmeden, öfkeyle, Juan ile Don Jose'nin sözlerine karşılık vermeye başladı. Hele Don Jose'ye öyle kızılıyordu ki! Juan'ın sırtından geçinen bu adam kim oluyordu da kendisiyle böyle yüzüsüzce konuşabiliyordu? Encar-nacion da kocasından kuvvet alarak, Nacional'in söylediklerine dudak büküyordu. Nacional ise dernekteki gibi güvenle konuşuyordu.

- «İncil yalan! Dünyanın altı günde kurulduğu yalan!

84

Âdem'le Havva... o da yalan! Hepsi masaldan başka bir şey değil!» Bu konuyu, uykuya yattığında, sessizlikten yararlanarak çok düşündüğü olmuştı:

- «Nasıl olur da bütün insanlar bir tek çiftin birleşmesiyle meydana gelmiş olabilir? Herkes Âdem'in torunları ise, Âdem'in soyadı da, deyelim, Perez olsaydı, hepimizin soyadı Perez olacaktı! Oysa hepimizin soyadı değişik. Öyleyse, yeryüzünde başlangıçta bir değil, birçok Âdem'ler var. Onun için, rahiplerin bütün anlattıkları yalan, uydurma

şeyler. Bütün bunlar hep gerilikten ileri geliyor. Bizim okuma-yazma bilmeyişimizden faydalanıyorlar.»

Nacional: «Derdimi anlatabildim sanırım...» diye sözlerine son verdi.

Nacional'in bu konuşmasını dinlerken Juan gülmekten kendini yerden yere atıyor, sonra boğa sesini taklit ederek selâmlıyordu.

Don Jose'ye gelince, o ciddî bir şekilde, Nacional'in elini sıkarak: «Aferin! Gastelar'dan daha iyi konuştun!» diye tebrik etti.

Dona Angustias ise, hayatının son günlerini yaşayan bir yaşlı gibi, evinde böyle lafların edilmesine öfkeleniyordu.

– «Şu pis ağzını ya kapat, ya da evimden kalk git! Senin iyi bir insan olduğunu bilmeseydim...» diye Nacional'i azarladı. Yalnız, bütün bu kırıcı sözlerden sonra, oğlunun hayatını kurtarmak için Nacional'in kendini nasıl feda ettiğini düşününce, onunla hemen barıştı. Üstelik, alanda oğlunun yanında böyle terbiyeli, iyi huylu birinin bulunması hem kendisi, hem de Carmen için iç rahatlatıcı bir şeydi. Çünkü Juan, kadınların gözüne çarpmak meraklısı olduğundan, güreş sırasında kendini koyuverip başka âleme dalabilirdi.

Gerçekten, Nacional, rahiplerin, Âdem'le Havva'nın düşmanıydı ama, Juan'm annesiyle karısının yanında çok ağırbaşlı bir tavır takınır, bildiği sırrın açıklanmaması için elinden geldiği kadar az konuşurdu. Ah, kendilerinden saklanılan sırrı bir bilselerdi! Nacional, bir gün, Juan'dan daha yaşlı olmasına, eskiden beri aralarında bulunan samimiyete güvenerek, ona açık kalplilikle, saygıyla şunları söyledi:

– «Dikkat et, Juan. Olup bitenleri bütün Sevilla'da bilmeyen yok. Herkesin ağzında dolaşıp duruyor. Haberler size

KAN ve KUM

85

eve kadar ulaşırsa kıyametler kopar. Annen, karın ne kadar üzüldü sinirlenirler, bir düşün! Şarkıcı kızla olanları, hele şu son tehlikeli aşkım unutma!»

Nacional bunları söylerken Juan hem duymuyormuş gibi yapıyor, hem de yaşadığı aşk hayatının bütün Sevilla'da duyulmasına seviniyordu.

– «O tehlikeli dediğin iş hangisiymiş?» diye sordu. Nacional de: «Hangisi olacak! Dona Sol... Moraima Mar-kisi'nin yeğeni!» dedi.

Juan onun her şeyi bilmesinden dolayı pek sevinçliydi. Yüzü hep gülüyordu.

Nacional: «Evli bir erkeğin her şeyden önce evinin rahatını araması gerekir.» diyordu. «Kadınların hepsi aynıdır. Birini bırakıp öbürünün peşinden koşmak aptallıktır. Yirmi-beş yıldır Teresa'mla yaşıyorum. Onu aldatmak bir tek defa olsun aklımdan bile geçmedi. Ben de bir zamanlar toreadordum. İyi günlerim de olmuştur. Birsürü kadınların baygın gözlerle bana baktıklarını gördüm.»

Nacional'in bu sözleri üzerine Juan gülmeye başladı. Sadık arkadaşı şimdi bir rahip gibi konuşuyordu. Oysaki onları çiğ çiğ yemek isteyen kendisiydi.

– «Aptal aptal konuşma!» dedi. «Her insan nasılsa öyledir. Günün birinde alandan nasıl çıkartılacağım belli değil. Bu ölümlü dünyada, kadınlar insanın peşine takıldılar mı en doğrusu yumuşakbaşlı görünmektir. Hele soylu aileden bir kadının ne olduğunu sen bilemezsin!»

Juan, Nacional'in üzgün yüzünü görerek sözü değiştirdi.

– «Ben Carmen'i gene eskisi kadar seviyorum. Gelgele-lim, öbür kadını da seviyorum. İkisi aynı şey değil elbette. Bilmem anlatabildim mi? Aynı şey değil işte! Hepsi bukadardır!»

Nacional'in Juan'dan aldığı karşılık işte böyle kaçamak yoldan olmuştur.

Sonbaharın gelişiyse Juan'ın boğa güreşleri o mevsim için sona ermiş oluyordu. Boğa güreşlerinden sonra, Rinconada'ya ailesinin yanına gitmeden önce, birkaç gün Sevilla'da dinlenirdi. Sonra, evine dönünce de hayatının en güzel günlerini yaşardı. Boyuna trenlerle yolculuk etmekten kurtulmuştu artık. Yılda yüz boğa öldürmek aylarca trenle bir yerden bir yere gitmekten daha az yorucuydu. Bu yolculuklar, tam yaz ortası, tavanı sıcaktan yanan eski vagonlarda yapılırdı. Tren

86

ALTIN KALEM - KLASTK ROMANLAR

ovaların arasından geçerdi. Yolculuk sırasında Juan'la arkadaşlarının yanlarında taşıdıkları su mataraları susuzluklarını gidermeye yetmezdi. Havanın sıcaklığı yetmiyormuş gibi, trenin içi boğa güreşlerini seyretmeye giden birsürü yolcularla dolup taşardı. Juan, kimi vakit treni kaçırmaktan korkarak, boğa güreşini bitirir bitirmez, elbiselerini değiştirecek zaman bulamadan, yolcuların arasından yıldırım gibi geçerdi. Elbiselerini birinci mevkide oturan yolcuların önünde değiştirirdi. Onlar da, yolculuklarını böyle ünlü bir kişi ile yapmaktan çok sevinçli görünürlerdi. Juan geceyi, rahat etmesi için kendisine yer gösteren yolcuların arasında geçirirdi. Ertesi gün, hiç kimsenin hayatını tehlikeye sokmadan, birsürü insana heyecanlı dakikalar yaşatacağı için herkesin sevgisini kazanmıştı. Bayram havası içinde yaşayan, sokakları bayraklarla süslü bir şehre geldiği vakit, boğa güreşlerinde kendisini heyecanla karşılayacak olan halkın özlemini çekerdi. Boğa güreşlerini seven, onun hayranı olan kimseler kendisini

istasyonda beklerler, gideceği otele kadar götürürlerdi. Onlar iyi uyumuş, neşeli kimselerdi. İtişe kakışa matadorlarının çevresinde dönüyor, onu cana-yakm, konuşkan bir insan olarak görmek istiyorlardı. Bu içten davranışları matador için sevindirici bir şey olacağı karışırdılar.

Juan'm yeni gittiği bir şehirde üç, dört defa arka arkaya boğa güreşlerine katıldığı olurdu. Bu yüzden geceleri heyecandan, yorgunluktan gözüne uyku girmezdi. Çevresini kuşatan insanlara aldırmayarak, serin havayı solunabilmek için, gömleğinin kollarını sıvayıp otelin kapısında otururdu. Onunla birlikte çalışan arkadaşları da aynı otelde kalırlardı. Cezalı çocuklar gibi, yanından ayrılıp hiçbir yere gidemezlerdi. Aralarından daha az çekimser olanlar ışıklarla pırıl-pırıl parlayan sokakları, panayır yerlerini gezmeye gitmek için izin isterlerdi. Bunun üzerine Juan: «Hayır, gidemezsiniz! Yarın Miura boğaları ile güreşeceğiz. Gecenin kimbilir kaçında yarı sarhoş geleceksiniz. Yarın da, yorgunluktan, adım atacak haliniz olmaz!» derdi.

Boğa güreşçilerinin, görevlerini bitirdikten sonra, başka şehirlerdeki güreşlere kadar boş vakitleri olurdu. Onlar da, bu boş zamanlarını değerlendirmek için, yolculuklarını birkaç gün uzatarak, ailelerinden uzak, yemek, içki, kadın âlemine dalarlardı.

Herkes taparcasına sevdikleri matadorun hayatının böyle

KAN ve KUM

87

geçtiğini sanıyordu. Bayramlar araya karışınca Juan, çaresiz kalarak, gereksiz yolculuklara çıkardı. İspanya'nın başka bir ucunda güreşmek için kalkıp gider, sonra aynı yere yakın başka bir noktaya dönerdi. Boğa güreşleri en çok yazm olurdu. Juan da hayatının çoğunu trenlerle İspanya'nın bir ucundan öbür ucuna yolculuk etmekle geçirirdi.

– «Yaz aylarında bir yerden bir yere giderken aştığım kilometrelerce yol yan yana konursa insan kendisini kutuplarda bulur!» derdi.

Güreş mevsimi gelince Juan herkesin kendisini sabırsızlıkla beklediğini, adının bütün yıl gazetelerde okunacağını, akla gelmeyen olaylarla karşılaşabileceğini, başından geçecek aşk maceralarını, ayrıca durmadan otel değiştirmenin verdiği sıkıntıyı, yorgunluğu, değişik yemekler yemek zorunda kalacağını düşünmekle birlikte, gene de sevinerek yola çıkardı. Bu hayat Sevilla'da, La Rinconada'da sürdüğü hayatın tam tersiydi. Birkaç hafta sonra, gecede beşbin peseta kazanmakla birlikte, evinden uzak kalmasından ötürü üzüldü, «Ah, Car-men'in tertemiz tuttuğu evim!» deyerek çocuklar gibi sızla-nırdı.

Sevilla'yı yalnız boğa güreşleri olmayan dinlenme gecelerinde unutturdu. Bütün boğa güreşçileri birleşerek, Flamenco dansları yapılan bir kahveye giderlerdi. Orada kendisine hayran olan bütün şarkıcılarla kadınlar, onun memleketlerinden iyi hâtıralarla ayrılması için, masasının çevresini sararlardı.

Boğa güreşleri olmadığı zamanlar Juan, kendisine gösterilen bütün içten davranışları aklından silerek, günlük hayatını yaşamak için evine, kendinden emin duygularla dönerdi. Evine döndüğünde günün geç saatlerine kadar uyurdu. Artık tren saatlerini, boğalarla güreşmenin verdiği heyecanı düşünmekten kurtulmuştu. Ne o gün, ne öbür gün, ne de daha öbür-gün yapacak hiçbir şeyi yoktu. Yapacağı en büyük yolculuk Sierpes sokağı ile San Fernando dolaylarında olacaktı. Onu yanlarında bulanlar, hayatının birkaç ay için tehlikelerle karşı karşıya olmadığını görünce sevinçleri daha da artıyordu. Başına arkaya devrilmiş kadife bir şapka giyip, elinde de altın topuzlu bastonunu sallayarak, parmaklarındaki pırlanta yüzüklere bakıp sokağa çıkardı. Bir avlunun demir parmaklıklarına dayandığında bir yığın insanın kendisini beklediklerini görürdü. Bunlar güneşten kavrulmuş, ter kokan, siyah blüzlü, İspanyol tipi eski şapkalar giymiş

88

kimselerdi. Birçoğu tarlalarda çalışan kimselerdi. Sevilla'ya ulaşan yoldan geçerlerken, «Don Juan» diye çağırırdıkları matadordan biraz yardım istemek için onun bulunduğu kahveye giderlerdi. Kendisinden yardım dilenmek onlara çok olağan bir şey gibi gelirdi. Daha başka kimseler de matadoru «Juan» diye çağırıp kendisiyle senli-benli konuşurlardı ki bunlar şehirlilerdi. Juan, insan toplulukları arasında yaşamaya alışmış kimseler gibi, kendisine yakınlık gösteren bu insanların yüzlerine bakınca birden samîmileşirdi. Karşısındakiler eski okul arkadaşları, bir zamanlar kendisiyle serseri hayatı yaşamış kimselerdi. Çevresini saran bu insanlar: «Zaman çok kötü... İşler iyi gitmiyor!» diye yakınıp dururlardı. Juan da kendisini insanlara daha yakın bulduğu bu hava içinde, Garabato'ya herkese birer peseta vermesini söyler, sonra yaptığı bu insanca davranıştan ötürü keyifle ıslık çalarak sokağa çıkardı. Matadorun sokaktan geçtiğini duyunca, yanındaki kahvecinin çocukları, müşteriler onu hiç görmemişler gibi, kapıya çıkarak, merakla, gülümseyerek bakarlardı, içki ısmarlamak üzere yanına geldiklerinde, Juan: «Ben içki içmem arkadaşlar... Sağ-olun!» derdi.

Bir gün, kendisine doğru yürüyen bu insanların arasından kurtulmaya çalışırken annesinin eski iki arkadaşını görmüştü. Kadınlardan birinin kızı yakında bir çocuk dünyaya getirecekti. Bu yüzden kadın matadordan, doğacak olan torununun vaftiz babası olmasını

istiyordu. Damadı da, Juan boğa güreşlerinden çıkarken, halkın onu rahat bırakması için elinde sopalarla dövüşmüştü, ama, böyle bir şeyi kendisinden dilemeye dili varmamıştı. Kadının bu isteği üzerine Juan: «Olur şey değil! Beni lala mı sanıyorsunuz? Yetimhanelerdeki çocuklardan da çok çocuklarım var! Bu işi gidin annemle görüşün. O ne derse o olur!» deyerek kadını başından savdı.

Sierpes Sokağı'na doğru, birçok kimseleri selâmlayarak, hiç durmadan gidiyordu. Bu sırada birçoklarının da yanında yürümelerine göz yumuyordu. Don Jose'yi bulabilmek için Kırkbeşler Derneği'ne girmek her zamanki alışkanlıklarından biriydi. Burası soylukişilerin toplanıp boğa güreşleri ile at yarışlarını konuştukları tek dernekti. Adından anlaşıldığına göre üyeleri çok değildi, içerisi zengin boğa güreşi meraklıları ile zengin hayvan yetiştiricileri gibi kimselerle doluydu. Bun-

KAN ve KUM

89

ların arasında Juan'ı büyük bir ilgiyle dinliyen Moraima Markisi de bulunurdu. Juan gene böyle bir cuma günü akşamüstü Sierpes Sokağı'ndan geçerken, gönlü San Lorenzo Kilisesi'ne girmek istedi. Kilisenin Önünde zenginlerin arabaları sıralanmıştı. O gün Sevilla'nm en soylu kişileri mucizeler yaratan İsa Peygamber' in heykeli önünde dua etmeye gelmişlerdi. Başlarını şık dantel örtülerle örtmüş siyah elbiseli kadınlar arabalardan inerlerken, kiliseye giren erkeklerin gözünden hiç kaçmıyorlardı. Juan da o gün, onlar gibi yapıp, kiliseye girdi. Bir matador fırsatlardan yararlanmasını bilip yüksek tabakadan kimselerin arasına karışmasını bilmeliydi. Zengin kimselerin selâmı, gözlerini dikerek kendisine bakıp adım mırıldayan kadınların önünde Juan'm koltukları kabarıyordu.

Juan İsa Peygamber'e büyük saygı besleyen bir kimseydi. Yalnız, Nacional'in Tanrı, tabiat konusu üzerinde yürüttüğü düşüncelere pek karşışgelmezdi. Çünkü bütün bunlar kendisi için az tanıdığı bir insan kadar belirsiz şeylerdi. Gene de İsa Peygamberle Meryem Ana'nın heykelleri önünde çocukluğundan beri defalarca diz çöktüğünden, onlara karşışgelin-mesini istemezdi. Felâkete uğramış İsa Peygamber'in heykeli önünde içi burkulurdu; onun çektiği acı, beyaz yüzünden akan terler kendisine boğa güreşlerinde yaralanıp hastane koşuşuna yatırılan boğa güreşçilerinin beyaz yüzlerini hatırlatırdı. Kiliseye gittiğinde İsa Peygamber'e bütün gücü ile sığınır, ayakta durarak duasını okumaya başlardı. Yalnız, yanında dualarını okuyan kadınların kıpırdayışları ile dikkatinin darılması bir olurdu. Dua eden kadınların arasında saçları altın gibi, pırıl-pırıl parlayan bir kadın vardı; başında geniş bir şapka, açık renk elbise giymiş, oldukça güzel bir kadın. Juan'm önünden geçmiş, Juan da onu hemen tanımıştı. Moraima Markisi'nin yeğeni Dona Sol'du bu. Sevilla'da kendisine Büyükelçi adını takmışlardı. Oradakilere kendisine bakıp adını mırıldanmalarına aldırmadan, önlerinden geçti. Her gittiği yerde yakınlık görmeye alışmış bir insandı. Yabancı tipi, giyinişi, başındaki koca şapkası ile göze çarpıyordu. Diz çöktükten sonra, başı eğik olarak, birkaç dakika dua edip pırıl-pırıl parlayan açık yeşil gözlerini bir tiyatroydaymış gibi rahatça çevresinde gezdirdi. Tanıdık birini görmek isteyen bir insanın hali vardı onda. Tanıdığı bir arkadaşını görünce gözleri gülüyordu sanki.

90

ALTIN KALEM - KLASTK ROMANLAR

Dona Sol gözlerini kilisenin içinde dolaştırırken, kendisine gözlerini dikmiş olan Juan'ın bakışlarını gördü. Juan alçakgönüllü bir kimse değildi, çünkü boğa güreşlerinde binlerce insanın kendisine hayranlıkla bakmasına alışmıştı. Bu yüzden, kilisede de herkesin kendisine baktığını sanıyordu. Bir çok kadın içlerini dökerek, kendisini alanda ilk gördüklerinde duydukları heyecanı anlatmışlardı.

Dona Sol, Juan'ın kendisine baktığını görünce, bakışlarını geriye çevirmeyerek, toplum hayatında yeri olan bir kadının soğukkanlılığı ile, ona bakmaya devam etti. Juan'ın zenginlere saygısı olduğundan gözlerini yere kendisi dikti. Kadını görünce, kibirli bir tavırla: «Bu ne kadın böyle! Acaba benim olabilir mi?» deye düşünmüştü.

Kiliseden dışarı çıktıklarında, Juan kadını daha iyi görebilmek için kendisini kapının yakınlarında bekledi. İçi birçok boğa güreşlerinde olduğu gibi heyecanlıydı.

Dona Sol, kiliseden çıkıp da Juan'ın kendisini beklediğini görünce, bunun böyle olacağından çok eminmiş gibi, hiç şaşırmamıştı. İki kadın arkadaşıyla birlikte arabaya bindi. Sonra matadoru daha iyi görebilmek için yüzünü çevirip hafifçe gülümsedi.

Bu karşılaşmadan sonra Juan bütün o akşam dalgın durdu. Boğalarla kahramanca güreşen bu delikanlı şimdi Dona Sol ile olan karşılaşmasından sonra, herkesin kendisine hayranlıkla baktığını hatırladıkça utanç duyuyordu. Bütün dünyayı dolaşmış, şimdi Sevilla'da taçsız kraliçeler gibi yaşayan bir kadını çekemeyenler, kıskananlar olsa gerek. Juan'ın bütün isteği böyle bir kadının dikkatini çekebilmektir.

Don Jose, Moraima Markisi ile olduğu gibi, Sevilla'nm daha birçok ilerigelenleriyle de arkadaştı. Juan'a birçok kereler Dona Sol'dan söz ettiği olmuştu. Onun anlattığına göre, genç kadın, Sevilla'dan yıllarca uzak yaşamış, en sonunda, memleketini özlediğinden, dönüp gelmişti. Boğa güreşlerine eski modaya göre elbiseler giyerek gider, yürürken ressam Goya'nm yaptığı kadın resimlerini taklit ederdi. Hayat dolu, sporcu bir kadındı.

Sevilla dolaylarında atla dolaştığını sık sık görürlerdi. Amazonlar gibi, siyah bir erkek ceketi giyer, boynuna kırmızı-beyaz bir kırıvat bağlar, sarı saçlarının üstüne de kunduz derisinden bir şapka geçirirdi. Sık sık da, arkadaşlarıyla birlikte, ata binip kırlara gider, boğalara

KAN ve KUM

91

kılıç saplayıp onları yere sererdi. Bu tehlikeli oyundan öyle zevk alırdı ki! Dona Sol pek genç sayılmazdı. Juan'ın sigara izmaritleri toplamak üzere arabaların tekerlekleri arasında dolaştığı günlerde Dona Sol da, annesiyle birlikte Delicia yakınlarında dolaşırdı. Bu hesapça, yüzde yüz yaşıt oldukları ortaya çıkıyordu. Yirmi yaşlarına yaklaşmış olacaktı. Güzelliği onu bütün kadınların üstünde tutuyordu. Güzel tavuklarla dolu bir kümesin içine düşmüş cennetkuşuna benziyordu.

Don Jose bu genç kadının hayatını biliyordu. Onun kafadan çatlak olduğunu söylüyordu. Ahlâkı, alışkanlıkları «güneş» anlamına gelen şairane adı ile iyi bağdaşıyordu.

Annesinin ölümü üzerine iyi bir mirasa konmuştu. Madrid'de, kendisinden hayli büyük bir elçiyle evlenmişti.. Kocasını değişikliği seven bu güzel kadına, İspanya'yı dünyanın dört bucağında tanıtmak için, yabancı memleketlerde dolaşma görevini vermişti.

Don Jose, Juan'a, on yıl içinde genç kadının Avrupa'nın her yerinde birsürü erkeğin başını döndürdüğünü anlatırken daha birçok düşüncelerini şöyle açıklamıştı:

– «Düşün ki bu kadın bir coğrafya kitabını andırır. Bir haritaya bakarken, büyük şehirler de bu arada olmak üzere, her gittiği yeri işaret etmeden geçemez. Kocasını, anlaşılan, can-sıkıntısından ölmüş olacak... Gidecek başka yer kalmamış olsa gerek! Karısının gözü hep yükseklerdeydi. Adamcağızı, İspanya'yı tanıtmak için dünyanın herhangi bir yerine yolladıkları vakit, aradan bir yıl geçmeden, o memleketin krali-çesi elçiyi geri çağırımları için İspanya'ya hemen mektup yazar, bu tehlikeli kadını oradan uzaklaştırmış. Başta taçlı kaç kişinin başını döndürmüş bu fattan kadın! Kraliçeler onun kendi ülkelerine geldiğini görünce koleraya yakalanmışlar gibi titrerlermiş. Zavallı kocası, bu durum karşısında, gidecek başka yer olmadığını görünce Amerika'ya gitmeyi düşünmüş ama, kralcı olduğundan, kuralını bozmaktansa ölmeyi daha uygun bulmuş. Kadının yalnız saraylarda görevli olanları baştan çıkarmakla da gözü doymazdı. Bütün duyduklarım gerçekse bir Rus anarşistinin de peşinden koşmuş. Yalnız, kadını bu genç adam, işlerini aksatıyor diye, kadına yüz vermemiş. Kadın, her şeye rağmen, adamın peşini bırakmayınca, adam bu yüzden kendisini idam ipinde bulmuş. Ayrıca, Paris'li bir ressamla da ilişkisi olduğunu anlatırlar. Bu

92

ressamın, kibrit kutularına basılmak üzere yaptığı, resimlerde, tanınmamak için yüzünü koluyla örtermiş. Bence bunun gerçekle bir ilgisi yoktur. Yalnız, bir Alman opera bestecisiyle ilişki kurduğu bir gerçek. Piyanonun başına bir oturmasını görsen! Hele bir de şarkı söylemeye başladı mı! Paskalyada San Fernando Tiyatrosu'nda dinlediğimiz sopranoların ta kendisi. Hem de yalnız İtalyanca şarkılar söylediğini sanma. Fransızca, almanca, ingilizce de söyler. Dayısı Moraima Markisi yeğeninden söz ederken onun latince de bildiğini anlatırdı.»

Don Jose, Dona Sol ile ilgili bu konuşmasının sonunda: «Ne ilgiçecici kadın, değil mi?» dedi.

Evet, Don Jose bu kadının hayatını ilginç buluyordu. Çünkü, Juan gibi o da Dona Sol'un zengin, soylu olması dolayısıyla, kendisine saygı duyuyor, iyimserlikle bakıyordu. Bu kadından söz ederlerken hayranlıkla gülümsüyorlardı. Onun yaptıklarını bir başka kadın yapsaydı, bir hayvanı andırdığını söyleyerek, arkasından, saygısızca söz edeceklerdi. Don Jose, Dona Sol'un yaptıklarını beyenir gibi, sözlerine devam etti:

– «Sevilla'da mükemmel bir hayat sürüyor. Oraya ayak bastığında bütün gençlik çevresini sardı. Sierpes Sokağındaki gece klüplerinde de, erkek gibi gözüpük bir kadın olduğu ağızdan ağıza dolaşıyor. Hele bir düşün, Juan, bütün giyimi-ni-kuşamını Paris'ten, Londra'dan getirten bir kadın! Ayrıca kralların da arkadaşı! Zengin mi zengin! Bütün erkekler deli gibi onun arkasından koşarlar. O da, aralarında bir erkek kadar, rahat yaşamak istediğinden, yakın davranmaktan çekinmez. Gelgelelim, herhangi biri onun bu samimiyetini kötüye kullanacak oldu mu tokat bile yer. Bu kadından kaçınmak gerek. Silâh kullanmasını, yumruk atmasını, üstelik Japonlar'm ünlü judo oyununu bilir. Sözün kısası, biri ona bir çimdik atacak olursa, çok sinirlenmeden, insanın elbiselerini yırtık-pırtık eder. Bu yüzden şimdi onu pek rahatsız eden olmuyor. Yaşadığı çevrede düşmanları hernekadar arkasından kötü laflar ediyorlarsa da iyiliğinden konuşanlar d"n"a oluyor. Uzun süre karanlık, soğuk bir iklimde yaşadığından, buranın açık mavi gökyüzüne, sıcak iklimine hayran. Onun için, Sevilla'da yaşamaktan çok memnun görünüyor. İspanya'daki hayatı hep övüp durur. Ona yakınlık duyanlar da kendisine bizim geleneklerimizi öğretiyorlar. Sevilla'da doğmamış bir İngiliz'i andırır o. Söylediğine göre, yazın yabancı memleketlerde, kışın

KAN ve KUM

93

da burada kalacakmış. Saraylarda yaşamaktan bıkmış olacak. Kimlerle görüştüğünü bir görsen! Cristo De Triana, San-tisimo, Cachorro gibi en ünlü yardım derneklerine üye olmak üzere başvurmuş. Dernek üyelerine şarap almak için bir yığın para harcıyor. Söylentilere göre kralın biri Dona Sol'dan kendisi için opera aryaları söylemesini istemiş, o da aynen kralın isteğini yerine getirmiş. Yanında gelen fraklar giymiş uşaklar dans edenlere, lordlar gibi kibar tavırlarla içki dağıtmışlar. Gelgeldim, dans edenler, sarhoş olunca, zeytin çekirdeklerini uşakların yüzlerine fırlatmışlar. Çok kibar bir eğlence, doğrusu! Dona Sol şimdi sabahları saraylarda gitar hocalığı yapmış Lechuza'dan gitar dersleri alıyor. Diz çöküp gitar çalmadığı vakit, eline bir portakal alır. İspanya'ya geldiğinden beri onun yediği portakalların sayısını bilsen! Gene de doymamış.»

İşte böyle Don Jose, Juan'a, Dona Sol'un acayıpliklerini anlattı durdu. Dört gün sonra Juan'ı San Lorenzo Kilisesi'nde gördüğü vakit usulca yanına yaklaşıp kulağına: «Çok talihliyimisin... Seni bana kim sordu, biliyor musun? Dona Sol!» diye fısıldadı. «Seninle tanışmak istediğini söyledi bana. Seni Madrid' de bilmem nerede bir boğa güreşinde seyredip alkışlamış. Çok değerli bir boğa güreşçisiymişsin. Onun önünde bir boğa öldürmen senin için ne büyük bir şeref olacak! Krallara tanıştırlılacaksın.» Juan, gülümseyerek gözlerini öne doğru eğdi, kırıtır gibi yaptı. Don Jose'nin sözlerine inandığı belliydi.

Don Jose: «Dona Sol seninle ancak memleketin yerlisi olduğundan tanışmak istiyor; gitar öğretmeni Lechuzo'yla nekadardır ilgileniyorsa seninle de okadar ilgileniyor. Onun için, pek umutlanma!» dedi. «Yarın ikimizi de Tablada'ya çağırıyor. Moraima Markisi yeğeninin eğlenmesi için bir ziyafet veriyor.»

İki gün sonra Juan'la Don Jose günün geç saatlerine doğru, pek şık giyinerek evden ayrıldılar. Ahali onları selâmlamak için kapılara çıkıyor, sokaklara fırlıyor, «Tablada'ya gidiyorlar!» diye bağırışıyordu. Don Jose iri yapılı, bir beyaz kısağa binmişti. Üzerinde kaim kumaştan kısa bir yelek vardı, pantolonunun üstüne de sarı çizme geçirmişti. Juan ise bir zamanlar toreadorların giydiği cinsten garip, eski elbise-94

ALTIN KALEM - KLASİK ROİ ,AR
sini giymişti. Modası geçmeden fırsat* yararlanmak istemişti. Başında çenesine doğru lastik) ^utturulmuş, kenarı kıvrık, kadife bir şapka vardı. Boyun^ „ yoktu, gömleğinin yakası bir pırlanta iğneyle tutturulmuş aş Göğüslüğünün üzerine de iki pırlanta iğne takmıştı. Şatv u'fengi kısa ceketıyla yeleği kadifedendi; belindeki kemeri qP siyah ipekten. Pantolonunun bacaklarına yapışık paçal^- Salçalarına değişik bir biçim veriyordu. Eyerin üstü bir , * canıye ile kaplıydı; atın iki yanından da püsküller sarkıyor a Şanlı süvariler gibi ilerliyorlardı. Omuzlarına, kırbaç gibi, . u'g-uzun, ucu topuzlu birer sopa almışlardı. n

Yoldan geçerlerken halk: «Ole! Yen ^h delikanlılar! İyi eğlenceler!» diye bağırışıyordu, kadınlar Sallıyorlardı. İki binici, atlarını mahmuzlıyarak, onlara d^u a koşan bir sürü çocuğu, beyaz duvarları, mavi taşlarla dö S^miş sokakları arkalarında bırakıyorlardı. Nal sesleri sok eJ titretiyordu sanki.

Dona Sol'un oturduğu sessiz soka| gŞaştıkları vakit, geniş parmaklıklı, büyük balkonlu zengi^ ferinin önünde birçok pikadorla karşılaştılar. Biniciler ^di atların üzerinde kımıldamadan duruyorlardı.

Dona Sol'un yakınları, arkadaşlar^ ,an ile Don Jose'yi hararetle karşıladılar. Eğlenceye onla^ J da katılmalarından memnun görünüyorlardı. Moraima M^jsi, çarçabuk evinden çıkıp, atma binerken orada dura^rJ*!a: «Yeğenim şimdi geliyor.» dedi. «Kadınları bilirsiniz. H^ . Sanmaları çok uzun sürer.» li

Marki zayıf, uzun boylu, az konuşa^ ybar, yaşlı bir adamdı. Kısacası, eski zamanların büyük s' .akişilerinden biriydi. Hemen hemen her vakit binici kıya^iyle dolaşırdı. Şehir hayatını hiç sevmeydi, birtakım ailevî xe^enler yüzünden Se-villa'da kalması gerekti. Çobanlara, çiftlere arkadaşça davranır, onlarla kırlarda dolaşmaya bayılı^1 Üzerinde çok durmadığı için okuması-yazması pei kıttı, Y^lnız, boğa güreşlerinden, atlardan, tarımdan söz edildi K. gözleri fal taşı gibi açılır, bu gibi işlerden çok iyi anladığıal söylerdi.

Hava kararmıştı. Birçok kimseler ^ farını göğse kaldırıp bulutlara bakınca Moraima Markisi: ^^rkmaym, arkadaşlar!» dedi. «Biraz önce rüzgârın bir kâk^- parçasını başka yöne doğru uçurduğunu gördüm. Bugün * *ğmur yağmayacak demektir.» ^

Marki 'nin sözüne herkes insimuştj, yağmur yağmayaca-KAN ve KUM

95

ğından emindiler. Moraima Markisi, yaşlı bir papaz gibi, havanın durumundan anlardı. Yanılmadığı mutlak bir gerçektir.

Marki biraz sonra Juan'la konuşmaya koyuldu.

- «Sana bu yıl çok iyi boğalar hazırlıyorum. Bakalım onları doğru-dürüst öldürebilecek misin? Geçen yıl hiç memnun kalmadım. Zavallı hayvancıklar daha kolay öldürülebilirlerdi.»

Dona Sol yanında siyah atıyla gelmişti. Bir erkek gömleği giymiş, kırmızı bir boyunbağı takmıştı. Arkasında eflatun kadifeden kısa bir ceket, ayağında kursuni çizmeler vardı. Yana doğru eğik olan kadife şapkası ise lüle lüle saçlarını örtüyordu. Ata çarçabuk biniverdi. Sonra uşağın elinden kamçıyı aldı. Herkesi selâmlayıp geç kaldığı için özür dilerken gözleri Juan'a takılmıştı.

Don Jose onları birbirine tanıştırmak için kısrağını öne doğru sürdü. Dona Sol da atıyla onlara doğru ilerledi. Juan kadının bu davranışına şaşırılmıştı.

Dona Sol mis kokulu ince elini uzatınca Juan ne yapacağını şaşırmıştı. Boğa öldürmeye alışık iri elini uzatarak el sıkıştı.

Dona Sol, hiç sıkılmadan: «Hoşgeldiniz!» dedi. «Geldiğiniz için teşekkür ederim.»

Juan, bunun üzerine kendisinin de kadına birşeyler söylemesi gerektiğini düşünerek, bir boğa güreşçisiyle konuşur-muş gibi: «Sağolun!» dedi. «Nasıl, ev halkı iyiler mi?»

Dona Sol onun bu konuşmasını kahkahayla karşıladı.

Genç kadın ilerlemek üzere atını öne doğru sürünce herkes arkasından gitmeye hazırlandı. Juan da, kadının bu davranışı karşısında utanç duyup, dalgın dalgın, onların arkasından yürüdü. Neye uğradığını bilemiyordu. Yalnız, aptalca bir kusur işlediğini anlamıştı.

Torre del Oro dolaylarını geride bırakarak Sevilla'ya doğru ilerlediler. Tablada ovasına ulaşıncaya kadar iki yanı meyhanelerle, bahçelerle dolu olan kumlu yollardan geçtiler. Tablada'ya gelince büyük bir kalabalığın kendilerini beklediğini gördüler. Guardalquivir ırmağı ovayı boydan boya kesiyordu. Karşı yakada, yüksek bir tepenin üzerinde, yıkık bir şato ile zeytinliklerin arasında kır evleri görünüyordu. Sevilla şehri uzak ufukların bulutları arasından seçiliyordu.

94

sini giymişti. Modası geçmeden fırsattan yararlanmak istemişti. Başında çenesine doğru lastikle tutturulmuş, kenarı kıvrık, kadife bir şapka vardı. Boyunbağı yoktu, gömleğinin yakası bir pırlanta iğneyle tutturulmuştu. Göğüsünün üzerine de iki pırlanta iğne takmıştı. Şarap rengi kısa ceketle yeleği kadifedendi; belindeki kemeri de, siyah ipekten. Pantolonunun bacaklarına yapışık paçaları kalçalarına değişik bir biçim veriyordu. Eyerin üstü bir battaniye ile kaplıydı; atın iki yanından da püsküller sarkıyordu. Şanlı süvariler gibi ilerliyorlardı. Omuzlarına, kırbaç gibi, ince-uzun, ucu topuzlu birer sopa almışlardı.

Yoldan geçerlerken halk: «Ole! Yakışıklı delikanlılar! iyi eğlenceler!» deye bağırıyordu, kadınlar el sallıyorlardı. İki binici, atlarını mahmuzlayarak, onlara doğru koşan birsürü çocuğu, beyaz duvarları, mavi taşlarla döşenmiş sokakları arkalarında bırakıyorlardı. Nal sesleri sokağı titretiyordu sanki.

Dona Sol'un oturduğu sessiz sokağa ulaştıkları vakit, geniş parmaklıklı, büyük balkonlu zengin evlerinin önünde birçok pikadorla karşılaştılar. Biniciler şimdi atların üzerinde kımıldamadan duruyorlardı.

Dona Sol'un yakınları, arkadaşları Juan ile Don Jose'yi hararetle karşıladılar.

Eğlenceye onların da katılmalarından memnun görünüyorlardı. Moraima Markisi, çarçabuk evinden çıkıp, atma binerken orada duranlara: «Yeğenim şimdi geliyor.» dedi. «Kadınları bilirsiniz. Hazırlanmaları çok uzun sürer.»

Marki zayıf, uzun boylu, az konuşan, kibar, yaşlı bir adamdı. Kısacası, eski zamanların büyük soylukışilerinden biriydi. Hemen hemen her vakit binici kıyafetiyle dolaşırdı. Şehir hayatım hiç sevmezdi, birtakım ailevî nedenler yüzünden Se-villa'da kalması gerekti. Çobanlara, çiftçilere arkadaşça davranır, onlarla kırlarda dolaşmaya bayılırdı. Üzerinde çok durmadığı için okuması-yazması pek kıttı. Yalnız, boğa güreşlerinden, atlardan, tarımdan söz edildi mi gözleri fal taşı gibi açılır, bu gibi işlerden çok iyi anladığını söylerdi.

Hava kararmıştı. Birçok kimseler başlarını göğe kaldırıp bulutlara bakınca Moraima Markisi: «Korkmayın, arkadaşlar!» dedi. «Biraz önce rüzgârın bir kâğıt parçasını başka yöne doğru uçurduğunu gördüm. Bugün yağmur yağmayacak demektir.»

Marki'nin sözüne herkes inanmıştı; yağmur yağmayaca-

KAN ve KUM

95

ğından emindiler. Moraima Markisi, yaşlı bir papaz gibi, havanın durumundan anlardı. Yanılmadığı mutlak bir gerçektir.

Marki biraz sonra Juan'la konuşmaya koyuldu.

- «Sana bu yıl çok iyi boğalar hazırlıyorum. Bakalım onları doğru-dürüst öldürebilecek misin? Geçen yıl hiç memnun kalmadım. Zavallı hayvancıklar daha kolay öldürülebilirlerdi.»

Dona Sol yanında siyah atıyla gelmişti. Bir erkek gömleği giymiş, kırmızı bir boyunbağı takmıştı. Arkasında eflatun kadifeden kısa bir ceket, ayağında kursuni çizmeler vardı. Yana doğru eğik olan kadife şapkası ise lüle lüle saçlarını örtüyordu. Ata çarçabuk

biniverdi. Sonra uşağın elinden kamçıyı aldı. Herkesi selâmlayıp geç kaldığı için özür dilerken gözleri Juan'a takılmıştı.

Don Jose onları birbirine tanıştırmak için kısırağını öne doğru sürdü. Dona Sol da atıyla onlara doğru ilerledi. Juan kadının bu davranışına şaşırılmıştı.

Dona Sol mis kokulu ince elini uzatınca Juan ne yapacağını şaşırılmıştı. Boğa öldürmeye alışık iri elini uzatarak el sıkıştı.

Dona Sol, hiç sıkılmadan: «Hoşgeldiniz!» dedi. «Geldiğiniz için teşekkür ederim.»

Juan, bunun üzerine kendisinin de kadına birşeyler söylemesi gerektiğini düşünerek, bir boğa güreşçisiyle konuşur-muş gibi: «Sağolun!» dedi. «Nasıl, ev halkı iyiler mi?»

Dona Sol onun bu konuşmasını kahkahayla karşıladı.

Genç kadın ilerlemek üzere atını öne doğru sürünce herkes arkasından gitmeye hazırlandı.

Juan da, kadının bu davranışı karşısında utanç duyup, dalgın dalgın, onların arkasından yürüdü. Neye uğradığını bilemiyordu. Yalnız, aptalca bir kusur işlediğini anlamıştı.

Torre del Oro dolaylarını geride bırakarak Sevilla'ya doğru ilerlediler. Tablada ovasına ulaşıncaya kadar iki yanı meyhanelerle, bahçelerle dolu olan kumluk yollardan geçtiler. Tablada'ya gelince büyük bir kalabalığın kendilerini beklediğini gördüler. Guardalquivir ırmağı ovayı boydan boya kesiyordu. Karşı yakada, yüksek bir tepenin üzerinde, yıkık bir şato ile zeytinliklerin arasında kır evleri görünüyordu. Sevilla şehri uzak ufukların bulutları arasından seçiliyordu.

96

Atlılar kendilerini bekleyen kalabalığın arasından güçlkle ilerliyebiliyorlardı. Dona Sol'un acayip davranışları hemen hemen bütün kadınların ilgisini çekmişti. Aralarından arkadaşları arabalarının içinden onu selâmlıyorlardı. Giydiği erkek kıyafetini pek beymişlerdi. Marki'nin, kocalarıyla gelen evli kızları gibi bekâr kızları da, deli-dolu davranışlarda bulunmaması için, Dona Sol'a öğütte bulunuyorlardı.

Boğa güreşçileri şenliğe katılan, kendilerini alkışlayarak karşılayan kalabalığın arasından geçtiler. Atlar, uzaktan düşmanlarını görmüşler, çifte atmaya başlamışlardı. Dört-bir yanı çevrili olan yerde boğalar görünüyordu. Kimisi ayakları birbirine yapışık, başları eğik, ıslak çayırarda otluyor, kimisi de ırmak kıyısına doğru gidiyordu. Onların uzaklaştığım görünce, öbür boğalar boyunlarında asılı cıngırakları şingirdataraktan, o yöne doğru ilerliyorlardı. Çobanlar da boğaların kulaklarına doğru nişan alarak taş atıp, geriye döndürmeye çalışıyorlardı. Halk durumu tasayla seyrediyordu. Atlılar da, onlardan bir öğüt beklerlermiş gibi, uzun. süre yerlerinden kıpırdamadılar.

ilk önce Marki, birlikte bulunduğu kimselerin yanından ayrılıp, arkadaşlarından biriyle boğaların yanına gitti. Sonra her ikisi, atlarından inerek, yürüye yürüye, ırmak kıyısına doğru ilerlediler. Boğaları ürkütmek için kamçılarını havaya kaldırıp yüksek sesle bağırmaya başladılar. Bunun üzerine, ayakları çok güçlü bir boğa, koşarak, halkın bulunduğu yere kadar geldi. Marki bu duygulu hayvanlarıyla gururlanmakta haklıydı. Yetiştirdiği boğalar derisi buruşuk, boynuzları birbirinden başka, etinden yararlanılan şişman boğalar değildi. Güçlü-kuvvetli, yere vurduklarında toprağı titreterek ortalığı toz-topraktan görünmez hale sokan cinstendi bunlar. Ayrıca, cins bir at gibi tüyleri ince, parlaktı; gözleri de tüyleri gibi parlak, boyunları çalımlı, geniş, kuyrukları ince, ayakları kısa, boynuzları sanki bir marangoz elinden çıkmış gibi sivri, düzgündü. Toynakları demirden yapılmıştı sanki; otları kesebilecek kadar sertti.

Boğa ırmak kıyısına doğru kaçmaya çalışırken, onu kendilerinden yana çekebilmek için Marki ile arkadaşı hayvanın arkasından koşmaya başladılar. Sonunda Marki, atma bindi, hayvanı mahmuzlayarak kamçısının demirli ucunu boğaya şapladı. Bunun üzerine boğa dengesini kaybederek ayaklarını

KAN ve KUM

97

havaya kaldırıp çayırın üzerine yuvarlandı. Bu durumu geriden seyredenler: «Yaşasın!» diye bağırdılar. Boğalardan Marki kadar anlayan kimse yoktu. Çünkü boğalar doğdukları günden güreş alanında can verdikleri dakikaya kadar onlarla yakından ilgilenir, onları çocukları gibi severdi.

Halk arasında bulunan başka kimseler de, alkış toplamak isteğiyle, atlarıyla boğaya saldırmaya kalkıştılar. Marki bu işe yeğeni Dona Sol'un öncülük etmesini istedi. Bu işi başarabilmek için, boğalar halkın bağırılarıyla daha çok kudurmadan saldırmak gerekiyordu.

Dona Sol boğaları gördükçe korkuyor, durmadan şaha kalkan atını da mahmuzluyordu. Marki yeğenine bu işte yardım etmek istemişti. Dona Sol ise kendisine Juan'm yardım etmesini istedi. Juan neredeydi acaba? Az önce, yersiz bir laf etmesi yüzünden utanarak, sesini hiç çıkarmadan Dona Sol'un yanından uzaklaşmıştı.

Marki ile arkadaşı boğaların yanına gittiklerinde Dona Sol'un atı, boyuna, arka ayaklarının üzerine dikilerek, şaha kalkıyordu. Hayvanın karnı bütün çıplaklığıyla görünüyordu. Öne geçmek için direndiği anlaşılıyordu. İyi bir amazon olan Dona Sol ise atını yürütmek için zorluyordu.

Derken, Juan göründü. Atını kamçılıyor, boğa güreşlerinde boğaları oyuna kışkırtmak için bağırdığı gibi kükrer-cesine bağıırıyordu. Boğaların birini öbürkülerden ayırmak Juan için güç olmadı. Pas rengi benekli uzun boyunlu beyaz bir boğa öbür boğaların yanından hemen ayrılıvermişti. Juan boğaya doğru koştu. Dona Sol da atını onun arkasından sürdürdü. Bunu görünce Juan: «Aman, dikkat edin! Yaşlı bir boğadır bu. Arkasına dönmesin!» dedi. Gerçekten de Juan'm dediği gibi oldu. Dona Sol, dayısı gibi, boğaya kamçısını saplamaya hazırlanınca, boğa başına gelecek tehlikeyi anlayarak iki binicinin karşısına dikiliverdi. Dona Sol atıyla her ne kadar boğanın önüne geçmek istediye de boğanın öfkesi yüzünden bunu beceremedi. Boğa atın arkasından atıldı. Böylece, biraz önce kovalanırken, şimdi kendisi onları kovalamaya başlamıştı. Bu durum karşısında Dona Sol kaçmayı hiç düşünmedi. Kendisine karşıdan bakan binlerce insan vardı çünkü. Arkadaşlarının alay etmesinden, erkeklerin de acımasından kor-Kan ve Kum : 7
98

kuyordu. En sonunda, kamçıyı koltuğunun altına alarak, bir boğa güreşçisi gibi, atını boğanın karşısında durdurdu. Sonra, başı eğik, homurdanarak ilerleyen boğanın boynuna kamçısının sivri ucunu sapladı. Zavallı boğa kanlar içerisinde kalmıştı. Gene de, başına gelenlere aldırış etmeden, boynuzlarını atın karnına saplayıp hayvanı şaha kaldırdı. Bunu görünce yüzlerce insan başınşmaya başladı. Karnı kan lekeleri içinde kalan at, kendini boğanın boynuzlarından kurtarınca, deli gibi koşmaya koyuldu. Boğa atı yakalamaya çalışırken gözünün önünde başka bir olay oldu. Dona Sol'u yerde kımıldamadan yatar göreceğini sanmıştı. Oysaki o, kamçısı elinde, dimdik duruyordu. Boğayı yeniden kışkırtmak için kamçıyı koltuğunun altına sapladı. Bu belki bir delilikti. Yalnız, kendisini seyredenlerin alayına uğramaktansa ölümle savaşmayı daha uygun bulmuştu. Bu heyecanlı olay karşısında korkudan ağzını açan yoktu. Atlılar hemen Dona Sol'un imdadına koştular. Ne var ki biraz geç kalmışlardı. Boğa, başı eğik, ön ayaklarıyla toprağı kazıyor, kendisini öldürmekten vaz geçmeyen kadının üzerine saldırmaya hazırlanıyordu. Boynuzlarıyla bir toslayabilseydi kadının işi tamamdı... Neyse ki tam o sırada kırmızı bir şey boğanın dikkatini başka yana çekti. Juan attan inmişti. Kırmızı astarlı kısa ceketini atın eyerinden alabilmek için kamçısını elinden bırakıp, boğaya: «Haydi! Tosla bakalım!» dedi. Bunun üzerine boğa, kendisiyle boy ölçüşebilecek durumda olan düşmanın karşısına geçip, kırmızı astarlı ceketin arkasından koştu. Dona Sol, kamçısı koltuğunun altında, tetikte bekliyordu. Juan, heyecanlı, gene de kendinden emin bir halle: «Korkmayın! Bu benim işim!» dedi. Juan boğa ile yalnız elindeki kırmızı astarlı kısa ceketle güreşti. Düzgün, kıvrak vücut hareketleriyle, hayvanı Dona Sol'dan uzaklaştırmaya, kendisini de hayvanın saldırısından kurtarmaya çalıştı. Onu seyredenler az önce geçirdikleri heyecanlı ânları unutup sevinçli dakikalar yaşadılar. Gönül eğlendirici bir oyun seyretmeye gelenler Juan'ı bedava seyredince bunu kendileri için büyük bir talih eseri saydılar.

KAN ve KUM

99

Juan, hayvanın saldırgan hareketlerini görünce, bir ara, Dona Sol'u da, bütün öbür insanları da unutarak, boğanın saldırısına uğramamaya çalıştı. Boğa boynuzlarının yanına kadar yaklaşan, hiçbir zaman yenilgiye uğramayan bu adama birden öfkeyle donuverdi. Ne var ki artık yorgun düşmüştü; bacakları titriyordu. Ağzından salyası akarak, başı eğik kalmıştı.

Juan, boğanın şaşkınlığından yararlanarak, şapkasını çıkarıp hayvanın kafasına değdirdi. Onun bu cesareti üzerine herkes: «Yaşa!» diye bağırıştı. Juan arkadan çingirak sesleri duymaya başlamıştı. Çobanlar boğanın çevresini sarıp yularları üzerine geçirerek onu alıp götürdüler. Juan da kamçısını yerden aldı, boğalara alışık olan, bulunduğu yerden uzaklaşmak istemeyen atma binip yavaş yavaş tahta parmaklıkların bulunduğu yere doğru ilerledi. Alkışlar bitmek-tükenmek bilmiyordu. Dona Sol'u yerden kaldıranlar Juan'ı sevinçle selâmlıyorlardı.

Don Jose, Juan'a göz kırparak, kulağına: «Pek yamandın, pek yaman! Dona Sol şimdi senin olabilir!» diye fısıldadı.

Dona Sol, Marki'nin kızlarının arabasında oturuyordu. Kızlar Dona Sol'un herhangi bir yerinde kırık olup olmadığını anlayabilmek için elleriyle vücudunu yokluyorlar, korkusunu gidermek için papatya suyu içiriyorlardı. O da, bu ailevi yakınlıktan gururlanarak, gülümsüyordu.

Dona Sol, Juan'ın kalabalığın arasından geçmeye çalıştığını görünce: «Gelin, Cid Campeador, elinizi verin!» dedi.

El sıkıştılar. Bu el sıkışması birkaç dakika sürmüştü.

Şehrin her yanına yayılan Juan'm bu başarısı akşama kendi evinde de söz konusu oldu. Annesi oğlunun bu başarısına daha önceki bütün öbür büyük boğa güreşlerinden sonra olduğu gibi pek sevinmişti. Oğlu onun saydığı kibar bir kadının hayatını kurtarmıştı.

Juan'ın karısı Carmen ise, kocasının büyük ilgi uyandıran bu başarısı karşısında ne deyeceğini bilemiyor, hiç konuşmuyordu.

Juan birkaç gün Dona Sol'dan hiç haber alamadı.

Don Jose arkadaşlarıyla birlikte şehrin dışına ava çıkmıştı. Dönüşünde Sierpes Sokağı'nda, boğa güreşçilerinin toplandığı kahvelerden birine Juan'ı aramaya gitti. Şehre varınca hemen Dona Sol'un evine uğramıştı. Meğer, Dona Sol da Juan'ı bekliyormuş. 100

Don Jose, Juan'ı kahvede bulunca: «Sen bir ayıdan beter-mişsin!» deye çıkıştı. «Kadın senin onu görmeye geleceğini umuyormuş. Seni hep beklemiş durmuş. Yapılmaz bu! Bütün olup bitenlerden sonra hiç değilse hatırım sormalıydın.»

Juan, bunun üzerine, kalkıp yavaş yavaş yürüyerek, elini şapkasının arasından geçirdi, kafasını kaşımaya başladı.

– «Uta,ndım da ondan gitmedim.» diyordu. «Benim kadınlardan korkmadığımı bilirsin, Don Jose, herkesle biriki laf edebilirim. Gelgelelim, bu kadın çok bilgili. Onu gördüğüm vakit, bir aptal olduğumu anlayıp, gülünç olmamak için ağzımı açmıyorum. İşte bu yüzden, gidemem.»

Don Jose gene de onu kandıracağından emindi. Dona Sol ile yaptığı konuşmayı anlata anlata, onu aldı, genç kadının evine kadar götürdü.

Dona Sol Juan'm kendisini görmeye daha önce gelmeyi-şine gerçekten üzülmüştü. Tablada'da başından geçen kazadan sonra Sevilla'mn bütün ilerigelenleri kendisine geçmiş-olsuna gelmişler, bir, Juan gelmemişti.

Don Jose, Juan'a: «Bir toreador yüksek tabakadan kimselerle iyi geçinmesini bilmeli.» diyordu. «Uygar bir insan gibi davranmalı, büyümediğini göstermelidir. Dona Sol gibi bir kadın seni bekliyor da sen gitmekten çekiniyorsun! Öyleyse ben de seninle geleceğim. O zaman gelirsın sanırım.»

Don Jose'nin bu sözleri üzerine Juan büyük bir dertten kurtulmuş gibi derin bir soluk aldı.

Don Jose ile Juan, en sonunuda, Dona Sol'un evine varmışlardı. Bahçeden içeri girdikleri vakit renk renk sütunlarla çevrili, içinde kırmızı balıkların yüzdüğü bir havuz gördüler. Bahçe Arap tarzını andırıyordu. Uşaklardan biri onları mermer merdivenlerden üst kata çıkardı.

Juan merdivenden yukarı çıkarken yaldızlı bir zemin" üzerine insan resimleriyle süslü duvarlar, açık renklerle boyanmış değişik Meryem Ana resimleri görünce şaşırmıştı. Don Jose'ye: «Bilgisizlik ne kötü şeymiş!» deye fısıldadı. «Ben de, bütün bu resimler yalnız manastırlarda bulunur sanırdım; meğer evlerde de bulunurmuş!»

Yukarı çıktılar. Billur avizeler pırıl-pırıl parlıyor, gün ışığının son parıltısı da pencerelerden içeri süzülüyordu. Juan şimdi daha birçok şaşılacak şeyle karşılaşmıştı. Kendi evini döşemek için Madrid'den aldığı eşyalardan gurur duyardı.

KAN ve KUM

101

Koltuklar muhteşem ipeklilerle kaplanmıştı; tahta kısımları da yapılması oldukça güç olan değişik oymalarla süslüydü. Bu ağır eşyaların çok pahalıya mal olduğunu her gören anlardı. Burada ise ağır hiçbir şey yoktu. Dokunsan kırılacak kadar hafif iskemleleri, klasik bir zevkle yapılmış masaları, dolapları, geniş aralıklarla asılı olan ufak tabloları görünce Juan gözlerine inanamamıştı. Evindeki eşyalarının üstünlüğüne inandığından, şimdi içinde bir utanç duyuyordu, iskemleye otururken kırılmamasına dikkat etti.

Dona Sol'un odaya girişi Juan'ı bütün üzücü hayallerinden uzaklaştırdı. Genç kadm çok değişik giyinmişti. Başında ne İspanyol tarzı şapkası vardı, ne de mantilla denilen şalı. Göğsünde çaprazlama kapanan Japon kıyafetinin içinden uzun beyaz kolları çıkıyordu. Harikulade boynu Venüs'ün gerdanlığını hatırlatan bir kolye ile süslüydü.

Parmaklarını kıpırdattıkça pırıl-pırıl parıldayan acayip biçimde yüzükleri vardı; bileklerinde de kabartma işlemeli, ayrıca ikişer çingiraklı altın bilezikler.

Konuşurken, rahatça bacak bacak üstüne atıp, yüksek topuklu sırmalı terliğinin birini oyuncak gibi ayağında oynatıyordu.

Juan'm heyecandan kulakları uğulduyor, çevresini bulanık görüyordu. Ancak Dona Sol'un kendisine tatlı tatlı, biraz da alaylı bakan açık renk gözlerinin farkındaydı. Heyecanlı görünmemeye çalışıyor, iyi davranmak isteyen bir çocuk gibi gülümsüyordu.

Dona Sol geçen gün başından geçen olaydaki yardımından dolayı Juan'a teşekkür etti.

Juan: «Hiçbir şey değil, efendim, teşekkürle değmez.» deye karşılık verdi.

Konuştukça Juan'm yüreği rahatlamaya başlamıştı. Hele boğa güreşlerinden söz açılınca kendine olan güveni arttı. Dona Sol Juan'ı birçok kere boğalarla güreşirken gördüğünü söylüyor, olayları en ince noktasına kadar hatırlayarak anlatıyordu. Juan yüksek tabakadan bir kadının kendisini yakından izlemiş olduğunu öğrenince büyük bir gurur duydu.

Dona Sol, üstü çiçekli lake bir sigara kutusu açıp, misafirlerine altın ağızlıklı, kokusu yürek tüketici sigaralardan ikram etti.

- «Çok nefis sigaralardır bunlar.» diyordu.
Sonra kendisi de bir puro yaktı. Dumanın bulut halinde
102

dağılıpını yeşil gözleriyle seyrediyordu. Sonra, içmeye alışık olduğu Havana purosuna bakarak: «Kadınlar içindir bunlar.» dedi.

Bu arada sigara dumanından dağılan hoş kokuyla Juan'm da yavaş yavaş içi rahatlamaya başladı.

Dona Sol, gözlerini Juan'dan ayırmadan, ona hayatıyla ilgili sorular soruyordu.

Başarısının sırrını, ünlü bir insan olmadan önce nasıl bir hayat yaşadığını öğrenmek istiyordu. Juan, bunun üzerine, eski yoksulluk günlerini gururla anlatmaya başladı.

Yalnız, gençliğinin ayıp saydığı maceralarını anlatmamaya da dikkat ediyordu.

Dona Sol, bunları dinlerken: «Çok ilgiçekici şeyler!» diyordu.

Juan konuşmasını bitirdikten sonra, Dona Sol, gözlerini, Juan'dan ayırarak, dalgın dalgın, belirsiz bir noktaya dikti.

Don Jose: «Juan dünyada bir tanedir. Onun gibi bir ikincisi bulunmaz, hele aldığı yaralara karşı dayanıklı oluşu!» diyordu.

Juan'm sanki babasıymış gibi gururlanıyordu. Boğa güreşlerinde kaç kere yaralandığını, sanki Juan'm elbiselerinin arasından görüp sayıyormuş gibi, saymaya koyuldu.

Don Jose'niri bu sözleri üzerine Dona Sol Juan'a dikkatle baktı. Sonra: «Gerçek bir kahraman!» dedi. «Bütün kahramanlar gibi de sade, çekingen halleri olan bir kimse!»

Saat yediyi geçiyordu. Juan, kendisini evde beklediklerini söyleyerek, izin istedi. Dona Sol, hızla ayağa kalkıp, onun gitmesini önlemeye çalıştı.

- «Hayır! Bu akşam hep birlikte yemek yiyeceğiz, yalnızım çünkü. Marki ile kızları yazlığa gittiler. İkiniz de benimle cezalı kalacaksınız!» deyerek, hemen odadan çıktı. Don Jose o gece avdan dönmüş, ailesini daha görmemişti. Ayrıca, iki arkadaşını da evine çağırılmış bulunuyordu.

Juan'm ise Dona Sol'un evinde kalmasında hiçbir sakınca görmüyordu.

- «Hiç olmazsa sen kal.» dedi.

Juan: «Ne cansıkıcı iş!» diye söylendi. Sonra: «Hayır, beni yalnız bırakma! Ne söyleyeceğimi, ne yapacağımı bilemem!» diye yalvardı.

Onbeş dakika sonra, Dona Sol, bu sefer arkasında Pekin

KAN ve KUM

103

modeli bir elbiseyle, az önce misafirlerini karşılarken takındığı nezaketle, salona girdi. Don Jose, ısrarla, gitmek istedi. Juan'ı evde merak etmemeleri için gidip haber verecek, beklememelerini söyleyecekti. Juan'm içini bir korku almış, yüzü asılmıştı. Sonra, Don Jose'nin bakışları içini rahatlatmıştı.

Don Jose, kapıya doğru giderken Juan'a: «Evdekilere hayranlarıyla Madrid'de yemek yiyeceğini söylerim.» dedi.

Yemeğin başlangıcı Juan'a çok sıkıcı geldi. Dona Sol ile prensesle prens gibi karşılıklı yemek yiyorlardı. Eşine az raslanan bu şatafatlı odada biribirlerini kaybetmiş gibiydiler. Masanın üstü elektrikle aydınlatılmış gümüş şamdanlarla süslüydü. Sofraya en iyi şekilde hizmet etmeye alışık uşaklar bakıyordu. Juan üzerindeki elbiselerle tavırlarından utanıyordu. Bulunduğu yerle kendisi arasındaki fark yerle gök arasındaki fark kadardı.

Geçirdiği bu ilk sıkıntılı dakikalar yavaş yavaş kaybolmaya başladı. Dona Sol onun bardak tutuşuna içinden gülüyordu ama, Juan şimdi iştahla yemek yeyip içki içiyordu.

Dona Sol'un ince hareketlerine de hayran kalmıştı. Öbür kadınların kırıltmalarına alışıkta. Bu arada, çok yemek yemenin ayıp sayıldığını da sanırdı. Onun için, Dona Sol'un yemek yeyişine şaşırıp kalmıştı. Genç kadın lokmalarım pembe dudaklarının arasında hiçbir iz bırakmadan yutuyordu. Her iki çenesinin oynaması güzelliğinden hiçbir şey kaybettirmiyordu. Bardağını ağzına götürüp içkisini içerken dudaklarında tek bir damla bile görünmüyordu. Juan bu şekilde ancak meleklerin yemek yediğini sanırdı. Dona Sol'un çok yemek yediğini görünce o da aynı şeyi yaptı. İçkiyi ise daha da çok içti. Değişik şarapları içtikçe çekingenlikten sıyrılıp serbestçe ko-| nuşmaya başladı. Durmadan konuşuyorlardı. Juan'm çenesi açılmıştı artık. Boğa güreşlerindeki garip olayları anlatmaya başlamıştı. Nacional'in aşırı davranışlarını, Potaje'nin kahramanlıklarını, Potaje'nin yumurtaları bütün bütün nasıl yuttuğunu anlattı. Potaje'yi dispansere kaldırdıklarında üzerindeki elbiselerin ağırlığından yatağa çivilenip kalmıştı.

Juan'm bu anlattıklarını Dona Sol çok ilgiçekici buldu. Her ân ölüm tehlikesiyle karşı karşıya olan bu yürekli insanların hayat hikâyelerini gülümseyerek dinliyordu.

Şampanya Juan'm kafasını döndürmüştü. Sofradan kalktıklarında Dona Sol'a kolunu uzattı. Bu yüzüzlüğüne kendi

104

de şaşmıştı. İçinden: «Kibarlar böyle yapmazlar mı?» diyordu. Hiç de görüldüğü kadar görgüsüz değildi.

Kahveyi salonda içtiler. Juan salonun bir köşesinde bir gitar görmüştü. Öğretmeni Lechuzo'nun ders verdiği gitara benziyordu. Dona Sol, gitarı Juan'a vererek, bir şeyler çalmasını söyledi.

Juan: «Ben boğa öldürmekten başka bir şey bilmem!» dedi.

Boğa güreşlerinin son anlarında boğaları öldürmekle görevli olan arkadaşının şimdi orada bulunmayışına üzülyordu. Arkadaşı gitar çalışıyla kadınları deli eden bir delikanlıydı. Juan'la Dona Sol dakikalarca konuşmadan kaldılar. Juan, uşaklardan birinin sunduğu fevkalâde bir Havana purosunu içiyordu. Dona Sol ise kokusu insana gevşeklik veren sigaralarından birini tüttürüyordu. Yemekten sonra Juan'a da bir gevşeklik çökmüştü. Ağzından tek kelime çıktığı yoktu. Sadece, gülümseyerek aptal aptal bakmıyordu. Dona Sol'un bu sessizlikten canı sıkılmıştı. Kuyruklu piyanonun başına geçerek, malagenya'lar çalmaya başladı. Bunun üzerine Juan da, kendine gelerek: «Ole! Çok güzel, çok güzel!» deyerek coşmaya başladı. Dona Sol sonra ezbere bildiği bütün İspanyol melodilerini de çaldı. Juan da, meyhanelerde yaptığı gibi: «Ole! Bu altın parmaklarınızla çalın, çalın!» diyordu.

Dona Sol: «Müziği sever misiniz?» diye sordu. Juan: «Hem de pek çok!» dedi.

Dona Sol halk havalarından sonra, ağır parçalar çalmaya başladı. Juan'm filarmoni müziği üzerine az-çok bilgisi vardı. Dona Sol'un çaldıklarının kilise müziği olduğunu anladı. Bu müzik içini uyuşturmuştu. Dona Sol biraz daha çalmaya devam ederse uykuya dalacaktı. Bunu önlemek için, kendine sırtı dönük olan bu güzel vücutlu kadının bembeyaz yuvarlak boynuna, altın renkli gür saçlarına, «Tanrı'm, bu ne güzellik!» diye hayranlıkla bakmaya başladı. Kafasında düşünceleri körleşmiş, buna karşılık yüreğinde onu uyandıran, içini gıcıklayan bir duygu belirmeye başlamıştı. İçinden: «Yavaş yavaş yanma gidip bir öpücük kondursam acaba ne der?» diyordu. Böyle düşünürken herhangi kötü bir niyet taşımıyordu. Çünkü Dona Sol'a karşı derin bir saygısı vardı. Üstelik Don Jose'nin sözleri aklından hiç silinmiyordu: «Yılışan-

KAN ve KUM

wfc

lan sinek gibi öyle bir kovmasını bilir ki!» ^eiiiişti. h uykulu gözleri gene de Dona Sol'un boynun^ Qin^m\ kılmıştı.

, * *

Böyle nekadar geçti, bilmiyordu. Birden, rjOI# s^l, \~ «aı'ı^ rasını bir yana bırakarak hafif sesle şarkı sö>ıem^ye \ v ^ ta. Juan şarkının sözlerini anlayabilmek için kul^ j^bartt, '^ kelime bile anlayamadı. Çünkü Dona Sol hej, ba«ka ttı\v Mjga, ketlerin şarkılarını söylüyordu. Juan, bunu^ j|Z^rine;\ î^şyı saçma iş! Bütün bunların yerine bir tango Çyarn^z mı V^iBir' diye içinden söylendi.

î ^a €|lje_

tfe

pona Sol, piyanonun üzerinde ellerini ge?c}ir;r-J4en> \ kaldırarak gözlerini tavanda dolaştırıyor, her soıljli &h\ da göğsünü şişiriyordu. Piyanoda Elsa'nın E>na<.t'P-1 Ç%\ t

du. Elsa, erkeklere yenilmeyen, kadınlara kaiv failı' nni%!iii davranan, kızıl saçlı bir genç kızdı. Dona Soj ccx, duj^A^tj^ çok içten söylüyordu. Heyecandan gözleri dol^ustlj. Arl|vS;*j da duran saf ruhlu, güçlü-kuvvetli erkek için sjjvjyyordiÂ\%xş kaç gün önce hayatını kurtarmak için Juan'm na<îıJ ^o^N^* nu unutmamıştı. Genç adam, kendisine güvenç ı w msA'^.sj' bi gülümseyerek, Wagner'in kahramanlarının \ov^}\^ Wv^i halarla güreşmesi gibi, homurdanan bir boğa j[g{ıreşj}|\ .-^ Dona Sol bu olayı yüce bir anı olarak aklında t^jtmljştı. İV i Juan onun için bir kahramandı. Hatırlıyordu: q r^ıda, '^v^e. dan kendisine doğru yaklaşmakta olan tehlikeyi c^zinc^A^^i peden tırnağa titremeye başlamıştı. Şimdi de, Juaİî/m' A\ el den kalkıp, o kapkara gözlerinde keskin bir kt ı^ ke!a ^"tj

İkışl^.

^*«

ne doğru yürüyecek, ellerini omuzlarına değ(j: c^k, ^«-^ ateşli bir şekilde boynundan öperek onun olm^ iste^Y^i} sanıyordu. Düşündüklerinin hiçbirini gerçekleşme^: ^dec^A ^i leri diken diken oldu.

Juan'm kımıldamadan kalması Dona Sol

pe

]f a(s

\ T*

hayal kırıklığına uğratmıştı. Sinirlenerek, piyaw,^:P ^ ^' leşini itip arkaya döndü. Juan, karşısında, kane ^^ S'"İa\. müş, dördüncü sefer sigarasını yakmaya çahşlVor-(^u. yağmurluğunu gidermek için gözlerini elinden gelfej j^adsüs^*-maya çalışıyordu. Genç kadının bakışlarım ke^- -^e ol- v^n çevirdiğini görünce hemen ayağa kalkıp ona d0grı< YuJv\

Dona Sol heyecanla beklediği dakikaların Va^laş'->,|\ sandı. Juan ise onun yanma, «Geç oldu, ben gi^jj^; sfcı\\ dinlenmek istersiniz.» demek için yaklaşmıştı.

de şaşmıştı. İçinden: «Kibarlar böyle yapmazlar mı?» diyordu. Hiç de görüldüğü kadar görgüsüz değildi.

Kahveyi salonda içtiler. Juan salonun bir köşesinde bir gitar görmüştü. Öğretmeni Lechuzo'nun ders verdiği gitara benziyordu. Dona Sol, gitarı Juan'a vererek, bir şeyler çalmasını söyledi.

Juan: «Ben boğa öldürmekten başka bir şey bilmem!» dedi.

Boğa güreşlerinin son ânlarında boğaları öldürmekle görevli olan arkadaşının şimdi orada bulunmayışına üzülmüyordu. Arkadaşı gitar çalışıyla kadınları deli eden bir delikanlıydı.

Juan'la Dona Sol dakikalarca konuşmadan kaldılar. Juan, uşaklardan birinin sunduğu fevkalâde bir Havana purosunu içiyordu. Dona Sol ise kokusu insana gevşeklik veren sigaralarından birini tüttürüyordu. Yemekten sonra Juan'a da bir gevşeklik çökmüştü.

Ağzından tek kelime çıktığı yoktu. Sadece, gülümseyerek aptal aptal bakmıyordu.

Dona Sol'un bu sessizlikten canı sıkılmıştı. Kuyruklu piyanonun basma geçerek, malagenya'lar çalmaya başladı. Bunun üzerine Juan da, kendine gelerek: «Ole! Çok güzel, çok güzel!» deyerek coşmaya başladı. Dona Sol sonra ezbere bildiği bütün İspanyol melodilerini de çaldı. Juan da, meyhanelerde yaptığı gibi: «Ole! Bu altın parmaklarınızla çalın, çalın!» diyordu.

Dona Sol: «Müziği sever misiniz?» diye sordu.

Juan: «Hem de pek çok!» dedi.

Dona Sol halk havalarından sonra, ağır parçalar çalmaya başladı. Juan'm filarmoni müziği üzerine az-çok bilgisi vardı. Dona Sol'un çaldıklarının kilise müziği olduğunu anladı. Bu müzik içini uyuşturmuştu. Dona Sol biraz daha çalmaya devam ederse uykuya dalacaktı. Bunu önlemek için, kendine sırtı dönük olan bu güzel vücutlu kadının bembeyaz yuvarlak boynuna, altın renkli gür saçlarına, «Tanrı'm, bu ne güzellik!» diye hayranlıkla bakmaya başladı. Kafasında düşünceleri körleşmiş, buna karşılık yüreğinde onu uyandıran, içini gıcıklayan bir duygu belirmeye başlamıştı. İçinden: «Yavaş yavaş yanma gidip bir öpücük kondursam acaba ne der?» diyordu. Böyle düşünürken herhangi kötü bir niyet taşımıyordu. Çünkü Dona Sol'a karşı derin bir saygısı vardı. Üstelik Don Jose'nin sözleri aklından hiç silinmiyordu: «Yılışan-

KAN ve KUM

105

lan sinek gibi öyle bir kovmasını bilir ki!» demişti. Juan'm uykulu gözleri gene de Dona Sol'un boynuna, omuzlarına takılmıştı.

Böyle nekadar geçti, bilmiyordu. Birden, Dona Sol, sigarasını bir yana bırakarak hafif sesle şarkı söylemeye başladı. Juan şarkının sözlerini anlayabilmek için kulak kabarttı. Bir kelime bile anlayamadı. Çünkü Dona Sol hep başka memleketlerin şarkılarını söylüyordu. Juan, bunun üzerine: «Ne saçma iş! Bütün bunların yerine bir tango çalamaz mıydı?» diye içinden söylendi.

Dona Sol, piyanonun üzerinde ellerini gezdirirken, başını kaldırarak gözlerini tavanda dolaştırıyor, her soluk alışında da göğsünü şişiriyordu. Piyanoda Elsa'nın Duası'm çalıyordu. Elsa, erkeklere yenilmeyen, kadınlara karşı tatlı, müşfik davranan, kızıl saçlı bir genç kızdı. Dona Sol çok duygulu, çok içten söylüyordu. Heyecandan gözleri dolmuştu. Arkasında duran saf ruhlu, güçlü-kuvvetli erkek için söylüyordu. Birkaç gün önce hayatını kurtarmak için Juan'm nasıl koştuğunu unutmamıştı. Genç adam, kendisine güvenen bir insan gibi gülümseyerek, Wagner'in kahramanlarının korkunç ejderhalarla mücadelesi gibi, homurdanan bir boğa ile güreşmişti. Dona Sol bu olayı yüce bir anı olarak aklında tutmuştu. Evet, Juan onun için bir kahramandı. Hatırlıyordu: 0 sırada, arkadan kendisine doğru yaklaşmakta olan tehlikeyi sezince, tepeden tırnağa titremeye başlamıştı. Şimdi de, Juan'm, yerinden kalkıp, o kapkara gözlerinde keskin bir bakışla kendisine doğru yürüyecek, ellerini omuzlarına değdirecek, sonra ateşli bir şekilde boynundan öperek onun olmasını isteyecek sanıyordu. Düşündüklerinin hiçbirini gerçekleşmedi, sadece tüyleri diken diken oldu.

Juan'm kımıldamadan kalması Dona Sol'u pek acı bir hayal kırıklığına uğratmıştı.

Sinirlenerek, piyanonun iskemlesini itip arkaya döndü. Juan, karşısında, kanepeye gömülmüş, dördüncü sefer sigarasını yakmaya çalışıyordu. Mahmurluğunu gidermek için gözlerini elinden geldiği kadar açmaya çalışıyordu. Genç kadının bakışlarını kendisine doğru çevirdiğini görünce hemen ayağa kalkıp ona doğru yürüdü.

Dona Sol heyecanla beklediği dakikaların yaklaştığını sandı. Juan ise onun yanma, «Geç oldu, ben gideyim; siz de, dinlenmek istersiniz.» demek için yaklaşmıştı.

,n,

106

Juan'm bu sözleri üzerine Dona Sol da ayağa kalktı. Ne yaptığını bilmeden, elini uzattı. Bütün ince ruhlu kadınlar gibi ne olursa olsun, nazik davranırdı. El sıkışırken gözlerini açarak, Juan'a gizli bir anlamla baktı, duygularını sessizce belirtmek istedi. Sonra: «Gel, gel!» dedi.

* *

JUAN'IN, Dona Sol'la kurduğu yakınlık üze^ne olan güveni daha da artmıştı. Moraima Mar[ys|' ^eHrt ça konuşuyordu. Marki de ona oğlu gözüyle bjj™ e ah^k bir hayranlık duyuyordu.

r> WA

Moraima Markisi köylü kıyafetiyle dolaşırdı, {} ri bir ceket, elinde de uzun bir kırbaç bulunup ^nd<j insan olduğu için prensler gibi göğsünü kurdeleje', nlU j\ larla süsleyip dolaşır, kral sarayında ise baştan ba*6'-11^

^k

<&-

li, geniş kollu bir kaftan giyebilirdi. O bütün bı^ ^ *?le*" ğer vermezdi. Dedeleri Mağrıplılar'ı memlekette ı^ ^iç V* kúmdarla birlikte Sevilla'ya gelip yerleşmişler^ (?vaH ÎL" aileden oldukları için, hükümdar kendilerine ge^'s^ylu /K" vermişti. Şimdi bu topraklarda Marki'nin boğalan' °Prwr" Dedeleri, hükümdarın danışmanları oldukları içjn y°Jv)\5 nin büyük bir kısmını sarayda debdebeli bir ha,™ ^i^lçV* harcamışlardı.

sureA" '

Marki, açıkkalpli, alçakgönüllü bir adamdı. yas ^ V sit köy hayatını pek sever, ünlü dedelerden geldiği . Sı ^ Juan, Markisi kendisine bir akraba kadar yakı^ gs ?.lz^oV Bir zamanların ayakkabı tamircisinin oğlu Juan h y°rri t aile ile sanki akraba olmuş gibi gururlanıyordu. j[r ^ksJ

akraba olduklarını resmî bir şekilde ilân edemecjllleJs:^ Moraima Markisi artık onun da dayısı sayılırdı. Juai er ç)K nin bir kızı olan Dona Sol üzerinde yarattığı etkiy a.

",u ajl \ de gurur duyuyordu. Aşkları ferman tanımıyordu , Şuriefça kiden kendisiyle kibirle konuşan gençler de şimcû a? V rabası sayılırlardı. Bunlar Juan'la gene boğa güfesj ?°k ^ sı soylukışilerin toreadorlarla konuşurken takmdil<'],5ler^kx lu tavırlarla konuşuyorlardı ama, o şimdi hepsiye ^ÜW da hiçbir sınıf farkı yokmuş gibi konuşuyordu.

9ra*aW

S"

W

'tir

b-

ü-tr ir ı..

•i-k

JQ6

Juan'm bu sözleri üzerine Dona Sol da ayağa kalktı. Ne yaptığını bilmeden, elini uzattı. Bütün ince ruhlu kadınlar gibi, ne olursa olsun, nazik davranırdı. El sıkışırken gözlerini açarak, Juan'a gizli bir anlamla baktı, duygularını sessizce belirtmek istedi. Sonra: «Gel, gel!» dedi.

JUAN'IN, Dona SoI'Ia kurduğu yakınlık üzerine, kendine olan güveni daha da artmıştı. Moraima Markisi'yle ahbapça konuşuyordu. Marki de ona oğlu gözüyle bakıyor, büyük bir hayranlık duyuyordu.

Moraima Markisi köylü kıyafetiyle dolaşırdı. Üstünde deri bir ceket, elinde de uzun bir kırbaç bulunurdu. Ünlü bir insan olduğu için prensler gibi göğsünü kurdelelerle, nişanlarla süsleyip dolaşır, kral sarayında ise baştan başa işlemeli, geniş kollu bir kaftan giyebilirdi. O bütün bunlara hiç değer vermezdi. Dedeleri Mağrıplılar'ı memleketten kovan hükümdarla birlikte Sevilla'ya gelip yerleşmişlerdi. Soylu bir aileden oldukları için, hükümdar kendilerine geniş topraklar vermişti. Şimdi bu topraklarda Marki'nin boğaları otliyordu. , Dedeleri, hükümdarın danışmanları oldukları için, gelirlerinin büyük bir kısmını sarayda debdebeli bir hayat sürerek harcamışlardı.

Marki, açıkkalpli, alçakgönüllü bir adamdı. Yaşadığı basit köy hayatını pek sever, ünlü dedelerden geldiğini gizlerdi. Juan, Markisi kendisine bir akraba kadar yakın görüyordu. Bir zamanların ayakkabı tamircisinin oğlu Juan bu yüksek aile ile sanki akraba olmuş gibi gururlanıyordu. Hernekadar akraba olduklarını resmî bir şekilde ilân edemediyseler de Moraima Markisi artık onun da dayısı sayılırdı. Juan, bu ailenin bir kızı olan Dona Sol üzerinde yarattığı etkiyi düşünerek de gurur duyuyordu. Aşkları ferman tanımıyordu artık. Eskiden kendisiyle kibirle konuşan gençler de şimdi az çok akrabası sayılırlardı. Bunlar Juan'la gene boğa güreşi meraklısı soylukışilerin toreadorlarla konuşurken takındıkları gururlu tavırlarla konuşuyorlardı ama, o şimdi hepsiyle aralarında hiçbir sınıf farkı yokmuş gibi konuşuyordu.

108

Juan'm yaşayışı, alışkanlıkları da değişmişti. Artık boğa güreşi meraklılarının toplandığı Sierpes Sokağı'ndaki kahvelerde pek görünmüyordu. Bu kahvelere gelip gidenler herneka-dar akli başında, neşeli kimseler idiyseler de Juan için önemli kimseler sayılmazlardı. Aralarında, cıraklıktan başlayıp zamanla tek başına iş kurup yükselen ufak çapta tüccarlarla işi gücü olmayan, vakitlerini hep boğalardan söz ederek geçiren kimseler de vardı. Juan kahvelerin önünden geçerken, onu pencerelerden gören arkadaşları içeri girmesi için el sallayarak çağırırlardı. Juan ise: «Şimdi geliyorum!» deyerek sıvışır, bir daha görünmezdi. Aynı sokakta soylukışilerin toplandığı kahveye giderdi o.

Burada dar paçalı uşaklar hizmet eder, masaların üzerinde gümüş tabaklar bulunurdu. Dona Angustias'ın oğlu Juan, asker gibi duran siyah fraklı uşakların önünden gururla yürürdü. Kapıdan girince, boynunda gümüş zincir taşıyan bir uşak onun şapkasını, bastonunu elinden almaya kalkışırdı.

Juan oradaki kibar kimselerle görüşmekten çok hoşlanıyordu. Gençler hayal kurarak kadınlardan, atlardan söz açarlar, İspanya'da yılda kaç at öldüğünü hesap ederlerdi. Bunlar, yüksek tabakadan insanlar olmaktan başka ayrıca çok da cesurdular. Salonların birinde silâh atılır, öbüründe sabaha kadar oyun oynanırdı. Juan çok değerli bir toreador olduğundan, klüpteki yeri çok büyüktü. İyi giyinip bol para harcar, herkesle de iyi geçinirdi. Oradakiler aralarında Juan'ın çok bilgili olduğunu da söylerlerdi. Gerçekte Juan kendisinin sözünü edenlerden hiç de daha çok bilgili sayılamazdı.

Juan'm bir akraba kadar yakın arkadaşı Don Jose, onun bulunduğu bu yeni çevrede durumunun daha iyi olacağını söylüyordu. Üstelik, Juan, çocukluğunda yaşadığı hayattan ötürü kurnazca davranışlara alışık olduğundan, çevresini saran bu insanlara kendisini sevdirmekte güçlük çekmiyordu. Bu arada, oyuna da çok meraklıydı. Böylece, herkesle daha yakın ilişkiler kurmak imkânını sağlıyordu. Oyunda hep kaybediyor, kendisini mutlu kılan konuyu düşündükçe avunuyordu. Bütün geceyi oyun salonunda geçiriyor, kazanmak talihine pek seyrekleşiyor. Onun bu talihsizliği de herkese bir eğlence fırsatı yaratıyordu. Arkadaşları: «Dün gece Juan onbir bin peseta kaybedip meteliksiz kaldı!» diyorlar, oyunda para kaybedip soğukkanlılığını kaybetmediği için ona karşı hayranlıkları daha da artıyordu.

KAN ve KUM

109

Juan kendisini oyuna çok vermişti. Birçok defalar, kendisi için dünyanın en ilgiçekici şeylerinden biri olan Dona Sol'u bile unutuyordu. Sevilla'nın en zengin, en kibar kimseleriyle oyun oynamak, onlarla aynı heyecanı paylaşıp ödünç para vermek Juan için birhayli heyecan verici oluyordu.

Bir gece, odayı aydınlatan büyük bir lamba tavandan kopup yeşil masanın üzerine düşmüştü. Bunun üzerine Juan'm sesi odayı çınlattı:

– «Sakin olun, beyler! Hiçbir şey yok. Mumlar getirilsin, oyuna devam edilsin!» diyordu.

Oyun devam etti. Juan'm arkadaşları onun bu soğukkanlılığına da boğalarla güreştiği zaman duydukları hayranlığı duyular.

Don Jose'ye çok kişi: «Juan çok para kaybetti. Böyle giderse iflâs edecek. Boğa güreşlerinde kazandığı paranın hepsi gitti!» deyip duruyorlardı.

Don Jose, bunun üzerine, gururlu bir tavırla: «Bu yıl her yılkinden daha çok sözleşme imzaladık!» deye karşılık verdi. «Boğa öldürüp para kazanmaktan yorulacağız. Bırakın da eğlenin. O dünyanın en birinci matadorudur!» Don Jose, üstelik, Juan'm para kaybedip gözleri üzerine çekmesini onun için büyük bir şeref sayıyordu. Bir matador herkes gibi paraya değer veren bir insan olamazdı. Üstelik, Juan istediği parayı kazanabilen bir kimseydi. Don Jose herhangi bir kimsenin giremediği bu gibi kibar yerlere Juan'm girmesini büyük bir zafer gibi görüyor, bundan derin bir sevinç duyuyordu.

Toreadorun yaşadığı hayatı kınayanlara, gururla, şu karşılığı veriyordu:

– «Günün adamıdır o. Birçok toreadorlar gibi serseri takımı kimselerin bulunduğu meyhanelere gitmiyor. Sonra, ne çıkar! Kibar kimselerin bulunduğu yerlere girip çıkabiliyorsa, demek ki o da onlar kadar kişilik sahibi bir toreador. Bütün söylentiler dedikodudan başka bir şey değil!»

Juan, daha üstün bir hayat yaşamaya başladığından beri, yalnız bu klübe değil, akşamları Kırkbeşler Derneği'ne de gidiyordu. Orası boğa güreşçilerinin toplandığı bir yerdi. İlkbahar, yaz aylarında derneğe üye olan toreadorlar kumaş kaplı koltuklarda oturup konuşurlar, sonra koridorun sokağa bakan kısmında toplanıp boğa güreşlerinin sonuçlarını bildiren telgrafları beklerlerdi. Gazetelerde yayınlanan haber-

110

lere pek güvenleri yoktu. Üstelik, onlar sonucu gazeteler basılmadan önce öğrenmek istiyorlardı. Telgraflar akşamüstüne doğru İspanya'nın dört bucağından gelmeye başlardı. Gençler, telgrafları dikkatle okurlarsa da, bu haberlerin çok kısa yazılması yüzünden, tahminler yürütüp aralarında tartışıyorlardı. Kapının önünde oturup hava alırken, Toros De Bilbao'da, La Coruna'da, Barcelona'da, Valencia'da yapılan güreşlerin sonuçlarını, falanca boğa güreşçisine boğanın kulakları kesilip verildiğini, başka birini de yuhaladıklarını kesin bir şekilde öğrenmeyi kutsal bir ödev sayarlardı. Bu arada, güreşçilerin hemşerileri de, oldukça üzüntülü bir halde sokakta gezinerek, gazetelerin satışa çıkmasını beklerlerdi. Sayın senatörler bile bir boğanın yaralandığını haber aldıklarında üzüntülerini sokaktan geçen bir arkadaşına belirtmekten çekinmezlerdi. Gelen haber Sierpes Sokağı'ndaki kahvelere hemen dağılırdı. Haber Kırkbeşler Derneği'nden geldiği için yanlış olduğu akla bile gelmezdi.

Don Jose pek coşmuştu. Çevresindeki kimseleri âdeta rahatsız ediyordu. Onu çok eskiden beri tanıdıkları için kimse sesini çıkarmıyordu, haline gülüyorlardı bile. Akıllı başında olan bir kimsenin Don Jose ile toreadorlar üzerine rahatça konuşabilmesine imkân yoktu. Çok kere, Juan'dan söz ederlerken gözüpek gençlerden biri, kapıya doğru bakarak: «Pepe geliyor!» der, konuşmaları yarıda kalırdı.

Pepe, elinde bir telgraf sallayarak içeri girerek, müjdeyi verirdi:

– «Güzel bir havadis var! Juan iki boğa öldürdü! İkincisinin kulakları da kendisine verildi. Ben onu, bunu bilmem. Juan dünyanın en yaman adamlarından biri!»

Kırkbeşler Derneği'ne ulaşan telgraf lar daki haberler kimi vakit gazetelerdekinden değişik olurdu. Don Jose, bunu görünce, oradakilere çalım satarak bir göz atıp: «Hepsi yalan!» derdi. «Juan çok boğa öldürdüğü için kıskanıyorlar. Benim kâğıdımda ne varsa gerçek odur!» Orada bulunanlar, şaşırarak, ellerini alınlarına dayarlar, Juan'la Don Jose'yi alaya alırlardı.

Juan'ı bu derneğe Don Jose sokmuş, büyük imtiyazlarla üyeliğe kabul ettirmişti. Juan bir gün Don Jose'yi aramak için içeri girmiş, böylelikle soylukışilerin araşma karışmıştı. Ger-

KAN ve KUM

m

çekte, bu beylerin birçoğu Juan'ın hiç de arkadaşları değillerdi. Onlar kendi matadorlarını Juan'a rakip olan başkaları arasından seçmişlerdi.

Don Jose, daha önce, Juan'a Kırkbeşler Derneği'nin ne muhteşem bir şekilde döşenmiş olduğunu anlatmıştı. Gerçekten, tertemiz duvarlar çeşitli boğa güreşlerini canlandıran tablolarla doluydu. Uşaklar frak giyer, yazm bile sıcaktan göğüsleri açık üyelere bu kılıkta hizmet ederlerdi. Sevilla'daki Kutsal Hafta Şenlikleri'nde, daha başka dinî bayramlarda tanınmış boğa güreşi meraklıları da Kırkbeşler Klübü'ne gelirlerdi. İşte o vakit dernekte görevli uşaklar, başlarında beyaz peruk, üzerlerinde kısa paçalı pantolon, sarı-kırmızı ceketle hizmet görürlerdi. Saray uşakları gibi giyinmiş olan bu hademeler boyunbağlarını çıkaran zenginlere likör ikram ederlerdi. Akşam olunca dernek başkam Moraima Markisi de gelir, orada bulunan bütün arkadaşlar, koltuklarını çekerek, onun çevresinde toplanırlardı. Marki ise ötekilerin oturdukları koltuklardan daha yüksek, tahtı andıran bir koltuğa oturur, önce havadan, sudan laf açardı. Onu dinleyenlerin çoğu işlerini hava ile toprağın durumuna göre yürüten boğa yetiştiricilerdi. Marki onlara geniş ufuklara açılan, yeşilliklerle dolu bir denize benzeyen ıssız ovalarda yaptığı at gezintilerini anlatırdı. Sonra bu gezintilerde boğaların, denizin dibinde uyuyan köpek balıkları gibi, çayırların içine nasıl dalıp girdiklerini de anlatmadan geçmezdi.

Marki'nin birtakım boş inançları vardı. Derneğe gelirken rüzgârın sokaktaki kâğıtları oynattığını görünce bunu olmasını istediği şeylerin olacağına başlıca işaret sayardı. Gerçekten, kuraklık İspanya ovaları için bir felâketti. Bu yüzden, köylüler geceleri sık sık hava durumunu incelemeye çıkarlardı. Haftalarca böyle bekledikten sonra, bulutlarla kaplı gökyüzünden sıcak sıcak iri yağmur damlaları düşünce sevinçle ellerini çırparlardı. Moraima Markisi de, kaldırımları ıslatan iri yağmur damlalarına bakarak: «Tanrı'nın hikmeti! Bu yağmur damlalarının herbiri beş duro'ya bedeldir!» derdi. Hava durumu ile ilgilenmedikleri zamanlar Marki hayvan sürülerinden söz açardı. Boğalar hepsinin en çok ilgilendiği hayvanlardı. Boğalardan söz ederken, aralarında bir akrabalık bağı varmış gibi konuşurlardı. Boğa yetiştiriciler, Marki zengin bir adam olduğu için, onun düşüncelerini saygıyla dinlerlerdi. Basit boğa güreşi meraklıları Moraima Markisi'

112

nin vahşi hayvanları yetiştirme konusundaki bilgisine hayrandılar. «Bu adam ne de çok biliyor!» derlerdi. Marki «boğalara dikkat etmek gerektiğini» anlatırken büyük bir iş yaptığına inanan bir hali vardı. Boğalar gözden geçirildikten sonra on taneden yalnız sekiz, dokuz tanesi kasaplık olarak satılırdı. İnce-uzun sırtının önünde cesaretli olduğunu gösteren bir-iki boğa ise güreşte kullanılmak üzere saklanırdı. Bu boğalar büyük dikkatle bakılıp ayrı bir yerde yerleştirilirdi. Moraima Markisi hayvan besleyiciliğin ticarî bir iş sayılamayacağım, bunun yalnız şatafatlı bir iş olduğunu söylüyordu.

– «Bu boğalardan birine hernekadar kasaplara satılan hayvanlardan daha yüksek fiyat veriyorlarsa da bu hayvan bana okadar pahalıya maloluyor ki aynı hesaba geliyor. Hayvanları her ân gözden geçirmek, yem verip su içirtmek, ısı derecesine göre yerlerini değiştirmek gerekir.» diyordu.

Gerçekten, bir boğaya bakmak bir aileyi geçindirmekle birdi. Boğanın güçlü-kuvvetli bir duruma gelmesi, alana çıkıp kendini gösterebilmesi için en son dakikaya kadar bakıma muhtaçtı. Alandaki orkestra, boğaların bulunduğu yerin tam üstüne kurulmuştu. Bu yüzden, boğalar, alana çıkmadan önce, serseme dönüyorlar, sinirleniyorlardı. Marki, bu durum karşısında, alanlardaki emprezaryolarla, daha başka yüksek görevli kimselerle kavga etmek zorunda kalıyordu. Kavga sırasında adamlara: «Boğalar da bizim gibidirler. Hatta

bizden de üstündürler. Bizlerle aralarındaki tek fark konuşmasını bilmeyişleridir.» diye çıkıştı.

Marki'nin Lobito adında bir boğası vardı. Bu boğayı satın almak isteyenler çoktu. Lobito'yu elde edebilmek için Gi-ralda adında bir boğa ile bütün Sevilla'yı Marki'ye vermeye hazır biri bile çıkmıştı. Marki bütün bu tekliflere rağmen gene de boğasını satmadı. Sık sık, atma binip, yetiştirdiği hayvan sürülerine bakmaya giderdi. Çayıra vardığında değerli boğasını: «Lobito!» diye çağırması yeterdi. Onun sesini duyunca Lobito, öbür boğaların arasından ayrılarak, sahibinin yanına gelir, çizmelerini yalardı. Boğaların en kuvvetlisi olduğu için öbür boğalar ondan korkarlardı. Marki, atından inince, atın heybesinden bir parça çukulata çıkarıp Lobito'ya atardı. O da, iri boynuzlu kafasını sallayarak, teşekkür ederdi. Marki, bir kolunu boğanın boynuna dayayarak, hayvana vahşi bakışlarla bakan öbür boğalara doğru ilerlerdi. Ortada korkulacak bir şey yoktu. Lobito sahibini korumak için bir

KAN ve KUM

113

köpek gibi yürür, ateşli gözlerle bakan boğaların onuru üzerine saldırmamaları için çevresine bakınırdı. Bir boğa, cesaret edip de, Marki'yi koklamak üzere yanına yaklaşacak olsa Lo-bito'nun boynuzlarıyla karşı karşıya kalırlardı. Boğalar, beceriksizce, yollarını kesmeye kalkışsalar Lobito yolu açmaları için kafasını uzatırdı. Moraima Markisi kendi otlaklarında yetişen boğaların alanlarda büyük başarılar gösterdiklerini gördükçe keyiflenir, ağzı kulaklarına varır, beyaz favorilerini oynatarak gülerdi.

– «Boğalar dünyanın en soylu hayvanlarıdır. İnsanlar da onlar gibi olsaydı dünyanın hali başka olurdu.» derdi. «Şu eşsiz Coronel'i hatırlıyor musunuz?»

Pahalı çerçeveli bir resmi gösteriyordu. Resim onun bir gençlik hatırasıydı. Kendisi beyaz elbiseli kız çocuklar arasında oturuyor, bir yandan iki boynuz uzanıyordu. Üstte kara bir bulut görünüyordu. Bir buluta benzeyen bu şey de meğer Coronel'miş. Öbür boğalara karşı çok vahşi davranırken, Moraima Markisi ile ailesine karşı oldukça yakınlık gösterirdi. Çocuklar kulaklarını, kuyruğunu çekerler, bu şeytanca oyunlar karşısında o, homurdanarak boyun eğen kurt köpekleri gibi dururdu. Resimde Marki küçük kızlarıyla birlikte bulunuyordu. Coronel çocukların beyaz etekliklerini kokluyor, çocuklar da korkularından babalarının bacaklarına sımsıkı sarılıyorlardı. Gene de, çocukluğun verdiği cesaretle, bir ara, boğanın gözünü kaşıyıp: «Yat, Coronel, yat!» demeye başlamışlardı. Bunun üzerine Coronel de, bacaklarını ikiye katlayarak, oturmuştu. Çocuklarla babaları da, bunu görünce, hayvanın yanına oturup, «Rrrru! Rrrru!» diye heyecanla soluk alışını dinlemeye koyulmuşlardı.

Marki, uzun zaman düşündükten sonra, bu boğayı Pamp-lona güreş alanına sattı, boğa güreşine de seyirci olarak katıldı. Boğanın usta oyunlarını hatırladıkça yerinde duramıyor, heyecandan gözleri yaşıyordu. Hayatında hiçbir zaman bu türlü bir boğa görmemişti. Boğa, biraz dinlendikten sonra, büyük bir cesaretle ortaya çıkmış, kendisini ışıkların, büyük bir kalabalığın arasında görünce şaşırmıştı.

Bir pikador o ince-uzun değneğini boğaya batırdığı vakit hayvanın gösterdiği cesarete seyirciler hayran kaldı. Bu eşsiz boğanın yanında ne bir insan, ne de bir at vardı. Atlarla pika-dorları tek basma havaya fırlatmıştı. Bunun üzerine alana

Kan ve Kum : 8

114

yayan olarak giren güreşçiler hemen koşuştular. Halk atların alana çıkmasını istiyordu. Coronel kendisine takılan birini havaya uçurtmaya hazırdı sanki. Biri biraz kışkırtacak olsa, zarif hareketlerle, halkı cıldırtacak şekilde hızla alana koşuyordu. Kendisini öldürmek üzere boğazına ondört kargı hatırdılar; o gene de otlaktan geldiğindeki kadar cesurdu. Bu durum karşısında Marki boğanın soluyuşuna kulak kabarttı. Sonra, locasından nasıl kalktığı anlaşılmadı. Uşaklar yaralanan boğayı kurtarmaya çalışıyorlardı. Matador ise, kargısı elinde, boğa ile karşı karşıya gelmeye hazırlanıyorsa da buna birtürlü cesaret edemiyordu.

İşte, bu sırada Marki, matadorla uşakların arasına atılarak: «Coronel!» diye bağırdı, tahta parmaklıkların arasından dışarı uzanarak elleriyle tahtalara vurmaya başladı.

Hayvancağız yerinden kıpırdamadan duruyordu. «Coronel!» diye çağırıldığını duyunca kafasını kaldırdı. Bu ses ona ömründe bir daha göremeyeceği memleketini hatırlatmıştı. Başını çevirdi. Parmaklıkların arasından kendisini çağırان adamı gördü. Önce, ona doğru hızla koştu. Sonra, adımlarını yavaşlatarak, kendisine doğru uzanan kolları boynuzlarıyla okşadı. Hayvanın göğsü boğazından akan kanlarla kızıla boyanmıştı. Sıyrık derisi arasından mosmor bir et görünüyordu.

Marki: «Benim oğlum!» diye sesleniyordu.

Coronel de, onun sözlerini anlıyormuş gibi, başını kaldırıyor, ağzından akan sah/asıyla adamın favorilerini ıslatıyordu. Hayvanın kanlı gözlerinde: «Beni neden buraya getirdin?» diye soran bir hal vardı. Marki, hayvanın bu halini görünce, ne yaptığını

bilmeden onun öfkeden ısınan burnunu defalarca öptü. Seyirciler arasından iyiyürekli bir adam: «Öldürmesinler!» diye haykırıyordu.

Bu ses binlerce insanı duygulandırmıştı. Herkesin sesi ortalığı yerinden oynatıyor, basamaklarda binlerce mendil uçuşuyordu. Halk boğaya acıyor, bu türlü oyunlardan hoşlandığından da utanç duyuyordu. Ayrıca, matadorun giydiği süslü elbiselerle gösterdiği cesarettten de nefret ediyordu. Seyirciler boğanın soyluluğuna, cesaretine hayran kalmışlardı.

Marki: «Boğayı geri alıyorum! Emprezyaya da iki bin peseta'yı geriye veriyorum. Bütün servetimi bile vermeye hazırım!» dedi.

Coronel bir ay otlakta kaldıktan sonra boynundaki yara

KAN ve KUM

115

izleri artık kaybolmuştu. Marki, bu hayvanın yaşlanmıca kadar yaşamasını istiyordu. Ne yazık ki, bu dünyada iyiler talihli olmadıkları için, Coronel'e bakmaya bile cesaret edemeyen kurnaz bir boğa onu boynuzlayarak haymca öldürdü. Bütün boğa yetiştiriciler gibi Marki ile arkadaşları da hernekadar bu hayvanlara acıyorlarsa da, böyle bir işe girişmeye cesaret ettiklerinden dolayı gurur da duyuyorlardı. Boğa güreşlerine karşı olanlara, hayvanları da korumak gerektiğini söyleyenlere düşman kesiliyorlardı. Marki bu konuda birçok kimseleri aptal, bilgisiz buluyordu.

– «Millet boğa güreşi için ayrılan boğalarla kasaplara satılan domuzları ayıramıyor!» diyordu. «İspanyol boğasıydı o. En değerli hayvanlardan biri!»

Marki ile arkadaşları, aralarında, boğaların cinsleri üzerine konuşurlar, güreşleri hep İspanyol boğalarının kazandığını söylerlerdi. Bu arada Marki başka cinsten olan hayvanları hatırladıkça gülerdi. İspanyol boğaları herhangi cambazhanede yetiştirilen bir aslanla güreşebilirmiş. Bir gün bahse girişmişler. Aslan terbiyecisi başka aslanları parçalamış azgın bir aslanı, Barrabas'ı yollamış. Barrabas bu kötü huyu yüzünden öbür aslanlardan ayrı tutuluyormuş. Alana da demir bir kafes içinde getirmişler. Marki şöyle anlatıyordu:

– «Önce aslanı salıverdiler. Aslan, boğanın kımıldamadan durmasından yararlanarak, tırnaklarıyla, dişleriyle, hayvanın kalçalarını tırmalamaya, kemirmeye başladı. Boğa, kendisini koruyabilmek için, boynuzlarıyla aslanı önüne çekmeye çalıştı. Aslanı bir boynuzundan öbürüne top gibi fırlattı; sonra, hiçbir değer vermeden, bir yana attı. Aslan, dayak yemiş bir kedi gibi, büzüldü kaldı. Güreşin ikinci yarısı daha kısa sürdü. İkinci aslan alana çıktığı vakit boğa hayvanı havaya kaldırıp iyice salladıktan sonra, gene ilk seferki gibi, bir yana fırlattı.»

Bu hâtıralar Kırkbeşler Derneği'nde herkesi güldürüyordu. «Yaşasın İspanyol boğası!» diye şakalaşıyorlardı. Gülüşlerinden yüreklerinde millî bir duygunun kabardığı anlaşıyordu. Bu vahşi hayvanlar dünya yüzünde İspanyol milletini yüceltiyordu sanki. Kırkbeşler Derneği'nden içeri Juan girince, bitip tükenmek bilmeyen boğa güreşleri, tarla işleri konuşmaları yarıda kesilirdi. Bir ara bütün Sevilla'da Plumitas adında yaman bir

116

eşkiyadan söz ediliyordu. Bütün aramalara rağmen adamı bir türlü bulamıyorlardı. Gazeteler bu adamın kendisini ele vermemekte büyük bir deha gösterdiğini, bu yüzden de bir millî kahraman sayıldığını yazıyorlardı. Hükümet bu adamın en kısa zamanda yakalanacağına söz veriyor, bu beklenen ân hiçbir zaman gelmiyordu. Sivil polisler Plumitas'ı yakalayabilmek için özel kurs görüyorlardı. Plumitas ise, bu arada, yalnız ufak av tüfeğiyle, atıyla, onu yakalamaya çalışanların önünden bir gölge gibi kaçıyor. Peşini kovalayanlar çok sayıda olmayınca karşılırlarına çıkarak aralarından birini öldürüp yere seriyordu. Tarlada çalışan köylüler ise, kendilerinden öç almasından korkarak, ona saygı gösterip yardım ediyorlardı. Plumitas dağlarda yaşıyor, gerektiğinde kendini korumasını çok iyi biliyordu. Zenginlerden para istiyor, yaşlı, yoksul bir kadına, ya da bir işçiye yardım ediyordu. Bu davranışı yüzünden köylülerce pek sevilip adı ağızdan ağıza dolaşıyordu. Polisler, Plumitas'm nerede olduğunu sordukları vakit, köylülerin ağzından tek kelime bile alamazlardı. Plumitas bir ilden öbürüne kolaylıkla geçerdi. Bir köyden geçtiği vakit, köylüler, iz vermemek için, ondan hiç söz etmezlerdi. Haftalarca Plumitas'm sözü edilmediği olurdu. O da korku nedir bilmeden, istediği köye giderdi. Kırkbeşler Derneği üyelerinin de Plumitas'tan sanki bir boğa güreşçisiymiş gibi sık sık haberleri oluyordu. İşçilerden biri: «Plumitas geçen gün benim çalıştığım çiftliğe geldi, bizim bey de kendisine otuz duro verdi. Plumitas yemek yedikten sonra çıkıp gitti!» diye anlatırdı.

Plumitas'm bu gibi isteklerine boyun eğmeye herkes hazır. Onun sözü yalnız biribirleriyle yamk arkadaş olanlar arasında edilirdi. Kimse onu polise teslim etmeyi düşünmezdi. Çünkü onu jandarmaya teslim etmek birsürü sıkıntılara yol açmak demekti. Ayrıca yakalanırsa kendisine yapılan bütün iyilikler boşa gidecekti. Moraima Markisi de Plumitas'm kahramanlıklarını öfkelenmeden, gülümseyerek anlatıyordu. Çok olağan bir şeydi sanki yaptıkları.

- «Başlarından felâket geçmiş bu insanlar ormanlarda dolaşmaya mahkûm zavallı kimselerden başka bir şey değillerdir.» diyordu. «Babam -nur içinde yatsın- o ünlü Maria Jose ile tanışıp iki kere birlikte yemek yemişti. Ben ise daha az tanınmış, çayırarda dolaşarak birsürü kötülükler yapmış

KAN ve KUM

117

kimselerle tanıştım. Onlar da boğa güreşçileri gibi yaman kişilerdir. Cezadan korktukları için, onlara yalnız dokunulduğu vakit tehlikeli olurlar.» Marki Plumitas'a her istediğinin verilmesi için çiftliklerinde çalışanlara emir vermişti.

Çobanların anlattıklarına göre Plumitas iyi, cömert ruhlu çiftlik sahiplerine iltifatlar yağdırır, «Moraima Markisi'ne dokunan olursa canımı vermeye hazırım!» dermiş. Herkes de bu mert, zavallı, yorgun adamı istediği bir lokma ekmek için kırmaktan çekinirdi. Bir boğa yetiştiricisi de Plumitas'm otlaklarda tek başına atıyla dolaştığını görmüş, onu tanımadan geçtiği için kendisini suçlu bulduğunu söylüyordu. Çayırarda sık sık görülen, yağlı elini şapkasına değdirerek, «Tanrı sizinle olsun!» deyen, yoksul kılıklı atlılardan biri sanmış onu.

Moraima Markisi, Plumitas'm sözünü ederken, Juan'a baktı. Çiftliğindeki mala-mülke iyi bakılmadığını söyledikten sonra, ciddî bir tavırla: «Yarım günün La Rinconada'da geçiyor.» dedi.

Juan: «Ben mal-mülk işleriyle uğraşmaktan hoşlanmam.» diye karşılık verdi.

Marki: «Öyleyse neden bu kadar vergi ödüyorsun?» diye sordu. «Senin de bir alay mahn-mülkün var ya!»

Juan, Plumitas gibi bir serseriye La Rinconada'da görmekten hiç de hoşlanmayacağını düşünüyordu. O ömrünü güreş alanlarında geçiren değerli bir matadordur. Alana ayak bastı mı hayatta olup bitenleri unutturdu. Şimdi ise, Plumitas gibi adam öldürmeyi meslek edinmiş kimseler kendisine birçok şeylerden habersiz yaşadığını öğretmiş oluyordu. Juan'm ailesi çiftlikte yaşamaktaydı. Dona Angustias, yıllarca ömrünü kulûbe gibi bir yerde geçirdikten sonra, şimdi yaşadığı bu çiftlik hayatından pek memnundu. Carmen de çiftlikte yaşamaktan pek hoşlanıyordu. Çok çalışkan bir kadındı. Zengin olmaktan da büyük bir sevinç duyuyordu. Bunun için, çiftlikteki işleri yakından izliyordu. Carmen'in çocuğu olmamıştı. Juan'm ablasının çocukları bu boşluğu dol-duruyordu.

Juan ailesini çiftliğe kısa bir süre için yollamış, çok geçmeden kendisinin de geleceğini söylemişti onlara. Ne var ki, bir sürü bahaneler uydurarak dönüşünü geciktiriyordu. Ha-

118

yatını şehirdeki evinde geçiriyordu o. Yanında yalnız Gara-bato kalıyordu. Böylelikle tam bir bekâr hayatı yaşıyor, Dona Sol ile de rahatça ilişki kuruyordu. Yaşadığı bu günleri hayatının en güzel çağı sayıyordu. Çok kere çiftlikte yaşayan ailesini bile unuttuğu oluyordu.

Juan ile Dona Sol, o güzel atlarına binerek, sık sık gezmeye çıkıyorlardı. Bu gezintilere çıkarılarken ilk karşılaştıkları günkü elbiselerini giyerlerdi. Kimi vakit yalnız giderler, kimi vakit Don Jose de onlarla gelirdi. Böylelikle aralarındaki ilişkinin pek göze batmasını önlemiş oluyorlardı. Sevilla yakınlarındaki otlaklara boğaları görmeye giderler, böylece Mo-raima Markisi'nin domuzlarını da yoklardı. Bu tehlikeli hayvanlar genç kadın için pek heyecan verici oluyordu. Dona Sol kamçısını genç boğalardan birine saplayıp da hayvan kaç-mayıp kendisine doğru atılınca Juan onun yardımına koşmak zorunda kalırdı. Sık sık Empalme istasyonuna giderler, yazın yapılacak büyük güreşler için boğaların kafeslere nasıl yerleştirildiğini seyrederlerdi. Burası boğa alışverişlerinin yapıldığı en önemli yerlerden biriydi. Dona Sol buraya her gelişinde çevresine dikkatle göz gezdirirdi. Kurşuniye boyalı çift kapılı büyük sandıklar tekerleklerin üzerine yerleştirilmişti. Tren istasyonuna bitişik bir avluda, düzinelerle sıra halinde dizilmişlerdi. Trenle gönderilmek üzere, yazın gelmesini bekliyorlardı. Boğalar bu sandıklarla İspanya'nın en uzak yerlerine kadar taşınır, böylelikle yarımadayı boydan boya dolaşmış olurlardı. Boğalar gereken yerlere götürüldükten sonra, daha başkalarının da taşınabilmesi için sandıklar geri gönderilirdi. İnsanoğlunun buluşları açık havaya alışık olan bu boğaları bir yerden bir yere taşıma işini kolaylaştırıyordu. Trenle yolculuk edecek olan bu hayvanlar tozlu bir sokağın ardından koşa koşa gelirlerdi. Uzak otlaklardan gelen bu boğalar Empalme'ye ulaştıkları vakit, nerede bulunduklarını anlamamaları için, yöneticileri onları alabildiğine koştururdu. En ön sırada bulunan çobanlar, omuzlarına kargıyı atmış, atlarını koşturarak ilerlerlerdi. Bunların arkasından yöneticilerini boynuzlarıyla koruyan boğalar dikkatli adımlarla koşarlardı. Onların arkasından da, ölüme giden kahraman boğalar gelirdi. Yanlarında, bu boğaların kaçmalarını önleyen, insana alışkın boğalar vardı. Ayrıca, boğalara taş atmak için ellerinde sapanlar, daha başka çobanlar da bulunurdu. Boğalar yerlerine ulaştıkları vakit, öndeki biniciler kapının dışında kalır-

lardı. Arkalarındaki boğalar, ortalığı toz-toprak içinde bırakıp, çingırarak sesleriyle cınlatarak, kapalı yere hızla girerlerdi. Son giren boğanın arkasından kapılar hemen kapanırdı. Duvarlara ata biner gibi oturmuş, ya da balkonlara tırmanmış kimseler şapkalarını sallar, hayvanları daha da kızıştırabil-mek için bağırışıp dururlardı. Boğalar ilk avludan geçtiklerinde kapalı olduklarını daha anlamamışlardı; hâlâ otlaklarda olduklarını sanırlardı. Önde giden boğalar, tecrübelerine dayanarak, çobanların emirleri üzerine kapıdan girer girmez, bir yana çekilirler, böylece arkadan sürü halinde gelen boğaların içeri girmelerini sağlarlardı. Boğalar ikinci avluya girdiklerinde önlerinde duvar bulunduğunu, arkalarındaki kapıların da kapalı olduğunu görünce içlerinde bir güvensizlik duygusu uyanırdı. Boğalar içeri kapatıldıktan sonra artık sandıklara yerleştirilmeye başlanırdı.

Boğalar iki kapısı kalkık sandığın bulunduğu dar bir yola doğru sürülürken havaya paçavralar uçurtulur, hayvanlar sopalarla dövülüp yüksek sesle bağırılırdı. Sandık ufak bir tünele benzerdi. Avlunun yerleri de baştan başa çayırdı, boğalar seve seve otlarlardı. Burası boğaların kendilerini otlaklarda sanmaları için özel olarak yapılmıştı. Boğa tünele benzeyen bu sandığa girmekten kaçınırdı. Kendisi için buranın tehlikeli olduğunu anlayarak yavaşça ilerlerdi. İlerlemesi için de arkadan boyuna dürtülürdü. Bir ara boğa karşıya baktığında iki sıra halinde balkonlara tırmanmış, ısıklık çalarak kendisini kızdırmaya çalışanları görürdü. Boğa sandığın içine girer girmez kapıları kapayabilmek için sandığın tepesine adamlar gizlenmişlerdi. Hayvancağız, kendisine bıçak batırılışmdan, bağırtılardan, gözünün önünde uçan kırmızı bezden, dar geçitin sonunda otlayan öbür boğalardan, olup bitenleri anlardı. Dar tünelin içine girmeye kalkışınca ağırlığı tahta parmaklıkları yerinden oynatır, kafesin içine girince de önce öndeki kapı, sonra arkadaki kapı kapanıverirdi.

Kafesin kapıları hızla kapanınca boğa, hiç sesini çıkarmadan, karanlıkta kalmaya boyun eğdi. Bulunduğu bu dar yerin içinde ayaklarının üzerinde oturmaktan başka çaresi kalmamıştı artık. Ona şimdi kafesin tepesinden kucak dolusu ot atılırdı. Boğayı hapsedenler artık kafesi istasyona götürmeye koyulurlardı. Birinci boğa kafese yerleştirildikten sonra sıra öbürlerine gelirdi. Onlar için de aynı hazırlıklar yapılırdı. Böylece, bütün boğalar yolculuğa hazırlanmış olurdu.

Dona Sol başka şehirlere hayvan yollama işine hayrandı. Bu işlerle uğraşan insanların yerinde olmak isterdi. Açık havada dolaşmak, sivri kulaklı, iri başlı boğaların otladıkları uçsuz-bucaksız ovalarda atla dolaşmak en çok sevdiği şeylerden biriydi. Çobanlara da hayrandı. Bu sevgi ona dedelerinin zamanından beri çiftçilikten haberi olmayan, hayvan derisi yüzerek geçinen insanlardan miras kalmıştı sanki. Boğa çobanlığını en ilgiçekici, en kahramanca işlerden biri sayardı.

Juan, genç kadının bu gibi şeylere karşı gösterdiği ilgiye şaşıyor, «Bütün kibar tabaka kadınları acaba böyle midir?» diye kendi kendine soruyordu. Dona Sol'un hevesine, dayanıklılığına hayran kalıyordu.

Juan, Dona Sol ile senli-benli konuşmaktan çekinirdi. Genç kadın hiçbir zaman ona böyle bir güven aşılamamıştı. Juan tek bir defa Dona Sol'a, dili titreyerek, sen demişti. Bunun üzerine genç kadın onun yüzüne şaşkın şaşkın bakmıştı. Juan'm yüzü kızarmış, bir daha da böyle bir şey yapmaya kalkışmamıştı. Dona Sol ise, Juan'm boğa güreşindeki arkadaşları gibi ona sen derdi. Yalnız, ailesiyle birlikte bir yere gideceği vakit, Juan'm kendisini görmeye gelmemesi için mektup yazarken siz kelimesini kullanırdı. Dona Sol'un mektuplarında kendisine siz demesi Juan'm garibine gidiyordu. Kü-çümseniyordu sanki. «Bu kadın mektuplarını birbirlerine gösteren aşağılık kadınlarla düşüp kalkıyor galiba!» diye düşünüyordu. «Bu soğuk mektupları görenler matador olduğum için onun bana güveni olmadığını düşünecekler.»

Dona Sol'un bunun gibi daha birtakım tuhaf davranışları Juan'ı pek üzüyordu. Dona Sol'u görmeye evine gittiğinde, kimi vakit kibar beyler gibi giyinmiş uşaklardan biri: «Hanımefendi evde yoklar, dışarı çıktılar!» deyerek önünü keserdi. Juan ise Dona Sol'un içeride olduğunu çok iyi biliyordu. Yorgun olduğunu, belki de kendisinden soğuduğunu düşünüyor, içinden: «Bir daha gelmem. Bu kadın benden hoşlanmıyor artık!» diyordu. Gelgelelim, Dona Sol'un evinden dönerken onu bir daha görmemeyi düşündüğü için utanç duyuyordu.

Ünlü matador onu görmeye gittiğinde Dona Sol kendisine kollarını uzatır, onu sımsıkı kucaklardı. Ağzı ile dalgın bakışlarından ruhunun ne kadar duygulu olduğu kolaylıkla anlaşılırdı. Bakışlarından aklının allak-bullak olduğu sezilirdi. Sonra, çok kötü bir koku duyruş gibi yaparak: «Neden lavanta

sürünüyorsun? Senin gibi bir boğa güreşçisine yakışır mı bu? Ben burnuma boğa kokusu, at kokusu gelmesini istiyorum!» derdi.

Juan, bunun üzerine, bir sefer: «Sen böyle nefis kokulardan hoşlanmaz mısın?» diye sormuştu.

Juan ile Dona Sol bir gece yan yana uyuyorlardı. Juan bir ara genç kadının kendi kendine konuştuğunu duydu, merakla yüzüne baktı. Genç kadın dört ayak üzerinde yürümek, Juan da, kılıcım eline alıp, boğayla konuştuğu gibi, kendisine de: «Buraya gel, buraya!» demesini istediğini söylüyordu. Sonra: «Hayır! Hayır! Boğa olmak istemiyorum! Şimdi bir çoban köpeği olmak, yolun ortasına çıkıp seni ısırmak istiyorum!» diye haykırdı. «Halkın çok değerli olduğunu kabul ettiği bu matadoru görüyor musunuz? Yerim onu ben!»

Dona Sol, bu son sözünden sonra, sinir bunalımı geçiriyormuş gibi, «Ham-m-m!» deyerek, Juan'ın kolunu ısırdı. Bunun üzerine Juan kafası yılan biçimi altın tokalarla dolu yarı çıplak uyuyan bu güzel kadının yanından, öfkeyle hay kırıp, can acısıyla ayrıldı.

Dona Sol uyanmıştı artık.

– «Zavallılık, canını mı yaktılar?» dedi. «Bunu da, ben mi yaptım? Kimi vakit delirir gibi oluyorum. Bırak da ısırdığım yeri öpeyim, acısı geçsin. Gel, bütün yaralarını öpeyim. Benim zavallı ahmağım! Canını yakmışlar!»

Dona Sol şimdi, yaptığından utanmış, Juan'a sevgiyle sarılmıştı. Bir ara gene yumruklarını sıktı. Juan'ın yalnız bir battaniyeyle örtülü olan göğsünü feci şekilde yumrukladı.

Juan şaşkına dönmüş, içinden: «Bir kadın bunu nasıl yapabilir!» diyordu.

Dona Sol bir ara ona karşı yeniden yakınlık gösterdi. Sonra, sanki ondan tiksindir gibi, yanından fırladı kaçtı.

– «Git artık! Yalnız kalmak istiyorum!» diye haykırdı. «Sana tahammül edemiyorum! Ne sana, ne de başka bir erkeğe! Siz erkekler ne iğrenç şeylermişsiniz!»

Juan, dengesiz ruhlu bu kadının yanından üzülmekle ayrıldı.

Dona Sol bir gece Juan'a kendi hayatından söz etmişti,

Juan ünlü kimselerle, krallarla tanışmak istediğinden genç kadının hayatına karşı içinde bir merak uyandı, Duyduğuna göre Dona Sol bütün bu kimselerle tanışmıştı.

Dona Sol, Juan'm kendi hayatıyla pek ilgilendiğini görünce: «Ne o? Kıskanıyor musun yoksa? Bu adamlarla ta-nıştıysam da ne olacak yani?»

Sonra uzun zaman, dalgın dalgın bakarak, hiç konuşmadı. Çılgın bakışlarından içinden tuhaf düşünceler geçtiği anlaşılıyordu. Juan'a merakla bakarak: «Sen kadınları dövmüş olacaksın!» dedi. «Hayır deme! Bu beni çok ilgilendirir çünkü. Karının çok iyi bir insan olduğunu bildiğim için onu dövmediğini anlıyorum. Yalnız, toreadorların ilişki kurdukları öbür kadınları... dayak yedikten sonra erkekleri daha çılgınca seven kadınları demek istiyorum ben. Hiçbir kadını dövmeydin, öyle mi?»

Juan hiçbir kadını dövmediğini kesinlikle söyledi. Gerçekten kendisi gibi kuvvetli olmayanlara karşı kötü davranan bir insan değildi o. Böyle bir şey yapmal elinden gelmezdi çünkü.

Dona Sol hayal kırıklığına uğramışa benziyordu.

Bir gün Juan'a ısrarla: «Bir defa beni de döv, n'olur!» dedi. «Bunun nasıl bir şey olduğunu öğrenmek istiyorum.»

Sonra, birdenbire sakinleşerek, kaşlarını çattı. Gözleri ateş püskürmeye başlamıştı.

– «Ah, benim aptalım! Öyle bir şey yapayım deme sakın ha!» dedi. «Sonra çok pişman olursun çünkü!»

Dona Sol'un verdiği bu öğüt doğrudu. Genç kadın bu tehdidi savuranca Juan onunla bir sevişme sırasında başından geçen olayı hatırladı. Bir gün, sevişirlerken, Juan güreşmeye alışık elleriyle onu biraz kabaca ellemişti. Dona Sol, bunun üzerine, erkekleri seven, aynı zamanda onlardan nefret etmesini de bilen bir kadın olarak, ateş püskürmeye başlamıştı.

– «Al sana!» deyerek yumruğuyla Juan'ın çenesine çenesine vurmaya başladı. Vuruşları öyle hesaplıydı ki eskrim kurallarını tıpa-tıp yerine getiriyordu sanki. Juan, can acısından aptallaşmış, yaptığı kaba hareketinden utanmıştı. Bu arada Dona Sol da yaptığıının doğru olmadığını anlayarak, sert tavırlarından vaz geçmediyse de, yumrukları kesmişti

– «Bir daha aklın başına gelsin diye yaptım bunu!» di-

KAN ve KUM

123

yordu. «Erkeklerin ne mal olduklarını çok iyi bilirim ben. Kendimi bir kere ezdirirsem beni Triana mahallesindeki Çingeneler gibi her gün dövmekten çekinmezsin. Aramızda bir mesafe kalmalı.»

**»

Bir akşamüstü Juan ile Dona Sol Moraima Markisi'nin otlaklarındaki boğaların yanından atla dönüyorlardı. Güreşler için seçilecek boğaları görmeye gitmişlerdi. Marki de, kendisi gibi ata binmiş başka kimselerle birlikte, geniş yoldan geliyordu.

Juan Dona Sol'un arkasından ilerliyordu. Genç kadın atını çayırlara kapıp koyuvermişti. Bu çayırlarda atların yorgun ayaklarının nasıl dinlendiğini zevkle izliyordu. Akşam olduğu halde, yakıcı bir güneş vardı. Güneş yemyeşil ovayı hoş bir kızıla boyuyordu. Ova

kır çiçekleriyle yer yer sarıya, beyaza boyanmıştı. Göz alabildiğine uzanan ovada bütün renkler güneş altında kızılı andırıyordu. Bu ışıkların arasından atlarla atlıların dar, uzun gölgeleri görünüyordu. Hele atlıların omuzlarında taşıdıkları değneklerin gölgeleri öyle upuzun görünüyordu ki!

Ovanın bir yanından akan ırmağın suyu, kızıla kesmiş, ıslıl-ıslıl parlıyordu. Sular otların arasına gizlice akıyordu sanki.

Dona Sol, bir ara Juan'a korkunç bakışlarla bakarak: «Sar beni belimden!» dedi. Juan, kadının bu isteğini yerine getirerek, kolunu onun beline doladı. Böylece, ikisi de, atlarıyla birlikte, sımsıkı sarılarak ilerlemeye başladılar. Başlarını ağır ağır sallayarak giderlerken, Dona Sol çayırın büyümlü ışıkları arasına karışan kendi gölgelerini seyrediyordu.

– «Bir rüya âleminde yaşıyoruz.» dedi. «Burası duvar halılarının üzerine işlenmiş çayırları andırıyor. Romanlarda anlatılan atlı hikâyelerinin tıpkısı. Omuzlarında birer sırık taşıyan, biribirlerine âşık bir amazonla şövalyesi. Maceralar, korkulu şeyler arayan kimseler bunlar! Gelgelelim, senin bütün bunlardan anladığın yok, değil mi canımın içi?»

Juan genç kadının bu sözlerini sağlam, parlak, bembeyaz dişlerini gösterip gülümseyerek karşıladı. Juan'm böyle bilgisiz bir insan oluşu Dona Sol'a daha çok çekici geliyordu

122

Juan ünlü kimselerle, krallarla tanışmak istediğinden genç kadının hayatına karşı içinde bir merak uyandı. Duyduğuna göre Dona Sol bütün bu kimselerle tanışmıştı.

Dona Sol, Juan'm kendi hayatıyla pek ilgilendiğini görünce: «Ne o? Kıskanıyor musun yoksa? Bu adamlarla ta-mıştıysam da ne olacak yani?»

Sonra, uzun zaman, dalgın dalgın bakarak, hiç konuşmadı. Çılgın bakışlarından içinden tuhaf düşünceler geçtiği anlaşılıyordu. Juarı'a merakla bakarak: «Sen kadınları dövmüş olacaksın!» dedi. «Hayır deme! Bu beni çok ilgilendirir çünkü. Karının çok iyi bir insan olduğunu bildiğim için, onu dövmediğini anlıyorum. Yalnız, toreadorların ilişkisi kurdukları öbür kadınları... dayak yedikten sonra erkekleri daha çılgınca seven kadınları demek istiyorum ben. Hiçbir kadını dövmeydin, öyle mi?»

Juan hiçbir kadını dövmeydiğini kesinlikle söyledi. Gerçekten, kendisi gibi kuvvetli olmayanlara karşı kötü davranan bir insan değildi o. Böyle bir şey yapmak elinden gelmezdi çünkü.

Dona Sol hayal kırıklığına uğramışa benziyordu.

Bir gün Juan'a ısrarla: «Bir defa beni de döv, n'olur!» dedi. «Bunun nasıl bir şey olduğunu öğrenmek istiyorum.»

Sonra, birdenbire sakinleşerek, kaşlarını çattı. Gözleri ateş püskürmeye başlamıştı.

– «Ah, benim aptalım! Öyle bir şey yapayım deme sakın ha!» dedi. «Sonra çok pişman olursun çünkü!»

Dona Sol'un verdiği bu öğüt doğrudu. Genç kadın bu tehdidi savurunca Juan onunla bir sevişme sırasında başından geçen olayı hatırladı. Bir gün, sevişirlerken, Juan güreşmeye alışık elleriyle onu biraz kabaca ellemişti. Dona Sol, bunun üzerine, erkekleri seven, aynı zamanda onlardan nefret etmesini de bilen bir kadın olarak, ateş püskürmeye başlamıştı.

– «Al sana!» deyerek yumruğuyla Juan'm çenesine çenesine vurmaya başladı. Vuruşları öyle hesaplıydı ki eskrim kurallarını tıpa-tıp yerine getiriyordu sanki. Juan, can acısından aptallaşmış, yaptığı kaba hareketinden utanmıştı. Bu arada Dona Sol da yaptığının doğru olmadığını anlayarak, sert tavırlarından vaz geçmediyse de, yumrukları kesmişti.

– «Bir daha aklın basma gelsin deye yaptım bunu!» di-

KAN ve KUM

123

yordu. «Erkeklerin ne mal olduklarını çok iyi bilirim ben. Kendimi bir kere ezdirirsem beni Triana mahallesindeki Çingeneler gibi her gün dövmekten çekinmezsin. Aramızda bir mesafe kalmalı.»

Bir akşamüstü Juan ile Dona Sol Moraima Markisi'nin otlaklarındaki boğaların yanından atla dönüyorlardı. Güreşler için seçilecek boğaları görmeye gitmişlerdi. Marki de, kendisi gibi ata binmiş başka kimselerle birlikte, geniş yoldan geliyordu. Juan Dona Sol'un arkasından ilerliyordu. Genç kadın atını çayırlara kapıp koyuvermişti. Bu çayırlarda atların yorgun ayaklarının nasıl dinlendiğini zevkle izliyordu. Akşam olduğu halde, yakıcı bir güneş vardı. Güneş yemyeşil ovayı hoş bir kızıla boyuyordu. Ova kır çiçekleriyle yer yer sarıya, beyaza boyanmıştı. Göz alabildiğine uzanan ovada bütün renkler güneş altında kızılı andırıyordu. Bu ışıkların arasından atlarla atlıların dar, uzun gölgeleri görünüyordu. Hele atlıların omuzlarında taşıdıkları değneklerin gölgeleri öyle upuzun görünüyordu ki!

Ovanın bir yanından akan ırmağın suyu, kızıla kesmiş, ıslıl-ıslıl parlıyordu. Sular otların arasına gizlice akıyordu sanki.

Dona Sol, bir ara Juan'a korkunç bakışlarla bakarak: «Sar beni belimden!» dedi.

Juan, kadının bu isteğini yerine getirerek, kolunu onun beline doladı. Böylece, ikisi de, atlarıyla birlikte, sımsıkı sarılarak ilerlemeye başladılar. Başlarını ağır ağır sallayarak giderlerken, Dona Sol çayırın büyüğü ışıkları arasına karışan kendi gölgelerini seyrediyordu.

– «Bir rüya âleminde yaşıyoruz.» dedi. «Burası duvar halılarının üzerine işlenmiş çayırları andırıyor. Romanlarda anlatılan atlı hikâyelerinin tıpkısı. Omuzlarında birer sırık taşıyan, birbirlerine âşık bir amazonla şövalyesi. Maceralar, korkulu şeyler arayan kimseler bunlar! Gelgelelim, senin bütün bunlardan anladığın yok, değil mi canımın içi?»

Juan genç kadının bu sözlerini sağlam, parlak, bembeyaz dişlerini gösterip gülümseyerek karşıladı. Juan'm böyle bilgisiz bir insan oluşu Dona Sol'a daha çok çekici geliyordu

124

sanki. Ona daha çok sokulup başını omzuna dayadı. Juan'ın soluğu boynunu gıdıkladığından tüyleri ürperiyordu.

İşte böylece sessizce ilerlediler. Dona Sol Juan'ın omzunda uyumuşa benziyordu.

Çok geçmeden, gözlerini açtı. Bir şey sormak istediği anlaşılıyordu gözlerinden.

– «Sen hiç adam öldürdün mü?» diye sordu. Juan, sinirlenerek, kadının yanından biraz uzaklaştı.

– «Kim? Ben mi? Hiçbir zaman!» dedi.

Juan mesleğini kimseye zarar vermeden elde etmiş iyi bir gençti. O yalnız, daha kuvvetli olmak için güreş alanlarındaki odalarında kalan arkadaşlarıyla kavga etmişti. Bu kavgalarda da, onlara birkaç tane tokat yapıştırıp şişeleri kafalarına indirirdi. İnsanlara karşı şiddeti ancak bukadardı. İnsan hayatına saygısı büyüktü. Boğalar ise bambaşka şeydi.

Dona Sol tekrar sordu:

– «Canın hiç insan öldürmek istemedi mi? Ben ki boğa güreşçilerini...»

Sözünün arkasını getirmeden sustu.

Güneş batmıştı. Çayırlarla gölün suları, güneşin batışıyla, eski güzelliklerini kaybetmişlerdi. Dona Sol şimdi yeşil bir halıya benzeyen çayırılığı hayranlıkla seyrederken, ortalığın yavaş yavaş karanlıklara büründüğünü görüyordu. Daha uzaklarda başka atlılar da vardı. Dona Sol onlara yaklaşmak istiyordu. Juan'ın arkadan geldiğini sanki bilmiyormuş gibi yaparak atını mahmuzlayıp yol aldı.

Simona Santa bayramı dolayısıyla Juan'ın ailesi şehire dönmüştü. Bu bayramda yapılan boğa güreşlerine Juan da katılacaktı. Bu ünlü matador Dona Sol ile tanıştığından beri onun önünde boğalarla ilk olarak güreşecekti. Bu yüzden, pek heyecanlıydı, kendine olan güvenini kaybediyordu. Sevilla'da heyecan duymadan güreşmesine gerçekten imkân yoktu. İspanya'nın herhangi bir yerinde yenilgiye uğramaktan pek sıkıntı duymazdı. Çünkü uzun zaman aynı yerlere dönmeyecekti. Düşmanlarının bulunduğu bu doğduğu şehirde yenilmeyi ise göze alamıyordu.

Don Jose, Juan'a: «Bu defa bakalım kazanacak mısın.

KAN ve KUM

125

Seni seyredecek olanları bir düşün. Dünyanın en birinci boğa güreşçisi olarak kalmanı istiyorum.» demişti.

Kutsal sayılan cumartesi akşamı, geç saatlere doğru, boğa güreşlerine katılacak olan boğalar kafeslere kapatılıp durum gözden geçirilecekti. Dona Sol, boğalara batırılan uzun sırtığı eline almış, hayvanların kafese kapatılmalarında yardımcı olmak istiyordu. Bu işin hoş giden yanı da, gecenin zifirî karanlığında yapılmasıydı. Boğalar, Tablada otlaklarından, boğa güreşlerinin yapılacağı alana kadar götürülür, sonra orada dinlenmeleri için yapılan avlularda yerleştirilirdi.

Juan, Dona Sol ile birlikte öbür atlıların yanına gitmek istediği halde, gidemedi. Don Jose, Juan'm ertesi gün sakın, kuvvetli olabilmesi için dinlenmesi gerektiğini ileri sürerek, gitmesini önledi.

Boğaların bulunduğu otlaklardan alana doğru uzanan yol panayırı andırıyordu. Evlerin pencerelerinden sızan ışıklar arasında, piyanonun müziğine uyarak, birbirlerine sarılmış dans edenlerin gölgeleri görölüyordu. Açık pencerelerden sızan kırmızı ışık yere parça parça vuruyordu. İçeriden gülenlerin, bağırışanların, gitarların, «Şerefe!» deyerek bardaklarını çınlatanların sesleri duyuluyordu. Bu eğlencelerde şarabın su gibi içildiği anlaşılıyordu.

Sabahın birine doğru yoldan ağır ağır bir atlının geçtiği görüldü. Bir çobandı bu.

Evlerin ısıll-ısıll yanan pencerelerinin önünde duruyor, boğaların kafeslere yerleştirilmek üzere bir çeyrek saat sonra oradan geçeceğini halka duyuruyor, ışıkların söndürülmesini, gürültünün kesilmesini istiyordu. Bayram adına salman bu haber devletten gelen bir emirden daha çabuk yerine getirilirdi.

Evlerde ışıklar hemen söndürülmüştü. Dışarıdaki beyaz duvarlara ağaçların gölgeleri vuruyordu. Herkes susmuştu. Parmaklıkların, ağaçların arkalarına gizlenerek, olağanüstü bir olay seyredeceklermiş gibi heyecanla bekliyorlardı. Irmak kıyısındaki dar yolun

havagazı lambaları boğaların geçme saati yaklaştıkça teker teker söndürülüyordu. Ağacların tepesinde yıldızlar pırıl-pırıl parlıyordu. Toprağın üstünde ise hafif bir gürültü vardı. Bu gürültü ordu halinde ilerleyen karıncaların gürültüsü kadar hafifti. Boğaların geçmesini görmek için gizlenen halkın artık sabrı tükenmişti. Derken, uzaktan uzağa boğaların çingirak

126

seslerini duydular. Herkes: «Geliyorlar!» diye bağırdı. Çingirak seslerinin gürültüsü artmıştı. Boğalar dört-nala koşarak toprağı yerinden oynatıyorlardı. En önden karanlıkta oldukça büyük görünen atlılar, sopalarını yere doğru tutarak, hızla geçiyorlardı. Çobanlardı bunlar. Onların arkasından boğa güreşi meraklıları geliyordu. Dona Sol da bunların arasındaydı. Gece karanlığında girilen bu çılgınca işe karşı büyük bir heyecan duyuyordu. Bu işte atların yapacakları düşmek gibi en ufak yalınış bir hareket arkadan delice koşan atların nalları altında can vermek demekti. Çingirak sesleri gittikçe daha kuvvetli geliyordu. Karanlıkta gizlenenler birhayli toz yutmuşlardı. Gecenin karanlığında bu hayvan sürüsü bir kâbus gibi geçmişti. Boğalar ağırdılar ama, çeviktiler. Feci şekilde güdüyorlar, boynuzlarıyla da kendi gölgelerini tosluyorlardı. Arkalarından giden çobanların bağırımlarından, değneklerini batırmak üzere yollarını kesip yanlarına yaklaşan atlılardan dolayı da hem öfkeleniyorlar, hem korkuyorlardı.

Bu kalabalık sürünün geçmesi an.Cak bir ân sürmüştü. Artık görülecek bir şey kalmamıştı. Halk böyle bir sahne görmüş olmaktan çok memnun görünüyordu. Uzun vakit gizli kaldıktan sonra, herkes yerinden çıkmıştı. Birçok kişi de boğaların sandıklara nasıl yerleştirileceklerini görmek için arkalarından koşuyorlardı.

Boğalar alanlara yaklaşıncı, atlılar boğaların içeri girmeleri için yana çekilip onlara yol veriyorlardı. Boğalar gerek koşmaları için arkadan itildiklerinden, gerekse kendilerine öncü olan boğaların arkalarından gitmeye alışık olduklarından, dinlenecekleri avluya girmek üzere, dar bir yolda sıralanırlardı.

Sandıkların bulunduğu yere boğalar kolaylıkla ulaşmışlardı. Hiçbiri sürüden ayrılıp kaçmamıştı. Alman bu iyi sonuç dolayısıyla, onları yönetenler birbirlerini tebrik ediyorlardı. Bu boğalar Moraima Markisi'nin sürüs-üridekilerin en iyileriydi. Ertesi gün matadorlar da güreş sırasında kendilerini gös-terebilirlerse sonuç hârika olacaktı. Bçjyle bir sonuç elde etmek umuduyla, boğaları güden yayalarla atlılar, yanlarından ayrılarak, onları yalnız bıraktılar. Alan kapkaranlıktı. Boğalar avluda rahatça dinlenirlerken son bir kere daha uyuyakalmışlardı.

**\ / v\

127

Ertesi sabah JUAN erkem / uv& . ^ üzün.

tii doluydu. Gece uykusunda? İJ"111?*1- I?i heyecaI^den hiç rahat uyuyamamıştı. Se^/adV*us görmüş, bu J çok sıkıcı bir şeydi. 0, başk^^H-, alana çıkmak Jug *. tanımadığı bir otel odasınd(f/ekVrde SüreSeceği va*| ' f rak ailesini unutturdu. Gerçek V.P> b> hayatı yaşar, geç* yi olmadığından ilgisini çekeJW^ odada kendisinin _ * lunmazdı. Burada ise, kendi \ ysııynlandıran hiçbir fj masaların üzerinde Carmenfd/^ giyinmesi, iskemjj™' dişinin en değerli şeylerinin*1, f/luIVını g^rmesi, içinf yatını tehlikeye atmak üzere bWAgü evin kapısının^ olarak gidiyormuş gibi heye^Jlanc, onu boğa öldürm^ aynı şehirde yaşadığıl hemSe>^Vordu- Bunun d^f' Onlarda bırakacağı, fitw kenri^f ıcı*} ? de sıkıntılı duyu^_,^

resine gitmek üzere, Garabat %*n ^efiıycu. juan, d^ ? . giyerken çok heyecan duyarf ^kV^13 Sece el,b* a indiği vakit yeğenleri elbisesin-]1^ sSmdel" sessız aVıl*f için usulca yanma yaklaşır, hayra }fja %ie el e"ni f%^Jon da, ağabey'sini öperken y^^ff ^Un^ardl^ncar^Uş gibi, ürkek bir anlam belirirdi.^Wh0İ"me S^^^an'm annesine gelince, o oğlunun f/,?S r ka.dıncagız J^ mak bile istemezdi. Bunu d«HduYe^e gideceğim J*f ise, heyecandan yüzü bembem °S e hastalanırdı- C^rırđl Biraz rahat bir nefes alabilM^V dudaklarını ıg- oynatırdı. Kocasının evin kapHdaV durmadan kırpıp vakit mendiliyle hemen gözlf V .s\dl5arı fkt^ SPf ^ vücudu sarsılırdı. OnUn bu hafgor^r' ^arak afX daha başka kadınlar sokak kapısınınMda*7ce' hz k"^^1* jardi Bu içli sahnenin karşısında R>J *> ^memesine çalı?^^ bile yüreği sızlardı, öyle ki, Mer%Ior g * bir kahra kaza nacağımı bilsem bu güreşe çı{İr/dlVndTe Juan: <<Altın hem-şerilerini memnun etmek istiV Yo A Ne var ki insan *™

ten korktuğumu sanırlar.» de °Jp- ka' b°Salarla şure^

Juan o sabah çok erken kfV^ _ . , , , -terin-

ce esnek olduğunu anlayabilir^%™ .fol kaslannınye* tüttürerek gerilip duruyordu. ?/a ^f™ lÇ.inde »f^ . bar. dak ca^aZ/a içti. Annesi mutf>*- W giderek bıf^ yaşlılığın verdiği ağırlığın d» M/uan bu ?af Jf ^nne sevgisi gösterdiğini, evin düzM sadaklara nasıl blf S ladiğim görüyordu. n) "amak içm nasıl ^aüd

\
126

seslerini duydular. Herkes: «Geliyorlar!» diye bağırdı. Çıngırak seslerinin gürültüsü artmıştı. Boğalar dört-nala koşarak toprağı yerinden oynatıyorlardı. En önden karanlıkta oldukça büyük görünen atlılar, sopalarını yere doğru tutarak, hızla geçiyorlardı. Çobanlardı bunlar. Onların arkasından boğa güreşi meraklıları geliyordu. Dona Sol da bunların arasındaydı. Gece karanlığında girilen bu çilgınca işe karşı büyük bir heyecan duyuyordu. Bu işte atların yapacakları düşmek gibi en ufak yalmış bir hareket arkadan delice koşan atların nalları altında can vermek demekti. Çıngırak sesleri gittikçe daha kuvvetli geliyordu. Karanlıkta gizlenenler birhayli toz yutmuşlardı. Gecenin karanlığında bu hayvan sürüsü bir kâbus gibi geçmişti. Boğalar ağırdılar ama, çeviktiler. Feci şekilde gürüyorlar, boynuzlarıyla da kendi gölgelerini tosluyorlardı. Arkalarından giden çobanların bağırımlarından, değneklerini batırmak üzere yollarını kesip yanlarına yaklaşan atlılardan dolayı da hem öfkeleniyorlar, hem korkuyorlardı.

Bu kalabalık sürünün geçmesi ancak bir ân sürmüştü. Artık görülecek bir şey kalmamıştı. Halk böyle bir sahne görmüş olmaktan çok memnun görünüyordu. Uzun vakit gizli kaldıktan sonra, herkes yerinden çıkmıştı. Birçok kişi de boğaların sandıklara nasıl yerleştirileceklerini görmek için arkalarından koşuyorlardı. Boğalar alanlara yaklaşıncı, atlılar boğaların içeri girmeleri için yana çekilip onlara yol veriyorlardı. Boğalar gerek koşmaları için arkadan itildiklerinden, gerekse kendilerine öncü olan boğaların arkalarından gitmeye alışık olduklarından, dinlenecekleri avluya girmek üzere, dar bir yolda sıralanırlardı. Sandıkların bulunduğu yere boğalar kolaylıkla ulaşmışlardı. Hiçbiri sürüden ayrılıp kaçmamıştı. Alınan bu iyi sonuç dolayısıyla, onları yönetenler biribirlerini tebrik ediyorlardı. Bu boğalar Moraima Markisi'nin sürüsündekilerin en iyileriydi. Ertesi gün matadorlar da güreş sırasında kendilerini gös-terebilirlerse sonuç hârika olacaktı. Böyle bir sonuç elde etmek umuduyla, boğaları güden yayalarla atlılar, yanlarından ayrılarak, onları yalnız bıraktılar. Alan kapkaranlıktı. Boğalar avluda rahatça dinlenirlerken son bir kere daha uyuyakalmışlardı.

KAN ve KUM

127

Ertesi sabah Juan erkenden uyanmıştı, içi heyecan, üzüntü doluydu. Gece uykusunda hep kâbus görmüş, bu yüzden hiç rahat uyuyamamıştı. Sevilla'da alana çıkmak Juan için çok sıkıcı bir şeydi. O, başka şehirlerde güreşeceği vakit, hiç tanımadığı bir otel odasında bekâr hayatı yaşar, geçici olarak ailesini unutturdu. Gerçekten, bu odada kendisinin bir şeyi olmadığından ilgisini çeken, heyecanlandıran hiçbir şey bulunmazdı. Burada ise, kendi odasında giyinmesi, iskemlelerin, masaların üzerinde Carmen'in eşyalarını görmesi, içinde kendisinin en değerli şeylerinin bulunduğu evin kapısından hayatını tehlikeye atmak üzere çıkması onu boğa öldürmeye ilk olarak gidiyormuş gibi heyecandırıyorlardı. Bunun dışında, aynı şehirde yaşadığı hemşerilerinden de sıkıntı duyuyordu. Onlarda bırakacağı etki kendisi için İspanya'nın başka yerlerinde toplayacağı alkışlardan daha önemliydi. Juan, boğa güreşine gitmek üzere, Garabato'nun yardımıyla gece elbisesini giyerken çok heyecan duyardı. Evlerindeki sessiz avluya indiği vakit yeğenleri elbisesindeki süslere ellerini sürmek için usulca yanma yaklaşır, hayranlıkla dokunurlardı. Encarnacion da, ağabey'sini öperken yüzünde, sanki ölüme gidiyormuş gibi, ürkek bir anlam belirirdi. Korkuyordu kadıncağz. Juan'm annesine gelince, o oğlunun boğa güreşine gideceğini hatırlamak bile istemezdi. Bunu düşündükçe hastalanırdı. Carmen ise, heyecandan yüzü bembeyaz olmuş, dudaklarını ısırırdı. Biraz rahat bir nefes alabilmek için durmadan kirpiklerini oynatırdı. Kocasının evin kapısından dışarı çıktığını gördüğü vakit mendiliyle hemen gözlerini siler, hıçkırarak ağlarken vücudu sarsılırdı. Onun bu halini görünce, kız kardeşiyle daha başka kadınlar sokak kapısına kadar inmemesine çalışırlardı. Bu içli sahnenin karşısında Roger De Flor gibi bir kahramanın bile yüreği sızlardı. Öyle ki, bir keresinde Juan: «Altın kazanacağımı bilsem bu güreşe çıkmazdım. Ne var ki insan hem-şerilerini memnun etmek istiyor. Yoksa, boğalarla güreşmekten korktuğumu sanırlar.» demişti.

Juan o sabah çok erken kalkmıştı. Kol kaslarının yeterince esnek olduğunu anlayabilmek için odanın içinde sigarasını tüttürerek gerilip duruyordu. Sonra mutfağa giderek bir bardak cazalla içti. Annesi mutfaktaydı. Juan bu yaşlı kadının, yaşlılığın verdiği ağırlığın dışında, uşaklara nasıl bir anne sevgisi gösterdiğini, evin düzenini sağlamak için nasıl çabaladığını görüyordu.

128

Juan evin dış kapısına indiğinde içinde derin bir huzur duydu. Kuşlar sabahın sessizliğinde altın kafeslerin içinde cıvıldaşarak sıcıyorlardı. Güneş yerdeki mermer taşlara, çeşmeyi kaplayan yeşil yapraklara, havuzun içinde yuvarlacık ağızlarıyla balonlar yapan balıklara vuruyordu.

Juan kapının eşiğinde karalar giymiş bir kadın gördü. Kadıncağz, yanında bir kova su, ıslak bezle yerleri siliyordu. Başını kaldırıncı: «İyi günler, Don Juan!» dedi. Sonra, gören tek gözleriyle, bakışlarını ona dikti. Öbür gözü içine çökmüş, çevresini buruşuklar

kaplamıştı. Juan kadının sözlerine karşılık vermedi. Koşa koşa, mutfığa, annesinin yanına gitti.

—| «Yerleri silen bu tek gözlü kadın kim, anne?» diye sordu.

Annesi: «Kim olacak! Gündelikçi bir kadın.» dedi. «Bizim gündelikçi kadın hastalandığından, bu çocuklu kadıncağızı çağırdım.»

Juan üzgün görünüyordu. Bakışlarından, korktuğu anlaşılıyordu. Bu ne işti! Sevilla'da tam güreşe giderken karşısına kör bir kadın çıkmıştı. Juan'm başına gelenler kimsenin başına gelmezdi. Bundan daha büyük bir uğursuzluk olamazdı. «Ölmemi mi istiyorlar?» diye düşündü.

Juan'm zavallı annesi oğlunun bu yanlış düşünceleri, kadına sinirlenmesi üzerine, kadının suçu olmadığını anlatmaya çalışıyor, çocuklarını geçindirebilmek için günde en aşağı bir peseta kazanması gerektiğini söylüyordu.

— «Tanrı'mn bizleri de böyle yoksul bir durumdan kurtardığını unutmamalıyız.» dedi.

Juan, annesinin bu sözlerinden sonra, gündelikçi kadına karşı daha iyi davranmaya başladı.

— «Peki, bu kadın burada kalsın, Tanrı nasıl isterse öyle olsun.» dedi.

Kendisi için uğur saymadığı bu kör gözlü kadının kötü bakışlarıyla karşılaşmamak için, avludan geçerken sırtı hemen hemen eve dönük gidiyordu..

Avlunun yanında bulunan odasına girmişti. Odanın beyaz duvarları tavana kadar boğa güreşleriyle ilgili tablolarla süslüydü. Bu duvarlarda ayrıca Juan'm yardım dernekleri yararına katıldığı boğa güreşlerinde kendisine verilen şatafatlı diplomalar da asılıydı. Bütün bunların dışında, Juan'm, kırmızı pelerinini gererek, alana girdiği sırada, ayakta, ya da diz

KAN ve KUM

129

çökmüş durumda portreleri de göze çarpıyordu. Bu resimler gazetecilerin onun her hareketini nasıl yakından izlediğini gösteriyordu. Kapının üstünde de Carmen'in bir resmi asılıydı. Başındaki beyaz şal gözlerinin siyahlığını daha çok belli ediyordu. Başında bir demet kırmızı karanfil vardı.

Odanın öbür ucunda bir yazı masası duruyordu. Üzerinde gözleri camdan, burnu cilâlı, alnı siyah-beyaz lekeli, uzun boynuzlu büyük bir boğa başı duruyordu. Bu baş odayı daha da güzelleştiriyordu. Boğanın boynuzları birbirinden bir hayli ayrıktı. Potaje bunu görünce: «Boynuzların birine bir kuş konup ölse öbüründen duyulmaz!» diye şakalaştı. Juan tunç yazı masasının başına geçince üzerinin toz dolu olduğunu gördü. Günlerce toz alınmadığı belliydi. Bunun dışında gözüne çarpan başka şey yoktu. Oldukça büyük olan bu yazı masasının üzerinde madenden yapılmış iki at duruyordu. Mürekkep hokkası ise boştu. Dolma kalemler ise uçsuzdu, çünkü Juan yazı yazmak gereğini hiç duymazdı. Don Jose resmî kâğıtlarla bütün anlaşmaları Sierpes Sokağı'ndaki dernekte hazırlatır, sonra alıp, imzalaması için, koşa koşa Juan'a getirirdi. O da, okunaksız bir yazıyla kâğıtları ağır ağır imzalardı. Odada ayrıca meşe ağacından yapılmış, camları billur bir kitaplık vardı. Kapıları hep kapalıydı bu kitaplığın. Camların arasından dizi dizi oldukça büyük, parlak kaplı ciltli kitaplar görünürdü. Don Jose: «Juan yüksek tabakanın gü-reşçisidir.» derdi. Juan da onun bu sözleri üzerine, arkadaşlarının yanında küçük düşmemek için, kendisini okumaya vermişti. Bir gün, bir kitabevine giderek, kendinden emin bir halde: «Bizim eve üç bin peseta değerinde kitap yollayın!» demişti. Kitapçı Juan'ın ne demek istediğini önce pek iyi anlayamamıştı. Bunun üzerine Juan, gene kendine güvenir bir tavırla: «Kitap istiyorum, anladınız mı, efendim?» dedi. «Hem de mümkünse ciltleri sarı yaldızlı olsun!» Juan evindeki kitaplığıyla gurur duyuyordu. Dernekte anlayamadığı bir konudan söz edilince kıs-kıs gülümser, «Evdeki kitaplardan birinde bulabilirim.» diye düşünürdü. Yağmurlu bir gündü. Juan'm keyfi pek yerinde değildi. Evin içinde, ne yapacağını bilmeyerek, oradan oraya dolaşıyordu. Bir ara kitapların dizili olduğu kitaplığı heyecanla açarak içinden en büyük cildi çıkardı. İlk satırları okumak istemediğinden, sayfaları atlaya atlaya çevirmeye başladı. Kitabın

Kan ve Kum : 9

130

içindeki aslanlara, fillere, atlara, üstü değişik rer\klerle çimilmiş eşeklere bir çocuk gibi sevinçle bakıyordu. Bc5yleik1e iyi-kötü bir şeyler öğrenirken gözüne bir yılan resmi iiişti. Bu^u uğursuzluk saydı, kendisinden uzaklaştırmak istedi. İşai"et parmağı ile küçük parmağını resme doğru yak\astırıp'dua okumaya başladı. Sonra kitabı yerine koydu. Karıdığı korkudan kurtulamıyor, «Yılan! Yılan!» diye mır^ldamyordu. Kitap okuyup bilgisini artırmak istiyordu ama, elinde değildi. O günden sonra kitaplığın anahtarı resimler, me^tupiar aj:a-sma karışarak çekmecelerde kaldı. Anahtarı alıp kitaplığı aç-mak kimsenin hatırına gelmiyordu. Juan artık hi^, kitap oKu-muyordu.

Juan, bütün sabah odasında kalmakla canı daha da sı_ kıldı. Duvardaki boğa kafasına baktıkça aklından 'birtakım Kötü şeyler geçiyordu. Zaragoza güreş alanında kendisini birhay-li yoran bu boğanın kafasını günün her saatinde görebilmek onu gene de memnun ediyordu. Ona göre bu bo|ğa insan ka-dar akıllıydı. Güreş sırasında hayvan onun elin\teki kırırtızı beze aldırmadan, sakın bakışlarıyla, oldukça rahat bir şeKü-de, gözlerini

vücuduna dikmişti. Juan boğaya kılıcını batırmak istiyordu ama, hayvanın attığı toslarla her saldırısı t>-şa gidiyordu. Bu durum karşısında seyirciler artık Sabırfız" lanmışlardı. Islık çalıp matadora küfürler savunuyorlar. Şişeler, portakallar alanın ortasına yağmur gibi yağıyordu. Juan, bütün bu gürültü-patırdı arasında, gene de bir fırsatı bu' lup boğanın ensesine kılıcını sapladı, hayvanı öldürdü. Pu" vardaki boğa başına bakıp bu olayı her hatırlamamda yüzü asılıyordu. Bunu kendisi için kitaptaki yılan, o tek; göziü ka'm gibi uğursuz sayıyordu. Hayvan onu çok korkutrr^Uştı cün^u-Garabato geldi, Juan'a kendisini avluda bekl^yenjer olduğunu bildirdi. Bu gelenler, güreşe çıkacağı günle:*. Juan'ı görmek isteyen hayranlarıydı. Juan bütün kötü düşü^eri adlından silerek, dışarı çıktı. Başım yukarı doğru ger^nişj guru.rlu bir hali vardı. Alana çıktığında boğalar kendisin^ düşman gibi bakarlardı. O da, bir ân önce karşılmasına çıkjıP) kılıcı ile onları yere sermek isterdi...

Juan o gün de, boğa güreşine çıkacağı her gün gibi, az yemek yemişti. Giyinme saati gelince evdeki kadınlar obadan kaybolurlardı. Zengin olmalarına yardımcı Qlan, keten torbalarda saklanan elbiselerini görmek istemiyorlardı sanki. Kadınların ortadan kaybolmaları Juan'ı her Zamanki giDi

KAN ve KUM

13,

gene üzdü. Onu görmek için kaçmaları, kocasını kapıya kadal uğurlayan Carmen'in sakin görünmeye çalışması, yeğej^efinir, kendisine şaşkın şaşkın bakmaları, tehlikeye atılma Vaktımu\ yaklaşması matadoru tedirgin ediyordu. Gene de, lçapidarı çıkarken, yanında bulunanlara: «Sakin olun, çarmıha ge^ecel değiller ya... Korkacak ne var ki!» dedi. Kendisine talj^ #çık lıgı dileyenlerin arasından güçlükle geçerek, arabaya bipdi. Juan Sevilla'da güreşirken ailesinin üzüntüsü bir kat da ha büyük olurdu. Uzak şehirlerde güreştiği vakit ohdarı tejgra:| gelmesini beklerlerdi. Boğa güreşleri Sevilla'da olunca Dl>nur>| gereği kalmıyordu. Üstelik, Sevilla güreş alanı onlar^ ^turj dukları yere de pek yakındı. Bu yüzden, her on beş da^jj^ada bir güreşin ne durumda olduğunu öğrenmek istiyorlar .

Juan'm eniştesi o gün tam bir şehirli gibi giyinmiş Üze rinde yüklü kumaştan bir elbise, kafasında da kadife şgıpka vardı. Juan onu arabasıyla alana götürmediği için çoç kız, mıştı. Gene de alanda olup bitenleri eve ulaştırmak göre^vm:l üzerine almıştı. Juan her öldürdüğü boğadan sonra evg ^bei^ ulaştırabilmek için, alanın çevresinde koşuşan çocuklar--dar\ birini yollardı.

O günkü boğa güreşi büyük bir başarıyla sonuçlandı /nam alana çıkıp alkış seslerini duyunca kendisinde büyük bjr güc bulmuştu. Bastığı bu toprak kendi toprağıydı; kendisine hio de yabancı gelmiyordu. Boş inançları olduğundan, alanj^ınn\ bulunduğu yerlerin bile kendisi için önemi vardı. Valencj^ iler Barcelona'nın beyaz kumlu geniş güreş alanlarını, kuzeyjn ko-, yu renkli toprağını, Madrid'in de kırmızı topraklı alanların» hatırlıyordu. Sevilla'daki alanlar öbürlerinden başkaydL Bu-. ranm parlak, sarı kumu Guadalquivir ırmağından a[lını rdı. Barsakları dışarı fırlamış atların kanları bu kumun üzer^in^

akınca Juan'm aklına binanın damında dalgalanan bayağını renkleri gelirdi. Seyircilerin bulunduğu yerlerin değişip y^pK lışları bile onu etkiliyordu. Sevilla'nın dışında bulunan bui binalar aşağı-yukarı yakın tarihlerde yapılmıştı. Kimi R0mtalı,, kimisi de Arap yapı tarzındaydı. Bunlar yeni yaptırılan ^i^ise-^ -ler gibi çıplak, üslûp bakımından da anlamsızdı. Şehirde^ es-^ ki alanlar ise hatıralarla doluydu. Bunlar değişik kuşa^i^rm^ insanlarıyla dolup taşmıştı. Alanın giriş kapısı erke|jie rm(başlarına beyaz peruk taktıkları yüzyılın üslûbunda yayjpw mış, sarı kumlu alanda en ünlü matadorlar güreşmişiei^di.. Boğalara yeni oyunlar uygulayarak güçlü paslar veren, bu s#- \ 130

içindeki aslanlara, fillere, atlara, üstü değişik renklerle çizilmiş eşeklere bir çocuk gibi sevinçle bakıyordu. Böylelikle iyi-kötü bir şeyler öğrenirken gözüne bir yılan resmi ilişti. Bunu uğursuzluk saydı, kendisinden uzaklaştırmak istedi. İşaret parmağı ile küçük parmağını resme doğru yaklaştırıp dua okumaya başladı. Sonra kitabı yerine koydu. Kapıldığı korkudan kurtulamıyor, «Yılan! Yılan!» deye mırıldanıyordu. Kitap okuyup bilgisini artırmak istiyordu ama, elinde değildi. O günden sonra kitaplığın anahtarı resimler, mektuplar arasına karışarak çekmecelerde kaldı. Anahtarı alıp kitaplığı açmak kimsenin hatırına gelmiyordu. Juan artık hiç kitap okumuyordu. Juan, bütün sabah odasında kalmakla canı daha da sıkıldı. Duvardaki boğa kafasına baktıkça aklından birtakım kötü şeyler geçiyordu. Zaragoza güreş alanında kendisini birhay-li yoran bu boğanın kafasını günün her saatinde görebilmek onu gene de memnun ediyordu. Ona göre bu boğa insan kadar akıllıydı. Güreş sırasında hayvan onun elindeki kırmızı beze aldirmeden, sakin bakışlarıyla, oldukça rahat bir şekilde, gözlerini vücuduna dikmişti. Juan boğaya kılıcını batırmak istiyordu ama, hayvanın attığı toslarla her saldırısı boşa gidiyordu. Bu durum karşısında seyirciler artık sabırsız-lanmışlardı. Islık çalıp matadora küfürler savuruyorlardı. Şişeler, portakallar alanın ortasına yağmur gibi yağıyordu. Juan, bütün bu gürültü-patırdı arasında, gene de bir fırsatını

bulup boğanın ensesine kılıcını sapladı, hayvanı öldürdü. Duvardaki boğa başına bakıp bu olayı her hatırladığında yüzü asılıyordu. Bunu kendisi için kitaptaki yılan, o tek gözlü kadın gibi uğursuz sayıyordu. Hayvan onu çok korkutmuştu çünkü.

Garabato geldi, Juan'a kendisini avluda bekleyenler olduğunu bildirdi. Bu gelenler, güreşe çıkacağı günler Juan'ı görmek isteyen hayranlarıydı. Juan bütün kötü düşünceleri aklından silerek, dışarı çıktı. Başını yukarı doğru germiş, gururlu bir hali vardı. Alana çıktığında boğalar kendisine düşman gibi bakarlardı. O da, bir ân önce karşılıklarına çıkıp, kılıcı ile onları yere sermek isterdi...

Juan o gün de, boğa güreşine çıkacağı her gün gibi, az yemek yemişti. Giyinme saati gelince evdeki kadınlar ortadan kaybolurlardı. Zengin olmalarına yardımcı olan, keten torbalarla saklanan elbiselerini görmek istemiyorlardı sanki. Kadınların ortadan kaybolmaları Juan'ı her zamanki gibi

KAN ve KUM

131

gene üzdü. Onu görmek için kaçmaları, kocasını kapıya kadar uğurlayan Carmen'in sakin görünmeye çalışması, yeğenlerinin kendisine şaşkın şaşkın bakmaları, tehlikeye atılma vaktinin yaklaşması matadoru tedirgin ediyordu. Gene de, kapıdan çıkarken, yanında bulunanlara: «Sakin olun, çarpmıha gerekcek değiller ya... Korkacak ne var ki!» dedi. Kendisine talih açıklığı dileyenlerin arasından güçlülükle geçerek, arabaya bindi. Juan Sevilla'da güreşirken ailesinin üzüntüsü bir kat daha büyük olurdu. Uzak şehirlerde güreştiği vakit ondan telgraf gelmesini beklerlerdi. Boğa güreşleri Sevilla'da olunca bunun gereği kalmıyordu. Üstelik, Sevilla güreş alanı onların oturdukları yere de pek yakındı. Bu yüzden, her on beş dakikada-bir güreşin ne durumda olduğunu öğrenmek istiyorlardı.

Juan'm eniştesi o gün tam bir şehirli gibi giyinmişti. Üzerinde yünlü kumaştan bir elbise, kafasında da kadife şapka vardı. Juan onu arabasıyla alana götürmediği için çok kızmıştı. Gene de alanda olup bitenleri eve ulaştırmak görevini üzerine almıştı. Juan her öldürdüğü boğadan sonra eve haber ulaştırabilmek için, alanın çevresinde koşuşan çocuklardan birini yollardı.

O günkü boğa güreşi büyük bir başarıyla sonuçlandı. Juan alana çıkıp alkış seslerini duyunca kendisinde büyük bir güç bulmuştu. Bastığı bu toprak kendi toprağıydı; kendisine hiç de yabancı gelmiyordu. Boş inançları olduğundan, alanların bulunduğu yerlerin bile kendisi için önemi vardı. Valencia ile Barcelona'nın beyaz kumlu geniş güreş alanlarını, kuzeyin koyu renkli toprağını, Madrid'in de kırmızı topraklı alanlarını hatırlıyordu. Sevilla'daki alanlar öbürlerinden başkaydı. Buranın parlak, sarı kumu Guadalquivir ırmağından alınırdı. Barsakları dışarı fırlamış atların kanları bu kumun üzerine akınca Juan'ın aklına binanın damında dalgalanan bayrağın renkleri gelirdi. Seyircilerin bulunduğu yerlerin değişik yapıları bile onu etkiliyordu. Sevilla'mn dışında bulunan bu binalar aşağı-yukarı yakın tarihlerde yapılmıştı. Kimi Romalı, kimisi de Arap yapı tarzındaydı. Bunlar yeni yaptırılan kiliseler gibi çıplak, üslûp bakımından da anlamsızdı. Şehirdeki eski alanlar ise hatıralarla doluydu. Bunlar değişik kuşakların insanlarıyla dolup taşmıştı. Alanın giriş kapısı erkeklerin başlarına beyaz peruk taktıkları yüzyılın üslûbunda yapılmış, sarı kumlu alanda en ünlü matadorlar güreşmişlerdi. Boğalara yeni oyunlar uygulayarak güçlü paslar veren, bu s#-

J32

natın ilerlemesine yardımcı olan matadorlar, Ronda okulunun doğru güreşmesini bilen şampiyonları, Sevilla'daki boğa güreşi okulundan çıkan, halkı coşturan o çevik vücutlu, neşeli oyuncular hep burada güreşmişlerdi.

O gün Dona Sol da Juan'ı seyretmeye gelmişti. Başında beyaz dantel bir örtü, üzerinde de üstü mavi bir elbisesi vardı. Tahta parmaklıkların arasından vücudunu sarkıtmış, göğsü görünüyordu. Alkış tufanından, güneşten, gürültüden kafası sarhoş olmuş Juan da bütün ustalığını göstermeye çalıştı. Başarısı, gerçekten, büyük oldu. Halkı şaşırtacak şekilde gü-reşmişti. Ne var ki, bütün arkadaşlarını yenilgiye uğratıp yalnız kendisinin alkışlanmasından üzgündü. Juan'ın hayranları onun böyle büyük bir başarı elde ettiğini o güne kadar hiç görmemişlerdi.

Juan boğayla güreşirken, Don Jose onu ayakta seyrediyordu. Matador boğaya kahramanca meydan okurken, Don Jose, Juan'ın orada bulunan düşmanlarına: «Ole! Şimdi konuş bakalım! O dünyanın en birinci boğa güreşçisidir!» de-ye haykırıyordu.

Juan şimdi ikinci bir boğayı daha öldürecek. Nacional, onun isteği üzerine, bu boğayı Dona Sol'un bulunduğu locanın önüne götürdü. Moraima Markisi ile kızları da bu locadaydılar. Juan, halkın bakışları önünde, kılıcını, kırmızı beze sarılı sopayı bir elinde tutarak, parmaklıklara doğru yaklaştı. Dona Sol'un önüne gelince beresini çıkardı. Bu demekti ki boğayı onun şerefine öldürmek istiyordu. Birçok kimseler Juan'ın bu davranışını hiç de iyi karşılamadılar.

Juan, beresini genç kadına doğru fırlattıktan sonra, boğanın getirilmesini bekledi. Ölümü göze almaktan korkmadığını Dona Sol'a gösterebilmek için, hayvanı onun gözleri önünde öldürecek. Boğaya her pas verişinde halk üzüntüyle karışık bir sevinçle haykırıyordu. Boğa boynuzlarını matadora bu kadar yaklaştırdığı halde Juan'ın

yaralanmadan kurtulması akıl almaz bir şeydi. Bir ara matador, kılıcı elinde, boğayla karşı karşıya geldi. Halk: «Ne oluyor!» demeye vakit bulamadan, Juan, kılıcıyla, boğaya saldırmıştı. Bir ara boğa ile matador tek vücut haline geldiler. Juan, boğadan uzaklaştıktan sonra, önce şöyle-bir yerinde kıpırdamadan durdu. Boğa ise burun kanatlarını titretiyor, dudaklarının arasından dilini sarkıtıp titrek adımlarla ilerliyordu. Ağır yaralanmıştı. Birkaç adım attıktan sonra da, düşüp öldü.

KAN ve KUM

133

Halk, bir yay gibi yerinden fırlamış, Juan'ı coşkunca alkışlıyordu.

– «Dünyada Juan gibisi yoktur! Hayatında korku nedir hiç bildi mi!» diye bağırlıyorlardı.

Juan kapısı açık locanın önünde, kılıcı, sopası elinde, kollarını açarak selâm verirken Dona Sol'da beyaz eldivenli elleriyle alkışlıyordu. Sonra, onun bulunduğu bu locadan tahta parmaklıklara doğru bir şeyin elden ele dolaştığı görüldü. Arasına elmas bir yüzük geçirilmiş mis kokulu bir mendildi bu. Dona Sol'un matadora bir hediyesi! Juan'm aldığı bu değerli hediye üzerine halkın çılgınca alkışları yeniden duyuldu. O âna kadar herkesin bakışları Juan'm üzerindeydi. Şimdi bakışlar Dona Sol'a çevrilmişti. Herkes onu pek güzel buluyor, heyecanla alkışlıyordu. Sonra, Dona Sol'un şerefine öldürülen boğanın kulağı elden ele dolaşmaya başladı.

Güreş biter bitmez, yaşanan bu heyecanlı ânların sonucu bütün şehre yayılmıştı. Juan evine gelince sokak kapısının önünde toplanan komşuları da onu, sanki güreşe katılmışlar gibi, heyecanla alkışladılar.

Juan'm eniştesi, onunla olan kızgınlığını bir yana bırakmış, delikanlının, eşsiz bir boğa güreşçisi olmasından başka, kurduğu yakın ilişkilere de şaşmıştı. Demek ki Juan, Sevilla'ın en ilerigelen insanların bile sevgisini kazanmıştı.

Antonio, karısına: «Yüzüğe bak!» diyordu.

Dona Sol'un matadora hediye ettiği yüzük sokak kapısının önünde toplanan kadınların elinde dolaşıyordu. Aralarından yalnız Carmen, surat asıp, elleri yanlyormuş gibi yüzüğü aceleyle görüncesine verdi.

*

Bu boğa güreşinden sonra Juan artık, daha başka boğa güreşlerine katılmak üzere, bir şehirden bir şehre dolaşmaya başlamıştı. Önceki yıllardan daha çok sözleşme imzalıyordu. Madrid'deki boğa güreşlerinden ayrı olarak İspanya'nın bütün alanlarında güreşlere katılacaktı. Don Jose tren saatlerini öğreniyor, Juan'a yardımcı olabilmek için binbir şeyi düşünmeye çalışıyordu.

Juan durmadan heyecanlı ânlar yaşamaktaydı. Hiçbir vakit böyle heyecanlı olmamıştı.

Güreşlere başlamadan önce içini bir korku kaplıyordu. Yalnız, alana ayak basar basmaz, 134

bütün heyecanı dağılıyor, korkmadan, kahramanca güreşiyordu. İspanya'nın neresinde bulunurlarsa bulunsunlar, boğa güreşi sona erdikten sonra, güreşe katılan öbür arkadaşlarıyla birlikte, otele dönüyordu. Kahramanca elde edilen sonuçtan sonra, terli oldukları için, elbiselerini çıkarmadan, oturup dinleniyordu. Otelde herkes: «Hârika! Dünyanın en birinci matadoru!» deyerek onu tebrik etmeye koşuyordu. Juan da, gururla: «Gerçekten, iyi geçti, değil mi?» diye soruyordu onlara.

Böylece, durmadan, boğalar üzerinde konuşuyorlar, vaktin nasıl geçtiğini anlamıyorlardı. Matadorla hayranları bir gece önceki güreş gibi birkaç yıl önce yapılan boğa güreşlerini konuşmaktan da hiç bıkmıyorlardı. Akşam oluyor, ışıklar yakılıyor, onlar hâlâ konuşuyorlardı. Güreşlerde Juan'a eşlik eden arkadaşları yemeklerini yeyip yatmak istedikleri halde, boğa güreşlerine karşı saygıları olduğundan, saatlerce süren bu sohbet karşı sabırlı olmaya çalışıyorlar, Juan izin vermedikçe yerlerinden kıpırdamıyorlardı. Pikadorlar bacaklarını dik tutan demirlerden, ayaklardaki sargılardan yorulmuşlar, pek rahatsız oturuyorlar, dizleri arasında tuttukları şapkalarını sallayıp duruyorlardı. Boğalara kargıları batıran bu gençler ipekli elbiselerin içine gömülmüşlerdi. Uzun bir güreşten sonra terden sırılsıklam olmuşlardı, açlıktan da karınları zil çalıyordu. İçlerinden: «Kör olmayasicalar! Bunlar da ne vakit gidecekler!» diye küfür edip duruyorlardı.

En sonunda Juan, açlıktan bayılmak üzere olan arkadaşlarının yanına gelerek: «Siz gidebilirsiniz, beyler.» dedi.

Bunun üzerine, onlar da, zilin çalmasıyla bahçeye koşan okul çocukları gibi, itişe-kakişa odadan dışarı fırladılar. Zavallı Garabato ise, matadorun elbiselerini üzerinden çıkarmak için, gene bekleyip duruyor, Juan da, ona aldırış etmeden, hayranlarının iltifatlarını dinlemeye devam ediyordu.

Juan, boğa güreşleri olmadığı günler, tehlikeyle zaferin verdiği heyecandan kurtularak, Sevilla'yı düşünmeye başladılar. Kimi gece Dona Sol'dan kısa mektuplar alır, sevdiği bu kadının yanında olmayı düşünürdü.

Juan'm her gittiği yerde hayranları ona tapıyorlardı. Yeni tanıdığı birçok kadınlar onun şerefine eğlentiler veriyorlardı. Eğlence sona erdikten sonra Juan'm içkiden kafası

karışır, dinmek bilmeyen bir üzüntü ile de içi burkulurdu. Canı kadınlara karşı kötü davranmak isterdi. Hele Dona Sol'un ge-

KAN ve KUM

135

rek kendisine, gerekse bütün erkeklere karşı takındığı inatçı, şımarık tavırlara hiç dayanamıyordu. Ara-sıra Nacional'e içini dökmek istiyordu. Sıkıntısını kimseye söyleyememek omuzlarında ağır bir yük taşımak gibi geliyordu ona. Sevilla'dan uzakta bulununca, Dona Sol'u daha da çok seviyordu.

Juan'm Dona Sol'la kurduğu ilişkiden Nacional'in haberi vardı. Onu uzaktan görmüştü.

Dona Sol ise Juan'm Nacional üzerine anlattıklarına gülmüştü.

Juan arkadaşına Dona Sol ile aralarındaki ilişkiyi anlatınca, Nacional sertçe bir çıkış yaptı.

– «Senin yapacağın iş bu kadını unutmaktır, Juan!» dedi. «Bizler gibi hayatını uzaklarda geçiren kimseler için en önemli şey evin rahatlığıdır. Carmen'in bu işten senin sandığından daha çok haberi var. Dona Sol ile aranızda olan ilişkiden bir kere bana bile kapalıca söz etti. Zavallıyı üzme. Onun da canı var. Umudunu kaybederse başına bir dert getirip hepimizi üzebilir.»

Juan, ailesinden uzak bulunması, Dona Sol'u hatırlından silememesi bakımından Nacional'in kuruntu ettiği şeylere omuz silkti. Duygularını anlatmadan duramayacaktı. Sevgilisiyle geçirdiği güzel günleri, sevilmekten şımaran bir insan gibi, anlatmak, mutluluğuna arkadaşını da hayran bırakmak istiyordu.

– «Senin kadınlar üzerine bildiğin bir şey yok!» dedi. «Zavallının birisin sen! Sevilla'nm bütün kadınları da, İspanya'nın içinde dolaştığımız yerlerdeki kadınlar da beş para etmez. Dona Sol bambaşkadır. İnsan öyle bir kadınla tanıştı mı, canı artık kimseyi istemez. Bu kadını sen de tamsaydın öyle düşünmez miydin acaba? Bizim karılarımızın vücutları temiz çamaşır, temiz et gibi kokar. Bu kadının vücudu ise Alcazar bahçelerindeki çiçekler gibi kokuyor. Bütün bu kokular, onun üzerine sürülmemiş de, sanki kanından geliyor. Sonra, senin sandığın kadınlardan değil o. İnsan onda elde edilemeyen bir şeyin özlemini çeker durur. Herneyse, sen kadın işlerinden anlamadığına göre, ne söylesem boş!»

Juan artık Sevilla'dan mektup almıyordu. Dona Sol, uzak şehirlere doğru, uzun bir yolculuğa çıkmıştı. Bu arada Juan, boğa güreşleri için San Sebastian'a gittiğinde, Dona Sol'u da orada görmüştü. Yanında matadoru tanımayı pek isteyen Fransız kadınları da vardı. Sonra Dona Sol onlarla birlikte

136

Biarritz'e gitti. Juan bütün yaz boyunca Dona Sol'dan pek haber alamadı. Genç kadın ona ancak biriki mektup yollamıştı.

Don Jose Moraima Markisinden aldığı haberleri Juan'a ulaştırıyordu. Matadorun sevgilisi vaktini muhteşem plajlarda geçiriyormuş. Juan bu plajların adlarını söylemeyi bile pek beceremedi. Dona Sol daha sonra İngiltere'ye, Almanya'ya da gitmiş, bir Alman şehrinde kapılarını yılda yalnız birkaç kere açan harikulade bir tiyatrodan operalar seyretmişti. Juan şimdi Dona Sol'u görmekten kaçınıyordu. Demek ki bu kadın maceraseser bir insandı. Bir kuş gibiydi. Juan'm, kış gelip, sevdiği kadının Sevilla'ya dönmesini beklemekten başka çaresi kalmamıştı. Onu bir daha görememenin korkusu içinde yaşıyor: «Bu kadın benimle iyi gönül eğlendirdi!» diyordu. Sonra: «Onu bir daha göremeyecek olursam hayatımı tehlikeye atmak, ün kazanmak neye yarar! Halkın alkışları boş!» diye acı acı düşünüyordu.

Dona Sol, şımarık, keçi gibi inatçı olmasına rağmen, bir işi kolay kavramasını bilen, özel işlerini yoluna koymanın çarelerini bulan bir kadındı. Hem kocasından kalma, hem de özel serveti vardı. Yalnız, karışık miras işlerini çözümleyebilmek için dayısı Moraima Markisi'nin yardımına muhtaçtı. Şimdi, uzun, saltanatlı bir yolculuğa çıkmış olması yüzünden işleri yarıda kalmıştı.

Juan, yazın sonuna doğru Sevilla'ya döndü. Sonbaharda da birhayli boğa güreşlerine katılması gerekiyordu. Yalnız, bu arada bir ay kadar dinlenmek de istiyordu. Ailesi Sanlucar plajında bulunuyordu. Yeğenleri hastalanmıştı, deniz banyoları almaları gerekiyordu.

Don Jose, bir gün matadora Dona Sol'un geldiği haberini ulaştırdı. Juan'm heyecandan tüyleri diken diken olmuştu. Hemen sevgilisini görmeye gitti. Dona Sol matadoru çok soğuk karşıladı.

Juan buna pek üzölmüştü. Genç kadın onu tammiyormuş gibi davranıyor, karşısındaki ancak boğa öldürmesini bilen kaba bir adammış gibi acayip bakışlarla bakıyordu.

Juan sınıf farkı yüzünden aralarında açılan bu boşluğu çok iyi anlamıştı. Dona Sol başka bir dünyanın, başka bir ırkın yüksek tabakadan insanlardandı. Bir zamanlar aralarında geçen maceraları unutmuşa benziyordu. Juan da, «Belki

KAN ve KUM

137

bomba gibi parlak!» diye düşünerek, geçmişle ilgili en ufak bir şey konuşmadı.

Dona Sol: «Sevilla çok güzel, çok hoş bir yer ama, dünyada görülecek daha başka yerler de var.» diyordu. «Artık burada sıkılacağım gibi geliyor bana. Sevilla'yı çok değişik buldum.»

Juan'la artık senli-benli de konuşmuyordu. Juan da, ondan sonraki görüşmelerinde de, birlikte geçirdikleri eski günleri hatırlatmamaya baktı. Onu karşıdan sessizce hayran hayran seyretmekle yetiniyordu. Dona Sol, boyuna: «Burada canım sıkılıyor, aklıma estiği gün yolculuğa çıkacağım!» diye söyleniyordu.

Juan, gene bir gün Dona Sol'u görmeye gitti. Onu kapının eşiğinde karşılayan uşaklardan biri: «Hanımefendi evde yoklar.» dedi. Juan ise onun evde olduğunu çok iyi biliyordu. Juan bir gün Dona Sol'a, kısa bir geziye çıkıp Rinconada'ya gitmek istediğini söyledi. Çiftlikteki işlerin nasıl gittiğine, kendisinin bulunmadığı bir sırada Don Jose'nin satın aldığı zeytinliğin durumuna bakacaktı. Dona Sol da, bir ara Juan'la birlikte Rinconada'ya gitmeyi aklından geçirdi. Sonradan, bunun aptalca bir davranış olacağını düşünerek gülümsedi. Juan'ın ailesi yılın büyük bir kısmını orada geçirirdi. Kendisinin oraya gitmesi doğru olmazdı. Dona Sol, önce kendi kendine: «Hayır, olmaz!» dedikten sonra, fikir değiştirip, gitmeye karar verdi. Rinconada'ya görmek istiyordu. Juan ise, ilk başta, sevgilisini götürmek istemedi. Rinco-nada'da onları gören olur, haberi evdekilere ulaştırırlardı. Genç kadına Plumitas'ın o sıralarda Rinconada yakınlarında dolaştığını hatırlattı. Yalnız, Dona Sol'un bakışları Juan'ın bütün kuruntularını dağıttı. İçinden: «Belki gene eskisi gibi yakın oluruz...» diye düşündü. Dona Sol da, Plumitas'la tanışmak istiyordu. «Onu çok merak ediyorum. Juan beni ona tanıstırırsa!» diye düşünüyordu. Daha önce can sıkıntısından surat asarken, Plumitas'ın sözü edilince keyfi yerine gelmişti.

Juan, en sonunda, Dona Sol'la birlikte yolculuğa çıkmak üzere hazırlanmaya başladı. Yalnız gitmeyi düşündüğü zaman, aklına hiçbir tehlike gelmemişti. Şimdi ise, kadının da kendisiyle birlikte gelmek istemesi üzerine, yolda bir tehlike

138

ile karşılaşabileceklerini düşünerek, Potaje'nin de onlarla gelmesini istedi. Potaje'nin hayatta karısından başka kimsesi yoktu. Sert bir adamdı. Karısını hep döverdi. Karısı da, dayak yemekten usanınca, kocasını ısırmaya kalkıştı. Juan'ın Potaje'ye pek bir şey anlatması gerekmiyordu. Ona bol bol şarap vermek yeterdi. İçkiyi kaçırıp alanın ortasında yere yuvarlanmasından dolayı hep sersem gibiydi. Kafasının içinde boyuna gürültüler duyardı. Bu yüzden, olayları karışık hatırlar, ağır ağır konuşurdu. Juan, ne olur ne olmaz diye, Nacional'in de onlara katılmasını istedi. Arkadaşı seve seve kabul etti ama, Dona Sol'un da geleceğim öğrenince söylenmeye başladı. Juan'ın karısıyla annesi aile işlerine onun burnunu soktuğunu öğrenirlerse ne derlerdi!

Arabada Nacional Juan'la Dona Sol'un karşısına oturmuştu. Sonra sıkıntısı yavaş yavaş dağıldı. Dona Sol'u çok güzel bulmuştu. Genç kadının başındaki şapka yüzünü örtüyordu. Nacional onu pek iyi göremiyordu ama, bu kadarı bile onun güzel olduğunu göstermeye yetiyordu. Üzerinde sarı ipekliden bir pardüsü vardı. Bu kadının konuşmasına, bilgisine hayran olmuştu Nacional. Yolculuğun daha yarısını yapmamışlardı ki Juan'ın yirmi beş yıllık arkadaşı onun duygularını anlamış, bu güzel kadına tutkunluğunu hoşgörmüştü. Aşkın insana verdiği mutluluğu düşünüyor, Juan'ın yerinde olmak istiyordu. Ayrıca, bilgili olmanın insan için çok büyük bir şey olduğunu, bu uğurda en büyük günahlarının bile başışlanabileceğini düşünüyordu.

Juan ile Dona Sol, yanlarında Nacional'la Potaje, Rinco-nada'ya ulaştılar.

5

DİR gece, saat sekiz sularında, uşaklardan biri, bir atlının ^ matadorla görüşmek istediğini gelip Nacional'e bildirdi. Nacional de bu haberi Juan'a ulaştırmak üzere odasına koştu.

Juan: «Hay kör şeytan! İnsana burada uyku da mı yok!» diye, sinirli sinirli söylendi. «Git de kim olduğunu sor!»

Nacional gidip matadorun bu sözlerini uşağa söyledi. Uşak da, koşa koşa gitti.

Nacional matadoru arayan bu adamın kim olduğunu merak etmişti, pencereden baktı. Gelen adamın kim olduğunu sormak üzere giden uşak karşı yola doğru koşuyordu. Nacional vadinin başlangıcında bir atlının durduğunu gördü. Uzaktan, kim olduğu anlaşılmıyordu. Adamla atı bir oyuncak kadar ufak görünüyordlardı.

Uşak, atlıyla konuştuktan sonra, döndü geldi.

– «Bu gelen adam Plumitas'mış! Matadorla görüşmek istiyor!» dedi. «İçime doğmuştu zaten!»

Adamcağız soluk soluğaydı. Her «Plumitas» deyişinde sesi bütün evi çınlatıyordu.

Nacional ne söyleyeceğini şaşırmıştı. Gitti arkadaşına haber verdi. Şimdi Matadorun odasından küfürler geliyordu. Juan aceleyle yatağından fırlamıştı.

Dona Sol'un odasından da gürültüler duyuluyordu. Plu-mitas'm haberini işitip o da yatağından fırlamış olacaktı.

Juan: «Bu geç saatte ne istiyor bu herif! Niçin gelmiş!» diye söyleniyordu.

İç çamaşırlarının üzerine pantolonla kısa bir ceket geçirerek dışarı fırladı. Nacional'in önünden geçerek, koşa koşa merdivenden aşağı inmeye başladı. Evin dış kapısında, Plumitas atın dizginlerini çıkarırken uşaklardan biri adama yardım ediyordu. Öbür uşaklar, biraz

140

uzaktan, yabancıya saygıyla, ilgiyle bakıyorlardı. Orta boylu, yuvarlak yüzlü, güçlü-kuvvetli bir adamdı bu. Üzerinde siyah şeritle işlenmiş, kurşuni bir gömlek, ayağında eski bir pantolon, güneşten, çamurdan, yağmurdan çatlamış çizmeler vardı. Belinde kalın bir kuşakla bir de fişeklik görünüyordu. Ayrıca, bir bıçakla bir de tabancası vardı. Bütün bunlar adamın karnım birhayli şişiriyordu. Sağ omzuna bir tüfek asmıştı. Başında geniş kenarlı bir şapkası vardı. Şapkanın rengi bir zamanlar beyazdı, anlaşılan. Açık havada dolaşmaktan kenarları eskimiş, rengi değişmişti. Giyiminin en güzel yanı boğazına bağladığı mendildi. Yuvarlak, şişkin yüzü gökteki ayı andırıyordu. Günlerden beri tıraş olmadığı belliydi. Uzamış sakalı akşam aydınlığında kızıla çalıyordu. Sarışın bir adam olduğu anlaşılıyordu. Diken gibi sakalının kıvrık uçları sarıydı. Yalnız, yüzü güneşten yanmıştı. Yüzü hernekadar iyi bir insanı andırıyorsa da açık mavi, ufacık, çekik gözleri kuşku uyandırıcıydı. Pek hınzır bir adama benziyordu.

Juan kapıya gelince Plumitas onu hemen tanıdı. Şapkasını çıkarıp: «Merhaba!» dedi. «Nasılsınız, aileniz nasıllar?» diye kibarca hatır sordu.

Matador da: «Sağolun, iyiler, efendim. Siz nasılsınız, sizinkiler nasıllar?» dedi.

Plumitas: «İyi olsalar gerek. Çoktandır onları gördüğüm yok!» dedi.

Bütün bunları konuşurlarken Plumitas'la matador artık biribirlerini çok tabii bir şekilde seyretiliyorlardı. Yolda tanışan iki kişiyi andırıyorlardı. Juan'm yüzü solmuş, düşüncelerini gizlemek için dudağını ısıırıyordu. Yalnız, korktuğu falan da yoktu. Bu sersem adam onu görmeye başka zaman gelseydi Juan korkabilirdi belki. Şimdi ise, evinin üst katında saklı biri olduğuna göre, bu adamla' boğa ile güreştiği gibi dövüşmeye hazırды.

Birkaç dakika sessizlik içinde geçti. On, oniki kadar uşak, çiftlik işçisi korkunç bir ünü olan bu adama kaygıyla bakıyorlardı.

Plumitas: «Atımı dinlemesi için ahıra götürebilirler mi?» diye sordu.

Juan, uşaklardan birine işaret ederek, atı ahıra götürmesini emretti.

Uşak atı dizginlerinden çekerek ahıra götürürken Plumitas ve KUM

141

mitas: «Atıma iyi bak!» dedi. «Hayatta bundan daha değerli bir şeyim yok. Karımdan, çocuklarımdan çok severim onu ben!»

Potaje, göğüs-bağır açık, ortaya çıkmıştı. İri-yarı vücudunu germiş, öyle duruyordu. Sonra Juan'la ötekilerin arasına karıştı. Çok içki içtiğinden gözleri hep kıpkırmızıydı. O kanlı gözlerini ovuştura ovuştura Plumitas'ın yanına yaklaşp koca elini adamın omzuna indirdi. Onu korkutmaktan hoşlanıyordu sanki.

– «Nasılsın, Plumitas?» diye sordu.

Plumitas, omzuna böyle kabaca vurulması üzerine, yerinden sıçrar gibi,, omuzlarını kaldırdı. Sonra, açık mavi gözlerini karşısındakine dikerek: «Yanılmıyorsam Potaje'sin sen!» dedi. «Seni bir kere boğa güreşinde görmüştüm. Demir gibi kuvvetliydin!»

Potaje, Plumitas'ın selâmına karşı, hayranlıkla gülümseyip selâm verdi. Sonra elini sıktı. İki dost gibi gözlerinin içine bakarak biribirlerini süzdüler.

Sonra Potaje: «Ben seni daha iri-yarı sanardım.» dedi. «Sonra, bakıyorum sen iyi bir insansın!»

Plumitas, Juan'ın yanma giderek: «Burada yemeğe kalabilir miyim?» diye sordu.

Juan, büyük bir içtenlikle: «Rinconada'ya gelen bir kimse yemek yemeden dönemez!» diye karşılık verdi.

Hep birlikte avludaki yemek odasına girdiler. Burası uşakların, işçilerin hep birlikte büyük bir masada yemek yedikleri geniş bir odaydı. Juan kollarım dayıyacak yeri olan bir iskemleye oturmuştu. Bu sırada, arabacının kızı ona ayakkap-larmı giydirmeye gelmişti. Yalnız, Juan yemek hazırlamaları için uşaklara haber vermeye kalkınca pabucunun bir tekini giymeyi unuttu.

Juan'ın içi rahatlamıştı artık. Dönüp geldiğinde elinde bir şişe şarap vardı. Plumitas, Potaje'yle olduğu gibi, onunla da pek ahabça konuşuyordu.

–• «Seni tanıyorum.» dedi. «Boğalara saldırırken gördüm. İstedığın vakit iyi saldırıyorsun. Biraz daha hızla saldırman gerekir ya!»

Plumitas'ın bu sözlerini Juan'la Potaje gülerek karşıladılar.

142

Plumitas'm bacaklarının arasında duran silâhı rahatsız ediyordu onu. Bunu görünce Potaje: «Şu silâhı bıraksan-a!» dedi. «Daha nekadardolaşmayı düşünüyorsun buralarda?» Plumitas suratını astı. Yanında silâh taşımakla hayatını güvenlik altına alırdı çünkü. Uyuakalmcaya kadar silâh taşımak alışkanlığı vardı onda. Silâhı sanki vücuduna

bağlıydı; bir kolu gibiydi sanki. Şimdi de ancak silâhına güvenerek bakışları yumuşamıştı. Çevresine uyusuk bir halde bakmıyordu. Tüfeğinden başka hiçbir şeye güvenmeyen, özgür olmaktan hoşlanan bir insan olduğu halinden anlaşılıyordu. Bu sırada, uşaklardan biri onların oturdukları yerden geçmiş, kapıya doğru gidiyordu. Plumitas, uşağı görünce: «Nereye gidiyorsun?» diye sordu. Uşağın tarlaya gittiğini öğrenince içi rahatladı. Sonra, oturduğu yere daha çok gömülerek, silâhını dizleriyle göğsüne doğru yaklaştırmaya çalıştı, Juan'a döndü.

– «Ben buraya canım sizi görmek istediği için, ayrıca hiç kimseye gizlice haber salmayacağınızı bildiğim için geldim. Benim sanımı duymuşsunuzdur sanırım. Kendimi kolay kolay ele vermem. Benimle uğraşmak isteyen de altında kalmam!»

Juan'm konuşmasına kalmadan, Nacional: «Hiç merak etme, burada kendini evinde bil. Dostlar arasında bulunuyorsun çünkü!» deyerek adama rahatlık vermeye çalıştı. Bunun üzerine Plumitas'm da içi birden ferahladı. Sonra Juan'a atını övmeye başladı. Matadorla Plumitas atlardan söz ettikçe neşeleri artıyordu. İkisi de atları insanlardan daha çok seviyorlardı sanki.

Aralarındaki bütün bu yakınlığa rağmen Juan'm içi gene de pek rahat değildi. Biraz önce, hizmetçilere ocağı yakıp yemeği hazırlamalarını söylemek için mutfağa gittiğinde, kadından çok erkeğe benzeyen bu hizmetçiler ona kaygıyla bakmışlardı.

Juan bir ara Nacional'in yanına yaklaştı. Gidip Dona Sol'a yanlarına gelmemesini söylemesini istedi. Plumitas yemekten sonra gidecekti nasıl olsa. Dona Sol bu kötü adama ne diye görünsündü!

Nacional, arkadaşının isteğini genç kadına bildirmek üzere yanlarından ayrıldı.

Plumitas, matadorla yalnız kaldığını görünce, onun yanı-

KAN ve KUM

143

na yaklaşıp: «Bu yıl içinde daha ne kadar boğa öldüreceksin bakalım?» diye sordu. «Ben seni tutanlardanım dır. Boğa güreşlerinde seni sandığınızdan daha çok alkışlarım. Sevilla'da, Jaen'de, Cordoba'da, daha birçok alanlarda gördüm ben seni.»

Kendisiyle ilgili her şeyi bu adamın bilmesi Juan'm canım sıkılmıştı. Demek ki gittiği yerde birsürü insan gizlice onu gözetliyordu.

Plumitas: «Ben her yerde dolaşır, istediğim yere giderim...» diyordu. «Seni kâh yalnız, kâh başka biriyle arabayla önümden geçerken gördüm. Beni bir yere haber ulaştırmaya giden bir uşak sanmışsmdır. Sevilla'ya değirmenleri satın almaya geldiğinde seni yolda görmüştüm. Yanında beşbin peseta vardı. Öyle değil mi? Görüyorsun ki her şeyden iyice haberim var. Bir kere de otomobilde gördüm seni. Yanında bir adam daha vardı. Don Jose'ydi sanırım. Oliver'den Cura'ya anlaşma imzalamaya gidiyordun. Yanında bin duro'dan daha çok para vardı.»

Plumitas bunları anlatırken Juan yavaş yavaş bütün bunların doğru olduğunu hatırladı, canı sıkıldı. Bu adamın her şeyden haberi olmasına kızıyordu.

Plumitas, Juan'a karşı yakınlığını belirtebilmek için, kaçarken başından geçen birçok belâlı işlere hiç de aldırış etmediğini anlatmaya başlamıştı.

– «Şu otomobiller ha! Ben onları tüfeğimle durdururum. Cordoba'da düşmanım olan bir adamın arabasını durdurmuştum. Önce silâhımı bir yana bıraktım. Arabadan benzin kokusu geliyordu. Havaya toz toprak kalktığı sırada, havaya ateş ettim. Durmak istemeyince arabanın tekerleğine nişan alıp ateş ettim. Bunun üzerine, zınk! dedi, durdu. Ben de, hesaplaşmak için, bir sıçrayışta kendimi adamın yanında buldum.»

Plumitas'm anlattığı bütün bu kahramanlıkları Juan acı acı dinliyordu.

Plumitas: «Ben hiç senin yolunu kesmek istemedim. Çünkü sen de benim gibi yoksul bir ailedensin. Yalnız, hayatta talihin benimkinden daha açık oldu. Şimdi paran varsa bile onları alın teriyle kazandın. Benim sana çok güvenim var. Saf, iyi bir insansın. Bundan dolayı, severim seni. Değerli insanlardan da ayrıca hoşlanırım. Biz ikimiz arkadaş sayılırız. İkimiz de hayatımızı tehlikeye atarak yaşıyoruz. Bu yüzden, beni ta-

144

nımadığımız halde, ben senin boğa güreşlerine giderdim. Çok kere önümden geçtiğin olmuştur. Senin tırnağına bile zarar gelmesini istemem. Belki biri çıkar da kendisini sana Plumi-tas diye tanıtır düşüncesiyle...»

Plumitas'm konuşması yarım kalmıştı. Juan başım çevirdi, baktı: Dona Sol'un geldiğini gördü. Birden öfkelenildi.

– «Nacional'le haber yollamıştım size. Söylemedi mi?» diye sordu.

Nacional de Dona Sol'un arkasından geliyordu. Matadora, el işaretleriyle, Dona Sol'u kandırmak için boş yere uğraştığını, ne söylediye para etmediğini anlatmaya çalışıyordu. Dona Sol yolculuk sırasında giydiği pantolonu giymişti. Altın renkli saçlarını aceleyle taramış, başım örtmemişti. Plumitas'ı tanımak istiyordu. Bütün gece, hafif korkular geçirerek onu düşünmüştü. Sabah olunca atma binip Rinconada dolaylarında dolaşarak Plumitas'la karşılaşmayı tasarlıyordu. Onun bu düşünceleri Plumitas'ı karşıdan mıknaş gibi çekmişti sanki.

Dona Sol Plumitas'ı hayalinde tanır gibiydi. Onu uzun boylu, esmer yüzlü, kenarı geniş kırmızı şapkalı, kıvrıkcık saçlı, ince yapılı, hurma rengi deri çizme giymiş, beline kırmızı kemer takmış olarak hayal etmişti. Şimdi ise, gözleri iri iri açılmış, merakla, mutfaktan geçerken gözüne ne bir şapka iliştirmişti, ne de tüfek. Bu adam şapkasıyla, tüfeğiyle mi içeri girmişti yani?

Dona Sol, odaya girince, ayakta duran tanımadığı tüfekli birini gördü. Hiç de hayalindeki Plumitas'a benzemiyordu. Tüfeği de çok kişide gördüğü tüfeklerdendi. Plumitas, Dona Sol'u görünce: «İyi günler, Markiz.» dedi. «Dayınız iyiler mi?» Bu arada bütün orada duranlar bakışlarını Plumitas'a doğru çevirmişlerdi. Plumitas, genç kadını görünce, şapkasını çıkarmıştı. Ondan utanır gibi bir hali vardı. Bir elinde tüfeğini, öbür elinde de şapkasını tutuyordu.

Plumitas'm Dona Sol'u tanıdığını görünce Juan'ın canı sıkılmıştı. Bu adam genç kadının ailesinin hatırını soruyor, böylece ona karşı nazik davranmış oluyordu. Dona Sol da Plumitas'm bu ince hareketi karşısında aynı şekilde davrandı. Eliyle, oturmasını işaret etti. Gözü hep ondaydı.

Plumitas, oturduktan sonra, şapkasını iskemlenin üzeri-

KAN ve KUM

145

ne bıraktı. Dona Sol'un kendisine bir soru sormak istediğini anlayarak gülümsedi.

– «Sizi tanıdığımı şaşmayın.» dedi. «Dayınızla, daha başka kimselerle birlikte, boğaların bulunduğu otlaklarda gördüğüm olmuştur sizi. Kılıcınızla boğaların peşinden nasıl gittiğinizi görmüştüm, uzaktan. Bu toprakta yaşayan en iyi, en değerli insanlardan birisi de sizsiniz. Sizi binici kıyafetiyle görmek bir şereftir. Açık mavi gözlerinize vurulan bir sürü erkek peşinizi bırakmasa gerek.»

Plumitas Dona Sol'a yeni iltifatlar yağdırabilmek için kafasını kurcalıyordu. Kendisine yapılan bu iltifatlardan sonra, Dona Sol'un yüzü solmuştu. Korkudan gözlerini fal taşı gibi açmıştı. Öyleyken, gene de Plumitas'ı pek ilgiçekici buluyordu. Bu adam Rinconada'ya kadar acaba yalnız kendisi için mi gelmişti? Yuvasına dönerken, yükseklerde uçan bir kuş gibi onu alıp gizlendiği tepelere mi götürecekti yoksa? Genç kadının aklından bunun gibi daha birtakım şeyler geçiyordu.

Plumitas'm Dona Sol'a söylediği sözler üzerine Juan'ın büsbütün canı sıkılmıştı. Bu adam onun gözü önünde böyle nasıl konuşabiliyordu? Biraz daha bu şekilde konuşacak olursa Juan yukarı çıkıp silâhını alacaktı.

Plumitas yersiz konuşmakla oradakilerin canını sıkıldığını anlamıştı. Büyük bir nezaketle: «Özür dilerim, Dona Sol.» dedi. «Söylediklerim şakadan başka bir şey değildi. Dört oğlu olan evli bir adamım. Karım benim için hep ağlar durur. Barış seven, ne yazık ki talihi olmayan bir insanım ben.»

Plumitas, çok konuşmasından ötürü özür dilemekle birlikte, gene de, kendini tutamayarak, bu defa Moraima Marki-si'yle ilgili duygularını açığa vurmaya başladı. Bu aileden olanlara karşı saygı, sevgi göstermek için sözleşme imzalamıştı sanki.

– «Dayınız dünyanın sayılı insanlarından biridir.» diyordu. «Bütün zenginler keşke onun gibi olsaydı. Babam dayınızın emrinde çalışmıştı. O sıralarda ben, çobanların yaşadığı bir kulübede, akciğer veremi geçirmiştim. Dayınızın durumumdan haberi vardı. Gene de kimseye birşey söylememişti. Bana gereken herşeyin sağlanması için, rahat ettirilmem için emir vermişti. Bu gibi iyilikler hiçbir vakit unutulmaz. Ara-sıra, atıyla geçerken görürüm. Yıllar onu hiç değiştirmemiş. Tam bir delikanlı gibi. Karşılaştığımız zamanlar, Kan ve Kura : 10

• , ,

J46

selâmıma «Merhaba, dostum!» deye karşılık verir. Yanımda tüfek taşıdığım için kim olduğumu elbette ki anlar. Babam-mış gibi saygıyla elini sıkıp öpmek, bana yaptığı iyilikler için teşekkür edip önünde diz çökmek isterim.»

Plumitas'm konuşması Dona Sol'u hiç de heyecana düşürmemişti. Ünlü Plumitas denilen adam bu muydu? Ormanlarda tilki gibi dolaşan bu zavallı iyiyürekli adamın adı kötüye çıkmıştı. Bu yüzden herkes ona yırtıcı hayvan gözüyle bakıyordu.

Plumitas sözlerine devam ediyordu:

–| «Zenginlerin iyileri olduğu gibi çok kötülere de var. Bizim köyde faizle para veren katıyürekli bir adam vardı. Bir gün, şuna-buna kötülük etmemesi için haber yolladım. Dediğimi yapacağı yerde, beni yakalatmak için Polis'e haber vermiş. Ben de bir daha böyle densizliklerde bulunmaması için, kendisine karşı daha birçok kötü şeyler yaptım. Böylece, altı aydan beri, benimle karşılaşmaktan korktuğu için, Sevilla'ya ayak basmaz oldu.

«Adamın biri evini yaşlı bir kadına kiralamıştı. Bir yıldan beri kadın kirasını ödeyemediği için adam onu evinden atacaktı. Bunu önlemek için, bir akşam, adam ailesiyle birlikte sofrasında yemek yediği sırada evine gittim. Plumitas olduğumu söyledim, yüz peseta istedim. Çıkarıp verdi. Paraları alıp kadına götürdüm. Evsahibinize kiranızı ödedikten sonra kalan parayı kendinize saklayın, iyi günlere harcayın!» dedim.»

Plumitas'm bu anlattıkları üzerine, Dona Sol ona daha da büyük bir ilgiyle bakmaya başladı. Bir ara: «Kaç kişi öldürdünüz şimdiye kadar?» diye sordu. Plumitas, ciddi bir tavırla: «Bu konuyu açmayalım.» dedi. «Sonra benden nefret edersiniz. Şunu unutmayın ki ben kendisini korumaya çalışan zavallının biriyim.» Aralarında geçen bu konuşmadan sonra, uzun süre kimsenin sesi çıkmadı. Bu aradan sonra lafı gene Plumitas açtı. Dona Sol'a bakarak konuşuyordu:

– «Siz benim nasıl yaşadığımı bilmezsiniz. Hayvanlar benden daha iyi yaşarlar. Nereye sığabilirsem orada uyurum. Köyün başka bir bucağına sığınmak için uyumadan sabahladığım da olur. Elimi tetikte, gözümü de açık tutmam gerek. Kendimi ancak böylece saydırabilirim. Birçok tehlikeleri de önlerim. Yoksul kişiler aslında iyi insanlardır. Gelge-

KAN ve KUM

147

lelim, yoksulluk en iyi inşam bile kötü eden korkunç bir şeydir. Benden korkuları olmasa şimdiye kadar beni jandarmaya çoktan teslim etmişlerdi.» Plumitas, sözlerinin burasında tüfeğini gösterdi. «Şu tüfeğimle atımdan başka hiçbir arkadaşım yok. Birden canım karımı, çocuklarımı görmek ister; gece bizim köye dönerim. Günün birinde, bu iş kötü sonuçlanacak, bunu biliyorum. Ne var ki kimi vakit yalnızlıktan bıkar, insan yüzü görmek isterim. Beni seven bütün komşular geldiğimi görünce şaşkın şaşkın bakarlar.

«La Rinconada'ya gelmeyi uzun zamandır istiyordum. Ünlü matadoru niçin yakından göremeyeyim? Ben onu severim, alanda güreşirken bütün gücümle alkışlarım. Yanında ya arkadaşları, ya da annesi, karısı, yeğenleri bulunur. Beni görseler kimbilir ne korkarlardı! Şimdi ise iş değişti. Matadorumuz, bana: «Gelin, Bayan Markizle birlikte bizim eve gidelim, bizinkilerle biraz çene çalalım...» demeyi düşünebilir.»

Plumitas bu son sözleri söylerken hafifçe gülümsemişti. Bu gülümseyişiyle Juan'm ailesiyle Dona Sol'un arasındaki sınıf farkını, matadorla genç kadın arasındaki ilişkiden haberi olduğunu belirtmiş oluyordu. Onun evliliğe karşı saygısı vardı. Dona Sol'la matadorun ilişkileri üzerine böyle biraz içneli konuşmaya hakkı olduğuna inanıyordu.

Dona Sol, Plumitas'm bütün bu konuşmalarından sonra, onun bu zavallı hale nasıl düştüğünü merak etmişti. Sordu. Plumitas şöyle anlattı:

– «Yoksul insanların başına gelen olaylardan biridir bu. Ben yaşadığım köyün en uyanık, en zeki insanlarından biriydim. İşçiler zenginlerden bir şey isteyecek olduklarında beni yollarlardı. Okuma-yazma bilirdim. Çocukken, tavukların tüylerini koparır, kalem yapardım. Bundan dolayı bana Plumitas (*) adını taktılar ya. Bir ara kilise bekçiliği de yaptım.»

Potaje: «Ben seni kilise hırsızını bilirdim!» deyerek Plumitas'm omzuna vurup sözünü kesti.

Nacional, Plumitas'la Potaje'nin arasındaki konuşmaya karışmadan hafifçe gülümsüyordu. İçinden: «Papaz kılığına girmiş bir serseri! Don Jose bütün bunları duysa kimbilir ne der!» diye söyleniyordu.

Plumitas bir ara yeniden anlatmaya başladı:

(*) Plumitas «tüy» demektir. (Çeviren)

148

– «Karımla evlendikten az sonra ilk çocuğumuz dünyaya geldi. Bir gece sivil polisler kapımıza dayanarak beni alıp köyün dışına götürdüler. Zengin bir ailenin kapısından ateş edildiğini duymuştum. Evdekiler ateş edenin ben olduğumu ısrarla söylüyorlardı.

Hernekadar suçlu olmadığımı söylemeye çalıştıysam da sabaha kadar döve döve vücudumu çürük içinde bıraktılar. Ben yerde baygın kalmıştım. Ellerimi, ayaklarımı bağlamış, bir tahtaya vurur gibi dövüyorlardı. Üstelik: «Köyün en değerli adamı senmişsin ha? Kendini koruyabilir-sen koru bakalım şimdi!» deyerek alay etmeye de başlamışlardı. Hele böyle alay etmeleri pek ağırıma gitti. En sonunda, yorulduklar da beni bıraktılar. Zavallı karım yaraları elinden geldiği kadar iyi etmeye çalıştı. Başımdan geçen bu olayı, bana yapılan alayları birtürlü unutamıyordum. Bir gün sivil polisin biri tarlada ölü olarak bulunmuştu. İşte bu yüzden gene başıma bir dert gelir korkusuyla, köyden kaçtım. O günden beri hep ormanlarda dolaşır dururum.»

Potaje, Plumitas'ın başından geçenleri dinledikten sonra: «Peki, ya polisi öldüren öbür adam ne oldu?» diye sordu.

Plumitas: «Bilmiyorum.» dedi. «Dünyayı dolaşıyor olsa gerek. Köyden kaçmış. Bir ara, İspanya'nın öbür ucunda bulunduğu kulağıma gelmişti. Onu kendim bulup yakalatmayı kafama koydum. Silâhlarımı saklamaları için bir arkadaşşıma bıraktım, bir beyefendi gibi giyinerek trene bindim, yola çıktım. Barcelona'ya, Valladolid'e, daha birçok şehirlere uğradım. Söylentilere göre adamın yaşadığı yerin yakınlarına kadar gidip polislerle sordum. Olayı anlattığımda: «Evet, hatırlıyoruz...» dediler, işte on yıldır hep böyle arayıp duruyorum. Daha bulamadım. Yeter ki ölmüş olmasın. Bir gün elime geçireceğim. Ölmüşse yazık olur, doğrusu!»

Plumitas'ın anlattıklarını Dona Sol ilgiyle dinliyordu. En sonunda Plumitas kaşlarını çatıp sustu. Daha çok konuşmaktan çekiniyor, çevresindekilerde güven duygusu uyandırmak istiyordu.

– «Bana izin verirseniz ahıra kadar gidip atıma bir bakayım.» dedi. Potaje'ye: «Sen de gelir misin?» diye sordu.

Potaje de onunla birlikte gitti.

Juan, Dona Solla yalnız kalınca, öfkesini tutamadı, ona çıkıştı:

– «Ne diye geldin sen sanki? Bu ne cesaret? Bu öyle bir adam ki insan adını duymaktan korkuyor!»

KAN ve KUM

149

Dona Sol matadorun heyecanına gülüyor, «Plumitas aslında iyi bir adam. Birtakım kimselerin kafaları yanlış inançlara saplanmış...» diyordu.

Juan: «Plumitas'ın beni önceden tanıdığını bilmiyordum.» dedi. «Neyse, gitmeden önce eline biraz para verelim. Ne insanlar varmış dünyada! İnsan bu adam üzerine kitap yazabilir.»

Mutfaktan hizmetçiler nefis kokular saçan yemekler getirdiler.

Nacional: «Arkadaşlar, sofraya buyrun!» diye bağırdı. Matadorun evinde başuşak tavrı takınırdı.

Ortada, örtü yayılmış büyük bir masa duruyordu. Üzerinde yuvarlak ekmeklerle birkaç şişe şarap vardı. Nacional'in çağırışı üzerine Plumitas, Potaje, çiftlikte çalışan daha birçok kimseler sofraya geldiler, masanın yanındaki uzun bir sıraya oturdular. Bu arada Juan, kuşku bakışlarla Dona Sol'a bakıyordu. Onun yemeğini yukarıda yemesini istiyordu. Dona Sol ise Juan'ın bu isteğine gülüyordu. Hiç aldırış etmeden, geldi masanın baş köşesine yerleşti. Köy hayatından hoşlanır, orada bulunanlarla bir arada yemek yemeyi pek çekici bulurdu. Asker olmak için yaratılmış bir kadındı o. Juan'a da oturması için emir verir gibi işaret etti. Bir yandan da, yemeğin kokusunu daha iyi alabilmek için, burun deliklerini açıyordu. Karnı çok acıkmıştı.

– «Bu ne hârika yemek!» diye mırıldanıyordu. Plumitas sofraya bir göz gezdirdi.

– «İşte bunu beyendim!» dedi. «Uşaklarla beylerin aynı sofrada yemek yediklerini ilk defa görüyorum!»

Potaje'nin yanına oturmuş, biraz daha öteye gitmesi için onu itivermişti. Tüfeğini gene bırakmamış, bacaklarının arasına saklamıştı. Potaje de Plumitas'ı itiyordu. Onların aralarında böyle şakalaşmaları sofradakileri pek keyiflendirmişti.

Potaje, Plumitas'a: «Şu tüfeği bacaklarının arasından çı-karsan-a! Bir yerime bataabilir, başımıza iş çıkar!» diyordu. Gerçekten, tüfek, Plumitas'ın bacakları arasında Potaje'nin oturduğu yere doğru eğik duruyordu. Potaje: «Şunu şuradan çıkar! Yemek yemek için tüfeğin ne gereği var!» diye ısrar etti.

Plumitas kendisine karşı gelinmesine kızmıştı.

– «Hayır! Burada iyidir, dursun.» dedi.

Sonra, eline kaşıkla büyük bir parça ekmek aldı, görgü

150

kurallarına uymak için, herkese bir göz attı. Yemek yemeye başlanıp başlanmadığını anlamak istiyordu. Kendisiyle iki to-rero için sofranın ortasına konan tabağı alarak: «Afiyet olsun, beyler!» diye seslendi. Masanın öbür ucunda, çiftlikte çalışanlar için ikinci bir tabak duruyordu.

Plumitas ilk önce aç gözlülüğünden utandı. Nefis yemekten birkaç kaşık yuvarladıktan sonra, sofrada bulunanlara: «Dün sabahtan beri ağızıma biraz sütle ekmekten başka bir şey koymadım. Onu da, bir papazın evinde yedim.» deyerek, çok aç olmasının nedenini açıkladı. Sonra, gözlerini kapatarak, sofranın ortasında duran tabaktan biraz daha yemek aldı, çenesini oynata oynata yemeye başladı.

Onun böylesine aç olduğunu görünce, Potaje gülmeye başlamıştı. Plumitas'a şarap da içirtmek istiyordu ama, Juan'ın sarhoşluktan korktuğunu biliyordu. Bu yüzden, yanındaki şarap şişelerine üzülerek bakıyordu.

Plumitas, Potaje'ye: «Biraz iç de yediğin yemek boğazında kalmasın! Kuru kuru yemek yemek hiç de hoş değildir.» dedi. Plumitas kendisi içkiyi yuvarlamadan önce Potaje'nin bardağını da doldurdu. Geceleri şarap içmeyi severdi. Yalnız, içmeden önce düşünür, sonra kararım verirdi. Hayatını dağlarda geçirdiği için şaraba karşı olan alışkanlığını kaybetmişti. Ormanlarda şarap bulmasına imkân yoktu. Üstelik, kendisini korumak durumunda olan bir insanın içki içmesi tehlikeli olabilirdi. Onun hep aklı başında bulunması gerekiyordu.

Potaje, Plumitas'a biraz daha içirebilmek için: «Burada arkadaşlar arasında bulunuyorsun, sana kimseden zarar gelmez.» dedi. «Sivil polisler gelecek olurlarsa ben senin yanına geçer, kılıcı elime aldığım gibi hepsini yere sererim!»

Potaje'nin şarabı fazla kaçırıp çok konuştuğunu görünce Juan, masanın öbür ucundan: «Potaje!» diye bağırdı.

Plumitas pek az şarap içebildiği için üzülüyordu. Boynu kızarmış, açık mavi gözleri ıslıl-ıslıl parlıyordu. Mutfakın avluya bakan kapısına karşı oturmuştu. Oradan ıssız bir

yol görünüyordu. Zaman zaman bir inekle bir domuzun geçtiği görülüyordu. Güneş ışığından hayvanların gölgeleri avluya vuruyordu. Bu manzarayı görünce, Plumitas kaşığı elinden bırakıp silâhına sarılmak içgüdüsünü duymuştu. Dikkatini hayvanlardan ayırmadan, sofa başında, arkadaşlarıyla konuşuyordu. Şerefini kurtarmak için her ân kaçmaya, karışkoymaya

KAN ve KUM

151

alışık bir insandı o. Boş bulunup yakalanmaktan hiç de hoşlanmazdı. Yemeğini bitirdikten sonra, Potaje'nin verdiği son bir bardak şarabı da yuvarladı. Elini tüfeğine dayamış, gözünü dışardan hiç ayırmıyordu. Yemek ağır geldiğinden uyusuk bir hal almıştı. Her vakit doymaya alışık olmayan bir midesi vardı onun. Kâh aşırı derecede yer, kâh aç kalırdı.

Juan sigara ikram etti. Plumitas, sigara içmediğinden, sigarayı aldıysa da yakmadı.

– «Dağlarda benimle dolaşan bir arkadaşım var. Sigarayı yemekten daha çok sever. Onun da başına bir felâket gelmiş. Ancak iki kişinin üstesinden gelebileceği bir iş olunca yardım etmekten çekinmez.» deyerek, sigarayı koynuna sakladı. Uzaklarda bulunan bir arkadaşını hatırlaması üzerine yüzü gülmüştü. Ayrıca, şarap da onu canlandırmış, yüzünün anlamını değiştirmişti. Gözleri gümüş gibi parlıyor, sırttan yuvarlak yüzünden iyi bir insan olduğu izlenimi uyanıyordu. Anlaşılan, kendisine iyilik edenlere borcunu ödemek istiyordu.

– «Arkadaşlar, iyi dinleyin. Şimdi sizlere geçen ay Fre-genal yolunda yaptıklarımı anlatacağım. Kimsenin bundan haberi yok.» deyerek, anlatmaya başladı. «Daha önce sözü geçen arkadaşımınla birlikte, yola çıkmıştık. Bana kötülük etmek isteyen bir zenginin arabasını durduracaktım. Bu adam, polisleri canı istediği gibi oyalamaktan hoşlanan, düzenbazın biriydi. Yoksul birine yüz duros vermesi için kendisine haber yollamıştım. O da, tutmuş, Sebiya valisine mektup yazmış, beni ihbar etmiş. Bu yüzden, polislerle aramda çıkan silâhlı bir çatışmada ayağımdan yaralandım. Adam bununla da yetinmedi. Zavallı karım benim nerelerde dolaştığımı sanki bilir-miş gibi, polislere: «Gidip karısından öğrenin onun nerede bulunduğunu!» diye buyurmuş. Söylediği her sözün yerine getirildiğini görünce, işleri için Sebiya'ya gittiğinde, beni yakalamaları için en yüksek makamlara kadar çıkmış. Bunu öğrenince, adamın arabasını dönüş yolunda bekledik. Yanımdaki arkadaş arabayı görür görmez sürücüyü ateş açtı. Her istediği insanı yolda durdurabilecek kadar becerikliydi. Ben tüfeğimi arabanın kapısına dayayarak, başımı içeri uzattım. Kadınlarla çocuklar korkudan başırlı duruyorlar, ötekiler seslerini çıkarmıyorlardı. Yolculara: «Sizlere bir şey yapacak değiliz, merak etmeyin!» dedim, onları yatıştırmaya çalıştım. Aradığım adamın dışarı çıkmasını bekliyordum. O sanki kadınların eteklerinin altına saklanmak istermiş gibi sinmiş,

152

büzülmüştü. Yüzü bembeyazdı. En sonunda, tuttum arabadan çıkardım onu.

«Araba yeniden yola koyulduktan sonra adamla üçümüz yalnız kalmıştık. Adama: «Ben Plumitas. Beni ömrünün sonuna dek hatırlaman için seninle biraz hesaplaşmak istiyorum!» dedim. Onu öldürmedim ama, döve döve pestilini çıkardım. Sonra, polise başvurduğunda benim kendisini öldürmek istediğimi söylemesini tembih ettim. Böylece, başkalarının iftiraya uğramasını önledim.»

Dona Sol, Plumitas'ı dinlerken, korkudan dudaklarını ısıırıyordu. Yüzü solmuştu.

Gözlerinden Plumitas'm bu acayip düşüncelerine şaşıtığı anlaşılıyordu.

Plumitas'm bütün bu anlattıklarını duyunca Juan'm da yüzü değişmişti. Plumitas onun kafasından geçenleri anlamıştı.

– «İkimiz de öldürerek yaşıyoruz...» dedi. «Siz boğa, ben ise insan öldürüyorum. Siz, zengin olduğunuz için, bütün kadınların kalbini çalabiliyorsunuz. Ben ise buna susamış durumdayım. Bir gün yakalanırsam, ormanlarda kurşun yağmuruna tutulup delik-deşik edilerek kargalara yem olacağım. Siz, boğanın hemen yere düşmesi için neresine vuracağınızı bilirsiniz. Ben de, beni hatırlaması, birkaç hafta can çekişerek yaşaması için bir adamı neresinden vurmak gerektiğini çok iyi bilirim. Hiç kimseye sataşmak istemem ama, benimle uğraşanların da haklarından gelmesini bilirim!»

Dona Sol, Plumitas'm bu sayısız cinayetlerini işitince, ikinci bir kere daha: «Kaç kişi öldürdünüz?» diye sordu.

Bunun üzerine, Plumitas: «Biliyorum, benden nefret ediyorsunuz.» dedi. «Bütün öldürdüklerimi hatırlamaya çalıştığım halde, gene de iyice hatırlayamıyorum. Otuz, otuzbeş kişi olacak, iyi bilemiyorum. Bu sefil hayatın içinde bunun hesabını kim tutacak! Berbat bir adamım ben. Yalnız, beni kötü insan haline getirenler yol açtı buna. İnsan bir kişiyi öldürdü mü sonrası çorap söküğü gibi gidebilir. Birine de acıyacak olursam sonra o benim hakkımdan gelir. Yaşayabilmem için öldürmem gerekiyor.» Uzun zaman kimsenin sesi çıkmadı. Dona Sol, Plumitas'm o ufak kaim ellerine, kemirilmiş tırnaklarına bakıyordu. Plumitas'm gözü ise hep Juan'daydı. Kendisini evine alıp sofrasında yemek yedirdiği için ona teşekkür etmek, bütün bu an-

KAN ve KUM

lattıklarıyla canlarını sıkıttığı için de herkesten özür dilemek istiyordu.

– «Benim size büyük saygım vardır.» dedi. «Sizi alanda ilk gördüğüm vakit, kendi kendime: «Bu adam yaman bir boğa güreşçisi!» demiştim. Benim gibi sizin de birçok hayranlarınız var. Düşünün ki sizi seyredebilmek için, kıyafet değiştirerek, hayatımı tehlikeye atıp şehre iniyorum. Bir insanı sevmek deye işte buna denir!»

Juan Plumitas'm bu sözlerinden pek hoşlanmıştı. Bunu belirtmek için de, «Evet, evet...» deye başını sallıyordu. Bu arada da Plumitas konuşmaktan hiç geri kalmıyordu.

– «Benim buraya gelip de yemek yediğimi kimsenin bilmesini istemiyorum. Buralardan geçerken köylüler hep ya karnımı doyurmuşlar, ya da elime beş duros vermişlerdir. Yalnız, bugüne kadar sizlere gelmek kısmet olmadı. Don Juan, benim için siz çok değerli insansınız. Çünkü parayı siz de benim gibi hayatınızı tehlikeye atarak kazanıyorsunuz. Sizinle arkadaş olabiliriz. Siz ünlü ben ise kötü tanınmış bir insanım. Ancak, kabul edersiniz ki her ikimiz de ölümü göze alıyoruz. İşte bu yüzden aynı sayılırız. Şimdi burada rahatça yemek yiyoruz. Tanrı bizlerden bıkar da yanına almak isterse beni bir yol kenarına atıp kuduz köpeklerle parçalatır. Size gelince, ölünüzü güreş alanından çıkardıktan sonra gazetelere bir hafta konu olursunuz. Ne varki öbür dünyada bütün bunları ruhunuz bile duymaz.»

Plumitas'm bu sözleri üzerine Juan'ın yüzü solmuştu. Ölüm gününün yaklaştığını sanarak evhamlanıyordu. Hayatının Plumitas gibi bir serseriyle aynı olduğunu, güç bir meslek olan matadorlukta da en sonunda hayata gözlerini yumacağını düşünüyordu.

Plumitas kendisini merakla dinleyen matadorla öbür arkadaşlara birtakım konulardaki düşüncelerini şöyle açıkladı:

– «Benim ölmekten korktuğumu mu sanıyorsun, Juan? Hayır. Hiçbir şeyden dolayı pişmanlık duymuyorum, işime devam ediyorum. Sen boğa güreşlerinde üne kavuşmaktan nasıl gurur duyarsan, benim de kendime göre zevk, gurur duyduğum şeyler var. İnan ki bütün İspanya'da benim de sözüm ediliyor. Gazeteler benim üzerime kuyruklu yalanlar uydurup dururlar. Yazdıklarına bakılırsa beni tiyatroların birinde yakalayacaklarmış. Mecliste mebuslar bile benden söz ediyorlar. Benim de arkamdan adımlarımı kovalayan bir yığın

ALTIN KALEM - KLASTK ROMANLAR

insan var. Herkesi deli ediyorum. Bir pazar günü bir köyün kilisesinde dualar okunuyordu. Tam o saatte boğa güreşi alanının bulunduğu yerde, gitar çalıp şarkı söyleyen kör çalgıcılara rastladım. Onları dinleyenler ellerindeki ilânlara şaşkınlıkla bakıyorlardı. Kâğıtta, sırtında balık-etinde bir kadım taşıyan, çok sık giyinmiş, şapkalı bir adamın resmi vardı. O da bendim, sözde! Beni olduğumdan başka türlü düşünceleri hoşuma gitmişti. Söyledikleri şarkının yazılı olduğu resimli kâğıdı ellerinden aldım, yanımdadır. Hayatıma bir sürü yalanlar katarak bir şiir uydurmuşlar. Tepelere tırmandığımda ezberleyeceğim bunu. Okumuş biri yazmış olsa gerek.»

Plumitas bütün bunları çocuk gibi sevinerek anlatıyordu. Bir lokma ekmeğe muhtaç olduğunu artık unutmuştu. Bunu oradakilere de unutturmak istiyordu. Üne kavuşarak en ufak bir davranışının gazetelere yazılmasına çocuk gibi gururlanıp seviniyordu.

– «Köyümde kalsaydım benden kimsenin haberi bile olmayacaktı.» diyordu. «Köyde yaşayanlar boğa güreşlerinde çalışıp birkaç kuruş kazanabilir, ya da uşak olarak başkalarının yanında çalışabilirler. Ben boğa güreşçisi olmazdım, çünkü yüksek tepelere kurulmuş köylerde iyi boğa yetiştirilmez. Ayrıca, kabiliyetsiz, hantal yapılı biriyim ben. Bu yüzden ki adam öldürüyorum. Saygı görmek için yoksul bir insanın yapacağı en iyi işlerden biridir bu.»

Nacional o zamana kadar Plumitas'ı sesini çıkarmadan dinlemişti. Onun bu son sözleri üzerine: «Yoksul kimseler okuma-yazma öğrenmelidir!» deye düşüncesini açıkladı.

Nacional'in bu sözlerine herkes gülmeye başlamıştı.

Potaje: «Ne o, sen gene başladın mı konuşmaya?» dedi. «Bırak da Plumitas anlatsın. Onun konuşmaları hoşumuza gidiyor.»

Plumitas da sözünün kesilmesine canı sıkılmıştı. Orada bulunanların arasında kuşkulandığı biri de Nacional'di.

– «Ben okuma yazma biliyorum da ne oldu sanki!» dedi. «Köydeyken imzamlı atmaya yarıyordu ancak. Hayatım bununla hiç de kolaylaşmış değil. Yoksul insan dürüst olmak zorundadır. Hakını arayabilmeli, gözünü dört açmalıdır.»

Potaje, o sarhoş haliyle, Plumitas'm konuşmalarını zevkle dinliyordu. Pek bir şey anlamış sayılmazdı ama, kafası du-

KAN ve KUM

manii olmasına rağmen, Plumitas'm akıllı bir insan olduğunu gene de sezmişti.

Plumitas konuştuğu konuşuyordu:

– «İnsanları tanırım ben. Dünyada iki türlü insan vardır. Aldananlarla aldatanlar. Ben bu dünyaya başkalarından yararlanmak için geldim. Aldanmaya gelemem. Korkacak da hiçbir şeyim yok. Senin işin de ürkütücü, Juan. Hayatta büyük güçlüklerle yükseldin. Yalnız, senin yolun benimkinden daha iyi.» Plumitas burada bir ara matadorun yüzüne baktı.

«Bizler dünyaya biraz geç geldik. Daha önceki devirlerde doğ-saydık kimbilir ne büyük işlerin başında olurduk! O zaman ne sen boğa öldürürdün, ne de ben ormanlarda vahşi hayvan gibi dolaşıp durur, kovalanırdım. Dünyanın başka bir yerinde ya kral olurduk, ya da Papa yardımcısı. Pizarro deye birini tanıır mısın sen?»

Juan, ilk olarak işittiği bu adı tanımadığını belli etmemek için, belirsiz bir şekilde başını salladı. Plumitas sonra Dona Sol'a döndü:

– «Birtakım saçmalıklar söylüyorsam özür dilerim.» dedi. «Ben bu konuyla kilise bekçisiyken ilgilendim. Papazın gizli gizli okuduğu romanlarda okumuştum. Pizarro da bizler gibi bir zavalhymış. Kendisi gibi çarpışmadan yılmayan daha oniki, onüç kişiyle, dünyanın gerçek cennetine ulaşmış. Geniş, güzel, zengin bir ülke. Mızraklı yerlilerle savaşmışlar. Sonunda, savaşı kazanarak, oradaki kralların bütün servetlerini ellerinden almışlar. Adamlarından da fırsattan yararlanmayan bir tek kişi kalmamış. Herkes dönüşte evlerini çatılara kadar altınlarla doldurmuş. Düşünün, Don Juan, o devirde yaşasaydık, onlarla, hele Pizarro ile iş birliği yapsaydık ikimizin de eline kimbilir neler geçerdi!»

Sofradakiler bu heyecanlı hikâyeyi sessizce dinliyorlardı. Herkesin gözleri parlamıştı. Plumitas anlatmaya devam ediyordu:

– «Bak gene söylüyorum, Don Juan, bizler geç doğduk. Yoksullar için aydınlık bir yol görünmüyor. İspanyollar ne yapacaklarını, nereye gideceklerini bilemiyorlar. Dünyada paylaşılabilir şeyleri İngilizlerle başka milletler aralarında bölüşmüşler. Bizim gibi iyi kalpli insanlar da, içinde bulundukları hayat şartlarına uymak istemedikleri için, bir kümesin

156

içinde çürüyüp gidecekler. Sen matadorsun. Senin bu mesleğini basit bir iş olarak görenler var, bilirim.»

Burada, Dona Sol: «Siz neden asker olmadınız? Savaş olan uzak ülkelere gider, gücünüzü daha yararlı işlerde kullanabilirdiniz...» deye Plumitas'm sözünü kesti.

Plumitas: «Evet, iyi bir asker olabilirdim.» dedi. «Bunu benim de birçok kereler düşündüğüm olmuştur. Başkalarının evlerinde saklanıp yemek yerken, evimde yatağıma uzanıp yataırken, vücudum rahata kavuşuyor ama, her nedense, dağlardaki sefalet beni daha çok çekiyor. Evet, iyi bir asker olabilirdim. Gelgelelim, nereye gidebilirim ki?... Artık savaşlar sona erdi. Eskiden bir avuç insan bir araya gelir, herkes aklına eseni yapardı. Şimdi ise aynı renkte, aynı ahlâkta sürü halinde insanlar aynı şekilde yaşayıp ölüyorlar. Bütün dünyada bu böyle. Başkalarının büyük zahmetlerle meydana getirdikleri bir şeyden ondan sonrakiler yararlanıyorlar.»

Plumitas gözlerini yere dikti. Şaşkın bir hali vardı. Yaşadığı devirde kendisine gidecek hiçbir yer bulamıyordu sanki. Sonra, birden ayağa kalkıp tüfeğini eline aldı. Juan'a döndü:

– «Ben gidiyorum.» dedi. «Bana yakınlık gösterdin, sağol! Hoşçakalın, Dona Sol!»

Bunun üzerine, Potaje: «Nereye gidiyorsun?» dedi. «Niye kalmıyorsun? Hiçbir yerde buradan daha rahat edemezsin.»

Potaje eskiden beri arkadaşı olan Plumitas la daha uzun konuşmak istiyordu. Böylece, şehre gittiği vakit herkese Plumitas'ı gördüğünü anlatacaktı.

Plumitas: «Üç saatten beri buradayım.» dedi. «Böyle ıssız bir yerde daha uzun kalamam. Burada bulunduğumu gizlice polise bildirebilirler.»

Potaje: «Polisten korkuyor musun?» deye sordu.

Plumitas: «Onlar da herkes gibi birer insan. Hepsi de çoluk-çocuk sahibi.» deye karşılık verdi. «Ne var ki hepsi emir kulu. Görevlerini yerine getirmek zorundalar. Onlarla tesadüfen karşılaştığım da olur. Geçen ay Sinco Chimeneas Çift-liği'nde yemek yiyordum. Birden, altı polisin geldiğini gördüm. Benim orada bulunduğumdan haberleri olmadığına emindim. Sadece dinlenecek yer arıyorlardı. Ne onlar, ne de ben çiftlikteki insanların gözü önünde kaçamazdık. Polisler beni görünce, yakalamak zorundaydılar. Çiftlikte çalışanlar,

KAN ve KUM

157

polisleri içeri almamak için kapıları kapatmışlardı. Polisler tüfekleriyle kapıya vururlarken ben uşaklardan birine kapının arkasına gizlenmesini söyledim. Yalnız, «Ben hadi! deye seslenmedikçe kapıyı açayım deme!» deye de tembih ettim. Sonra atıma binip tüfeğimi elime aldım, «Hadi!» deye bağırdım. İşte o zaman kapılar açıldı, ben de ateş etmeye başladım. Onlar da ateş ediyorlardı ama, hep boşa. Dediklerine göre ben iki polisi yaralamışım. Polisler de çiftliktekilere iyi bir sopa çekmişler. İşte bu yüzden benim burada bulunduğumu kimseye söylememek en doğrusu. Yoksa, beni yakalayabileceklerine inanarak, polisler size birsürü şey sorarlar, canınızı sıkabilirler.»

Rinconada Çiftliği'nde çalışanlar Plumitas'ın bu anlattıklarını daha önce başkalarından da duymuşlardı. Şimdi sessizce dinliyorlardı. Biliyorlardı ki başlarına dert açmamak için köy papazları bile kimseye bir şey söylemezlerdi. Böyle susmakla Plumitas'a en büyük yardımı yapmış oluyorlardı. Ayrıca, Rinconada Çiftliği'nde bulunanların hepsi

Plumitas'a hayrandılar. Onun böyle katı yürekli olsunu kahramanlık olarak kabul ediyorlardı. Kendisinden korkacak bir şey göremi-yorlardı. Çünkü Plumitas yalnız zenginlerin düşmanıydı.

Plumitas: «Ben polislerden değil, zenginlerden korkarım.» diyordu. «Polislerin beni yakalayacakları falan yok. Ancak, bir gün belki bir serseri yakalatabilir beni. Birtakım serseri kılıklı kimseler beni öldürmeye yeminlidirler sanki. Biraz para kazanmak umuduyla, nerede olduğumu öğrenip polislerle bulunduğum yeri söyleyebilirler. İp ucu verirsem fırsattan yararlanırlar. İnsan kendini koruyabilmek için boyuna dikkatli olmalıdır. Bana kötülük yapmak isteyen yoksul bir kimseyi ortadan kaldırırsam bu defa ailesi öç almak isteyecektir. İyisi mi, boş veririm. Böylece, ömürleri boyunca seni unutmazlar.»

Plumitas burada matadora bakarak konuşmasına şöyle devam etti:

– «Güreş alanında da boğaları kızıştırmaya çalışan gençler vardır. Doğru söyle, Don Juan, seni en çok yoran nedir? Boğalar mı, yoksa açlıktan ağızları kokan yeniyetme delikanlılar mı? Her köyde sanki mirasıma konmayı düşünen biri var. Akıllarınca beni uyurken bir ağacın kovuğunda yakalayıp kafamı keseceklermiş.»

158

Plumitas, atma binmek üzere, Potaje ile birlikte ahıra gitti. Güçlü bir hayvan olan atı ona bütün maceralarında arkadaşlık ederdi. Aradan az zaman geçmiş olmasına rağmen at iyice dinlenmişti, geldiğinden daha çevik görünüyordu. Plumitas atın üzerindeki eyeri düzeltti. Hafifçe gülümsüyordu. Juan'm gösterdiği ilgiden memnun olması gerekirdi. Bu şekilde karşılandığı pek olmazdı.

Plumitas, uzun yola çıkacağından, biraz su istedi, içti. Potaje nereye gideceğini sorunca: «Bu söylenmez! Ben bile pek bilmem. Karşıma neresi çıkarsa...» diye karşılık verip atma bindi. Juan da, Dona Sol'un yanından ayrılmış, ötekilerin yanına gelmişti. Biraz sonra genç kadın da geldi. Heyecandan çeneleri kısılmıştı. Plumitas'ın yola çıkma hazırlıklarına şaşkınlıkla bakıyordu.

Juan ceketinin iç cebinden bir şeyler çıkardı. Plumitas'a doğru ilerleyip uzattı. Bunun üzerine Plumitas: «Bu ne?» dedi. «Para mı veriyorsun bana? Bir evde misafir edildikten sonra eli boş gönderilmediğimi duymuş olacaksın, Don Juan. Yalnız, şunu bil ki parayı ancak havadan kazanan zenginlerden kabul ederim ben. Senin gibi parayı hayatım tehlikeye atarak elde edenlerden değil. Biz arkadaş sayılırız. Paran sende kalsın.»

Juan, kendisine arkadaş gözüyle bakan bu adamın isteği üzerine, paralarını gene cebine koydu.

Bu sırada Dona Sol, göğsündeki çiçeği çıkararak, Plumitas'a vermek üzere yanına yaklaştı. Yeşil gözleriyle ona baktı. Plumitas şaşırmıştı.

•– «Bana mı bu?» diye sordu.

Dona Sol «evet» der gibi başını salladı.

Plumitas, ne yapacağını şaşırarak, çiçeği kadının elinden aldı. Neresine takacağını bilemiyordu. Sonunda gömleğinin iliklerinden birine taktı. Dona Sol'un bu davranışından pek duygulanmıştı. Memnun olduğunu gülümseyerek belirtmeye çalışmıştı. Kadının bu hareketine ne anlam vereceğini bilemiyordu.

Plumitas atını yularından çekerek: «Şimdilik hoşçakalın arkadaşlar. Gene görüşürüz.» dedi. Juan'la da: «İyi cins bir boğa öldürürsen sana bir sigara hediye ederim!» diye şakalaştı.

KAN ve KUM

159

Sonra Potaje'ye elini uzattı. Potaje Plumitas'ın omzuna öyle bir vurdu ki adamı yerinden oynattı. Çok duygulanmıştı. Plumitas'la o da gitmek istiyordu. Plumitas atını mahmuzladı, avludan dışarı çıktı.

Juan adamın gittiğine memnun olmuştu. Bir ara, hareketsiz. Dona Sol'un yüzüne baktı.

– «Siz ne deli kadınsınız! Plumitas pis, sakallının biri olmasaydı hiç şüphe yok ki kalkıp onunla gitmek isteyecektiniz!» diye mırıldandı.

JUAN'IN annesiyle karısı onun Dona Solla olan ilişkisini öğrenmişlerdi. Genç matadorun hayatındaki bu aşk macerasından Nacional'in çoktan haberi vardı. Dona Angustias bunu kendilerinden gizlediği için ayıplıyordu onu. Bir gün: «Senin gibi çoluk-çocuğa karışmış bir insanın bu gibi şeyleri gizleyerek suç ortağı olabileceğine insan inanamıyor!» dedi. «Oğlumla yolculuğa çıkarken, ahlâk sahibi bir insan olduğuna inanarak güvenirdim sana. Yüreğim rahatı. Din görüşün, hayat felsefen ner'de kaldı!»

Nacional Dona Angustias'm kendisine böyle çıkışmasına, Carmen'in yüzünü mendiliyle örtüp sessizce ağlamasına pek üzülmüştü. Kendisinin bu işte suçlu olmadığını anlatmaya çalışıyordu. Yalnız, yaşlı kadın dinden, hayat görüşünden söz edince ciddi bir tavır takınarak: «Çüşüncelerime karışmayın. Dona Angustias!» dedi. «Don Jose'yi de bu işin içine karıştırmayın. Çünkü oğlunuzun kişisel hayatıyla ilgili olan bu işte kimsenin suçu yoktur. Rinconada'ya oğlunuzun isteği üzerine geldim ben. Askerler komutanlarının sözünü nasıl yerine getirirlerse, insan saydığı bir arkadaşının sözünü de öyle yerine getirmelidir. Boğa güreşleri Enkizisyon devrinden sonra başladı.»

Dona Angustias da kızdı.

– «Bu Enkizisyon hikâyelerinizle, daha bilmem neyle şu zavallı kadını hepiniz öldürüyorsunuz. Bütün gün ağlayıp duruyor. Oğlum sizleri besliyor diye kusurlarını örtmeye çalışıyorsunuz.»

Nacional, bunun üzerine: «Evet, doğru söylediniz, Dona Angustias!» dedi. «Beni oğlunuz besliyor. Yalnız, kendinizi benim yerime koyun. Matadorunuz size «Rinconada'ya bizimle sen de geleceksin!» derse ne yaparız? Arabada da güzel bir

Kan ve Kum : 11

162

kadın görseniz elinizden ne gelir? Hem üstelik, yalnız ben yoktum. Hernekadar aptalsa da belirli bir yaşı olan, saygıya değer Potaje de vardı.»

Bunun üzerine Juan'm annesi: «Bu adamdan söz etme bana!» diye bağırdı. «Karısını döven, çocuklarını aç bırakan sarhoşun biri o!»

Nacional: «Peki, Potaje'yi bırakalım.» dedi. «Arabadaki o kibar kadını görünce ne yapabilirdim? Hani şöyle-böyle basit bir kadın da değil. Matadoru çok tutan Marki'nin yeğeni. Bilirsiniz ki matadorlar aralarında bulundukları insanlarla iyi ge-çinmelidirler. İnanın, bunda hiçbir kötülük yok. Çocuklarımın başı için yemin ederim. Kendini bilen bir insanımdır ben. Bu çirkin sözlerinizin hiçbirini hak etmiş değilim. Bir seçim günü yüksek tabakadan kimseler derneğe gelip şu gördüğünüz elimi sıkmışlardır. Bu da yalan değil ya. Benimle hep siz diye konuşuyorlardı. Ne kötü bir bakış, ne de kötü bir laf vardı. Bana karşı çok saygılıydılar. İsterseniz Potaje'yi çağırırtın, size her şeyi anlatsın.»

Carmen hiçkırarak Nacional'in sözünü kesti:

– «Benim evimde, oradaki yatağım da yabancı bir kadının bulunmasına dayanamıyorum! Bütün olup bitenlerden daha önce de haberim vardı ama, hiç sesimi çıkarmıyordum. Bütün Sevilla'da Juan'dan daha şımarık, daha çekinmez bir erkek olduğunu sanmıyorum!»

Nacional, tatlılıkla: «Sakin olun, Dona Carmen.» dedi. «Bunun hiçbir önemi yok. Matadorun hayranı olan bu kadın onun çiftlikteki hayatını yakından görmek istemiş. Böyle yarı dışarıklı kadınlar pek inatçıdır. Nîmes'deki, Arles'deki boğa güreşlerinde Fransız kızlarını bir görseydiniz! Hepsî çılgına dönmüştü. Gerçekte önemsenecek bir şey olmadığını bilerseniz rahatlırsınız.»

Carmen, Nacional'in söylediklerine kulak asmıyor, ağlamaya devam ediyordu. Matadorun annesi bir koltuğun içine gömülmüştü. Oldukça şişman bir kadındı. Kaşlarını çatmış, üstü killi çenesini sıkıyordu.

– «Sus! Hepsinden haberim var!» dedi. «Çiftlikte eğlence olmuş. Ne küstahça bir davranış! Üstelik hırsız Plumitas da aramzdaymış.»

Dona Angustias'm bu sözleri üzerine Nacional şaşırarak yerinden fırladı. Çünkü tam o sırada Plumitas gözünün önünde

KAN ve KUM

163

şöyle canlanmıştı: Başında pis, yağlı bir şapka, bir atlı avludan içeri giriyor. Plumitas, atından inip, tüfeğiyle «Korkak!» deyerek atına vuruyor. Ayrıca, başlarında parlak ketenden şapkalar, bıyıklı dört kişi, kol kola girip hapishaneye giden yola doğru ilerliyorlar. Dona Angustias'ın Plumitas'tan söz açtığını duyunca, daldığı hayalden uyandı.

– «Plumitas için neden böyle konuşuyorsunuz?» dedi. «Bunda ne gibi bir kötülük olabilir? Benim gibi bir insan Plumitas'm arkadaşı olamaz besbelli.»

Dona Angustias gene de Nacional'in söylediklerine inanmamıştı.

– «Peki, Plumitas'ı anladık. Ya kadının oraya gidişine ne diyelim? Bak, bilmiş ol: Karma her şeyi anlatacağım. Kadıncağız evinde gece-gündüz kendini öldüresiye çalışıyor. Sen de, yaşmdan-başmdan utanmayıp, delikanlılar gibi eğlenceye dalıyorsun. Üstelik, boyunca da çocukların var.»

Bu sözleri duyunca, Nacional bir daha ayak basmamak üzere Dona Angustias'ın evinden ayrıldı. Bu kadın bütün fabrikasında çalıştığı zamanlar kullandığı aşağılık dille konuşmuştu onunla.

Nacional sokakta Juan'la karşılaştı. Juan üzgün görünüyordu. Nacional'i görünce gülüp neşeli görünmeye çalıştı.

Nacional kendini tutamadı, ona içini döktü:

– «Annen bana Triana Çingenesi'ymişim gibi hakaret etti. Sürükleyerek götürseler bile gene de evinize bir daha ayak basmam. Karma gelince, ağlayıp duruyor. Bütün olup bitenlere sanki ben yol açmışım gibi bana kızıyor. Şimdi senin bana yapacağın en büyük iyilik beni bir daha hatırlamamaktır. Kadınlarla bir işin olunca kendine durumunu gizlemekte yardımcı olacak başka bir arkadaş bul.»

Juan Nacional'in bu sözlerini gülümseyerek karşıladı. Onun sinirlenmesine pek aldırmış etmiyordu. Çünkü gelip geçici bir şeydi bu. Nacional'in bundan daha çok sinirli olduğu zamanlar da olmuştu.

- «Senin yapacağın tek şey gene eskisi gibi evimize gelip gitmektir.» dedi. «Ev kalabalık olunca kavga çıkmaz.»
Nacional: «Ne? Ben mi?» diye haykırdı. Juan arkadaşını kandırabilmek için daha çok uğraşmayı gereksiz buldu.
164

»ıptal ünün yarısından çoğunu karısıyla annesinden uzak «Seçil f | y°kken ev hep sessizlik içindeydi. Ancak, annesi i^m^/^'-tnan ağlayarak bu sessizliği bozardı. Juan evine döJ^h X\& yanında Don Jose ile daha başka arkadaşları bulun^rdWri*ıştesi ona artlk iyi gözle bakmaya başlamıştı. HayatJnd!l olarak onu zeki, cana yakın, ünlü olmayı hak etmiş bi^y^ olarak görüyordu.

Aflto i/S y^atadorun karısıyla kendi karısının, kaynanasının KavtV/ gürültüsüz yaşamalarını sağlamaya çalışırdı.

Juan'3 k^lZ/an iyi niyetlerini bir defa şöyle açıkladı:

bir insan. Tanınmış kimselerle görüşmek ihtiyaCiniUnv#bilir. İyi dostlar edinmek kötü bir şey değildir tflsa A- g^n yardım ^a gorebilir. Dilden dile dolaşan kötü &Zİ\ ^VePs' iftira. Nacional da onlarla birlikte çiftliğe eitmiS- Q\ \n-^ bir insandır- fyl tamrım ben onu.»

İtian d^ yjiıştesi Nacional'in de ilk olarak lehinde konusu y rdu.\ /& gerginlikten sonra, Juan geldiği sırada, yanlarca ipj^ Aiaya bakıyor, iki kadını çene gücüyle yatıştırmaya Ç^ \ ı^^^du. Juan da bundan memnun görünüyordu.

ântcU^ -#ler kötü gittiğinden, şarapçı dükkânım bırak-mıstı- \$W'- * ° da matadorun yanında çalışıyordu. Juan ablasim'ıirt^ ^*ne bakmak görevini de üzerine almıştı. Sonun^ (\ J^e kendi evine yerleştirdi. Böylelikle, Carmen eskisi k4hl^rV^mz kalmıyor, canı daha az sıkılıyordu.

fiir w |jacional'in karısı, kocasının evine dönmesi için, Potaienli'^ /*SI^a naber yollamıştı. Potaje'nin karısı Nacional'»: K4h fyl2^1 karını gördüm. San Gü'den geliyordu. Gözleri dev4 ^ |Pamaktan kıpkırmızıydı. Git de karının gönlü-| nü al. SL/J^kler yok musunuz!» diye çıkıştı.

}iac\ / Juan'ı görmeye gelmiş, Carmen onu Juan'm çalışma 0(lıır almıştı. Böylece, onları kimse rahatsız etmiş Olmayac\ ^n^Vuan derneğe gitmişti. Karısıyla karşılaşmamak için Ç^Mk^' ^vden kaçır, arkadaşlarıyla Eritana Çiftliği'nde yemek \ vf^ ^acional divana oturmuş, şapkası elinde, başı eğ;ik du¥ J*" ^armen'e bakmaktan çekiniyordu. Kadının yüzündeki \r/i/i nasu da değişmişti! Gözleri kızarıp çukurlaş-mış, yü^a|,y eleşmişti. CarıHj i ^acional'a: «Bana herşeyi anlatmanızı istiyorum», dedi- ^*t^ P*T insansmız, kocamın da en iyi arkadaşısınız.

' V1

KAN ve KUM

Geçen gün kaynanam biraz sert konuştu; aldırmayın. O\J^ huyu böyledir.»

j

Carmen konuşurken Nacional başını sallıyor, Carme W , ne öğrenmek istediğini merakla bekliyordu.

•J Sonunda, Carmen: «Rinconada'da neler gördünüz? N u>

olup bitti? Bu konuda siz ne düşünüyorsunuz, anlatın.» c|, Nacional başım kibirle kaldırdı.

- «Yemin edebilirim ki ben hiçbir şey görmedim.» ^' / ye kadını yatıştırmaya çalıştı.

Korkmadan yemin ediyor Çünkü gerçekten kötü sayılabilecek hiçbir şey görmemlw «Bence aralarında arkadaşlıktan başka birşey yok. Daha^/, ce aralarında bir şey geçmişse onu bilmem. Millet yok \\tf!, dedikodu yapar. Siz her duyduğunuza kulak asmayın, key|Wf ze bakın.» ^1

Carmen La Rinconada'daki evine kendisinden başka n' / kadının gitmesine kızıp duruyordu.

- «Siz beni aptal mı sanıyorsunuz?» dedi. «Herşeyi bi' larım ben. Juan'm Dona Solla tanıştığı günden beri kafa / dan geçenleri anlamıştım. Kadının önünde boğayı öldürdük^/ sonra pırlanta yüzüğünü çıkarıp kendisine hediye etti. İşı|W/ zaman aralarında bir şeyler olduğunu anladım. Kadının e|e// den yüzüğü alıp fırlatmak istemiştim. Olup bitenleri instt İ\ ulaştırmaktan hoşlanan kimseler çoktur bu dünyada. Kin,W/ ye aldırış etmeden, evliymişler gibi, herkesin gözü önüMnl/ atla dolaşıyorlarmış. Bayram günlerinde eğlenceden eğleuL^ ye dalarak gönül eğlendirmeye çalışan çingeneler gibi...]|W/ ler çiftlikte, Sanbicar'da bulunduğumuz vakitler kocamın m^İJ tün yaptıklarından haber alıyordum.» w/

Nacional, Carmen'in ağlamak üzere olduğunu görün Dv «Siz de bütün bu yalanlara inandınız, öyle mi?» dedi. «Bü | t duyduklarınız kıskançlıktan çatlayan insanların dediko\Wf sundan başka bir şey değil.»

«iv,

Carmen: «Hayır, asıl sizin söyledikleriniz doğru değı ^ dedi. «Ben Juan'ı tanırım. Bu ilk macerası mı sanıyorsun^ O huyundan vaz geçmez. İnsanları deliye döndüren belâlı

|ü!,1 işi var. Evliliğimizizin ikinci yılı bir kasap kızla ilişki kuru»\\$/ tu. Öğrenince ne üzölmüştüm! Gene de tek bir laf etmedi biy Kendisi bundan haberim yok sanır. Ayrıca, genelevlerde çjşu', şan birsürü kadınlarla da düşüp kalkmıştır. Kaç tane kadlW,

W,
•y -
164

ALTIN KALEM - KLASİK ROMANLAR

Matador günün yarısından çoğunu karısıyla annesinden uzak geçirirdi. O yokken ev hep sessizlik içindeydi. Ancak, annesi zaman zaman ağlayarak bu sessizliği bozardı. Juan evine döndüğünde yanında Don Jose ile daha başka arkadaşları bulunurdu. Eniştesi ona artık iyi gözle bakmaya başlamıştı. Hayatında ilk olarak onu zeki, cana yakın, ünlü olmayı hak etmiş bir insan olarak görüyordu.

Antonio matadorun karısıyla kendi karısının, kaynanasının kavgasız-gürültüsüz yaşamalarını sağlamaya çalışırdı. Juan'a karşı olan iyi niyetlerini bir defa şöyle açıkladı:

- «Juan ünlü bir insan. Tanınmış kimselerle görüşmek ihtiyacını duyabilir. İyi dostlar edinmek kötü bir şey değildir. İnsan bir gün yardım da görebilir. Dilden dile dolaşan kötü sözlerin hepsi iftira. Nacional da onlarla birlikte çiftliğe gitmiş. O da iyi bir insandır. İyi tanırım ben onu.»

Juan'm eniştesi Nacional'in de ilk olarak lehinde konuşuyordu. Evdeki gerginlikten sonra, Juan geldiği sırada, yanlarında bulunmaya bakıyor, iki kadını çene gücüyle yatıştırmaya çalışıyordu. Juan da bundan memnun görünüyordu.

Antonio, işler kötü gittiğinden, şarapçı dükkânını bırakmıştı. Şimdi o da matadorun yanında çalışıyordu. Juan ablasının ailesine bakmak görevini de üzerine almıştı. Sonunda onları kendi evine yerleştirdi. Böylelikle, Carmen eskisi kadar yalnız kalmıyor, canı daha az sıkılıyordu.

Bir gün Nacional'in karısı, kocasının evine dönmesi için, Potaje'nin karısıyla haber yollamıştı. Potaje'nin karısı Nacio-nal'a: «Bu sabah karını gördüm. San Gil'den geliyordu. Gözleri devamlı ağlamaktan kıpkırmızıydı. Git de karının gönlünü al. Siz erkekler yok musunuz!» diye çıkıştı.

Nacional, Juan'ı görmeye gelmiş, Carmen onu Juan'm çalışma odasına almıştı. Böylece, onları kimse rahatsız etmiş olmayacaktı. Juan derneğe gitmişti. Karısıyla karşılaşmamak için çok kere evden kaçır, arkadaşlarıyla Eritana Çiftliği'nde yemek verdi. Nacional divana oturmuş, şapkası elinde, başı eğik duruyor, Carmen'e bakmaktan çekiniyordu. Kadının yüzündeki anlam nasıl da değişmişti! Gözleri kızarıp çukurlaşmış, yüzü pembeleşmişti.

Carmen Nacional'a: «Bana herşeyi anlatmanızı istiyorum», dedi. «Siz iyi bir insansınız, kocamın da en iyi arkadaşısınız.

KAN ve KUM
165

Geçen gün kaynanam biraz sert konuştu; aldırmayın. Onun huyu böyledir.»

Carmen konuşurken Nacional başını sallıyor, Carmen'in ne öğrenmek istediğini merakla bekliyordu.

Sonunda, Carmen: «Rinconada'da neler gördünüz? Neler olup bitti? Bu konuda siz ne düşünüyorsunuz, anlatın.» dedi.

Nacional başını kibirle kaldırdı.

- «Yemin edebilirim ki ben hiçbir şey görmedim.» de-ye kadını yatıştırmaya çalıştı.

Korkmadan yemin ediyordu. Çünkü gerçekten kötü sayılabilecek hiçbir şey görmemişti.

«Bence aralarında arkadaşlıktan başka birşey yok. Daha önce aralarında bir şey geçmişse onu bilmem. Millet yok yere dedikodu yapar. Siz her duyduğunuza kulak asmayın, keyfinize bakın.»

Carmen La Rinconada'daki evine kendisinden başka bir kadının gitmesine kızıp duruyordu.

- «Siz beni aptal mı sanıyorsunuz?» dedi. «Herşeyi anlarım ben. Juan'm Dona Sol'la tanıştığı günden beri kafasından geçenleri anlamıştım. Kadının önünde boğayı öldürdükten sonra pırlanta yüzüğünü çıkarıp kendisine hediye etti. İşte o zaman aralarında bir şeyler olduğunu anladım. Kadının elinden yüzüğü alıp fırlatmak istemiştım. Olup bitenleri insana ulaştırmaktan hoşlanan kimseler çoktur bu dünyada. Kimseye aldırış etmeden, evliymişler gibi, herkesin gözü önünde atla dolaşıyorlarmış. Bayram günlerinde eğlenceden eğlenceye dalarak gönöl eğlendirmeye çalışan çingeneler gibi... Bizler çiftlikte, Sanbicar'da bulunduğumuz vakitler kocamın bütün yaptıklarından haber alıyordum.»

Nacional, Carmen'in ağlamak üzere olduğunu görünce: «Siz de bütün bu yalanlara inanđınız, öyle mi?» dedi. «Bütün duyduklarınız kıskançlıktan çatlayan insanların dedikodusundan başka bir şey değil.»

Carmen: «Hayır, asıl sizin söyledikleriniz doğru değil!» dedi. «Ben Juan'ı tanırım. Bu ilk macerası mı sanıyorsunuz? O huyundan vaz geçmez. İnsanları deliye döndüren belâli bir işi var. Evliliğimizizin ikinci yılı bir kasap kızla ilişki kurmuştu. Öğrenince ne

üzülmüştüm! Gene de tek bir laf etmedim. Kendisi bundan haberim yok sanır. Ayrıca, genelevlerde çalışan birsürü kadınlarla da düşüp kalkmıştır. Kaç tane kadın-
166

la ilişkisi olduğunu bilemem. Düzinelerle olsa gerek. Evimin rahatı bozulmasın diye ses çıkarmadım. Şimdiki kadınla olan durum ise bambaşka. Kocam bu defa iyiden iyiye tutkun. Kadının peşini bırakmıyor birtürlü. Kadın ise bir toreadorla ilişki kurmuş olmasından dolayı utanç duyuyor. Bu yüzden Ju-an'ı kaç kere evinden geri çevirdi! Juan gene de yalvarıp durdu. Kadın Rinconada'ya sırf cam sıkıldığından gitti. Nitekim geçen gün Juan kendisini görmeye evine gidince kapıyı yüzüne kapadı. İşte bu yüzden üzüntüsünü gidermek için arkadaşlarıyla çıkıyor. Neşelenmek için de içki içiyor. Eve döndüğünde suratı gene bir karış. Kadını birtürlü unutamıyor. Kibar bir kadın kendisini sevdiği için pek gururlanıyordu. Kadından umduğu ilgiyi göremeyince, bu sefer de gururu incindi. Kocamdan nekadardır öğrendiğimi bilerseniz! Kocam değil, sanki başka bir insanmış gibi geliyor bana. Baş başa pek az konuştuğumuz oluyor. Yatak odalarımız bile ayrı. Ben yukarıda, o aşağıda, avludaki odada yatıyor. Bir daha da birleşeceğimiz yok. Başından geçen öbür maceralarını hoşgörebiliyim. 'Çünkü onlar işi yüzünden elde ettiği kötü alışkanlıklardı. Toreadorlar bütün kadınların kendilerine hayran olduklarını sanırlar. Ben ise kendisinden öğrendim. Onu görmek bile istemiyorum.»

Carmen'in konuşma tarzından, gerçekten kocasından tiksinti duyduğu belliydi.
– «Bu kadın kocamı nekadardır da değiştirebilmiş!» diyordu. «Artık hep zenginlerle arkadaşlık ediyor. Mesleğine ilk başladığında kendisine yardımcı olanlar, yetiştiği mahallenin insanları, Sevilla'mn yoksul kişileri onun bu davranışım hiç beyenmiyorlar. Pek nankör olduğunu söylüyorlar. Kazandığı paranın hesabı yok. Saymakla bitmez. Nekadar parası olduğundan haberi bile yok. Yalnız, nekadardır parası olduğunu ben çok iyi biliyorum. Arkadaşları kendisini beyensinler diye kumar masalarında birsürü para kaybediyor. Parasını kazandığı gibi har vurup harman savuruyor. Bu konuda kendisine ben gene hiçbir şey söylemem. Parayı kazanan o çünkü. Bu yıl ev için birtakım eşya, ayrıca bir zeytinlik satın aldı. Bunları alabilmek için Don Jose ile daha başka kimselerden ödünç para istedi. Borçlarını bu mevsimde kazanacağı paralarla ödeyecek. Ya başına bir dert gelirse? Ya işinden ayrılması gerekirse?... Yaptığı bütün yanlışlıkları doğru görmemi istiyor.

«Dona Sol'u görmeye gittikten sonra eve döndüğünde an-
r

KAN ve KUM

167

nesini de, beni de çok çirkin bulur. Bizler, bütün kadınlar gibi, kimi vakit, sabahlık giyer, üzerimize de bir şal atarız. Bizleri böyle görünce hiç beyenmez. İspanyol malı olan şu bereyi kafama takmamı kendisi istedi. Hiç de güzel değil, biliyorum. Şu berbat otomobili de bizlere alan gene odur. Hep korka korka binerim. Biz isteseydik annesine tüylü şapka da alacaktı. Bizlere karşı bir aşağılık duygusu var onda. Bu yüzden, bizlerden utanmamak için, Dona Sol gibi giyinmemizi istiyor.»

Nacional Carmen'in bu sözlerine karşıçaktı. Juan ailesini yalnız sevdiği için onlara yüksek bir hayat vermeye çalıştığı kanısındaydı o.

– «Juan'ı nasıl isterseniz öyle kabul edin.» dedi. «Gerçek olan bir şey var ki, o da şu: Birçok kadınlar sizi hasetlerinden ölürcesine kıskanıyorlar. En ünlü boğa güreşçisinin karışısınız. Avuç dolusu paranız, bir de hârika bir eviniz var. Üstelik, kocanız her şeyi elinize bırakmış.»

Nacional'in bu sözleri karşısında Carmen'in gözleri yaşarmıştı. Gözlerini sildikten sonra: «Ünlü bir boğa güreşçisinin karısı olmaktansa bir ayakkabı tamircisinin karısı olmayı bin kere tercih ederdim.» dedi. «Juan bu berbat işe girişeceğine eski işine devam etseydi daha iyi ederdi. Bir kunduracının karısı olup, başımda eski-püskü şalımla, ona çalıştığı yere yemek götürmeyi isterdim. Hiç değilse o vakit kocamı elimden alan kadınlar olmazdı. Kocam benim olurdu. Belki sıkıntılı bir hayat sürerdik ama, pazarları birlikte bir çiftliğe gidip bir şeyler yer, hoşça vakit geçirirdik. Hem sonra, kocamı boğaların öldürebileceğini düşünmek beni öldürüyor. Evet, çok param var. Geldim, inanın bana, Nacional, bütün bunlar benim için hep zehir. Bukadar zenginlik ne olacak sanki? Herkes beni mutlu sanıyor. Oysa, benim gözlerim kucaklarında ufak çocuklar taşıyan kadınlara takılır hep. Onlar, üzüntülü oldukları vakit, çocuklarıyla oynayıp gülüşerek avunurlar. Bir çocuğumuz olsaydı bari!..»

Carmen'in gözlerinden yaşlar yağmur gibi akıyordu. Çocukları olmadığı için kaderine yanyor, kocasının başka kadınlarla ilişki kurmasını buna bağlıyordu. Aradan yıllar geçmiş, Carmen anne olmak umudunu artık iyice kaybetmişti. Anne olmak tabiatça onun için yasaktı sanki.

A

168

Nacional, Carmen'le görüştükten sonra, yanından düşünceli bir şekilde ayrılmıştı. Juan'ı aramaya gidiyordu. Sonunda matadoru Kırkbeşler Derneği'nin kapısında buldu. Ona karısını gördüğünü, çok üzgün bulunduğunu, kendisine karşı iyi davranması gerektiğini söyledi.

Bunun üzerine Juan: «Karımdan da, senden de, kendimden de bıktım artık!» diye haykırdı. «Keşke yarın beni bir boğa parçalasa da kurtulsam! Yaşanacak hayat mı bu!»

Juan biraz sarhoştı. Bir yandan evindeki gerginliğe üzüldü, bir yandan da Dona Sol'un kendisini bir uşak gibi ka-pıdışarı etmesine, birkaç satır bile yazmamasına canı sıkılıyordu. Derdini kimseye açamıyordu. Dona Sol'un nerede olduğundan da haberi yoktu. Moraima Markisi bile yeğeninini nerede olduğunu bilmiyordu. Genç kadın nereye gittiğini dayısına bile söylememişti.

Marki: «Kaybolmadı ya. Gittiği yerlerin birinden haber yollar.» diyordu.

Carmen evde hep sessiz duruyor, gözlerini yere dikerek, kocasıyla konuşmaktan kaçınıyordu.

Juan, artık dayanamıyarak: «Tanrı benim şu kadersizli-ğimi kahretsin! Yarın bir boğa üzerime saldırsın da arkadaşlarım alandan beni ölü olarak çıkartsınlar!» diye, öfkesini dışa vurdu.

Annesi, oğlunun saçma-sapan laflar etmesi üzerine: «Böyle konuşma! İnsana uğur getirmez bu sözler. Sen Tann'ya inanmaz mısın?» diye çıkıştı.

Juan'ın eniştesi Antonio, matadorun gözüne girmek için, yapmacık bir sevgiyle lafa karıştı:

– «Anneciğim, siz hiç korkmayın. Hiçbir boğa Juan'ı inci temez!»

O gün Juan yılın son güreşine katılacaktı. Sabahleyin içi pek rahattı. Boğa güreşine her çıkışında olduğu gibi yüreğinde telâştan eser yoktu. Neşeyle giyinmişti. Yalnız, biraz heyecanlıydı ki bu da, kollarının, bacaklarının gücünü artırıyordu. Binlerce kişinin önünde cesaret gösterip herkesi şaşırtırcası-na koşabilmek ne demekti! Az sevinç miydi bu! Hem insanları neşelendiren, hem de bol para kazandıran bir oyun. İçinden: «Aile hayatı da, aşk hayatı da insanı dert sahibi ediyor..» diyordu. Şimdi ise kendisini dev gibi güçlü buluyordu. Kılıcı boğaya batırmak ona oyun gibi geliyordu. Bambaşka bir insan ol-

KAN ve KUM

169

muştı sanki. İçinde ne korku vardı, ne de kafasını kurcalayan bir düşünce. Alana gitme vaktini sabırsızlıkla bekliyordu. Oysa bundan önceki seferler alana çıkma vaktinin yaklaşmasını hiç istemezdi. Juan şimdi evindeki sıkıcı havayı boğaları öldürmekle gideriyordu.

Matadoru sirke götürmek üzere gelen araba her zamanki gibi kapının önünde duruyordu. Birçok kadınlar onun gidişini seyretmek için kapıların önüne çıkmışlardı. Carmen ise ortalarda yoktu.

Juan, içinden: «Şu kadınlar da, insanın hayatını zehir etmeye yararlar ancak!» diyordu. Antonio kapının önünde duruyordu. Üstüne matadorun bir elbisesini giymişti. Aynaya bakmış, kendini pek beyen-mişti; halinden memnun görünüyordu. O şarlatanlığı her şeyden üstün tutar, bu huyundan hiç vaz geçemezdi.

Araba kapının önünden ayrılmadan önce, Juan, eniştesine: «Roger De Flor'dan bile güzel olmuşsun!» dedi. «Gel arabaya bin, seni de götürüyüm.»

Antonio matadorun yanına oturdu. Üzerinde ipekli, pek süslü bir pelerin vardı. Herkese böyle bir kıyafetle görünmekten gururlanıyordu.

Tribünler tıklım-tıklım doluydu. Sonbaharın bu son güneşi birçok kimsenin ilgisini çekmişti. Seyirciler arasında yalnız şehirliler değil, yazlıkta oturanlar da vardı.

Ayrıca, köylerden gelmiş birsürü insan da göze çarpıyordu. Juan'ın, alana ilk çıktığı günden beri zengin kimselere karşı daha çok yakınlık duyduğu anlaşılmıştı.

Çünkü boğayı hep onların önünde öldürmeye çalışırdı. Uzaktan, boğa ile güreşmek üzere, alana yaklaştığı görüldü. Alanın ortasına gelince, boğayı üzerlerinde pikadorların bulunduğu atlara saldırtıncaya kadar oyalamaya çalıştı. Seyirciler matadorun bu hareketlerinden heyecanlanmaya başlamışlardı. Herkes alkışlıyordu; anfiteatrın gölgeli kısmında oturan halk daha da hararetle alkışlıyordu. Bu gölge yerlerde, sıra sıra, beyaz şapkalı kimseler görünüyordu. Güneşli yanda ise, sıcaktan kavrulan, kısa kollu gömlek giymiş kimseler vardı.

Juan tehlikeyle burun buruna geldiğini anlamıştı. Bir talihsizliğe kurban gittiği ân halkın yarısından çoğu «Nankör!» diye yuhalayacaktı onu. Çünkü bunlar arasında bir zamanlar

170

matadorun yükselmesine yardımcı olmuş kimseler bulunuyordu.

Juan ilk boğayı öldürmekte çok güçlük çekti. Her zaman olduğu gibi bu sefer de hayvanın boynuzları arasına kadar sokulmuştu. Kılıcı batırmca, ters bir rastlantı eseri olarak, kılıç boğanın bir kemiğine gelmişti. Seyirciler çılgınca alkışlıyordu. Bu arada, Juan pelerini yere düşürmüştü. Gene de telâşa kapılmadı. Boğayı öldürebilmek için bir daha saldırıya hazırlandı. Batırdığı kılıcı boğanın üzerinden çekip öteye fırlattı. Sonra Garabato'nun elinden başka bir kılıç alarak boğaya doğru yaklaştı.

Hayvan, yere oturmuş, matadorun gelişini bekliyordu sanki. Kafasını yere yaslamış, boynundan kanlar akıyordu. Matador kılıcı boğanın iki gözü arasına yaklaştırdı. Onu bir çırpıda öldürmek istiyordu. Kılıç kafasına saplanınca, boğa acıdan kıvranmaya başladı. Gene de, bir ara havaya fırlayıp, kafasıyla, kılıcı matadorun elinden savurdu attı. Anfiteatrm güneşli yerlerinde oturanlar alaylı bir şekilde «Ole!» diye bağıırışıyorlardı. Juan, kılıcı yerden aldıktan sonra, bu sefer boğayı kesinlikle öldürebileceği bir yerine nişan aldı, hızla sapladı. Hayvan elektriğe kapılmış gibi yere yuvarlandı. Boynuzlarını, sırtını havaya kaldırmış, ayaklarının üzerinde dimdik duruyordu. Gölgeyi yerlerde oturan seyirciler çılgınca alkışladılar. Güneşli yerlerde oturanlar ise: «Kibarlık taslayan okumamış çocuk!» diye bağıırıp ıslık çalııyorlardı. Juan kendisiyle alay eden bu kimselere sırtı dönük duruyordu. Dost sandığı bu kimselerin kendisini yuhalamalarına canı sıkılmıştı. İçinden: «Bunlar benden ne istiyorlar? Bir düşman gibi davranıyorlar!» diyordu. Bu düşüncelerle sinirleniyor, yumruklarını sıkıyordu. Bir yandan, kendisiyle alay edenlere kızıyor, bir yandan da boğaları böylesine sert yetiştirenlere sinirlenip duruyordu. Mesleğindeki bunca güçlülere karşı bir de yuhalanmak ağına gidiyordu. «Boğaları yetiştirenleri öldürmeli!» diye içinden söyleniyordu. Juan boğayı öldürmek için kılıcıyla kargıları yeniden eline aldı. Sonra, Nacional'le öbür yardımcılarına boğa ile pelerini kendisini yuhalayanların önüne götürmelerini söyledi. Halkın ruhunu iyi tanırdı. Onun için, kendisini yuhalayan bu kimselerin gözüne girmeye çalışıyordu.

KAN ve KUM

171

Juan'ın yardımcıları boğayı yuha çekenlerin önüne götürdüler. Bu davranış onlarda büyük bir şaşkınlık yarattı. Demek ki boğa gözlerinin önünde öldürülecekti; her zamanki gibi, zenginlerin oturduğu yerlerin önünde değil. Boğa, oraya gelince, yerde ölü yatan bir atın üzerine saldırdı. Hayvanı kuş tüyü gibi havaya kaldırıp boynuzlarında salladı. At ölüsü iki-büklüm olup yere düştü. Barsakları dışarı fırlamıştı. Boğa gene de yanından ayrılmıyordu. Yerde ölü yatan atın yanına yaklaşıp hayvanı kokluyor, boynuzlarıyla da karnına vuruyordu. Boğanın ölmüş bir hayvanla uğraşması seyircileri hayli güldürdü. Juan, boğaya: «Ben buradayım!» diye haykırdı.

Halk şimdi gözlerini boğadan ayırıp ona doğru çevirmişti. Matador, bir elinde kargı, öbür elinde de kılıcı, kaplumbağa adımlarıyla alanın ortasına doğru ilerliyordu. Güneşli yerde oturan halka doğru yaklaşıncı alkış başladı. Nacional, pelerini elinde tutarak, matadorun yanında duruyordu. Ahali, matadoru alkışlayarak: «Bu yana! Bu yana!» diye bağıırıyordu. Herkes boğanın kendi gözü önünde öldürölmesini istiyordu. Çünkü o zaman olayı en ufak noktasına kadar seyredebileceklerdi. Juan, herkesin bu isteği üzerine, ne yana gideceğini şaşırmıştı. Ayağını önünde bulundığı basamağa dayamış, boğayı öldürmek için en uygun yerin neresi olduğunu düşünüyordu. Yerde serili duran atın boğayı rahatsız edebileceğini düşünerek, Nacional'e boğayı daha öteye almasını söyledi.

Tam o sırada onu çağırın yabancı bir ses duydu. – «İyi akşamlar, Don Juan!»

Juan dönüp bakınca, geniş yüzlü bir adamla karşılaştı. Parmaklığın üzerine attığı ceketine kollarını dayamış, duruyordu. Başında kulaklarını örten bir şapkası vardı. Plumi-tas'tı bu! Babacan adam, köyünden kalkmış, boğa güreşini seyretmeye ta buraya gelmişti.

Juan onu görür görmez tanımıştı. Şaşılacak şeydi, doğrusu! Plumitas, bunca kişinin içinde, kendisini kimse tanımadan rahatça oturuyordu. Matador dağlarda yaşayan bu adamın kendine güveni karşısında hayranlık duymuştu. Gene de, silâhsız, atsız gelmiş olmasından dolayı kaygılanıyordu. Onu kendisinden daha değerli bulmaya başlamıştı. Kendi evine gelip herkesin önünde el pençe selâm durduğu günü

172

hatırlamıştı. İşte, boğayı bu adamın önünde öldürmek istiyordu!

Plumitas sakın sakın gülümsüyordu. Juan, başındaki bereyi çıkardı, gözlerini Plumitas'a dikerek: «Beyin şerefine!» diye haykırdı, ona doğru ilerledi. Önce beresini basamaklara doğru attı. Herkes elleriyle bu emaneti tutmaya kalkıştı. Juan, sonra, Nacional'e, boğayı ilk oyunda yanma yaklaştırması için işaret etti.

Nacional kırmızı bezli sopayı boğaya yaklaştırdı boğa homurdanarak altından geçti.

Halk «Ole!» diye haykırdı. Kendisine taptıkları bu matadorun her hareketini hayranlıkla karşılamaya hazır bir ruh hali içindeydiler.

Matador birkaç adım ötede duran boğaya yaklaşmaya başlayınca herkes: «Dikkat et, Juan! Dikkat et!» diye öğüt vermeye kalkıştı. Boğa oldukça çetindi çünkü. Matador boğa ile parmaklık arasında durmayıp kendisine geçecek bir yer bırakmalıydı. İçleri daha çok heyecan dolu kimseler ise matadora: «Batır kargıyı! Öldür şunu, al koy cebine!» diye bağıırıyordu. Ne yazık ki boğa cebe sığacak kadar ufak değildi. Matador da, yerde ölü yatan ata yakın olduğundan, sinirleri birhayli gergindi. Ölmüş atın kokusu onu sarhoş etmişti sanki. Boğaya saldıracağına, hep atm üzerine yürümek istiyordu.

Matadorun saldırıları boğayı en sonunda yormuştu. Ayaklarının üzerinde kımıldamadan duruyordu. Çok güç bir durumdu bu. Ne var ki, Juan bundan daha da güç durumlarda bile kazanmayı başarmıştı. Halk heyecandan ayağa kalkmıştı. Juan'm boğanın üzerine yapacağı son saldırıyı gözden kaçırmamak için parmaklıktan aşağı sarkıyordu. Juan, seyirciler arasında, son zamanlarda kendisinden soğuyan boğa güreşi meraklılarını tanımıştı. Bunların hepsi onu şimdi alkışlıyorlar, «Göster kendini!» diye bağırlıyorlardı. Juan başını çevirip baktı: Plumitas'ın kendisine gülümseyerek baktığını gördü. Boğayı öldürmesi için matadora yardım etmek istiyordu. Bir ara, bunun için, yerinden kalkıp alana fırlayacak gibi oldu. Tam bu sırada, bir gürültü koptu. Sanki yer yerinden oynamış, korkunç bir fırtına kopmuştu. Juan'm yüreği sıkışıyor, şakakları zonkluyordu. Bu, gerçekten, hiç beklenmedik bir şeydi. Boğa, birden KAN ve KUM

173

matadoru görmüş, yıldırım gibi üzerine saldırmıştı. Ahali önce bir haykırdı, sonra korkudan donup kalmış gibi sustu. Azgın boğa, altın sırmalı ipekli elbiseler içindeki matadoru ayaklarının altına almıştı. Juan'm vücudu görünmüyor du artık. Boğa onu boynuzlarına takıp havaya kaldırmamışsa da öldüresiye vurmuştu. Matador yere serilip kalmıştı. Boğa alanın ortasında yeniden atm ölüsünü gördü, ayaklarının arasına bir şeyin takıldığını sezdi. Bu yüzden, matadorun üzerine bir daha saldırdı. Önce onu boynuzlarına takıp havaya fırlattı, birkaç adım geri çekildi. Sonra üçüncü defa saldırmak istedi. Halk bir ân içinde olup bitenler karşısında şaşırılmıştı. Kimsenin sesi çıkmıyordu. Boğa matadoru öldürecekli! Birden, halk bir ağızdan çığlık atıp sessizliği bozdu. Nacional o güçlü kollarıyla birden pelerini boğanın gözlerini kapatacak şekilde alına dayamıştı. Matadoru kurtarmak için kendi hayatını tehlikeye atıp boğaya saldırıyordu. Boğa bu sefer arkasını matadora doğru çevirip Nacional'a saldırdı. Nacional boğanın boynuzlarının karşısında bulmuştu kendisini. Bu tehlikeli durumda ne yapacağını şaşırılmıştı. Gene de matadoru tehlikeden kurtardığına sevinmişti. Bu yeni olay karşısında halk yerde yatan matadoru unutmuştu. Nacional bu tehlikeli durumdan bir türlü kurtulamı-yordu. Boğa neredeyse onu da boynuzlarının arasına alıp sürükleyecekti. Seyirciler, bağırarak sanki bir işe yararmış gibi, haykırp duruyordu. Kadınlar korkudan içlerini çekiyor, yüzlerini döndürerek birbirlerinin ellerini tutuyorlardı. Bir ara Nacional, boğanın kafasını eğmesinden yararlanarak, kendisini hayvanın boynuzlarından kurtardı. Boğanın gözü yırtık pelerine takılmış, körü körüne koşup duruyordu. Bu durum karşısında bir alkış tufanıdır koptu. Halk Na-cional'ın beceriksiz olduğunu unutmuştu. Onu şu sıradaki cesareti için alkışlıyordu. Nacional şimdi hayatının en mutlu anlarını yaşıyordu. O akşam şehirde yalnız Juan'm başına gelenlerden söz edildi. Bu onun hayatının en feci olaylarından biriydi. O gece birçok gazetelerin baş sayfalarında yalnız Juan'ın adı okunu-

174

yordu. Olay bir devlet adamına yapılan suikast gibi çarçabuk gazetelere geçmişti. Sokaklarda olay ağızdan ağıza büyütülerek dolaşıyordu. Adamın biri matadoru güreş alanının dispanserinde gördüğünü anlatıyor, yüzünün kireç gibi bembeyaz olduğunu söylüyordu. Sonra, «Juan Gallardo ölmüş!» de-ye de söylentiler çıkmıştı. Daha başka biri de: «Vücudu delik-deşik. Daha ölmedi ama, her ân ölebilir!» diyordu. Halk matadorun sağlık durumunu öğrenmek için dispanser dolmasın diye polisler çevreyi sarmıştı. Dışarıda bekleyenler dispanserin içine girip çıkanlara matadorun durumunu soruyorlardı. Nacional matadorun eve götürülmesi için gereken hazırlıkların yapılmayışına sinirleniyordu. Onu görenler: «Çok iyi güreştiniz!» deyerek kutluyor, Juan'ın yaralandığını unutmuşa benziyorlardı. Nacional bu kutlamalara aldırıyordu. Güreşi başarmanın ne önemi vardı? Hepsi boş şeydi. Önemli olan, Juan'ın o sırada ölümle savaşıydı. Ahali: «Juan nasıl?» diye sorunca Nacional: «Şimdi kendisine gelmeye başladı. Koltuğunun altı ile bacağından yaralanmış. Şimdi evine götüreceğiz.» diye karşılık veriyordu. Matador geceleyin sedyeyle evine götürüldü. Halk sessizce arkasından yürüyordu. Eve ulaşmaları, kalabalık yüzünden, uzun sürdü. Nacional, pelerini kolunda, yürürken, pelerin kalabalığın arasına sıkışıyor. Nacional sedyenin yanına yaklaşarak, onu taşıyanlara arada-bir durmalarını söylüyordu. Doktorlar sedyenin arkasından yürürken Moraima Markisi ile Juan'ın adamları da onların arkasından geliyorlardı. Kırkbeşler Derneği'nin üyelerinden birkaçı da bu kalabalığın arasındaydı. Marki ile Don Jose kalabalıktan ner'deyse bayılmak üzereydiler. Herkes birhayli heyecanlıydı. Halk donup kalmıştı. Millî bir felâkete uğramış gibi bir halleri vardı. Yoksullarla varlıklılar

arasındaki fark ortadan kalkmıştı. Herkes aynı felâket yüzünden ağlıyordu. Kalabalığın arasına karışan yuvarlak yüzlü, ceketi omuzlarında bir köylü Marki'ye: «Ne felâket, değil mi?» dedi. Sonra, sedyeyi taşıyan adamlardan birini üst üste iki kere kabaca iterek sedyeyi taşımaya yardım etmek istedi. Marki bu adama gülümseyerek baktı. İçinden: «Yolda geçenleri selamlamaya alışık bir köylü olsa gerek!» diyordu.

– «Evet, çok büyük bir felâket!» diye karşılık verdi.

Adam: «Matador ölecek mi dersiniz?» diye sordu.

KAN ve KUM

175

Marki: «Görünüş kötü. inşallah bir mucize olur da kurtulur.» dedi. Yabancıнын gösterdiği bu ilgi karşısında Marki sağ elini adamın bir omzuna dayamıştı. Zavallının pek üzülüğünü görüyordu.

Juan'ın eve ulaştırılması birhayli güç oldu. Evin kapısına gelip zile bastıklarında kapının açılmasını sabırsızlıkla beklediler. Komşular Juan öldü sanarak sokağın ortasında hay-kıra haykıra saçlarını yoluyorlardı. Potaje ile matadorun daha başka arkadaşları, kalabalığın evin içine girmesini önlemek için, kapının önüne dikilerek halkı itmeye çalışıyorlardı. Evin dışında kalan halk, güreşin iyi sonuçlandığını bağıırışıp dururken, içeride neler olduğunu da merak ediyordu.

Sedye evin avlusundaki odalardan birine götürüldü, matador büyük bir dikkatle yatağa yatırıldı. Üstü antiseptik ilaç kokan gaz bezleriyle sarılıydı. Üzerinde boğa güreşinde giydiği elbiselerin ancak bir kısmı vardı. İç çamaşırlarının kimi yeri yırtılmış, kimi yeri de makasla kesilmişti. Başındaki örgü dağılmış, ensesine doğru sarkıyordu. Yüzünün beyazlığı insana hayli dokunuyordu.

Biri Juan'ın elini tutmuştu. Matador bunu sezip gözlerini açınca karşısında Carmen'i gördü. Hafifçe gülümsüyordu. Onun yüzü de kocasmmki kadar bembeyazdı. Gözleri kuru, dudakları mosmordu. Kocası son ânlarını yaşıyormuş gibi yüreği titriyordu. Olgun düşünceli kimseler Carmen'in eşinin yanında daha çok kalmasını istemediler. Juan'a daha ilk tedavi yapılmıştı. Doktorların daha yapacak çok işleri vardı. Sonunda, Carmen, evdekilerin ısrarıyla, dışarı çıkarıldı.

Juan bir ara gözlerini açtı, kırıştıarak Nacional'a baktı. Nacional, matadora doğru eğilerek, ne mırıldandığını anlamaya çalıştı. Juan, Dr. Ruiz'e telgraf çekilmesini istiyordu. Bunun üzerine, Nacional hemen dışarı çıkarak, Matadorun isteğini Don Jose'ye bildirdi. Don Jose matadorun bu isteğine çok sevinmişti. Çünkü, durumun ağır olduğunu görünce, kimseye danışmadan, Dr. Ruiz'e telgrafı çekmişti bile. Doktor Ruiz de, haberi alır almaz, ertesi sabaha ulaşmak üzere yola çıkmıştı.

Don Jose, bu ilk işi yaptıktan sonra, doktorlara matadorun sağlık durumunu sordu.

Doktorlar, biraz daha iyi olduğunu söyleyerek, umutlu göründüler. Juan, çok sağlam bir yapısı olduğu için, kurtulabilirdi. Tek üzüntü, geçirdiği sarsıntıy-

176

di. Bunun dışında, hernekadar çok zayıf düştüyse de, yavaş yavaş kendine gelmeye başlamıştı. Vücudundaki yaralar tehlikeli değildi. Yalnız, ayağının kemiği kırıldığından sakat kalabilirdi.

Herkes matadorun öleceğini sandığı sıralarda Don Jose soğukkanlı olmaya çalışmıştı. Sakat kalabileceğini duyunca, bir daha boğa güreşlerine katılamazsa diye, telâşa kapıldı. Hastanın bu durumuna doktorlarına yeterince önem verme-yişlerine kızıyordu. Doktorlara: «Olmaz, beyler!» diyordu. «Juan yaşar da nasıl olur boğa güreşlerine katılmaz! Onun yerini kim alabilir ki? Dünyanın en birinci boğa güreşçisinin bu işten artık çekilmesini mi istiyorsunuz?» Don Jose, Juan'm eniştesi Antonio, boğa güreşine katılanların hepsi bütün geceyi ayakta geçirmişlerdi. Antonio karısıyla kaynanasını avutmaya çalışıyor, matadorun yanma gitmemelerini öğüt ediyordu. Doktorların dediklerini harfi harfine yapmaları gerekiyordu. Juan'ın heyecanlanması zararlıydı. Çok zayıf düşmüştü çünkü. Doktorları onun yaralarından çok bu durum kaygılandırıyordu.

Ertesi sabah Don Jose, Madrid'den ekspresle gelecek olan Dr. Ruiz'i karşılamak üzere, istasyona koştu.

Dr. Ruiz yalnız gelmişti, yanında hiçbir yardımcısı yoktu. Her zamanki gibi gene pek kılıksız giyinmişti. Ceketi büyük geldiğinden içinde yüzüyordu sanki. Koca göbeğiyle de Buda'yı andırıyordu. Ventas'lı bir genç boğa güreşçisi ilk defa olarak alana çıkıyordu. Dr. Ruiz de bu vesileyle düzenlenen corrida'ya gitmişti. Juan'm haberini de oradan çıktığında almıştı. Bir amatörün yaptığı bu boğa güreşinde çok eğlenmiş-ti. Geceyi trende geçirmişti. Yolculuğun yorucu olmasına rağmen, seyrettiği boğa güreşini hatırladıkça gülüyordu. Yolculuğunun asıl nedenini unutmmuş gibiydi.

Dr. Ruiz matadorun yattığı odaya girince, Juan gözlerini açıp doktora gülümsedi. Ona güvenle bakıyordu. Dr. Ruiz öbür doktorların uyguladıkları tedaviyi öğrendikten sonra, hastanın yanma yaklaştı.

– «Geçmiş olsun.» dedi. «Talihliyimşsin doğrusu. Ucuz kurtuldun!»

Sonra, orada bulunan doktorlara döndü:

– «Juan'ın yerinde başka biri olsaydı yapacak bir şeyimiz kalmazdı.» diye açıklamada bulundu.

KAN ve KUM

177

Dr. Ruiz başka türlü yaralanma olaylarında kolay kolay bir fikir yürütmezdi. Boğa güreşlerindeki yaralanmaların ise hemen bir çaresini bulurdu.

– «Boğanın boynuzları, insanı yaraladığı gibi, ilâcını da yanında getirir!» diye şakalaşırdı. «İnsan alanın ortasında ölmedikten sonra, kurtuldu demektir. Çaresi beklemektir.»

Juan üç gün, arka arkaya, önemli ameliyatlar geçirdi. Pek halsiz düşmüş olması yüzünden, ameliyatlar uyuşturmadan yapıldı. Bir bacağının incik kemiği kırılmıştı. Dr. Ruiz bu ameliyatta irili-ufaklı kemikler çıkardı. Gene de, matadora: «Boğa güreşlerine artık çıkamayacağını sana kim söyledi? Eskisi gibi gene güreşecek, bol alkış toplayacaksın!» diye umut veriyordu.

Ameliyat başarıyla sonuçlanmıştı. Dr. Ruiz pek memnun görünüyordu. Don Jose de çok sevinmişti.

– «Dünyanın en birinci matadoru nasıl olur da güreşlere katılmadan yaşayabilir!» diyordu.

Dr. Ruiz'in isteği üzerine, Juan'm ailesi Don Jose'nin evine taşınmışlardı. Matadorun en hafif bir iniltisi karşısında ev halkı da acı acı inliyordu çünkü. Hastanın ise sessizliğe ihtiyacı vardı. Juan'm annesiyle ablası doktorun emrine seslerini çıkarmadan boyun eğdiler. Carmen'e gelince, o kocasının yanında kalmakta ayak diriyordu. Kocasının bu durumu karşısında, ona karşı olan kinini unutmamıştı. Vicdan azabından ağladığı bile oluyordu. Kocasının geçirmiş olduğu bu kazada kendisinin suçu olmadığını düşünerek arada içi rahatlıyorsa da, gene de sık sık Nacional'e: «Kocamın üzerine bir boğa saldırırsın da kurtulayım dediğim olmuştur. Belki kötülük ettim, biliyorum...» deyerek içini döküyordu. Nacional boğa güreşinin çok başarılı geçtiğini, matadorun hiç beklenmedik bir kazaya uğradığını söylüyordu. Carmen'e göre Juan hayatına son vermek istiyordu, kurtulmasını Na-cional'a borçluydu.

Ameliyatlar sona erdikten sonra matadorun ailesi evlerine döndüler. Carmen gözlerini yere dikerek yürüyor, kocasına karşı bir zamanlar kin beslediğinden utanç duyuyordu. Kocasının elini avuçları arasına alarak: «Nasılsın?» diye soruyor, hep yanında kalmak istiyordu.

Dr. Ruiz ile Juan'ın arkadaşları matadorun yatağının baş-ucundan ayrılmıyorlardı. Carmen kocasıyla odada yalnız kal-

Kan ve Kum : 12

178

dığı bir sırada diz çökerek ondan özür diledi. Kocasının ölmesini elbette ki istemezdi. Gene de, bir zamanlar, soğuk davranışlarıyla, onun umudunu kırmıştı, bunu biliyordu. Şimdi her şeyi unutmak, unutturmak gerekiyordu. Juan'a bir anne şefkatiyle bakıyordu. Juan, çektiği acılardan ufalmış, zayıflayıp sararmıştı. Hele çocuk gibi öyle çekingen olmuştu ki cesaretiyle halkı yerinden zıplatan adamdan eser kalmamıştı. Demir gibi ağırlaşan bacağından şikâyetçiydi. Uyuşturulmadan ameliyat edildiği için çok canı yanmış, ürkmüştü. Eskisi gibi güçlülere dayanacak hali kalmamıştı artık. Rahatsız edici en ufak bir şeyden dolayı sızlanıyor, inliyordu.

Matadorun odası toplantı yerini andırıyordu. Şehrin en ünlü kişileriyle birçok hayranları gün boyunca onu görmeye geliyorlardı. Odanın içi sigara, tentürdiyot, ilâç kokuyordu. Masanın üzeri ilâç şişeleri, pamuk paketleri, gaz beziyle doluydu. Bunların arasında misafirlerin hediye getirdikleri şarap şişeleri de duruyordu. Bu gelenler getirdikleri hediyelerin matador için az bile olduğunu söylerken: «İki ay sonra yeniden güreşmeye başlayacaksın. İyi ellere düştün. Dr. Ruiz hârikalar yaratan bir doktordur!» deyerek onun güvenim artırmaya çalışıyorlardı.

Dr. Ruiz de neşeli görünüyordu. Misafirlere: «Bakın, hastamız sigara da içiyor!» diyordu.

Doktorlar, Don Jose, alanda matadora eşlik eden arkadaşları gecenin geç saatlerine kadar hastanın yanından ayrılmıyorlardı. Potaje geldiği vakit, şarap şişelerini Juan'm kolaylıkla alabileceği bir masanın üzerine koydu.

Dr. Ruiz, Don Jose, Nacional hep boğalardan söz ediyorlardı. Juan onların bu konuşmalarını kimi vakit kendisini zorlayarak dinliyor, kimi vakit de yorgunluktan uyuyakalıyordu. Dr. Ruiz en çok konuşanlardandı. O konuşurken Nacional kendisine hayranlıkla bakıyor, «Bu adam da neler biliyor!» diye düşünüyordu.

Bir akşam Nacional, doktorla Don Jose'ye güvenle bakarak: «Devrim ne zaman olacak?» diye sordu.

Onlar da: «Bu konu seni neden ilgilendiriyor? Sen boğalarla güreşip kendini korumaya, böylelikle para kazanıp aileni geçindirmeye bak!» diye karşılık verdiler.

KAN ve KUM

179

Nacional bu sözlere karşıçıktı: Kendisi de herkes gibi vergi veren, oyunu kullanan bir yurttaşmış. Seçim zamanlarında kendi oyunun da bir değeri varmış.

– «Benim de fikir tartışması yapmak hakkımdır.» diyordu. «Partimin ilerigelen adamlarından biriyim. Toreador-luk basit bir iş olarak görülüyor, bunu biliyorum ama, bu benim kendime özgü düşünceler taşımama engel olamaz. En büyük suçu VII. Fernando işlemiştir bence. Üniversiteleri kapattırarak Sevilla'da boğa güreşi okulları açtırdı. Haym kral! Böylelikle insanların ilerlemesini engelledi.»

Boğa güreşçilerinin çoğu krallıktan yanaydılar. Nacional ise cumhuriyetçiydi. Ona göre, boğa güreşi eski çağlardan kalma, vahşî bir oyundu; ancak vahşî ruhlu insanlar bundan zevk alabilirdi.

Dr. Ruiz, onun bu düşüncelerini dinledikten sonra: «Sen çok akıllı bir insansın, Nacional!» dedi. «Hele bir de okumuş olsaydın!»

Dr. Ruiz, burada, Nacional'a gülümsedi. «Boğa güreşleri memleketimiz için gene de bir ilerleme sayılır.» dedi. Elindeki bardaktan bir yudum şarap içti. «Boğa güreşleri herne-kadar eskiden beri süregelen bir oyunsa da başlangıçta böyle meslek haline gelmemiştir. Eğlence için oynanırdı. El Cid de tıpkı şimdiki matadorlar gibi boğalarla güreşirdi ama, bu ne bir meslek olarak kabul edilirdi, ne de şimdiki gibi boğalar oyunun belli kurallarına göre öldürülürdü. Yüzlerce yıl önce boğa güreşleri ya bir kralın düşününde, ya da kiliselerde büyük törenlerle kutlanan sayılı günlerde yapılırdı. Bu bile rastgeleydi. Bu gibi olağanüstü günlerde boğa güreşi yapılmadığı da olurdu. Boğa güreşçisi deye bir şey yoktu. İpekli elbiseler giymiş atlılar, hanımların gözleri önünde, atlarından inmeden boğaları devirmeye çalışırlardı. Boğalar atlıları yere devirirlerse uşaklar atlıların yardımına koşar, hiçbir kurala uymadan boğalara kılıçlarını şaplarlardı. Bunun üzerine, halk da alana koşarak, boğayı can verinceye kadar yumruklarlardı. Bunlar, boğa güreşinden çok, kabadayılık taslayan hayvanlarla girişilen bir • avdı. O vakitler insanların başka eğlenceleri vardı. Bu türlü oyunların gelişmesine yer yoktu. İspanyollar Avrupa'nın birçok yerlerinde, Amerika'da sürüp duran savaflara katılarak cesaretlerini bol bol gösterirlerdi. Ayrıca, dindarlar da, dinlerini korumak amacıyla, insanın

178

dığı bir sırada diz çökerek ondan özür diledi. Kocasının ölmesini elbette ki istemezdi. Gene de, bir zamanlar, soğuk davranışlarıyla, onun umudunu kırmıştı, bunu biliyordu. Şimdi her şeyi unutmak, unutturmak gerekiyordu. Juan'a bir anne şefkatiyle bakıyordu. Juan, çektiği acılardan ufalmış, zayıflayıp sararmıştı. Hele çocuk gibi öyle çekingen olmuştu ki cesaretiyle halkı yerinden zıplatan adamdan eser kalmamıştı. Demir gibi ağırlaşan bacağından şikâyetçiydi. Uyuşturulmadan ameliyat edildiği için çok canı yamış, ürkmüştü. Eskisi gibi güçlüklerle dayanacak hali kalmamıştı artık. Rahatsız edici en ufak bir şeyden dolayı sızlanıyor, inliyordu.

Matadorun odası toplantı yerini andırıyordu. Şehrin en ünlü kişileriyle birçok hayranları gün boyunca onu görmeye geliyorlardı. Odanın içi sigara, tentürdiyot, ilâç kokuyordu. Masanın üzeri ilâç şişeleri, pamuk paketleri, gaz beziyle doluydu. Bunların arasında misafirlerin hediye getirdikleri şarap şişeleri de duruyordu. Bu gelenler getirdikleri hediyelerin matador için az bile olduğunu söylerken: «İki ay sonra yeniden güreşmeye başlayacaksın. İyi ellere düştün. Dr. Ruiz hârikalar yaratan bir doktordur!» deyerek onun güvenini artırmaya çalışıyorlardı.

Dr. Ruiz de neşeli görünüyordu. Misafirlere: «Bakın, hastamız sigara da içiyor!» diyordu.

Doktorlar, Don Jose, alanda matadora eşlik eden arkadaşları gecenin geç saatlerine kadar hastanın yanından ayrılmıyorlardı. Potaje geldiği vakit, şarap şişelerini Juan'm kolaylıkla alabileceği bir masanın üzerine koydu.

Dr. Ruiz, Don Jose, Nacional hep boğalardan söz ediyorlardı. Juan onların bu konuşmalarını kimi vakit kendisini zorlayarak dinliyor, kimi vakit de yorgunluktan uyuyakalıyordu. Dr. Ruiz en çok konuşanlardandı. O konuşurken Nacional kendisine hayranlıkla bakıyor, «Bu adam da neler biliyor!» deye düşünüyordu.

Bir akşam Nacional, doktorla Don Jose'ye güvenle bakarak: «Devrim ne zaman olacak?» deye sordu.

Onlar da: «Bu konu seni neden ilgilendiriyor? Sen boğalarla güreşip kendini korumaya, böylelikle para kazanıp aileni geçindirmeye bak!» deye karşılık verdiler.

KAN ve KUM

179

Nacional bu sözlere karşıçıktı: Kendisi de herkes gibi vergi veren, oyunu kullanan bir yurttaşmış. Seçim zamanlarında kendi oyunun da bir değeri varmış.

– «Benim de fikir tartışması yapmak hakkımdır.» diyordu. «Partimin ilerigelen adamlarından biriyim. Toreador-luk basit bir iş olarak görülüyor, bunu biliyorum ama, bu benim kendime özgü düşünceler taşımama engel olamaz. En büyük suçu VII. Fernando işlemiştir bence. Üniversiteleri kapattırarak Sevilla'da boğa güreşi okulları açtırdı. Haym kral! Böylelikle insanların ilerlemesini engelledi.»

Boğa güreşçilerinin çoğu krallıktan yanaydılar. Nacional ise cumhuriyetçiydi. Ona göre, boğa güreşi eski çağlardan kalma, vahşî bir oyundu; ancak vahşî ruhlu insanlar bundan zevk alabilirdi.

Dr. Ruiz, onun bu düşüncelerini dinledikten sonra: «Sen çok akıllı bir insansın, Nacional!» dedi. «Hele bir de okumuş olsaydın!»

Dr. Ruiz, burada, Nacional'a gülümsedi. «Boğa güreşleri memleketimiz için gene de bir ilerleme sayılır.» dedi. Elindeki bardaktan bir yudum şarap içti. «Boğa güreşleri herne-kadar eskiden beri süregelen bir oyunsa da başlangıçta böyle meslek haline gelmemiştir. Eğlence için oynanırdı. El Cid de tıpkı şimdiki matadorlar gibi boğalarla güreşirdi ama, bu ne bir meslek olarak kabul edilirdi, ne de şimdiki gibi boğalar oyunun belli kurallarına göre öldürülürdü. Yüzlerce yıl önce boğa güreşleri ya bir kralın düşündünde, ya da kiliselerde büyük törenlerle kutlanan sayılı günlerde yapılırdı. Bu bile rastgeleydi. Bu gibi olağanüstü günlerde boğa güreşi yapılmadığı da olurdu. Boğa güreşçisi deye bir şey yoktu. İpekli elbiseler giymiş atlılar, hanımların gözleri önünde, atlarından inmeden boğaları devirmeye çalışırlardı. Boğalar atlıları yere devirirlerse uşaklar atlıların yardımına koşar, hiçbir kurala uymadan boğalara kılıçlarını şapırlardı. Bunun üzerine, halk da alana koşarak, boğayı can verinceye kadar yumruklarlardı. Bunlar, boğa güreşinden çok, kabadayılık taslayan hayvanlarla girişilen bir > avdı. O vakitler insanların başka eğlenceleri vardı. Bu türlü oyunların gelişmesine yer yoktu, ispanyollar Avrupa'nın birçok yerlerinde, Amerika'da sürüp duran savaflara katılarak cesaretlerini bol bol gösterirlerdi. Ayrıca, dindarlar da, dinlerini korumak amacıyla, insanın

178

dığı bir sırada diz çökerek ondan özür diledi. Kocasının ölmesini elbette ki istemezdi. Gene de, bir zamanlar, soğuk davranışlarıyla, onun umudunu kırmıştı, bunu biliyordu. Şimdi her şeyi unutmak, unutturmak gerekiyordu. Juan'a bir anne şefkatiyle bakıyordu. Juan, çektiği acılardan ufalmış, zayıflayıp sararmıştı. Hele çocuk gibi öyle çekingen olmuştu ki cesaretiyle halkı yerinden zıplatan adamdan eser kalmamıştı. Demir gibi ağırlaşan bacağından şikâyetçiydi. Uyuşturulmadan ameliyat edildiği için çok cam yanmış, ürkmüştü. Eskisi gibi güçlüklerle dayanacak hali kalmamıştı artık. Rahatsız edici en ufak bir şeyden dolayı sızlanıyor, inliyordu.

Matadorun odası toplantı yerini andırıyordu. Şehrin en ünlü kişileriyle birçok hayranları gün boyunca onu görmeye geliyorlardı. Odanın içi sigara, tentürdiyot, ilâç kokuyordu. Masanın üzeri ilâç şişeleri, pamuk paketleri, gaz beziyle doluydu. Bunların arasında misafirlerin hediye getirdikleri şarap şişeleri de duruyordu. Bu gelenler getirdikleri hediyelerin matador için az bile olduğunu söylerken: «İki ay sonra yeniden güreşmeye başlayacaksınız. İyi ellere düştün. Dr. Ruiz hârikalar yaratan bir doktordur!» deyerek onun güvenini artırmaya çalışıyorlardı.

Dr. Ruiz de neşeli görünüyordu. Misafirlere: «Bakın, hastamız sigara da içiyor!» diyordu.

Doktorlar, Don Jose, alanda matadora eşlik eden arkadaşları gecenin geç saatlerine kadar hastanın yanından ayrılmıyorlardı. Potaje geldiği vakit, şarap şişelerini Juan'm kolaylıkla alabileceği bir masanın üzerine koydu.

Dr. Ruiz, Don Jose, Nacional hep boğalardan söz ediyorlardı. Juan onların bu konuşmalarını kimi vakit kendisini zorlayarak dinliyor, kimi vakit de yorgunluktan uyuyakalıyordu. Dr. Ruiz en çok konuşanlardandı. O konuşurken Nacional kendisine hayranlıkla bakıyor, «Bu adam da neler biliyor!» deye düşünüyordu.

Bir akşam Nacional, doktorla Don Jose'ye güvenle bakarak: «Devrim ne zaman olacak?» deye sordu.

Onlar da: «Bu konu seni neden ilgilendiriyor? Sen boğalarla güreşip kendini korumaya, böylelikle para kazanıp aileni geçindirmeye bak!» deye karşılık verdiler.

KAN ve KUM

179

Nacional bu sözlere karşıçıktı: Kendisi de herkes gibi vergi veren, oyunu kullanan bir yurttaşmış. Seçim zamanlarında kendi oyunun da bir değeri varmış.

– «Benim de fikir tartışması yapmak hakkımdır.» diyordu. «Partimin ilerigelen adamlarından biriyim. Toreador-luk basit bir iş olarak görülüyor, bunu biliyorum ama, bu benim kendime özgü düşünceler taşıyama engel olamaz. En büyük suçu VII. Fernando işlemiştir bence. Üniversiteleri kapattırarak Sevilla'da boğa güreşi okulları açtırdı. Haym kral! Böylelikle insanların ilerlemesini engelledi.»

Boğa güreşçilerinin çoğu krallıktan yanaydılar. Nacional ise cumhuriyetçiydi. Ona göre, boğa güreşi eski çağlardan kalma, vahşî bir oyundu; ancak vahşî ruhlu insanlar bundan zevk alabilirdi.

Dr. Ruiz, onun bu düşüncelerini dinledikten sonra: «Sen çok akıllı bir insansın, Nacional!» dedi. «Hele bir de okumuş olsaydın!»

Dr. Ruiz, burada, Nacional'a gülümsedi. «Boğa güreşleri memleketimiz için gene de bir ilerleme sayılır.» dedi. Elindeki bardaktan bir yudum şarap içti. «Boğa güreşleri herne-

kadar eskiden beri süregelen bir oyunsa da başlangıçta böyle meslek haline gelmemiştir. Eğlence için oynanırdı. El Cid de tıpkı şimdiki matadorlar gibi boğalarla güreşirdi ama, bu ne bir meslek olarak kabul edilirdi, ne de şimdiki gibi boğalar oyunun belli kurallarına göre öldürülürdü. Yüzlerce yıl önce boğa güreşleri ya bir kralın düşüğünde, ya da kiliselerde büyük törenlerle kutlanan sayılı günlerde yapılırdı. Bu bile rastgeleydi. Bu gibi olağanüstü günlerde boğa güreşi yapılmadığı da olurdu. Boğa güreşçisi deye bir şey yoktu. İpekli elbiseler giymiş atlılar, hanımların gözleri önünde, atlarından inmeden boğaları devirmeye çalışırlardı. Boğalar atlıları yere devirirlerse uşaklar atlıların yardımına koşar, hiçbir kurala uymadan boğalara kılıçlarını şapırlarlardı. Bunun üzerine, halk da alana koşarak, boğayı can verinceye kadar yumruklarlardı. Bunlar, boğa güreşinden çok, kabadayılık taslayan hayvanlarla girilen bir • avdı. O vakitler insanların başka eğlenceleri vardı. Bu türlü oyunların gelişmesine yer yoktu. İspanyollar Avrupa'nın birçok yerlerinde, Amerika'da sürüp duran savaflara katılarak cesaretlerini bol bol gösterirlerdi. Ayrıca, dindarlar da, dinlerini korumak amacıyla, insanın

178

dığı bir sırada diz çökerek ondan özür diledi. Kocasının ölmesini elbette ki istemezdi. Gene de, bir zamanlar, soğuk davranışlarıyla, onun umudunu kırmıştı, bunu biliyordu. Şimdi her şeyi unutmak, unutturmak gerekiyordu. Juan'a bir anne şefkatiyle bakıyordu. Juan, çektiği acılardan ufalmış, zayıflayıp sararmıştı. Hele çocuk gibi öyle çekingen olmuştu ki cesaretiyle halkı yerinden zıplatan adamdan eser kalmamıştı. Demir gibi ağırlaşan bacağından şikâyetçiydi. Uyuşturulmadan ameliyat edildiği için çok canı yanmış, ürkmüştü. Eskisi gibi güçlülere dayanacak hali kalmamıştı artık. Rahatsız edici en ufak bir şeyden dolayı sızlanıyor, inliyordu. Matadorun odası toplantı yerini andırıyordu. Şehrin en ünlü kişileriyle birçok hayranları gün boyunca onu görmeye geliyorlardı. Odanın içi sigara, tentürdiyot, ilâç kokuyordu. Masanın üzeri ilâç şişeleri, pamuk paketleri, gaz beziyle doluydu. Bunların arasında misafirlerin hediye getirdikleri şarap şişeleri de duruyordu. Bu gelenler getirdikleri hediyelerin matador için az bile olduğunu söylerken: «İki ay sonra yeniden güreşmeye başlayacaksınız. İyi ellere düştün. Dr. Ruiz hârikalar yaratan bir doktordur!» deyerek onun güvenini artırmaya çalışıyorlardı.

Dr. Ruiz de neşeli görünüyordu. Misafirlere: «Bakın, hastamız sigara da içiyor!» diyordu.

Doktorlar, Don Jose, alanda matadora eşlik eden arkadaşları gecenin geç saatlerine kadar hastanın yanından ayrılmıyorlardı. Potaje geldiği vakit, şarap şişelerini Juan'm kolaylıkla alabileceği bir masanın üzerine koydu.

Dr. Ruiz, Don Jose, Nacional hep boğalardan söz ediyorlardı. Juan onların bu konuşmalarını kimi vakit kendisini zorlayarak dinliyor, kimi vakit de yorgunluktan uyuyakalıyordu. Dr. Ruiz en çok konuşanlardandı. O konuşurken Nacional kendisine hayranlıkla bakıyor, «Bu adam da neler biliyor!» deye düşünüyordu.

Bir akşam Nacional, doktorla Don Jose'ye güvenle bakarak: «Devrim ne zaman olacak?» deye sordu.

Onlar da: «Bu konu seni neden ilgilendiriyor? Sen boğalarla güreşip kendini korumaya, böylelikle para kazanıp aileni geçindirmeye bak!» deye karşılık verdiler.

KAN ve KUM

179

Nacional bu sözlere karşıçıktı: Kendisi de herkes gibi vergi veren, oyunu kullanan bir yurttaşmış. Seçim zamanlarında kendi oyunun da bir değeri varmış.

– «Benim de fikir tartışması yapmak hakkımdır.» diyordu. «Partimin ilerigelen adamlarından biriyim. Toreador-luk basit bir iş olarak görülüyor, bunu biliyorum ama, bu benim kendime özgü düşünceler taşımama engel olamaz. En büyük suçu VII. Fernando işlemiştir bence. Üniversiteleri kapattırarak Sevilla'da boğa güreşi okulları açtırdı. Haym kral! Böylelikle insanların ilerlemesini engelledi.»

Boğa güreşçilerinin çoğu krallıktan yanaydılar. Nacional ise cumhuriyetçiydi. Ona göre, boğa güreşi eski çağlardan kalma, vahşî bir oyundu; ancak vahşî ruhlu insanlar bundan zevk alabilirdi.

Dr. Ruiz, onun bu düşüncelerini dinledikten sonra: «Sen çok akıllı bir insansın, Nacional!» dedi. «Hele bir de okumuş olsaydın!»

Dr. Ruiz, burada, Nacional'a gülümsedi. «Boğa güreşleri memleketimiz için gene de bir ilerleme sayılır.» dedi. Elindeki bardaktan bir yudum şarap içti. «Boğa güreşleri herne-kadar eskiden beri süregelen bir oyunsa da başlangıçta böyle meslek haline gelmemiştir. Eğlence için oynanırdı. El Cid de tıpkı şimdiki matadorlar gibi boğalarla güreşirdi ama, bu ne bir meslek olarak kabul edilirdi, ne de şimdiki gibi boğalar oyunun belli kurallarına göre öldürülürdü. Yüzlerce yıl önce boğa güreşleri ya bir kralın düşüğünde, ya da kiliselerde büyük törenlerle kutlanan sayılı günlerde yapılırdı. Bu bile rastgeleydi. Bu gibi olağanüstü günlerde boğa güreşi yapılmadığı da olurdu. Boğa güreşçisi deye bir şey yoktu. İpekli elbiseler giymiş atlılar, hanımların gözleri

önünde, atlarından inmeden boğaları devirmeye çalışırlardı. Boğalar atlıları yere devirirlerse uşaklar atlıların yardımına koşar, hiçbir kurala uymadan boğalara kılıçlarını şaplarlardı. Bunun üzerine, halk da alana koşarak, boğayı can verinceye kadar yumruklarlardı. Bunlar, boğa güreşinden çok, kabadayılık taslayan hayvanlarla girişilen bir« avdı. O vakitler insanların başka eğlenceleri vardı. Bu türlü oyunların gelişmesine yer yoktu. İspanyollar Avrupa'nın birçok yerlerinde, Amerika'da sürüp duran savaflara katılarak cesaretlerini bol bol gösterirlerdi. Ayrıca, dindarlar da, dinlerini korumak amacıyla, insanın

178

dığı bir sırada diz çökerek ondan özür diledi. Kocasının ölmesini elbette ki istemezdi. Gene de, bir zamanlar, soğuk davranışlarıyla, onun umudunu kırmıştı, bunu biliyordu. Şimdi her şeyi unutmak, unutturmak gerekiyordu. Juan'a bir anne şefkatiyle bakıyordu. Juan, çektiği acılardan ufalmış, zayıflayıp sararmıştı. Hele çocuk gibi öyle çekingen olmuştu ki cesaretiyle halkı yerinden zıplatan adamdan eser kalmamıştı. Demir gibi ağırlaşan bacağından şikâyetçiydi. Uyuşturulmadan ameliyat edildiği için çok canı yanmış, ürkmüştü. Eskisi gibi güçlülere dayanacak hali kalmamıştı artık. Rahatsız edici en ufak bir şeyden dolayı sızlanıyor, inliyordu.

Matadorun odası toplantı yerini andırıyordu. Şehrin en ünlü kişileriyle birçok hayranları gün boyunca onu görmeye geliyorlardı. Odanın içi sigara, tentürdiyot, ilâç kokuyordu. Masanın üzeri ilâç şişeleri, pamuk paketleri, gaz beziyle doluydu. Bunların arasında misafirlerin hediye getirdikleri şarap şişeleri de duruyordu. Bu gelenler getirdikleri hediyelerin matador için az bile olduğunu söylerken: «İki ay sonra yeniden güreşmeye başlayacaksınız. İyi ellere düştün. Dr. Ruiz hârikalar yaratan bir doktordur!» deyerek onun güvenini artırmaya çalışıyorlardı.

Dr. Ruiz de neşeli görünüyordu. Misafirlere: «Bakın, hastamız sigara da içiyor!» diyordu.

Doktorlar, Don Jose, alanda matadora eşlik eden arkadaşları gecenin geç saatlerine kadar hastanın yanından ayrılmıyorlardı. Potaje geldiği vakit, şarap şişelerini Juan'm kolaylıkla alabileceği bir masanın üzerine koydu.

Dr. Ruiz, Don Jose, Nacional hep boğalardan söz ediyorlardı. Juan onların bu konuşmalarını kimi vakit kendisini zorlayarak dinliyor, kimi vakit de yorgunluktan uyuyakalıyordu. Dr. Ruiz en çok konuşanlardandı. O konuşurken Nacional kendisine hayranlıkla bakıyor, «Bu adam da neler biliyor!» diye düşünüyordu.

Bir akşam Nacional, doktorla Don Jose'ye güvenle bakarak: «Devrim ne zaman olacak?» diye sordu.

Onlar da: «Bu konu seni neden ilgilendiriyor? Sen boğalarla güreşip kendini korumaya, böylelikle para kazanıp aileni geçindirmeye bak!» diye karşılık verdiler.

KAN ve KUM

179

Nacional bu sözlere karşıçaktı: Kendisi de herkes gibi vergi veren, oyunu kullanan bir yurttaşmış. Seçim zamanlarında kendi oyunun da bir değeri varmış.

– «Benim de fikir tartışması yapmak hakkımdır.» diyordu. «Partimin ilerigelen adamlarından biriyim. Toreador-luk basit bir iş olarak görülüyor, bunu biliyorum ama, bu benim kendime özgü düşünceler taşımama engel olamaz. En büyük suçu VII. Fernando işlemiştir bence. Üniversiteleri kapattırarak Sevilla'da boğa güreşi okulları açtırdı. Haym kral! Böylelikle insanların ilerlemesini engelledi.»

Boğa güreşçilerinin çoğu krallıktan yanaydılar. Nacional ise cumhuriyetçiydi. Ona göre, boğa güreşi eski çağlardan kalma, vahşî bir oyundu; ancak vahşî ruhlu insanlar bundan zevk alabilirdi.

Dr. Ruiz, onun bu düşüncelerini dinledikten sonra: «Sen çok akıllı bir insansın, Nacional!» dedi. «Hele bir de okumuş olsaydın!»

Dr. Ruiz, burada, Nacional'a gülümsedi. «Boğa güreşleri memleketimiz için gene de bir ilerleme sayılır.» dedi. Elindeki bardaktan bir yudum şarap içti. «Boğa güreşleri herne-kadar eskiden beri süregelen bir oyunsa da başlangıçta böyle meslek haline gelmemişti. Eğlence için oynanırdı. El Cid de tıpkı şimdiki matadorlar gibi boğalarla güreşirdi ama, bu ne bir meslek olarak kabul edilirdi, ne de şimdiki gibi boğalar oyunun belli kurallarına göre öldürülürdü. Yüzlerce yıl önce boğa güreşleri ya bir kralın düşüğünde, ya da kiliselerde büyük törenlerle kutlanan sayılı günlerde yapılırdı. Bu bile rastgeleydi. Bu gibi olağanüstü günlerde boğa güreşi yapılmadığı da olurdu. Boğa güreşçisi diye bir şey yoktu. İpekli elbiseler giymiş atlılar, hanımların gözleri önünde, atlarından inmeden boğaları devirmeye çalışırlardı. Boğalar atlıları yere devirirlerse uşaklar atlıların yardımına koşar, hiçbir kurala uymadan boğalara kılıçlarını şaplarlardı. Bunun üzerine, halk da alana koşarak, boğayı can verinceye kadar yumruklarlardı. Bunlar, boğa güreşinden çok, kabadayılık taslayan hayvanlarla girişilen bir ı avdı. O vakitler insanların başka eğlenceleri vardı. Bu türlü oyunların gelişmesine yer yoktu. İspanyollar Avrupa'nın birçok yerlerinde, Amerika'da sürüp duran

savaşlara katılarak cesaretlerini bol bol gösterirlerdi. Ayrıca, dindarlar da, dinlerini korumak amacıyla, insanın

180

tüylerini ürpertircesine dövüşürler, böylece ölünce cennete gideceklerine inanırlardı. «Derken, öyle bir gün geldi ki Enkizisyon devri gücünü kaybetmeye başladı. Bu dünyada her şey bir gün sona erer. Enkizisyon da var olmaktan bıkmıştı. Dünya gidişatının değişmesiyle eğlenceler de değişmişti. Tören elbiseleri giyerek, insanları yakıp onlarla gülünç bir şekilde alay etmekten utanıyorlardı artık. İnsanların mutlaka bir ceza görmeleri gerekiyorsa, yalnız değnekle dövülüyorlardı.

«İspanyollar dünyayı dolaşarak macera aramaktan da bıkmışlardı artık. Kendi kabuklarına çekilmişlerdi. Amerika'nın keşfi üzerine, Flandra'da, İtalya'da savaşlar sona ermişti. İşte boğa güreşleri ondan sonra canlandı. Halk bu oyunları kendi zevkine uygun bulmuştu. Sirkler kurulmuş, boğa güreşini kendilerine meslek olarak seçen topluluklar türemişti. Böylece, boğa güreşleri de birtakım kurallara göre 'oyunmaya' başlandı. Atlılar halk arasından seçilebiliyordu. Ahali, boğa güreşi sırasında, oturduğu yerden atlılara bağırıp küfür de edebiliyordu. Oysa, bir zamanlar onları sokakta görünce halkın korkudan ödü patlardı. İnsanlar yakıldığı vakit bu sahneyi seve seve seyredenler boğa güreşlerini seyretmeye gitmeye başladılar. Üstelik, boğa güreşlerinde ölüm sahnesi seyrek geliyordu. Böylece insanlar sürekli olarak ölüm sahneleri seyretme alışkanlığını kaybetmeye başladılar. Bütün bunlar birer ilerleme sayılmaz mı?

XV. yüzyıl ortalarında İspanya kabuğuna çekilmiş, toprak elde etmek için yabancı ülkelerle savaşmaktan vaz geçmişti. Bu sırada insanlar kiliseye de eskisi gibi sık gitmemeye başlamışlardı; bunun yerine boğa güreşlerine merak sardılar. Herkeste vahşî bir zevk belirtmeye başlamıştı. İnsanlar şimdi üne ulaşacak başka yollar arıyorlardı. Halk, yüzyıllarca insanların öldürüldükleri sırada yapılan vahşice eğlenceleri seyretmeye alışık olduğundan, boğa güreşlerinden pek hoşlanmaya başlamıştı. Daha önce Flandra'da, Amerika'da savaşmış olanlar şimdi boğa güreşçisi oluyorlardı. Nice yiğit kişiler, üne, zenginliğe ulaşacak başka açık kapı bulamayınca, kendilerini boğa güreşlerine adadılar.»

Dr. Ruiz sözlerini şöyle başladı:

– «Bütün bunların bir ilerleme olduğu apaçıktır sanırım. Ben, her yönde devrimci olduğum halde, boğa güreşlerin-

KAN ve KUM

181

den hoşlandığımı hiç çekinmeden söyleyebilirim. İnsanoğlu, çok kere, yavan yaşamaktan kurtulmak için, böyle heyecan verici vahşî eğlenceler arar. İçkinin zararlı olduğunu bildiğimiz halde, hepimiz içeriz. Zaman zaman biraz vahşilik insanın yaşama gücünü kuvvetlendirir. Sertlik insanda öyle anlaşılmaz duygular yaratır ki onları zorla bastırmak gerçekten yazık olur.

«Evet, boğa güreşleri vahşî bir oyundur, doğru. Yalnız, dünyanın tek vahşî oyunu da değildir. Böyle vahşî oyunlardan hoşlanan toplum hasta bir toplumdur. O da doğru. Gel-gelelim, bütün dünya toplumları da gerçekte hastadır. Vahşî oyunumuz yüzünden yabancı ülkeler bizleri hor görünce kızarım onlara. Yalnız İspanya'da mı vahşî oyun oynanır? At yarışlarında boğa güreşlerinden daha çok insan ölüyor. Kültürlü insanlar köpeklerle ava çıkıyorlar. Günümüzün birtakım sporlarında ise şampiyonların ayakları, kafatasları çatlıyor, burunları eziliyor. Düelloya gelince, bu da ruhça sağlam olmayan insanların istediğinden başka bir şey değildir. Yabancılar kendi ülkelerindeki at yarışlarında barsakları dışarı uğramış atların ölümüne ağlamazlar da boğa güreşlerinde ölen boğalara ağlarlar. Üstelik, hayvanat bahçeleriyle de övünürler. Boğa güreşlerini kmarlarken, öldürülen boğalara acırlarken ülkelerindeki hayvanat bahçeleriyle övünürler. Ormanların özgür hayvanlarını kafeslere kapatmak da vahşî bir zevk değil mi? Boğalara acıyanlar bunlara niye acıymıyorlar sanki?

«Eskiden çok daha vahşî oyunlar vardı. Romalılar tir-tir titreyen keçileri parsların ağızına atarlardı. Zavallı hayvan kendini kurtarabilmek için can acısıyla kıvranıp dururken kemikleri paramparça olur, korkunç bir çatırtı duyulurdu. Yılanlara da tavşanları atarlardı. Dağlarda temiz hava, çam kokusu alan, rahat yasmaya alışık tavşancıklar, yılanın karşısında ürperirler, tüyleri diken diken olurdu. Yılan tavşanı gözleriyle büyüleyerek kıvrıla kıvrıla öldürürdü. Kendilerini çok medenî sanan insanlar hiçbir işe yaramayan vahşî hayvanları prensler gibi yedirip içirirler, kendilerini korumaktan yoksun yüzlerce suçsuz hayvanı bunlara öldürtürlerdi. İşte bu insanlar şimdi güneş altında, binlerce kişinin karşısında tehlikeli bir hayvan olan boğa ile güreşmeye vahşilik deyip bizleri ayıplıyorlar. Haksızlık değil mi bu?

2g2

ALTIN KALEM-KLASİK ROMANLAR

«Bir ara İngiltere'de, dünyanın daha başka yerlerinde at yarışları yasak edildi. Cılız atların koştuğunu görmekten halkın canı sıkılmıştı. O sırada bizim boğa güreşleri de kuvvetini kaybetmeye başlamıştı. II. Felipe devrinde bugünkü kadar kuvvetli olsaydı şimdi Avrupa ülkelerinin birçoğunda da arenalar olacaktı. Ben yabancıları seven bir

insanımdır. Birçok alanlarda devrimler yarattılar. Biz de birçok şeyleri onlara borçluyuz. Yalnız, şu boğa güreşleri konusuna gelince, aşırı gidiyorlar düşüncelerinde!»
* **

Dr. Ruiz Sevilla'da on gün kaldıktan sonra Madrid'e döndü. Juan'm yanından ayrılırken şöyle demişti:

– «Benimle artık işin bitti. Çok işim var, ben gideyim artık. Hoşçakal. Kendine iyi bak. İki ay sonra tam olarak düzeleceksin. Bacağın belki biraz zayıf kalacak ama, demirden sağlam bir yapın olduğu için bu güç durumu da atlatacaksın.»

Dr. Ruiz'in dediği gibi Juan iki ay sonra ayağa kalktı. Gerçekten, bacağı biraz zayıf kalmıştı. Bu yüzden, topallıyordu. Gene de bahçede bir zamanlar arkadaşlarını karşıladığı iskemleye kadar gidebiliyordu.

Ateşli hasta yatarken Dona Sol'u sık sık hatırlamış, üzülmüştü. «Başıma gelen bu felâketten haberi var mı acaba?» diye düşünüp durmuştu. Odasında bir gün Don Jose ile yalnız kaldıkları sırada, ona Dona Sol'u sormaktan kendini alamadı.

Don Jose: «Evet, Niza'dan çekmiş, hatırını soruyor.» dedi. «Olayı üç gün sonra öğrenmiş. Gazetede okumuş olacak. Her yerde bir kralmışım gibi hep senden söz ediliyor çünkü.»

Don Jose telgrafla karşılık gönderdikten sonra Dona Sol' dan bir daha hiçbir haber almamıştı. Juan, Don Jose'nin Dona Sol üzerine verdiği bu haberden sonra birkaç gün içi ra.-hat yaşadı. Sonra Don Jose'ye: «Dona Sol bir daha mektup yazıp hatırımı sormadı mı?» diye sordu.

Don Jose: «Nasıl yazsın! Durmadan yolculuk ediyor. ŞıJ sırada kimbilir ner'de!» deyerek Juan'm içini rahatlatmaya çalıştı ama, bu sözler matadorun üzüntüsünü gene de gider--
KAN ve KUM

183

medi. Matadorun üzüntüsü karşısında Don Jose yalan söylemek zorunda kaldı.

– «İki gün önce İtalya'dan bir kart aldım, senin hatırını soruyor.» dedi.

Juan buna pek sevinmişti. Yüzü güldü.

– «Kartı ben de görebilir miyim?» dedi.

Don Jose kartı evde unuttuğunu söyledi, işi geçiştirdi. Daha sonra, Dona S ol'un dayısına, bir arkadaşına her mektup yazdığında onun hatırını sorduğunu uydurdu. Matador Don Jose'nin bu sözlerini hernekadar iyimserlikle dinlediyse de pek inanmamıştı. Çünkü kadını iyi tanıyordu.

Don Jose: «Şimdi senin yapacağın şey bu kadını unutup biraz işlerinle ilgilenmendir.» dedi. «Artık hasta yatmıyorsun. İyileştin sayılır. Kendini iyi buluyorsun, değil mi? Bu yıl da boğa güreşleri için sözleşmeler imzalayacak mısın?»

Juan gururla başını kaldırdı.

– «Bütün bir yıl alanda görünmemek olur mu hiç! Halk benim bu yokluğuma dayanabilir mi ki! Bahara daha çok var. Hele o gün bir gelsin. Paskalya günlerinde yapılan güreşlere bile katılabilirim sanıyorum. Bacağım daha geçmedi ama, o zamana kadar Tanrı'mn yardımıyla iyileşirim.»

Juan iki ay sonra daha iyileşmişti. Yalnız, yürürken biraz topallıyordu. Kollarının kuvvetsizliği de azalmıştı. Sağlık durumu iyiye doğru gittiğinden ufak-tefek rahatsızlıklara aldırış etmiyordu. Artık kendi odasında yatıyordu. Zaman zaman aynanın karşısına geçiyor, boğa ile güreşir gibi kollarını oynatıyordu. Bu arada, düşmanlarını hatırladıkça da gülümsüyordu. Çünkü onlar matadorun güreşirken uğradığı en ufak bir güçlük karşısında: «Artık güreşemiyor!» diye sevinirlerdi.

Juan'm güreşlere katılmasına daha çok vardı. Mesleğine yeni başlıyormuş gibi alkışlanmayı sabırsızlıkla bekliyordu. Sanki şimdiye kadar bol bol alkış toplayan kendisi değildi. İşine ilk olarak başlayacakmış gibi pek heyecanlıydı. Daha çabuk iyileşebilmek için kışı, ailesiyle birlikte, çiftlikte geçirmeyi kararlaştırdı. Yürüyüşe, ava çıkmakla bacağıının kuvveti artacağı kanısındaydı. Ayrıca, ata binerek çiftlikteki işleri yakından izleyecek, keçileri, domuz sürüsünü, çayırlarda otlayan atları görecekti. Çiftlik işleri pek iyi gitmiyordu. Her yaptığı iş öbür çiftlik sahiplerinden daha pahalıya mal oluyor, buna

184

karşılık daha az ürün elde ediyordu. Juan ise hesapsız para harcamaya alıştı. Bir yandan bütün yıl yolculuk edip evinde bulunamaması, öte yandan kazaya uğraması ticarî işlerini iyiden iyiye aksatmıştı. Eniştesi Antonio onun bütün işlerinin yükünü üzerinde taşıyormuş gibi tavırlar takmıyordu ama, işleri bütün bütün karıştırmış, çiftlikte çalışan en iyi işçilerin gitmelerine bile yol açmıştı. Neyse ki Juan'm boğa güreşlerinden sayısız para kazanmış olması Antonio'nun düşünmeden yaptığı harcamaları kapatabiliyordu.

Annesi Juan'ın, çiftliğe gitmeden önce, kilisede dua etmesini istemişti. Kendisi de, oğlunu sedyede, yüzü soluk, ölü gibi görünce, Meryem Ana'ya söz vermişti: İyileştiğinde, kiliseye gidip dua edecekti. Bir zamanlar da, oğlunu koruması için, Meryem Ana'nın önünde diz çöküp ağlamıştı.

Juan'm Macarena'daki San Gil Kilisesi'ne gelişi büyük bir törenle karşılandı. Annesi Macarena dolaylarında bulunan bütün bahçıvanları kiliseye davet etmişti. Kilise çiçeklerle dopdoluydu. Hava güneşliydi. Yakın oturanlar da, sabahleyin işlerine giderken, kiliseye uğruyorlardı. Halk arasında ipekli siyah elbiseler giymiş, kısa boyunlu, şişman, kara gözlü kadınlar vardı. Ayrıca, yeni tıraş olmuş, geniş şapkalı, ceketleri altın zincirle süslü işçiler de görülüyordu. Kilisede sanki düğün varmış gibi, dilenciler çift sıra halinde kapının önüne sıralanmışlardı. Birtakım kadınlar, saçları-başları dağınık, çocukları kucaklarında, kilisenin kapısında matadorla ailesinin gelişini sabırsızlıkla bekliyorlardı. Paskalya şerefine, operalarda olduğu gibi kilisede de, orkestra ile şarkılar söylenecek, sonra matadorun kurtulması şerefine ayinler okunacaktı.

Juan, ailesiyle birlikte kiliseye varınca, halk çekilip onlara geçecek yer açtı. Juan'm yanında arkadaşları da vardı. Annesiyle karısı, yelpazelerinin altından gülümseyerek ilerliyorlar, yürürken siyah ipekli elbiselerinin eteklerine basıyorlardı. Juan onların arkalarından geliyordu, onun arkasından da daha başka boğa güreşçileri. Herkes açık renk elbiseler giymişti. Elbiselerin üstü pırıl-pırıl parlayan zincirlerle süslüydü. Parmaklarında yüzükler, başlarında beyaz şapkalar vardı. Bu beyaz şapkalar kadınların siyah elbiseleriyle tam bir tezat meydana getiriyordu. Juan durgun, üzgün görünüyordu. Dinine bağlı bir insandı. Yalnız, hayatın güç dakikalarında Tanrı'ya karşı geldiği

KAN ve KUM

185

olurdu. Şimdi ise iş değişmişti. Meryem Ana'ya şükürler edecekti.

Herkes kiliseye girmişti. Nacional'm karısıyla çocukları da bunlar arasındaydılar.

Yalnız Nacional: «Ben özgür düşünceli bir adamım!» deyerek kapıda kalmıştı.

– «Bütün inançlara saygım vardır ama, şu kiliselerde olup bitenlere hiç aklım ermez!»

diyordu. «Meryem Ana'ya karşı geliyor değilim; yalnız, ben alanın ortasında yere serildiğimde boğayı uzaklaştıran olmazsa, bütün bu inançlar beni kurtarabilir mi?»

Kilisede çalınan orgun sesi, söylenen ilâhiler sirkten de duyuluyordu. Bu arada, kalabalıktan dolayı kilisenin dışından kalan matadorlarla boğa güreşi meraklıları sigara üstüne sigara tütürüyorlardı. Birçok kişi de, matadorun kiliseden çıkışını beklemek üzere, yakındaki meyhanelere gitmişlerdi.

Juan kiliseden çıkınca, yoksul kimseler, kendilerine atılan para yağmuru altında birbirlerini iterek, matadora el salladılar. Juan cömert bir adamdı. Herkese yetecek kadar da parası vardı.

Juan'm annesi, başını bir arkadaşının omzuna dayamış, ağlıyordu. Matador ise, karısıyla birlikte ağır ağır yürüyordu. Carmen heyecandan uçar gibiydi. Gözlerini yere eğmiş giderken, kirpiklerinin arasından bir gözyaşı damlası görünüyordu. Hayatında ikinci defa evlenmiş gibiydi.

T

7

JUAN, Kutsal Hafta gelince, annesini çok sevindirdi. Yıllarca önce San Lorenzo Kilisesi'nde mezhebinin yürüyüşlerine katıldığı olmuştu. Tören sırasında herkes gibi o da büyük kukuleteli uzun siyah bir gömlek giyer, yalnız gözleri görünen bir maske takardı. Yalnız rahiplerin topluluğuna katılır, halkın düzenlediği ayinlere katılmak istemezdi. Onlar çoğu zaman, sarhoş olup, rezalet çıkarırlardı çünkü. Juan bu dinî törenden pek gururlanarak söz ederdi. Bir asker gibi, dakika şaşmaz, kural gözetirdi.

Kutsal Perşembe gecesi San Lorenzo Kilisesi'nin saati gecenin ikisinde ikinci çanı vururken, kilisenin kapıları birden açıldı, onu seyretmeye gidenlerin gözü önünde bütün ötekilerle birlikte içeri Juan da girdi.

Rahip kılığına girenler kukuleteli uzun siyah elbiseler giymişlerdi. Ciddî sakın yüzleri birer maskeyle örtülüydü. Gözleri pırıl pırıl parlıyordu. Aralıklı bir şekilde, ikişer ikişer, sıra halinde ilerliyorlardı. Ellerinde soluk bir ışık saçan meşalelerle yürürlerken elbiselerinin etekleri yerlerde sürünüyor. Halk, güneylilere özgü duygusallıkla, bu geçenlere dalgın dalgın bakıyordu. Yüzleri esrarengiz maskelerle örtülü olan bu kişilerin arasında asil insanlar da bulunuyordu. Akşamdan sabah güneşin doğuşuna kadar süren bir törendi bu. Maskeliler bu törene önderlik etmek hakkına sahiptiler. Tören sırasında konuşmaları yasaktı. Birtakım yüz­süz kimselerin onları rahatsız etmemeleri için belediye zabıtası arkadan gözetlerdi. Halk arasında birçok sarhoşlar da bulunurdu. Bu tören «Kutsal Çarşamba» gününden tâ cumartesi gününe kadar sürerdi. Bu süre boyunca zabıta bütün meyhaneleri dolaşırdı. Törene katılan maskeliler de, günah işlemek için, tek başlarına yürürlerdi. Gene de, halk arasında bulunan yarı sar-

188

hoş kimseler, onların yanına yaklaşıp, kendilerine, ailelerine korkunç küfürler savururlardı. Onlar ise kendilerine savrulan küfürlere karşılık vermezler, onları Tanrı'ya havale ederlerdi. Rahiplerin sessizliği karşısında, sarhoşlar gene de yüz­süzce

küfür edip dururlardı. Onlar da: «Bizlere konuşmak yasaksa da el hareketleri de yasak değil ya!» diye düşünerek, ellerindeki şamdanlarla sarhoşların kafalarına vururlar, kutsal sessizliği bozanları böylece dağıtırlardı.

Kollarında Meryem Ana'yı taşıyan, ilâhiler söyleyerek geçen alay, yorulduğu vakit, olduğu yerde durur, biraz dinlenirdi. Elllerinde Meryem Ana'yı aydınlatan birer meşale vardı. Az da olsa bu meşalelerin titrek ışığı altında, yüzleri örtülü üyeler çift sıra olup dururlar, maskelerinin ardında tuhaf bakışlarla halka bakarlardı. Buhur kokan kara cüppeleri yerlere kadar sürünürdü. Kukuletelerinin ucuna mensup oldukları mezhebin işareti işlenmişti. Acı acı öten trampetin sesi gecenin sessizliğini yırtarken, İsa Peygamberin resmini görünce halkın yüreği burkulurdu. Yaşlı kadınlar, büyülenmiş gibi: «Sen bizleri unutma!» diye yalvarmaya başlarlardı. Bu törene bütün kalbiyle inananlar Meryem Ana ile İsa Peygamberin resmine bakarak onlara dertlerini anlatırlardı. Ön sıraya geçen bir çocuk kilisenin içindeki sessizliği bozdu. İsa Peygamberin ruhu için ilâhi söylüyordu. Bu şarkı top atışları bitmek nedir bilmeyen bir savaşın ilk top atışını andırıyordu. Çocuğun söylediği ilâhiyi kadınlarla erkekler de söylemeye başladılar. Bu sırada herkes, kendinden geçmiş bir halde, İsa Peygamberin resmine bakıyordu. İlâhiyi en güç bölümlerde bile güçlük çekmeden söylüyorlardı. Yalnız, herkes kendi bildiği gibi söylediği için çok ahenksizdi. Kukule-teli rahipler de ilâhiyi İsa Peygamberin resmine bakarak dinliyorlardı. İsa'nın resminde, çektiği acıları anlatmak için, başına birtakım dikenler saplamıştı.

Rahipler yola çıkma vakti gelince, başkanlarının çaldığı zille, harekete geçtiler.

Başkan: «Resmi yukarı kaldırsın!» diye bağırsınca herkes yerinden kıpırdadı.

Arkadan Meryem Ana'nın heykeli geliyordu. Heykel kadifeden yapılmış bir kubbenin içine yerleştirilmişti. Başındaki altın taç ışıklarla donatılmış, tir-tir titriyordu.

Omuzlarındaki pelerin yerlere kadar uzanıyordu. Pelerinin üstü değerli bir-

KAN ve KUM

189

takım işlemelerle süslüydü. Oldukça pahalıya mal olan bu işlemeler o zamanki insanların yeteneğini, sabrını gösteriyordu.

Kukuleteli rahipler, mumları ellerinde, Meryem Ana'yi taşıyanların arkasından gidiyorlardı. Mum ışığı ortalığı oldukça aydınlatıyordu. Tambur sesleri duyulmaya başlamıştı. Bir-sürü kadın tambur çalanların arkasından ilerliyordu. Vücutları gölgede kaybolan bu yaşlı kadınların yüzleri ellerinde taşıdıkları meşalelerin ışığı altında kıpkırmızı görünüyordu. Yalın ayak yürüyorlardı. Üzerlerine birer şal almışlardı. Bir zamanlar örtü diye kullandıkları kumaşlardan kendilerine beyaz elbiseler yapmışlardı. İri göbekli olduklarından yürümekte güçlük çekiyorlardı. İsteklerinin yerine gelmesi için, Meryem Ana'nın resmini taşıyanların arkasından toplu halde ilerliyorlardı. Bütün bu topluluk, sokaklarda ilâhi söyleyerek hayli yürüdükten sonra, kapılarını bütün gece açık tutmuş olan kubbeli büyük kiliseden içeri girdi. Elllerinde taşıdıkları meşaleler gürül-gürül yanıyordu. Kukuleteli rahipler ellerindeki meşalelerin verdiği aydınlıkla ilerlerlerken içerinin karanlığı daha da artmış gibi görünüyordu. Karanlıkta sanki ateşböcekleri uçuşuyordu. Sonra birden sabah oldu. Güneş ışınları meşalelerin aydınlığını sönükleştirdi. Meryem Ana'nın altın işlemeli elbisesi şimdi güneş ışınlarının altında pırıl pırıl parlıyordu.

Juan İsa Peygamber'e içten bağlıydı. Hristiyanlığın birtakım inançlarıyla belki alay ettiği olurdu ama, İsa'ya karşı duyguları çok ciddiydi. Onun resmini taşıyanların geçtiğini görünce heyecandan tüyleri diken diken olurdu. Ona göre, İsa Peygamberin heykeli «dünyanın en birinci» heykeliydi. Ayrıca onu taşıyan rahiplerin ciddiliğine de hayrandı. Bu alayın arkasından giden kişiler de pek ağırbaşlı kimselerdi. Öyleyken o yıldan sonra, eskiden bağlı bulunduğu İsa alayından istifa ederek, Meryem Ana'nın alayına katıldı. Çünkü Meryem Ana «Hârikalar Yaratan Umut Bakiresi» idi. Juan'ın da umuda büyük ihtiyacı vardı.

İşte, Juan'ın annesi oğlunun bu kararına çok sevinmişti. Onun boğa güreşinde atlattığı kazayı Meryem Ana'ya borçlu olduğuna inanıyordu. Ayrıca, oğlunun böyle dinî bir törene yeniden katılma kararı, saf bir halk kadını olduğu için duygularını da okşamıştı. Çünkü yoksul kimseler matadorun aleyhine konuşmaya başlamıştı. Onun için, annesi oğlunun bu gi-

190

bi insanlara karşı alçakgönüllü davranmasını istiyordu. Juan da bunu iyi biliyordu. Boğa güreşlerinde ancak ucuz bilet alabilecek kadar parası olanlar güneşte, pahalı bilet alabilecekler de gölgede otururlardı. Juan da, boğaları hep gölgelik yerde oturanların önünde öldürürdü. İşte bu yüzden halk tabakası, matadorun kendilerini unuttuğunu sanarak, ona hınç duymaya başlamıştı. Zenginlerle fakirler arasında ayırım yaptığını söylüyorlardı. Juan bu söylentileri önlemek, halka kendini sevdirmek için her çareye başvuruyordu. Bu yaptıklarından dolayı hiç de vicdan azabı duymuyordu. Çünkü onun da her sanatkâr gibi alkışa ihtiyacı vardı.

Juan, dinî alaya katılacağını Macarena Kilisesi'nin ilerige-len rahiplerine gidip bildirdi. Bunu kiliseye olan bağlılığı dolayısıyla yapacağını söyledi, bunun bir sır olarak kalmasını istedi.

Birkaç gün sonra bütün o dolaylarda Macarena'dan başka bir şey konuşulmaz oldu. Komşuluk gururuyla, hep bunu konuşuyorlardı.

Juan'm kararım öğrenince halk: «Biz de oraya gideriz!» demeye başladı. «Dona Angustias yerlere yüz duros değerinde çiçek serpecek, Juan da Meryem Ana'yı değerli eşyalarla süsleyecekmiş!» diyorlardı.

Gerçekten de, komşuların düşündüğü gibi oldu. Juan kendisiyle karısının bütün mücevherlerini Meryem Ana'ya takmak üzere alıp kiliseye getirmişti. İlk önce, Meryem Ana'nın kulaklarına boğa güreşlerinde kazandığı parayla Carmen'e aldığı küpeleri taktı. Sonra, kendi güreş elbisesindeki pırlanta taşlı düğmeleri, iki sıra altın zincirini de boynuna geçirdi.

Komşular: «Meryem Ana'mız ne de güzelleşti! Don Juan her şeyini feda ediyor! Bütün Sevilla'yı deli edecek!» diyorlardı.

Juan komşular arasında söylenenleri gülümseyerek karşılıyordu. Meryem Ana'ya karşı olan saygısı derindi. Çocukluğunda da hep bu kiliseye giderdi. Zavallı babası da sağlığında bu kutsal olaya katılmaktan hiç geri kalmamıştı. Ailevî bir görevdi bu matador için. Yaşadığı çevrede dine bağlı oluşunun bilinmesi hoşuna gidiyordu. Yalnız, törene katılacağını bilmesini istemiyordu. Dine inanmasına rağmen, biraz içinden pazarlıklıydı. Meryem Ana'ya inanması, onu tehlikelerden koruması için bencilce bir duygudan ilerigeliyordu. Bu arada,

KAM ve KUM

191

törene katıldıktan sonra arkadaşlarının kahvede toplanıp kendisiyle alay edeceklerini düşündükçe içi titriyordu. «Benim içimi hele bir bilseler! Gelgeldim, herkesle iyi geçinmek gerek!» diye düşünüyordu.

Kutsal perşembe gecesi, karısıyla birlikte, kilisede okunacak olan Muserere duasını dinlemeye gitti. Kilise yalnız meşalelerle aydınlatılmıştı. İnsan ancak önünü görebiliyordu. Zenginler, ter kokan yoksulların yanından kaçarak, sütunların arkasındaki sıralarda oturuyorlardı. Kilise korosunun çevresindeki ışıklar yıldız gibi parlıyordu. Bu yarı karanlık içinde okunan Muserere duası kulağa çok hoş geliyordu. Dua bitince ahali hemen sokağa fırladı. Işıl-ışıl aydınlanmış sokaklar bir tiyatroyu andırıyordu. Sıra halinde iskemleler yerleştirilmişti.

Juan, evine dönüp, tören elbisesini giydi. Dona Angustias oğlunun giyeceği bu rahip elbisesi üzerinde de, tıpkı onun çocukluğundaki giyimi-kuşanı üzerinde olduğu gibi titizlikle durmuştu. Zavallı kocası, böyle gecelerde asker kıyafeti giyip, kılıcını sırtına atarak sokağa çıkar, sabaha karşı dönerdi. Eve döndüğünde çizmeleri kirden görünmez, şapkasının ise biçimi bozulup şapka olmaktan çıkmış bir hale gelmiş olurdu. Askerlik arkadaşlarıyla birlikte Sevilla'nın bütün meyhanelerini dolaşmışlardı çünkü. Juan bu tören elbisesinin üzerine toreador elbisesine titrediği gibi titriyordu. Ayağına kısa ipekli çorapla, güzel bir deriden yapılmış ayakkaplarını giydi. Başına da yeşil kadifeden yapılmış, ucu sivri kukuletesini geçirdi. Elbisesinin üstüne ayrıca ayaklarına kadar uzanan bir de kaftan giydi. Kaftanın göğsüne mensup olduğu mezhebin arması titizlikle işlenmişti. Juan elbiselerini giydikten sonra eline de asasını aldı. Bunun üstü yeşil kadifeyle kaplıydı, ucu da gümüşlendi.

Juan, San Gil'e gitmek üzere, evinden çıktığında saat onikiyi geçiyordu. Sokaklar hınca-hmç doluydu. Beyaz duvarlı evlerle, içkili yerlerde yanan şamdanların titrek ışığı bir yangım andırıyordu. Alayın geçeceği dar yollarda tabur tabur askerler, yerlerinden kıpırdamadan, çalan tamburun ritmine uyarak, «Bir, 'ki! Bir, 'ki!» diye ayaklarını kaldırıp indirerek, yerinde sayıyorlardı. Ayaklarında pembe pamuklu çorapla topuklu ayakkaplar vardı. Bellerindeki kemere Romalı tarzı kılıçlarını takmışlardı. Askerlerin bulunduğu yerin karşısında, gene tamburun ritmine uyarak, bir bayrak dalgalanıyordu.

192

Elinde kılıç, bir adam bu alayın karşısına geçmiş, bir aşağı, bir yukarı gidip geliyordu. Juan onu tanıdı, maskesinin altından gülümsedi. «Bu gece en çok alkış toplayacak olanlar arasında bu adam da var!» diye düşündü. Çingene türküleri söyleyen Yüzbaşı Chivo'ydu bu. Mızıkânın başında bulunabilmek için Paris'ten gelmişti. Yapılan çağırılara karşılık vermezse komutanlığa lâıyk olmadığını göstermiş olurdu. Yüzbaşı Chivo, kızlarıyla birlikte, Paris'teki gece klüplerinde dans edip şarkı söylerdi. Bütün gece klüplerinin afişlerinde resimleri çıkardı. Kızları da vücutlarını ritmik hareketlerle kıvrıp erkekleri baştan çıkarmakta ustaydılar, ince yapılı, kara gözlü kızlardı bunlar. En büyüğü bir Rus prensine kaçarak oldukça zengin bir hayata kavuşmuştu. Bunun üzerine gazeteler İspanyol ordusunda komutanlık eden Yüzbaşı Chivo'nun, kızının bu yaptığına çok üzüldü, şerefini kurtarmak için kendini öldürmek istediğini yazdılar, onu Don Kişot'a bile benzettiler. Bulvar tiyatrolarından birinde toreadorların hayatını, Çingene danslarını gösteren bir operet oynanacaktı. Chivo, damadıyla anlaşmaya vardı, onun istediği bütün zarar ziyânı ödeyip büyük kızını geri aldı; kızlarıyla birlikte Paris'te

dans hayatına devam etti. Aydın kişiler komutanlık rütbesi kazanmış bir adamın bu durumuna üzülrler, «Ah! Kahraman ruhlu askerlerine iyi para ödeyemeyen, beyzade kızlarım bile dans ederek para kazanmak zorunda bırakan kalkınamamış İspanya!» diye dert yanarlardı.

Kutsal Hafta yaklaşırken Chivo, Sevilla'dan uzak kalamayacağını, İspanya'ya dönmesi gerektiğini kızlarına kesinlikle şöyle bildirmişti:

– «Kızlar, taburumun durumunu yoklamaya gidiyorum. Askerlerim beni bekliyorlar. Gitmezsem ne derler! İnsan görevini bilmelidir.»

Yüzbaşı Chivo, Paris'ten Sevilla'ya gelirken, eski günlerini gururla hatırlıyordu. Bir gün piyangodan onbin peseta kazanmıştı. Bu parayla şerefine, rütbesine yakışır bir elbise diktirdi kendine. Dedikoduyu pek seven komşu kadınlar şimdi onu yakından görebilmeye çalışıyorlardı. Yüzbaşı Chivo'nun elbisesi altın işlemeliydi, pırıl-pırıl parlıyordu. Omzunda siyah madenî apoletler vardı, başındaki miğferin üzerinde de beyaz tüyler sallanıyordu. Pek göz kamaştırıcı bir kıyafetti, doğrusu! Kadınlar elbisenin üzerindeki işlemleri daha iyi görebilmek için kadife ceketi elliyorlardı. Yüzbaşının yalancı taşlarla

KAN ve KUM

193

işlenmiş çizmeleri de her attığı adımda ıslıl-ıslıl parlıyordu. Miğferin altından favorileri uzanıyor, tüylerin gölgesi altında da yüzünün rengi daha koyu görünüyordu. O günler geride kalmıştı. Şimdi, gene Paris'e dönmesi gerekiyordu. Bir komutan görevini böyle yapmamalıydı. Bunun böyle olmaması gerektiğini kendisi de biliyor, mertçe söylüyordu.

Askerlere doğru sertçe dönüp komut verdi: Askerler, mızıkaya uyarak, yürüyüşe geçtiler. Meyhanelerin bulunduğu sokaklardan geçerken, şapkaları arkaya devrilmiş adamlar, kendilerini dışarı atıp komutana sürahilerle şarap uzatıyorlardı. Chivo bunların hiçbirine yüz vermedi. Gene de, birtakım yüz­süz kimseler, ellerinde şarap bardakları, yanına yaklaşarak kokusundan özendirmeye çalışıyorlardı. O ise, istifini hiç bozmadan, kılıcının ucunu kendisine takılanlara doğru uzatıyordu. «Görev görevdir!» diye düşünüyor, askerlerinin bu yıl daha büyük takdir toplamasını istiyordu. Taburun düzeni çok geçmeden bozuldu. Yüzbaşı Chivo, içi yanmaya başlamış, artık dayanamayarak, «Biraz içki içmekle kıyamet kopmaz ya!» deyerek bir bardak şarap içmeyi kabul etmişti. Ne var ki, bir bardak derken, bir bardak daha içmişti. İşte bu arada askerlerin bir kısmı sağa, sola dağılmış, bir kısmı da soluğu meyhanelerde almışlardı. Bu sırada, dinî alay, her zamanki gibi, dört yol ağzından yavaş yavaş ilerliyordu. Saat gecenin onikisiydi. Meryem Ana kiliseye ancak bu saatte ulaşabilecekti. Bütün şehri dolaştırıp kilisesine getirinceye kadar insan Sevilla'dan Madrid'e gidebilirdi. En önde İsa'nın Cezaya Çarpılışı'm canlandıran sahne ilerliyordu. Rahiplerin ellerinde birçok kutsal resimlerle altın bir tahtın üzerine oturtulmuş Pilatus'un resimleri vardı. Pila-tus'un çevresinde renk renk kadife eteklikler giymiş uşaklar İsa Peygamber'i korur gibi dizilmişlerdi. İsa'ya da mor kadife bir gömlek giydirilmiş, ölüme gitmeye hazırlanmıştı. Başındaki taca, yücelik işareti olarak üç altın tüy saplanmıştı. Bu alay pek sessiz geçiyordu. Arkalarından da mucizeler yaratan Meryem Ana alayı geliyordu. Meryem Ana uzun kirpikli, pembe yanaklı güzel bir genç kadın olarak cânlandırılmıştı. Üzerine kadife bir pelerin giy-dirmişlerdi. Onu taşıyanlar yürüdükçe başı ileri, geri sallanıyordu. Üstü altınla işlenmiş, arkadan yerlere kadar uzanan

Kan ve Kum : 13

194

pelerini tavus kuşunun kuyruğunu andırıyordu. Üzerine işlenmiş olan mücevherler ikinci bir pelerin gibi duruyordu. Pırıl pırıl parlayan taşlar alkım renklerini andırıyordu. Boynunda da aralarına düzinelerle yüzük geçirilmiş altın zincirler takılıydı. Bütün bunlardan her sallanısta harika renkler meydana geliyordu. Bütün dindarlar mücevherlerini, Meryem Ana'ya takılması için, kiliseye yollarlardı. Kadınlar mücevherlerini taptıkları bu mübarek kadına seve seve yollarlar, ellerinin yüzüksüz kalmasına hiç üzülmazlerdi. Meryem Ana'ya her yıl bir yıl öncekinden daha çok mücevher takılıyordu. Görenler hep bunun hesabını yapıp dururlardı. Birçok kimselerin ilgisini çeken zincir Juan'mdı. Meryem Ana'nın üzerinde, ayrıca, iki yıl önce Madrid'e giden bir genç kızın armağan ettiği iki dizi inciyle bir dizi yüzük de vardı. Meryem Ana görününce herkes çığlık çığlığa haykırmaya başladı. Kadınlar şaşırıp kalmışlardı.

Juan, prensler gibi, bastonuna dayana dayana, alayla birlikte yürüyordu. Başlan kukuleteli din adamları altın püsküllü yeşil bir kumaşla kaplı trompetlerini çalarak ilerliyorlardı. Korkunç bir gürültü çıkaran trompetler sessizliği bozmuştu. İyi aydınlanmamış ara sokaklardan bir meltem rüzgârı esiyor, bahçelerden portakal, çiçek kokuları geliyordu. Ayın beyazlığı açık mavi gökyüzüne daha da açık bir renk veriyordu. Derken, ay bulutların arasında kayboldu, sonra bulutlar da, tabiat kanununa uyarak, yavaş yavaş dağıldılar.

Trompetler ölümü hatırlatan nağmeleri boş yere çalıyor, ilâhi söyleyenler de boş yere ağlıyorlardı. Bu bahar gecesinde ortalığa yayılan güzel kokular arasında kimse ağlamayı düşünmüyordu.

Meryem Ana'yı halk sabaha kadar sokak sokak gezdirdi durdu. Bunlar arasında, dağınık saçlı kanlarıyla, çocuklarıyla, bahçıvanlar da vardı. Çocuklarını ellerinden çekerek sabaha kadar kendileriyle birlikte sürüklediler. Hayatlarını uşaklık etmekle kazanan bu çocuklar başlarına yeni şapkalar giymişler, lüle lüle saçlarını da kulaklarının arkasına toplamışlardı. Biri Meryem Ana'ya kötülük ederse korkusuyla, ellerine de birer sopa almışlardı. Böylece, onu gereken anda korumaya hazırdılar. <

Herkes, dar, kalabalık yollarda, birbirini ite, kaka ilerliyordu. Gözlerini Meryem Ana'ya dikmişler, güzelliğine, ya-

KAN ve KUM

195

rattığı mucizelere hayran olduklarını söylüyorlardı. Herkesin ağzı içki kokuyordu. Bu yüzden yağdırdıkları hayranlık sözlerinin farkında bile değillerdi.

Alay her elli adımda-bir duraklıyordu. Bütün gün onlarındı; hiç aceleleri yoktu. Evlerinde kalan birçok kimseler, Meryem Ana'yı daha rahat görebilmek için, alayın biraz durmasını istiyorlardı. Meryem Ana bir evin kapısında durdurulunca, yakınlardaki meyhanelerden de birçok kişi koşup, bakmaya geliyordu.

Bir ara, kalabalığın arasından biri kukuleteli rahiplerin yanma gelerek: «Dünyanın en birinci şarkıcısı burada! Meryem Ana'nın şerefine bir ilâhi söylesin!» diye haykırdı. Bunun üzerine, güzel sesli adam, bacakları titreye titreye, elindeki şarap kadehini bıraktı, Meryem Ana'nın yanına geldi. Sonra, öksürdü, ilâhisini söylemeye başladı. İlâhi pek nağmeye boğulmuş olduğu için sözleri iyi anlaşılıyordu. Anlaşılan tek şey Tanrı'nın Annesi için söylendiği. Adamın heyecandan sesi titriyordu. Derken, kalabalığın arasından daha başkaları da onunla birlikte söylemeye başladılar. Kim oldukları .görülüyordu ama, alçakgönüllü kimseler oldukları belliydi. Çünkü seslerinden ötürü hiç de gururlanmıyorlardı. Kimileri de, sokağın ortasına dikilerek, seslerini duyurmaya çalışıyorlardı.

Eski eteklikler giymiş, saçları yağlı genç kızlar, ellerini dümdüz karınlarının üzerine çaprazlama koyarak, gözlerini Meryem Ana'ya dikmişlerdi. Sonra, üzerinden kanlar akan oğluna bakan Meryem Ana için bir ilâhi söylemeye başladılar. Birkaç adım ileride, güneşten yanmış, yanakları favorili, pis çamaşır kokan bir Çingene delikanlısı, şapkası elinde, duruyordu. Bir zamanlar çiçek hastalığı geçirdiğinden yüzü delik-deşikti. Pek de zayıf, halsizdi; ner'deyse düşecekti. O da «Tan-rı'mızın Annesi» diye bir ilâhi söylemeye başladı. Birden, çok kişinin hayranlığını kazanmıştı. Söyleyişini beyendiklerini başlarını sallayarak belirtmeye çalışıyorlardı.

Trampet çalanlar Meryem Ana'nın arkasından giderlerken trompetçiler de borularını acı acı öttürüyorlardı. Bu çalgı sesleriyle birlikte herkes ilâhi söylemeye başlamıştı. Hepsi ayrı havadan çalışıyordu ama, kimse birbirini duymuyormuş ,gibi, hiç şaşıran olmuyordu. Dine olan bağlılıkları yüzünden

J96

her şeyi unutmuşlardı. Meryem Ana'ya kendilerinden geçmiş gibi bakıyorlardı. İlâhi faslı bitince, herkes sevinçle alkışlamaya başladı. Kimi şarap kadehini kaldırıyor, kimi şapkasını fırlatıyordu.

Alayın önünde, yalın ayak, rahip elbisesi giymiş bir delikanlı yürüyordu. Elinde taşıdığı haç kendisinden belki iki kat ağırdı. Yorulup dinlenmek istediği vakit iyiyürekli kimseler yardımına koşuyorlardı. Kadınlar zavallıya çok acıyorlardı. Delikanlı görevini kutsal bir şey olduğuna inanarak yapıyordu. Görenler onun bir zamanlar işlediği suçu hatırlıyorlar, «Ah, şu şarap yok mu!» diye söylenip duruyorlardı. Üç yıl önce bir Kutsal Cuma günü, Meryem Ana, Sevilla sokaklarında dolaştırıldıktan sonra, kiliseye götürülecekti. Bu delikanlı, arkadaşlarıyla birlikte içki içip sarhoş olmuştu. Bu yüzden, ne yaptığını pek bilmiyordu. Önünden geçmekte olan ruhani alayı durdurup: «Ah! İyi kalpli Meryem Ana!» deyerek haykırmaya başlamıştı. Onu nişanlısından çok sevdiğini söylüyordu. Sarhoş olduğundan, elindeki şarap bardağı şapkası sanıp Meryem Ana'nın güzel yüzüne atmış, Meryem Ana'nın yüzünü parçalamıştı. Bu yüzden delikanlıyı yakalamışlardı. Ah, insanların aklını kaybettiren şu içki yok muydu! Şimdi akli başına gelmiş, dine karşı işlediği suç yüzünden göreceği cezayı düşündükçe ağlıyordu. Neyse ki kendisini koruyanlar vardı; hapis yatmamış, başka bir cezaya mahkûm edilmişti: Dinî törenlerde haçı o taşıyacaktı. Törende, o ağır haçı taşıırken bir omzu yorulunca öbür omzuna alırdı. Onun bu halini gören kadınlar da ağlamaya başlıyorlardı. Arkadaşları da kendisine acıyorlar, onu avutmak için biraz şarap içirtmek istiyorlardı: Delikanlı yorgunluktan ner'deyse ölecekti, biraz rahatlaması gerekiyordu. Arkadaşları şarabı ona alay olsun diye değil, insanlık göstermek istediklerinden veriyorlardı. Delikanlı ise, kendisine uzatılan şarabı içmiyor, gözlerini Meryem Ana'ya çevirerek, kendisinden özür diler gibi bakıyordu. Şarabı nasıl olsa başka bir gün de içebilirdi. Önemli olan Meryem Ana'yı kiliseye sağ-salim götürebilmektir.

Alay Feria yakınındaki sokakların birinde duraklamıştı. Kuyruk şehrin merkezine kadar uzanıyordu. Yeşil kukuleteli rahiplerle askerler ordu gibi ilerliyorlardı. La Campana'ya öbür alaydan önce ulaşmak istiyorlardı. Halk, her yıl, Meryem Ana'yı görebilmek için La Campana'ya dolup taşardı. Bu gece de evlerin balkonları insan doluydu. Herkes pençe-

KAN ve KUM

197

relerden başını uzatmıştı. Trompet seslerinden alayın yaklaştığı anlaşılıyordu. İskemleler duvarlara dayanmış, halk gelenleri görebilmek için iskemlelerin üzerine çıkmıştı. O gece şehirde kimse uyuyamayacaktı. Başka geceler, yaşlı kadınlar erkenden evlerine çekilirlerdi. Şimdi ise, geçecek olan bütün alayları görebilmek için gecenin ikisinden beri sokağa fırlamışlardı. Meryem Ana'nın üzerindeki pelerinin uzunluğunu görünce şaşırıp kaldılar. Başka memleketlerden gelmiş kimseler de bu törenleri şaşkınlıkla seyrediyorlardı.

Rahiplerin elbiseleri siyah, beyaz, kızıl, yeşil, açık mavi, moru... renk renkti. Hepsinin yüzü maskeyle örtülüydü, yalnız gözleri görünüyordu. Sokakların darlığı yüzünden alaylar güçlkle ilerliyorlardı. San Fransisco Meydanı'na gitmek için bu dar sokaklardan geçerlerdi. Hükümet Konağı'nın önüne geldikleri vakit sırf bu bayramda orada bulunmak için gelen devlet adamlarının karşısında durup diz çökerlerdi. Alayın içinde, omuzlarında su testileri taşıyan uşaklarla, omuzlarında trampet taşıyan yirmi, otuz delikanlı da bulunuyordu. Bunlar yorgunluktan terleyip kırmızı olmuşlardı. Yarı bellerine kadar çıplak, başları bir bezle örtülü olan bu gençler vahşî hayvanı andırıyorlardı. Testilerdeki suyu kana kana içiyorlar, yakınlarında bir meyhane görünce, töreni yönetenlerle birlikte, şarap içmeye oraya koşuyorlardı.

İsa Peygamber'in ölümü dolayısıyla yapılan bu törenlerde, kadınlar karalara bürünürken, erkekler kıyafet balosuna gider gibi değişik renkte elbiseler giyerlerdi. Kilise kapılarına ise koyu renk perdeler asılırdı. Çalgı sesleri yeri-göğü inletir, ancak törenin sonunda alçalırdı. Her yerde ölümü değil, hayatı hatırlatan bir hava vardı. Irmağın hulyalı akışı çiftleri kıyısına çağırırdı. Hurma ağaçları yavaş yavaş sallanırdı, ay ışığının gülümseyen bir hali vardı. Portakal ağaçları ise ortalığa iç çekici bir koku saçardı.

Halk, neşeyle, Sierpes Sokağı'na doğru koşuşmaya başlamıştı. Törene katılan alaylar, sıkışıklık içinde, bandolarıyla birlikte zorlukla ilerliyorlardı. Müzik sesi birden hızlanmaya başlamıştı. Halk, gürültü arasında, ağır ağır ilerleyen alayı görmek için iskemlelerin üzerine çıkıyordu.

Sokağın ortası ellerindeki sopaları sallayan, göğsü açık gençlerle dolmuştu. «Meryem Ana'ya şükürler olsun!» diye

198

bağırıyorlardı. Bunlar saç-baş dağınık, kötü giyinmiş delikanlılardı. Nacional, ailesiyle birlikte, bir kahvenin kapısından alayın geçişini seyrediyordu. Atletik yapılı matadoru hemen tanıdı. Juan'ı görünce: «Başka şehirlerden gelen kızlar Meryem Ana'yı görmek istiyorlar!» deyerek alayı durdurdu. Alay, mızıkayı keserek, durakladı. Şimdi yürüyüşleri alana çıkan boğa güreşçilerinin, düzenli yürüyüşlerine benziyordu. Meryem Ana'yı taşıyanlar, önce bir ayağını, sonra öbür ayağını kaldırarak, dans etmeye başladılar. Bir yandan da Meryem Ana'yı hızla sallıyorlar, orada bulunanları duvarların dibine doğru itiyorlardı. Kutsal kadının üzerindeki çiçeklere, mücevherlere, fenerlere, ağır pelerine rağmen, müziğin ritmine uyarak dans edebiliyorlardı. Macarena halkı Meryem Ana'nın dans ettirilmesinden dolayı çok gururlanıyorlar, «Bütün Se-villa halkı gelsin de bunu görsün!» diye bağırıyorlardı. Durmadan alkışlarken: «Meryem Ana'ya şükürler olsun!» diyorlardı.

Alay, sokaklarda bayılanlarla meyhanelerde dans edenleri arkada bırakarak, yoluna devam etti. Güneş erken doğmuştu. Sevilla'nın öbür ucunda bulunan Meryem Ana'nın kilisesi Macarena'ya daha ulaşmamışlardı. Alaydakiler yüzle-rindeki maskeleri çıkarmışlardı artık. Güneşin erken doğuşuna şaşırmış gibi bir halleri vardı. Bir şenlikten dönmüşe benziyorlardı. İçlerinden bir çoğu şarap içip sabahlamak üzere meyhanelere gitmişlerdi. Geri kalanlar da, yolda uğradıkları meyhanelerde hayli içmişlerdi. Hemen hepsi eldivenlerini çıkarmıştı. İçlerinden biri, bir elinde şamdan, öbür elinde de kukuleteli, midesinin rahatlaması için sokağın bir köşesine doğru koştu. Alaya parlak bir şekilde katılan askerler ise, savaştan dönmüş gibi yorgundular, üstleri-başları paramparça olmuştu. Yüzbaşı Chivo pek üzgündü; bir aşağı, bir yukarı dolaşıyor, «Üniformaya saygı gerekir!» deyerek, askerlerine çek-i-düzen vermeye çalışıyordu.

Juan güneş doğduktan az sonra alaydan ayrıldı. Gösterdiği bu ilgiden dolayı Meryem Ana'nın kendisini artık koruyacağına inanıyordu. Meryem Ana'yı San Gil Kilisesi'ne kadar götürüp alındığı yere teslim etmeye yardım etmişti. Bu hiç de kolay bir iş değildi. Birçok kişi, törenlere katılmayıp, bütün gece rahat rahat uyumuşlardı. Sabah

kalktıklarında törene katılanların halini

KAN ve KUM

199

görünce alay etmeye başlamışlardı. Gerçekten, zavallıların gün ışığında halleri çok gülünç görünüyordu. Sabahleyin erkenden uyanan bu gibi kimselerin matadoru sarhoşlarla bir arada görmeleri hiç de iyi olmazdı. " Dona Angustias, oğlu eve dönünce, rahip elbisesini üzerinden çıkarmasına yardım etti. Matadorun, Meryem Ana'ya karşı olan bu görevini yerine getirdikten sonra, artık dinlenmesi gerekiyordu. Paskalya dolayısıyla yapılacak güreşlere katılacak, iyi olduktan sonra ilk defa alana çıkacaktı. Gel-gelelim, bu berbat mesleği yüzünden dinlenemezdi ki! Ailesi de, bir süre dinlendikten sonra, yeniden eski sıkıntılara uğrayacaktı. Juan, Kutsal Hafta dolayısıyla Sevilla yakınlarından onu ziyarete gelenleri karşılamak zorundaydı. Ziyaretçiler Juan'm gene kahramanca güreşeceğine güvenerek sevinç duyuyorlardı.

– «Bak nasıl güreşeceksin! Herkesin gözü sende. Kuvvetin yerinde, değil mi?» diye soruyorlardı.

Juan da kendine güveniyordu. Aradan geçen aylar onu hayli güçlendirmişti. Kendini eskisi kadar güçlü buluyordu. Yalnız, uzun yol yürüyünce bacağı ağrıyordu.

– «Elimden geleni yapmaya çalışacağım. İyi bir başarı elde edebileceğime ben de inanıyorum.» diyordu.

Don Jose de, büyük bir güvenle: «Sen boğaların gene hakkından gelirsin!» dedi. Matadoru görmeye gelenler, bir ara, boğa^güreşlerini unutarak, şehirde ağızdan ağıza dolaşan haberi vermişlerdi: Cordoba yakınlarında polisler tanınmayacak durumda bir ceset bulmuşlar. Ağzı, yüzü odunla dövülüp parçalanmışa benziyormuş. Bu yüzden', kim olduğu pek anlaşılmıyormuş. Yalnız, üzerindeki silâhtan, elbiselerinden, Plumitas sanıyorlarmış.

Juan bu anlatılanları sesini çıkarmadan dinliyordu. Geçirdiği kazadan sonra, Plumitas'ı bir daha görmemişti. Bu adam onda iyi bir hâtıra bırakmıştı. Çiftlikteki adamlar: «Siz hastayken iki kere gelip sizi sordu.» demişlerdi. Ayrıca, Juan çobanlarından, işçilerinden de Plumitas'm selâmlarını almıştı. Juan bu adamın çiftlikte görüştükleri zaman söylediklerini hatırlıyor, ona acıyordu. Demek ki onu polis değil, halktan biri öldürmüştü.

200

Ertesi gün Juan'm alana gidişi her zamankinden daha güç oldu. Carmen neşeli görünmeye çalışıyordu. Garabato matadora boğa güreşi elbisesini giydirirken, o da kocasının yanında bulundu. Acı acı gülümsüyor, kocasına cesaret vermeye çalışıyordu. Dona Angustias, oğlunu bir daha göreme-yecekmiş gibi, evin yakınlarında dolaşüyor, onu evden çıkarken bir daha görmeye hazırlanıyordu.

Juan, başına beresini giyip pelerinini de omzuna atarak bahçeye çıktı. Annesi onu görünce, ağlayarak boynuna sarıldı. Tek bir kelime bile konuşamıyordu. Yalnız, ağlamasından ne düşündüğü anlaşılıyordu: Oğlu kaza geçirdiği alana gene çıkacaktı. Akıllı birtakım boşınançlara takılarak, bunun çok dikkatsizce bir davranış olduğunu düşünüyordu. Oğlunun yeteri kadar parası vardı. İçinden: «Artık şu berbat işi bıraksa ya!» diyordu.

Antonio, Dona Angustias'm yanına gelerek: «Bu da her seferki gibi bir boğa güreşi!» dedi, kadıncağızı yatıştırmaya çalıştı. «Önemli olan, böyle ağlayıp da Juan'ı tam alana çıkacağı sırada heyecanlandırmamak.»

Carmen ağlamıyor, daha sakin görünüyordu. Kocasını kapıya kadar uğurladı. Onu bir daha görmek istiyordu, arkasından uzun uzun baktı. Matadorun geçirdiği kazadan sonra araları oldukça düzelmişti. Onun için Carmen başlarına gene bir dert çıkmasından korkuyordu. Juan'm geçirdiği kaza karı-kocayı sanki birleştirmek için olmuştu. Carmen kocasının her zamanki gibi güreşip eve sağ-salim ödeneğine inanıyordu. Matador arabasına binip ayrılırken, karısı: «Talihin açık olsun!» diye seslendi. Ona sevgi dolup taşan gözlerle bakıyordu.

Araba evden uzaklaşırken arkasından birsürü haylazlar koşmaya başladılar. Boğa güreşçilerinin işlemeli elbiselerini yakından görmek istiyorlardı.

Carmen, yalnız kalınca, odasına çıktı, Meryem Ana'nın önünde bir mum yakıp, kocasını koruması için dua etti.

Nacional, arabanın içinde, üzgün, kaşları çatık, matadorun yanında oturuyordu. Juan'm geçirdiği kazadan sonra katıldığı ilk boğa güreşi gününde seçim de olacaktı. Ne var ki onun da, güreşe katılan öbür arkadaşlarının da bundan haberleri bile yoktu. Halk arasında da ancak Plumitas'm ölümüyle boğa güreşlerinden söz ediliyordu. Nacional seçimler

KAN ve KUM

201

dolayısıyla dernekdeki birçok çalışmalara katılmıştı. Ayrıca arkadaşlarını seçime katılmaları için oy sandığının bulunduğu yere götürecekti. Boğa güreşleri yüzünden bu işi yarıda kalmıştı. Sokaklarda birçok kimseler arasında seçim konusu ağıza bile alınmıyordu. Nacional bunların ilgisizliğine öyle kızıyordu ki! Ne yazık ki kendisi de, her işini bırakıp, boğa güreşi elbisesini giymiş, matadorla yola çıkmıştı.

Araba Campana dolaylarından geçerken, kışkırtıcı sözler eden, sopalarını kaldırarak dövüşe hazırlanan birtakım kimseler gördüler. Polisler kılıçlarıyla onların üzerine yürürken onlar da polislerin üzerine yürüyorlardı.

Bu dövüşü görünce Nacional: «En sonunda devrim olacak!» deyerek, kendini arabadan aşağıya atacak gibi oldu. Juan kızdı, onu çekerek yerine oturttu.

– «Sersemliği bırak!» dedi. «Devrim olduğunu senden başka gören yok bakıyorum!» Arabadaki öbür boğa güreşçileri de matadorun bu doğru sözüne gülmekten kendilerini alamadılar. Nacional'in devrim sandığı kavga meğer boğa güreşlerine bilet bulamayarak sinirlenenlerin çıkardığı patırdıymış. Hükümet Konağı'm ateşe vermek istiyorlarmış. Matadorun bu sözleri üzerine Nacional: «İşte okuma-yazma bilmemenin cezası!» deyerek utandı, başını önüne eğdi.

Güreşçiler alana çıkınca halk Juan'ı delicesine alkışladı. İnsanın yüreğini oynatan kazayı geçirdikten sonra matadoru alanda ilk defa görüyorlardı. Adı bütün İspanya'da dillerde dolaşmıştı.

Juan'm ilk boğayı öldürme sırası gelince herkes gene çılgınca alkışlamaya başladı. Beyaz şallı kadınlar localardan dür-bünleriyle seyreliyorlardı. Güneşli yerlerde oturanlar da, gölge yerlerdeki de Juan'ı aynı coşkunlukla alkışlıyorlardı. Düşmanlarının bile yürekleri yumuşamıştı. «Zavallı adamcağız çok acı çekti!» diyorlardı. Matador herkesin kalbine girmişti. Halkın kendisine bu kadar yakınlık gösterdiğim hiç hatırlamıyordu. Halkı selâmlamak için beresini çıkararak: «Ole! Ole!» diye bağırdı. Halkın alkışları arasında ne dediği anlaşılmıyordu. Herkes: «Hoşa gidecek şeyler söyledi besbelli.» diye düşünüyordu.

Matador boğanın yanına gelince halk yeniden alkışlamaya başladı. Juan önce hayvanı yakından inceledi. Hayvanın

202

yanına her zamanki gibi pek yaklaşımadan, karşısına geçti, kargıyı uzattı. Eskiden kırmızı pelerini boğanın gözlerinin önünde tutarak halkı büyük bir telâşa düşürürdü. Şimdi herkes, susmuş, merakla bakıyordu. Juan boğayı kışkırtmak için ancak birkaç kere ayağıyla yere vurdu. Bu durum karşısında boğa en sonunda, pek kızıp köpürmeden atıldı, kargının altından geçti. Sonra Juan, göze çarpan bir çabuklukla, boğanın yanından ayrıldı. Bunun üzerine, halk: «Ne oluyor?» de-ye birbirine bakmaya başladı. Matador yanında Nacional ile arenada görevli olan başka bir boğa güreşçisini görmüştü. Yalnız, bu sefer arkadaşlarına her zamanki gibi «Dışarı çıkın!» diye bağırmadı. Seyirciler arasında ateşli bir konuşma başlamıştı.

– «Bacağıнын durumunu görmüyor musunuz? Güreşmemen!» diyorlardı.

Alanda yardımcı olarak bulunan iki boğa güreşçisinin pelerinlerle boğaya pas vermeleri matadorun kendisini zorlamasını önlüyordu. Boğa kargıya tam saldıracağı sırada arkadan ikinci toreador pas vererek yetişiyordu. Hayvancağız serseme dönmüştü. Nacional ile öbür boğa güreşçisinin maksadı boğayı matadorun yanından uzaklaştırmaktı.

Juan bu durumdan bir ân önce kurtulmak için kılıcını havaya kaldırarak boğaya saldırdı. Onun bu davranışı herkesi şaşırtmıştı. Seyirciler aralarında bir şeyler mırıldanmaya başladılar. Kılıç boğaya pek az saplandığından ner'deyse boynundan düşecekti. Matador kılıcı boğanın boynuna eskiden olduğu gibi sonuna kadar saplamayıp hayvanın önünden çekilmişti. Bunu görünce seyirciler: «İyi sapladın!» diye bağıırıyor, onun yaptığı hatanın üzerinde durmaması için alkışlıyorlardı. Aralarından daha akıllılar üzülerken gülümsüyorlardı.

Juan boğaya kargısıyla ilk saldırdığında kendisini tehlikeden korumak için istemeyerek, omzunu silkip başını eğmişti. Bunu görünce: «Bu yüzden cesaretini de, bizim gözümüz-deki değerini kaybedecek!» deyenler oldu.

Matadorun boğaya salladığı ilk kargı yere düşmüştü. Bir tane daha alarak gene boğaya yaklaştı. Nacional ile öbür boğa güreşçisi hep Juan'm yanındaydılar. Nacional, kırmızı astarlı pelerini açmış, hayvanı oyalamak için hazır duruyordu. Boğa matadorun yanına çok yaklaşıncı da öbür boğa güreşçisi böğürerek hayvanın uzaklaşmasını sağlıyordu.

KAN ve KUM

203

Juan kargıyı ikinci seferinde de saplamayı başaramadı.

Seyirciler: «Yaklaşma! Boğanın boynuzları kargılardan öğrendi!» diye bağıırıyorlardı.

Halkın telâşını görünce, matador kollarını açarak boğanın ner'deyse ölmek üzere olduğunu, korkmamalarını bildirmek istedi ama, hayvan başını bir sağa, bir sola sallayarak gene de ayakta duruyordu. Nacional hayvanı koşuşturup peleriniyle kızdırmaya çalışıyordu. Kolunun bütün gücüyle boynuna kılıcı saplayacak fırsatlar arıyordu. Seyirciler Nacional'ın maksadını anlamış, sesini yükseltmeye başlamıştı. Nacional'ın boğaya bu kadar pas vermesi kılıcı daha iyi saplayabilmek içindi. Nedenise, bu iyi karşılanmamıştı.

Seyirciler: «Hırsız! Katil!» diye bağıırıyorlardı.

Güneşli yerdeki sıralardan alana sopalar yağmaya başlamıştı. Nacional'a portakallar, şişeler fırlatıyorlardı. Nacional ise, bir arkadaşını kurtarmak uğruna, bütün bu

küfürlerle, fırlatılan şeylere kör, sağır gibi hiç aldırmaz etmiyor, hep boğanın arkasından koşuyordu.

Çok geçmeden boğanın ağzından kan gelmeye başladı. Ayaklarını bükmüş, kımıldamıyordu. Yalnız, kafasını dimdik tutuyordu, saldırmaya hazır bir hali vardı.

Nacional'dan sonra, matadora yardımcı olan boğa güreşçisi de, Juan'ı bu güç durumdan kurtarmak için, boğaya saldırmıştı. Nacional arkadan yetişerek, hayvana kılıcı sonuna kadar batırmada arkadaşına yardım etti. Güneşli yerlerde oturan halk, Nacional'ın bu oyununu görünce, yeniden: «Katil, hırsız!» diye bağırmaya başladı. Bu boğa hiçbir vakit olmeyecekmiş gibi, halk isyan ediyordu. Nacional'a karşıdan yumruk sallıyorlardı. Bunun üzerine, Nacional, başı önünde parmaklığın arkasına saklanmıştı.

Bütün bu kıyamet arasında, Juan selâm vermeye halkın önüne gelince, kendisine mutlak bir şekilde bağlı olanlar onu birhayli gürültü ile alkışlamaya başladılar. Matadorun üzülmemesi için: «Bu sefer boğayı öldürmekte talihi yaver gitmedi ama, kargıları batırışma deyecek yok!» diyorlardı.

Juan, bir ara, kendisine bütün güçleriyle tapan seyircilerin yanına gelip parmaklığa dayandı.

– «İyi bir boğa değildi. İyi bir güreş tutulamazdı ki bu hayvanla!» diye durumu anlatmaya çalıştı.

204

ALTIN KALEM - KLASİK ROMANLAR

Juan'ın bu açıklaması üzerine, seyircilerle Don Jose de: «Bizler de daha önce bunu düşündük.» dediler. Matador boğa güreşi sırasında çoğu zaman parmaklığın bir köşesinde, basamakların önünde durmuştu. Yaptığı açıklama halkın içini rahatlatmıştı belki ama, matadorun içinde acı bir duygu, kendisine karşı hiçbir zaman duymadığı bir güvensizlik vardı. Boğaları pek büyük, «iki canlı» görüyordu. Böyle çok kuvvetli oldukları için, öldürülmeleri kolay olmayacaktı. Bir zamanlar boğaları ne büyük bir kolaylıkla öldürürdü! Şimdi ise, düşmanlarının düzenledikleri bir oyun vardı işin içinde. Öldüremesin diye, ortaklardaki boğaların en kötüsünü vermişlerdi.

Matadorun içinde onu için için üzen bir sıkıntısı daha vardı ama, bunun üzerinde pek durmuyordu: Kargısıyla boğaya ilk saldırdığında, kolunun sanki daha kısa olduğunu görmüştü. Kazadan önce, boğalara yıldırım hızıyla saldırırdı. Şimdi ise boğaya saldırırken nasıl kurtulacağını bilemiyordu. Boğa ile kendisi arasında korkunç bir boşluk varmış gibi geliyordu ona. Boğaların kafaları gövdelerinden ayrılmış da ayrı yaşıyordu sanki. Matador güreştiği boğaları boş yere yatıştırmaya çalışıyordu. Onu dinledikleri yoktu. Karşılaştıkları tehlikeyi sezince pek çevik atlıyorlardı.

Juan kendisine karşı olanlara kızmaya başlamıştı. Ne istiyorlardı? Onları sevindirmek için ölmeli miydi? Vücudunda cesaretini ispat edecek biralay yara izi vardı. Şimdiye kadar ameliyatların başarıyla yapılması, Tanrı'nın kendisine acıması, annesiyle karısının duaları sayesinde mucize kabilinden yaşamıştı. Ölümün pençesinden kaç kere kurtulmuştu! Yaşamının değerini herkesten iyi biliyordu.

Juan, içinden: «Halk beni alaya alabileceğini sanıyorsa aldamyor!» diye söylenmeye başlamıştı. O da öbür arkadaşları gibi boğa ile açıktan açığa güreşecekti. Her mesleğin iyi günleri olduğu gibi, kötü günleri de vardı. Önemli olan, tehlikeleri atlatıp yaşamaya devam edebilmektir. El-âlemin diline sakız olmak istemiyordu. Bütün bu düşünceler matadoru ikinci boğayı öldürmeye hazırlandığı sırada hayli sakinleştirmişti. Onu hiçbir boğa yere vuramazdı. Boynuz yememek için elinden geleni yapacaktı.

Juan ikinci boğaya saldıracağı sırada gene her zamanki gibi kuvvetli görünüyordu. Onu böyle cesaretli görünce halk

KAN ve KUM

205

da sevinmeye başlamıştı. Gelgelelim, ne halkın düşündüğü gibi oldu, ne de Nacional'm istediği gibi. Nacional, matadorların kurnazca yaptıkları oyunlara alışık olduğundan, pelerini elinde, Juan'm arkasından gitmeye devam ediyordu. Juan şimdi, kendini uzakta tutarak, peleriniyle boğaya pas vermeye başlamıştı. Nacional da ona yardım etmekten geri kalmıyordu. Bir ara, Juan, kargısı elinde, boğanın saldırısını beklerken, boğa saldırarak gibi yaptı, saldırmadı. Matador tetikte duruyordu ama, boğanın saldıracağını sanarak birkaç adım geri atmıştı. Şimdi, bu geriye çekilişi yüzünden, çok güç bir durumda bulunuyordu. Halkın bir kısmı yuhalayarak ıslık çalmaya başlamıştı. Matador buna çok kızdı. Sevilla'da kendisine böyle bir şey yapılsın! Dayanılır iş değildi!

Juan, boğa güreşlerine ilk başladığı zamanlarda olduğu gibi içinde delicesine boğaya saldırmak isteğini duymuştu. Kendini Tanrı'nın eline bırakacaktı. Ne yazık ki bedeni onun bu duygularına uymadı. Kolları, bacakları tutulup kaldı.

Gene alaylar başladı. Halkın bir kısmı da matadorla alay edenlere kızıyordu. Ağır bir tehlike atlatmış bir insanla böyle alay etmek, hele Sevilla'lılar için hiç de bir şeref sayılmazdı. Saygı denilen şey nerede kalmıştı?

Juan kendisine gösterilen bu yakınlıktan cesaret alarak, birden yana döndü, boğaya kargıyı şapladı. Hayvan yere yıkıldı, ağzından kan gelmeye başladı. Bu durum karşısında

gene seyircilerin bir kısmı alkışlamaya, bir kısmı ıslık çalmaya, bir kısmı da sessiz durmaya devam etti.

Don Jose, yerinden doğrulmuş, «Bunlar boğa değil, insan kanma susamış köpekler! Doğru-
dürüst boğalarla güreşsin de siz o zaman görün!» deye bağıırıyordu.

Juan alandan ayrılırken halkın kendisine karşı gösterdiği ilgisizliğin farkına vardı. Seyirciler bugün ona her zaman gösterdiği yakınlığın zerresini bile göstermemişti. Toplu halde önünden geçenler ne selâm veriyor, ne de alkışlıyorlardı.

Juan ilk olarak başarısızlığın acısını tatmıştı. Kendisine güreşte yardımcı olan öbür boğa güreşçileri bile, kaşlarını çatmış, sessiz duruyorlardı. Savaşta yenilmiş askerlere benziyorlar di.

Matador evine döndüğünde bütün ailesi kendisine sevgiyle sarıldı. Bu yakınlık ona üzüntüsünü unutturdu. Önemli

206

olan, yaşamak, başka boğa güreşçileri gibi büyük tehlikelere atılmadan para kazanıp ailesinin rahatını sağlamaktı.

Bu olaydan sonra Juan daha basit halkın üye olduğu derneklere gitmeyi uygun gördü. Eskiden girip çıktığı öbür derneklere gitmeyerek, hakkında dedikodu yapılmasını önlemeye çalışıyordu. Uzun zamandan beri, zengin kimselerin arasına karışmak istediğinden, halktan hayli ayrılmıştı. Öte yandan, Don Jose de, matadorun şerefini korumak için, Kırkbeşler Derneği'nde bağıra bağıra onun savunmasını yapıyordu. Matadora da: «Daha yeni iyileştin. Dediğime inan. Gene eski haline dönüp boğaları bir kuş gibi öldüreceksin.» diyordu.

Juan bu sözlere gülümsüyordu. Böyle olmasını kendisi de isterdi ama, hani ya? Alandan ayağım çektiği günden beri boğalar çok güçlenmişlerdi.

Juan avuntuyu oyunda buldu. Parasını hızla kaybediyordu. Oyun masasının çevresi matadorun başarısızlığını hoşgö-ren gençlerle doluydu.

Bir gece arkadaşları onu Venta de Eritana Lokantası'na yemeğe götürdüler. Orada, hayat dölü, üç yabancı kadın da vardı. Bunlar Juan'm arkadaşlarıyla Paris'te tanışmışlardı. Sevilla'ya Kutsal Hafta Şenlikleri dolayısıyla gelmişlerdi. İspanya'nın en görülecek şeylerini tanımak istiyorlardı. Güzel-'likleri biraz solmuşsa da, iyi giyinmesini bildiklerinden, canlı görünüyorlardı. Zengin erkekler peşlerini kovalıyordu. Yabancı oluşları pek ilgilendiriyordu onları. Genç kadınlar birçok kere resmini gördükleri ünlü toreador Juan'la da tanışmak için can atıyorlardı. Matadoru boğa güreşinde seyrettikten sonra arkadaşlarına kendilerini onunla tanıştırmalarını istemişlerdi. Bu tanışma Eritana Lokantası'nda oldu. Lokanta Arap tarzında döşenmişti. Burası siyasî adamların şölenler, eğlentiler yeri. Memleketin durumu üzerine önemli görüşmeler de burada yapıldı. Gitarla çalman tangoların ritmine uyarak çiftler dans ederlerken, bahçenin köşelerinde öpüşüp kucaklaşan, sarhoş olup şişe kıranlar da görülüyordu.

Matadoru bu üç kadın yarı-tanrı gibi karşıladılar. Öbür erkek arkadaşlarını unutmuşlardı artık. Herbiri Juan'm yanında oturmak istiyor, birbirlerini kıskanıyorlardı.

Juan onlarla tanışınca, hemen hemen unutmuş olduğu Dona Sol'u hatırladı. Bu kadınların altın sarısı saçları, şık elbiseleri, süründükleri kokular onu sarhoşa çevirmişti. Bir-

KAN ve KUM

207

den, Dona Sol'un hâtırası canlanmıştı kafasında. Juan'm bu arkadaşlarından birkaçı Dona Sol'un akrabası oluyorlardı, matador da onlara akraba gözüyle bakardı.

Herkes sarhoş olmak için içebildiği kadar içiyordu. Hayatın tadını çıkarmak istiyorlardı. Salonun bir köşesinde orkestra baygın Çingene havaları çalıyordu. Paris'ten gelen üç kadından biri, masanın üzerine çıkmış, gösterişli kalçalarını sallayarak, İspanyol dansları oynamaya çalışıyordu. Bu dansları Sevilla'lı bir öğretmenden birkaç gün ders alarak öğrenmişlerdi. Hevesli dansöze arkadaşları da el çırparak tempo tutup «Ole!» deye bağııyorlardı. Kadının ağır vücutlu oluşu da onları hayli güldürüyordu. Kadın, arkadaşlarının gösterdikleri ilgiden cesaret alarak, iyiden iyiye coşmuştu. Bakışlarını havaya dikerek kalçalarını sallıyor, kollarını da başının çevresine doluyordu.

Geceyarısıma doğru, herkes kendini kaybetmişti. Kadınlar, utanmayı bir yana bırakarak, matadoru rahatsız etmeye başlamışlardı. Juan ise, kadınların bu aşırı ilgisi karşısında pek ilgisiz duruyordu. O hep eski sevgilisini düşünüyordu. Gerçek sarı saçlı kadını istiyordu canı. Bu kadınlar saçlarını sonradan sarıya boyamışlardı. Bu yüzden de, saçlarının telleri pek sertti. Dudakları parfümlü tereyağ gibi kokuyordu. Bu esans kokuları matadorun kafasında Dona Sol'un süründüğü o vahşî kokulan canlandırıyor. Juan kendisini, farkında olmadan, lokantanın bahçesinde bulmuştu. Ortalık sessizdi. Çardağın yapıkları arasından lokantanın pencereleri görünüyordu. İçeride ışıklar yanıyordu. Bahçe karanlıktı. Bir kadın Juan'ı kolundan çekiyordu. Juan da kendini koyvermişti ama, kadının kim olduğunun farkında bile değildi. Onun akli başka yerdeydi. Juan bir saat sonra lokantadan içeri giriyordu. Dışarıda kendisine arkadaşlık eden kadın ötekilerle konuşmaya başlamıştı. Saçları karışmıştı; bakışları parlaklaşmış, sert sert bakıyordu. Kadının arkadaşları da gülümseyen öbür erkekleri alaylı alaylı işaret

ediyorlar: «Ah, İspanya! İnsanı hayal kırıklığına uğratan memleket!» diyorlardı. «Hepsi masal! Yiğit erkeklerin cesareti bile masalmış!»
Biraz önce matadoru paylaşmak için didişen kadınlar şimdi ona sırtlarını çevirerek başka erkeklerin kolları ara-
208

sına düşmüşlerdi. Doya doya şarap içen gitaristler insanın içine huzur veren bir yavaşlıkla çalışıyorlardı.
Juan masada az kalsın uyuklamak üzereydi, arkadaşlarından biri, onu arabasıyla evine götürmek üzere, gelip dürttü. Juan da, sabahleyin annesi kiliseye gitmek üzere kalkmadan önce evinde bulunmak istediğinden, eve dönmeyi seve seve kabul etti.
Akşamın serin rüzgârı Juan'ın ayılmasına yardım etmemişti. Arkadaşı onu sokağın bir köşesinde indirdi. Juan sendeleyerek yürüyordu.
Kapıya yaklaşınca, kollarını duvara yaslayarak, başını kollarının üzerine dayadı. Kafası düşünmekten yorulmuştu. Eritana Lokantası'ndaki arkadaşlarını unutmuştu. Önce kendisini paylaşmak için aralarında kavga eden, sonunda hor-gören boyalı kadınlar da aklından silinmişti. Şimdi onun akli eskiden tanıdığı güzel kadına takılmıştı. Bu sarhoşluk arasında boğa güreşlerini de daha çok düşünür olmuştu. Dünyanın en birinci matadoruydu o. Don Jose de, bütün arkadaşları da öyle diyorlardı. Bu bir gerçektir. Arenaya dönünce düşmanları öyle şaşırp kalacaklardı ki! Geçen gün iyi güreşe-memesi aksi bir tesadüftü. Kader bir oyun oynamıştı ona. Kafası dumanlıydı ya, Juan şimdi boğaları bir vuruşa sıska inekler gibi yere devireceğini hayal ediyordu. Geçen gün başına gelenlerin, Nacional'ın dediği gibi, hiçbir değeri yoktu. En büyük bir şarkıcıdan bile yanlış bir ses çıkabilirdi.
Bu düşünce üzerine, Juan'ın canı şarkı söylemek istedi. Başı kollarına dayalı olarak, bir melodi uydurup mırıldandı. Kendini övüyordu. İme yazık ki ilk mısradan sonra kelime bulamadı. Kısık bir sesle, hep aynı kelimeleri tekrarlıyordu. Sokakta onun sesinden başka hiçbir ses duyulmuyordu. Yalnız, sokak aralarında dolaşan bir köpek bu sesi duyunca havlamaya başlamıştı. Juan babasına çekmişti: Sarhoş olunca o da şarkı söylerdi. Juan evin kapısını açınca Garabato, yarı uykulu, başını uzattı. Matadoru sesinden tanımıştı.

Juan, Garabato'yu görünce: «O! sen misin?» dedi. «Dur sana bir şarkı söyleyeyim!»
Kendini öven uydurma şarkıyı tekrar söyledikten sonra, eve girmeye karar verdi.

KAN ve KUM

209

Karısının uyumadığını, yatak odasında, kendisini beklediğini biliyordu. Yalnız, canı yatmak istemediğinden, yukarı çıkmakta gecikiyordu. Garabato'ya: «Benim yapacak çok işim var. Sen git yat.» demişti.

Juan ne işi olduğunu pek bilmiyordu ama, duvarları boğa güreşleri resimleriyle dolu olan odasına girmek istiyordu canı. Bu resimler hep kendisini canlandırıyorlardı. Garabato daha gitmemişti. Matador odasının ışıklarını açınca uşağı yanından ayrıldı. Juan odasında yalnız kalınca bacakları titrer gibi oldu. Duvarlardaki resimlere, sanki ilk defa görüyormuş gibi, merakla göz gezdiriyordu.

– «Bütün bunlar hep benim resimlerim!» diyordu. «Nasıl oluyor da beni kınayabiliyorlar?»

Alnım rahatsız eden şapkasını çıkarıp divanın üzerine fırlattı. Ellerini uzatarak, sendeleye sendeleye yazı masasının yanına yaklaştı. Duvardaki resimlerin arasında bir de koca kafalı bir boğanın resmi vardı. Matadorun gözü hep ona takılıyordu. Önce, bu resmin hangi güreşe ilgili olduğunu hatırlayamadı. Resme bakıp, çocuk gibi böğürerek, boğanın taklidini yapmaya başladı. Sonra, yuhalanmasına yol açan boğanın kafası olduğunu hatırladı.

– «Şimdi tamdım seni!» diye mırıldandı. «Bana yaptığın küstahlığı hatırlıyorum. Millet ıslık çalıp yuhladı beni. Annemin namusuna bile dokundu. Sen de bundan zevk duydun!»
Matador, o sarhoş haliyle, boğanın resmine bakarken, hayvanın parlayan gözlerinin içi güldüğünü gördü; boynunu bile oynattığını sandı, ilk önce sakindi. Hayvanın güldüğünü sanınca, öfkelenmeye başladı. Başına dertler açan şu hayvan bir de gülüyordu karşısında! Nefret ediyordu ondan.

– «Seni doğuran anayı, seni çayırlarda besleyenleri Tanrı kahretsin!» diye küfür edip duruyordu.

Juan, bu öfkesi sırasında, masanın çekmecesini açarak tabancasına sarıldı, boğanın ensesine doğru iki kurşun sıktı. Resmin camı kırılmış, boğanın alnında bir delik açılmıştı.

Kan ve Kum : 14

I

D AHARIN tam ortasında hava birden soğumuştur. Madrid'in iklimi böyleydi; günü gününe uymazdı. Öyle soğuktu ki! Karanlık göklerden kimi vakit karla karışık yağmur boşanıyordu. Herkes dolaplardan kışlık elbiselerini çıkarmaya başlamıştı. Yağmur baharlık beyaz şapkaları ıslatmış, biçimsiz-leştirmişti.

İki haftadan beri artık boğa güreşleri yapılmıyordu. Pazar günü yapılacak olan boğa güreşi havanın iyi olacağı bir güne ertelenmişti. Emprezaryolar, boğa güreşi meraklıları, alanda çalışanlar havanın durumuna üzülüyorlardı. Ürün top-layamayan çiftçilere benziyorlardı. Geceyarısı, evlerine dönmek üzere, kahvelerden çıkarken, gökyüzünde bir yıldız gördüler mi seviniyorlar, «Hava açacak... Yarından sonra güreşler yeniden başlar...» diye umutlanıyorlardı ama, ne yazık ki düşündükleri gibi çıkmıyordu. Hava yeniden kararıyor, gene yağmur başlıyordu. Boğa güreşi meraklıları bu durum karşısında öfkeleniyor, «Hava boğa güreşlerine sanki savaş açtı!» diye söyleniyorlardı. Juan iki hafta boş oturmak zorunda kaldı. Arkadaşlarının da canı sıkılıyordu. Üstelik, otel paralarını da matador ödüyordu. Kötü bir gelenekti bu. Boğa güreşlerinde matadorlarına eşlik eden öbür güreşçiler, genellikle ailelerini düşünerek, paralarını harcamak istemezlerdi. Bir avuç para için hayatlarını tehlikeye koyan kimselerdi çünkü. İki hafta boğa güreşleri olmayınca adamcağızlar kazandıkları bütün parayı tüketmiş olurlardı.

Juan'ın keyfi bozuktu. O havaya değil, daha çok, beceriksizce güreşip kötü ün kazanmış olmasına üzülüyordu. Madrid' teki ilk güreş aleyhine olmuştu. Her şeye rağmen kendisini tutan birçok boğa güreşi meraklıları bile şimdi biraz çekine-
D AHARIN tam ortasında hava birden soğumuştı. Madrid'in iklimi böyleydi; günü gününe uymazdı. Öyle soğuktu ki! Karanlık göklerden kimi vakit karla karışık yağmur boşanıyordu. Herkes dolaplardan kışlık elbiselerini çıkarmaya başlamıştı. Yağmur baharlık beyaz şapkaları ıslatmış, biçimsiz-leştirmişti.

İki haftadan beri artık boğa güreşleri yapılmıyordu. Pazar günü yapılacak olan boğa güreşi havanın iyi olacağı bir güne ertelenmişti. Emprezaryolar, boğa güreşi meraklıları, alanda çalışanlar havanın durumuna üzülüyorlardı. Ürün top-layamayan çiftçilere benziyorlardı. Geceyarısı, evlerine dönmek üzere, kahvelerden çıkarken, gökyüzünde bir yıldız gördüler mi seviniyorlar, «Hava açacak... Yarından sonra güreşler yeniden başlar...» diye umutlanıyorlardı ama, ne yazık ki düşündükleri gibi çıkmıyordu. Hava yeniden kararıyor, gene yağmur başlıyordu. Boğa güreşi meraklıları bu durum karşısında öfkeleniyor, «Hava boğa güreşlerine sanki savaş açtı!» diye söyleniyorlardı. Juan iki hafta boş oturmak zorunda kaldı. Arkadaşlarının da canı sıkılıyordu. Üstelik, otel paralarını da matador ödüyordu. Kötü bir gelenekti bu. Boğa güreşlerinde matadorlarına eşlik eden öbür güreşçiler, genellikle ailelerini düşünerek, paralarını harcamak istemezlerdi. Bir avuç para için hayatlarını tehlikeye koyan kimselerdi çünkü. İki hafta boğa güreşleri olmayınca adamcağızlar kazandıkları bütün parayı tüketmiş olurlardı.

Juan'ın keyfi bozuktu. O havaya değil, daha çok, beceriksizce güreşip kötü ün kazanmış olmasına üzülüyordu. Madrid' teki ilk güreş aleyhine olmuştu. Her şeye rağmen kendisini tutan birçok boğa güreşi meraklıları bile şimdi biraz çekine-
212

rek alkışlıyorlardı onu. Düşmanlarına gelince, hele onlar pek densizce konuşuyorlardı. Başka matadorlara karşı atıp tuttukları gibi şimdi Juan'dan da aynı şekilde söz ediyorlardı. Onun, görmeye alışık oldukları gibi, korkunç bir cesaretle boğaya saldırmasını istiyorlardı... tâ ki hayatı sona ersin. Mesleğine ilk başladığında ölümden korkmadan boğaya nasıl saldırdığını bilenler şimdi onun temkinli davranışlarını pek yadırgıyorlardı. Boğaya saldıracağı sırada bir adım geri çekilse- halk hemen kabaca konuşmaya başlıyordu. Paskalya Bayramı'nda yapılan boğa güreşi bütün İspanya'da duyulmuştu. Matadorun düşmanları onun bu başarısızlığına pek sevinmişlerdi. Meslek arkadaşları ise: «Juan artık değerini kaybetti!» diyorlardı. Matadoru sevenler düşmanlarının bu sözleri karşısında üzülüyorlardı. Juan alana çıkıp kusurlu hareketlerde bulunacak bile olsaydı onu alkışlamaya hazırıldılar. Onu böyle temkinli görmek daha da hoşlarına gidiyordu. Cesur görmekten bıkmışlardı sanki. Eskiden kazandığı zaferleri hatırlayarak, kusurlarını hoşgörebilirlerdi.

– «O her zaman iyi güreşmek ister ama, şimdi yorgun.» diyorlardı.

Juan havaların düzelmesini, büyük bir başarı kazanmak umuduyla, sabırsızlıkla bekliyordu. Başarısızlığa uğrayıp alaya alınmış olması onu çok üzüyordu. Madrid'de başına gelen bu son olaydan sonra kalkıp İspanya'nın başka bir yerine gitse mahvolmuş sayılırdı. Alana çıktığında duyduğu güvensizliği yenmek istiyordu. Boğaları daha büyük görmek, onlardan kaçmak gibi duygularla savaş halindeydi. Bacağının, kolunun biraz güçsüz kalmış olmasına rağmen kendisini sağlam kabul ediyordu.

Don Jose ona, çok kazançlı bir sözleşme imzalamaktan söz etmişti. Bu boğa güreşi Amerika'da yapılacaktı. Juan ise, deniz yolculuğuna çıkmak istemediğinden, bu teklifi geri çevirdi. İspanya'da yeniden başarıya ulaşip herkese gene eski ünlü matador olduğunu hatırlatmak istiyordu o. Meslek şerefini kurtarmak isteğiyle kıvranıyordu. Boğa güreşlerine meraklı kimseler arasında bulunduğu vakit, konuşma sırasında kendi adının geçmemesine öyle üzülüyordu ki!

İngiliz Kahvesi Juan'm sık sık gittiği yerlerden biriydi. Bu kahveye üye gelen Endülüslü boğa güreşi meraklılarıyla, gülümseyerek, kendisi üzerine konuşmaya başlar, en çok aley-
KAN ve KUM

hinde olanları bile düşüncelerinden döndürdü. Bir gün şöyle demişti:

– «Evet, pek iyi güreşemediğimi biliyorum. Yalnız, havalar düzeldikten sonra yapılacak güreşte göreceksiniz: Başarmak için elimden geleni yapacağım.» |
Puerta Del Sol yakınlarındaki kahvelerde toplananlar daha basit kimselerdi. Matador oraya girmeye cesaret edemiyordu. Onlar bütün boğa güreşçilerinin hep Sevilla'lı, Córdoba'lı olmalarına kızıyorlardı. Bir tane de Madrid'li boğa güreşçisi olmasını istiyorlardı. Bir zamanlar boğa güreşlerinde ölen, Madrid'lilerin Oğlu diye anılan Frascuelo'yu Kırk-beşler Derneği üyeleri büyük bir saygıyla anıyorlardı. Onun ölümünden sonra bir daha boğa güreşlerine ayak basmamışlardı. Frascuelo'nun yerini başka birinin alabileceğine inanmıyorlardı. Ancak boğa güreşleri üzerine gazetelerde çıkan yazıları okumakla yetinirlerdi. Yalnız, bir gün onların da bir boğa güreşçileri olacağına inanıyorlardı. Madrid şehrinin de ünlü bir matadoru olacaktı! İşte şimdi, boğa güreşlerine yeni başlamış bir genci bulmuşlardı. Vallecasy Tetuân kıyı-köşe yerlerdeki alanlarda güreşip pazar günleri de büyük boğa güreşlerinde bedava çalışıyordu. Küçük yerlerde oldukça ün kazanmaya başlamıştı. Herkes ona geleceğin matadoru gözüyle bakıyordu. Delikanlı meyhane meyhane gezip şarap içiyor, kendini tanıtarak taraftar toplamaya çalışıyordu. El Enano alanının biletleri pahalı olduğundan, parası az olan kimseler bilet alamazlar, bu genç boğa güreşçisini kapıda bekleyip alkışlarlardı. Frascuelo'nun kaderi, ne yazık ki, düşünüldüğü gibi olmamıştı. Bir boğa güreşinde yediği boynuzlar sonucunda, üzü daha iyice bütün yurda yayılmadan, ölmüştü. Gazeteler, çok kısa bir yazı yazarak, matadorun ölümünü bildirmişlerdi. Yıllardır, Madrid'in de ünlü bir boğa güreşçisi olmasını isteyenler başka birinin ölenin yerini alacağını umutla bekliyorlardı.

Juan Madrid'lilerin kendilerine başka bir matador seçmek istemelerine kızıyordu. Çünkü onlar ne kendisinin güreşlerine geliyorlardı, ne de başka matadorların güreşlerine. Onlar Madrid'li bir matador istiyorlardı.

Juan, Madrid sokaklarında dolaşırken, boğa güreşlerini öğrenmeye yeni başlamış birçok toreadorlar görürdü. Bunlar

hep kendilerini överler, ünlü matadorlardan sinirlenerek söz ederlerdi. Matadoru gördükleri vakit ona: «Üstat!» ya da «Bay Juan!» diye seslenirler, kendilerine para atmasını beklerlerdi. Bunlar temiz giyinmiş, cesur davranış gençlerdi. Parmaklarında elmas taklidi yüzükler, boyunlarında da taklit zincirler vardı. Bu gençler arasında boğa güreşlerinde büyük başarıya ulaşmak isteyenler de bulunuyordu. Ailelerinin geçimlerini yalnız günlük ekmek parası kazanarak değil, daha zengin bir şekilde sağlamak istiyorlardı. Kimisinin de dolambaçlı yollardan para kazanan kız arkadaşları vardı. Bunlar: «Bir gün tanınmış bir kadın olacaksınız!» diyen matadorların sözlerine inanırlar, kazandıkları paralarla onları beslerlerdi. Bu delikanlılar Madrid sokaklarında sabahtan akşama kadar dolaşır, sözde imzalamak istemedikleri anlaşmalardan söz ederlerdi. Kız arkadaşlarını gezmeye götürmek için, birbirlerle-rinin ağızım arayarak, kimin daha çok parası olduğunu anlamaya çalışırlardı. İçlerinden biri alana çıkacağı vakit ödünç bir matador elbisesi arar, en sonunda kirayla bir tane bulurdu. Bu elbiseyi ünlü boğa güreşçileri defalarca giymişlerdi.

Bu genç boğa güreşçilerinden birkaçı Juan'la arkadaş olmuştu, birlikte gezmeye çıkıyorlar, yemek yemeye gidiyorlardı. Yüzleri sinek-kaydı tıraşlı, üstleri-başları tertemizdi. Başlarından geçen maceraları anlatarak Juan'ı eğlendirirlerdi. İyi havalarda ava çıkarlar, dönüşte de Castellana'ya uğrarlardı. Onların oraya geldikleri saatte zengin ailelerin yanında çalışan dadılar çocukları gezmeye çıkarırlardı. Bu dadılar ya İngiliz, ya da Alman'dılar. İspanya üzerine kafaları birsürü şeylerle doluydu. Güzel tıraş olmuş, şapkalı, yakışıklı bir erkek gördüler mi hemen toreador sanırlardı. Juan'la arkadaşlık eden gençler: «Bu gördüğünüz kadınlar tuzsuz ekmek gibidirler.» diyorlardı. «Bizim dilimizden anlamazlar ama, kendilerine para gösterildi mi, ne demek istediğimizi anlamakta güçlük çekmezler!»

Aralarından biri: «Benim elimde şimdi bu kadınlardan üç tane var!» dedi.

Bunu söylerken, kadınların çalışarak biriktirdikleri parayı yemiş olmaktan dolayı pek gururlanıyordu.

Juan'm genç arkadaşlarından birkaçı da gece klüplerinde çalışan oyuncu kızlarla ilişki kurmuşlardı. Onlar da İspanya'ya ayak basar basmaz bir boğa güreşçisiyle tanışmayı hayal

KAN ve KUM

etmişlerdi. Bunların çoğu pek yaman Fransız kızlarıydı. Kalkık burunlu, basık kalçalıydılar. Aralarında şişman Alman kızları ile siyah, parlak saçlı esmer İtalyan kızları da vardı. Genç boğa güreşçileri bu genç kızlarla ilk buluştukları zamanı hatırlayarak gülüyorlardı. Bu yabancı kızlar aldanmış olmaktan korkuyorlardı. Dillere destan olan boğa güreşçilerinin de bütün öteki erkekler gibi bir insan olduğuna birtürlü inanmıyorlardı.

Genç toreadorlar Juan'a: «Siz onları tanımazsınız, üstat.» diyorlardı. «Bütün gece, yapacak başka bir şey yokmuş gibi, takma saçlarımızı öpüp dururlar. Öyle de inatçıdırlar ki! Onların hoşuna gitmek için yataktan kalkıp boğa güreşlerini anlatmak zorundasınızdır! Bunu canlandırabilmek için iskemle boğa, çarşaf kırmızı pelerin, iki parmak da kargı oluyor. Bu kadınlar bütün dünyayı dolaşan, yanlarına yaklaşan erkeklerin canlarını çıkaran cinstendirler. Bildikleri az buçuk dille, gece klüplerinde dans etmek için, altın işlemeli kırmızı pelerini kendilerine vermemizi isterler. Bu kadınların insana neler yaptırdıklarını görüyor musunuz, üstat? Gazete ister gibi insandan pelerin istiyorlar! «Kıza istediği o altın işlemeli kırmızı pelerini vereceğimizi söylersek ahbaplık artar. Pelerini veremezsek onun yerine altın bir şey, ya da para veririz. Bunun üzerine kadının güveni daha da artar, aramızda daha yakın ilişkiler kurulur. Gelgeldim, kadın aşk rüyasından uyanınca, serbest davranışımız yüzünden suçlamaya başlar bizleri. Biz de, öfkelenir, dövmeye başlarız!»

Juan bu son sözü duyunca: «Aferin! İyi edersiniz! Bir erkek kadının önünde küçük düşmemeli!» dedi. Juan bu genç toreadorların kadınlarla olan yaşantılarını dinlerken gene kendisinin Dona Sol ile olan ilişkisini hatırladı.

**

Ventas'ta meyhane işleten bir adam vardı. Sağlam yapılı, kısa boyunlu, kızıl saçlı bir adamdı bu. Pazar günleri meyhanede kızlarla askerler de buluşup dans ederlerdi. Böylece adam, hayli müşteri toplayarak, ufak bir servet yapmıştı. Bir tek oğlu vardı; ufak-tefek, zayıf bir delikanlı. Babası onun ünlü bir boğa güreşçisi olmasını istiyordu. Başta Juan olmak üzere her ünlü boğa güreşçisine hayrandı çünkü. Bir gün Juan'a: «Oğlumun boğa güreşçisi olarak yetişmesini istiyorum»

216

ram.» dedi. «Yalnız, ona ağabeylik edecek biri ister. Sizden daha iyisini bulacak değiliz. Oğlum ufak bir boğa öldürürken siz de bulunursanız birsürü insanın ilgisini çekmiş olur. Bütün masrafları üzerime almaya hazırım.»

Adam bütün masrafları üzerine almakla çok para kaybetti. Yalnız, ticaret kafası olduğundan cesaretini kaybetmemişti. Oğlunun resmi afişlere çıkınca daha çok para kazanacağını düşünüyordu. Oğlan, küçükken, her çocuk gibi boğa güreşlerini severdi. Şimdi ise babasının isteğinin kölesi olduğunu görüyordu. Babası oğlunun istidatlı olduğunu söylüyor, başaracağına inanıyordu. Ona göre, oğlanın isteksiz görünmesi tembelliğinden, korku duyması da utangaçlığımdar idi.

Boğa güreşlerinde başarı gösterememiş birsürü genç bu adamın meyhanesinde bedava içki içmek için çevresinde dolaşırlardı. Boğa güreşleri üzerine öğütler verir, buna karşılık ödünç para isterlerdi. Sonra, adamı da aralarına alıp toplanarak geleceğin matadorunu halka tanıtmak için tekliflerde bulunurlardı. Bu arada, babası, oğluna sormadan, Tetuan, Val-lecas alanlarında güreşler düzenlerdi. Masraflar gene kendi-sindendi. Bu güreş alanları birkaç seyirci önünde bir boğadan tos yemek isteyen herkese açıktı. Yalnız, bu alanlarda boynuz yemek bile bedava değildi. Boğa güreşçisinin ya kendisi, ya da menajeri bütün biletlerin parasını öderdi. Genç toreadorun babası da, bütün arkadaşlarını çağırırdı. Bütün davetliler gelince de, gerek parası kısıtlı arkadaşlara, gerekse oğlunun başarısı için toplantıya katılanlara yerlerini gösterirdi. Ayrıca, oğluna alanda eşlik eden arkadaşlara da bir hayli para öderdi. Bunlar Puerta Del Sol yakınlarında dolaşan güreşçiler arasında kaybolmuş gençlerdi. Boğa güreşi için özel olarak yapılmış elbiseleri yoktu. Genç boğa güreşçisinin ise pırıl-pırıl parlayan bir elbisesi vardı. Babası oğlunun başarısı için gereken her şeyi yapıyordu. Bu arada, oğlunun elbisesini de Juan'm terzisi dikmiş, adama bu iş yedibin real'e patlamıştı.

– «Çok para harcıyorum diye oğlum kızıyor bana.» diyordu. «Evlâdının meslek sahibi olması için keşke her baba benim gibi para harcarsa!»

Boğa güreşi sırasında delikanlının babası, kalın sopaları elinden bırakmayarak, parmaklığın yanında durur, oğlunu canlandırmaya çalışırdı. Bir ara, oğlu da, biraz dinlenmek

KAN ve KUM

217

için, gelip parmaklığa dayanınca babasının yüzünün asılmış olduğunu görür, içinden şöyle söylendiğini anlardı: «Gelip bir köşeye dayanasm diye mi sana bunca para harcadım? Ortaya çık da dövüş! Utanmıyor musun? Böyle şişman olmayıp bir de senin yaşında olsaydım...»

Genç toreador boğanın karşısına geçince, korkudan yüzü solar, bacakları titrerdi. Babası oğluna gerekince yardımcı olabilmek için onu ardından izlerdi. Oğlunu hiç gözünden ayırmazdı. Genç toreador ise akşam eve dönünce babasından işiteceği azarları düşünürdü. Eve döndüklerinde babası, kaşlarını çatıp, oğlundan hiç de memnun olmadığını söylerdi. Genç toreador, güreş sona erdikten sonra, babasının meyhanesine giderdi. Boğanın boynuzlarıyla yırtılan elbiselerinin görünmemesi için üzerine altın işlemeli pelerini örterdi. Akşamdan beri oğlunun dönüşünü sabırsızlıkla bekleyen o nemrut yüzlü annesi, kollarını açarak, ona doğru koşardı.

Bir akşam, adam: «İşte senin aptal oğlun: Bunun için bu kadar da para harcıyorum!» diye bağırmaya başladı.

Babasının bu sözleri üzerine oğlu kızdı, kalın sopası elinde, kaçmaya kalkıştı. Az önce iki ufak boğayı öldürmüştü.

Annesi: «Yaralanmış, görmüyor musun!» diye baba ile oğlun aralarını bulmaya çalıştı.

Adam: «Yaralı mı?» dedi. «Yok, canım! Elbisesi yırtılmış, okadar! Diktin mi olur biter. Yaralanmak gerçek boğa güreşçilerinin işidir!»

Aradan birkaç gün geçtikten sonra, genç toreadorun babası da oğluna artık güvenmeye başlamıştı. Biliyordu ki birçok ünlü boğa güreşçileri de oğlu gibi güç ânlara geçirmişlerdi; gene de/umutlarını kaybetmeyerek, sonunda başarmışlardı. Bunun üzerine, genç toreadorun babası Toledo ile 6ua-dalajara alanlarında yeni güreşler düzenledi. Onları ailece tanıyan kimseler empozaryoluk görevini üzerine alıyorlar, baba da her zamanki gibi bütün işlere yakından göz-kulak'oluyordu.

Adamın dediğine göre, Madrid'te yapılan bir boğa güreşinde Manitas büyük ün kazanmıştı.

Genç matador iki ufak boğayı ne de olsa öldürmeyi başarmıştı. Halk genç toreadoru çılgınca alkışlamıştı. Güreş sona erdikten sonra matadorun babası dışarıda bekleyen birsürü gence para vererek: «Yaşa-

218

sın Manitas!» diye bağırmalarını sağlamıştı. Bunlar sesleri kısılincaya kadar bağıırıyor; matadoru omuzlarında taşıyorlardı. Manitas ise atlattığı tehlikeleri hatırladıkça hâlâ korkup titriyordu. Dilenci kılıkli birsürü genç onu havaya kaldırıp Las Ventas'a doğru götürmüşlerdi. Alcala Sokağı'nm bittiği yerden geçerlerken tranvayla yolculuk eden halk merakla onlara bakıyordu. Babası bu durumdan çok memnun görünüyordu. Kalın sopa elinde, matadorun yabancıısıymış gibi görünmeye çalışıyor, ötekiler: «Yaşasın Manitas!» diye bağırmaya başlayınca o da onların yanma koşarak aynı şekilde bağıırıyordu. Aradan hayli zaman geçmesine rağmen matadorun babası o eski başarıyı unutamamıştı.

Juan'a: «Benzetmek hernekadar doğru değilse de oğlumu da sizin gibi omuzlarda taşıdılar.» diyordu. «Görüyorsunuz ki oğlumun da bir değeri var. Yalnız, bir destek ister. Sizin yardımınızı diliyoruz.

Juan adamın bu teklifinden kurtulmak için başını salladı, geçiştirdi. Kışın bitmesine daha vakit vardı.

*

Bir akşamüstü Juan beklenmedik bir olayla karşılaştı. La Puerta Del Sol'dan Alcala Sokağı'na saptığı sırada, Dona Sol'un bir arabadan indiğini gördü. Bir adam kadının arabadan inmesine yardım etmek için elini uzatmıştı. Biraz konuştuktan sonra, adam uzaklaştı, Dona Sol da otele girdi.

Bu kızıl saçlı kadının Dona Sol olduğundan Juan'ın hiç şüphesi yoktu. Arabadan inmesine yardım eden erkeğe pek gülyüzle bakmıştı. Bir zamanlar ata binip gezmeye çıktıkları vakit Juan'a da öyle bakardı. Juan, Dona Sol'un bu adama da kendisine davrandığı gibi davranacağına emindi.

Juan o geceyi pek sıkıntılı geçirdi. Arkadaşlarıyla buluşmuştu. Eve dönüp yattıktan sonra hiç de rahat uyuyamadı. Eski anılarını hatırlamıştı.

Ertesi sabah, kalkınca, havanın bir gün önceki gibi güneşli, aydınlık olmadığını gördü. Sulu kar yağıyordu. Ortalık gözüne öyle karanlık göründü ki! Gökyüzü, karşı evin duvarları, yarım görünen bir evin çatısı, sokağın kaldırım taşları, arabaların üstleri hep kapkaraydı. Saat onbirde Juan gidip Dona Sol'u görmeyi düşündü. Sonra vaz geçti. Bir gece önce:

KAN ve KUM

219

«Bu kadını görmeye gitmek küçölmek demektir!» dememiş miydi kendi kendine. Genç kadın ona haber vermeden kalkıp gitmişti. Ayrıca, Juan güreşte yaralandığı vakit ancak bir telgraf çekerek hatırını sormuştu. Arkadaşlarına sık sık mektup yazarken, ona birkaç satır olsun yazmamıştı. Hayır, onu görmeye gitmeyecekti. Güçlü bir kişiliği vardı onun. Juan, o gece de yarım-yamalak uyuduktan sonra, sabaha karşı, içi yumuşamış olarak uyandı. «Niçin görmeye gitmeye-yim?» diye soruyordu kendikendine. Onu bir daha görmeyi öyle istiyordu ki!

Dona Sol matadorun tanıdığı kadınların en başında geliyordu. Öbür kadınlarla ölçölemeyecek kadar hoşlanıyordu ondan. Dona Sol'dan ayrılmak... ne güç şeydi bu! Geçirdiği kaza, çektiği acı ona aşk yarasını unutturmuştu. Üstelik, karısına yakınlık duymaya başlamasıyla, uğradığı hakaretin acısı da biraz hafiflemişti. Yalnız, bu kadını gerçek anlamda unutmamasına imkân yoktu. Beraber geçirdikleri günleri her ne kadar unutmaya çalışıyor idiyse de en ufak bir tesadüf içinı allak-bullak ediyordu. Bir zamanlar birlikte atla geçtikleri yollar, sokakta kızıl saçlı bir İngiliz kadınıyla karşılaşması, Dona Sol'un akrabalarıyla Sevilla'da ansızın karşı karşıya gelmesi her şeyi kafasında yeniden canlandırıyor. Böyle bir kadınla bir daha tanışamazdı. Bu kadını kaybetmekle hayatta her şeyini kaybetmiş olacaktı, buna kesinlikle inanıyordu. Mesleğinde bile başarısızlığa uğrayıp hayat şartlarının değişeceğini düşünüyordu. Dona Sol, yanında

olursa, değerinin artmasına yardımcı olurdu. Nitekim, yanından ayrıldığından beri Juan'm işleri ters gitmeye başlamıştı. Dona Sol ona dönecek olursa eski başarılarına yeniden kavuşacaktı. Gerek onu göreceği geldiği, gerekse birtakım boşanaçları olduğu için, bunun böyle olacağına bütün gücüyle inanıyordu. Bu kadının ona uğur getireceğine dair içinde derin bir duygu vardı. Başarılı günlerinde hep öyle olmamış mıydı? Güzel kadınların karşısında kendine güveni artar, kolaylıkla başarıya ulaşırdı. Juan, buna kendisi de şaşıyordu. Dona Sol de, daha ilk görüştüklerinde kendisine uğur getirmişti. Belki şimdi de böyle olurdu.

Juan, talihli olduğuna güvenen, her şeyi yeneceğine inanan bir kimse gibi, Paris Oteli'ne gitti. Bu otel kendi kaldığı otele çok yakındı.

220

Yarım saatten fazla, divanda oturup, Dona Sol'u bekledi. Otelin hademeleri, onun adını öğrenince, gözlerini üzerinden ayırmadılar.

Derken, hademelerden biri gelip onu aldı, asansöre bindirdi. Birinci katta ufak bir salona girdiler. Balkondan Puerta Del Sol görünüyordu. Evlerinin çatıları kapkaraydı, kaldırımlar ise oluklardan akan sulardan görünmüyordu. Yağmurdan, caddeler parlıyor, hızla geçen arabaların tekerlek izleri uzayıp gidiyordu. Yağmur arabaları kamçılıyordu sanki. Tran-vaylar da, kampana çala çala, dört-bir yandan gelip gidiyorlardı. Duvar kâğıdı kaplı ufak bir kapı açıldı, Dona Sol göründü. Üzerinde ipekli bir elbise vardı. Körpe vücudundan, yanık derisinden hoş bir koku yayılıyordu. Genç kadın hayat dolup taşıyordu.

Juan onu baştan aşağı dikkatle süzdü. Hiç değişmemişti. Tıpkı Sevilla'daki gibiydi. Hayır, eskisinden de güzeldi. Tuhaf biçimli mücevherler takmıştı. Matador onu Sevilla'da ilk gördüğü gün de bunları takmıştı. Ayağında gümüş telle işlenmiş, tahta tabanlı terlikler vardı. Bacak bacak üstüne atmış, oturuyordu. Terlikleri ayağından çıkacak gibiydi. Matadora elini hafifçe gülümseyerek uzattı.

– «Nasılsınız? Madrid'te bulunduğunuzu biliyordum. Gördüm sizi.» Siz deye konuşuyordu. Böylelikle Juan'la arasına bir uzaklık koyuyordu. Bu siz Juan'ı umutsuzluğa düşürmüştü. Dona Sol matadora kendisini Madrid'teki boğa güreşinde gördüğünü anlattı. Bu boğa güreşine İspanya'nın geleneklerini tanımak isteyen bir yabancıyla birlikte gelmişti. Bu adam Dona Sol'un bütün gezilerine katılmış. Yalnız, her gittikleri yerde ayrı bir otelde kalıyormuş.

Juan bu adamı Dona Sol'un yanında görmüştü. «Evet,» der gibi başım salladı. Uzun süre sustular. İkisi de birbirlerine ne söyleyeceklerini bilemiyorlardı. En sonunda, Dona Sol yemden laf açtı: Matadoru çok iyi bulmuş; öyle ki kaza geçirdiğine kimse inanmazmış. Kazadan sonra durumunu öğrenmek için Sevil-la'ya telgraf çektiğinden de söz etti. Çok yer gezmiş, çok kişilerle yeni ilişkiler kurmuş; bunun için, kafasında hâtıralar birbirine karışıyormuş. Gene de Juan'ı her zamanki gibi bul-

KAN ve KUM

221

muş. Son güreşte de onu, biraz gözden düşmüş olmasına rağmen gene pek yaman oynadığını görmüş.

– «Geçirdiğiniz kaza pek önemli değildi, değil mi?» diyordu.

Juan kadının böyle ilgisizce konuşmasına çok sinirlenmişti. O ise, ölümle hayat arasında çarpışırken, hep sevgilisini düşünmüştü. Gururlu, sert bir tavırla, kazadan sonra bütün kış nasıl dinlendiğini anlattı. Dona Sol şimdi onu ilgiyle dinliyormuş gibi görünmeye çalışıyordu. Gerçekte ise onun her anlattığına boş verdiği gözlerinden anlaşılıyordu. Hiçbir şeye aldırdağı yoktu. Ona göre, her boğa güreşçisinin başına gelebilecek olaylardan biriydi bu. Yalnız matadorun kendisini ilgilendirirdi.

Juan, kazadan sonraki iyileşme günlerini anlatırken, anıları arasında, Dona Sol'la birlikte gördükleri bir adamı da hatırladı.

– «Ya Plumitas? Bu zavallıyı hatırladınız mı? Öldürmüşler. Bilmem işittiniz mi?»

Dona Sol hayal-meyal hatırlıyormuş. Fransızca dergilerde okumuş. Bu yazılarda Plumitas İspanya'nın en ilgi çekici adamlarından biri olarak tamtılıyormuş.

Dona Sol, ilgisiz bir tavırla: «Zavallı bir adam!» diyordu. «Dağlarda dolaşan, ilgi çekici olmaktan uzak, kaba-saba bir adam olarak hatırlıyorum onu. İnsan uzaktan olayların içyüzünü daha iyi anlar. Çiftlikte bizimle yemek yediği günü hatırlıyorum ben yalnız.»

Juan: «Evet, o günü ben de hatırlıyorum.» dedi. «Plu-mitas'a gitmeden önce bir çiçek vermiştiniz. Adamcağız da, şaşkınlıkla, çiçeği almıştı. Hatırlamıyor musunuz?»

Dona Sol'un gözlerinde içten bir üzgünlük belirmişti.

– «Emin misiniz? Sahi öyle mi? İnanm, hiçbir şey hatırlamıyorum. İnsan böyle romantik yerlerde aptalca davranışlarda bulunabilir.»

Konuşmasından, yaptıklarına pişmanlık duyduğu anlaşılıyordu. Sonra güldü.

– «İster misiniz verdiğim o çiçeği son âna kadar saklamış olsun? «Hayır!» demeyin sakın. Öyle olmasını istiyorum çünkü. Olabilir ki Ölüsünü bulduklarında üzerinde kurumuş bir çiçek vardı. Bunun ne olduğunu kimse anlayamadı.

Bu konuda siz hiçbir şey duymadınız mı? Gazeteler böyle bir şey yazmadı mı? «Yazmadı!» demeyin. Hayal kırıklığına uğramak istemiyorum. Zavallı Plumitas! Ne ilgi çekici adammış! Ben de, bu çiçek işini nasıl unutmuşum! İspanya üzerine yazı yazmak isteyen arkadaşşıma bunu anlatacağım.»

Dona Sol bu kadar kısa bir görüşmede yeni erkek arkadaşından ikinci kez söz etmişti. Matador buna çok üzüldü. Bir Afrikalı'yı andıran gözleriyle, yalvarır gibi bakıyordu bu güzel kadına. Gözleri yaşarmış gibiydi. Dona Sol'un kendisine acımasını istiyordu.

– «Dona Sol. Dona Sol!» diye yalvarmaya başladı. Ah! elinden gelse, katıyürekliğinden dolayı öldürürdü bu kadını.

Dona Sol, matadorun yalvarması üzerine: «Ne var, dostum? Ne oluyor?» diye, gülümseyerek sordu.

Juan başını eğerek sustu. Onun altm tozuna bulanmış gibi parlak kirpikli aydınlık gözlerinin alaylı bakışlarından utanmıştı. Sonra, birden karar vermiş gibi bir tavırla sordu.

– «Bunca zaman neredeydiniz?»

Dona Sol, gözleri ışüdayarak: «Dünyayı dolaştım.» dedi. «Göçmen bir kuş gibi. Sizin adlarını bile bilmediğiniz bir-sürü şehir dolaştım.»

Juan bu sefer de: «Yanınızdaki adam da kim?» diye sordu.

Genç kadın, soğukkanlılıkla: «Yolculuğum sırasında bana arkadaşlık eden biri.» dedi.

«İspanya'yı tanımak için bunu fırsat biliyor. Çok değerli bir insan. Ünlü bir kişi.

Müzeleri gezip dolaştıktan sonra, Andalusia'ya gideceğiz. Öğrenmek istediğiniz başka bir şey var mı?»

Dona Sol bunu yüksekten bakarak sormuş, sanki: «Çok karışma!» demek istemişti. Onunla pek yakınlaşmak istemiyordu. Kendisiyle aynı tabakadan olmadıklarını belirtmek ister gibi bir hali vardı. Juan, kadının konuşma şekline şaşırılmıştı.

– «Siz bana karşı çok kötü davrandınız.» dedi. «Hiçbir şey söylemeden bırakıp gittiniz. Tanrı'nın bağışlamayacağı bir şey bu. Çok kötü davrandınız, çok!»

Matador bu sözleri söylerken sinirden yumrukları sıkılmış, gözleri yaşarmıştı.

*

KAN ve KUM

223

Dona Sol: «Yo, böyle düşünmeyin!» dedi. «Ben size kötülük değil, iyilik ettim. Beni iyi tanıyamamışsınız! Size yaptıklarımın bıkmamış mıydınız? Erkek olsaydım, benim gibi kadınlardan kaçardım. Bir zavallının gönlünü bana kaptırması kendini öldürmek demektir.»

Juan: «Peki, niye gittiniz?» diye, üstelerek bir daha sordu.

Dona Sol: «Doğrusunu söylemek gerekirse, canım sıkılmıştı da ondan gittim.» dedi. «Canı sıkılınca insanın başka eğlenceler peşinde koşmaya hakkı vardır sanırım. Ben her yerde ölesiye sıkılırım. Acıyın bana.»

Juan, gülünç kaçacak kadar acıklı bir halle: «Ben sizi bütün kalbimle seviyorum!» dedi.

Dona Sol, aynı sözleri tekrar ederek: «Beni bütün kalbinizle seviyormuşsunuz!» dedi.

«Peki, bundan ne çıkar? Ah, siz bencil erkekler! Alışıldığınız için her şeyin size verileceğini sanırsınız! Seni bütün kalbimle sevdiğim için senin de beni sevmen gerekir! Hayır, efendim! Ben sizi sevmiyorum. Siz ancak arkadaşşımsınız. Hepsi okadar.

Sevilla'daki maceramız bir delilikti. Pek hatırladığım bile yok. Siz de unutmamışsınız!»

Juan yerinden kalktı, kollarını uzatarak, kadına yaklaştı. Kızgınlığından, ne deyeceğini bilemiyordu. Ne söylese bu kadını kandıramayacağını anlamıştı. Gene de içinde ateşli bir istek vardı... bir de umut. Kadını kendisine yaklaştıranca aralarındaki soğukluğun

silineceğini umuyordu. Kollarını uzatmış: «Dona Sol!» diye yalvarıyordu.

Kadın, sağ elini birden savurarak, matadorun kollarını üzerinden çekti.

Kadının bu davranışı karşısında Juan'ın gururu incinmişti. Ona zorla sarılmaya çalıştı.

Dona Sol: «Yeter, Juan!» diye haykırdı. «Bu biçim davranırsanız artık arkadaşım bile olamazsınız. Üstelik, kovarım sizi.»

Juan, büyük bir cesaretsizliğe uğradı. Yaptığından utanmıştı.

Uzun süre, hiç konuşmadan, öyle, kaldılar. Sonra: Dona Sol matadorun durumuna üzülmeye başladı.

– «Çocuk olmayın!» dedi. «Olmayacak bir işin üzerinde

224

neden bu kadar duruyorsunuz? Neden beni düşünüyorsunuz? Dediklerine göre, güzel, duygulu bir karınız varmış... Size iyi bir arkadaş olacak bir kadın. O olmasa bile, daha başkaları olabilir. Sevilla'da başında çiçek, omuzlarında şal, ne güzel kızlar var! Bir zamanlar her kadının gözü sizdeydi. Kendilerine âşık olmanızı isterlerdi. Beni unutun siz. Aramızda her şey bitmiştir. Erkek olarak, bu sizin gururunuzla dokunur, biliyorum. Yalnız, unutmayın ki canı her şeyden çabuk sıkılan bir insamdır ben. Hiçbir zaman

eskiyi hatırlamam. İsteklerim hep geçicidir. İçimde hiçbir iz kalmaz. Acınacak bir insanım, aslında. İnanın buna.»

Dona Sol matadora üzgün üzgün bakıyordu. Gözlerinde insanı açındıran bir anlam vardı. Biraz sustuktan sonra, sözlerine şöyle devam etti.

– «Ben öyle şeyler düşünürüm ki siz dünyada anlayamazsınız. Karşımda şimdi bambaşka bir insan, bir yabancı gibi duruyorsunuz. Benim Sevilla'daki tanıdığım Juan sizden apayrı biriydi. Evet, her ikisi de aynı insan, ona şüphem yok ama, benim için birbirinden çok değişik. Bunu nasıl anlatacağımı bilemiyorum. Londra'dayken bir raca ile tanıştım. Raca ne demek, biliyor musunuz?»

Juan, utanarak, başını «hayır» der gibi salladı.

Dona Sol: «Hint prensi.» dedi. Sonra adamı anlatmaya başladı: «Esmer yüzlü, siyah bıyıklıydı. Başında beyaz bir sarık, sarığın üstünde de pırıl-pırıl parlayan koca bir pırlanta iğne vardı. Elbiseleri bir çiçeğin yaprakları gibi kat kat. Yakışıklı bir genç. Vahşi hayvanları andıran bakışlarından bana âşık olduğunu anlıyordum. Ne yalan söyleyeyim, güleceğim geliyordu. İngilizce olarak Doğu tarzı iltifatlar yağdırmaya başlayınca kendisiyle alay ederdim. Soğuktan üşür, sisli havada da öksürürdü. Yağmurun altında bir kuş gibi çırpınırdı. Kat kat elbiseleri ıslanmış kanatlar gibi titrerdi. Bana aşkını ilân edip nemli gözlerle bakarken, üşüyüp titremesin deye ona bir gocukla bir de kasket vermek isterdim. Yakışıklı bir adamdı. Cam sıkılan bir kadının gönlünü birkaç ay için pekâlâ eğlendirebilirdi. Bu gibi erkekler bizim için geçici olarak sahnede yer alan oyunculara benzer. Siz anlayamazsınız, Don Juan!»

Dona Sol Hintli Prens'in soğuktan üşüyüp, o tuhaf elbiseleriyle Londra'nın sisli havasında dolaştığını hatırladıkça üzü-

KAN ve KUM

225

lüyor, onu Hindistan'da, prensliğinin başında, güneş altında yaşarken, süslü develerin üstünde giderken, arkasından da ata binmiş köleler gelirken gözünün önüne getiriyordu. Sonra: «Siz bana Hintli arkadaşımı hatırlattınız, dostum Gallardo.» dedi. «Sevilla'da çok iyiydiniz. Oranın tamamlayıcı bir parçasıydınız. Burada ise... Madrid pek Avrupa'lılaştı. Millî kıyafet deye bir şey yok. Burası da öbür şehirler gibi bir yer. Darımayınız bana, Don Juan. Sizi görünce, bilmem neden, bu Hintli arkadaşımı hatırladım.»

Dona Sol, camdan dışarı, yağmurlu, kapkara gökyüzüne, ıslak meydana baktı. Oluklardan akan yağmurun altında halk pek dikkatli yürümeye çalışıyordu. Dona Sol sonra gözlerini matadora çevirdi. Bakışları onun saçlarına, taranışına takıldı. Onu burada yadırgıyordu. Kendisini de, her şeyi yadırgıyordu ya. Bu arada, erkek arkadaşı Madrid'e açık, güneşli bir hava bulacağını umarak gelmişti. Havayı yağmurlu görünce hayal kırıklığına uğramıştı. Dona sol, otelin kapısında, boğa güreşçilerini görünce, elinde olmayarak: «Sıcak iklime alışık boğalar böyle karanlık, yağmurlu bir yere nasıl getirilir!» deye düşünmüştü. Juan da öyleydi: Andalucia'da bir kahramandı o. Madrid'de ise Dona Sol onu, tıraş edilmiş sakalıyla, gülünç buluyordu. Birden, onunla geçirdiği günleri hatırladı. Bir boğayı öldürmek için kendini nasıl tehlikeye attığını düşündü. Sonra, Plumitas'la birlikte matadorun çiftliğinde yedikleri yemek, kendisinin bu adama verdiği çiçek aklına geldi. Gene de bütün bunları şimdi aptallık sayıyor, hepsinin geçmişe karıştığını söylüyordu. İşte, Juan onun karşısında yalvararak bakıyor, her şeyin yeniden canlanmasını istiyordu. Hayır! Dona Sol için artık her şey bitmişti.

– «Geçmiş unutmak gerek.» diyordu. «Bir şey ikinci kez yapılıncaya değeri kaybeder. Sizi eskisi gibi görebilmek için dünyaları verirdim. Ne yazık ki imkânsız! İspanya'ya dönüşümde sizi değişik buldum. Geçen gün alanda güreştiğiniz sırada daha az çekici buldum sizi. Halk bile eskisi kadar coşmuyordu.»

Dona Sol bu son sözlerini kötü niyetle söylememişti ama, matadorun içinde «benimle alay ediyor!» duygusu uyandı. Öfkeden kıpkırmızı kesilerek başını eğdi. Dona Sol'un kendisine yüz çevirmesinin boğalarla eskisi gibi güreşemediğinden ilerigeldiğini düşünüyordu. Öyle ya, kadın onu eskisi gibi

Kan ve Kum : 15

226

bulmadığım açıkça söylemişti. Eskisi gibi güçlü olabilseydi Dona Sol ona belki de daha iyi gözle bakardı. «Kadınlar ancak değeri olan erkeklerden hoşlanırlar» deye aklından bir düşünce geçti. Bütün bu hayallerle kendini oyalamaya çalışıyordu.

Juan gideceğe benzemiyordu. Dona Sol'un yanında bulunmaktan öyle memnundu ki! Ziyaretini uzattıkça uzatıyordu. Tesadüfen biribirlerine belki yaklaşıverirler deye umuyordu.

Dona Sol ayağa kalkmıştı. Bunun üzerine matador da kalktı. Dona Sol, arkadaşıyla birlikte, Prado Müzesi'ne gidecekti. Bu yüzden yola çıkması gerektiğini söyleyerek, özür diledi. Onu başka bir gün için yemeğe davet etti. Yeni edindiği erkek arkadaşının bir toreadorla tanışmaktan hoşlanacağını düşünüyordu. Üçü birlikte, baş başa yemek yeyeceklerdi. Hintli az buçuk İspanyolca da biliyormuş.

Matador, Dona Sol'un elini sıkarak, kink-dökük sözler söyleyerek, ayrıldı. Dona Sol'u görmesi kafasını alt-üst etmişti. Kulakları zonkluyordu.

Juan Dona Sol'u hiç değişmemiş, tıpkı Sevilla'da olduğu gibi bulmuştu. Kadının onu yemeğe -çağırması da arkadaşının onu acayıp bakışlarıyla süzüp eğlenmesi içindi.

Giltmemeye karar verdi. Kuvvetli olmalıydı. Bu kadını bir daha görmeyecekti!

JUAN o günlerde Don Jose'den de, Carmen'den de sık sık mektup aldı. Don Jose her zamanki gibi onu gene avutmaya çalışıyor, güreşlere başlaması için cesaret veriyordu ama, ona eskisi gibi güvenmediğini, onu artık «dünyanın en birinci boğa güreşçisi» saymadığını belli eden sözleri de vardı. Halkın kendisinden pek memnun olmadığını, ondan artık pek hoşlanmadığını çıtlattıyordu. Madrid'deki boğa güreşinde çıkan olaydan sonra güveni sarsılmıştı. Biliyordu ki Juan, para kazanmak uğruna, halkın ıslıklarına rağmen güreşenlerden değildi. Böyle durumlardan utanç duyan bir insandı o. Arenaya ancak alkış toplamak için çıkmayı kabul edebilirdi. Orta derecede bir başarı kendisi için bozguna uğramak demekti. Çünkü o, cesaretiyle tanınmıştı.

Don Jose matadorun durumunu anlamak istiyordu. Değerini mi kaybetmişti acaba? Hayır!

Bunu hiçbir zaman kabul edemiyordu. Juan bir kaza geçirmeseydi Don Jose onu değerini kaybetmiş olarak görmektense ölmeyi tercih ederdi. Onun ancak yorgun olduğunu düşünüyordu. Bu yüzden, bütün mektuplarında dinlenmeye devam etmesini öğütüyordu.

Öteden beri matadorun bütün işlerinin iyi gitmesine çalışırdı. Şimdi de Juan'm bir zaman daha boğalarla güreşmeye-ceğine dair doktorlardan rapor almayı düşünüyordu. Böylelikle, emprezaryolarla şöyle bir anlaşma yapacaktı: Güreşlere yeni başlayan bir matador Juan'ın yerine güreşecek, kazancının çok az bir kısmını da ona verecekti. Böyle bir hal çaresi ile Juan gene para kazanmaya devam edebilecekti.

Carmen ise mektuplarında Juan'a boğa güreşlerinden büsbütün çekilmesini, kafasındaki saç örgüsünü kestirmesini, Sevilla'ya, ya da Rinconada'daki evine dönüp onu gerçek anlamda seven ailesiyle birlikte rahatça yaşamasını istiyordu.

228

İçi hiç rahat değildi. Şimdi ilk evlilik yıllarından daha çok üzüntü duyuyordu.

Kocasının başına bir felâket geleceğine dair bir önsezi vardı içinde. Uykusundan kötü rüyalar görerek uyanıyordu.

Carmen, kocasına yazdığı mektuplarda seyircilere karşı da isyan ediyordu. «Halk

nankördür!» diyordu. «Güçlü-kuv-vetli olduğun zamanlar elde ettiğin başarıları çabuk

unuttular. Kendi keyifleri için senin ölümünden zevk alan kötü ruhlu insanlar onlar.

Hayatta olmanı gönülden isteyen ancak annenle karın var. Her ikimiz de şu boğa güreşlerinden vaz geçmen için yalvarıyoruz sana. Bu işi sürdürmenin ne gereği var artık? Yeterince paramız var. Yıllarca rahat rahat yaşayabiliriz. Senden daha az değeri olan birtakım insanların senin için kötü laflar etmesi beni çok üzüyor. Başına bir dert daha gelirse aklımı oynatabilirim bu sefer.»

Matador bu mektupları okuduktan sonra düşünceye daldı. Boğa güreşlerinden çekilmeli miymiş? Kocasını özlemiş bir kadının duyguları olabilirdi bu ancak. Böyle bir şey düşünülemezdi bile. Otuz yaşında saçını kestirirse düşmanları kimbilir nasıl alay ederlerdi!

Juan eli, ayağı tuttukça mesleğini bırakmayı hiç de doğru görmüyordu. Para için değil, şerefi için mesleğine devam etmek istiyordu o. Üstelik, dünya çapında ünü olan bir güreşçiydi. Kendisine hayran olan binlerce insan ne demezdi sonra! Düşmanları:

«Mesleğini korkudan bıraktı!» derlerse hayranları onu nasıl koruyabilirlerdi?

Bütün bunların dışında, Juan böyle bir karara varmak için servetinin yeterli olup olmadığını da düşünüyordu. Hem zengindi, hem de değildi çünkü. Maddî durumunu pek güvenceli görmüyordu. Elinde olan serveti ilk evlilik yıllarında kazandığı paraydı. Yeni sözleşmeler imzalamak, para biriktirmek, böylece karısıyla annesini sevindirmek onun en büyük zevkiydi. Evet, bol para kazanmıştı ama, yaşadığı hayat dolayısıyla hiç de büyük bir servet edinmemişti. Çok oyun oynamış, hiçbir zaman ayağını yorganına göre uzatmamıştı. Paralarını oyun masasında kaybedince birçok kimselerden ödünç para istemek zorunda kalmıştı. Bu durumda, meslekten ayrılır ayrılmaz, elindeki parayı borçlarını ödemek için harcamak zorunda kalacaktı, ileride çiftliğinin işlerini, büyük masraflara yol açmamak için, kendisi görecekti. Böyle, mas-

KAN ve KUM

229

rafı kısarak yaşamak, çiftliğini kendisi ekip biçmek hiç hoşuna gitmiyordu.

Alkışlanmaya, bol para kazanıp harcamaya alışık bir insandı o. Bir zamanlar şimdi elinde olan paranın çok daha azıyla kendisini zengin sayabilirdi. Şimdi ise, boğa güreşlerinden çekilince, kendisini pek yoksul görecekti. La Habana sigaraları, pahalı şaraplar içemeyecekti. Zengin kahvelerde, meyhanelerde caka satamayacaktı. Ölümü göze almadan, deli gibi para harcamadan duramazdı. Çevresinde onu güldürmeye çalışan, iltifat yağdıran birsürü genç toplanmıştı. Bunlar hep onun hesabına içerlerdi. Sonra, Juan yanma sokulan kızlara altın, elmas küpeler takar, başka erkeklerin buna şaşırıp kalmalarından zevk duyardı.

İşte böyle yaşamaya alışık olduğundan aynı hayatın sürüp gitmesini istiyordu. Bu tantanalı hayattan hiç de şikâyetçi değildi. Bir de, kalkmışlar, bundan vaz geçmesini istiyorlardı! Ayrıca evinin alışlagelen masraflarını da düşünüyordu. Evde herkes rahat, hesapsız yaşamaya alışmıştı. Paranın sel gibi aktığını görürler de bunun nereden geldiğini düşünmezlerdi bile. Gelirden, giderden kimsenin haberi yoktu. Evinde, annesiyle karısından başka, kız kardeşi, eniştesi, yeğenleri de vardı. Eniştesi Antonio, ünlü bir insanın akrabası olduğu için, çalışmadan yaşamaya hakkı olduğunu sanıyordu. Yeğenlerinin ise, büyüdükçe masrafları artıyordu. İşte Juan, güreşi bırakırsa, böyle hesapsız-kitapsız yaşamaya alışık olan bunca insanı dar bir ölçünün içine sokmuş olacaktı. Garabato da aralarında olmak üzere, herkes çiftlikte, güneşin altında kavrularak, çalışmak zorunda kalacaktı. Yoksullara para dağıtmaya alışık olan zavallı annesi hayatının son günlerinde bu zevkten vaz geçecekti. Carmen de, müsrif olmamakla birlikte, kendisini güzelleştiren birçok zevklerden yoksun kalacaktı. Bütün bunlar ailenin üzülmesine, onlara aşağı tabakadan insanlar gözüyle bakılmasına yol açacaktı. Juan onları böyle bir durumla karşı karşıya bırakırsa utanırdı. Onları rahata alıştırdıktan sonra ikinci sınıf bir hayat yaşatmak cinayet işlemek olurdu. Öyleyse; ne yapması gerekiyordu? Yapması gereken tek şey boğa güreşlerine devam etmektir. Mesleğini bırakmamaya kararlıydı.

Juan, Don Jose ile karısının mektuplarına verdiği karşı-

230

lıklarda işinden hiç bir şekilde ayrılmayacağını kesinlikle bildirdi. Yalnız, Don Jose'nin öğütlerini yerine getirmeye de karar vermişti. İleride en büyük boğaları bile öldürebileceğine inanıyordu. Öte yandan, nekadardan üzüldüğünü karısının anlamaması için, Dona Sol'a karşı olan aşkına rağmen, Car-men'i seviyormuş gibi de görünüyordu. Ayrıca, gene güçlü-kuvvetli olduğunu herkese göstermek istiyordu. Kendisine yapılan haksızlıklardan dolayı halkı utandırmak en büyük isteğiydi. İyi boğalarla güreşirse, Roger De Flor gibi, ölmez bir üne kavuşmuş olacaktı. Roger De Flor eniştesi Antonio'nun dilinden hiç düşürmediği bir macera kahramanıydı.

Juan'm kafasını boyuna kurcalayan şey boğaların iyi cins olmalarıydı. İlk zamanlar boğaların cinsleriyle hiç ilgilenmezdi. Şimdi ise, alana çıkmadan önce boğaları gidip görmeyi düşünüyordu. Eskiden: «Önüme hangi boğa çıkarsa çıksın öldürebilirim!» derdi. Onların alana çıktıklarında ne cins olduklarını da hemen tanırdı. Bundan sonra, daha alana çıkmadan önce, gidip boğaları inceleyecek, işine gelenleri seçecekti. Havalarda ısınmıştı. Ertesi gün Juan ikinci boğa güreşine katılacaktı. O gece tek başına alana gitti. Çatısı kırmızı kiremitli, pencereleri Arap tarzı olan sirk binası pek ıssızdı. Uzaktan yeşil bir çayırılık görünüyordu. Juan alana girince pis kılıklı, birtakım işsiz-güçsüz kimseler yanına yaklaştılar. Bunlar ahırlarda yatarlar, matadorların verdikleri paralarla, meyhanelerde artıkları yeyerek geçinirlerdi. Aralarından kimisi boğa yetiştiricilerle Andalusia'dan gelmişlerdi. Devamlı kalıyorlardı. Juan, ellerinde kasketleri arkasından gelen bu kimselere biraz para dağıttıktan sonra, boğaları görmek için Caballerizas kapısından içeri girdi. Boğaların dinlenme yerinde güreş meraklıları pikadorların yaptığı hareketleri deniyorlardı. Ahırlarda çalışanlar da yöneticinin arkasından gidiyorlardı. Az konuşan, şişman bir adamdı bu. Başında İspanyol tarzı bir şapka vardı. Pikadorların küfürlerle dolu konuşmalarını sakın sakın dinliyordu.

Alanda çalışan hademeler, kollarını sıvayarak, sıska atları ahırdan çıkardılar. Atlılar atların ne durumda olduklarına önceden bakarlardı. Bu zavallı cılız hayvanlar birkaç gün eğitim görürlerdi. Alanda çevik davranabilmeleri için çayırılara çıkar-

KAN ve KUM

231

tılıp dolaştırılırdı. Mahmuzlandıkları için göğüsleri kanlar içinde dönerlerdi. Ahırlardaki bölmelere yerleştirilmeden önce üzerlerine birer kova su dökerlerdi. Üzerlerinden akan su, kandan, koyu şarap rengini alırdı. Ertesi gün boğa güreşi vardı ya, pikadorlar en iyi durumda olan atları seçmeye çalışıyorlardı. Atların cılızları korka korka ilerliyorlardı. Aralarında güçlü-kuvvetli olanlar da vardı. Bunların tüyleri parlaktı; ayakları da yere sağlam basıyordu. Potaje atlara bakan adamla konuşurken gururlu bir tavır takınmıştı. Ona sen diyordu. Alanda çalışanlara gelince, onları da ettikleri küfürleri alaya alarak güldürüyordu. Bu gibi kimselerle iyi geçinme işinde onun üstüne yoktu. Onlarla geçinmesini pikadorlardan daha iyi biliyordu.

Seyislerden biri Potaje'ye bir at getirmişti.

Potaje: «Huysuz bir hayvan bu. Binilmez buna!» dedi. Bunun üzerine adam, sakın sakın, şöyle konuştu:

– «Korktuğunuz için bu atı istemiyorsunuz. Pikadorlar her şeyden korkuyorlar çünkü. Böyle yumuşak bir atla Senor Calderon ile El Trigo bir tek kere bile düşmeden, ata da en ufak zarar gelmeden, iki gece arka arkaya alana çıkarlardı. Şimdi insanlar her şeyden korkuyorlar, hiçbir şeyden utanmıyorlar.»

Biribirlerine dostça bir sakinlik içinde hakaret ediyorlardı. En ağır hakaretler bile onların arasında pek hafif görünüyordu.

Potaje: «Sen utanmaz adamın birisin!» diyordu. «Bu ata senin sıska ninen binsin!»

Onları seyredenler gülüyor, seys de omuz silkiyordu.

– «Bu atın nesi var?» dedi. «Hasta olanlardan da, insanın başını döndürenlerden de daha iyi değil mi? Sanki alana çıkarken bindiğin atlar bundan daha mı iyiydiler!»

Potaje, adamın bütün bu sözlerine aldırmış etmeden: «Hadi çekil git! Senin olsun!» diye karşılık verdi.

Adam, bu gibi işlerde tecrübeli olduğunu göstererek, usulca Potaje'nin yanına yaklaşıp kulağına bir şeyler fısıldadı. Potaje de, ters bir adam gibi görünmemek için, atı kendisine doğru çekti, dizginlere basarak üzerine bindi. Sonra, kılıcını koltuğunun altına alarak, duvara dayalı bir direğin

232

karşısına geçti, önünde sanki kocaman bir boğa varmış gibi, kılıcı saplamaya başladı. Zavallı cılız at bu sarsıntılar karşısında titreyip ayaklarını büküyordu.

Potaje, yumuşak bir sesle: «Fena değil... sandığımdan daha iyiymiş.» dedi. «Başını, bacıklarını iyi tutuyor. Bana bu atı ayırsınlar.»

Juan bütün bu denemeleri seyredenlerin arasından ayrılmıştı. Alanda çalışan adamlardan biri onu boğaların bulunduğu yere kadar götürdü. Ufak bir kapıdan geçerek çayıra çıktılar. Boğaların kaçmaması için, çayıra adam boyu bir tah-taperdeyle çevirmişlerdi. Kapısı çok dardı. Bir insan ancak yan yan geçebilirdi. Çayırdaki sekiz boğa vardı. Kimisi bacıklarını kıvrıp oturmuştu; kimisi de, başları eğik, ayakta durmuş, çimlerini kokluyordu.

Matador, bir uçtan bir uca dolaşarak, boğaların durumunu gözden geçiriyordu. Zaman zaman, dar bölmelerin içinde durmaktan yorularak, dışarı çıkıyordu. Kollarını sallayarak, boğaları durgunluklarından uyandıracak şekilde bağırırdı. Boğaların kimisi rahatlarını bozmaya gelen bu adama öfkeyle saldırmaya kalkışıyordu; kimisi de, yerlerinden kıpırdamadan, güvenle, kendilerine saldırmalarını bekliyorlardı.

Juan, tahta perdenin arkasından, iki boğayı uzun uzun inceledi. Hangisini seçeceğini bilemiyordu. Alanın yöneticisi de yanındaydı. Atletik yapılı bir adamdı bu. Kalın kumaştan bir elbise giymişti, başında da geniş bir şapkası vardı. Lobato (Kurt yavrusu) diye lâkap takmışlardı kendisine. Zamanın çoğunu çayırlarda geçiren bir biniciydi. Madrid'e geldiği vakit boğa güreşi alanından başka hiçbir yeri merak etmezdi. Madrid'in sokakları hiç ilgilendirmezdi onu. Madrid onun için çayırları, yüksek tepeleri, ahırları olan bir yerdi. En çok hoşlandığı yerlerden biri de Gallina Meyhanesi'ydi. Alana yakın, hoş bir yerdi orası. Atma binip çayıra dönmeden önce, oraya gider, emprezasyonun hesabına yemek yerdi. İçeri girdiği vakit garsonlar saygıyla selâm vererek karşılarlardı onu. Ondan ürker, çekinir gibiydiler. O da, bundan pek hoşlanırdı. Bir tabak dolusu etli patatesle şarap getirtir, zevkle yeyip içerdi.

Emprezasyonun seçtiği boğaları Munoz çayırlarında, havalar çok sıcak olduğu vakit de Guadarrama tepelerindeki çayırlarda otlatmaya götürürdü. Boğa güreşinden iki gün önce de,

KAN ve KUM

233

geceyarısı, boğaları Abronigal Sokağı'ndan ağır ağır sürerek, alana getirirdi.

Çobanlarla atlılar da onunla birlikte gelirlerdi. Havalar birden bozup çayırlara hemen dönemeyince cam sıkılırdı. Çünkü ağır ağır konuşan, pek de parlak düşünceleri olmayan bu adam hayatım boğaları otlatmaya götürerek geçirdiğini övünerek anlatırdı. Madrid'de gökyüzü daha dar, yıldızlar daha az gibi gelirdi ona. Çayırlardaki gecenin güzelliğini şöyle anlatırdı:

– «Boğalar yıldızların altında uyur. Uzaktan bilinmeyen bir gürültü sessizliği bozar. Yılanlar bu tepelerde acayip sesler çıkararak şarkı söylerler. Evet, şarkı söylerler. Bundan kimse şüphe edemez.»

Lobato'nun bu anlattıklarına kimse inanmamazlık edemezdi. Çünkü yılanın şarkı söylediğini o binlerce defa duymuştu. Ona karşılık gelmek, onu yalancı çıkarmak biralay küfür işitmek demekti. Ona göre, boğalar da konuşurdu.

– «Yılanlar şarkı söylediği gibi, boğalar da konuşur.» derdi.

– «Dört ayaklı, boynuzlu oldukları halde, onlar da insanlar gibidirler. Sabah uyandıklarında onları görmelisiniz! Çocuklar gibi sıçrayarak kalkarlar. Şakalaşmak için boynuzları ile biribirlerine girerler. Neşeli bir gürültüyle, biribir-lerinin sırtına binmeye çalışırlar.»

Madrid'den hoşlanmaz, orada boğulacak gibi olurdu. Madrid'de yalnız Gallina Meyhanesi'nde şarap içmeyi, yemek yemeyi severdi.

Lobato güreş için iki boğa seçmiş, matadorun da bunları kabul etmesini istiyor, onu buna zorluyordu. Halkın hayran olduğu bu güreşçiye onun ne saygısı vardı, ne de korkusu. Onu küçük görmeye bile başlamıştı. İyi boğa seçmesini yalnız kendisinin bildiğini ileri

sürüyordu. Çünkü o hayatını boğaların boynuzları arasında geçiriyordu. Kendini korumak için de yalnız kolları vardı. Bu işi alkış toplamak için de yapmıyordu. Juan boğaların dinlendikleri yerden çıkarken, yaşlı bir adam selâm vererek yanma yaklaştı. Bu adam alanın temizlik işlerine bakardı. Uzun zamandan beri bu görevle uğraştığı için bütün ünlü güreşçileri tanırđı. Pek temiz giyinir, yalnız, göze çarpmak için, parmaklarına kadın yüzükleri takar, mendillerine de hafif kokular sürerdi. Bütün hafta boyunca, hiç

234

yüksünmeden, sirkin bütün temizliklerim hemen hemen kendisi yapardı. Yanma yardımcı olarak verilenler serseri kılıkklı çocuklardı. Bunlar bayram günlerinde boğa güreşlerini bedava seyredebilmek için, adamın bir dediğini iki etmezlerdi. Güreşleri boğaların bulundukları yerdeki kapının parmaklıklarından seyretmeye razı olurlardı. Güreşte yaralanan güreşçiler bu kapıdan içeriye alınarak arenadan çıkartılırdı. Temizliğe yardım eden bu gençler en öne geçmek için aralarında çocuklar gibi dövüşürlerdi. Yaşlı adam bu yardımcılara bütün hafta içinde mesele çıkarmadan iş dağıtımını yapardı. Çünkü alanın güneşli yanındaki yerlerle gölgeli yerlerinin temizlenmesi bir değildi. Güneşli yerlerde oturanlar yalnız fikir olmakla kalmazlardı; bir de pek pis kimselerdi. Yerler portakal kabukları, kâğıt parçaları, sigara artıkları doluydu. Yaşlı adam yardımcılarını: «Yerde bir izmarit bırakana pazar günü güreş seyretmek yok!» deye korkuturdu. Bunun üzerine, yardımcılar yerleri sanki elmas ararlarmış gibi dikkatle temizlerler, bir tek izmaritin bile kalmaması için bütün sıraların altlarına kadar eğilirlerdi. Ondört bin kişinin yerlere attığı sigaraları ararken, yelpaze, kadınların elbiselerine taktıkları süs eşyaları, yüzükler, mendiller, para gibi şeyleri de bulurlar, bunları ceplerine atarlardı, izmaritleri güneşe koyup kuruttuktan sonra tütününü toplayıp satarlardı. Kıymetli eşyaları da bir eskiciye verip hayli para kazanırlardı. Juan yaşlı adamın selâmına karşılık vererek bir sigara uzattı, böylelikle Lobato'nun yanından ayrıldı. O iki boğanın kendisine ayrılması için çobanla anlaşmıştı. Boğa güreşinden önce atların durumunu bir daha yoklamak için atlılar alanın ortasında dolaşıyorlardı. Dolayısıyla, seyretmeye meraklı kimseler de orada toplanmıştı. Matador bu topluluğun yanından uzun boylu, zayıf, bakır tenli, toreador gibi giyinmiş bir adamın ayrıldığını gördü. Adamın siyah şapkasının altından dağınık saçları fıskırmıştı. Ağzının iki ya-, nmda buruşuklar olduğu görölüyordu.

Juan: «Nasılsın, Pescadero!» deyerek heyecanla elini uzattı.

Bu adam gençliğinde pek gözde bir boğa güreşçisiydi. Şimdi ise onu çok az kişi hatırlıyordu. Ondan sonra gelen matadorlar onu gölgede bırakmıştı. Pescadero, bir ara Amerika'

KAN ve KUM

235

da boğa güreşçisi olarak çalıştıktan sonra, biriktirdiği paralarla geçinmeye karar vererek, işinden çekilmişti. Juan onun bir meyhane işlettiğini biliyordu. Adam, boğa güreşi meraklılarıyla pek ilişki kurmamak için, meyhanesini biraz uzaklarda açmıştı. Bu yüzden, Juan onu sirkte göreceğini hiç düşünmemişti. Pescadero, Juan'ı görünce, üzgün bir halle: «Yıllar oldu görüşmeyeli!» dedi. «Ben boğa güreşlerine az gelirim çünkü. İşim az olduğu vakitler buralarda olup bitenleri görmeye geliyorum ancak. Şimdi ufak bir meyhane açtım, onu yürütmeye çalışıyorum. N'aparsın!» Juan, Pescadero'nun durumunu göz önünde tutarak, kendi derdini unutmaya çalıştı. Onu küçüklüğünde tanımıştı. O da zamanında Juan'dan daha çok hayranlar kazanmıştı, kadınlar peşinden koşardı. Sevilla'ya gittiği vakitler kadife şapka, şarap rengi ceket giyer, beline değişik renkte bir de kuşak sarardı. Elinde, başı altm, fildişi baston bulunurdu. İşte Juan da boğa güreşlerine son verirse onun gibi unutulacaktı. Boğa güreşleri üzerine uzun uzun konuştular. Pescadero pek dertli görünüyordu. Bir çok boğa güreşçileri gibi o da kaderine küsmüşü.

– «Artık iyi boğa güreşçileri kalmadı.» diyordu. Sırf para kazanmak için boğa öldürüyorlar. Hayvanlar bile eskisi gibi güçlü değiller. Öyle değil mi, Juan?» Pescadero matadoru ısrarla evine çağırdı. Juan da, işi olmadığı için, kabul etti. Önce yakındaki bir meyhaneye girdiler. Burası da bütün meyhaneler gibiydi. Duvarları kırmızıya boyanmıştı, pencerelerde de kırmızı perdeler vardı. Bir rafın üzerinde, toprak tabaklar içinde kızartma hamur yemekleri, balık kızartmaları, sirkeye batırılmış yeşil otlardan çeşitli salatalar vardı. Duvarda bir saat, masaların çevresinde de ufak iskemleler bulunuyordu. Duvarlarda ünlü matadorların boğa güreşlerini gösteren renkli resimler de vardı.

Pescadero: «Bir şeyler yeyelim!» deyerek garsonu çağırdı.

Juan'm geldiğini gören bir garson, saatin yanında durmuş, gülümsüyordu.

Matadorun gözü de bu adama takılmıştı. Garson'a: «Ben seni tanıyacağım...» dedi.

Pescadero da: «Tanırsın!» dedi. «Pipi'yi nasıl tanımazsın!»

236

ALTIN KALEM - KLASİK ROMANLAR

Garson, Juan'm kendisini hatırlaması için, yanlarına gitmeden önce biraz bekledi. O da bir zamanlar «geleceğin güreşçisi» deye anılırdı. Ne yazık ki bir gün bir boğa kolunu boynuzlamış, bu yüzden adamın kolu bir daha güreşememek üzere sakat kalmıştı.

Pescadero: «Ben Pipi'yi evlât edindim.» diyordu. «Kimsem yok. Karım öldü, Pipi'yi oğlum sayıyorum. Zenginlik içinde yaşadığımızı sanma. Şairler gibi yaşıyoruz biz. Meyhanenin geliri pek az. En çok, yeni açtığım boğa güreşi okulundan kazanıyorum.»

Juan, Pescadero'nun okul açmasına gülümsemişti.

Pescadero: «N'apalım! İnsan geçinmek için bir şeyler yapmalı.» dedi. «Boğa güreşlerini seven çok. Ünlü güreşçi olabileceklerini sananlar da az değil. Boğa güreşçisi olmak hevesine kapılmış birçok yabancılar da geliyorlar. Biraz sonra biri gelecek, ders vereceğim.»

Yüksek çatılı, tahta bir eve geldiler. Kapının üzerinde «Boğa Güreşleri Okulu» yazılı bir levha asılıydı. İçeriye girdiklerinde Juan'm gözüne ilk çarpan şey tahtadan yapılmış bir boğa oldu. Hayvanın ayakları tekerlekler üzerine yerleştirilmişti. Kuyruğu kenevirden yapılmıştı, kafası samandan, boynu da mantardan. Boynuzları ise sahiciydi, başka bir boğadan kesilip takılmıştı. Bir de uşak vardı. Göğsü açık, başında kasket, saçları kulaklarının arkasını kaplamış biri. Bu adam ders sırasında boğayı harekete getirmekle görevliydi.

Odanın ortasında kırmızı yüzlü, geniş omuzlu, beyaz bıyıklı, şişman, yaşlı bir adam vardı. Kısa kollu gömlek giymiş, boğaya kargıları batırmaya çalışıyordu. Bir de kadın vardı. İskemleye oturmuş, kollarını başka bir iskemleye dayamıştı. Adamla aynı yaşta, aynı şişmanlıktaydı. Başına çiçekli bir şapka giymişti. Yüzü kırmızı, çilliydi. Arkadaşı kargılarıyla boğaya her saldırdığında sevinçten dört köşe oluyordu. Gülerken, şapkasındaki çiçekler, başındaki takma saçın lûleleri oynuyordu. Arkadaşım alkışlarken bacaklarını açıyor, bu yüzden etekliği yukarı doğru kalkıp etli-butlu vücudu görünüyordu. Pescadero, kapıya yaklaşırlarken, Juan'a bunların kim olduklarını anlatmaya çalıştı.

– «Ya Fransız, ya da başka bir milletten olsalar gerek.» diyordu. Ne millet olduklarını, kim olduklarını bilmiyormuş,

KAN ve KUM

237

merak ettiği de yokmuş. Bildiği tek şey bütün dünya memleketlerini dolaşmış olduklarıymış.

– «Adam Afrika'da maden ocaklarında, daha başka uzak ülkelerde de çiftçi olarak çalışmış, Amerika'da avcılık yapmış.» diyordu. «Şimdi ise, İspanyollar gibi para kazanmak için, boğa güreşçisi olmak istiyor. Azimli bir öğrenci gibi, her akşam derslere katılıyor, ders paralarını da hiç aksatmadan veriyor. Ellisine merdiven dayamış bir insanın böyle bir mesleği öğrenmesi ne demek, düşün hele!»

Juan'la Pescadero içeri girdikleri vakit, kadınla erkek hemen değişik tavır takındılar. Elleri kargılarla dolu olan adam ellerini hemen aşağıya indirdi. Kadın ise etekliğini, çiçekli şapkasını düzeltti.

Pescadero ikisini de ayrı ayrı selâmladı.

– «Bakalım dersleriniz nasıl gidiyor!» dedi. «Şimdi, siz, bulunduğunuz yerden, boğayı çağırıp yanınıza yaklaşmasını bekleyin. Sonra hayvan yanınıza yaklaşınca, kargıları boynuna batırm. Daha sonra hiçbir şeyle ilgilenmeyin. Boğa kendi kendine işini görür. Dikkat! Hazır mısınız?»

Adam, boğanın harekete geçmesi için, biraz geri çekilip: «Hayda! Gel bakalım, Morito!» deyerek «hayvanı» kışkırtmaya çalıştı. Karnı saman dolu, ensesi de samandan yapılmış olan «boğa» Pescadero'nun bağırması üzerine, sahici bir bo-ğaymış gibi harekete geçti. Bulunduğu yer pek düzlük olmadığından kafası ileri-geri sallanıyordu. Bu boğa insan gibi de akıllıydı. • Onunla güreşecek olanın yanma yaklaşacağı vakit, boynuzlarıyla adamın bir yerini incitmek için, yön değiştirdi. Tahtadan yapılmış boynu kargılarla doluydu. Onları ensesinde taşıyarak uzaklaşmaya başladı. Bu başarı karşısında oradakiler adamı alkışlamaya başladılar. Adam, pantolonu-nun askısını, gömleğinin kollarını düzeltiyordu. Kadın, alkışlarken, öyle coşmuş, yerinde oynuyordu ki etekliğinin arasından bacakları görünüyordu.

Pescadero, adama: «Bravo!» dedi. «Usta bir matador gibi güreştiniz!»

Adam, öğretmenin alkışları karşısında, alçakgönüllü bir tavırla selâm verdi. Sonra, göğsüne vurarak: «Bu işi becermek için yürek ister, yürek!» deye övünmeye başladı. Elde ettiği başarıyı kutlamak istiyordu. «Bir şişe şarap getirsin-

238

ler de içelim!» deyerek, boğanın yanma gitti. Boğa onun vereceği emri önceden anlamış gibi görünüyordu.

Arkada, kadının bulunduğu yerde üç tane boş şarap şişesi duruyordu. Zaferi daha önce de kutlamışlardı.

Kadın erkek arkadaşının başarısını sevinçle karşılamıştı. Pescadero'nun yanında Juan'ı görünce, yüzünün rengi değişti. Onu gazetelerde gördüğü resminden tanımıştı.

- «Üstat!» deyerek yanma yaklaştı, gülümsedi. Juan'a gittikçe sokuluyor, onu kollarının arasına almak istiyordu.

Kadehlerini yeni matadorun şerefine kaldırdılar. Tahta boğa bile bu şenliğe katılmıştı. Pescadero, onlara Juan'ı tanıtarak: «Bu gördüğünüz matador Madrid'de kadınların kalbini çalacak; çılgınca alkışlanıp büyük bir servet kazanacak şekilde güreşti!» diye anlattı. Kadın matadora tatlı bakışlarıyla bakıyor, gösterişli bir tavırla gülüp kırıtıyordu. Adam büyük bir güç harcayarak dersine devam ediyordu. Vakitten yararlanması gerekiyordu. Bir ân önce Madrid'de güreşlere katılmak istiyordu çünkü. Pescadero, Juan'ı sokağın bitimine kadar geçirirken: «ciddî bir tavırla «Güle güle!» dedi. «Yarın alanda görüşürüz.»

Juan, Pescadero'dan ayrılırken dalgın, düşünceli görünüyordu. Onun bir zamanlar parayı nasıl düşünmeden harcadığını bilirdi. Şimdi ise ne duruma düştüğünü görüyordu. Bir de kendisine mesleğinden çekilmesini söylüyorlardı. Hayır, böyle bir şeyi o aklından bile geçiremezdi. Mesleğine bağlı bir insan olarak kalmak istiyordu.

Bütün gece uykusunda hep bu konu ile ilgili rüyalar gördü. Ertesi sabah uyandığında, aldığı kararın doğruluğundan yüzde yüz emindi. Cesaretiyle halkı hayrete düşürmek istiyordu. Kendine güveniyor, hiçbir şeyden korkmuyordu.

Boğa güreşi daha başından beri hep ters gidiyordu. Alana ilk çıkan boğa kargıları boğaya batırmak için hazır durumda bekleyen üç kişiyi saniyede yere devirmişti. Atların ikisi ölmüş, sel gibi kan akıyordu. Üçüncü ata gelince, şaşkınlıktan, ağrıdan alanın ortasında bir yerden bir yere koşuyordu. Karnı deşilmiş, barsakları karnından dışarı fırlamış, yerde sürünüyorlardı. At koşarken kendi barsaklarma basıyordu. Boğa,

KAN ve KUM

239

hırsını alabilmek için, atın barsaklarını boynuzlarıyla havaya kaldırdı, yere attı. Bu durum karşısında, atın acı çekmeden can verebilmesi için, yardımcılardan biri hayvanın kafasına bir kargı batırdı. At, ölmek üzereyken, adamın elini ısırды. Adam can havlıyla bir çığlık attı.

At can vermişti. Hademeler atm ölüsünün, akan kanların üzerine bol kum atmak için konuştular. Halk ayağa kalkmış, bağırışıp duruyordu. Herkes heyecanlıydı. Alanda bir tek pi-kadorun bile kalmayışma kızıyorlardı. Öbür atlıların hemen alana çıkacağını sanmışlar, aradan birkaç dakika geçip de' kimsecikler görünmeyince kızmaya başlamışlardı. Boğa, alanın ortasında tek başına kalmıştı. Böğürüp duruyor, o kanlı pis boynuzlarını havaya dikiyordu.

En sonunda alana başka atlılar çıkmıştı. Böylece, aynı iğrenç manzara yeniden başlıyordu.

Pikador, kargılar elinde, boğaya yaklaşıp yaklaşmaz, hayvan bir saldırdı, adamcağızı yere serdi. Boğayı görmesin diye atın gözlerini bağlamışlardı. Boğa, pikadoru yere yuvarladıktan sonra, ata saldırdı. Onu boynuzlarına takıp havaya kaldırdı. Atın kulaklarından kanla karışmış et parçaları fırladı. Karnından yaralanan başka bir at pikadorun çevresinde dolaşıyor, ondan fışkıran kanlar da yakınında bulunan öbür tore-dorların elbiselerini kirletiyordu. Halk atlıların attan düşmelerini heyecanla karşılıyordu. Pikadorlar yere düşünce bacak-larındaki demirlerle vücutlarının ağırlığından çıkan gürültü bütün alam yerinden oynatıyordu sanki. Kimisi sırt üstü düşüyordu. Kafaları tahta parmaklıklara çarpınca korkunç bir gürültü çıkıyordu. Bunu görünce halk: «Kafaları patlamıştır. Artık kalkamazlar!» diye bağtrışıyordu.

Gene de, pikadorlar, hiçbir şey olmamış gibi ayağa kalktılar. Sonra yere düşen şapkalarını alıp yeniden atlarına bindiler. Karnı deşilen ilk at ilerledikçe, barsakları uzayıp yol boyunca sürünüyordu. Atlı, atının böyle fecî bir durumda olmasına rağmen, boğanın yanma yaklaşmaktan çekinmedi. Orada toplu halde duran arkadaşlarına şapkasını fırlatarak boğanın karşısına geçti, kargıları hayvanın ensesine sapladı.

Seyirciler bu sırada Juan'a: «Attan in, attan in!» diye bağtırmaya başladılar.

Matador, ayaklarının gücü az olduğundan, attan inmeye vakit bulamadı. Bunun üzerine, at dayanamayıp birden ölü

240

KALEM - KLASİK ROMANLAR

olarak yere serildi Matador da yere yuvarlandı. Alanda çalışan yardalar yere c'ü?en Pikadorları kaldırarak sirkin has-tahanesine taşıdılar.

Juan, hemen topa^amp ayağa kalkmıştı. Yerde yatan bir pikadoru boğanın salcıJırışından kurtarmak içm boğayı kuyruğundan çekti Bunun üzerine bir alkış tufanı koptu.

Öbür pikadorlar ^esirlerken Juan parmaklığa dayana-rak gözleriyle Dona Solu aramaya başladı. «Burada olmalı!» diyordu, sonunda gö^dü: Locaların birindeydi Yalnız üzerinde her zamanki befaz ?ah y^ktu- Başında şapka vardı, ilk olarak boğa güreşi s^reden bir yabancığı andırıyordu. Yanında da juan'a guru^lanarak söz ettiği, memleketi tanıtmaya çalıştığı adam oturuyordu-

Matador içinden' «?imdi ben ona Juan'm kim olduğunu göstereceğimi» deve söylendi. «Şu nefret ettiğim adamın önünde bem' alkışlan^ zorunda kalacak. Halk öyle bir alkışlayacak ki elinde simadan o da coşacak!»

Juan'ın ikinci bc^1 öldürme vakti gelmişti. Halk bir önceki başarısızlığını unutarak kendisine umutla bakıyordu.

Yatmur yüzünde^b°ğa güreşleri iki hafta durdurulmuştu. Bu yüzden halk boğa güreşlerim özlemişti. Üstelik boğaların atlara saldırışla^ çok sayıda atın ölmesi halkı daha da coşturmuştu Juan b^Sanın yanma yaklaşıncı, kılıcını elinde bir baston gibi salU1-Nacional ile başka bir boğa güreşçisi de onun arkasından yiyorlardı.

Juto onlara: «Çiliniz!» diye bağırdı.

Bunun üzerine tfacional de, öbürü de, Juan'm kesinlikle konuşması karşısında onun isteğini yerine getirdiler-

Juan kargısı elii>de' boğanın yanma yaklaştı. Halk memnun görünüyordu Herkes mırıldanmaya başlamıştı.

- «Sevüla'lı tor^ador' adlm lekeletmemek için, yeniden alana döndü!» diyorlardı-

Juan iyi zamanlafındalolduğu gibi Pek zorlu güreşmek istiyordu. Boğaya karg>ları lle Pas verırken halk' sevinçten coşmuş, haykırıyordu.

Matadorun hayr^nları onun düşmanları olanlara: «Juan yeter l^ istekli oynaşın- Bütün iş orda!» diye sesleniyorlardı.

O gün Juan en Pasarılı oyunlarından birini sundu.

Boğa ayaklarını kıpırdatmadan duruyordu. Bunu görün-

KAN ve KUM

241

ce halk matadora: «Şimdi çekil! Çekil!» diye bağırdı. Juan çekilmedi; kargısı elinde, boğanın üzerine saldırdı. Ancak ondan sonra, hayvanın saldırısından korunmak için biraz geri çekildi.

Seyirciler hararetle alkışlamaya başlamışlardı. Çok geçmeden, alkışlar kesildi.

Matadorun boğayı öldürmek için kullandığı taktiği beyenenler, gözlerini nefretle onun düşmanlarına karşı çevirdiler.

- «Bu ne haksızlık! Pekâlâ başaracak!» diye söylenmeye başladılar. Çünkü düşmanları durmadan ıslık çalıyorlardı.

Juan, vücudunu ikiye bükerek, boğaya saldırdı, kargıyı hayvanın kaburga kemikleriyle ön ayaklarının ortasına sapladı.

Düşmanlar, kollarını deli gibi sallayarak: «Bunu güreşlere yeni başlayan biri bile yapmaz!» diye bağılıyorlardı.'

Boğa topallamaya başlamıştı. Koca ayağım sallayarak aksak adımlarla gidip geliyordu.

Seyirciler: «Zavallı hayvan!» diye söyleniyorlardı. Birden, hayvana acımışlardı. Sanki oraya boğanın öldürülüşünü görmeye gelmemişlerdi. Şimdi bunların gözlerinden matador silinmiş, boğa değer kazanmıştı.

Juan, bu kötü durum karşısında, neye uğradığını şaşırmıştı. Halkın ağzından çıkan küfürlere başını eğmekten başka ne yapabilirdi ki! Geçirmiş olduğu kazadan önceki zamanlarda olduğu gibi yiğitçe güreşmişti. Vicdanı rahattı. Yalnız, herkesten «Aferin!» beklerken niçin birçok kişi ona hakaret ediyordu?

Bir ara duraladı. Sonra, cesaretini yeniden topladı. Kimseye aldırmadan, söylenenleri duymadan çarpışacaktı.

Boğa, can acısıyla, fırlamış, koşa koşa ona doğru geliyordu. Derken, birdenbire, acıdan, olduğu yere mihlanıp kaldı.

Juan, başka bir kargı alarak, boğanın önüne dikildi. Ne yapmak istediğini seyirciler de anlamıştı: Boğayı ensesinden öldürecekti. Önce boynuzların arasına kılıcın ucunu sapladı. Sonra öbür eliyle de kargıyı sallamaya başladı. Böylece, hayvan kırmızı bezi görüp kafasını yere kadar eğecekti.

Matador kılıcı batırmca boğa yaralandığını anlayıp ensesini salladı, başını silkti.

Halk, alaylı bir şekilde: «Bu bir!» dejtî bağırmaya başladı.

Juan kılıcını ikinci kere saplamak üzere hayvana yaklaştı.

Kan ve Kum : 16

242

Boğa" başına gelecek olanları sezmiş, titremeye başlamıştı. Lo-calardakiler gene alaylı alaylı: «Bu iki!» diye bağırmaya başladı. Juan kılıcı boğaya bir daha saplamak üzere yaklaştı. Bu sefer boğa kılıcı yeyince yalnız acı acı inledi. Seyirciler: «Bu üç!» diye bağırmaya başladılar. Ayrıca ıslık da çalıyorlardı. Matador kılıcını boğanın can damarına, ense köküne sapladı. Boğa birden yana devrilip ayaklarını havaya dikti. Juan, terini silerek, ağır ağır, şeref locasına doğru yaklaştı. Sonunda hayvanın elinden kurtulabilmişti! Hiçbir zaman kurtulamayacağını sanmıştı.

Matador yanlarına yaklaşırken halkın bir kısmı kendisiyle alay ediyor, bir kısmı da hiçbir şey söylemiyordu. Hiç kimse alkışlamıyordu. Onlara göre, ünlü matador bu zaferini kurallara aykırı davranarak kazanmıştı.

Juan, devlet başkanının karşısında selâm durdu. Sonra, işlediği suçtan utanan bir çocuk gibi, parmaklıkların arkasına saklandı. ,Bu arada Nacional ona bir bardak su getirdi. Juan kendisini sonuna kadar seyreden Dona Sol'un bulunduğu locaya bakıyor, onun şimdi kendisi için kimbilir neler düşündüğünü, erkek arkadaşıyla birlikte nasıl alay ettiğini,

böyle başarısız bir boğa güreşinde Dona Sol'un bulunmasının kendisi için talihsizlik olduğunu aklından geçiriyordu.

Öldüreceği öbür boğa alana çıkıncaya kadar parmaklığın yanında dinlenmeye çalıştı. Çok koştuğundan şimdi bacağı da ağrıyordu. Güreşmek için eski gücünü kaybettiğim anlamıştı artık. Kendisine olan güveniyle çalım satmanın boş olduğunu biliyordu. Bacakları eskisi gibi çevik, esnek değildi; kolunun da eski gücü kalmamıştı. Bir zamanlar kılıcı boğanın ensesine nasıl da hiç korkmadan batırırdı! Şimdi korkuyor, dura-lıyordu. Bütün bunlardan dolayı, boğa güreşine karşı olan sevgisini köreltmek için duygularıyla savaşıyordu. Bir zamanlar olduğu gibi yeniden kötü düşünceler kafasını rahatsız ediyordu.

– «Bu sefer talihim açık değil. Beşinci boğanın üzerime saldıracağı içime doğuyor...» gibi, aklından birtakım kötü kötü düşünceler geçiyordu.

Nitekim boğa alana çıktığı vakit Juan bunun bir gün önce seçtiği boğa olmadığını gördü. Alana boğaların sıra ile çıkartılmadıklarını anladı. Kulağına: «Bugün beni alandan ölü olarak çıkaracaklar!» diye birtakım sesler geliyordu.

KAN ve KUM

243

Boğa ile güreşmeye başladığı vakit hayvanı tehlikede olan pikadorların yanından uzaklaştırmaya çalıştı. Boğaya kargıları batırmaya başlayınca, ilk önce seyircilerin hiç sesi çıkmadı. Sonra yavaşça alkışlamaya başladılar. Boğayı öldürmenin vakti yaklaşıncı halk matadorun aklından geçen korkunç düşünceleri anlamışa benziyordu.

Juan ne yapacağını bilmeyen bir insan gibi davranıyordu. Boğa kafasını sallayınca, kendisine doğru yaklaşmak istediğini düşünerek, büyük adımlarla hemen geri çekiliyordu. Bunu görünce halk onu yuhalamaya başlamıştı.

Juan, her ne şekilde olursa olsun, bu oyunun sona ermesini istiyordu. Bu yüzden, tehlikeli durumdan bir ân önce kurtulmak için kargısı elinde, boğanın üzerine doğru yürüdü. Halk ıslık çalıp bağırmaya başlamıştı. Kargı boğanın boynuna birkaç parmak derinliğinde saplanmıştı. Bir ara, boğanın silkinmesiyle, yerinden oynadı, karşıya doğru fırladı. Juan kargıyı gidip aldıktan sonra boğanın yanına döndü. Onu öldürmek için karşısına geçer geçmez boğa hemen üzerine saldırdı. Matador kaçmak istedi; bacakları eskisi gibi kuvvetli olmadığından, kaçamadı. Boğa bir saldırıda onu yere yıktı. Juan'm hemen yardımına koştular. Ayağa kalktığında üs-tü-baş toprak içindeydi, elbisesi de yırtılmıştı. Bir zamanlar şık kıyafetleri ile herkesi hayran bırakan güreşçi şimdi acınacak duruma gelmişti. Elbisenin yırtık yerlerinden vücudunun kolları görünüyordu; başındaki saç örgüsü de yana kaymış, sallanıyordu. Ayakkabısının bir teki de fırlamıştı. Birçok kişi üstünü pelerinleriyle örtüp onu korumaya çalışıyordu. Bu sırada, öbür güreşçiler, güreşin bir ân önce bitmesi için, başka bir boğayı hazırlıyorlardı. Juan kör, sağır gibiydi. Yalnız, boğaya saldırmacı için yapacağı en ufak bir davranışta hayvanın geri çekilmeye hazır olduğunu görüyordu. Öbür boğa onu korkutmuştu sanki. Hayvan deli gibiydi.

Juan arkadaşlarının kendisine söylediklerim anlamıyor-du. Dikkatini toparlayabilmek için kaşlarını çatıyordu. Yüzü sapsarı kesilmişti. Ne dediğini bilmeden: «Beni yalnız bırakınlar! Herkes çekilsin!» diye söylenip duruyordu. Bu arada, artık bu sefer öleceğine dair içini bir korku kaplamıştı.

Ahali: «Matador boğadan korkuyor!» diye söylenmeye başlamıştı.

244

Juan'ın hayranları bile, bu olay karşısında utanmışlar, hiç seslerini çıkarmıyorlardı. Düşmanları ise onun bu korkaklığından sevinç duyuyorlardı. Onun tam bir erkek olmadığını söyleyerek erkeklik gururu ile oynayanlar bile vardı. Juan, boğa güreşlerine başladığı günden o güne kadar, herkeste büyük bir hayranlık uyandırmıştı. Şimdi ise onu kışkananlar, çekemeyenler fırsat bulmuşlar, kendisinin bile unuttuğu çocukluk günlerindeki halini açığa vuruyorlar, geceleri Alemada De Hercules Sokağı'nda birtakım serseri çocuklarla dolaştığını, yırtık-pırtık elbiselerle gezdiğini söyleyerek alay ediyorlardı.

– «Dört yanın meydanda!» diye bağırtıyorlardı.

Juan kendini gene toparladı. Artık halkın kendisiyle alay etmesine kulak asmiyordu.

Boğanın dalgınlığından yararlanarak hayvanı kılıcıyla tez elden öldürmek istiyordu.

Kılıcını kaldırdı ama, korkusundan, boğaya hızla batıramadı. Hayvan pek bir şey duymamıştı bile. Ancak kılıcın ucuyla hafifçe yaralanmıştı. Kargıların kimisi etine hafifçe saplanmıştı; kimisi de kemiğine batmıştı ama, boğanın hareketleriyle yerinden oynuyordu.

Boğa, kafasını öne doğru eğmiş, parmaklıklara doğru ilerliyordu. Kendisine boş yere yapılan bu işkencelerden bıkmış, homurdamyordu. Juan hayvanı, arkasından, korka korka kovalıyordu. Öbür güreşçi arkadaşları da, kırmızı pelerinle-riyle, ona yardım edebilmek için arkasından geliyorlardı. Sanki boğayı bir ân önce bacaklarını büküp yere uzanması için kandırmak istiyorlardı. Boğanın ağzından akan salyalarla, kargılar saplanmış boynu karşısında halk alay edip duruyordu. Bu arada boğayı üstü toplu iğnelerle dolu bir yastığa benzetiyorlardı.

Arkasından da, Juan'a: «Kötü bir boğa güreşçisisin sen!» diye bağıryorlardı. «Erkek değilsin, kadınsın! Senin adın Juanito, değil Juanita!» deyenler de vardı. Bu boğa güreşi çok uzun sürmüştü artık. Birçok kişi Başkan'a doğru dönerek: «Bu rezalet daha ne kadar sürecek?» diye sordular. Bunun üzerine Başkan, bir işaretle herkesi susturup emir verdi. Polislerden biri parmaklıkların arasından geçip boğanın bulunduğu yere doğru koştu. Üzerinde kanat gibi açılan bir pelerin, başında da tüylü şapka vardı. Eli kapalı, başparmağı havada, Juan'ın yanına yaklaştı. Bunun

KAN ve KÜM

245

üzerine halk alkışlamaya başladı. Bu ilk uyardıydı. Üçüncü uyarıya kadar matador boğayı öldüremezse boğa alandan çıkartılacaktı. O zaman da matador başarısızlığa uğramış sayılırdı.

Juan, polisin bu işareti karşısında, hayal gördüğünü sanmıştı. Verilen işarettten ürkek kargısını saptamak üzere boğanın üstüne yürüdü ama, bu sefer de kargıyı boğaya pek iyi batıramadı.

Juan artık, umutsuzluğa uğramış, kollarını iki yanına sar-kıtmıştı. Kargılar boğaya birtürlü işlemiyordu. Hayvanın öleceği yok gibiydi.

Matadorun boğaya vurduğu son darbe hayvanı öldürmemişti. Halk ayağa kalkıp ıslık çalmaya başladı. ıslık seslerinden çıkan gürültü yüzünden kadınlar kulaklarını tıkamak zorunda kalmışlardı. Birçok kişi alana atılmak istiyorlarmış-çasma kollarını sallayarak parmaklıklardan aşağı sarkıyorlardı. Halk matadora ekmek parçaları, portakallar, üzerlerinde oturdukları yastıkları fırlatıyordu. Güneşli yerde oturanlar vapur düdüğünü andıran sesler çıkararak çağırıyorlardı. Bu türlü sesin insan boğazından çıktığı aklı gelir şey değildi. Zaman zaman, insan ruhunu sarsıcı sesler çıkaran acı çanlar çalmıyordu. Boğaların dinlendikleri yerin yakınında, ölen boğaların ruhları için koro halinde dualar okunuyordu. Seyircilerden kimisi, Başkan'm locasına doğru giderek, «İkinci işaret ne vakit verilecek?» diye sordular.

Juan mendiliyle terini siliyordu. Sirkin dört-bir yanına bakarak, halkın kendisine yaptığı haksızlığa şaşıyordu. Bu başarısızlıktan o yalnız boğayı sorumlu tutuyordu. Bu arada gözü Dona Sol'un bulunduğu locaya ilişmişti.

Dona Sol, Juan'a çok acıdığından, alana bakamayıp sırtı dönük duruyordu. Matadora bir zamanlar yaptıklarından dolayı şimdi utanç duyuyordu.

Juan boğaya bir daha saldırmıştı. Yalnız, hareketlerini pek az insan görebiliyordu; çünkü kendisine yardımcı olmak isteyen öbür boğa güreşçileri pelerinleriyle onun çevresini kuşatmışlardı.

Derken, boğanın, ağzından kan fışkırarak, yere yığıldığı görüldü. Halkın artık sesi çıkmaz olmuştu. Matador son saldırısında boğayı öldürmüştü.

246

Kargıları hayvanın boynundan çektiler. Boğayı alandan dışarı çıkarırlarken yerdeki kumlar kanlar içinde kalmıştı. Hademeler kanların üzerine kum döküp temizliyorlardı. Juan, kendisine yapılan hakaretler karşısında bezgin bir halde, parmaklığın yanında duruyordu. Yorgundu, soluk soluğa kalmıştı. Bacağı ağrıyordu. Bütün bu acı durumda bile, tehlikeden kurtulmuş olmasından ötürü gene de memnundu. Boğanın boynuzları arasında canını vermeyişini dikkatine borçluydu.

– «Ne insanlar bunlar! Hepsi katil ruhlu! Bir adamın ölmesini nasıl da istiyorlar! Hayatı yalnız onlar seviyorlar sanki! Yalnız onların aileleri var sanki!» diye, içinden öfkelenip duruyordu.

Arabaların, tranvayların, birsürü insanın arasından çıkmak Juan için birhayli güç oldu. Araba halkı ezmek için ağır ağır ilerliyordu. Ahali arabanın geldiğini görünce kenara çekiliyordu. Matador bütün bu insanların kendisine küfür etmek istediklerini seziyordu. İçinde beyaz şallı güzel kadınların oturduğu başka arabaların geçtiğini gördü.

Kadınların kimisi matadoru görmemek için yüzlerini çeviriyor, kimisi de ona acıyarak bakıyordu. Juan görünmemek için büzülmüş, sessiz, kaşları çatık duran Nacional'm arkasına saklanmıştı. Birtakım delikanlılar arabanın arkasından koşarak ıslık çalıyorlardı. Kaldırımda duran birçok kişi de onlar gibi ıslık çalmaya başladılar. Matadordan öç almak istiyorlardı sanki. Bir zamanlar, onu seyredebilmek için bilet alamadıklarından, bütün geceyi dışarıda bekledikleri olurdu. Şimdi, Juan'm başarısızlığı aralarında ağızdan ağıza dolaşmış, bunu duyunca hepsi yollara dökülmüştü. Bunda kıskançlığın da payı vardı. Juan çok para kazanan bir kimse olduğu için ona küfür etmekten hoşlanıyorlardı.

Bu ağır hakaretler karşısında Juan da artık sessiz duramadı.

– «Yere batısıcalar! Ne istiyorlar bunlar benden?» diye haykırdı. «Bunlar ömürlerinde para verip güreş seyretmeye gelmişler mi acaba?»

Attıkları bir taş arabanın tekerleğine çarptı. Kalabalığı dağıtabilmek için iki polis geldi. Alcala Sokağı'nm sonuna kadar matadorun arabasının arkasından gittiler.

f~~* ÜREŞÇİLER alana çıkarılarken, Caballerizas kapısına hız-^ lı hızlı vuruldu.

Hademelerden biri öfkeyle bağırarak oraya doğru koştu.

– «Buradan girilmez! Öbür kapıyı vurun!»

Gene de, dışarıdan gelen sesin ısrarı üzerine kapıyı açtı. İçeri bir kadınla bir erkek girdi. Adamın başında beyaz bir şapka, kadının üzerinde de siyah bir elbiseyle şal vardı. Adam hademenin elini sıkarak avucunun içine bir şey sıkıştırdı. Bu da, onu hemen yola getirdi.

– «Beni tanıdın, değil mi? Ne o, tanımadın mı? Ben matadorun eniştesiyim, hanım da karısı.»

Carmen boş avluya çepeçevre bir göz gezdirdi. Uzaktan, sağlam tuğla duvarların arkasından trompet sesleri duyuluyordu. Halk heyecanla bağıırıyor, güreşin başlamasını merakla bekliyordu. Solumalar duyuluyordu sanki. Belliydi ki güreşçiler Başkan locasının önünden geçiyorlardı.

Carmen, merakla: «Nerede?» diye sordu.

Enişte, sert bir sesle: «Nerede olacak, be hatun!» diye karşılık verdi. «Alanda, görevini yerine getiriyordur.»

Carmen, biraz kararsız bir halle, gene çevresine bakındı. Buraya kadar geldiği için pişman olmuş gibiydi. Neler olacaktı şimdi, kimbilir!

Hademe misafirlere gerek matadorun akrabaları olmalarından, gerekse eline sıkıştırılan paradan ötürü, büyük saygı gösteriyordu. Carmen'e: «Güreşin sonunu beklemek isterseniz kapıcının odasında oturabilirsiniz.» dedi. «Güreşi seyretmek isterseniz size içeride en iyi yerlerden iki yer ayırabilirim.»

Carmen'in kaşları çatıldı. Güreşi seyretmek mi? Hayır.

248

İçinde uyanan bir isteğin zoruyla gelmişti buraya kadar. Şimdi pişmandı. Kocasını alanın ortasında boğayla güreşirken görmeye içi dayanamazdı. Hiçbir zaman seyretmeye gelmemişti. Sonucu olduğu yerde bekleyecekti.

Eniştesi: «Ahırların önünde ne işimiz var! Güreş sona erinceye kadar burada kalacağız.» dedi.

Carmen, kocasının Madrid'de güreşeceğini haber alınca, Sevilla'da duramamış, bunu Antonio'ya söylemişti. Her ne olursa olsun Madrid'e gitmeye kararlıydı. Bir haftadan beri geceleri uyuyamıyor, rüyasında hep kâbus görüyordu. Korkunç bir şey olacağı içine doğuyordu. Bu yüzden, kocasının yanında olmak istiyordu. Onun yanında olursa tehlikenin daha az olacağına inanıyordu. Juan için artık yaşanacak bir hayat değildi bu. Mektuplarından, bu sefer güreşe istekle katılmadığı anlaşılıyordu. Sırf alkış toplamak için, delilik edip alana çıkacaktı.

Carmen, eniştesine: «Ne olursa olsun kocamın yanına gitmeliyim. Sen istersen gelirsın, yoksa ben yalnız giderim!» demişti. «Yalnız, sakın Don Jose'ye bundan söz etme. Madrid'e gideceğimi yalnız kaynananı biliyor.»

Antonio da, bunun üzerine, Carmen'le birlikte gelmeyi kabul etmişti. Hernekadar pek neşeli bir yolculuk sayılmasa da, ne de olsa, parasız bir gezi olacaktı.

Yolda gelirken Carmen hep kocasının artık işinden çekilmesini, geçinmek için yeteri kadar paralan olduğunu, yoksa kendisinin buna artık dayanamayıp öleceğini düşünüyordu. Kocasının son defa olarak güreşeceğini öğrenince sevinmişti. Yalnız, bunu bile gereksiz görüyordu. Juan alana çıkmadan önce Madrid'de olmak istiyordu. Kendisinin orada oluşu büyük bir tehlikeyi önleyecek gibi geliyordu ona.

Juan'ın eniştesi Carmen'in isteğini duyunca: «Ah, siz kadınlar!» demişti. «Aklınıza bir şey takıldı mı inadınızdan vaz geçmezsiniz. Senin oraya gitmenle güreş yapılmayacak değil ya.»

Antonio'ya göre, Carmen'in kocasının yanına gidip de güreşmemesini söylemekle işi daha tehlikeli bir duruma sokacaktı.

Madrid'e gelince, Antonio Carmen'e kocasının bulunduğu otele gidip de onu rahatsız etmemesini söyledi. Onun yanına gitmekle ne olacaktı sanki?..

KAN ve KUM

249

– «Kocanı görmeye gidersen onun sinirini bozarsın. Böylece, alana sinirleri gergin bir halde çıkar. Başına da bir hal gelirse senin yüzünden gelmiş olur!» demişti.

Bunun üzerine Carmen biraz yatışmış, Antonio'nun sözünü dinlemeye karar vermişti. Onun seçtiği bir otele giderek sabahı bekledi. Yatağında, yatmış, ağlıyor, kocasının başına bir felâket geleceğinden sanki eminmiş gibi üzülüyordu.

Antonio Madrid'e gelmiş olmaktan pek memnun görünüyordu. Carmen'in üzüntüsünü de yersiz buluyordu.

– «Seni gören de genç bir dul sanır!» diyordu. «Kocan şu sırada, hayatından memnun, boğa güreşi için hazırlanmakta. Senin şu durumun saçma değil mi!»

Akşama doğru, Carmen kocasını görmeye gitmekten caymıştı. Bulundukları otel La Puerta Del Sol'a yakındı. Boğa güreşlerine giden halkın gürültüsü oraya kadar geliyordu. Bunun üzerine Carmen, kendisini yabancı bulduğu bu otelde artık kalamayacağını anladı, gene kocasının yanında olmak istedi. Boğa güreşini seyretmeye gene niyeti yoktu ama, kocasının yakınında bulunmak istiyor, böylece onun kaderine yardımcı olacağına inanıyordu.

Enişte Carmen'in bu isteğinden hiç hoşlanmamıştı. Kendisi boğa güreşine yalnız gitmek istiyordu. Bir ara, otelden çıkıp, yalnız kendisi için bir bilet almıştı. Şimdi Carmen de gelmek isteyince keyfi bozulmuştu.

– «Çocuk olma! Oraya gitmekle kocana ne gibi yardımda bulunabileceksin?» diyordu. Bu konuda yeniden uzun uzun konuşuyorlar, Carmen her sefer olduğu gibi gene: «Sen gelme, ben yalnız giderim!» diye karşılık veriyordu. Sonunda Antonio kadının isteğine boyun eğdi. Bir araba kiralayarak, sirke geldiler. Antonio eskiden Juan'la birlikte Madrid'e geldiği günleri hatırlamıştı.

Carmen şimdi avluda, ne yapacağını bilmeden, duruyordu. Halk tribünlere dolarken müzik sesleri de ortalığı çınlatıyordu. Atlılar takım halinde alana çıkmışlardı. Altı at, duvardaki halkalara bağlanmış, duruyordu. Alanda bir at ölünce yerini onlardan biri alacaktı. Pikadorlar atlara manevra yaptırarak bekliyorlardı.

Ahırlarda görevli olan seyislerden biri, bir ata binerek, hayvanı avlunun çevresinde dört-nala koşturuyor, sonra pika-dorlara teslim ediyordu. Atları sinekler birtürlü rahat bırak-

250

iniyorlardı. Atlar başlarına gelecek felâketi sezinleyerek, kişnemeye başlamışlardı. Carmen'le Antonio, önce sütunların arkasında durup beklediler. Sonunda Carmen, hademenin teklifi üzerine, kiliseye girmeyi kabul etti. Rahat, sakın bir yerdi burası. Böylece, kocasına da belki yararı dokunacaktı. İçeride de boğa güreşçileri için halk dua ediyordu; sesler kesilmişti. Carmen gözlerini Meryem Ana'ya dikmişti. Yalnız dört mum yanıyordu. Meryem Ana için bu mumları Carmen çok az bulmuştu. Cüzdanını açarak, hademeye birkaç mum daha getirmesi için, 1 duro verdi.

Hademe, şakağım kaşıyarak: «Mum mu istiyorsunuz?» diye sordu. Sonra aramaya gitti. Birden, bir matadorun kız-kardeşlerinin bir gün kiliseye mum getirdiklerini hatırladı. Uzun bir aramadan sonra, mumları buldu. İki tane boş şişe getirerek mumları içine koyup yaktı, öbür mumların yanma yerleştirdi.

Carmen diz çöküp duasını okumaya başladı. Bundan yararlanarak, enişte ile hademe hemen alana koştular. Boğaya yapılacak ilk saldırıyı görmek istiyorlardı.

Carmen önünde dua ettiği Meryem Ana'ya hayranlıkla bakıyordu. Bu kutsal kadını tanııyordu ama, Sevilla'daki kilisede önünde dua ettiği Meryem Ana gibi bunun da iyiliksever olduğunu düşünüyordu. O Meryem Ana boğa güreşlerine katılan toreadorlar için yapılan duaları dinler, insanların isteklerini yerine getirirdi. Juan da onun önünde birçok kere diz çökmüştü. İşte bundan dolayı Carmen bu Meryem Ana'ya da çocukluğundan beri tanıyormuş gibi güvenle bakıyordu. Dudaklarını çabuk çabuk açıp kapamasından duasını acele okuduğu anlaşılıyordu. Yalnız, halkın gürültüsü dikkatini dağıtıyordu. Kulağına gelen sesler zaman zaman kesiliyor, sonra yeniden başlıyordu. Carmen kendisini boğa güreşine katılmış gibi görüyor, kulağına gelen değişik seslerden alanda olup bitenleri anlıyordu. Bir ara yuhalayıp ıslık çalıyorlar, sonra da anlaşılmayan sözler söylüyorlardı.

Birden, korkunç bir gürültü koptu. Sesler göğe yükseliyordu sanki. İnsanın soluğunu kesen korkunç bir ses duyulmuştu. Hayalinizde seyircilerin yüzlerini bembeyaz görüyordunuz. Bir ara bağlaşmalar kesildi. Tehlike atlatılmış olacaktı. Ortalığı derin bir sessizlik kaplamıştı. Ahırlardaki sinekle-

KAN ve KUM

251

rin gürültüsü daha iyi duyuluyordu şimdi. Tribünlerde sanki kimse kalmamıştı. Ondört bin kişi soluk almıyorlar gibiydi. Yaşayan yalnız Carmen'di sanki.

Derken, bu sessizliğin ortasından sonu gelmeyen bir gürültü koptu. Yer yerinden oynuyordu sanki. Sıralar yerinden fırlamış da birbirlerine çarpıyor gibiydi. Avluda atlar kırbaçlanıyordu. Anlaşılan, alana yeni pikadorlar çağırılıyordu.

Bir ara yandaki binadan daha kulağa yakın gürültüler geldi. Konuşmalardan, birtakım kimselerin ağır bir yük taşıdıkları anlaşılıyordu.

– «Merak etme! Hiçbir şeyin yok! Kafan azıcık yaralandı. Kan bile yok. Güreş bitmeden önce yeniden alana dönüp boğaya kargıları batırabileceksin...» diyorlardı.

Bu arada, sancıdan inleyen bir ses duyuldu. Carmen'in korkudan tüyleri ürperdi. Hemen Meryem Ana'nın önünde dua etmeye başladı. Korkudan, kutsal kadına bakamıyordu bile. Sararan yüzünde burnu incelmış gibi duruyordu. Bayılacak gibiydi. Dışarıdan gelen, kilisenin ince yapılı duvarlarından duyulan gürültüyü duymamak için yeniden dua etmek üzere kendini zorladı.

Sonra, kulağına bir su sesi, birtakım konuşmalar geldi. Bunlar bayılanı ayıltmaya çalışan doktorlar olacaktı. Birinin inlediği duyuluyordu. Attan düşüp kemiklerinin incindiğim belli etmeyi gururuna yedirmeyen bir kimse inliyordu.

Carmen, artık dayanamayarak, ayağa kalktı. Pışarı çıkıp hava almak ihtiyacını duymuştu. Kim olduğunu daha tam olarak bilmediği inleyenin ağırlarını kendi vücudunda duyuyordu sanki.

Dışarı çıktığında avlunun dört yanının kanlar içinde olduğunu gördü. Kovaların içindeki su bile kanla karışmıştı.

Pikadorlar alandan çekilmişlerdi. Boğaya kargıları batırmanın vakti gelmişti çünkü. Atlarıyla ilerliyorlardı. Atların yer yer etleri yırtılmıştı; yarılmış karınlarından da barsakları sarkıyordu. Atlılar güreş sırasında olanları heyecanla anlatıyorlardı. Carmen Potaje'nin, atından inerken, pek bitkin olduğunu gördü. Bacakları demirlerle kaplıydı. Belliydi ki birkaç kere attan düşmüştü. Adamaçağız, gerek demirlerin ağırlığından, gerekse attan düşmesi yüzünden serseme dönmüştü. Bir elini sırtına götürüp gerilerek kaşınmaya başladı. Çev-

252

resini saranlara: «Juan bugün pek yamandı, değil mi?» diyordu. Carmen'i avluda görünce, pek sakin bir halle: «Siz burada mısınız? Ne iyi ettiniz de geldiniz!» dedi. «Boğanın önünde Juan'm yere nasıl yattığını gördünüz mü? Bugün çok iyi güreşti doğrusu!» Kapı açıldı, Potaje'ye seslendiler. Yaralı, hastahaneye kaldırılmadan önce, kendisiyle konuşmak istiyormuş. Bunun üzerine Potaje: «Şu zavallıyı bir gidip göreyim. Söylediklerine göre, kırığı varmış...» deyerek Carmen'den izin istedi, ayrıldı. Carmen, sütunların arkasına saklandı. Avluyu görmekten kaçınıyordu. Gözlerini kapamıştı. Yerdeki kanlara bakamıyordu. Hademeler yaralı atları, dizginlerinden tutarak, alanın dışına çıkarıyorlardı. Hayvanların barsakları yerde sürünüyor, korkudan altlarını pisledikleri kuyruklarının arasından görünüyordu. Ahırda görevli seyislerden biri telâşla arkadaşlarını yardıma çağırırdı. Atm arkasından dikkatle giderek eyerini çıkardı. Hayvan ağrıdan topallayarak yürüyordu. Sonra atm ayaklarını bağladı, hayvanı yere düşürdü. Gene, el işaretleriyle, arkadaşlarını yardıma çağırıyordu. Bunun üzerine, ötekiler hemen koşuştular. Kollarını sıvayarak, hayvanın yarık karnının üzerine doğru eğildiler. Sel gibi kan akıyordu. Atm barsaklarını karnın içine sokmaya çalıştılar. İçlerinden biri de atı dizginlerinden tutup kafasını yere yaslamış, ayağıyla bastırmaya çalışıyordu. At acı çekiyor, o uzun, sarı dişleri birbirlerine çarpıyordu. Kafasını ezen ayağın baskısı altında boşuk boşuk inliyordu. Ötekiler, kanlı elleriyle, hayvanın ikiye ayrılmış karnına yere sarkan barsaklarını sokmaya çalışıyorlardı. Yalnız, atm hızlı hızlı soluk alış barsakların yeniden dışarı fırlayıp yerlere sürünmesine yol açıyordu. Bu arada, hayvanın sidik kesesi, şişip sarkmış, barsakların karnın içine sokulmasını engelliyordu. Ustaca bir çalışmadan sonra, adamlar keseyi de, barsakları da karnın içine sokarak çabuk çabuk diktiler. Bu iş bittikten sonra hayvanın canlanıp ayağa kalkabilmesi için başından aşağı bir kova su döktüler, değnekle de vurmaya başladılar. Aynı duruma düşmüş boğaların birçoğu, birkaç adım at- tıktan sonra, kanlar içinde yere yuvarlanıyorlardı. Bunlar ölü-

KAN ve KUM

253

me mahkûmdular. Kimisi ise daha kuvvetliydi. Gerçek ameliyat yapıldıktan sonra onların da üzerlerine birer kova su boşaltıyorlardı. Bu boğalar ya beyaz, ya da kestenerengiydi. Üzerlerinden hafif kanla karışık su akıyordu. Yerde ameliyat sırasında kesilen barsak parçaları görülüyordu. Barsaklar ameliyatın daha kolay olabilmesi için kesilmişti. Boğalardan kesilen daha başka barsak parçaları ise alanın öbür yanında kalmıştı. Kumla örtülüydü üstleri. Önemli olan, bu hayvanları matadorlar alana dönünceye kadar yaşatabilmektir. Zayıf atlar bu işkencelere güçlüklerle dayanıyorlardı. Topallayanları tepeden tırnağa kadar titretecek şekilde değnekle dövüyorlardı. Hırçın bir at canını acıtanları ısırmağa kalkmıştı. Dişlerinin arasından adamlardan kopardığı kızıl kıllar görülüyordu. Boğa boynuzlarını ata batırınca da at öfkelenmiş, boğanın boynunu ısırılmıştı. Yaralı atlar acı acı kişniyorlardı. Kuyruklarını kaldırıp barsaklarından gürültüyle gaz çıkarıyorlardı. Kanlar, pislikler alanın ortasında pis bir koku saçıyordu. Kanlar taşların arasma akıyor, kurudukça da rengi koyulaşıyordu. Halkın: «Ay! Ay!» diye bağırması Carmen'in bulunduğu kiliseye kadar geliyordu. Binlerce insan bağırıyordu. Bu seslerden matadorun boğanın yanından kaçtığı anlaşılıyordu. Sessiz geçen bir aradan sonra güreşçi, yeniden kargıları saplamak üzere, boğanın yanına dönmüştü. Halk bunun üzerine coşkunlukla alkışlamaya başladı. Arkadan, boğayı öldürmenin sırası geldiği için, trompet sesleri duyuluyordu. Bunun üzerine halktan gene alkış koptu. Carmen alana gitmek • istiyordu. Güreş sırasında hangi güreşçinin önce çıkacağından haberi yoktu. Yalnız, duyduğu o trompet sesinin alana kocasını çağırıldığını anlamıştı. Kendisi ise, kocasına bu kadar yakın olduğu halde, onu göremiyordu. Ayrıca, avluda, hayvanların vücutlarından akan kan canını sıkıyordu. Pis kokuları duymamak için mendilini burnuna götürmüştü. Bir kadın olarak, hayvanlara yapılan bu işkence içini sızlatıyordu. Boğa güreşlerine hiç gelmemişti. Hayatının büyük bir kısmı boğa güreşleri üzerine konuşmalar dinlemekle geçmişse de bütün duydukları yüzeyde kalmıştı. Boğa güreşçilerinin giydikleri ipekli elbiseleri biliyorsa da kargılardan, yapılan muhteşem

törenlerden, kulis arkasındaki dehşet verici hazırlıklardan haberi yoktu. Şimdi anlıyordu

254

ALTIN KALEM - KLASİK ROMANLAR

ki meğerse onlar da böyle vahşî bir işten kazanılan parayla geçiniyorlarmış.

Servetlerini bu yoldan edinmişlerdi.

Sirkte büyük bir alkış tufanı koptu. İlk boğa öldürülmüştü. Alana üç katır getirdiler. Bunlar ölen atları çekmeye yardım ederlerdi. Başka bir at da boğanın ölüsünü dışarı sürüklemekte kullanılırdı.

Carmen bu sırada Antonio'nun sütunların arasından çıkıp kendisine doğru geldiğini gördü. Adam gördüğü sahnelerin verdiği heyecandan hâlâ titriyordu.

– «Hiç korkma!» dedi. «Juan bugün her seferkinden daha iyi güreşiyor. Boğaların hakkından iyi geliyor.»

Sonra Carmen'e merakla baktı. Çünkü böyle ilgi çekici bir oyunu onun görmemesine kendisi engel olmuştu.

Carmen neye karar vereceğini bilemiyordu. En sonunda, üzülerek, Antonio'ya: «Beni buradan götür. Artık dayanamayacağım, ilk göreceğimiz kiliseye girmek istiyorum.» dedi.

Kadının bu isteği niştenin canım sıkıştı. Böyle hârika bir boğa güreşini nasıl kaçırmıştı! Kapıya doğru giderlerken, çabuk dönebilmek için Carmen'i nerede bırakabileceğini hesap ediyordu.

İkinci boğa alana çıktığı vakit, Juan, parmaklığa dayanmış duruyordu, hayranları onu heyecanla tebrik ediyordu.

– «Bu adamda ne cesaret varmış! İsteddiği vakit nasıl da güreşiyor!» diyorlardı. İlk çıkan boğayı öldürdüğü vakit halk matadorun ondan önceki başarısızlığını unutmuştu artık. Halk çılgınca alkışlıyordu.

Pikadorlardan birini boğa yere yıkmıştı. Bunu görünce Juan, peleriniyle boğanın önüne geçerek, hayvanı alanın ortasına doğru çekmeye çalıştı. Boğa bu oyunun sonunda yorgun düştü, kımıldamadan kaldı. Matador, boğanın bu şaşkınlığından yararlanarak, ölümü göze ahrcasına hayvanın ta burnunun dibine kadar yaklaştı. İçinde büyük bir cesaret uyanmıştı. Halkın takdirini kazanmak istiyordu. Boğanın boynuzları arasında, yere diz çökmüştü. Hayvanın en ufak bir saldırışı karşısında ayağa fırlamaya hazırды.

Boğa yerinden hiç kıpırdamıyordu. Matador elini onun gözünün içine kadar uzattı. Boğa gene de yerinden kıpırdamadı. Juan bunun üzerine halkı pek şaşırtan bir şey yaptı: Pelerini kollarının arasında tutarak yavaş yavaş boğaya doğru daha yaklaştı. Birkaç dakika boğa ile burun buruna durdu.

KAN ve KUM

255

Sonra boğa kendisine bundan bir kötülük geleceğini sezinlemeye başladı. Matador hayvanın bacaklarına doğru yaklaştı; kendisini böylelikle boğanın saldırısından korumaya çalıştı. Çünkü boğa bu durumda matadorun elinde yastık gibi taşıdığı pelerini göremiyordu.

Juan ayağa kalkmış, üstündeki kumları temizliyordu. Halk, bu güç oyundan sonra, kendisini gene bir zamanlar olduğu gibi çılgınca alkışlıyordu. Matadorun bu başarısının sevincim herkes paylaşıyordu. Juan'm yine halkın ilgisini çekmek istediğini anlamışlardı. Bu boğa güreşine o en tehlikeli durumları göze almaya hazır gelmişti. Çok kişi: «Juan şerefini kurtarmak için bu güreşe geldi.» diyordu.

İlk boğa öldürüldüğünde halk nekadard neşelendiyse, ikinci boğanın öldürülmesinde okadar üzüntü duydu. Alana çıkarılan boğa iri-yarı, güzel bir hayvandı. Yalnız, alanın ortasında, halka acayip bakışlarla bakarak koşuyordu. Halkın çaldığı ıslıkların, seslerin gürültüsünden korkuyor, kendi gölgesinden bile kaçıyor. Kendisine bir pusu kurduklarım anlamıştı. Oyunun başlangıcında kırmızı pelerine saldırmaya kalkıştı. Sonra hemen, şaşırmış bir halde, öfkeyle bir tekme savurup sırtını çevirdi. Belli edercesine geriye doğru zıplamaya başladı.

Hayvanın bu hareketlerini görünce halk: «Boğa değil bu, maymun!» diye bağırmaya başladı. Öbür güreşçiler, pelerinleriyle boğaya pas vererek, hayvanı parmaklıklara kadar getirmeyi başardılar. Pikadorlar, kılıçları koltuklarının altında, atlara binmiş, orada bekliyorlardı.

Boğa, saldırmak istemiş gibi, atlardan birinin yanına yaklaştı. Sonra, kılıç boğazına saplanmadan önce, atlıların pas verdikleri pelerinlerin arasından geçip zıplayarak kaçtı. Başka bir pikadorla karşılaşınca gene zıplayarak uzaklaştı. Üçüncü pikador kılıcını hayvanın ensesine saplamayı başardı. Boğa ürkmüş, yıldırım gibi fırlamış, kaçıyor.

Halk gene hep bir ağızdan: «Boğa değil bu, maymun!» diye bağırıp el çırpıyordu. Birçok kişi, Başkan locasının önüne giderek: «Bu böyle devam edemez. Bir son verilsin!» diye bağırmaya başladı. Öbür yandaki basamaklarda oturanlar ise, oyunun sona ermesi için, «Boğaya ateşli kargılarla saldırılsın!» diye bağırıyordu.

256

Başkan kararsız görünüyordu. Boğa koşuyor, pikadorlar da, pelerinleri kollarının altında, arkasından koşuyorlardı. Pi-kadorlardan biri yanına yaklaşmayı başarınca boğa, her zamanki gibi, gene kuyruğunu kaldırıp zıplayarak kaçıyor. Boğanın böyle boyuna

kaçtığını görünce halk daha yüksek perdeden bağırmaya başlamıştı. Başkana: «Durumu görmüyor musunuz?» diye sesleniyorlardı. Ahali alanın ortasına portakal, şişe, yastık fırlatıyordu. Şişelerden biri boğanın kulağına gelmişti. Seyirciler, kimin attığını bilmeden, adamı alkışlamaya başladılar. Seyirciler, ellerinden gelse, boğayı kendileri öldürmek için yerlerinden fırlayıp alanın ortasına atılacaklardı. Madrid gibi bir yerde yalnız eti bir işe yarayan bir boğa ile güreşmeyi rezalet olarak kabul ediyorlardı. Sonunda, Başkan kırmızı bir mendil salladı. Bunun üzerine seyirciler arasında bir alkış koptu. Boğaya ateşli kargılarla saldırılacaktı. Çok ilginç bir sahneydi bu. Boğa güreşine bir kat daha heyecan katardı. Çok kişinin bağırmaktan sesi kısılmıştı. Güreşin böyle bir yön alışı daha çok hoşlarına gitmişti. Boğanın ateşle kavrulduğunu, korkudan, acıdan deli gibi koştuğunu görecektiklerdi.

Nacional boğanın yanma doğru ilerlemişti. Elinde uçları yere bakan iki tane büyük kargı vardı. Bunlar siyah bir kâğıdın içine sarılmış gibi görünüyordu.

Nacional boğanın yanma yaklaşmış, kâğıtları tutuşturmuştu. Ateşli kargıları hayvana saplayınca halk öç alırcasma bir sevinçle alkışladı. Kargı hayvanın ensesine saplanınca bir şey kırılmış gibi bir ses çıkıyordu. Güneşin parlak ışığı altında, çıkan dumanlar pek görünmüyordu ama, hayvanın kıllarının yandığı gene de belli oluyordu. Boğanın ensesinde ayrıca kara bir leke de belirmişti.

Boğa, kendisine yapılan bu işkence karşısında şaşkına dönerek, gittikçe daha hızlı koşuyordu. Çok geçmeden, ensesinde makineli tüfek atışma benzer seslerin gürlediğini duydu.-sonra gözlerinin önünde yanık kâğıt parçaları görmeye başladı.

Boğa korkunun verdiği hızla zıplayıp duruyordu. Ayaklarını sanki yere hiç basmıyor gibiydi; ensesine saplanan kargıları da sivri boynuzlu kafasını döndürerek ağızıyla almaya

KAN ve KUM

257

çalışıyordu. Dans ediyordu sanki. Seyirciler boğanın bu hareketlerini pek eğlenceli bulmuşlar, delice alkışlıyordu.

- «Kargıları nasıl da batırıyor!» diye Nacional'e de hayran kalmışlardı.

Boğanın ensesindeki gürlemeler duyulmuyordu artık. Ensesi kaynıyor, bir yağ tabakasının fışkırdığı görülüyordu. Boğa ensesinin yandığını artık duymaz olmuş, kımıldamadan kalmıştı. Başını eğmiş, koyu kırmızı dilini dışarı sarkıtmış, öyle, duruyordu.

Bir boğa güreşçisi yanma yaklaşarak ensesine bir çift kargı daha sapladı. Bunun üzerine hayvanın ensesinde yeniden dumanlar tütmeye başladı. Sonra gene tüfek gürlemeleri duyuldu. Hayvan yeniden koşmaya başladı. Ağızını ensesine değdirebilmek için gövdesini çevirip duruyordu. Yalnız, bu sefer hareketleri eskisinden daha yavaştı. Acı çekmeye alışmıştı sanki.

Yanan kargıların üçüncü defa saplanması boğanın ensesi artık kömür gibi olmuştu. Ortaliğe insanın midesini bulandıran erimiş yağ, yanık deri kokusu yayılmıştı. Boğanın bütün kılları yanmış, yok olmuş gibiydi.

Halk hararetle alkışlamaya başlamıştı. Boğa sanki toreadorun düşmanıydı da hayvana böyle acılar verilince öç alınmış gibi seviniyorlardı. Boğanın bacaklarının titrediğini görünce herkes gülmeye başlamıştı. Hayvanın kaburga kemikleri yay gibi yerinden oynuyordu. Gözleri kızarmıştı; serinlenmek için su içmek istiyor, dilini kumun üzerine değdiriyordu.

Juan, parmaklıklara dayanmış, boğayı öldürmek için verilecek emri bekliyordu. Garabato kılıçları, kargıları parmaklıkların kenarına koyup hazırlamıştı.

Juan ön sıralardaki hayranlarına güreş sırasında meydana gelen olaylardan dolayı özür diledi. Sonra, omuzlarını kaldırarak: «İnsan elinden ne gelirse onu yapabilir yalnız.» dedi.

Localara göz gezdirerek Dona Sol'u arıyordu. Dona Sol Juan'ı boğanın yanma kahramanca yaklaştığı vakit alkışlamıştı. Matador halkı selâmlamak üzere parmaklıkların yanma geldiği vakit Dona Sol eldivenli elini gülümseyerek uzattı. Yanında oturan o sevimsiz arkadaşı da eğilerek selâm verdi.

Juan, daha önce, Dona Sol'un dürbününü kendisinin bulunduğu noktaya dikerek onu aradığını görmüştü. Demek ge-

Kan ve Kum : 17

258

ALTIN KALEM - KLASİK ROMANLAR

ne boğa güreşçilerine karşı ilgi duymaya başlamıştı. Eski sert havası kalmamıştı. Bunun üzerine, Juan ertesi gün eski sevgilisini görmeye gitmeyi düşünüyordu.

Boğayı öldürmek üzere işaret verilmişti. Juan boğanın yanma yürürken hayranları: «Çabuk öldür boğayı! Boğa değil, domuz bu!» diye seslendiler.

Matador kargıyı boğaya doğru uzattı. Hayvan, ağır adımlarla yaklaşarak, saldırıya hazırlandı. Bu defa öç almak ister gibi bir hali vardı. Yaraları onu daha hırçılaştırıyordu sanki.

Seyirciler matadorun bir ara boğaya karşı öç alırcasına saldırmaktan vaz geçtiğini gördüler. Sonra, birden, hızla bir dönüş yaptı, boğaya pas verdi. Seyirciler: «Öle!» diye bağıriştılar. Boğa, boynu eğik, dilini dışarı uzatmış, duruyordu. Boğaya kargıları batırmanın tam sırası gelmişti.

Herkes sonucu büyük bir sessizlik içinde bekliyordu. Kimse soluk almıyordu sanki. Alanda çıkan en ufak ses en arka sıralara kadar duyuluyordu. Seyirciler biribirine çarpan kargılardan çıkan sesleri duymuşlardı. Juan'm kılıcının ucu ile boğanın boynuna sapladığı kargılardan çıkan seslerdi bunlar. Seyirciler Juan'm boğaya bukadar yakınlaşması üzerine doğabilecek tehlikeyi düşünerek heyecanlandılar. Boğaya elindeki kılıçla saldıracak sanmışlardı. Öyle olmadı. Matador her zamanki gibi tam saldıracığı sırada birden yüzünü yana çevirip kolunu kaldırdı. Bunu görünce seyirciler ıslık çalmaya başladılar. Boğanın boynunda saplı duran kılıç gevşemiş olduğundan yere düşüp alanın ortasında yuvarlanmaya başladı. Halk matadora fena halde öfkelenmişti. Alana ilk çıktığı vakit kendisine duydukları güven sarsılmıştı. Matadorun içinde bir isyan duygusu uyanmıştı sanki. Herkes az önceki sevincini unutmuştu.

Juan kılıcı alarak, kendisine karşı anlayışsız davranan halka hiç sesini çıkarmadan, başı eğik, yeniden boğaya doğru yürüdü. Kafasının pek karışık olduğu bu sırada, ' yanında Nacional'm bulunduğunu fark etti. Nacional: «Sakin ol, Juan, şaşırma!» diye sesleniyordu.

Boşuna! Juan artık boğaya saldırmak için kolunu eskisi gibi kuvvetle kaldıramıyordu. Nacional üzüldü buna. Bundan sonra halk hep onunla alay mı edecekti?

KAN ve KUM

259

Juan boğanın karşısına geçmişti. Boğa, hiç yerinden kıpırdamadan, ayaklarının üzerine dikilmiş, onu bekliyordu. Başına gelecek olan felâketten biran önce kurtulmak istiyordu sanki.

Juan yeniden kargıyla saldırmak istemedi. Kırmızı pelerinle yere doğru eğilerek, kılıcı yatay bir şekilde boğanın gözlerinin hizasına doğru kaldırdı. Seyirciler heyecanla ayağa fırladılar.

Boğa ile matador birkaç saniye tek vücut haline geldiler, böylece birkaç adım attılar. Seyirciler kollarını sallıyorlarsa da alkışlamak cesaretini bulamıyorlardı.

Juan en iyi güreşebildiği zamanlarda olduğu gibi ustaca bir saldırdı. Derken, boğa Juan'ı boynuzları arasına alıp yıldırım hızıyla havaya fırlattı. Sonra, kafasını eğerek, boynuzlarını yerde kımlıdamadan yatan vücuda sapladı. Matadoru bir daha havaya kaldırarak yere çaldı.

Juan sendeleyerek ayağa kalktı. Halk kulakları sağır edecek şekilde alkışlıyordu. Daha önce anlayışsızca davranmış olmaları yüzünden özür dilemek ister gibi bir halleri vardı. – «Yaşasın Sevilla'h kahraman!» diye haykırıyorlardı.

Juan, gene de, kendisine gösterilen bu ilgi karşısında memnun olmamıştı. Kıvrınarak ellerini karnına götürdü; başı eğik, sendeleyerek yürümeye başladı. Sonra başını ağır ağır kaldırıp çıkış kapısına bir göz attı. Kapıyı görememenin korkusu içindeydi. Sarhoş gibi sallana sallana yürüyordu. Çok geçmeden, ipekle altından işlenmiş bir yılan gibi yere düştü.

Dört hademe gelip onu omuzlarına aldılar. Nacional de geldi, matadorun başını tuttu. Juan'm yüzü sararıp solmuş, gözleri canlılığını kaybetmişti.

Halk bu duruma şaşırılmıştı. Kimse alkışlamıyordu. En sonunda gösterdiği başarının nasıl birdenbire kötüye döndüğüne herkes şaşıp kalmıştı.

Bir ara matadorun iyi olduğu haberi yayıldı. Yalnız, bu haberin nereden duyulduğunu kimse bilmiyordu. Söylediklerine göre boğa boynuzlarıyla onun yalnız karnına vurmuştu; gerçekten, kimse de kan aktığını görmemişti.

Halk, birden rahatlayarak, yerlerini almaya başlamıştı. Gözleri alanda matadorla boğayı arıyordu. Juan ise o sırada ölümle savaşıyordu.

260

Nacional matadorun sirkin hastahanesine yatırılmasına yardım etti. Juan baygın bir halde yatağın üzerine serildi. Nacional onu çok defa yaralı görmüştü; Juan hiçbirinde böyle cansız değildi. Nacional onun şimdiki halini hiç beyenmi-yordu.

– «Burada doktor yok mu?» diye bağırdı.

İki doktor geldi. Kimsenin rahatsız etmemesi için önce kapıyı kapadılar. Sonra, cansız gibi yatan matadorun önünde, ne yapacaklarını kestiremez gibi durdular. Bir ara elbiselerini çıkartmayı düşündüler. Ufak bir pencereden sızan ışığın altında, Garabato matadorun elbiselerini söküp çıkarmaya başladı.

Nacional Juan'm vücudunu çok iyi göremiyordu. Doktorlar hastanın başında biribirlerine bakarak duruyorlardı. Sadece bayılmış diye düşündüler, çünkü vücudunda hiç kan yoktu. Elbiseleri de boğanın saldırısına uğradığı için yırtılmıştı.

Derken, Dr. Ruiz birden odadan içeri girdi. Öbür doktorlar onu görünce çekilip yerlerini verdiler. Dr. Ruiz pek sinirli görünüyordu. Matadorun elbiselerini çabucak çıkartmak için Garabato'ya yardım etti.

Juan'm başı-ucunda duranların yüzünden çok üzücü bir durumla karşılaştıkları anlaşılıyordu. Nacional ne olduğunu sormaya cesaret edemedi. Kafasını doktorların arasından uzatınca Juan'ı baştan aşağı çıplak gördü.

Dr. Ruiz yüzlerce başını sallıyordu. Juan, aldığı ağır yaralarından başka, iç kanama yüzünden, hayata gözlerini yummuştu.

Nacional, olup bitenleri anlamak için: «Doktor! Doktor! Ne oldu?» diye yalvararak sormaya başladı.

Bunun üzerine Dr. Ruiz, başını çevirerek: «Juan öldü!» dedi.

Nacional başını göğre doğru kaldırdı. Matador arkadaşlarının elini sıkmadan, tek bir kelime bile konuşmadan ölmüştü. Nacional'm kalbi Potaje'ninki gibi dayanıklı değildi. Gözlerinin yaşarmasını önleyemedi. Potaje ise, ölünün ayaklarının ucuna oturmuş, hiçbir şey olmamış gibi, onu seyrediyordu.

KAN ve KUM

261

Nacional, dayanamayıp ölünün yanından ayrıldı. Bir çocuk gibi ağlıyordu. Alandan dönen pikadorların geçebilmeleri için kenara çekildi.

Juan'm ölümü her yana birden yayılmıştı. Seyircilerin birçoğu bu habere inanamıyordu.

Yerinden kıpırdayan yoktu, üçüncü boğa alana çıkacaktı çünkü. Boğa güreşi ilk yarısında olduğundan kimse seyretmekten vaz geçemiyordu. Halkın gürültüsü arasında müzik sesi duyuluyordu.

Nacional gözlerini kapamış, içinde olup bitenlere karşı da, seyircilere karşı da nefret uyanmıştı. Juan'ın ölümüne yol açan olay, onun yere yuvarlanması, kımıldamadan kalışı hep gözünün önündeydi.

– «Zavallı matador!» deyerek dişlerini, yumruklarını sıktı, güreşe devam etmek üzere alana döndü. Seyirciler de, oyunun devam ettiğini görünce, sevinçle haykırıştılar.

SON

İSPANYOL EDEBİYATINDAN HİKÂYELER : 1

ALDATMACA BİR EVLENME

t

CERVANTES

Miguel De Cervantes Saavedra 5 ekim 1547'de Alcalá De Henares'te doğdu. Babası bir köy hekimiydi. Cervantes onunla ,yer yer dolaşırken iyi bir öğrenim göremedi. Yalnız, çok okuyor, kitaplardan, gördüklerinden bilgiler ediniyordu. Alcalá, Madrid, Salamanca üniversitelerinde de kısa sürelerle okuduktan sonra, Papa'nın ıspanya temsilcisi Kardinal Acquaviva'nın yanında mabeyinci olarak görev aldı. Sonra onunla İtalya'ya gitti. 1571'de ıspanya ile Venedik'in Osmanlı İmparatorluğu'na karşı açtıkları savaşlara asker olarak katıldı. İnebahtı Savaşı'nda yaralanarak sol kolu sakat kaldı. 1575' te, ıspanya'ya dönerken, Türk denizcilerine esir düştü, Cezayir'e götürüldü. Burada beş yıl esir olarak kaldıktan sonra, İspanya'daki dostlarının yardımıyla kurtarılarak memleketine döndü. Cervantes, daha okul yıllarında edebiyata merak sarmış, şiirler, hikâyeler yazmaya başlamıştı. İtalya'da kaldığı sürece de klasik eserleri okumak fırsatı bulmuştu. İlk romanı Galatea yazarına hiçbir ün kazandırmadıysa da ikinci romanı Don Quijote (Don Kişot) onu bütün dünyaya tanıttı. Cervantes Cezayir'de esir bulunduğu sırada beş kere kaçmaya girişmiş, bu arada türlü maceralar yaşamıştır ki Don Quijote'nin yaratılmasında bunların büyük etkisi olmuştur.

Dünya edebiyatının en başta gelen eserlerinden biri, roman türünün ilk büyük şaheseri olarak kabul edilen Don Quijote 1605'te yayımlandı. Yazar o sırada ellisekiz yaşında 266

ALTIN KALEM - KLASİK ROMANLAR

bulunuyordu. Ondan sonra aynı değerde bir roman daha ve-remediyse de gene dehasını, ince alaylarla dolu parlak üslûbunu gösteren hikâyeler Novelas Ejemplares (Örnek Hikâyeler) adlı eserinden aldığımız «Aldatmaca Bir Evlenme» bunların en güzellerinden biridir.

Cervantes 23 nisan 1616'da Madrid'de öldü.

ALDATMACA BİR EVLENME

I

"y ALLADOLID'DE, Tarla kapısı dışında, Diriliş Hastanesi'n- den bir subay çıktı. Elindeki kılıcı baston gibi kullanıyor, sıksa, biçimsiz bacaklarının üzerinde ancak böylelikle yürüyebiliyordu. Yüzünün derisi kemiğine yapışmıştı; benzi sapsarıydı. Hafifçe sendeleye sendeleye gidiyordu.

Şehre girmek üzere kapıdan geçeceği sırada, bir tanıdıkla karşılaştı. Altı aydan beri görüşmemişlerdi.

Adam, onu görünce, şaşırarak: «Ne oldu, Campuzano Teğmen?» diye sordu.

– «Hastaneden çıkıyorum, Doktor Peralta... Ah, aldığım kadın...»

– «Evlendiniz mi?»

– «Evet, efendim.»

– «Sevdalanma yüzünden, besbelli?»

– «Sevdalanma yüzünden değil! Aldanma yüzünden! Çünkü, cicim günlerinden vücudum da, ruhum da yaralı çıktım. Vücudumu terlemeyle iyi ettim ama, ruhumu... ruhumu nasıl iyi edeceğim bilemiyorum.

«Neyse, kusura bakmayın, yol üstünde durup konuşacak halde değilim. Başka bir gün, daha rahat bir zamanda, anlatırım size başımdan geçenleri. İştenebileceğiniz en garip maceralardan biri bu.»

– «Buyrun bize gidelim. Çorbam var, hastalıktan yeni

268

ALTIN KALEM - KLASTK ROMANLAR

kalkanlara iyi gelir. Birkaç dilim domuz pastırması da var... Çok memnun olurum. Bugün de, herhangi bir gün de...»

Campuzano daveti kabul etti.

İki ahbap önce San Lorenzo Kilisesi'ne girdiler, duayı dinlediler. Sonra, Dr. Peralta teğmeni evine götürdü. Yemekten sonra da, başından geçenleri anlatmasını rica etti.

Campuzano seve seve anlattı.

II

TT ATIRLARSINIZ sanırım, ben burada Solana Hanı'nda Yüzbaşı Pietro De Harrera ile bir odada yatar kalkardım. O şimdi Flandra'da. Bir gün, hanın lokantasında yemek yemiş, kalkıyorduk, içeri iki kadın girdi... kibar görünümlü, der-li-toplu iki kadın.

Yanlarında da halayıkları vardı.

Kadınlardan biri bizim arkadaşına bir şey söyledi, pencereye dayanarak konuşmaya başladılar.

Öbürü de geldi benim yanıma oturdu. Yüzünde kaim bir peçe vardı, yüzü hiç görünmüyordu.

Kaç kere rica ettim peçesini açmasını; inat etti, açmadı. Yalnız, bir elini gösterdi.

Çok güzel, bembeyaz bir el... Parmaklarında da çok değerli yüzükler.

O zamanlar ben pek acayıp giyinirdim. Bilirsiniz, kalın bir altın zincirim vardı...

Başımda tüylerle, şeritlerle süslü bir şapka; arkamda göz alıcı renklerde asker-varî bir ceket. Delilik bu ya, bu giyim-kuşamımla kadını bir bakışta yıldırım gibi çarpıp öldürüvereceğim sanıyordum.

Peçesini açması için yeniden yalvardım, yakardım.

– «İsrar etmeyin!» dedi. «Benim evim var. Arkama bir uşak koşun, gelsin evimi öğrensin. Göründüğümde daha dürüst bir kadınımdır ben. Öyleyken, gene de, yüz güzelliğiniz kadar zekânızın da üstün olduğunu anlayacak olursam, beni görmenizden sevinç duyarım...»

KAN ve KUM

269

Elde ettiğim bu lütuftan dolayı göklerde uçarak, buna karşılık da ona dağlar, denizler vadederekten, elini öptüm.

Bu arada, bizim yüzbaşıyla öbür kadın konuşmalarını bitirmişlerdi. İki kadın çıktılar.

Ben de, onların arkasından uşağımı yolladım.

Yüzbaşının anlattığına göre, o uzun uzun konuştuğu kadın ondan bir şey istemiş:

Flandra'da sözde teyzesinin oğlu varmış –gerçekte, sevgilisi, besbelli– ona bizim arkadaşla mektup göndermek istiyormuş.

Bana gelince, peçesini açmamakta ayak direyen öbür kadının yüzünü görebilmek için yanıp tutuşuyordum.

III

URTESİ gün, uşağımın yardımıyla, hanımın evine gittim. Çok güzel döşenmiş bir ev. Beni hemen yanına buyur ettiler.

Otuz yaşlarında bir kadındı. Elllerinden tanıdım. Pek güzel değildi ama, öyle çekici bir kadındı ki! Sonra, yürekten gelen, öyle okşayıcı bir sesi vardı ki bu da beni hemen sarıverdi.

Âşıkdaşlık konuşmamıza başladık. Ben birtakım şaklabanlıklar ediyor, onu caneviden vurmaya çalışıyor, hediyeler vadediyordunı.

Arka arkaya dört gün görüştük. Onu türlü biçimlerde benim «kibar çapkın» davranışlarımın ağı içine almaya çalışıyordum. O da bundan sevinç duyuyordu ama, gene de uzak duruyordu. Coşup taşan isteğimin bütün ateşli belirişlerini iyi karşılıyor, kendisi de bunlara beni çılgına çeviren sıcak karşılıklar veriyordu ama, gelgelelim, bunca inatla sakladığı yemişi birtürlü koparamadım.

270

Evine bu gidiş-gelişlerim sırasında ne bir akrabasına rastlamıştım, ne de bir arkadaşına. Hanıma bir kız hizmet ediyordu. Kız pek becerikli bir şeye benziyordu. Askerdim ben; nereye gönderileceğim bugünden yarma belli olmazdı. Bu bir; ikincisi, – daha önemlisi– bu hanımla aramdaki durumun ne olacağını artık öğrenmek istiyordum. Onun için, en sonunda, kesin tekliflerimi ileri sürdüm.

Stefania –adı Stefania'ydı– bana şu ufak söylevle karşılık verdi:

– «Campuzano Teğmen, kendimi size eline erkek eli değmemiş bir genç kız gibi göstermeye kalkacak olursam gerçekten pek saflık etmiş olurum. Günah işledim... evet, günahkârım ben. Yalnız, pek de komşuların parmakla göstereceği kadar düşük bir kadın değilim.

«Bana ne anamdan, babamdan miras kaldı, ne de hısım-akrabamdan. Öyleyken, gene de evimdeki eşya en aşağı ikibin beşyüz duka altını eder. Gerekirse tırmık-para da satabilirim.

«İşte, bay teğmen, elimde bu servetle, karşısında kul-köle olabileceğim bir koca arıyorum. Geçmişte yaptığım çılgınlıklardan pişmanlık getirdiğim için, kocama kendimi bütün varlığımla vermek, onu nimetlere boğmak istiyorum. Prenslerin bile benim kadar güzel salçalı et yemeği pişirebilen aşçısı yoktur. İstedğim zaman mükemmel bir ev kadını olmasını, salonlara kurulup oturmasını, hizmetçilere, uşaklara buyurmasını da bilirim.

«Har vurup harman savurmak huyum yoktur, paranın, tutumluluğun değerini bilirim. Bütün çamaşırlarım –hayli de çoktur– çarşıdan, pazardan alınma değildir; hepsinin kumaşını ben dokumuşumdur, kendi ellerimle biçip dikmişim-dir... Yalnız kendiminkileri değil, hizmetçileriminkim de.

«Kendimi böyle övüyorum, çünkü hem beni kanatları altına alacak, hem bana buyurmasını, istediğini yaptırmasını, hem de beni göklere çıkarmasını bilecek bir koca arıyorum; önce isteklerimi yerine getirip sonra da beni küçük gören bir erkek değil.»

O zamanlar aklım kafamda değildi ki. – «Size göklerden gönderilen o mutlu adam işte benim!» dedim. «Tek dileğim sizi kalbimin sultanı yapmak. Kalbimin

KAN ve KUM

271

olduğu gibi, şu yeryüzünde nem var, nem yok, hepsinin sahibi de siz olacaksınız. Malım-mülküm de pek az değildir: ikibin duka altını değerinde tutar.»

IV

ÇARÇABUK belgeler alındı, duyurular asıldı. Söz kestiğimizizin dördüncü günü evlendik. Nikâhta benim iki arkadaşım vardı, Stefania'nın da «amcamın oğlu» dediği bir delikanlı. Uşağım benim bavulu handan karımın evine götürdü. O altın zincirim, yüzüklerim, bütün süs eşyam, sorguçlarım hep bu bavulun içindeydi.

Altı gün, evliliğin nimetleri dedikleri şeylerden bol bol nasibedar oldum. Zengin kaynatanın evine kapılanmış parasız bir damat gibi yerleşmişim karımın evine.' Halılarla, kadife perdelerle döşenmiş o bir odada, gümüş şamdanlar arasında, Felemenk bezinden yatak çarşafı içinde nefis kahvaltılar ediyor, tatlı gündüz uykuları çekiyordum. Stefania da, hizmetçi kız da üzerime titriyorlardı. İç çamaşırlarım çiçekler gibi kokuyordu.

Ne yazık ki mutlu günler, çok geçmeden, uçtu gitti... tam da başlangıçtaki içinden pazarlıklı, kötü düşüncemi iyiye doğru dönüştürmeye başladığım sırada.

Bir sabah, ben daha Stefania ile yataktaydım, sokak kapısına hızlı hızlı vuruldu.

Kız pencereye koştu bakmaya.

– «O! hoş geldiniz!» diye haykırdı. «Erken döndünüz. Hiç beklemiyorduk!»

– «Kim, kızım?» diye sordum.

– «Kim mi?» dedi. «Kim olacak, bizim Hanım... Dona

272

Clementina Bueso... Don Lope Menendez De Almendarez'le iki kölesi, nedimesi Hortigosa da yanında!»

– «Koş, kız!» diye bağırdı Stefania. «Koş, aç kapıyı!»

Sonra bana döndü.

– «Siz de, beyim, sakın telâşlanmayın. Benim için söyleyecekleri sözlerin de hiçbirine inanmayın.»

– «Benim karşımda kim size kötü bir laf edebilir ki?» dedim. «Peki ama, kim bunlar, sizi böyle telâşlandıranlar?»

– «Şimdi anlatamam.» dedi. «Yalnız şunu bilin ki olup biteceklerin hepsi yapmacıktır; maksadın ne olduğunu da sonra öğreneceksiniz.»

Buna karşılık bir şey söylemek istiyordum, ağzımı açmaya kalmadı, Dona Clementina Bueso odadan içeri girdi, arkasından da Don Lope Menendez, sonra nedime.

Kadın pek şatafatlı bir yol kılığındaydı: yeşil ipekliiden bir elbise. Adam da pek zengin giyinmişti.

İlk olarak nedime Hortigosa konuştu:

– «A! daha neler! Hamm'ın yatağında biri yatıyor... hem de, bir erkek! Neler oluyor bur'da, kuzum? Bakıyorum Dona Stefania bizim Hanım'm dostluğunu pek ileri götürmüş!»

Dona Clementina: «Hem de nasıl!» dedi. «Bir daha evimi bir arkadaşına emanet edersem iki olsun!»

Bu arada, ben de kalkıp giyinmişim, Stefania beni elimden tutup aldı başka bir odaya geçirdi. Orada anlattı:

Bu kadın Don Lope'ye varmak istiyormuş; bundan dolayı bu evi kendi eviymiş gibi gösterip zenginlik taslayacak, böylece adama kendini pahalıya satacakmış: Bir kere evlensin, ondan sonra, adamın sevgisine güvenip, bu aldatmacayı ona açıkça anlatacakmış. Stefania, ayrıca, bunun ancak bir hafta süreceğini söyledi. O zamana kadar bir arkadaşının evinde kalacakmışız.

Orada bize dar, sıkıntılı bir oda verdiler. Altı gün kaldık, sabahtan akşama kadar da kavga ettik durduk. Ben ona evini, eşyasını hiç düşünmeden başkasının eline bırakmış olmasından dolayı kabahat buluyordum. Bir gün Stefania evde yoktu, bir yere gitmişti. Evsahibine bizim nasıl evlendiğimizi anlattım.

KAN ve KUM.

273

i

– «Ah, hınzır kadın!» diye haykırdı.

Sonra işin içyüzünü anlattı bana: O evin asıl sahibi de, Dona Stefania'nın bana çeyiz olarak getirdiği şeylerin de asıl sahibi Dona Clementina'yımış; Stefania'nın üzerindeki elbiseden başka bir şeyciği yokmuş; Dona Clementina'nın, yakın arkadaşı olduğu için evini ona emanet ederek Plasencia'daki akrabalarının yanına gitmesinden yararlanarak, bu dolabı çevirmiş.

Bunu öğrenince çılgına döndüm; kılıcımı, kaputumu kapığım gibi sokağa fırladım.

Stefania'ya güzel bir ders verecektim, bunu iyice kafama koymuştum.

Aramadığım yer kalmadı. Gidebileceğini düşündüğüm yerlerin hiçbirinde bulamadım. Umudu kesince, gene o eve döndüm.

O zaman evsahibi kadından öğrendim: Ben yokken Stefania gelmiş, arkadaşı da ona benimle konuştuklarını anlatmış. Bunun üzerine, Stefania benim bavulu alıp gitmiş...

içindekilerle birlikte. Üzerimde ne varsa onlarla dımdızlak kalmıştım.

V

p\ OKTOR, Teğmen'in sözünü keserek: «Sizin için ne büyük felâket!» dedi. Teğmen: «Yo, hiç de değil!» dedi. «O muhteşem altın zincirin de, bütün öbür şeylerin de... bence hiç değeri yoktu. Hepsini etse etse on, oniki gümüş anca' ederdi.» Dr. Peralta: «A!» diye haykırdı. «Hiç olur mu! Teğmenimizin boynuna taktığı o zincir en aşağı ikiyüz altın ederdi.» Teğmen: «Evet...» dedi, «altın olsaydı. Gelgeldim, parıl-parıl parlayan her şey altın değildir ki!»

– «Öyleyse, ödestiniz!»

– «Hayır. Çünkü o benim yalancı mücevherlerimi isterse kolayca başından atabilir ama, ben ondan bir çırpıda kurtulabilir miyim? Bakın, hikâyemin sonunu dinleyin, Doktor

Kan ve Kum : İS

2?4

Peralta. Stefania bizim düğünde bulunan o «P^R dediği adamla kaçtı. Gerçekte, ne zamandan ben sevişiyor larmış Onu aramaktan vaz geçtim artık en sonunda. Sonra, yalmzhk . hastane... Ya şimdi? Ne zaman iyi olacağım? Yo, neyse... Kılıcım var ya!

İSPANYOL EDEBİYATINDAN HİKÂYELER : 2

BİR YOLCULUK

JUAN VALERA

Juan Valera Alcala-Galiano 18 ekim 1824'te Cabra'da doğdu, 18 nisan 1905'te Madrid'de öldü. Soylu bir ailenin oğluydu. Granada, Madrid üniversitelerinde okuduktan sonra diplomatlık hayatına atıldı, Avrupa'nın birçok başkentlerinde elçi olarak bulundu. Bu arada, diplomatik yazışmalarda açık, güzel, parlak bir üslup arama kaygısıyla, edebiyata da merak sarmış, daha sonra hikâyeler yazmaya başlamıştı. Böylece, diplomasi alanında olduğu gibi gününün ispanyol edebiyatında da ün kazandı. Derin bir bilgiye, sağlam bir sanat zevkine dayanan eserlerinde şatafattan uzak olmakla birlikte uyumlu, duru, yer yer nükte pırıltılarıyla dolu kendine özgü bir üslup göze çarpar.

Juan Valera, eleştirme türünden eserlerinin yanında, daha çok, güçlü bir hikayeci, romancı olarak tanınmıştır. Bunlarda ele aldığı kişilerin ruh sorunlarını işlediği gibi, konunun bir sanat eserinin yüksek duygu verici kusursuzluğu içinde gelişmesini de gözletir. En ünlü romanı Pepita Jimenez' dir. Buraya büyük ispanyol yazarının üslûbunu, sanatını en iyi gösteren hikâyelerinden birini alıyoruz.

I i

bir yolculuk

I

ÇENYORA Nicolasa en kısa zamanda Cordoba'da bulunmak ^ zorundaydı. Birkaç yıl önce bir demirciden dul kalan genç kadmm şimdi de amcası birdenbire ölmüştü. Geç kalacak olursa, şehrin en zengin hancısı olan amcasının bütün mirasım hısım-akraba, eş-dost kendi aralarında bölüşebilirler, ona bir şey kalmazdı.

Bu düşünceyle, genç, güzel kadın, başına tülünü örttü, sokağa fırladı, arabacı Biangino Baba'nın kapısını çaldı.

Arabacı: «Ne yazık ki sizi şehre ben götüremeyeceğim, Nicolasa Hatun!» diyordu.

«Hummadan yeni kalktım, hiç halim yok. Yalnız, şöyle yapabiliriz: Size iki katır veririm, bir de yol arkadaşı.»

– «Kimi vereceksiniz yol arkadaşı olarak?»

– «Yeğenimi.»

– «Nasıl olur! Yirmi yaşında bir delikanlıyla yola çıkar-sam eller ne demez!»

Biangino Baba: «Merak etmeyin, Nicolasa Hatun!» dedi. «Yeğenim melek gibi bir çocuktur. Ondan size hiçbir kötülük gelmez. Sonra, başkaları ne söylerse söylesin, aldırmayın. Tanrı yalancı tanıkların sözüne değer vermez.»
Senyora Nicolasa, bunun üzerine: «Peki.» dedi. «Yeğeninize güveniyorum.»

280

Bir nisan sabahı, gün doğarken, yola çıktılar. Bahçeler, çayırlar, yamaçlar çiçek içindeydi. Gökyüzü sedef pembeliğine bürünmüş, güneşin ilk ışınları tepelere mor halılar sermişti.

Nicolasa gerçekten çok genç yaşta dul kalmıştı. Daha yir-miyedinci baharındaydı. Bütün kasabada namusluluğu ile tanınmıştı. O güne kadar kim laf atacak, sarkıntılık edecek olursa bu yaptığına pişman olmuştu.

Gelgelelim, genç kadının içinde gizli bir ateş vardı ki o hiç de sönmüş değildi. Yalnız, çevreden çekiniyor, kendisine karşı herkesin beslediği saygıyı kaybetmemek için, isteklerinin sesini boğuyor, bunda da gerçekten büyük bir başarı gösteriyordu.

Kasabada en çok hoşuna giden delikanlılardan biri de arabacı Biangino Baha'nın yeğeni Romero idi.

Romero pek çapkın bir delikanlı olarak tanınmıştı. Kızlar -başkalarına değilse de- birbirlerine, sırdaşlarına her gün onun yeni bir hikâyesini anlatırlardı.

Çok kişi de, Romero'nun kasabanın kızlarıyla gezip tozduğunu bilirdi ama, kızların namusuna leke sürülmesin diye, dedikodu çıkarmaktan çekinirdi.

Nicolasa, bunu gördükçe, kendi kendine: «Bü kızların yaptıklarının ben onda-birini yapsam adım kötüye çıkar...» diyordu. «Niçin? Çünkü benden çok şey umarlar...»

İşte bu düşünce genç kadını hem üzüyor, hem de korkutuyordu. Bunun için de, yıllardan beri, kendini bir delikanlıyla selâmlaşmak zevkinden bile yoksun bırakmıştı.

Evet ama, bugün onda bir değişiklik vardı. Bir bahar günüydü bugün. Toprakdan çiçekler fışkırmıştı; havada kelebekler uçuşuyor, kuşlar ölmez aşkın türküsünü çağırarak cıvıldaşıyorlardı; bahar için için yanıyor, bütün doğayı tutuşturuyordu.

Nicolasa'mn içinde yanan gizli ateş de alevlenmişti. Çünkü, şehirden uzaklaştıkça, kendini kuşlar, kelebekler gibi bir doğa çocuğu olarak görmeye başlamıştı.

* * *

Öndeki katır, genç kadının bütün ağırlığı bir kuş tüyü hafifliği haline getiren uygun adımlarla ilerlerken, Romero,

KAN ve KUM

281

Nicolasa'nın arkasında, üzerinde bulunduğu hayvanı elinden geldiği kadar ondan uzakta tutmaya çalışıyordu.

Delikanlı gözlerini de genç kadından uzaklaştırma çabası içindeydi. Elinde olmayarak, bakışları onun omuzları üzerine dökülmüş dalgalanan saçlarına değdikçe, hızla başını çeviriyor, tepelere, dağlara, bulutlara bakıyordu.

Çapkın Romero kasabada kalmıştı. Çünkü şimdi genç bir kadını gideceği yere kadar götürüp getirmek görevini üzerine almıştı. Amcasının ona güveni vardı. Kadın da güvenmese onunla yola çıkar mıydı hiç?

II

/\ ĞLE yemeği için mola verdikleri vakit, Nicolasa al al olan yüzünü mavi ipek mendiliyle silerken: «Korkuyorum, Romero!» dedi.

Delikanlı, kadının bu sözü üzerine, gerçekten bir tehlikeyle karşı karşıya bulunuyorlarmış gibi ürkmüştü.

– «Neden?» diye sordu.

Nicolasa, yerde otururken, kirpiklerinin mor gölgesi altında büsbütün kara görünen gözlerini önüne dikmiş, yanı-başmdaki otları koparıyor, sinirli sinirli didikliyordu.

En sonunda, baygın bir sesle: «Bilmem ki...» dedi. «İçim-de anlaşılmaz bir korku var.

Burada böyle, seninle yan yana, baş başa kalmak korkutuyor beni. Yo, yo! Yanlış anlama.

Senden değil, doğadan korkuyorum. Şu kuşlara, kelebeklere bak! Ne sevinçli, ne çılgın, ne özgür bir halleri var! Çekindikleri bir şey yok onların. İstedikleri gibi, içlerinden geldiği gibi davranıyorlar, işte, çevremizdeki bu başı-boşluk, aldırmaçlık bize de geçerse, sen de, ben de kendimizi unutursak... daha doğrusu, toplumun yarattığı kuralları unuttur da kendimizi bulursak...»

Genç kadın sözünün arkasını getiremedi, sustu. Derin

282

derin içini çekerek gözlerini kapadı. Parmakları arasındaki otları şimdi gözleri kapalı yoluyordu.

Onun bu belirttiği korku, tasa, gerçekte, bir istek, bir dilekti. Gelgeldim, Romero, nedense, bu sözlerin altında gizli bulunan anlamı sezememişti.

Delikanlının içinde şimdi başka bir korku uyanmıştı: Kendisine güven besleyenleri hayal kırıklığına uğratmaktan korkuyordu. Şehirde olsa iş değişirdi: Orada herkes onu çapkın bellemişti; ne yapsa, yadırgamazlar, hiç de şaşmazlardı. Burada ise...

Ortada bir güven vardı. Amcası onu bu genç kadının yanına yol arkadaşı olarak verirken, içinde hiçbir kuşku uyanmamış, bu güveni belli ki kadına da aşılammıştı. Durum böyle olunca, Romero şimdi bir şey yapacak olursa, her şeyden, herkesten çok, kendine karşı ayıp işlemiş olacaktı.

**

Gerçekten, Nicolasa ile Romero'nun durumları birbirine taban tabana aykırıydı:

Genç kadın, şehirde, adını kötüye çıkarmamak için, duygularını baskı altına almış, kendini çok şeyden yoksun etmişti; burada ise, hiçbir kural tanımayan doğa içinde, bir süre için, kendini duygularına bırakabilirdi.

Delikanlıya gelince; kasabada, kendisini herkesin hafife aldığını gördükçe, hiçbir baskı altına girmeye gerek duymamış, içinden geldiği gibi, gönlünün istediği gibi davranmıştı; şimdi ise, kendisinden kırk yılda-bir beklenen yüce bir işi tamamına erdirip herkesin içine alınıp ak çıkmak istiyordu.

III

r^ORDOBA'YA gittiler. Cordoba'dan döndüler. Şimdi ikisi de

bambaşka birer insan olmuşlardı: Nicojasa artık adının

dillere düşmesine aldırmış etmiyor, dedikodulara kulak asması-

KAN ve KUM

283

yordu; kendisini kapıp koyuvermiş, Şeytan'm dört-nala çektiği bir arabada saltanat sürüyordu.

Romero ise, adı saygıyla anılan bir kimsenin yüreğini kıvanca boğan temiz, yüce duygulan ilk defa tatmış, bu derin zevke duyamamıştı. Kendisinden hep iyi söz edilmesini istiyor, kazandığı güveni yitirmemek için çırpıyordu.

* **

İki ay sonra, demircinin dul kalan eşi Nicolasa ile arabacının yeğeni Romero'nun evlendiklerini duyanlar çok şaşırdılar.

Ne var ki, bu iş ondan iki ay önce olsaydı da Nicolasa gibi kendi halinde, hanım-hammıcık, namuslu bir kadının kasabanın ünlü çapkını Romero'ya vardığını duysalar acaba daha mı az şaşırdırlardı?

H

İSPANYOL EDEBİYATINDAN HİKÂYELER : 3

AY İŞİĞİ

1

G. A. BECQUER

Gustavo Adolfo Becquer 1836'da Sevilla'da doğdu, 1870' te —otuzdört yaşında— Madrid'de öldü. Bir ressamın oğluydu. Küçük yaşta öksüz kalınca gene bir ressam olan amcasının yanında çalışmaya başladı. Bu arada, edebiyata karşı da ilgi duymuş, yazı denemelerine girişmişti. Bu alanda gelişme imkânları aramak üzere, onsekiz yaşındayken Madrid'e gitti. Gazetecilikle, çevirilerle hayatını kazanırken bir yandan da şiirler, hikâyeler yazıyordu. Bunlar, belki çağını aşan bir sanat görüşünde olduğu için, gereken ilgiyi görmedi. Yazarın Historia de los Templos de Espana (İspanya Tapınakları Tarihi) adındaki incelemesinin dışında, bütün eserleri kitap halinde ancak ölümünden sonra çıkmıştır. Becquer İspanya'nın en lirik şairi, en güçlü hikayecilerinden biri olarak kabul edilir. Şiirlerinde olduğu gibi hikâyelerinde de derin bir içliliği işleyen uyumlu, duru, aydınlık bir üslûp onun başlıca özelliğidir. Burada okuyacağınız hikâye yazarın Leyendas (Efsaneler) adındaki kitabından alınmıştır

\â

AY İŞİĞİ

i

COYLU kişiydi. Silâh sesleri arasında doğmuştu. Öyleyken, birden bir borazan sesi duysa ne başını kaldırır bakar, ne de bu beklenmedik ses onun koyu mavi gözlerinin duru bakışını bulandırır. Bir ozanın son türküsü okunurdu bu gözlerde.

Yalnızlığı severdi; çünkü, onun bağrında hayaller doludizgin koşar durur, bir hayal dünyası uzanıp giderdi. Kendinden geçercesine daldığı ozan düşlerinin çocukları olan garip yaratıklar yaşardı orada.

Manrico ozandı çünkü. Öyle bir ozan ki düşüncelerini, duygularını birtakım kalıplar içine sıkıştırmak hiç hoşuna gitmezdi. Bunları kaç kere yazıya dökmek istemiş... hayır, birtürlü kalıplar içine sığdıramamıştı.

* **

Geceydi... güzel kokularla, fısıltılarla dolu, tatlı bir yaz gecesi. Aydınlık, tül gibi bir gökyüzünde de, duru-beyaz bir ay.

Manrico, sanki hayalini alt-üst eden bir şiir çevrintisine kapılmış gibi, kendinden geçmiş, gidiyordu. Soria şehrini eski manastıra bağlayan köprüyü geçiyordu, bir ara durdu. Döndü şehrin arkada kalan karaltısını seyretmeye başladı. -

Kan ve Kum : 19

..

Şehir, ufukta toplanmış hafif, beyaz bulutların üzerinde, kapkara bir leke gibi duruyordu. ' Sonra, gene döndü, yeniden yoluna koyuldu. Tam geceyarısıydı.

Ay yavaş yavaş yükselmiş, en tepeye çıkmış, duruyordu.

Manrico', yıkık manastırdan Duero kıyısına giden ıkı yanı kavaklı, karanlık yoldan doğru ilerlerkenpirden, hafr , bo ğuk bir çıghk attı. Hem şaşkınlık, hem korku, hem de sevinç belirten bir çığlıktı bu. Örmüştü

Karanlık yolun öbür ucunda beyaz bir ^WMŞ™J*; Bu şey, neyse, bir ara dalgalanmış, sonra karanlıklara karışıp gözden silinmişti.

v , Bir kadın elbisesinin eteği idi bu! Evet... bir kadın! Yo dan karsıdan karşıya geçmiş, yaprakların arasında kay bol muştı lam bizim o hayallere dalmış deli ozanın koruya da- lacağı sırada.

Yabancı bir kadın! Böyle bir yerde! Bu saatte.

Manrico: «Aradığlm kadın!» diye haykırdı.

Yıldırım gibi fırlayarak arkasından koştu.

Bu anlaşılmaz kadının girdiğini gördüğü yegöklerin oraya gehnce, bakındı. Bulamadı.

Kaybolmuştu! Nereye gitmiş

°lab Wa ağaçların birbiriyle kesişen dallan arasından, uzakta çok uzaklarda, kıpırdayan beyaz bir şey gorur gf °ldf ' _ „0 evet, o!» dedi kendi kendine. «Sanki ayaklarında kanatlar var da, bir gölge gibi uçup gidiyor ».....

Bir kavaktan öbürüne koştu. Derken, gökyüzünün ışıltı-sıyla aydınlanmış bir düzlüğe geldi. Kimse yok.

Sonra: «A! or'da, or'da!» diye haykırdı. «Kuru ^prakto üzerinde ayak seslerini duyuyorum. Elbisesinin hıştırtısı da

gehyBaşladı deli gibi koşmaya. Oradan oraya gidiyor, gene de onu bulamıyor, göremiyordu.

Bir ara: «Peki ama, ayak seslerini gene duyuyorum ş-te » diye mırıldandı. Bak! Sesini duydum Bir Şeysoyle di": Eve! bir şey söyledi! Rüzgârın yapraklar arasmdak hıştırtısı olmasaydı, ne söylediğini duyardım. Evet, iyi bıhyo rum: Konuştu Nece konuştu? Bunu bilmiyorum ama, yabancı bir dilde bir şey söyledi.»

KAN ve KUM

291

Manrico gene başladı hayalin ardından koşmaya. Bir ara

görür gibi, bir ara da sesini işitir gibi oluyordu.

Boşuna! Bulamadı.

* **

«Nasıl olsa bir gün karşılaşacağım... iyi biliyorum bunu. Karşılaşınca da tanırım elbet. Bunu da iyi biliyorum. Nesinden tanıyacağım? İşte bunu bilmiyorum ama, tanırım elbette. Ayak sesi, söyleyeceği bir söz, elbisesinin bir ucu evet, en ufak bir parçası yeter benim onu tanıyivermeme.

«Gözleri ne renk acaba? Mavi olsa gerek... gecenin gökleri gibi ıslak bir mavi. Bu renk gözleri pek severim ben. Öyle derin bir anlam vardır ki onlarda... öyle baygın, öyle... «Evet, iyi biliyorum: Gözleri mavi. Saçları kara... kapkara. Dalga dalga savrulan uzun saçlar... Etekleri gibi saçlarının da dalgalandığını gördüm gibi geldi bana. Kapkaraydı... Evet, yanılmıyorum. Kara. Masmavi gözler de çözü kapkara, parlak, dalgalı saçlara ne yakışır!

«Uzun boylu bir kadm... Evet, evet... ince-uzun bir kadın... bizim kiliselerin duvarlarındaki melekler gibi.

«Sesi... Evet, sesini de işittim. Kavak ağaçlarının yaprakları arasından fısıldayan rüzgâr gibi tatlı bir sesi var.

«Yürüyüşü... o ölçülü yürüyüşü, muhteşem süzülüşü de tıpkı bir nağme gibi!

«Bu kadm... benim delikanlılık düşlerim gibi güzel kadın, benim gibi düşünen, benim hoşlandığım şeylerden hoşlanan, benim sevmediklerimi sevmeyen, ruhumun öz kardeşi, varlığımın tamamlayıcı parçası olan bu kadm nasıl olur da benimle karşı karşıya geleceğini bilmez?

«Nasıl olur da o da beni benim onu seveceğim kadar sevmez? Ben onu daha şimdiden benliğimin olanca gücüyle, ruhumun bütün duygularıyla seviyorum.

«Gel gidelim onu ilk gördüğüm yere. Kimbilir, belki benim gibi o da hayallere dalmaktan hoşlanıyordur; yalnızlığı seviyordur, gizliliği seviyordur... düşlerle dolu bütün ruhlar gibi.

«Kimbilir, belki o da gecenin sessizliği içinde, yıkıntılar arasında dolaşmaktan hoşlanıyordur,»

*

292

Manrico manastıra vardı. Gözleriyle bütün çevreyi taradı. Kaim sütunların arasından uzun uzun baktı. Kimsecikler yoktu.

1

Oradan ayrıldı. Duero'ya giden karanlık yola doğru yürüdü.

Yola daha girmemişti ki dudaklarından bir sevinç çılgılığı koptu.

O beyaz elbisenin eteği bir ara görünmüş, süzülüp kaybolmuştu. Düşlerindeki kadının beyaz elbisesi... deli gibi sevdiği kadın!

İşte gene başladı onun izinden koşmaya. Gözden ilk kaybettiği yere doğru koşuyordu. Oraya gelince, durdu. Gözlerini yere dikti. Olduğu yerde mihlanıp kaldı. Eli, ayağı hafif hafif titremeye başladı. Titremesi gittikçe arttı, arttı... Kıvranırcasma titriyor, titriyordu.

En sonunda, bir kahkaha attı... Gür, keskin, korkunç bir kahkaha.

O gördüğü beyaz şey, dalgalana dalgalana süzülen şey, gene gözlerinin önündeydi... ayaklarının dibinde... Gene bir görünüp kaybolmuştu.

Ay ışığıydı bu! Rüzgâr dallan oynattıkça, yaprakların arasından süzülen, bir görünüp bir kaybolan, dalga dalga titreyen ay ışığı.

II

A RADAN birkaç yıl geçmişti. Manrico şatosunun gotik tarzı ocağının başında, bir koltuğa oturmuş, hemen hemen hiç kımıldamadan, öyle, duruyordu. Gözlerinde boş bir bakış, bir aptalın bakışları gibi tedirgin bir bakış vardı _ Ne annesinin söylediklerine kulak veriyor, ne de adamlarının onu keyiflendirmek için bin parça oluşlarına ilgi gösteriyordu.

– «Gençsin, güzelsin...» diyordu annesi. «Niye yalnızlık içine kapanıp mahvediyorsun kendini? Niçin kendine bir kız,

KAN ve KUM

293

sevebileceğin, sevdiğin için de mutlu kılabileceğin bir kız aramıyorsun?»

– «Sevgi!» diye mırıldandı delikanlı. «Bir ay ışığından başka nedir ki sevgi!»

– «Niye üzerinizden şu uyuşukluğu silkip atmıyorsunuz?» diyordu adamlarından biri.

«Baştan ayağa zırhlara burunun. Emir verin sancaklarınız dört-bir yanda rüzgârda dalgalansın. Gelin, savaşa gidelim. Savaşta şan-şeref kazanırsınız.»

– «Şan-şeref!» diye mırıldandı delikanlı. «Şan-şeref ay ışığından başka nedir ki!»

– «Size bir türkü okuyayım mı... taşralı ozan Arnaldo' nun en son yaktığı türküyü?»

– «Hayır, hayır!» diye haykırdı delikanlı, birden öfkelenerek. «Hiçbir şey istemiyorum... Daha doğrusu, bir tek şey istiyorum: Yalnız bırakın beni! Türkü... kadın... şan-şeref... mutluluk... bunların hepsi yalan! Hayalimizin uydurmalarından başka bir şey değil. Biz bunları isteğimize göre giydirip kuşatıyoruz... Onlara tapıyoruz... Artlarından koşuyoruz. Nereye kadar? Bir ay ışığına ulaşınca kadar.» Manrico çıldırmıştı... Daha doğrusu, herkes çıldırmış sanıyordu onu. Bana sorarsanız, akli başına gelmişti bence.

Hayat

CEP ROMANLARI

Günün okuma ihtiyacını karşılayacak, titiz bir özenle seçilmiş, en son dizgi, baskı tekniğiyle hazırlanmış kitaplardır. Her zaman yanınızda taşıyabileceğiniz, her yerde rahatça okuyabileceğiniz bu nefis baskılı kitaplar çağımızın en güzel romanlarıdır.

HAYAT CEP ROMANLARI

dizisinde en sevdiğiniz yazarların eserlerini, yazıldıkları dilden yapılan kısaltılmamış tam metin çevirilerden asıl-lardaki bütün güzellikleriyle okuyacağınıza emin olabilirsiniz.

HER KİTAP TAM BİR ROMAN! – 5 LİRA

NEŞRİYAT ANONİM ŞİRKETİ Genel Dağıtım : BATEŞ

HAYAT CEP ROMANLARI : 1

VICKI BAUM

Altın sesli yakışıklı tenor, şöhretinin açtığı yoldan her kadının kalbine girebilirdi. Çevresinde yıldızlar gibi dolaşan kadınlar, genç kızlar onu kazanmak için çırpınıyorlardı. O ise Büyük Aşk'ın peşindeydi. Bunu birtürlü bulamıyordu. Bu arada, seven kalplerin neşesi altında gizlenmiş facialar, aşkın heyecanı altında saklı acılar vardı... Ne yazık ki Aşk'ın Ölüm şekline girmesi de mukadderdi. Bu bir aşk, kıskançlık, ihtiras yarışıydı...

Sizi eski günlerin aşk, müzik, güzellik diyarı Viyana'sında yaşatacak eşsiz bir roman!

HAYAT CEP ROMANLARI : 2

CRONIN

jBir ^ece ^olcuöu

Gençti, güzeldi... İyi bir kızdı. Sevip sevilir, mutlu olabilirdi. Ne yazık ki yaptığı korkunç bir yanlışlık onu dönüşü olmayan bir yola sürükleyecekti. Bu yoldan dönmek için karşısına çıkan tek fırsatı da kızcağız her şeyden çok değer verdiği gururuna yedirememişti. O, aşk fırtınasının kuruttuğu bir bahar çiçeği gibi solacaktı... Bu acı aşk hikâyesini heyecanla okuyacak, birçok sahnelerini tekrar tekrar hatırlayacaksınız!

HAYAT CEP ROMANLARI : 3

WARWICK DEEPING

^Mardan Sonra

I

Onların cc*k tatlı» bir ö>şk hikâyesi gibi başlayan evlilik hayatlarının, beklenmedik bir olay yanda kesti. Korkunç Uir suç genç adamı, karısının şerefini kurtarmak için, büyük bir fedakârlığa zorlamıştı. Onu herkes ölmüş biliyordu... Yıllardan, nice yıllardan sonra fc>ir tesadüf onları yeniden karşılaştırdı... Oyui^n bu perdesi çeşitli sonuçlara bağlanabilirdi- Romandaki sonu acaba tahmin edebilir imisiniz? Aşkı miutlu heyecanlarından acı duygularına kadar bütünüyü yaşatanı harikulade bir roman!

HAYAT CEP ROMANLARI : 4

ANDRE DEMAISON

fidene (§özyaşlctrı

Genç kadın hayatının büyük sırrını sevdiği adama niçin itiraf etti? Aşkın kutsallığına inan-masaydı etmeyebilirdi de. Sonun böyle olacağını bilseydi, sevdiği adamın hayatını kurtarmak için belki gene susabilirdi. Mutlu bir aşkı mahveden işte bu itiraf oldu. Gidenin arkasından dökülen gözyaşlarında bir genç kadın kalbinin yaşayabileceği en mutlu heyecanlardan en korkunç azaplara kadar bütün duygular gizliydi.

Konu bakımından olduğu kadar işleniş bakımından da nadir rastlanır güzellikte bir roman!

HAYAT CEP ROMANLARI : 5

ELINOR GLYN

cJtçk, cMlev, S^an...

Bir genç kız kalbinin derinliklerinde gizli duyguları, istekleri, hayalleri kim bilebilir ki? Bunları kendisinin de bilemeyeceğini söylersek yanlış olmaz. Bu gizli duygular, istekler, hayaller onu felâkete de sürükleyebilir, mutluluğa da. İşte, genç, güzel, zengin bir kız olan Vanessa da, bu duygularla, tehlikeli bir aşkın beklenmedik olayları arasında korkunç bir macera yaşayacaktı...

Aşkın büyüünden maceranın heyecanına kadar en derin duygularla dolu bir roman!

HAYAT CEP ROMANLARI : 6

PEARL S. BUCK

NOBEL ARMAĞANI

^Bı

ir

Evliliğin <i<ovnanı

Onlar ayrı ayrı dünyaların insanlarıydılar. Genç kız hayatı bir kuş tüyü gibi yumuşacık, bir bahar rüzgârı gibi tatlı, bir çiçek gibi renkli görüyordu. Erkek ise zorlu bir yaşayışın adamıydı. Hayatın umulmadık fırtınaları arasında ruhları birbirleriyle çarpışan bu iki insan mutluluğu gene de buldular: Tabiatın en büyük, en şaşmaz gücü olan Ask içinde!

Bütün ihtiraslarıyla bir erkeğin, bütün sevgileriyle bir kadının heyecan dolu hayat hikâyesi!

Artık ÇOCUĞUMA NE OKUTAYIM diye düşünmeyeceksiniz.

ARMAĞAN

ÇOCUK KLASİKLERİ

çocuklarınız için yepyeni, zengin bir kitaplık kuruyor.

Bu kitapları küçükler için, dünya çocuk edebiyatının en başta gelen eserleri arasından seçerek hazırlıyoruz. Bu kitaplar arasında, masaldan macera romanına, heyecanlı dünya gezilerinden yaşanmış gerçek hikâyelere kadar, birbirinden güzel, çeşitli eserler bulacaksınız. Bu kitaplar çocuğunuzu meraklı olaylar arkasından heyecanla sürüklerken ona zevkli dakikalar yaşatacağı gibi, kültürle, hayatla ilgili birçok yeni bilgiler de kazandıracaktır.

- KORKUSUZ KAPTANLAR
- GULLIVER'İN GEZİLERİ
- KAÇIRILAN ÇOCUK
- BİR ÇOCUĞUN HİKÂYESİ
- ROBINSON CRUSOE
- POLLYANNA
- ESRARENGİZ ADA
- BİR EŞEĞİN HATIRALARI
- DEFİNE ADASI
- HEIDI

9 KAPTAN GRANT'IN ÇOCUKLARI

- DÜNYA'DAN AY'A
- TOM SAVVYER
- KİMSESİZ ÇOCUK
- TOM AMCA'NIN KULÜBESİ
- KÜÇÜK KADINLAR
- GÖKTEN İNEN MELEK
- KARA ELMAS

- İYİ HANIMLAR
- SEKSEN GÜNDE DÜNYA GEZİSİ
- SOPHIE'NİN BAŞINA GELENLER
- KÜÇÜK ERKEKLER
- ALİCE TUHAFLIKLAR ÜLKESİNDE
- JO'NUN ÇOCUKLARI
- BAMBİ
- MERCAN ADASI
- KÖYÜN İKİZLERİ
- MUTLU PRENS
- KİMSESİZ KIZ
- İSVİÇRELİ ROBINSON
- DÖRT ARKADAŞ

Her kitap açık bir dille yazılmış, iyi cins kâğıda basılmıştır. Beş renk yaldızlı kapak içinde sağlam bez ciltli, bol resimlidir.

ALTIN KALEM

KLASİK ROMANLAR

En Üstün Edebî Eserler Dünyanın En Güzel Romanları

ALTIN KALEM Klasik Romanlar serisi dünya edebiyatının gerçekten altın kalemle yazılmış bir kitabe diyebileceğimiz en üstün eserlerini bir araya toplamak üzere hazırlanmıştır. Bu seride büyük yazarların nesillerden beri daima okunan, dünya edebiyatının temel taşları olan en değerli romanlarını en seçkin mütercimlerimiz eserlerin asıllarından yaptıkları çevirilerden, günümüzün Türkçesiyle, zevkle okuyacaksınız.

Bu klasik romanlar, böylece, kütüphanenizin en değerli bir ziyneti, sizden sonra da çocuklarınıza bırakabileceğiniz en zengin bir hazine olacaktır. Ayrıca, kitapların başında bulacağınız önsözler eserlerin yazarları üzerine fikir edinmek, incelemeler yapmak isteyenler için bir bilgi kaynağı, her zaman el altında bulunan bir doküman teşkil edecektir.

Neşriyat Anonim Şirketi

HONORE DE BALZAC EUGENIE GRANDET

Bu roman Balzac'm en güzel eserlerinden biri, hattâ şaheseri olarak kabul edilir. Yazar bu romanında tip yaratmaktaki kudreti kadar müstesna üslûbunun da en güzel örneğini vermiştir. Meraklı bir konu içinde, tatlı bir anlatışla yazılmış olan bu romanı zevkle okuyacaksınız. (3. baskı)

EMILY BRONTE UĞULTULU TEPELER

İngiliz edebiyatının şaheserleri arasında en başta bir yer alan bu roman çok meraklı bir konu üzerine kurulmuş olması kadar yazılış tekniği bakımından da değer taşır. Emily Bronte'nin derin bir muhayyile gücüyle keskin bir seziş kabiliyetinden doğmuş olan «Uğultulu Tepeler» şiir dolu hayallerle şaşırtıcı gerçekleri bir araya toplamıştır. (4. baskı)

EMİLE ZOLA THERESE RAQUIN

Fransız edebiyatında gerçekçilik-natüralizm akımının en güzel örneklerinden biri, «tam bir şaheseri» olarak kabul edilen bu roman bir facianın hikâyesidir. Zola ele aldığı konuyu titiz bir gerçekçilikle işlerken, insanların kaçınılmaz bir akıbete doğru sürüklenişlerinde de, açtığı natüra-lizm çığırının en usta tekniğini kullanmıştır. (2. baskı)

f

"\

CHARLOTTE BRONTE JANE EYRE

Bir genç kızın hayal dünyasıyla acı gerçekler, hassas kalbiyle zalim olaylar arasında çektiği ıstırapları anlatan bu roman daha ilk yayınlandığı günden beri elden düşmeyen bir şaheser olmuştur. Bronte Kardeşler'in dehasını Emily Bronte «Uğultulu Tepeler» romanında gösterdiği gibi Char-lotte Bronte de «Jane Eyre» de bu dehanın aynı kuvvette bir başka eserini yaratmıştır. (3. baskı)

ALPHONSE DAUDET SAPHO

Temiz ruhlu toy bir taşralı delikanlının Paris'te tutulduğu uygunsuz bir aşk macerasının hikâyesidir. Fransız edebiyatına, devrinin katı gerçekçiliğine karşılık, renkli bir üslûp, ince bir nükte, isabetli ruh tahlilleri getirmiş olan Daudet, kendine özgü eşsiz sanatıyla, bu konudan «Sapho» gibi bir şaheser yaratmıştır.

GOETHE WERTHER

Sevgiyi her şeyin esası olarak kabul eden büyük Alman yazarı Goethe, «VWerther» romanı ile, aşkı gerçekten ölümsüzleştiren bir eser yaratmıştır. «Genç Werther'in İstirapları» yazıldığı tarihten günümüze kadar ikiyüz yıla yakın bir zaman geçtiği halde, gerek konusunun güzelliği, gerek yazılışının ustalığı bakımından değerini asla kaybetmemiş nadir romanlardan biridir.

<-.....,

Kan ve Kum : 20

"N
ft^sil ^
Oğullar
yazarlarından biri olan ^ kahramanlarının karak-
t de üstün bir değer taşır.
\i
ı, ayrılıkları, anlaşmazlıkları
p^, er önüne seren bu roman-
tünmüş bir aşkın acı hikâ-
RANCE
ZAMBAK
'gularmda incelik, üslûpta
|i 'yatmda başlıbaşma bir yeri
İş,\ erleririden biri olan bu roma-
^teteği bir konuyu sanatının
kellikle kadınların beyenece-
""Hır. (2. baskı)
if \m
'r\
CKENS >WrIST

MU
. tan/,-;
' \ Ad',
t kudretini gösteren en gü-
:(J\ "Ha romanın başkahramanını
^la takip ederken, onun çev-
* şıtlı karakterlerin birer ör-
\ °\en olayları da hayatın ac,
" diyoruz. (2. baskı)
/v
V
THOMAS HARDY
ASİ KALPLER
Büyük İngiliz yazarı T. Hardy'nin bu şaheseri i^ çı_ tığı zaman ahlâka aykırı görülerek
hücumu uğramış^, B^, gün İngiliz edebiyatının en güzel eserlerinden biri Ojarağî kabul
edilen bu roman dilimize ilk defa çevrilmişe Bij, tün edebiyat meraklılarının tanınması
gereken bir rorr^fid^
(2. ^sk())
STENDHAL PARMA MANASTIRI
Fransız edebiyatının temel taşlarından biri sayıl^ b\ müstesna güzellikteki romanda
Stendhal büyük: bir aşkı hikâyesini romantik bir dekor içinde meraklı macer^jarl^
işleyerek anlatmıştır. Orada meraklı bir macera içind^ ese> rin kadın, erkek, çeşitli
kahramanlarını bütün istekler; bu tün emelleri arasında tanıyoruz.
THEODORE DREISER KIZ KARDEŞİM CARRİE
Amerikan edebiyatında çığır açan büyük yazarın b^ şaheseri bize çılgın duygulara
kapılmış bir genç Kızın ^cıklı macerasını anlatıyor. Ktz Kardeşim Carrie elinizden
jjjra-kamadan okuyacağınız müstesna güzellikte bir romandır. Orada hiçbir zaman
unutamayacağınız çok değişik k^-ak-terde insanlar tanıyacaksınız.
TURGENYEV BABALAR VE OĞULLAR
Rus edebiyatının en büyük yazarlarından biri olan Turgenyev anlatış tekniği kadar
kahramanlarının karakterlerini çizmekteki ustalığı ile de üstün bir değer taşır. Eski
nesille yeni nesil arasındaki ayrılıkları, anlaşmazlıkları dile getirerek en acı
şekliyle gözler önüne seren bu romanda romantik bir karamsarlığa bürünmüş bir aşkın acı
hikâyesini bulacaksınız. (2. baskı)
ANATOLE FRANCE KIRMIZI ZAMBAK
Düşüncelerinde derinlik, duygularında incelik, üslûpta mükemmellikle Fransız
edebiyatında başlıbaşma bir yeri olan Anatole France en ünlü eserlerinden biri olan bu
romanında herkesin kolayca ilgileneceği bir konuyu sanatının bütün üstünlüğüyle
işleyerek, özellikle kadınların beyenece-ği çok cazip bir roman yaratmıştır. (2. baskı)
CHARLES DICKENS OLIVER TV/IST
Oliver Twist Dickens'in sanat kudretini gösteren en güzel romanlarından biridir. Burada
romanın başkahramanım uğradığı maceralar içinde merakla takip ederken, onun çevresindeki
daha başka kişileri çeşitli karakterlerin birer örneği olarak tanıyor, bu arada geçen
olayları da hayatın acı, tatlı bir görünüşü olarak seyrediyoruz. (2. baskı)
THOMAS HARDY
ASİ KALPLER

Büyük İngiliz yazarı T. Hardy'nin bu şaheseri ilk çıktığı zaman ahlâka aykırı görülerek hücumu uğramıştı. Bugün İngiliz edebiyatının en güzel eserlerinden biri olarak kabul edilen bu roman dilimize ilk defa çevrilmiştir. Bütün edebiyat meraklılarının tanınması gereken bir romandır.

(2. baskı)

STENDHAL PARMA MANASTIRI

Fransız edebiyatının temel taşlarından biri sayılan bu müstesna güzellikteki romanda Stendhal büyük bir aşkın hikâyesini romantik bir dekor içinde meraklı maceralarla işleyerek anlatmıştır. Orada meraklı bir macera içinde, eserin kadın, erkek^ çeşitli kahramanlarını bütün istekleri, bütün emelleri arasında tanıyoruz.

THEODORE DREISER KIZ KARDEŞİM CARRIE

Amerikan edebiyatında çığır açan büyük yazarın bu şaheseri bize çılgın duygulara kapılmış bir genç kızın acıklı macerasını anlatıyor. Kız Kardeşim Carrie elinizden bıramadan okuyacağınız müstesna güzellikte bir romandır. Orada hiçbir zaman unutamayacağınız çok değişik karakterde insanlar tanıyacaksınız.

VICTOR HUGO NOTRE-DAME DE PARİS

Dâhi yazarın bu romanını da dilimizde ilk metin eksiksiz çevirisinden bütün güzelliğiyle okuyunuz. Filminden dolayı «Notre-Dame'm Kamburu», (Notre-Dame'in Kamburu) olarak tanınan bu eser dünyanın en güzel romanlarında en iyisi.

İlk baskı

CHARLES DICKENS ANTİKACI DÜKKÂNI

Büyük İngiliz yazarı bu eserinde sanatının örneklerinden birini vermiştir. Antikacı Dükkânı'nı tanıyan sonra Dickens'in tiryakisi olmamak kabil del büyük roman defalarca okusanız bıkmayacağınız 1\

h tipler, meraklı olaylarla doludur.

İlk baskı

Kada

GUSTAVE FLAUBERT MADAME BOVARY

Fransız edebiyatının temel eserlerinden biri \ roman kadın ruhunu tahlildeki güçlülüğü ile tahlil eden Madame Bovary bundan dolayı bütün dünyada ^ en çok okudukları romanlardan biri olmuştur. <|> zaman dava konusu olmuş, «ahlâka aykırı» sayıla, ağırlaştırılmış hapis cezasına çarptırılmıştır.

İlk baskı

Wak

ta:

^

//ks\

Hk

SffX

I

Büyü»*- oransız Xro fVgide buK bir kyf^l

*:

asında Çapman Ç' &< , ' : *ü içü, <Sgulu h ^cjAk

/OLA

kâves,

' ^i ola

I ı I ^,ft', bayatta tek teselliyi

r C k" Eserin kahraman,

/la K rşl duydu^u ihtiras

J^JfLe™ k01111^ kendisine Mr^- gerçekten, unutul-

ı^lf-0- baskı)

CHy.

1ARL^ DAV,D 3

"ip

DickePS- bütün , ,

e>di. t™t ingili^q

f%i bu fanında J>k

^fideki gueiülülüğü, Ç V^

01\süzl^tırteistir <, ^S

P

| t,™.*1 Ç°k bu romanını

V
onç
fc akla
bu
roman
'^bili^i gelir.
<âtm
//| ^1 canlllllgı, gözlem-
(I ki k"1^1 bU romanda
irtslJA ' ^ickens denince, ilk
HONORE
TIUSı»
... Wlzac İn\$anhk > 1
fasında gerekten ri0B?e*w' yanıt eser)öl^^ da,^a^i

rak
yecal
'mı\$, eSer<erinder)
Wnlar>aynı dege ^Mr \\M|
i
i'
|ARac
fpERj

olara?3 toPIadlğı geniş
k d * yaşayacak tipler
j/^ hali^işik konulan ala-
4 i t r>de ^lemi^- Tü-
v V t!V3 /
ân artan bir he-

VICTOR HUGO NOTRE-DAME DE PARİS

Dâhi yazarın bu romanını da dilimizde ilk defa tam metin eksiksiz çevirisinden bütün güzelliğiyle okuyacaksınız. Filminden dolayı «Notre-Dame'ın Kamburu» olarak da tanınan bu eser dünyanın en güzel romanlarından biridir.

CHARLES DICKENS ANTİKACI DÜKKÂNI

Büyük İngiliz yazarı bu eserinde sanatının en güzel örneklerinden birini vermiştir. Antikacı Dükkânı'm okuduk-*tan sonra Dickens'in tiryakisi olmamak kabil değildir. Bu büyük roman defalarca okusanız bıkmayacağınız kadar canlı tipler, meraklı olaylarla doludur.

GUSTAVE FLAUBERT MADAME BOVARY

Fransız edebiyatının temel eserlerinden biri sayılan bu roman kadın ruhunu tahlildeki güçlülüğü ile tanınmıştır. Madatne Bovary bundan dolayı bütün dünyada kadınların en çok okudukları romanlardan biri olmuştur. İlk çıktığı zaman dava konusu olmuş, «ahlâka aykırı» sayılarak büyük gürültü koparmıştır.

EMİLE ZOLA

BİR AŞK HİKÂYESİ

Büyük Fransız yazarı Emile Zola, hayatta tek teselliye sevgide bulan bir kadın tipi yaratmıştır. Eserin kahramanı, kızma olan şefkatiyle, sevdiği adama karşı duyduğu ihtiras arasında çırpman bir kadındır. Zola bu konuyu kendisine özgü içli, duygulu bir anlatıyla işleyerek, gerçekten, unutulmaz bir «aşk hikâyesi» yaratmıştır. (3. baskı)

CHARLES DICKENS DAVID COPPERFIELD

Dickens, bütün eserleri arasında en çok bu romanını severdi. Ünlü İngiliz romancısı dehasının en büyük kudretini bu romanında göstermiş, ruhundaki canlılığı, gözlemlerindeki güçlülüğü, tekniğindeki sağlamlığı bu romanda ölümsüzleştirmiştir diyebiliriz. Öyle ki, Dickens denince, ilk önce akla bu roman gelir. (2. baskı)

HONORE DE BALZAC TILİSİMLİ DERİ

Balzac İnsanlık Komedi ad altında topladığı geniş dünyasında gerçekten daima canlı olarak yaşayacak tipler yaratmış, eserlerinden herbirinde çok değişik konulan alarak bunları aynı değerde birer anıt halinde işlemiştir. Tılsımlı Deri'yi başından sonuna kadar her ân artan bir heyecanla okuyacaksınız.

-----"~-\\

PUŞKİN YÜZBAŞININ KIZI

Bu roman, şiirden hikâyeye, oyundan romana kadar edebiyatın her alanında mükemmelliye ermiş olan büyük Rus yazarının roman alanındaki şaheseri olarak kabul edilir. Yüzbaşının Kızı çıktığı günden beri bütün dünyada ün kazanmış, bugüne kadar da her neslin aynı zevkle, heyecanla okuduğu nadir eserlerden biri olarak gelmiştir. (2. baskı)

KNUT HAMSON TOPRAK YEŞERİNCE

Hamsun, üslûbundaki sadelikle, tekniğindeki güçlülükle, muazzam birer destan olabilecek konuları, başından sonuna kadar heyecanla okunacak özlü birer roman olarak işlemlerini bilmiştir. Knut Hamsun'a Nobel Edebiyat Armağanı'm kazandıran bu roman için tanınmış eleştirmeci R. P. Popperwell şöyle diyor:

«Toprak Yeşerince» Hamsun'un en ünlü eseridir, çünkü yazar müstesna sanatının çeşitli özelliklerini ancak bu romanında bir araya toplamıştır. (2. baskı)

VICTOR HUGO SEFİLLER

Victor Hugo'nun bu dev eseri iki büyük ciltte dilimize ilk defa olarak eksiksiz tam metin olarak kazandırılmıştır. Sefiller hayatınızda ancak birkaç roman okuyacak olsanız mutlaka okumanız gereken müstesna değerli bir eserdir.

(2. baskı)

<*

J

LEV TOLSTOY

DİRİLİŞ

Edebiyat dünyasının dâhi yazarlarından biri olan Tolstoy bu romanında ömür boyu süren bir pişmanlığın hikâyesini anlatmıştır. Tolstoy'un olgunluk çağının eserlerinden biri olan Diriliş yazarın bütün sanatını yansıtır. Meraklı bir aşk konusu bu romanda güçlü bir ruh tahliliyle işlenmiştir.

, HONORE DE BALZAC VADİDEKİ ZAMBAK

Her eserinde ayrı bir sanat anıtı yaratan büyük romancı Vadideki Zambak'la unutulmaz bir kadın portresi çizmiş, kadın ruhunun asil fedakârlığının destanını yazmıştır. Şiir dolu bir dille anlatılan bu macerayı sonsuz bir zevkle okuyacaksınız.

ANNE BRONTE AGNES GREY

Bronte kız kardeşlerin İngiliz edebiyatına bıraktıkları ölmez eserlerden biri olan bu roman Uğultulu Tepeler'le Jane Eyre'den ayırt edilemeyecek güzellikte bir romandır. İlk iki romanda sizi saran büyümlü romantik havayı bu romanda da bulacaksınız.

VICTOR HUGO

DENİZ İŞÇİLERİ

Büyük yazarın «Din-Toplum-Tabiat» üçlemesinin «Not-re-Dame de Paris» ile «Sefiller»den sonra üçüncü romanıdır. Dilimize ilk defa çevrilmiştir. İlk iki romanını büyük bir zevkle okumuş olduğunuz üçlemeyi tamamlayacak olan bu roman kitaplığınızda eksik kalmamalıdır.

TOLSTOY ANNA KARENİNA

Dâhi romancının bu muazzam eseri aslından yapılan eksiksiz çevirisiyle, her iki bölümü bir arada tek bir büyük cilt halinde dilimize kazandırılmıştır. Tolstoy bu eserinde acı bir aşk macerasını sanatının bütün gücüyle işlemiş, bir edebiyat anıtı kurmuştur.

HEMINGWAY GÜNEŞ GENE DOĞAR

Dünya edebiyatında çığır açan bu müstesna roman dün olduğu kadar bugünün insan ruhunu da yansıtan acı bir aşkın gerçekçi üslûpla yazılmış heyecanlı hikâyesidir. Bu romanda meraklı bir konuyu çeşitli tiplerin en canlı portreleriyle heyecan kazanan bir hava içinde okuyacaksınız.

STENDHAL

ARMANCE

Büyük Fransız edibinin «Parma Manastırı» nı zevkle okumuş olanlar yazarın aynı güzellikte bir romanını daha okumak fırsatını buluyorlar. Dilimize ilk defa çevrilmiş olan bu romanda çok değişik tipte iki gencin romantik bir hava içinde geçen heyecanlı aşk macerasını bulacaksınız.

OSCAR WILDE DORIAN GRAY'İN PORTRESİ

Dünyaca ünlü bu müstesna değerli romanı aslından yapılmış çevirisinden bütün güzelliğiyle, eksilmeyen bir merakla, heyecanla okuyacaksınız. Bu, konusunun sürükleyiciliği kadar anlatışının parlak üslubuyla da eşsiz bir roman, bir edebiyat şaheseridir.

HONORE DE BALZAC ALTIN GÖZLÜ KIZ

Büyük yazar bu romanında herbiri ayrı karakterde iki kadının acıklı hikâyesini anlatmıştır. Romanın birinci bölümünde hırslı bir kadının macerasını, ikinci bölümünde ise bir kadının sapık sevgisine kurban giden bir kızın faciasını okuyacaksınız.

t-----N

CHARLES DICKENS İKİ ŞEHRİN HİKÂYESİ

Büyük yazarın eserleri arasında başlı başına bir yeri, hepsinden çok daha ayrı bir değeri olan bu roman üzerine, ünlü iki eleştirmecinin şu sözlerini aktarmakla yetineceğiz:

«Dickens İki Şehrin Hikâyesi'nde ele aldığı faciayı dehasının en parlak renkleriyle canlandırmış, görüşündeki keskin ışıqla aydınlatmıştır.» (F.S. Boas)

«Bu roman Dickens'in sanatında ne kadar derinlere inebileceğini en iyi gösteren eseridir.» (A. Wilderson)

LEV TOLSTOY KREUTZER SONATI

Bu, yasak bir aşkın bir aile yuvasında yarattığı facianın acı hikâyesidir. Büyük yazar bu konuyu olayları bütün berraklığıyla çizen üslubuyla, insan ruhundaki fırtınaları

bütün derinliğiyle kavrayan gözlemleriyle anlatıyor. Beethoven'in ünlü «Kreutzer Sonatı» nm ateşli nağmeleri bu romanın havasında bütün canlılığıyla dile gelmiştir.

PROSPER MERIMEE CARMEN

Operadan baleye, resme kadar sanatın çeşitli alanlarında büyük şaheserlere ilham veren bu eşsiz roman, aslından yapılan tam metin çevirisiyle edebiyatımıza kazandırılmış bulunuyor. Ünlü Fransız edibi Prosper Merimee'nin bu şaheseri kitaplığınızın en değerli ziynetlerinden biri olacaktır.

TURGENYEV

İLK AŞK

İlk aşk nekadar saf, derin, yüce ise bunun baba ile oğul arasında bir rekabet halini aldığını görmek de okadar acı, korkunç, ürperticidir, deyebiliriz. İşte, büyük Rus yazarı Turgenyev bu romanında böyle düşündürücü bir konuyu ele almış, bunu sanatının bütün gücüyle işlemiştir.

JANE AUSTEN AŞK VE GURUR

Bu kitap XIX. yüzyıl romantik ingiliz kadın yazarlarından Jane Austen'in şaheseridir. Yazar, uzun çalışmalarından sonra ancak otuzsekiz yaşında yarattığı bu eserine kendisini öylesine tümüyle vermiştir ki bütün sanat gücünü orada toplamıştır, deyebiliriz.

TURGENYEV DUMAN

Turgenyev'i bu romanında sanatının çok daha renkli bir çalışması içinde bulacaksınız. Bu «aşk hikâyesi» nde Çar II. Aleksander'in sevgilisi örnek alınarak canlandırılmış bir İrina ile, buna karşılık kadın fedakârlığının, her zaman başışlamaya hazır kadın kalbinin timsali olan bir Tatıya var... Bu ikisinin arasında da çeşitli maceraların kahramanı olan genç bir adam.

ALTIN KALEM

,Okurlarına açık mektup

Birçok okurlarımız bize gönderdikleri mektuplarda çeşitli klasik romanların adlarını vererek bunların ALTIN KALEM dizisinde çıkıp çıkmayacağını soruyorlar, bu değerli eserleri serimizin temiz baskılı, sağlam, zarif ciltli kitapları arasında görmek, asıllarından yapılan en doğru, tam çevirilerinden okumak istediklerini belirtiyorlar. Sayın okurlarımızın bize karşı gösterdikleri bu sevgi ve ilgiye teşekkür ederek şunu belirtmek isteriz ki dünya edebiyatının temel taşları olan, okunmaya, bir aile kitaplığında saklanmaya değer bütün romanlar dizisinde muhakkak çıkacaktır. İleride yayımlanacak kitaplarımızın listesini, birtakım teknik sebeplerden dolayı, şimdiden veremediğimiz için sizlerden özür dilerken şunu kesin olarak belirtelim ki büyük yazarların en ünlü eserlerini, aradığınız, okumak istediğiniz bütün klasik değerlerde romanları ALTIN KALEM dizisinde bulacağınıza emin olabilirsiniz.

Bu arada, kitaplığınız bu gibi eserlerin aslına en uygun Türkçe çevirilerini kazanmış olmakla kalmayacak, aynı zamanda dilimize şimdiye kadar çevrilmemiş daha birçok romanlarla da zenginleşmiş olacaktır.

Saygılarımızla

ALTIN KALEM

KLASİK ROMANLAR

PEARL S. BUCK

Nobel Armağanı

ASK DÜĞÜMÜ

Büyük yazarın kendisine Nobel Armağanı kazandıran bütün eserleri arasında romantik bir aşk konusunu işlemek bakımından müstesna bir yeri olan roman!

Nefret, kin, ihtiras, korku içinde yaşayan insanlar arasına düşmüş iki saf genç kız... Kolayca mahvo-labilirlerdi. Çevrelerindekielerin hepsi nasıl mutlu olabilecekleri kendilerine öğretilmemiş zavallı insanlardı. Cılgınlıkları yüzünden kendileri gibi başkalarını da felâkete sürüklüyorlardı. Bu tehlikeli şartlar altında doğan aşk mutlu bir sonuca nasıl varabilirdi ki?

DÜNYANIN BUGÜNKÜ RUH BUNALIMINA IŞIK TUTAN BİR ROMAN... CAĞIMIZIN ROMANI!

HA YA T Romanları'mn 2. kitabı:

SONSUZ ACI

Şimdiye kadar böyle güzel, duygulu, heyecanlı, meraklı bir roman okumadığınızı siz de kabul edeceksiniz!

Bu bir facianın romanıdır. Aşkın, acıma duygusunun, çaresizliğin doğurduğu bir facianın romanı... Karı-koca iyi kalpli insanlardı. Onların çatısı altında sığınak bulan genç, güzel kızın da kötü bir niyeti yoktu. Ne çare ki hiçbirinin önüne geçemediği olaylar her üçünün de hayatını büyük bir felâkete sürükledi. Bu felâketten korkunç bir kin doğabilirdi. Zavallı duruma düşmüş insanlar için ne mutlu ki kadın kalbinde kinden çok merhamete yer vardır!

Her sayfasında sonunu öğrenmek için biraz daha sabırsızlanarak zevkle, merakla okuyacağınız bir roman!

Blasco Ibanez _ Kan ve kum